

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

ISSN : 2985-2781 (Online)

PNRU
PNRU
PNRU

PHRANAKHON RAJABHAT
RESEARCH JOURNAL
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

Vol. 18 No. 2 July - December 2023

ISSN : 2985-2781 (Online)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความวิจารณ์หนังสือ ในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจและการบัญชี และศิลปกรรม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสาร สารสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ หรือบทความวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณากรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์ จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสามท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่ง จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่านหรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.เป็รื่อง กิจรัตน์กร

รองศาสตราจารย์ประกาศิต โสไกร

รองศาสตราจารย์ ดร.อนันตกุล อินทรผดุง

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรฟเพอร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตระจูรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดรี ใต้ฟ้าพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถภูมิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.वलัักษณ์กมล จ่างกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครองทอง จุลิรัชนิกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ณ พัทลุง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเอือกเย็น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศรวราภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรัณ นุชประสพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบวงศ์ กาฬวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณวัฒน์ หลาวทอง
ดร.ชเนตติ์ ทินนาม
ดร.ปิยลักษณ์ อัครรัตน์
อาจารย์กัลยา นาคลังกา
Dr.I Nyoman Sudiarta, SE., M.Par
Anupama Dhavale

Ass. Prof. Dr. Harald Kraus
Dr. Meena Madhavan
Professor Dr. Paul Kei Matsuda

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนเพ็ญ สุขทอง
นางสาวมัทนา เกตุโพธิ์ทอง
นางสาวนวมล พลบุญ
นางสาวศุภราพร เกตุกลม
นางสาวทัศนีย์ ปิ่นทอง
นายรัชตะ อนุวัชกุล
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี
นางสาวสุปราณี ชมจุมจัง
นางสาววรารักษ์ แสงสุริศรี
นางบุษราภรณ์ บุตรีอุ้นส์
นายวิรัช หล่อศรีจันทร์
นางสาวธนพร ขนธิปกรณ์

มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Faculty of Tourism, Udayana University, Bal (Indonesia)
Department of English. Government First Grade College,
Karnataka University Dharwad, Kamataka (India)
Thammasat University
Chiang Mai University
Arizona State University

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2544-8629, 0-2544-8532-34
E-mail: editor_h.s@pnru.ac.th และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อ ปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาก็ที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/issue/archive

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ 44/132 ถ.กำนันมนัส ช.กำนันมนัส 36 บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์ : 0 - 2802 - 0377, 0 - 2802 - 0379, 08 - 1566 - 2540

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2566 ได้รวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีบทความจำนวน 20 เรื่อง ทุกเรื่อง มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้อ่านหลากหลายสาขา นอกจากนั้นทุกบทความ ยังได้ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และ นักศึกษาต่อไป

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้เขียน บทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการ ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

บรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณ ขยันหา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชามญชุ์ จำรัสศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบัน บัวขาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสธมา เครือเมฆ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ณ พัทลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรณ นุชประสพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งเกียรติ สิริวงศ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสีตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิ่มสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์พา ทัดภูธร	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร สมสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ เวศพันธุ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระปลัดสุระ ญาณธโร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรง สัตยวาทย์สกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ควรสมาน

อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล

อาจารย์ ดร.พรณภรณ์ ชันธพัทธ์

อาจารย์ ดร.กาญจนา สิริสิทธิมหาชน

อาจารย์ ดร.สุดคณิง นฤพนธ์จิรกุล

อาจารย์ ดร.พวงผกา สิทธิจันทร์

ดร.นิสรา แพทย์รังษี

ดร.เทพนคร ทาคง

ดร.สกลกานต์ อินทร์ไทร

ดร.สร้อยญา เนตรธานนท์

ดร.โสฬวรรณ อินทสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

สำนักวิชาการสุขภาพจิต

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	A
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	B
สารบัญ.....	D

บทความวิจัย

การศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีน ที่ปรากฏจากซีรีส์เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร	1
ปริยานุช ตูนา อัจฉรา แสงสี สรวุฒิ เขียวพฤษ์ ชลธิ์ เสมอเชื้อ และ อัจจิมา แซ่เฮ้ง	
การสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้ศิลปะสอง	14
วิเชษฐ์ สุดไค สุพรรณณี เหลือบุญชู และ นพคุณ สุดประเสริฐ	
การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ	31
ดวงฤทัย พรชูป วณิภา ศิริวรสกุล และ พัทธ์ กล่อมเมือง	
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในพื้นที่บริการ ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู	58
ศศิธร โสภารัตน์ และ พิชามณัฐ จำรัสศรี	
ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบิน ของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร	75
วทันยา ชำนินอก จารุวรรณ บรรพโคต จุริรัตน์ หนองหว่า และ พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี	
รูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	91
ศุภโชค มณีนัย	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างงานและรายได้ของผู้สูงวัย ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	112
ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์	
การพัฒนาโมเดลธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับผู้ประกอบการอัจฉริยะ บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย	131
นฐ พชรธนนท์ สิริโสม พิเชษฐบุญเกียรติ ฌักทร ทิพย์ศรี และ แววดาว พรหมเสน	

สารบัญ

หน้า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (๖๐-๖๙ ปี) กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี.....	146
<i>รภัสศา พงษ์ภากรณ์</i>	
PROMOTING ENGLISH LANGUAGE AND CRITICAL THINKING SKILLS THROUGH THE ENGLISH-FOR-THAI TAXI DRIVERS PROJECT.....	163
<i>Janpha Thadphoothon</i>	
การวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงิน ของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดชัยนาท.....	184
<i>สายสุณี ประดับนาค สิริทิพ วะคินรัตน์ และ นันทวรรณ บัวรา</i>	
ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางด้านสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี.....	197
<i>ศศิกันต์ ศิริมา</i>	
IMPROVING THAI UNIVERSITY STUDENT’S ACADEMIC PROCRASTINATION AND SELF-EFFICACY THROUGH ONLINE CBT-BASED INTERVENTION	216
<i>Piyaphorn Doowa and Dr.Rajitha Menon Arikatt</i>	
การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ	234
<i>วัลภา จันดาแก้ว นิธรา แพทย์รังษี ปารย์กัญจน์ วิจิตรสงวน วัฒนา ทนงค์แสง และ พลอยวรินทร์ แสงสมบัติ</i>	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และความเป็นองค์การนวัตกรรม ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	247
<i>ชยุต พงศ์วิพัฒน์โยธิน เฉลิม เกิดโมลี และ สรศักย์ เรืองวิเศษ</i>	
ผลสัมฤทธิ์การสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนตามแนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ต่อทักษะการฟังของนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.....	273
<i>โชติกันต์ ใจบุญ</i>	
การจัดการองค์ความรู้การวิจัยและนวัตกรรมสหสาขาด้านการออกแบบ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และร้านค้า ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการท่องเที่ยว ชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	294
<i>ธนา วัฒนารักษ์รักษา อาณัติ ศิริพิชญ์ตระกูล ยุติ พรธรรมาพงศ์ และ ชูเกียรติ อนันตเวทย์ยานนท์</i>	

สารบัญ

หน้า

การพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช	310
ปรีดา นักระ ลดาวัลย์ แก้วสินวล สุภาวดี พรหมมา ศรินันท์ พันธรักษ์ พรศิลป์ บัวงาม และ ปุณยวีร์ ศรีรัตน์	

บทความวิชาการ

จากอุดมการณ์ชาตินิยมสู่ “ภาพลักษณ์จีน” ในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ.....	327
เคชา ชาติวรรณ	
การปรับตัวทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ของโรงเรียนการบินภายหลังโควิด 19 พ่นฟู.....	338
ปวิศ อนุสรณ์พานิช และ จตุรพัฒน์ ทรายศำ	

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	359
รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	361
ขั้นตอนการพิจารณาบทความ	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	367
รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร	
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	368
PUBLISHING'S GUIDELINES	374
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	379

Research Article

การศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีน ที่ปรากฏจากซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

THE STUDY OF TRANSLATION TECHNIQUES OF IMAGERY IN THE LYRICS OF CHINESE IN CHINESE SERIES “THE UNTAMED”

ปริยานุช ตูนา อัจฉรา แสงสี สราวุธ เขียวพฤษ์ ชลธิ์ เสมอเชื้อ และ อัจจิมา แซ่เฮ้ง*
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Preeyanuch Tuna, Atchara Saengsi, Sarawoot Khawperk, Chonlatee Samerchure
and Atjima Saeheng*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: atjima@pnru.ac.th

Received: 2023-06-12

Revised: 2023-08-27

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร และเพื่อศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร รวมทั้งหมด 11 บทเพลง โดยวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ของ เบเคอร์ (2011) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุด เนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร คือ ภาพพจน์ประเภท ปฏิพจน์ (ร้อยละ 39.1) รองลงมาคือ ปฏิพจน์ และอติพจน์ (ร้อยละ 14.6) อุปมา (ร้อยละ 13.4) สัญลักษณ์ (ร้อยละ 7.3) บุคลาธิษฐาน (ร้อยละ 6.1) อุปลักษณ์ (ร้อยละ 3.7) ประเภทภาพพจน์ที่ใช้น้อยที่สุด คือ ภาพพจน์ประเภทนามนัย (ร้อยละ 1.2) นอกจากนี้ไม่พบภาพพจน์ประเภทสัทพจน์และปฏิวาทะ

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์พบว่า กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุด เนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมารทั้งหมด 11 บทเพลง อันดับ 1 คือ กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว คิดเป็นร้อยละ 60.98 กลวิธีการแปลที่ใช้รองลงมาคือ กลวิธีการแปลแบบถอดความ คิดเป็นร้อยละ 14.63 ลำดับถัดมาเป็นกลวิธียืมสำนวนคิดเป็นร้อยละ 10.98

กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง 6.10 กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือกลวิธีการแปลแบบละสำนวน คิดเป็นร้อยละ 2.44

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล ภาษาภาพพจน์ บทเพลงภาษาจีน ซีรีส์ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ABSTRACT

The objective of this research is to study the use of imagery in the lyrics of Chinese songs featured in the TV series “The Untamed” and the methods of translating these imageries in the lyrics. The research utilized the framework of Burkhardt’s (2011) method of translating imagery as a guide for data analysis. The results showed that the most commonly used type of imagery in the lyrics of Chinese songs in the TV series was metaphorical imagery (39.1%), followed by simile and personification (14.6%), synecdoche (13.4%), symbol (7.3%), anthropomorphism (6.1%), metonymy (3.7%), and the least commonly used type of imagery was metalepsis (1.2%). No instances of hyperbole or irony were found.

In terms of the results of the analysis of translation methods for idiomatic expressions, it was found that the most used translation method for idiomatic expressions in the lyrics of Chinese songs appearing in the TV series “The Untamed” is the direct translation method, which is calculated at 60.98%. The second most used method is the meaning-based translation method, which is calculated at 14.63%. The next in line is the borrowing of idiomatic expressions (10.98%). The method of using comparative expressions is calculated at 6.10%. The method of playing with idiomatic expressions (4.88%). The least encountered method is the translation method of dissecting idiomatic expressions, which is calculated at 2.44%.

Keywords: translation techniques, imagery, chinese song, the untamed

บทนำ

บทเพลงมีคุณลักษณะเฉพาะในการใช้ภาษาที่เน้นภาพพจน์ เพื่อสร้างอารมณ์และจินตนาการให้กับผู้ฟัง การแปลความหมายของเพลงต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะทางภาษาที่ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้กับผู้ฟัง ความเข้าใจเรื่องภาษา

และวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแปลบทเพลง เพื่อรักษาความซาบซึ้งและความลึกซึ้งในบทเพลงต้นฉบับ การใช้ภาษาภาพพจน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความน่าสนใจและช่วยให้ผู้ฟังเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงอย่างมีชั้นเชิง ภาษา

ภาพพจน์ถือเป็นวรรณศิลป์ระดับความรูปแบบหนึ่ง โดยนำคำหรือกลุ่มคำมาสร้างเพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง (Jongsatitwattana, 2015, p. 37) การแปลความหมายที่ใช้ภาษาภาพพจน์เป็นกระบวนการที่ทำทนายและน่าสนใจ ภาษาภาพพจน์ในบทเพลงมีบทบาทสำคัญในการเน้นและเสริมความสำคัญของเนื้อหา เช่น การใช้เทียบเคียงเพื่อสร้างความหมายลึกซึ้งและการแสดงอารมณ์ การนำคำสำนวนมาใช้เป็นสื่อสารที่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึก

ซีรี่ย์ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” เป็นซีรี่ย์ที่โด่งดังและได้รับเสียงชื่นชมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้บทเพลงประกอบซีรี่ย์เรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างมากเช่นกัน อีกทั้งเนื้อเรื่องยังแฝงข้อคิดปรัชญา และสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัว มิตรภาพ และการยึดมั่นในคุณธรรมของตัวละครเอก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่มีความละเอียดลึกซึ้งและแยบคาย บทเพลงจึงเปรียบเสมือนสื่อกลางในการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ไปสู่ผู้ฟัง และอาศัยภาษาภาพพจน์ในการสื่อความคิด ส่งผ่านความรู้สึกของตัวละคร รวมถึงเพิ่มอรรถรสในการบรรยายเรื่องราวให้แก่ผู้ฟังอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเพลงภาษาจีนที่ปรากฏจากซีรี่ย์ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” การวิจัยนี้มีความสำคัญในการทำให้เข้าใจถึงกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์จากบทเพลงประกอบซีรี่ย์ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” และเป็นแนวทางต่อยอดการแปลเพลงจีนจาก ซีรี่ย์เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการแปลภาษาจากภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในบทเพลงภาษาจีนประกอบซีรี่ย์เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้ที่สนใจศึกษากลวิธีการแปลเพลงภาษาจีนสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการทำงานแปลของตนได้
2. ทราบแนวทางกลวิธีการแปลที่เหมาะสมกับงานแปลเพลงภาษาจีน

ขอบเขตในการทำวิจัย

คณะผู้วิจัยทำการศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเนื้อเพลงภาษาจีนประกอบซีรี่ย์เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมารที่เป็นที่นิยม 11 บทเพลง คือ 1. 无羁 2. 不忘 3. 曲尽陈情 4. 疏林如有诉 5. 不由 6. 醉千年 7. 孤城 8. 恨别 9. 赤子 10. 荒城渡 และ 11. 轮回

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นบทเพลงที่มีการแปลเป็นภาษาไทยโดยรวบรวมจากเว็บไซต์ต่าง ๆ และการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะไม่เน้นภาษาภาพพจน์ที่มีการร้องซ้ำ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องกลวิธีการแปล

กลวิธีการแปล หมายถึง กระบวนการแปลที่ผู้แปลใช้เพื่อถ่ายทอดความหมายของ ผู้เขียนในภาษาต้นฉบับไปเป็นภาษาฉบับแปล (Lo, 2008)

Saibua (2010, as cited in Khurachot, 2019, pp. 93) ได้แบ่งการแปลออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามรักษารูปแบบของการนำเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับเอาไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และการแปลแบบเอาความ (free translation) คือ การแปลที่ไม่ได้เน้นการคงรูปแบบของการนำเสนอความคิด ผู้แปลเปลี่ยนรูปแบบของการนำเสนอความคิด ให้แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมในภาษาต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้งานแปลนั้น ยังคงสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

ในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้หลักการ และแนวคิดกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ของ Baker (2011) มาใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการแปล ภาษาภาพพจน์ ประกอบไปด้วย 6 กลวิธีการแปล ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการแปลแบบความหมายตรง โดยกลวิธีนี้จะนำคำหรือสำนวนที่มีอยู่แล้วในภาษาฉบับแปล ที่สามารถถ่ายทอดความหมายเดียวกัน ในภาษาต้นฉบับ เมื่อแปลเป็นภาษาไทยตรงกับคำหรือสำนวนไทย ที่มีอยู่แล้ว

2. กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวน เป็นการนำคำหรือสำนวนที่มีความหมายคล้ายกัน แต่รูปคำ ไม่เหมือนกัน ซึ่งกลวิธีนี้มีลักษณะคล้ายกับ กลวิธีการแปลในข้อแรก เพียงแต่แตกต่างกัน เล็กน้อยตรงที่รูปคำ ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาแปล ไม่เหมือนกันแต่สื่อความหมายเดียวกัน

3. กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน เป็นกลวิธีที่สามารถจัดการปัญหาความแตกต่าง ด้านวัฒนธรรมได้ โดยผู้แปลนำคำหรือสำนวนของ

ต้นฉบับมาแทนที่โดยไม่ได้ทำการแปลเป็นภาษา ฉบับแปลโดยตรง

4. กลวิธีการแปลแบบถอดความเป็นกลวิธี ที่นิยมใช้ในภาษาฉบับแปลเมื่อไม่สามารถหาคำ หรือสำนวนแทนมาได้ หรือมีคำหรือสำนวน ที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาแปล อาจเนื่องจาก ความแตกต่างด้านรูปแบบหรือความหมายที่ ต่างกันมากเกินไป

5. กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน เป็นกลวิธีที่ผู้แปลไม่สามารถหาคำหรือสำนวน หรือใช้สำนวนที่เหมือนกันในภาษาฉบับแปลได้ เนื่องจากเมื่อแปลแล้วผู้อ่านอาจไม่เข้าใจ ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกกลวิธีการแปลแบบอธิบายความหมาย ของสำนวนในภาษาต้นฉบับมากกว่าจะแปลออกมา เป็นสำนวน

6. กลวิธีการแปลแบบละสำนวนเป็นกลวิธี ที่ผู้แปลใช้เมื่อพบว่าไม่สามารถแปลสำนวนนั้น ออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้และสำนวนนั้น เมื่อตัดออกไปก็ไม่ได้ทำให้ความหมายประโยค ดังกล่าวเปลี่ยนไป

แนวคิดเรื่องภาษาภาพพจน์

ภาษาภาพพจน์ คือ กลวิธีในการประพันธ์ ที่ทำให้เกิดภาพขึ้นในใจของผู้อ่าน หรือทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการเขียน อย่างธรรมดา (Rodheadphai, 1979, p. 8) จุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้ภาษาภาพพจน์ คือการสื่อความหมายในวรรณกรรมให้ชัดเจน เพื่อสร้างอารมณ์ในตัวผู้อ่านให้สมจริงและเพื่อให้ แน่ใจว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่ ผู้เขียนต้องการสื่อ (Saibua, 1997, p. 97) บทความ วิจัยนี้ได้ทำการศึกษาประเภทของภาษาภาพพจน์

จากนักวิชาการหลายท่าน และแบ่งภาษาภาพพจน์ ออกเป็น 10 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. อุปมา (simile) คือ การเปรียบเทียบ สิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพ ที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำ ที่มีความหมายว่า เหมือนหรือคล้ายเป็นคำแสดง การเปรียบเทียบ

2. อุปลักษณ์ (metaphor) คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีก สิ่งหนึ่งเป็น การเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ

3. บุคลาธิษฐาน (personification) คือ การสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือกิริยาอาการ เหมือนมนุษย์เพื่อให้สิ่งเหล่านั้น เกิดปรากฏการณ์เสมือนเป็น สิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก

4. อติพจน์ (hyperbole) คือ การกล่าว เกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าว ที่ต้องการย้ำความหมาย โดยไม่เน้นความเป็นจริง

5. นามนัย (Metonymy) คือ การเปรียบเทียบโดยใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะ หรือคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่น หรือลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

6. ปฏิพจน์ (Rhetorical question) คือ การใช้โวหารที่เป็นศิลปะของการใช้คำถาม ซึ่งเป็นคำถาม ที่มีได้ห้วงคำตอบ

7. ปฏิพจน์ (paradox) คือ การใช้ถ้อยคำ ที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือขัดแย้งกันมากล่าว ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนกัน

8. สัทพจน์ (onomatopoeia) คือ การใช้ ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ

9. ปฏิวาทะ (oxymoron) คือ การใช้คำ

ที่มีความหมายตรงกันข้ามกันหรือขัดแย้งกันมารวม ไว้ด้วยกันเพื่อให้มีความหมายใหม่

10. สัญลักษณ์ (symbol) คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้ คำอื่นแทน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับกลวิธี การแปลภาษาภาพพจน์ทั้งในนวนิยายและบทเพลง พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

Eamlaor (2009) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษา การแปลภาพพจน์ในนวนิยายแปลฉบับภาษาไทย เรื่อง โหด และ เขี้ยวไม่เจียบ โดย สุวิทย์ ขาวปลอด ซึ่งแปลมาจากเรื่อง Red Dragon และ The Silence of the Lambs ที่แต่งโดยโทมัส แฮร์ริส ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ภาพพจน์ 4 ประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และนามนัย ส่วนกลวิธีการแปลภาพพจน์มีทั้งหมด 2 กลวิธี คือ การแปลโดยใช้ ภาพพจน์และการแปลโดยไม่ใช้ ภาพพจน์ กลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ส่วนใหญ่ คือ การแปลเป็นภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับ นอกจากจะแปลภาพพจน์โดยยึดตามประเภทของ ภาพพจน์ในต้นฉบับแล้ว ผู้แปลยังคงรักษาความหมาย ของภาพพจน์ไว้ได้ตรงตามต้นฉบับอีกด้วย

Chakorn (2017) ได้ศึกษากลวิธี การแปลวรรณกรรมด้านโวหารภาพพจน์ที่ได้รับ การถ่ายทอดข้ามภาษาโดยมุ่งเน้นการสำรวจ ความเท่าเทียมในการแปล (equivalence) ผ่านเรื่องสั้นคัดสรรไทยจำนวน 5 เรื่องที่ได้รับการ แปลเป็นภาษาอังกฤษ จากหนังสือ “Lotus Blooms in the Stream of Literature (ดอกบัว บานในธารวรรณกรรม) รวมเรื่องสั้นและบทกวี

จากนักเขียนไทยและเวียดนาม” ซึ่งตีพิมพ์โดย กระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้โวหารภาพพจน์หลัก 3 ประเภท คือ อุปมาอุปไมย (Simile) อุปลักษณ์ (Metaphor) และบุคลาธิษฐาน (Personification) ตามลำดับ ส่วนใหญ่กลวิธีที่ใช้ในการแปลโวหารภาพพจน์จะรักษาโวหารไว้ให้คล้ายคลึงต้นฉบับมากที่สุด มีเพียงบางกรณีที่โวหารเปลี่ยนรูปไปแต่ยังคงภาพพจน์ไว้ได้เหมือนเดิม จึงนับว่าเป็นการรักษาความเท่าเทียมไว้ได้ในระดับดี

Suwannalai (2003) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในพระราชนิพนธ์แปลเรื่อง เวนิสวานิช ผลการศึกษาพบว่า พระองค์ทรงใช้กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ทั้งสิ้น 4 วิธี คือ 1. การแปลแบบตรงตัว 2. การแปลแบบตีความ 3. การแปลแบบตรงตัวประกอบการตีความ 4. การแปลด้วยโวหารเทียบเคียง นอกจากนี้ยังทรงใช้การละไม่แปล การแปลขาด และการแปลบรรยายโวหารเป็นภาษาภาพพจน์ กลวิธีการแปลที่พบมากที่สุด คือ การแปลแบบตรงตัว ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลที่ยึดตามประเภทของภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับ และสามารถรักษาความหมายของภาษาภาพพจน์ไว้ได้ตรงตามต้นฉบับอีกด้วย

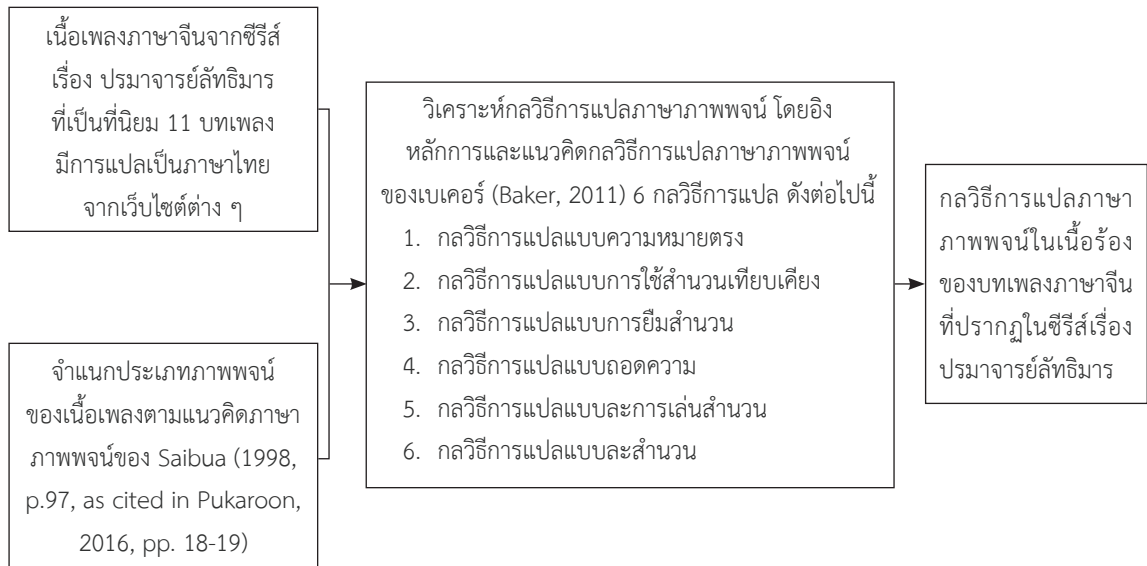
Meechai (2017) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ โดยใช้กลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ของ Baker (2011) เป็นกรอบในวิเคราะห์บทเพลง ผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ผลการวิเคราะห์กลวิธี

การแปลสำนวนที่พบสามลำดับแรก มีดังต่อไปนี้ กลวิธีการแปลแบบถอดความ กลวิธีการแปลแบบใช้สำนวนเทียบเคียง และกลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัวตามลำดับ ส่วนที่สอง คือ ผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่พบสามลำดับแรก มีดังต่อไปนี้ กลวิธีการแปลแบบถอดความ กลวิธีการแปลแบบใช้รูปแบบและความหมายตรงตัว และกลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง

Phathong (2008) ได้ศึกษากลวิธีการแปลอุปมาในนวนิยายแปลเรื่อง กามนิธ ผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลที่มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการถ่ายทอดอย่างตรงตัว การเสริมความ การแปลโดยไม่รักษานัยเชิงภาพพจน์ และการแปลโดยการเปลี่ยนประเภทของภาพพจน์

จะเห็นได้ว่า ผู้แปลส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการแปลที่สามารถรักษาทั้งความหมายและรูปแบบของภาษาภาพพจน์ตามต้นฉบับเอาไว้ได้ ทั้งนี้เพื่อคงไว้ทั้งความงดงามของภาษา กลิ่นอายของวัฒนธรรม และหน้าที่ในการสื่อความแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังมีการใช้กลวิธีการแปลแบบโวหารเทียบเคียงหรือสำนวนเทียบเคียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้แปลคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และใช้การแปลเป็นสะพานในการเชื่อมวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจถ้อยความหรือสารที่ส่งมาในเพลงได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและซาบซึ้งในอารมณ์ของเพลงได้เทียบเท่ากับผู้อ่านในภาษาต้นทาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัย
มีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. สืบค้นและศึกษาบทความ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการแปลและภาพพจน์
3. รวบรวมข้อมูลเนื้อร้องของเพลงภาษาจีนจากซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร ที่มีการแปลเป็นภาษาไทยจากเว็บไซต์ต่าง ๆ
4. วิเคราะห์ประเภทภาพพจน์ในเนื้อร้องต้นฉบับของเพลงภาษาจีน
5. ดำเนินการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์โดยใช้หลักการและแนวคิดกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ของเบเคอร์ (Baker, 2011) มาใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษา

ภาพพจน์ ประกอบไปด้วย 6 กลวิธีการแปล ดังต่อไปนี้

- 5.1 กลวิธีการแปลแบบความหมายตรง
- 5.2 กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง
- 5.3 กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน
- 5.4 กลวิธีการแปลแบบถอดความ
- 5.5 กลวิธีการแปลแบบละการเลียนสำนวน
- 5.6 กลวิธีการแปลแบบละสำนวน
6. นำผลการวิเคราะห์มาคำนวณหาค่าความถี่โดยใช้สูตรร้อยละ ดังต่อไปนี้

$$p = \frac{F \times 100}{n}$$

P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ของการแปลค่า
ให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

7. นำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปล
ภาษาภาพพจน์จากเนื้อเพลงภาษาจีนประกอบซีรีส์
เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิที่เป็นที่นิยม 11 บทเพลง
ในรูปแบบตารางแสดงความถี่และรูปแบบการบรรยาย
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์
ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์
เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

ความถี่ของภาษาภาพพจน์ที่พบใน
เนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์
เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 11 บทเพลง
เมื่อนำมาแยกตามประเภทภาพพจน์ ที่เป็นเกณฑ์
ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ แสดงได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของภาษาภาพพจน์ที่พบในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏซีรีส์
เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 11 เพลง

ภาษาภาพพจน์	ความถี่	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. อุปมา	11	13.4	3
2. อุปลักษณ์	3	3.7	6
3. ปฏิพจน์หรืออรรถวิภาค	12	14.6	2
4. อติพจน์	12	14.6	2
5. บุคลาธิษฐาน	5	6.1	5
6. ปฏิปุจฉา	32	39.1	1
7. สัญลักษณ์	6	7.3	4
8. สัทพจน์	0	0	-
9. นามนัย	1	1.2	7
10. ปฏิวาหะ	0	0	-
รวม	82	100	-

จากตัวอย่างตารางที่ 1 พบว่า ภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุดในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร รวมทั้งหมด 11 บทเพลง คือ ภาพพจน์ประเภทปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 39.1 ประเภทภาษาภาพพจน์ที่ใช้รองลงมาคือ ปฏิพจน์ และอติพจน์ คิดเป็นร้อยละ 14.6 ภาพพจน์ประเภทอุปมา คิดเป็นร้อยละ 13.4 ภาพพจน์ประเภทสัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 7.3 ภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 3.7 ประเภทภาพพจน์ที่ใช้น้อยที่สุดคือ ภาพพจน์ประเภทนามนัย คิดเป็นร้อยละ 1.2

นอกจากนี้ไม่พบภาพพจน์ประเภทสัทพจน์ และปฏิวาหะ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

ความถี่ของกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่พบในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมารทั้งหมด 11 บทเพลง เมื่อนำมาแยกตามประเภทของกลวิธีการแปลของเบเคอร์ (Baker, 2011) ที่เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ แสดงได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าความถี่และร้อยละของกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่พบในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมารทั้งหมด 11 บทเพลง

กลวิธีการแปล	ภาษาภาพพจน์ทั้งหมด ที่ปรากฏในบทเพลงทั้ง 11 เพลง		
	ความถี่ (ของกลวิธี)	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ลำดับที่
1. กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว	50	60.98	1
2. กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง	5	6.10	4
3. กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน	9	10.98	3
4. กลวิธีการแปลแบบถอดความ	12	14.63	2
5. กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน	4	4.88	5
6. กลวิธีการแปลแบบละสำนวน	2	2.44	6
รวม	82	100	-

จากตัวอย่างตารางที่ 2 พบว่า กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุดในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง *ปรมาจารย์ลัทธิมาร* ทั้งหมด 11 บทเพลง อันดับ 1 คือ กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว คิดเป็นร้อยละ 60.98 กลวิธีการแปลที่ใช้รองลงมาคือ กลวิธีการแปลแบบถอดความ คิดเป็นร้อยละ 14.63 ลำดับถัดมาเป็นกลวิธียืมสำนวน คิดเป็นร้อยละ 10.98 กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง 6.10 กลวิธีการแปลแบบละเล่นสำนวน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือกลวิธีการแปลแบบละสำนวน คิดเป็นร้อยละ 2.44

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการแปลภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง *ปรมาจารย์ลัทธิมาร* ทั้งหมด 11 บทเพลง พบว่ามีกลวิธีการแปลแยกประเภทตามกลวิธีการแปลภาพพจน์ของ Baker (2011) วิเคราะห์อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว เป็นกลวิธีที่พบความถี่ในการใช้มากที่สุดในการแปลภาพพจน์จากเพลงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ตัวอย่างจากบทเพลง: 不由

ต้นฉบับ: 纵是爱恨天定夺。

ฉบับแปล: แม้แต่ความรักและเกลียดชังก็ยังถูกสวรรค์กำหนดไว้

จากประโยคตัวอย่าง 爱恨 แปลว่า ความรักและเกลียดชัง ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลแบบตรงตัว เนื่องจาก “爱” แปลว่า “ความรัก” ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ให้ความอบอุ่นและรักใคร่บางคนหรือบางสิ่ง ส่วน “恨” แปลว่า “เกลียดชัง” ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีความเจ็บปวดหรือความไม่พอใจต่อ

บางสิ่งหรือบางคน การใช้คำว่า “爱恨” ในประโยคนี้จึงเป็นการรวมความรักและความเกลียดชังเข้าด้วยกัน โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมความหมายของคำศัพท์ เป็นการแปลที่ถูกต้องและสื่อถึงความหมายของประโยคได้อย่างครบถ้วนโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ “爱” และ “恨” ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีการแปลแบบตรงตัวของงานวิจัยของ Chakorn (2017, p. 107) ที่สรุปว่า กลวิธีที่ใช้ในการแปลโวหารภาพพจน์ ส่วนใหญ่นิยมรักษาโวหารไว้ให้คล้ายคลึงกับต้นฉบับมากที่สุด

2. กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง

ตัวอย่างจากบทเพลง: 恨别

ต้นฉบับ: 作茧之人缚千层

ฉบับแปล: เหมือนหนอนไหมที่เอาแต่ตรึงตัวเองไว้กับใยหนา

จากประโยคตัวอย่าง คำว่า 千层 แปลว่า พันชั้น ผู้แปลเลือกใช้คำว่า ใยหนา ซึ่งเป็นการแปลโดยใช้กลวิธีแบบใช้คำเทียบเคียง เพื่อให้ผู้รับฟังเพลงคนไทยสามารถเข้าใจความหมายของเนื้อเพลง และประโยคสำนวนนี้ได้ เพลงนี้เป็นเพลงที่สื่อถึงตัวละครเจียงเฉิง คำว่า ใยหนา เป็นคำที่ทำให้ผู้ฟังเพลงเกิดภาพในจินตนาการได้ชัดเจนมากกว่าคำว่าพันชั้นเมื่อผู้ฟังได้ยินคำว่า ใยหนาจะเกิดภาพในจินตนาการที่สื่อถึงหนอนไหมที่เก็บตัวเองภายใต้ ใยหนาที่มีความทึบและมีมิติ ซึ่งเจียงเฉิงเปรียบตัวเองเหมือนเป็นดั่งหนอนไหมตัวหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยของตัวเอง มีใยพันตัวเองพันชั้นเก็บตัวอยู่ในใยหนาพัน ๆ ชั้น ไม่แสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมาให้คนอื่นได้รับรู้ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของเจียงเฉิงผ่านบทเพลงนี้

3. กลวิธีการแปลแบบยืมสำนวน เป็นหนึ่งในกลวิธีการแปลที่พบน้อยในกลุ่มตัวอย่าง ผู้แปลมักใช้แปลชื่อเฉพาะหรือสถานที่ ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างจากบทเพลง: 曲尽陈情

ต้นฉบับ: 也曾笑夸酒坛剑挑姑

苏十里春。

ฉบับแปล: เคยช่วงชิงสุราทิ้งรอยยิ้ม
ดวลกระบี่ที่กุชชยามใบไม้ผลิ

เป็นกลวิธีการแปลแบบยืมสำนวน ซึ่ง Baker (2011, p. 77) ระบุว่า เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลนำคำหรือสำนวนของต้นฉบับมาแทนที่ โดยไม่ได้ทำการแปลเป็นภาษาฉบับแปลโดยตรง เป็นกลวิธีที่ใช้จัดการกับชื่อเฉพาะ หรือสิ่งเรียกว่าวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน ในภาพพจน์ดังกล่าวนี้จึงเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อสื่อถึงความเฉพาะเจาะจงของสถานที่ “กุชช” เป็นชื่อสถานที่เฉพาะในการฝึกเขียนของสกุลหลาน มีความเงียบสงบและมีความลึกกลับเหมือนอยู่ในหมอกเมฆ และมีบรรยากาศของหมู่แมกไม้ริมน้ำ และมีหมอกเมฆแห่งขุนเขาที่ปกคลุมและเป็นกำแพงขาว กระเบื้องหลังคาสีดำหนาที่ปกตลอดปีเป็นการใช้ภาพพจน์เพื่อสร้างภาพบรรยากาศของสถานที่นี้ให้น่าสนใจมากขึ้น การใช้สำนวนและคำพูดในบทเพลงช่วยให้ผู้ฟังสามารถจินตนาการและเข้าใจถึงบริบทของสถานที่ในเรื่องราวนี้ได้เป็นอย่างดีและน่าสนใจ

4. กลวิธีการแปลแบบถอดความ

ตัวอย่างจากบทเพลง: 荒城渡

ต้นฉบับ: 那故事斑驳荒城

ฉบับแปล: ตำนานแปดเปื้อนเมืองร้าง

เป็นกลวิธีการแปลแบบถอดความ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้เมื่อไม่สามารถหาถ้อยคำ หรือภาพพจน์ที่สามารถถ่ายทอดออกมาตรงตามต้นฉบับได้ การแปลเนื้อเพลง “荒城渡” ด้วยการถอดความเป็นวิธีที่เน้นการเข้าใจความหมายและความรู้สึกของตัวละครแทนคำตามความหมายที่เขาต้องการแสดงออกมาโดยคำว่า “斑驳” ถูกแปลเป็น “รอยด่าง” แต่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “แปดเปื้อน” เพื่อเน้นความเศร้าหมองและความทุกข์ในเรื่องราว นอกจากนี้ เนื้อเพลงยังอธิบายถึงการต้องฆ่าผู้บริสุทธิ์มากมายและมีรอยมลทินในใจที่ไม่อาจหาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่องราวที่ถูกสื่อถึงในเพลงนี้ เป็นการแสดงความรู้สึกและสถานการณ์ที่น่าเศร้าและกดดันใจในชีวิตของตัวละครในเนื้อเพลงนั้น ๆ แบบที่คำว่า “斑驳” ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้โดยตรง การเลือกใช้คำว่า “แปดเปื้อน” ในการแปลทำให้เนื้อเพลงมีความลึกซึ้งและสื่อความทุกข์ในระดับที่สมจริงมากขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความรู้สึกและความหมายของเนื้อเพลงได้ดียิ่งขึ้นและมีความเป็นจริงมากขึ้น

5. กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน
ตัวอย่างจากบทเพลง: 无羁

ต้นฉบับ: 不如潇潇洒洒历遍风和浪。

ฉบับแปล: มีสู้หันหน้าเข้าหาลมรสุม
ยืนหยัดแน่วแน่ด้วยจิตใจมั่นคง

จากประโยค คำว่า 潇潇洒洒 แปลว่า สง่าผ่าเผย ผู้แปลเลือกใช้การกลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน เป็นกลวิธีที่ผู้แปลไม่สามารถหาคำหรือสำนวน หรือใช้สำนวนที่เหมือนกัน

ในภาษาฉบับแปลได้เนื่องจากเมื่อแปลแล้วผู้อ่านอาจไม่เข้าใจ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกกลวิธีการแปลแบบอธิบายความหมายของสำนวนในภาษาต้นฉบับมากกว่าจะแปลออกมาเป็นสำนวน โดยอธิบายคำว่า 潇潇洒洒 คือ “หันหน้าเข้าหา...ยืนหยัดแน่วแน่ด้วยจิตใจมั่นคง” แทน

6. กลวิธีการแปลแบบละสำนวน เป็นกลวิธีที่พบน้อยที่สุดในการแปลของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างจากบทเพลง: 疏林如有诉

ต้นฉบับ: 曾医数苦疾 皆如水中萍
世 间 又 添 凄 凉 影

ฉบับแปล: ช่วยเหลือคนมากมายในโลกนี้ คือเงาที่ซ่อนเร้นคอยอยู่เคียงข้างกาย

ประโยคนี้เป็นกลวิธีการแปลแบบละสำนวน ซึ่งกลวิธีการแปลแบบละสำนวน เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้เมื่อพบว่าไม่สามารถแปลสำนวนนั้นออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้และสำนวนนั้นเมื่อตัดออกไปก็ไม่ได้ทำให้ ความหมายประโยคเปลี่ยนไป เน้นการถ่ายทอดความหมายโดยรวมของข้อความโดยไม่จำเป็นต้องแปลคำคำหนึ่งออกมาอย่างละเอียด แต่ยังคงรักษาความหมายและอารมณ์ของข้อความเดิมไว้เหมือนภาษาปลายทาง เฉกเช่นที่ผู้แปลได้ละสำนวนภาพพจน์ของ 皆如水中萍 ไปกล่าวคือไม่สามารถแปลสำนวนนี้ออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้แต่ยังคงทำให้ความหมายโดยรวมของประโยคมีความสมบูรณ์อยู่

“曾医数苦疾 皆如水中萍”

เป็นสำนวนภาพพจน์ที่ใช้สัญลักษณ์ “ใบไม้บนผิวน้ำ” ซึ่งลอยอยู่ในน้ำและเคลื่อนไปตามกระแสน้ำ อันมีความหมายถึง ความทุกข์ทรมานในชีวิต

มักเปลี่ยนแปลงเร็ว ๆ และไม่มีความคงที่เหมือนใบไม้ลอยน้ำ

“世间又添凄凉影” เป็นสำนวนภาพพจน์ที่อธิบายถึงความเหงาเข้ามาในโลกเมื่อความสุขหายไป ความเหงามักปรากฏอย่างไม่คาดคิด คือเงาที่ซ่อนเร้นอยู่เคียงข้างกายที่อาจถูกซ่อนเร้นไว้ในจิตใจของบุคคลแม้ว่าจะไม่แสดงออกมา

จากการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้พบว่าการใช้กลวิธีการแปลสำนวนภาพพจน์ทั้ง 6 กลวิธีตามแนวความคิดของ Baker (2011) สามารถประยุกต์ใช้ในการแปลเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อนำกลวิธีการแปลเหล่านี้มาใช้กับบทเพลงของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ พบว่าทั้งหมดมีความเหมาะสมแตกต่างกันตามบริบทและลักษณะของเนื้อหาของเพลงนั้น แต่ยังมีการใช้กลวิธีแต่ละวิธีที่มีความถี่ในการใช้ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการแปลเพลงนั้น โดยเมื่อใช้กลวิธีการแปลต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้แปลสามารถช่วยในการกำจัดหรือลดอุปสรรคในการแปล เช่น การแปลที่เนื้อหาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม รูปแบบและลักษณะการใช้คำที่แตกต่างกันของภาษาต่าง ๆ ในบทเพลง เนื้อหาที่จะทำการแปลสามารถถูกปรับให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ที่ทำการแปลสามารถเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมที่สุดตามบริบทและเนื้อหาของเพลงเพื่อให้การแปลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดและสื่อความหมายอย่างถูกต้องให้กับผู้ฟังหรือผู้อ่านบทเพลงได้อย่างแม่นยำและคงอรรถรสของต้นฉบับเดิม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์
ที่ใช้ในบทเพลงจีน หากผู้ใดที่สนใจงานวิจัยประเภทนี้
สามารถนำกลวิธีการแปลอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้

เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดเนื้อหาการแปลที่สามารถ
สื่อความให้ผู้รับสารเข้าใจสารได้ชัดเจน ครอบคลุม
เนื้อหามากที่สุด

REFERENCES

- Baker, M. (2011). In **other words: A course book on translation**. (2nd ed.). New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Chakorn, O. (2017). Literary translation techniques. **TLA Bulletin (Thai Library Association)**, 61(2), 93–109.
- Eamlaor, A. (2009). **A study of image translation in Thai translated novel titled *Ruo and Ruthless* by Suwit Khaoplod**, Mahidol University, Nakhon Pathom.
- Jongsatitwattana, S. (2015). **Jermchankangsadan : Art created language in Thai literature** (2nd ed.). Bangkok: Publish Academic Works Faculty of Arts Chulalongkorn University.
- Khurachot, S. (2019). An analytical study of translation editing and translation process of the children's literature "The Lion Witch and Wardrobe". **Journal of Educational Review, Mahachulalongkornrajavidyalaya University**, 6(2), 93-102.
- Lo, P. (2008). **Strategies of translating english idioms and phrasal verbs into Thai in animation movies subtitles**. (Master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Meechai, S. (2017). **Translation strategies of idioms and figurative languages in Walt Disney's lyrics by Thanee Poonswan**. (Master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Phathong, S. (2008). Translation of similes in the pilgrim Kamanita. **Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University**, 30(1), 176-197.
- Rodheadphai, C. (1979). **Seminar in the use of Contemporary Thai Language**. Bangkok: Krung Siam Press.
- Saibua, S. (1997). **The principle of translation** (6th ed.). Bangkok: Thammasat University Publishing.
- Suwannalai, S. (2003). **Translation techniques of figurative language in Venice Vanich by H.M. King Rama VI**. (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.

Research Article

การสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้ฮีตสิบสอง CONTEMPORARY MUSIC CREATED FROM DIMENSIONAL KNOWLEDGE OF HEET SIBSONG

วิชชุ์ สดุดไ* สุพรรณิ เหลือบุญชู และ นพคุณ สดประเสริฐ
คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Wichet Suddai*, Supunnee Leauboonshoo and Noppakoon Sudprasert
Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasila Institute

*E-mail: Chet_blacknote@hotmail.com

Received: 2023-05-11

Revised: 2023-06-20

Accepted: 2023-06-23

บทคัดย่อ

การสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้ฮีตสิบสอง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้ฮีตสิบสอง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและกระบวนการสร้างสรรค์

ผลการวิจัยพบว่า สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากมิติองค์ความรู้ฮีตสิบสองทั้งสิ้น 12 เพลง คือ ปรีวาसरรรณ ศรี ศรี ปุณณะทาสี ข้าวพันก้อน สงกรานต์ บั้งไฟ ขอลอ แห่เทียน คิดฮอด ตาแฮก ส่วงเฮือ และแม่คงคา แนวคิดด้านทำนองใช้ลายอีสานกลุ่มทำนองลายทางสั้นกับลายทางยาว และมีการนำทำนองที่มาจากประเพณีและพิธีกรรมที่พบในประเพณีฮีตสิบสองมาพัฒนาโมทีฟ ด้านแนวทำนองเบสมีการใช้แนวคิดเทคนิค ออสตินาโต การประสานเสียงใช้แนวคิดคอร์ดสแลชกับ มีการสร้างคอร์ดจากกลุ่มเสียงที่อยู่ในลายต่าง ๆ ด้านจังหวะดนตรีมีการนำจังหวะกลองในรูปแบบต่าง ๆ ที่พบในประเพณี เช่น จังหวะการตีกลองเพล จังหวะกลองตุ้ม จังหวะกลองยาวผสมผสานรูปแบบจังหวะของกลองชุด อีกทั้งมีการใช้เครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะที่ไม่สมมาตรเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับบทเพลง ผลการศึกษาและผลงานสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้ในการเผยแพร่ และสนับสนุนกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ความรู้ด้านการประพันธ์เพลงร่วมสมัยสามารถนำไปใช้ประยุกต์เพื่อพัฒนาความรู้ของนักดนตรีต่อไป

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์ดนตรี ดนตรีร่วมสมัย ประเพณีฮีตสิบสอง

ABSTRACT

The purpose of the thesis ‘Contemporary Music Created from Dimensional Knowledge of Heet Sibsong’ was to create contemporary music from the Heet-Sibsong knowledge. Qualitative research methodology and the music creation process were used.

The results showed that contemporary music can be created from dimensional knowledge of Heet Sibsong’s traditional 12 songs, namely: Pariwasakam, Sri Sri, Pun Na Thasi, Khao Phan Kon, Songkran, Bangfai, Kho Lo, Hae Thian, Khit Hod, Ta Haek, Suang Huea, and Mae Khongkha. For the concept of melody, Isan patterns are used: the melody groups with short and long patterns. Additionally, melodies in Heet-Sibsong traditions and rituals were used to develop motifs. For the bass melody, the concept of the Ostinato technique was used. In harmonies, the slash chord concept and chords created from sound groups in various patterns were also used. In terms of musical rhythm, various forms of drum rhythm in the traditions were used, such as the rhythm of beating big drums for telling midday meals in a Buddhist temple, bass drum rhythm, and long drum rhythm combined with the rhythmic patterns of a drum set. Also, asymmetrical rhythmic markers were used to create interest in the music. The results of studies and creative works can be disseminated and used to support cultural activities. Knowledge of contemporary music composition. can be applied to further develop knowledge of musicians as well.

Keywords: music creation, contemporary music, Heet Sibsong traditional

บทนำ

ฮีตสิบสองเป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวอีสาน ในวัฒนธรรมไทลาวที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานกลมกลืนไป กับวิถีชีวิตในแต่ละวันของผู้คน จนกลายเป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ของคนในภาคอีสาน ประเพณีฮีตสิบสองมีทั้งสิ้น 12 เดือน คือ 1) เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม 2) เดือนยี่ บุญคูณลาน 3) เดือนสาม บุญข้าวจี 4) เดือนสี่ บุญผะเหวด 5) เดือนห้า บุญสงกรานต์ 6) เดือนหก บุญบั้งไฟ 7) เดือนเจ็ด บุญขำชะ 8) เดือนแปด บุญเข้าพรรษา 9) เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน 10) เดือนสิบ

บุญข้าวสาก 11) เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา 12) เดือนสิบสอง บุญกฐินประเพณีในแต่ละเดือน มีวิถีปฏิบัติตามความเชื่อ และความ ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผสมผสานกับพิธีกรรมแบบพราหมณ์ ความเชื่อโบราณเรื่องบรรพบุรุษ และผี ที่คอยปกป้องดูแลไร่นา มีการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในครอบครัว ในชุมชนหมู่บ้านของตนเอง หรือบางครั้งเป็นกิจกรรมที่มีการร่วมงานของคนในหมู่บ้านอื่นจึงกลายเป็นประเพณีที่มีคนร่วมงานจำนวนมาก Boonjerm (2011, p.552) กล่าวว่า

“...เป็นจารีตที่จะให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาส
ร่วมชุมนุมกันทำบุญเป็นประจำเดือนทุกเดือนของ
รอบปี ผลที่ได้รับคือทุกคนจะได้เข้าวัด ไกล่ลัด
กับหลักการของธรรมทางพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น
ทำให้ประชาชนในย่านใกล้เคียงรู้จักมักคุ้นสามัคคี
กันเป็นอย่างดี...”

ดนตรีที่ปรากฏในวัฒนธรรมประเพณี
ฮิตสิบสองในอดีตมีการใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน
เท่าที่จะจัดทำหรือสร้างกันขึ้นมาได้เพื่อใช้บรรเลง
ในงานแห่ เช่น วงกลองตุ้ม ที่ใช้เครื่องดนตรีเพียง
ไม่กี่ชิ้น แต่ปัจจุบันมีการใช้เครื่องดนตรีตะวันตก
เข้ามาผสมผสานกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านมากยิ่งขึ้น
และมีบทเพลงที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น แต่ยังคง
เพลงที่สะท้อนองค์ความรู้จากประเพณีดั้งเดิม
ดังนั้นการสร้างสรรคบทเพลงร่วมสมัยโดยสะท้อน
องค์ความรู้จากฮิตสิบสองน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่ง
ที่จะสร้างความน่าสนใจให้กับคนรุ่นใหม่สนใจ
วัฒนธรรมดั้งเดิม หรือแม้กระทั่งเป็นการเผยแพร่
วัฒนธรรมอีสานให้กับผู้สนใจมากยิ่งขึ้นการสร้างสรรค
บทประพันธ์เพลงร่วมสมัย ในปัจจุบันนับว่ามี
ความสำคัญเป็นอย่างมาก Premanon (1994,
p.13) กล่าวว่าดนตรีไทยร่วมสมัยอาจเป็นรูปแบบ
ของดนตรีเพียงอย่างเดียวของไทยที่จะสามารถ
พัฒนาคุณสมบัติและคุณภาพขึ้นไปทัดเทียมหรือ
นำหน้าดนตรีสากลประเภทอื่น ๆ ได้ในเหตุผลและ
หลักการ 2 ประการคือ

1) ความก้าวหน้าด้านทฤษฎี เทคนิคของ
การประพันธ์และเทคโนโลยีที่ใช้ในการประพันธ์

2) การสื่อสารและความเข้าใจสู่ผู้ฟัง
ซึ่งเป็นไปได้ง่ายและดีกว่าแบบเดิม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งผู้ที่พื้นฐานความรู้ด้านดนตรีมาพอสมควร

ไม่ว่าประเภทใด จากข้อนี้สังเกตได้ว่าชาวต่างชาติ
มักเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีประเภท
นั้นมากกว่าคนไทยเอง

นอกจากนี้ การประพันธ์เพลงร่วมสมัย
เปิดโอกาสให้นักประพันธ์เพลงได้ใช้จินตนาการ และ
มีอิสระทางความคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรม
ดนตรีและทำนองที่สะท้อนสภาพสังคมและ
วัฒนธรรม ได้อย่างอิสระ อีกทั้งยังเป็นการนำเอา
องค์ความรู้ทางดนตรีทั้งเก่าและใหม่มาผสมผสานกัน
มีการต่อยอดองค์ความรู้และการบูรณาการ
ศาสตร์ของศิลปะแขนงอื่นเกิดการคิดค้นเทคนิค
การบรรเลงการประพันธ์ใหม่ ๆ การเรียบเรียง
ดนตรี รวมถึงการประสมวงดนตรีแบบใหม่
ทั้งในวัฒนธรรมเดียวกันและต่างวัฒนธรรม ทำให้
เกิดความน่าสนใจ อีกทั้งยังสามารถ เข้าถึงกลุ่ม
ผู้ฟังได้หลากหลาย และกระตุ้นความ สนใจของ
คนในสังคมสนใจดนตรี ในวัฒนธรรม ของตนเอง
หรือดนตรีต่างวัฒนธรรม

ด้วยที่มาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัย
จึงเห็นถึงความจำเป็นในการวิจัย การสร้างสรรค์
ดนตรีร่วมสมัยจากมิติองค์ความรู้ฮิตสิบสอง
เพื่อศึกษาชนบประเพณีฮิตสิบสองของภาคอีสาน
ให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่มาจากประเพณีที่สืบทอด
กันมายาวนานประเพณีในแต่ละเดือนแฝงแนวคิด
และความหมายต่าง ๆ สามารถนำมาต่อยอด
ในการสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจ
ในการใช้จินตนาการผสมผสานกับองค์ความรู้
ในด้านการประพันธ์เพลงร่วมสมัยให้ได้มาซึ่งสุนทรียะ
แบบใหม่โดยการสร้างสรรค์จากการประพันธ์เพลง
ที่ผสมผสานแนวคิดแบบดนตรีตะวันตก และแนวคิด
ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ผ่านการตีความจากองค์ความรู้

ในวัฒนธรรมอีสานสอง เพื่อก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ทางวิชาการ อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง และสร้าง ความเข้าใจ ในวัฒนธรรมดนตรีที่แตกต่างโดยสามารถผสมผสานกันได้ ไม่เพียงแต่เพื่อสร้างสรรค์ บทเพลงเท่านั้นในการศึกษาครั้งนี้ยังเป็นการ กระตุ้นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติ และเสริม สร้างความรู้ความเข้าใจ ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง อีกด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้อีสานสอง

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้จากอีสานสองเป็นการศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวอีสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นนำผลจากการวิจัยมาสร้างสรรค์บทประพันธ์ใหม่ อันจะเกิดประโยชน์ทางด้านวัฒนธรรม ด้านวิชาการดนตรี ด้านพาณิชย์ ด้านสุนทรียศาสตร์

1. ด้านวัฒนธรรม

ความรู้ด้านประวัติศาสตร์เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีอีสานสองทำให้หน่วยงานของภาครัฐ สามารถนำผลการวิจัยไปต่อยอดในด้านต่าง ๆ ช่วยกระตุ้นให้ผู้คนในสังคมให้สนใจขนบประเพณีดั้งเดิมของตนเองมากยิ่งขึ้น

2. ด้านวิชาการดนตรี

ความรู้ด้านการประพันธ์เพลงร่วมสมัยสามารถนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรด้านการเรียนการสอน

ดนตรีตะวันตกหรือและการเรียนการสอนดนตรีพื้นบ้านอีสานเพื่อพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาความรู้ของนักดนตรีต่อไป

3. ด้านพาณิชย์

บทประพันธ์มีการบันทึกเสียงเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Social Media) ทั้งยังสามารถจัดเป็นการแสดงเพื่อเผยแพร่และสนับสนุนกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมอันจะนำรายได้มาสู่ท้องถิ่น อาจนำไปต่อยอดในด้านการท่องเที่ยวหรือผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับขนบธรรมเนียมประเพณี อีสานสอง

4. ด้านสุนทรียศาสตร์

ผู้ฟังได้สัมผัสสุนทรียศาสตร์ดนตรีที่แปลกใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของงานวิจัยในด้านเนื้อหา ด้านสถานที่ ด้านประชากร และด้านระยะเวลาดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ เนื้อหาด้านวิถีปฏิบัติขนบประเพณีอีสานสอง เนื้อหาด้านลักษณะดนตรี และเนื้อหา ด้านแนวคิด ทฤษฎีการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

2) ขอบเขตด้านสถานที่ในงานวิจัยศึกษาขนบประเพณีอีสานสองของชาวอีสานในกลุ่มวัฒนธรรมไท-ลาว

3) ขอบเขตด้านประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ บุคคลท้องถิ่นที่ปฏิบัติตามขนบประเพณีอีสานสอง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมอีสาน และกลุ่มบุคคลนักร้อง นักดนตรีที่บรรเลง ในประเพณีอีสานสอง

บททวนแนวคิด

1. แนวคิดด้านระบบเสียงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ลักษณะของแนวทำนองของดนตรีพื้นบ้านอีสาน Kingkaew (2016, p.25) ได้กล่าวว่า ทำนองเพลงพื้นเมืองภาคอีสานมีลักษณะสนุกสนาน รวดเร็ว เร้าใจ แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีท่วงทำนองที่อ่อนหวาน เยือกเย็นอยู่ด้วยเช่นกัน ทำนองอีสานเป็นสื่อสะท้อนวิถีวัฒนธรรมและอุปนิสัยของคนในพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ทั้งความเป็นอยู่ของกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

ลายเพลงพื้นบ้านอีสานแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทางสั้น และกลุ่มทางยาว กลุ่มทางสั้นได้แก่ ลายโป้ซ่าย ลายสุดสะแนน ลายสร้อย กลุ่มทางยาวได้แก่ ลายใหญ่ ลายน้อย และลายเซ ทั้งหมดประกอบไปด้วยโน้ต 5 เสียง ตรงกับลักษณะของบันไดเสียงดนตรีตะวันตกที่เรียกว่า บันไดเสียงเพนทาทอนิก ซึ่งหมายถึงกลุ่มโน้ต 5 เสียง

กลุ่มทางสั้น หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบันไดเสียงตะวันตกก็จะพบว่าลายในกลุ่มทางสั้นนั้นเทียบได้กับบันไดเสียงทางเมเจอร์

ลายโป้ซ่าย ประกอบไปด้วยเสียงหลัก 5 เสียงได้แก่ F G A C D โดยใช้เสียง C, G เป็นเสียงเสฟ ซึ่งคำว่าเสียงเสฟ หมายถึงเสียงโดรน (Drone) เป็นโน้ต หรือเสียงที่จะคลอไปตลอดการบรรเลง พบได้ในการบรรเลงแคน โปงลาง และพิณ

ลายสุดสะแนน ประกอบไปด้วยเสียงหลัก 5 เสียงได้แก่ C D E G A โดยใช้เสียง G เป็นเสียงเสฟ ลายสร้อย ประกอบด้วยเสียงหลัก 5 เสียงได้แก่ G A B D E โดยใช้เสียง D, A เป็นเสียงเสฟ

กลุ่มทางยาว หากวิเคราะห์เปรียบเทียบ

กับบันไดเสียงตะวันตกจะพบว่าลายในกลุ่มทางสั้นนั้นเทียบได้กับบันไดเสียงทางไมเนอร์

ลายน้อย ประกอบไปด้วยเสียงหลัก 5 เสียงได้แก่ D F G A C โดยใช้เสียง D, A เป็นเสียงเสฟ

ลายใหญ่ ประกอบไปด้วยเสียงหลัก 5 เสียงได้แก่ A C D E G โดยใช้เสียง A, E เป็นเสียงเสฟ

ลายเซ ประกอบไปด้วยเสียงหลัก 5 เสียงได้แก่ E G A B D โดยใช้เสียง E, B เป็นเสียงเสฟ

2. แนวคิดและเทคนิคการสร้างสรรคดีนตรีอีสาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพื้นบ้านอีสานโดยการสัมภาษณ์ Klangphasri (personal communication, December 10, 2020) ทำให้ได้แนวคิดในการประพันธ์เพลงโดยใช้องค์ความรู้จากเทคนิคการบรรเลงดนตรีอีสานมาสรุปเป็นแนวคิดในการประพันธ์ดังนี้

2.1 ใช้ลายทางสั้น และทางยาว

ทางในแนวทำนองหลักใหญ่ของอีสานแบ่งเป็น 2 ทาง ได้แก่ ทางสั้น และทางยาว ทางสั้นใน การดำเนินทำนองจะมีความกระชับนิยมบรรเลง ประกอบการลำแบบเน้นเนื้อหาของกลอนลำหาก เปรียบเทียบลักษณะของทำนองทางสั้นกับดนตรี ตะวันตกจะใกล้เคียงกับบันไดเสียงเมเจอร์ (major) ส่วนทางยาวนั้นในการดำเนินทำนอง จะมีการยืดหยุ่นหรือมีการเอื้อนนิยมนำบรรเลงประกอบการลำที่ไม่เน้นเนื้อหา

ของกลอนลํามากนักแต่เน้นที่ความสนุกสนาน หากเปรียบเทียบลักษณะของทำนองทางสั้น กับดนตรีตะวันตก จะใกล้เคียงกับบันไดเสียง ไมเนอร์ (minor)

2.2 ใช้การนิ่ง

การนิ่งเปรียบได้กับการเปลี่ยนคีย์ แต่โดยขนบนิยมแล้วในดนตรีอีสานนิยมเปลี่ยน เพื่อลงจบ เช่น สุดสระแนนนิ่งลายน้อย คือ จากคีย์ G ทางสั้น เปลี่ยนไปยังคีย์ D ทางยาว เป็นต้น

2.3 การหลีกเลี่ยงเสียงซ่ม

เสียงซ่ม หรือสั้ม คือเสียงที่แปร่ง หู เช่น ลายสุดสระแนนได้แก่อน้ G A B C D E F โน้ตที่ไม่นิยมบรรเลงคือโน้ตตัว B และ F หรือเรียกกันว่าเสียงสั้ม โน้ตที่ไม่นิยมเล่น ในทางสั้น คือโน้ต ลำดับที่ 3 กับ 7 โน้ตที่ไม่นิยมเล่นในทางยาว คือ 2 กับ 6

3. ลักษณะของแนวทำนองในดนตรีอีสาน

ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาวิเคราะห์ แนวทำนองของลายอีสานต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึง ลักษณะสำคัญที่เป็นเอกลักษณ์ของทำนองเพลง พื้นบ้านอีสาน โดยจะได้นำเอาเอกลักษณ์ที่สำคัญ ดังกล่าวไปใช้ในการสร้างสรรค์บทเพลงร่วมสมัย จากการศึกษา นอกจากจะทราบว่าลายเพลง พื้นบ้านอีสานมักประกอบด้วยโน้ต 5 เสียง หรือ เพนทะทอนิก ผู้วิจัยยังพบลักษณะที่สำคัญของ ทำนอง 3 ประการ คือ 1. การซ้ำทวน (Repetition) 2.การทอดเสียง (Transposition) 3. การถาม – ตอบ (Question and Answer) ซึ่งลักษณะของ แนวทำนองที่พบตรงกับหลักการพัฒนาโมทีฟ ดังเช่น Wichaikul (2016, pp. 23-35) แบ่งการพัฒนา

โมทีฟเป็น 14 แบบ สรุปได้ดังนี้ 1) การซ้ำทวน (Repetition) 2) การทอดเสียง (Transposition) 3) การเรียงลำดับ (Sequence) 4) การเปลี่ยนขั้นคู่ (Interval Change) 5) การเปลี่ยนจังหวะ (Rhythm Change) 6) การแยกส่วน (Fragmentation) 7) การเสริมทำนอง (Extension) 8) การตัดโน้ต กลางประโยค (Compression) 9) การพลิกกลับ (Inversion) 10) การสลับที่ (Permutation) 11) การย่อส่วนจังหวะ (Diminution) 12) การขยาย ส่วนจังหวะ (Augmentation) 13) การประดับโน้ต (Ornamentation) 14) การนำโน้ตออก (Thinning)

จากการวิเคราะห์ทำนองของเพลง พื้นบ้านอีสานพบว่า มีลักษณะสำคัญด้านทำนอง ดังนี้

3.1 การซ้ำทวน หรือการทำนองเดิม จากลายเต้ยโขงเป็นลายที่ใช้กลุ่มเสียงลายใหญ่ แนวทำนองมีการซ้ำทำนองเดิมดังจะเห็นได้ในวลี ที่ 1 และ 2 จะเป็นทำนองเดียวกันทุกประการ และ ในวลีที่ 3 และ 4 จะเป็นโน้ตตัวเดียวกัน ดังตัวอย่าง ที่ 1 ลักษณะการซ้ำทำนองเดิมมักพบในลายพื้นบ้าน อีสานอีกหลายลาย เช่น ลายเต้ยโขง ลายเต้ยพม่า ลายเซ็งบั้งไฟ ลายโป่งกลาง เป็นต้น

Pikul Sri (2017, p.169) กล่าวว่า ลายเต้ยโขง นอกจากจะมีทำนองขนาดสั้นแล้วยังมีสัมผัสของทำนองถาม-ตอบที่เรียบง่าย งดงาม อีกทั้งยังกำหนดให้มีโครงสร้างของเพลงซ้ำไป-มา ภายในหนึ่งท่อนเพลง ยิ่งทำให้เกิดคุณลักษณะ ของความง่าย ตามนัยแห่งทำนองดนตรีพื้นบ้าน ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 1 โน้ตลายเต้ยโขง
การซ้ำทวน

3.2 การทดเสียง คือการซ้ำโดยทำนอง
โดยใช้โมทีฟเดิมแต่เปลี่ยนระดับเสียงในกัญแจ
เสียงเดิม พบทำนองลักษณะนี้ในหลายบทเพลง
เช่น ลายเซ้งบั้งไฟ ลายเต้ยโขง ลายนกไซบิน
ข้ามทุ่ง เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 2 ลายนกไซบินข้ามทุ่ง

3.3 การถาม – ตอบ เป็นลักษณะของ
ทำนอง หรือลีที่มีลักษณะตอบโต้กัน พบได้ใน
ลายโปงลาง ลายเต้ยโขง ลายนกไซบิน ข้ามทุ่ง
 เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 3 โน้ตลายโปงลาง
การถาม – ตอบ

ในการบรรเลงเพลงพื้นบ้านอีสาน
จะมีวัฒนธรรมการบรรเลงโดยการเกริ่น ซึ่งเป็น
การบรรเลงเดี่ยวเครื่องดนตรีก่อนบรรเลง หรือ
ก่อนเข้าสู่บทเพลง มีทั้งการเกริ่นด้วยแคน พิณ
โหวต โปงลาง การเกริ่นนั้นก็ขึ้นอยู่กับทักษะปฏิภาณ
ของผู้บรรเลง Chuekklang and Hiranrak (2021,

p. 127) ได้กล่าวถึงโครงสร้างของเพลงพื้นบ้าน
ประกอบไปด้วย 3 ท่อน คือ

1) ท่อนเกริ่นเปรียบได้กับท่อนเปิด
(Opening) ของดนตรีตะวันตก

2) ท่อนทำนองหลักและแปรทำนอง
เปรียบได้กับท่อนนำเสนอทำนองหลัก (Exposition)
และ (Theme and variation)

3) ท่อนโอ เปรียบได้กับท่อนจบของ
บทเพลง (Finale)

ตัวอย่างที่ 4 ทำนองเกริ่นแคน

4. ทฤษฎีแนวคิดการประพันธ์เพลง ร่วมสมัย

แนวคิดการประพันธ์เพลงร่วมสมัย
ผู้วิจัยได้ศึกษาเทคนิคในการประพันธ์ที่นิยมใช้
ในศตวรรษที่ 20 เพื่อผสมผสานกับแนวคิดดนตรี
อีสานและต่อยอดองค์ความรู้จากการศึกษาประเพณี
อีสานสองผ่านการตีความออกมาเป็นผลงาน
สร้างสรรค์

4.1 แนวคิดการใช้อัตราจังหวะ
ไม่สมมาตร

รูปแบบจังหวะในช่วงก่อน
ทศวรรษที่ 20 ผู้ประพันธ์ส่วนใหญ่มักใช้อัตรา
จังหวะปกติได้แก่ 2/2 4/4 3/4 6/8 แต่ในช่วงเวลา
ต่อมานักประพันธ์เริ่มให้ความสนใจในการประพันธ์
ด้วยอัตราจังหวะที่ไม่ปกติหรือไม่สมมาตร เช่น 5/4
7/8 เป็นต้น

4.2 แนวการใช้เทคนิคออสตินาโต (Ostinato)

การประพันธ์แนวทำนองเบส ด้วยจังหวะที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับการดำเนิน แนวทำนองของคอร์ด มีการบรรเลงวนซ้ำและสามารถ ขยายหรือตัดแปลงด้วยแนวทางอิมโพรไวส์เซชัน ซึ่งคล้ายกับเทคนิคที่เรียกว่า ออสตินาโต Office of the Royal Society (2018, pp. 147-148) ได้ให้คำนิยามความหมายของ ออสตินาโตไว้ว่า แนวทำนองหรือจังหวะซ้ำวนอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนหนึ่งของบทเพลงหรือตลอดทั้งเพลง ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในแนวเบสซึ่งเรียกว่า basso ostinato

4.3 แนวคิดแบบดนตรีบลูส์สิบสองบาร์

ดนตรีบลูส์แบบดั้งเดิมนั้นจะมี รูปแบบทางเดินคอร์ดที่ชัดเจน และเล่นวนซ้ำไปมา 12 ห้องเพลง ดังที่เรียกกันว่า “สิบสองบาร์บลูส์ (12 Bar Blues)” คือเมื่อเล่นไปจนถึงห้องที่ 12 ก็จะย้อนกลับมาเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง โดยคอร์ดที่ใช้ จะมีอยู่สามคอร์ด เช่น ในคีย์ C คอร์ดที่ใช้ได้แก่ C, F และ G คือลำดับคอร์ด I, IV, V นั้นเอง

4.4 แนวคิดด้านเสียงประสานจาก บันไดเสียง

เสียงประสานเสียงจากโน้ต ในบันไดเสียง Premanon, W. (1994, pp.7-8) ได้กล่าวถึงเสียงประสานโดยโน้ตโครงสร้างบันไดเสียง ที่ประกอบด้วยโน้ต 5 เสียง หรือเพนทาโทนิค โดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) ลักษณะที่ตัด

หรือเลื่อนเสียงหนึ่งออก 2) ลักษณะการประสาน ทุกเสียง ซึ่งวิธีนี้อาจใช้พร้อมกันหรือเรียงต่อเนื่องกัน

4.5 แนวคิดด้านทางเดินคอร์ดทุไฟว์วัน

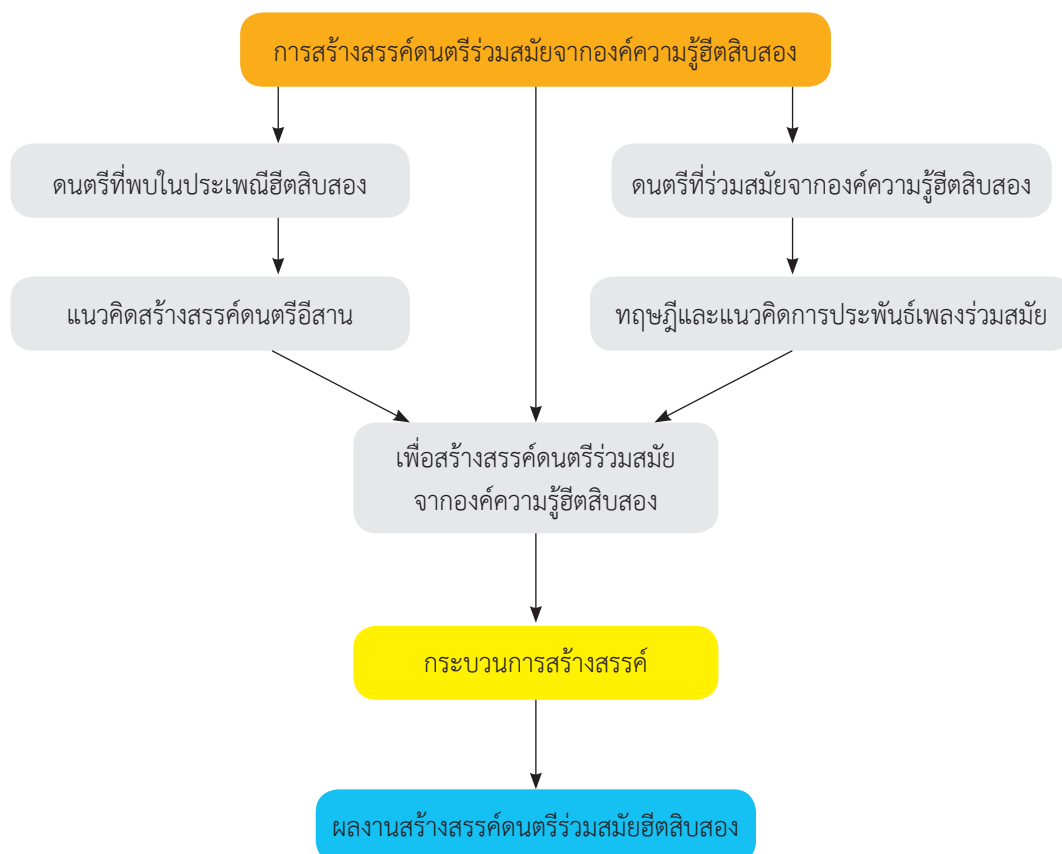
การดำเนินทางเดินคอร์ด ทุ(ii) ไฟว์ (V) วัน (I) เป็นลักษณะการดำเนินคอร์ดที่พบได้มากใน เพลงแจ๊ส บางเพลงอาจมีการใช้ ทุไฟว์ วัน มากกว่า หนึ่งคู่เสียง และยังมีการใช้ทางเดินคอร์ดแบบ ดังกล่าวในการสร้างเสียงประสานให้กับดนตรีบลูส์ แบบดั้งเดิมจนเกิดเป็นทางเดินคอร์ดแบบที่เรียก กันว่า แจ๊สบลูส์ นับว่าเป็นทางเดินคอร์ดที่เป็น เอกลักษณ์อย่างหนึ่งในดนตรีแจ๊ส

4.6 แนวคิดเรื่องคอร์ดสแลช

คอร์ด สแลช ก็คือ ลักษณะ การซ้อนกันของทริยแอดหรือคอร์ดกับโน้ตเบส สามารถเปลี่ยนทริยแอดไปเรื่อย ๆ ในขณะที่ โน้ตเบสคงที่ หรือทริยแอดคงที่แต่โน้ตเบสเคลื่อนที่ ในทิศทางขึ้น หรือลง Laoweeraphanich (2022, p. 63) ได้กล่าวว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนักดนตรี แจ๊สนิยมนำคอร์ดสแลชมาใช้เพื่อสร้างสีสันใหม่ ๆ ให้กับบทเพลง โดยเฉพาะการนำมาใช้เป็นคอร์ด แทนในลักษณะต่าง ๆ และใช้ทำให้การดำเนินคอร์ด มีทำนองเบสเคลื่อนที่ต่อเนื่องสวยงาม

แนวคิดเรื่องการประสานเสียง จากโน้ตในบันไดเสียง แนวคิดเรื่องการดำเนินคอร์ด ทุ ไฟว์ วัน และแนวคิดเรื่องคอร์ดสแลช เป็นแนวคิดเกี่ยวกับเสียงประสานซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเป็นแนวคิดในการนำมาสร้างสีสันให้กับ บทประพันธ์ร่วมสมัย

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการสร้างสรรค์

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. บุคคลผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้นำทาง และกลุ่มบุคคลทั่วไป

1.1 กลุ่มผู้รู้ โดยใช้วิธีการเลือกโดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีอีสาน

และวัฒนธรรมอีสาน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนอง คลังพระศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีอีสาน รองศาสตราจารย์ ดร. สิทธิศักดิ์ จำปาแดง ผู้เชี่ยวชาญวัฒนธรรมอีสาน

1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ ใช้วิธีการเลือกโดยกำหนดคุณสมบัติของบุคคลผู้ให้ข้อมูลดังนี้ 1. เป็นผู้ที่อยู่ในวัฒนธรรมอีสาน 2. เป็นนักร้อง นักดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคมหรือในชุมชน ประกอบด้วย นายนรชน โทบุตรดี ผู้นำ

ด้านพิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ นายสุริยันต์ ยอดอ่อน มือพิณ และหัวหน้าวงกลองยาวประยุกต์ จังหวัดร้อยเอ็ด อาจารย์ยอทิพย์ คำหงส์ศา ผู้เชี่ยวชาญด้านพิณ และหมอลำ

1.3 กลุ่มบุคคลทั่วไป ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มโดยบังเอิญหรือแบบสะดวก (Accidental or Convenience Sampling) โดยเลือกตามผู้ที่อยู่ในพื้นที่เก็บข้อมูลในงานบุญฮีตสิบสอง ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดงานบุญตามประเพณีฮีตสิบสองในหมู่บ้านนาโพธิ์ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 คน ประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมประเพณีบุญผะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน และประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร จำนวน 3 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำข้อมูล

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 1) ข้อมูลด้านวิถีปฏิบัติฮีตสิบสองจากอดีต จนถึงปัจจุบัน
- 2) ดนตรีที่ปรากฏในประเพณีฮีตสิบสอง
- 3) ข้อมูลด้านการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

3. การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสามเส้าโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีฮีตสิบสอง ศึกษาดนตรี

ที่ปรากฏในประเพณีฮีตสิบสอง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง รวมถึงบทร้อง และทำนองเพลง ศึกษาการสร้างสรรค์ดนตรี ร่วมสมัย

การสร้างสรรค์บทเพลงจากองค์ความรู้ฮีตสิบสอง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดขั้นตอนในการสร้างสรรค์บทเพลง ดังนี้

- 1) ประพันธ์
- 2) บันทึกเสียงเพลงตัวอย่าง (Demo)
- 3) จัดทำสกอ์เพลง
- 4) ปรับปรุงตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
- 5) นำบทประพันธ์มาฝึกซ้อมร่วมกับนักดนตรี
- 6) ชัดเกลาและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการบรรเลง
- 7) สร้างสรรค์ผลงานดนตรีร่วมสมัย
- 8) นำเสนอผลงานการสร้างสรรค์

ขั้นสรุป

นำเสนอผลวิจัยในรูปแบบบทความวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากองค์ความรู้ฮีตสิบสอง

ผู้วิจัยได้นำเสียงจากการบันทึกเสียงกลองเพล ช้อง ระ ช้าง โปง กลองตี้ม ผางฮาด ขอลอสะนู โหวตแกว่ง จากงานภาคสนามมาใช้เป็นเครื่องดนตรีในการประพันธ์ร่วมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานอันได้แก่ แคน พิณ โหวต โปงลาง รวมทั้งเครื่องดนตรีตะวันตกได้แก่ กลองชุด เบสไฟฟ้า คีย์บอร์ด มาใช้ในการสร้างสรรค์บทเพลง โดยในการประพันธ์ใช้แนวคิดด้านกลุ่มเสียงหรือลายอีสานต่าง ๆ แนวความคิดด้านการประพันธ์

เพลงร่วมสมัย และนำองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณี ฮีตสิบสองมาสร้างสรรค์บทเพลง โดยได้ประพันธ์ เพลงขึ้นใหม่ทั้งสิ้นจำนวน 12 เพลง ได้แก่

1. บทเพลงที่ 1 ประจำฮีตเดือนอ้าย ชื่อเพลง “ปริวาสกรรม” ผู้วิจัยนำเสนอบทเพลง ผ่านการตีความเรื่องการปริวาสกรรมเกี่ยวกับพระสงฆ์ ที่ทำผิดศีล และต้องเข้าอยู่ปริวาสกรรมเพื่อชำระล้าง ความมัวหมอง นำเสนอบทประพันธ์เพลงที่ให้ความ รู้สึกสงบ มีสมาธิ ปลอดภัย โดยใช้เสียง กลองเพล เสียงระฆัง และเสียงฆ้องใหญ่ที่มีเสียงดัง และเสียงใสกังวานอีกทั้งเสียงกลองและเสียงระฆัง ยังสื่อถึงการส่งสัญญาณ จากวัดว่าถึงเวลางานบุญแล้ว โดยเสียงสัญญาณบอกบุญที่ใช้ในงานบุญเกือบจะ ทุกงานก็เป็นเสียงกลอง ระฆังที่ดังมาจากวัด ทำนอง ที่ใช้ในการ ประพันธ์ประกอบไปด้วยเสียงหลัก ในหลายใหญ่

2. บทเพลงที่ 2 ประจำฮีตเดือนยี่ ชื่อเพลง “ศรี ศรี” แนวคิดการประพันธ์จากการ ตีความ งานบุญคุณลานซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความ เชื่อเพื่อให้ไร่นาอุดมสมบูรณ์ ในท่อนแรกนำเสนอ ด้วยเสียงแวงฆ้องซึ่งเป็นการเล่นที่นิยมเล่นกัน

ในช่วงเดือนยี่ได้นำเอาทำนองบทสูตรสู่ขวัญข้าว ในทำนองที่ร้องว่า “ศรี ศรี มื่อนี้แม่น มื่อดี” มาเป็น ทำนองหลักโดยใช้เทคนิคการพัฒนาโมทีฟแบบยืด และ หดค่าของตัวโน้ตจากทำนองเดิม โดยเลือก ใช้ไหวตในการบรรเลงเนื่องจากเป็นเครื่องเป่า ซึ่งองค์ประกอบเสียงสำคัญคือลมจึงให้ความรู้สึก ต่อเนื่องกับเสียงธนูซึ่งถูกใช้เป็นเสียงนำมาตั้งแต่ ต้นเพลง ด้านเสียงประสานต้องการขับเน้นทำนอง ที่สะท้อนความขลังของบทสูตรด้วยการใช้แนวคิด คอร์ดสแลช และในท่อน B ต้องการแสดงอารมณ์ ของความสุขที่เกิดจากการไร่นาอุดมสมบูรณ์ และ ท่อนสุดท้ายผู้วิจัยนำทำนองสรภัญญะมาบรรเลง เป็นท่อนจบ

3. บทเพลงที่ 3 ประจำฮีตเดือนสาม ชื่อเพลง “ปทุมทะสาสี” บุญเดือนสามประเพณี เกี่ยวกับข้าวจี มีความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับ ที่มาของบุญเกี่ยวกับนางปทุมทะสาสีที่ถวายข้าวจี แต่พระพุทธรเจ้า ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะ ประพันธ์เพลงที่สะท้อนเรื่องราวตามตำนาน เรื่องเล่านี้ท่อนแรกผู้วิจัยต้องการนำเสนอ การตีความจากนางปทุมทะสาสีที่ต้องดำข้าว ทั้งวันทั้งคืนด้วยความทุกข์ แนวทำนองในท่อนแรก จึงนำเสนอการตีความเกี่ยวกับความยากลำบาก ของนางปทุมทะสาสีนำเสนอผ่านท่วงทำนองในแบบ ไมเนอร์ในจังหวะช้า ท่อนที่สองนำเสนอลักษณะ คอร์ดแบบเมเจอร์เพื่อสะท้อนอารมณ์ ของ

นางปณนทาสีมาเมื่อได้พบกับพระพุทธเจ้า เกิดความสุขและความอิ่มเอมใจได้ถวายข้าวจี๋แด่พระพุทธเจ้า ท่อนสุดท้ายนำเสนอการตีความตัวเลข 3 ซึ่งก็หมายถึงบุญเดือนสามโดยกำหนดเครื่องหมายกำหนดจังหวะ 3/4 ด้วยรูปแบบจังหวะที่สนุกสนาน

4. บทเพลงที่ 4 ประจำฮีตเดือนสี่ ชื่อเพลง “ข้าวพันก้อน” บุญเดือนสี่เป็นประเพณี บุญพระเวทผู้วิชัยต้องการนำเสนอทำนองหลักของเพลงที่นำมามาจากทำนองคาถาข้าวพันก้อน ซึ่งเป็นพิธีกรรมหนึ่งในบุญพระเวท ทำนองคาถามีการร้องเข้าไปตลอดการแห่ข้าวพันก้อนนำมาพัฒนาเป็นบทประพันธ์เพลงโดยใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีบรรเลงทำนองหลัก บทเพลงอยู่ในลายใหญ่ มีการใช้คอร์ดที่ช่วยสร้างอารมณ์เครื่องขรมเพื่อสะท้อนความหลังของคำว่าคาถา

5. บทเพลงที่ 5 ประจำฮีตเดือนห้า ชื่อเพลง “สงกรานต์” ตามประเพณีจะมีการรดน้ำ ดำหัวผู้แก่ผู้เฒ่า นอกจากนั้นคนอีสานยังมีการแห่สงกรานต์คือมีวงดนตรีกลองยาวประยุกต์นำขบวนเพื่อให้ชาวบ้านพอรำกันอย่างสนุกสนานก่อนจะ

นำเข้าสู่วัดเพื่อสรงน้ำพระ บทเพลงที่วงกลองยาวประยุกต์บรรเลงก็มีตั้งแต่เพลงพื้นบ้านและเพลงลูกทุ่งหมอลำที่ได้รับความนิยมและยังมีการนำทำนองรำวงวันสงกรานต์มาบรรเลงร่วมอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำทำนองเพลงรำวงวันสงกรานต์มาพัฒนาโมทีฟ ท่อนแรกของบทเพลงต้องการนำเสนออารมณ์ที่สะท้อนถึงความร้อนอบอ้าวในเดือนห้า ผู้วิจัยใช้ลายน้อยสลับกับการลายเซไปตลอดทั้งท่อนเพื่อสร้างความรู้สึกร้อนอึดอัด ท่อนต่อมาต้องการนำเสนอความสนุกสนานในการแห่สงกรานต์โดยนำทำนองรำวงวันสงกรานต์มาพัฒนาโมทีฟและบรรเลงซ้ำด้วยแคน พิณ ในจังหวะสนุกสนาน

6. บทเพลงที่ 6 ประจำฮีตเดือนหก ชื่อเพลง “บั้งไฟ” ผู้วิจัยต้องการนำเสนอแรงบันดาลใจจากตำนานบั้งไฟผ่นการตีความตามตำนานความเชื่อของคนอีสานเกี่ยวกับพญาแถน พญาคันคาก และประเพณีแห่เซิ้งบั้งไฟ โดยนำเสนอเป็นสามท่อน ท่อนแรกต้องการนำเสนอถึงความแข็งแรงแล่งของพื้นแผ่นดินอีสานดนตรีซ้ำ สะท้อนอารมณ์เศร้าสร้อย ท่อนต่อมาทำนองเซิ้งบั้งไฟโดยใช้แคนกับพิณบรรเลงโต้ตอบกันไปมาซึ่งเครื่องดนตรีสองชนิดนี้ ผู้วิจัยใช้แทนการต่อสู้กันของพญาแถนและพญาคันคากตามเรื่องเล่าตำนานบั้งไฟ ท่อนสุดท้ายเป็นการใช้ลายสุดสะแนนในการดำเนินทำนองเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้ลายสุดสะแนนนั้นก็มาจากตำนานเรื่องเล่ากำเนิดบั้งไฟที่เกี่ยวกับพญาแถน

เรื่องสายแนน ซึ่งคำว่าสายแนนมีความหมายเดียวกับสุดสะแนนนั่นเอง ท่อนสุดท้ายนำเสนอแนวทำนองที่สื่อถึงความสุขสงบหลังจากฝนฟ้าตกตามฤดูกาล

7. บทเพลงที่ 7 ประจำฮีตเดือนเจ็ด ชื่อเพลง “ขอลอ” ในเดือนเจ็ดเป็นงานบุญข้าชะหรือชำระเป็นงานบุญที่ชาวบ้านจะทำการทำบุญเพื่อชำระล้างบำบัดเป่าเภทภัยในหมู่บ้านบางแห่งเรียกว่าบุญเบิกบ้าน เมื่อครั้งผู้วิจัยยังเป็นเด็กเคยได้ยินได้เห็นผู้ใหญ่บ้านตีขอลอเรียกประชุมในยุคนั้นหมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าชาวบ้านเมื่อได้ยินเสียงก็จะพากันมารวมตัวกันยังลานหน้าบ้านผู้ใหญ่บ้านใช้เสียงโปงลางซึ่งเป็นเครื่องดนตรี ประเภทตี ทำมาจากไม้ซึ่งพัฒนามาจากขอลอนำมาใช้บรรเลงลักษณะเป็นเสียงโดรนในตอนแรกใช้การเล่นลูกเสฟของ ลายสุดสะแนน ซอลต่ำ (G) กับ ซอลสูง (G') และเปลี่ยนไปเล่นลูกเสฟ ของลายน้อยเสียง เร (D) กับ ลา (A) ซึ่งการเปลี่ยนลาย ในลักษณะนี้เรียกว่า “เนิ้ง” ตามแนวทางของดนตรีอีสานที่นิยมบรรเลงกัน ท่อนจบของเพลงแต่ในบทประพันธ์นี้ผู้วิจัยต้องการให้เป็นการเล่นสลับกันไป มาระหว่างสองลาย คือ ลายสุดสะแนน ที่มีแนว ทำนองทางเมเจอร์สลับกับ

ลายน้อยที่มีแนว ทำนองทางไมเนอร์ กล่าวคือ เป็นการบรรเลง สองคีย์สลับกันไปมาซึ่งผู้วิจัยต้องการสื่อถึงความ สว่างและความมืดโดยเป็นการพยายามสะท้อนถึงการชำระบำบัดเป่าเภทภัยตามความเชื่อในบุญข้าชะ ท่อนที่สองเป็นการใช้สองกุญแจเสียงสลับไปมาโดยใช้ลายน้อย หรือ D ไมเนอร์เพนทะทอนิก และลายสุดสะแนนแต่เปลี่ยนมาใช้กุญแจเสียง D เมเจอร์หรือ D เมเจอร์เพนทะทอนิก โดยเปิดโอกาสให้พัฒนาใช้ทักษะในการบรรเลงแบบ ด้นสด

8. บทเพลงที่ 8 ประจำฮีตเดือนแปด ชื่อเพลง “แห่เทียน” บุญเดือนแปดมีประเพณีแห่เทียนซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีในขบวนแห่นิยมใช้วงกลองยาวประยุกต์ และมีนางรำนำหน้าขบวนแห่ฟ้อนรำอย่างพร้อมเพียงเป็นที่สวยงามแก่ผู้พบเห็น ผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอจังหวะที่ปรากฏในงานแห่เทียนเข้าพรรษาโดยใช้กลองรำมะนาและกลองชุดในการบรรเลง ท่อนแรกทำนองหลักบรรเลงด้วยลายโป้ซ่าย และใช้เปียนโนในการบรรเลงเสียงเสฟของแคนในลายโป้ซ่าย ท่อนที่สองมีการเปลี่ยนมาใช้ลายใหญ่ในการบรรเลง โดยมีพินบรรเลงแบบ ด้นสด

9. บทเพลงที่ 9 ประจำฮีตเดือนเก้า ชื่อเพลง “คิดฮอด” บุญเดือนเก้าเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องผีของชาวอีสาน โดยเชื่อกันว่าในวันแรม 14 ค่ำเดือน 9 เวลาเที่ยงคืนจะเป็นวันประตูนรกเปิดยมบาลจะปลดปล่อยวิญญาณออกมาเยี่ยมญาติของตนในโลกของมนุษย์ ผู้วิจัยจึงได้นำเอาความเชื่อมาสะท้อนเป็นบทเพลงในท่อนแรกต้องการนำเสนอความคิดถึงระหว่างคนกับวิญญาณโดยได้นำจังหวะตึกลองเพล บอกสัญญาณถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมได้เปิดออกแล้ว มาเป็นเสียงนำใช้เสียงโหวตในการบรรเลงเนื่องด้วยน้ำเสียงของโหวตสามารถบรรเลงอย่าง เศร้าสร้อยและหดหูได้เป็นอย่างดี ท่อนสองต้องการนำเสนอภาวะของทั้งผีและคนที่เข้ามาอยู่ในมิติเดียวกันด้วยการสร้างแนวทำนองที่สนุกสนานแต่ใช้เสียงประสานที่ให้ความรู้สึก น่ากลัว ในท่อนสุดท้ายผู้วิจัยนำเสนอจินตนาการเรื่องเวลาระหว่างโลกของวิญญาณกับโลกมนุษย์ซึ่งมีความแตกต่างกันเรื่องมิติเวลาโดยใช้แนวคิดการใช้อัตราจังหวะไม่สมมาตรด้วยการใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 7/8 เพื่อสร้างความรู้สึก

ที่ไม่ปกติของจังหวะ ทั้งสามท่อนใช้ลายใหญ่ ในการสร้างสรรค์ทำนองเพลง

10. บทเพลงที่ 10 ประจำฮีตเดือนสิบ ชื่อเพลง “ตาแฮก” บุญเดือนสิบเป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีคล้ายกับบุญเดือนเก้า คือเป็นการทำบุญให้ญาติผู้ล่วงลับ นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีการนำอาหารไปเลี้ยงผีตาแฮกเพื่อให้อยู่ดูแลไร่นาและช่วยบัสดาลให้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอเพลงที่สะท้อนถึงเรื่องเล่าตำนานผีตาแฮกตามตำนานกล่าวว่าในอดีตชาติได้ทำความเลวเอาไว้จนกลายเป็นผีที่ต้องคอยเฝ้าไร่นาให้ชาวบ้าน ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ทำนองและเสียงประสานไว้ว่า “ทำอย่างไรจึงจะนำลายเพลงพื้นบ้านอีสานมาถ่ายทอดให้เกิดความรู้สึก น่ากลัวได้ ?” จึงได้ทดลองใช้แนวความคิดเรื่องเสียงซ่ม (เสียงซ่ม หมายถึงเสียงที่ควรหลีกเลี่ยง) เพื่อสร้างความรู้สึก อึดอัด น่ากลัว และในเดือนสิบ มักมีการเล่น โหวตแกว่งผู้วิจัยจึงได้นำเสียงโหวตแกว่งเพื่อนำเข้าสู่บทเพลง บทเพลงใช้ลายเซ ในการดำเนินทำนองหลักโดยใช้โหวตในการบรรเลง

11. บทเพลงที่ 11 ประจำฮีตเดือนสิบเอ็ด ชื่อเพลง “สว่างเฮือ” บุญเดือนสิบเอ็ดมีประเพณี การแข่งเรือหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “สว่างเฮือ” เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน ผู้วิจัย ได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์โดยนำเอา บุญสว่างเฮือมาเป็นแนวคิดหลักในการประพันธ์ ในท่อนแรกเป็นท่อนเกริ่นเป็นการแสดงถึงพิธีกรรม ในการบูชาพญานาคและการแห่เรือเบิกน่านน้ำ ใช้คอร์ดที่สร้างจากบันไดเสียง A ไมเนอร์เพนทะทอนิก หรือกลุ่มเสียงในลายใหญ่บรรเลงโดยเปียโน ในลักษณะการเล่นกระจายคอร์ด มีการนำรูปแบบ ของจังหวะเชียร์แข่งเรือที่พบในการแข่งเรือมาใช้ เป็นจังหวะหลักของเพลงสะท้อนให้เห็นถึงการแข่งขัน และการเชียร์อย่างตื่นเต้นสนุกสนาน มีการนำเสียง ของฝีพายในขณะพายเรือเพื่อความพร้อมเพรียง มาสร้างสีสันให้กับจังหวะ และผู้วิจัยได้นำทำนอง ลายเต้ยโขงมาแปรทำนองและดัดแปลงจังหวะ เพื่อให้เกิดสีสันใหม่ สาเหตุที่เลือกลายเต้ยโขง เนื่องมาจากการแข่งเรื่อนั้นเป็นที่นิยมกันของ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ติดกับริมแม่น้ำโขง ใช้ลายใหญ่ เป็นแนวคิดด้านทำนองในการประพันธ์

12. บทเพลงที่ 12 ประจำฮีตเดือนสิบสอง ชื่อเพลง “แม่คงคา” บุญเดือนสิบสองประเพณี ลอยกระทงซึ่งเป็นประเพณีที่ทำกันทุกภาค ในประเทศไทยโดยนำทำนองเพลงรำวงวันลอยกระทง มาประพันธ์ใช้แนวคิดการแปรทำนอง นอกจากนี้ ยังได้ใช้แนวคิดแบบตัวเลขเพื่อสร้างสรรค์ ใช้ทางเดินคอร์ดในแบบดนตรีบลูส์ 12 บาร์ มีการนำเอาลายสุดสะแนน ลายโป้ซ่าย และ ลายสร้อยมาสร้างคอร์ดตามแนวคิดเสียงประสาน จากบันไดเสียง และกำหนดเครื่องหมายกำหนด จังหวะเป็น 12/8 ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงการใช แนวคิดเลข 12 ตามเดือนของงานบุญที่เป็นแนวคิด ในการประพันธ์

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจาก องค์ความรู้ฮีตสิบสอง มีประเด็นในการอภิปราย ดังนี้

1. แนวคิดด้านทำนอง ในการสร้างสรรค์ ด้านทำนองผู้วิจัยใช้ลายสองกลุ่ม คือ กลุ่มทางสั้น และกลุ่มทางยาว กลุ่มทางสั้นได้แก่ ลายโป้ซ่าย ลายสุดสะแนน ลายสร้อย กลุ่มทางยาวได้แก่

ลายใหญ่ ลายน้อย และลายเซ ในบาง บทเพลง มีการใช้ลายต่าง ๆ สลับไปมา เช่นใน บทเพลง ประจำฮีตเดือนเจ็ด เพลงขอลอ มีการใช้ กลุ่มเสียงที่ต่างกันเรียกตามหลักการดนตรีตะวันตก ว่ามีการเปลี่ยนคีย์ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการเรียงจาก Klangphrasri (personal communication, December 10, 2020) ซึ่งการเรียงหรือ การเปลี่ยนคีย์ในบทเพลงขอลอเป็นแบบสลับไป สลับมาคีย์ละสองห้องเพลงซึ่งไม่ปรากฏว่าเป็น ลักษณะที่พบในเพลงพื้นบ้านอีสานมาก่อน

2. แนวคิดด้านเสียงประสาน ในการสร้างสรรค์เสียงประสานผู้วิจัยใช้ แนวความคิดการสร้างคอร์ดแบบเดียวกับ Premanon (1994, pp. 7-8) ที่กล่าวถึงการสร้าง เสียงประสานจากโน้ตโครงสร้างบันไดเสียง ที่ประกอบด้วยโน้ต 5 เสียง หรือเพนทาทอนิก ใน 2 ลักษณะคือ 1) ลักษณะที่ตัดหรือเลื่อน เสียงหนึ่งออก 2) ลักษณะการประสานทุกเสียง ซึ่งผู้วิจัยใช้ลักษณะการสร้างคอร์ดใน 2 ลักษณะ ดังกล่าว เพลงแม่คงคาใช้การสร้างคอร์ดในลักษณะ ที่ 1 คือตัดเสียงหนึ่ง โดยที่สร้างจากลายสุดสะแนน ลายโป้ซ้าย และลายสร้อย ทุกคอร์ดตัดโน้ต ตัวสุดท้ายออก และเพลง สว่างเฮือ ใช้การสร้างคอร์ด ในลักษณะการประสานทุกเสียงจากลายใหญ่ ที่ประกอบด้วยโน้ต 5 เสียง จากแนวคิดดังกล่าว ทำให้งานสร้างสรรค์เกิดลักษณะของคอร์ดที่เป็น เอกลักษณ์เฉพาะและคอร์ดมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับทำนองได้เป็นอย่างดีและสามารถใช้ การสร้างคอร์ดในลักษณะดังกล่าวได้ทั้งทางสั้น และทางยาว ผู้วิจัยยังได้ใช้แนวคิดการสร้างคอร์ด

จากแนวคิดคอร์ดสแลชในหลายบทเพลงด้วยกัน มีการเคลื่อนที่ของแนวเบสใน 3 ลักษณะคือ คงที่ เคลื่อนที่ลง และเคลื่อนที่ขึ้น ผู้วิจัยพบว่าการสร้าง ทางเดินคอร์ดใน 3 ลักษณะนี้ให้คุณลักษณะของ เสียงที่แตกต่างกันทั้ง

ด้านอารมณ์และมิติของเสียง อีกทั้งยังเข้า กับลายต่าง ๆ ของอีสานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้เสียงเสฟซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญอีกอย่าง ของแคนมาผสมกับแนวคิดคอร์ดสแลชในเพลง แห่งเทียนทำให้ได้เสียงคอร์ดที่มีเอกลักษณ์ บทเพลง ตาแฮก ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในการประพันธ์ว่า ทำอย่างไรจึงจะนำลายเพลงพื้นบ้านอีสาน มาถ่ายทอดให้เกิดความรู้สึกน่ากลัวได้ โดยได้ ทดลองใช้เสียงซ่มจากแนวคิด Klangphrasri (personal communication, December 10, 2020) ที่ว่าเสียงซ่มคือเสียงที่ควรหลีกเลี่ยง แต่ถ้าใช้ให้ดีก็สามารถสร้างทำนองที่สร้างความรู้สึก วังเวงน่ากลัวได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำวิจัยสร้างสรรค์การประพันธ์ เพลงจากองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีต่าง ๆ ผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ด้านการประพันธ์เพลง เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และเผยแพร่ผลงานแก่ ผู้สนใจทั่วไป

2. ควรมีการทำวิจัยสร้างสรรค์โดย การศึกษาแนวคิดของดนตรีในแต่ละภูมิภาค ในประเทศไทยแล้วสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย เพื่อถ่ายทอดเอกลักษณ์วัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น

REFERENCES

- Chuekklang, A. & Hiranrak, S. (2021). Characteristics of Isan folk songs for the creation of symphonic ensembles. **Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University**, 40(4), 127. (In Thai)
- Pikulsri, C. (2017). **Musical changes**. Khon Kaen : Graduate Textbook Project, Music Branch, Faculty of Fine and Applied Arts Khon Kaen University. (In Thai)
- Office of the Royal Society (2018). **Music terminology dictionary**. Royal Society edition. Bangkok: Office of the Royal Society. (In Thai)
- Wichaikul, P. (2016). **Comparative Analysis of Motive Development in Improvisation between Kurt Rosen Winkel and Wolfgang Mythspiel**. Master of Music Thesis. (Musical Research and Development). Bangkok: Graduate School Silpakorn University Photocopy. (In Thai)
- Kingkaew, S. (2016). **Isaan-Lanna Folk Music**. Nakhon Pathom : Silpakorn University
- Boonjerm, S. (2011). **Isan heritage textbook**. Ubon Ratchathani: Isan Heritage Publishing House. (In Thai)
- Laoweeraphanich, T. (2022). **Dissertation compositions: Novel “Phet Phra Uma” for Synthesis Jazz on Sombre**. Doctor of Fine Arts degree (Fine Arts). Bangkok: Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University Photocopy. (In Thai)
- Premanon, W. (1994.). **Philosophy and technique of composing contemporary Thai music**. Bangkok : Chulalongkorn University. (In Thai)
-

Research Article

การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ

PERSONAL DEVELOPMENT ON GROUND SAFETY OF THE ROYAL THAI AIR FORCE

ดวงฤทัย พรชูป* วณิดา ศิริวรสกุล และ พัทธี กล่อมเมือง

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Dungrutai Pornchoop*, Wanida Siriworasakul and Patcharee Klomuang

Master of Public Administration, Program in Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: dungrutai.pch@gmail.com

Received: 2023-04-11

Revised: 2023-06-27

Accepted: 2023-06-29

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น 2) ปัจจัยที่มีผลต่อ การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น 3) ประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น และ 4) รูปแบบ การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ของกองทัพอากาศ การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการกองนิรภัยภาคพื้น รองผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยทหารอากาศ ผู้อำนวยการกองวิทยาการ รองหัวหน้ากองสอบสวนอุบัติเหตุภาคพื้น ผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ หัวหน้ากองป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น กองนิรภัยภาคพื้น สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ รองผู้อำนวยการกองวิทยาการ สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ นายทหารแผนและโครงการ นายทหารส่งเสริมความปลอดภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ นายทหารการศึกษา แผนการศึกษา กองวิทยาการ สำนักงานนิรภัยกองทัพอากาศ แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยการตีความประเด็นการศึกษา และการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่ได้รับการอบรมด้านนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศ จำนวน 188 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น อยู่ในระดับมาก คือ กองทัพอากาศ มีกระบวนการและเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาและกลยุทธ์ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ขององค์การ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น อยู่ในระดับมากที่สุด คือ กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนา มีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการการพัฒนา และมีความตระหนักรู้ในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุด้านนิรภัยภาคพื้นได้ดียิ่งขึ้น 3) ประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น อยู่ในระดับมาก คือ กำลังพลมีความเข้าใจในการใช้มาตรการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกต้อง เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ให้ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และ 4) รูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ของกองทัพอากาศ คือ กองทัพอากาศมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้กำลังพลเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ มีการกำหนดมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุภาคพื้น และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังพลมีการพัฒนาตนเอง และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กำลังพลสามารถกำหนดเส้นทางไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนาบุคลากร นิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศ

ABSTRACT

This research aimed to study: 1) personnel development on ground safety 2) the factors affecting personnel development on ground safety 3) the effectiveness of personnel development on ground safety, and 4) the model of appropriate and effective personnel development on ground safety of the Royal Thai Air Force (RTAF). This research utilized a mixed methodology, both qualitative and quantitative. For the qualitative methodology, the researcher used in-depth interviews with 15 key informants. They are the Director and Deputy Director of the Ground Safety Division, Deputy of the Ground Safety Office, Director and Deputy of the Academic Affairs Division, Deputy Supervisor of the Ground Accident Investigation Division, Director and Deputy Director of the Ground Accident Prevention Division, commissioned officers of the Plan and Project Division and senior officers of the Promotion of Ground Safety Division. The obtained data was analyzed using the study points. For the quantitative methodology, the sampling included 188 trainees in the RTAF ground safety program. The tool is the questionnaire. The obtained data was analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation.

Findings: 1) The personnel development on ground safety was found to be at a high level, which can be interpreted as indicating that the RTAF has clear processes and equipment to develop personnel in line with its development plans and strategies, as written in the organizational objectives. 2) The factors affecting personnel development on ground safety were found to be at a high-level, reflecting that the RTAF personnel have knowledge of and understand the policy and goals of personnel development. They also have a positive attitude towards development and are aware of the prevention of ground accidents. 3) The effectiveness of the personnel development on ground safety was found to be at a high level, reflecting that the personnel understand the measurements for preventing accidents in order to decrease the risks of unwanted accidents. 4) In the model for appropriate and effective personnel development on ground safety for the RTAF, it was found that the RTAF has clear strategies to support and promote personnel to receive a number of trainings on accident prevention, so it can decrease the risks of ground accidents. The RTAF also promotes and supports its personnel to develop themselves in order to increase the quality of working performance, gearing towards the success of both the organization and themselves.

Keywords: personnel development, ground safety, air force

บทนำ

ในปัจจุบันด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ข่าวสาร ความรู้วัฒนธรรมที่ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม ผลจากความก้าวหน้าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีเครือข่ายขนาดใหญ่ในทุกมุมโลก กระแสแห่งการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการจัดการศึกษาของคนในประเทศต่าง ๆ ล้วนทำให้คนต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาองค์การให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ทำให้ผู้คนในประเทศจำเป็นต้องการ

พัฒนาทั้งทางด้านความรู้ และความแข็งแกร่ง และสิ่งที่ประเทศต้องการคือ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถ เพราะก่อให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบในการแข่งขัน กล่าวคือ การที่บุคลากรในประเทศมีความรู้ และสามารถนำความรู้ความสามารถนั้นไปประยุกต์ใช้จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเต็มศักยภาพต่อองค์การ โดยประเทศไทยต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้าน จึงได้มีการพัฒนาแบบองค์รวม ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางทางการพัฒนา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกคนได้รับ

การพัฒนา และมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็ม ศักยภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์ และสังคม ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในเรื่อง เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ในหมวด 4 ถึงแนวทางการจัดการศึกษา ระบุไว้ว่า “จะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความ รอบรู้รวมทั้ง สามารถใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้” (National Education Act B.E. 2542 (1999), 1999) ทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานทุกประเภท ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงถูกกำหนดให้เป็น นโยบายที่มีความสำคัญและจัดเป็นยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้จากแผนพัฒนา เศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่กำหนดให้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ของรัฐบาล และจะมีผลต่อการลงทุนด้านอื่น ๆ และ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณตลอดจนทรัพยากรอื่น ๆ ในด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง ตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 โดยการพัฒนาบุคลากรถือว่ามีความสำคัญโดยมี อิทธิพลต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยเป็นหลักหรือหัวใจของการจัดการศึกษาเป็นกรอบ หรือแนวทางในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา เป็นเครื่องชี้แนะจุดมุ่งหมาย สาระ และแนวทาง

การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและ ประเมินผลช่วยทำให้ผู้เรียนทราบเป้าหมาย และแนวทางการเรียน (Pattaphol, 2019) รวมถึงยังมีความสำคัญต่อผู้บริหารองค์กรในฐานะ ที่เป็นกรอบการกำหนดนโยบายทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการพัฒนา ตลอดจนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรในการเรียนรู้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการส่งเสริมและควบคุม คุณภาพการศึกษา และการพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือชี้แนะ แนวทางการปฏิบัติงาน รวมถึงใช้ในการประกอบ การประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประเมิน ให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ดังนั้นการพัฒนา บุคลากรที่ดีควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ สภาพของบุคลากร ซึ่งมีการพัฒนาบุคลากรที่มี กระบวนการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมถึงการประเมินผลให้ทราบถึงผลการเปลี่ยนแปลง ในตัวผู้เรียน ว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและ จุดประสงค์จริงหรือไม่ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ จะได้ทราบและตระหนักเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ในประเทศไทยนั้นการพัฒนาบุคลากร มีความสำคัญและมีผลต่อความมั่นคงขององค์กร รวมไปถึงสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557 ที่ผ่านมาจากสถิติ อุบัติเหตุทางนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศไทย พบว่า มีกำลังพลของกองทัพอากาศไทยเกิดอุบัติเหตุ เฉลี่ย 63.40 รายต่อปี (Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center, 2016) รวมไปถึงทรัพย์สิน

ของทางราชการได้รับความเสียหาย จึงเป็นสาเหตุทำให้ผู้บัญชาการทหารอากาศมีนโยบายด้านยุทธการและการฝึกฝน เสริมสร้างกองทัพอากาศให้เป็นองค์การแห่งความปลอดภัย และกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย โดยผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นต้องให้ความสำคัญกับงานนิรภัยและกำลังพล โดยมุ่งเน้นการป้องกันอุบัติเหตุเชิงรุก เพื่อให้กองทัพอากาศไทยเป็นองค์การแห่งความปลอดภัย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กำลังพลทุกภาคส่วน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและตระหนักในความสำคัญของความปลอดภัยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการดำเนินชีวิตเพื่อลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สำนักงานพัฒนาภาคจึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรเจ้าหน้าที่นิรภัยภาคพื้นเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้กับบุคลากรของกองทัพอากาศ ผู้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่นิรภัยภาคพื้นของหน่วย ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน สามารถดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุเชิงรุก และช่วยให้การปฏิบัติภารกิจของหน่วยสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามแนวทางการพัฒนากองทัพอากาศและเป็นไปตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารอากาศ ซึ่งการพัฒนาบุคลากรนิรภัยภาคพื้นในกองทัพอากาศจะต้องมีการอบรมและพัฒนาให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ รวมทั้งพัฒนาให้บุคลากรมีการคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ในการป้องกันอุบัติเหตุเชิงรุก เพื่อให้บุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามสมรรถนะหน้าที่ รวมทั้งเป็นแกนนำ

ด้านความปลอดภัยของหน่วยงาน และเป็นเครือข่ายในการขับเคลื่อนงานนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศต่อไป

สำหรับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง และครอบคลุมหลายมิติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ มากมาย โดยมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ขึ้น เพื่อเป็นเป้าหมายและใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรนั้นควรสนับสนุนให้องค์กรเป็นผู้จัดทำหลักสูตรเพื่ออบรมความรู้แก่บุคลากรในองค์กร โดยยึดหลักการดำเนินการจากระดับล่างหรือระดับรากหญ้า โดยการพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรในองค์กรนั้น จะช่วยในการตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ องค์กรได้พยายามจัดระบบงานการนำเอาเทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากรในหน่วยงานหรือในองค์กรให้มีความรู้ความชำนาญ มีความวิริยะอุตสาหะและอุทิศตน ทุ่มเทความรู้ความสามารถเพื่อองค์กรหรือหน่วยงานและมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ทั้งนี้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามในการดำเนินการเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพ ในการทำงานนั้น กองทัพอากาศ

มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญหลายประการ ดังนั้น กิจกรรมในการพัฒนาบุคลากรจึงอาจไม่สามารถพัฒนาบุคลากรได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน

จากรายงานนโยบายผู้บัญชาการทหาร ปี พ.ศ. 2564 และยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (Royal Thai Air Force, RTAF policy, 2021) พบว่าการบริหารและการจัดการหน่วยงานด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อนนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงรูปแบบการทำงาน การฝึกปฏิบัติงาน ให้พร้อมรองรับการปฏิบัติภายใต้ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) รวมถึงมีการบริหาร และการจัดการที่ทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรทางทหารให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่เทียบเคียงได้ในระดับสากล และสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพอากาศ ซึ่งการบริหารและการจัดการของสำนักงานนิตยทหารอากาศได้มุ่งเน้นให้บุคลากรมีความเข้าใจในหลักการ และขั้นตอนการดำเนินงานด้านนิตยภาคพื้น สามารถวิเคราะห์ และนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านนิตยภาคพื้น ได้อย่างถูกต้อง มีทักษะการปฏิบัติงานนิตยภาคพื้น ทั้งด้านการป้องกันและการสอบสวนอุบัติเหตุภาคพื้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านนิตยภาคพื้น รวมถึงตระหนักถึงค่านิยมหลักของกองทัพอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจหลักของกองทัพอากาศที่ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อปฏิบัติภารกิจภายใต้การบริหารจัดการ การฝึกอบรม และการพัฒนากำลังพลให้สามารถที่จะวางกำลังหน่วยปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ

ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่สำนักงานนิตยทหารอากาศจะต้องมีการทบทวนและพัฒนาประสิทธิภาพการพัฒนาของสำนักงานนิตยทหารอากาศ กองทัพอากาศ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี ที่มุ่งสู่การเป็น “กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค” คือ เป็นกองทัพอากาศที่มีขีดความสามารถในทุกมิติอยู่ในระดับ 1 ใน 3 ของภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้มั่นใจว่าการก้าวไปสู่วิสัยทัศน์กองทัพอากาศอย่างเป็นระบบ เป็นรูปธรรม และมีความยั่งยืน (Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force 2008 - 2009, 2018)

จากที่กล่าวมาข้างต้น และจากรายงานสรุปผลการดำเนินงานของสำนักงานนิตยทหารอากาศ (Royal Thai Air Force, RTAF policy, 2021) พบว่า การบริหารจัดการด้านการพัฒนาบุคลากร ยังไม่พร้อมรองรับกับการปฏิบัติที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน รวมไปถึงยังขาดการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากรด้านนิตยภาคพื้น เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่เทียบเคียงได้ในระดับสากล และสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพอากาศ โดยให้ผู้ปฏิบัติงานด้านนิตยภาคพื้น สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย เลือกทำการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านนิตยภาคพื้นกองทัพอากาศ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรของกองทัพอากาศ รวมถึงการสร้างรูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิตยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศ
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศ
4. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ
3. ทำให้ทราบประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ
4. ได้รูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดเนื้อหา ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น

3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น และ 4) รูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และทฤษฎีต่าง ๆ จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหัวข้อของงานวิจัย

2.2 ขอบเขตพื้นที่การวิจัยในครั้งนี้ เลือกศึกษาเฉพาะพื้นที่ กองทัพอากาศ

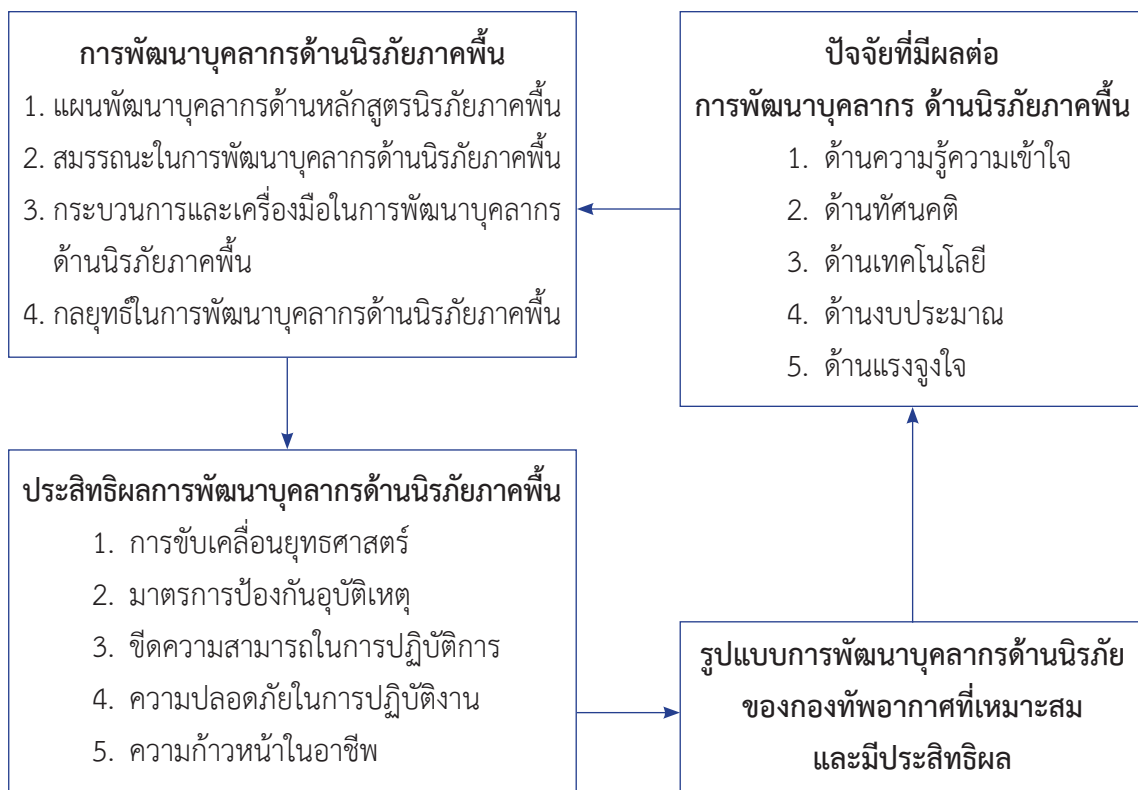
2.3 ประชากร คือ ผู้ที่ผ่านการอบรมด้านนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศ จำนวน 353 คน

2.4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการกองนิรภัยภาคพื้น รองผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยทหารอากาศ ผู้อำนวยการกองวิทยาการกองทัพอากาศ รองหัวหน้ากองสอบสวนอุบัติเหตุภาคพื้น ผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ หัวหน้ากองป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น กองนิรภัยภาคพื้นสำนักงานนิรภัยทหารอากาศ รองผู้อำนวยการกองวิทยาการสำนักงานนิรภัยทหารอากาศ สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ นายทหารแผนและโครงการ นายทหารส่งเสริมความปลอดภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ นายทหารการศึกษาแผนการศึกษากองวิทยาการ สำนักงานนิรภัยกองทัพอากาศ รวมทั้งสิ้น 15 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2564 ถึง เดือนมิถุนายน 2565

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยด้านต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

พื้นที่ศึกษาและประชากรในเขตพื้นที่กองทัพอากาศ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้อำนวยการกองนิรภัยภาคพื้น รองผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัย

ทหารอากาศ ผู้อำนวยการกองวิทยากร รองหัวหน้ากองสอบสวนอุบัติเหตุภาคพื้น ผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ หัวหน้ากองป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น กองนิรภัยภาคพื้น สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ รองผู้อำนวยการกองวิทยากร สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ นายทหารแผนและโครงการ นายทหารส่งเสริมความปลอดภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ นายทหารการศึกษา แผนกการศึกษา กองวิทยากร สำนักงานนิรภัยกองทัพอากาศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ส่วนแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และตอนที่ 2 ข้อคำถามลักษณะปลายเปิด และประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น และรูปแบบ การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ ส่วนแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทาง ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามตาม คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาความสอดคล้อง ระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการกองนิรภัยภาคพื้น รองผู้อำนวยการสำนักงานนิรภัยทหารอากาศ ผู้อำนวยการกองวิทยากร รองหัวหน้ากอง สอบสวนอุบัติเหตุภาคพื้น ผู้อำนวยการสำนักงาน นิรภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ หัวหน้ากองป้องกัน อุบัติเหตุภาคพื้น กองนิรภัยภาคพื้น สำนักงาน นิรภัยทหารอากาศ รองผู้อำนวยการกองวิทยากร สำนักงานนิรภัยทหารอากาศ สำนักงานนิรภัยทหาร อากาศ นายทหารแผนและโครงการ นายทหาร ส่งเสริมความปลอดภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ

นายทหารการศึกษา แผนกการศึกษา กองวิทยากร สำนักงานนิรภัยกองทัพอากาศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ สมบูรณ์น่าเชื่อถือ มีการจัดบันทึกข้อมูล และ การบันทึกเสียง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ พร้อมสรุปและตรวจสอบสาระสำคัญของ เนื้อหาตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ขอ อนุญาตและขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขอสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลและเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยแจก แบบสอบถามผู้ที่ผ่านการอบรมด้านนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศ แล้วนัดวันไปรับแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบ ความสมบูรณ์และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การจัดบันทึก การถอดข้อมูลจากเทปบันทึกเสียง และการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการศึกษาที่ระบุ ไว้ตามวัตถุประสงค์และใช้การพรรณนาความ ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ไปทำการจัดระเบียบ ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป และตรวจสอบ ความถูกต้องของผลการวิจัย โดยวิธีการตรวจสอบ แบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งจะมีการพิจารณา จากข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีความคิดเห็นตรงกันอย่างน้อย 3 คนขึ้นไป รวมถึงเอกสารและข้อมูลจากการสังเกต แล้วนำมา สรุปตามประเด็นหลัก ประเด็นรอง และนำเสนอ

ในเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน แล้วนำมา วิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้การวิเคราะห์ แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการ วิจัยทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย ส่วนบุคคล ประกอบด้วย ได้แก่ เพศ พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 25,001 – 35,000 บาท/เดือน จำนวน 57 คน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 – 15 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) แผนพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) 2) สมรรถนะในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) 3) กระบวนการและเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) และ 4) กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย ที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ภาพรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) 2) ด้านทัศนคติ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) 3) ด้านเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) 4) ด้านงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และ 5) ด้านแรงจูงใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) 2) ด้านมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) 3) ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) 4) ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) และ 5) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$)

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ พบว่า 1) แผนพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศมีการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นกับกำลังพลของกองทัพอากาศ ด้วยการส่งกำลังพลเข้ารับการศึกษาด้านนิรภัยทั้งหลักสูตรในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ 2) สมรรถนะในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศมีสมรรถนะที่สามารถพัฒนาบุคลากรได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน เนื่องด้วยมีการติดต่อระหว่างองค์กรในประเทศ รวมถึงหน่วยงาน

สถาบันต่าง ๆ ที่มีหลักสูตรด้านนิรภัยที่เป็นมาตรฐาน ตลอดจนการติดต่อประสานกับกองทัพระหว่างประเทศที่มีหลักสูตรตลอดปี ซึ่งสามารถเป็นช่องทางในการส่งกำลังพลเข้ารับการศึกษาได้ ต่อเนื่อง 3) กระบวนการและเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศ มีกระบวนการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ใช้การคัดเลือกที่เป็นมาตรฐานสากลทั้งด้านผู้เข้ารับการศึกษาและสถานที่ที่อบรมให้ความรู้ โดยมีเครื่องมือในการคัดสรรที่ตอบรับกับแผนและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเป็นหลักสูตรการปฏิบัติงานที่สามารถนำมาใช้ได้จริง และ 4) กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น กองทัพอากาศได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาบุคลากรตามยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จพัฒนาซึ่งส่งผลให้การเตรียมและใช้กำลังของกองทัพอากาศในการปฏิบัติการกิจเปลี่ยนแปลงไป กองทัพอากาศต้องการกำลังพล และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น เพื่อมาพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็นองค์การสู่การเรียนรู้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศ พบว่า 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ กองทัพอากาศมีการสร้างความรู้ความเข้าใจงานด้านนิรภัยภาคพื้น ให้บุคลากรมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ มีนโยบายเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นประจำต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากร 2) ด้านทัศนคติ การสร้างความตระหนักรู้ในการรณรงค์และให้กำลังพลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิด Just culture ขึ้นภายในองค์กร โดยมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร เพื่อปรับทัศนคติด้าน

ความปลอดภัย โดยผ่านการอบรมจากหลักสูตรหน่วยนิรภัยภาคพื้น 3) ด้านเทคโนโลยี กองทัพอากาศมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างแนบแน่น ด้วยการสื่อสารทางด้านเครือข่ายและอินเทอร์เน็ตมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ซึ่งกองทัพอากาศได้ใช้เครือข่ายเทคโนโลยีมาใช้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานและพัฒนาระบบข้อมูลให้มีความเข้มแข็งและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น 4) ด้านงบประมาณ กองทัพอากาศมีการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาบุคลากร ผ่านทางโครงการต่าง ๆ และหลักสูตรต่าง ๆ ด้วยการจัดหางบประมาณส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมและศึกษาตลอดจนเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมาถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นบุคคลและสถาบันที่ได้รับการยอมรับ ในการจัดสรรงบประมาณให้ทุกปีตามสัดส่วน และ 5) ด้านแรงจูงใจ กองทัพอากาศมีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ให้มีการฝึกศึกษา อบรมสัมมนา ดูงานด้านหลักสูตรนิรภัยภาคพื้นทั้งภายในและภายนอก กองทัพอากาศเป็นประจำทุกปี มีการแลกเปลี่ยนเรียนด้านนิรภัยภาคพื้นให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในกองทัพอากาศและหน่วยงานภายนอกกองทัพอากาศตามความเหมาะสม ทำให้กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่ดีต่อการลดอุบัติเหตุด้านนิรภัยภาคพื้น เพื่อให้มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

3. ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ พบว่า 1) ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เป็นนโยบายเฉพาะด้านกำลังพล

เพื่อเสริมสร้างศักยภาพกำลังพลให้มีขีดสมรรถนะสูงขึ้นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมในทุกสถานการณ์ ซึ่งจะมีความสำคัญในการพัฒนากำลังพลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเครือข่ายและขับเคลื่อนกองทัพอากาศให้บรรลุตามวิสัยทัศน์การเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาคได้สำเร็จในอนาคต 2) ด้านมาตรการป้องกันอุบัติเหตุกองทัพอากาศได้นำระบบการจัดการนิรภัยภาคพื้นมาใช้ในการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงาน และโครงการนิรภัยภาคพื้น เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น โดยมีการควบคุม กำกับดูแลการสอบสวนอุบัติเหตุภาคพื้น รวมทั้งการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของหน่วยให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ 3) ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ กองทัพอากาศได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนกำลังพลให้ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนามีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญสามารถรู้ถึงระบบและวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง และรู้จักใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4) ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน กำลังพลที่ได้รับการศึกษา อบรมด้านนิรภัยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักรู้ ทั้งด้านการรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ให้ไม่ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือเสียหาย และแง่ของสิทธิที่เป็นการรักษาความปลอดภัย กำลังพลมีขีดความสามารถในปฏิบัติงานด้านนิรภัย กำลังพล

มีความสามารถประเมินความเสี่ยง เกิดการตระหนักรู้ มีความระมัดระวังไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ สามารถวิเคราะห์ปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ กำลังพลกองทัพอากาศได้รับการพัฒนาด้านนิรภัยภาคพื้นอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน มีการเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อสายอาชีพ เกิดการคิดริเริ่มในงานใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งการสร้างเส้นทางก้าวหน้าในสายอาชีพนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดความก้าวหน้าในการทำงาน ทำให้กำลังพลมีเป้าหมายและสามารถกำหนดเส้นทางไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

4. รูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ของกองทัพอากาศ พบว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังพลกองทัพอากาศ เข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน หรือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับนิรภัยภาคพื้น ทั้งหน่วยงานในและนอกกองทัพอากาศในทุกระดับ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญเกี่ยวกับนิรภัยภาคพื้น ด้านมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ สำนักงานนิรภัยกองทัพอากาศต้องมีการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุให้กำลังพลได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับกำลังพลได้เรียนรู้ และปฏิบัติตาม มีการส่งเสริมการศึกษา จัดอบรม ให้กำลังพลมีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนด้านนิรภัยได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ การพัฒนาเป็นกิจกรรมที่มุ่งให้กำลังพลเกิดการพัฒนา

มีการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน กระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมให้กำลังพลเพิ่มความรู้ และทักษะ มีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพของกำลังพลให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สำนักงานนิรภัยกองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติภารกิจของกำลังพลในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของกำลังพลทหารอากาศ ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้นให้แก่กำลังพล ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนิรภัยให้เกิดความเข้าใจไปทิศทางเดียวกัน และเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในองค์กร และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ กองทัพอากาศควรมีการจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพและจัดทำแผนระยะยาวของกำลังพลอย่างชัดเจน เพื่อแสดงถึงการเติบโตในสายอาชีพของกำลังพล เมื่อเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และรักษาคณัตยคนเก่งไว้ในองค์กร การจัดทำเส้นทางก้าวหน้าในสายอาชีพเป็นเครื่องมือช่วยในการกำหนดความก้าวหน้าในการงานของกำลังพล และทำให้กำลังพลได้ปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย และกำหนดหนทางไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย เมื่อกำลังพลเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดขององค์กร

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำผลการวิจัยที่ค้นพบข้อเท็จจริงแล้วนำมาอธิบายผลที่สนับสนุนด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 4 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านแผนพัฒนาบุคลากรด้านหลักสูตรนิรภัยภาคพื้นด้านแผนพัฒนาบุคลากรด้านหลักสูตรนิรภัยภาคพื้น จากผลการศึกษาพบว่า กำลังพลของกองทัพอากาศที่ได้รับการอบรมหลักสูตรนิรภัยภาคพื้น มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงาน และสามารถนำผลการประเมินการอบรมตามแผนพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น มาปรับปรุงใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Mohsin, Boonpab, Karbmarlar, Vongjun & Vihoknoi, (2020, p. 350) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนากำลังคนหรือการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรคือ กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสอดคล้องกับความคิดของ Nadler and Wings (1989, p.57) ได้อธิบายว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานและปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรให้สูงขึ้นโดยวิธีการฝึกอบรม การให้การศึกษา และการพัฒนา

1.2 ด้านสมรรถนะในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น จากผลการศึกษาพบว่า การอบรมการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ทำให้กำลังพลมีทักษะความรู้

ความสามารถและมีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การอบรมเป็นการ พัฒนาและเพิ่มสมรรถนะให้กำลังพลสามารถ ปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามยุทธศาสตร์ของ องค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF policy (2021) ได้อธิบายไว้ว่า สมรรถนะของกำลังพลกองทัพอากาศ เป็นนโยบายเฉพาะด้านกำลังพลเพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพกำลังพลให้มีขีดสมรรถนะสูงขึ้นและ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม ในทุกสถานการณ์ ซึ่งจะมีความสำคัญในการพัฒนา กำลังพลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเครือข่ายและ ขับเคลื่อนกองทัพอากาศให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ การเป็นกองทัพอากาศ และสอดคล้องกับ Air Force Security Office (2021) ได้อธิบายว่า การเตรียมตน ในการตระหนักรู้บทบาทความรับผิดชอบต่อ พันธกิจ เตรียมสภาพร่างกายให้พร้อมปฏิบัติ ด้วยความกระตือรือร้นศึกษาเรียนรู้ จินรอบรู้งาน ที่ต้องปฏิบัติโดยมีการวางแผนเตรียมงานล่วงหน้า พร้อมพัฒนาตนเองให้ก้าวทันเทคโนโลยีวิทยาการ สมัยใหม่ ใฝ่ต่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้เหมาะสม ตามสถานการณ์รวมทั้งมีสัจจะวาจารักษาคำพูด ของตนเอง

1.3 ด้านกระบวนการและเครื่องมือ ในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น จากผล การศึกษาพบว่า กระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ ในการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น สามารถให้ความรู้และพัฒนาทักษะผู้เข้าร่วมอบรม ได้อย่างเหมาะสม ในลักษณะการบรรยาย การเรียนรู้ แบบกรณีศึกษา การฝึกอบรม การฝึกงาน ฯลฯ มีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และนโยบาย

ขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sanamthong (2018, p.72) ได้อธิบายไว้ว่า เครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรที่นิยมใช้กัน ในกิจกรรมสอดแทรกในการพัฒนาบุคลากร ในองค์การมีหลากหลายวิธีการขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการพัฒนาที่องค์การได้กำหนดขึ้น ดังนั้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เทคนิค รวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติ เจตคติที่ดี ให้กับบุคลากรที่เข้ารับการพัฒนาเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญของการพัฒนาบุคลากร เครื่องมือต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรจึงเป็น องค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งเครื่องมือของการพัฒนา ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Jedaman (2013) ได้กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาและฝึกอบรม เช่น เอกสาร ประกอบ อุปกรณ์ที่ใช้ในการนำเสนอ อุปกรณ์ ในการฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม เป็นต้น ดังนั้น ถ้าเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาและฝึกอบรม มีความพร้อมและความเหมาะสมแล้ว จะทำให้ การพัฒนาบุคลากรขององค์การประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การได้ เป็นอย่างดี

1.4 ด้านกลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร ด้านนิรภัยภาคพื้น จากผลการศึกษาพบว่า กองทัพอากาศมีการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารจัดการกำลังพลที่ผ่าน การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นได้ อย่างชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

ให้แก่บุคลากรและเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phasuthatrakul (2014, p. 23) ได้อธิบายไว้ว่า การกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้องค์การมีวิธีการพัฒนา บุคลากรให้มีความสามารถในการแข่งขันและเติบโต อย่างยั่งยืน ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการดำเนินการพัฒนาบุคลากร และมุ่งเน้น ให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force (2017) กล่าวว่า การกำหนดกฎเกณฑ์กลไกวิธีการควบคุมมาตรฐาน นิรภัย การวิเคราะห์และประเมินผลด้านนิรภัย การบริหารจัดการฐานข้อมูลนิรภัยกองทัพอากาศ การจัดทำสัญญา ข้อตกลง ความร่วมมือ บันทึก เสร็จด้านนิรภัยกับหน่วยภายนอกกองทัพอากาศ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจการนิรภัยภาคพื้น และมีการเสนอนโยบาย แผนงานนิรภัยภาคพื้น และพัฒนาการดำเนินงานนิรภัยภาคพื้น กองทัพ อากาศ โดยกำหนดมาตรฐาน ระเบียบ คำสั่ง คู่มือ และแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการกำลังพล ให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร ด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 5 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ จากผล การศึกษาพบว่า กำลังพลที่ได้เข้ารับการอบรม ได้ทราบถึงนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนา บุคลากรด้านนิรภัยภาพพื้น ของกองทัพอากาศ ได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการด้านนิรภัยภาพพื้นจากที่ได้รับ การอบรมมาพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ในองค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ Hongladarom (2013) ได้กล่าวว่า การพัฒนาทักษะ พัฒนาความรู้ความสามารถ ของบุคลากรส่งผลต่อการพัฒนาการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิด ของ Sanitwong (2013) ได้กล่าวว่า การพัฒนา บุคลากร และการพัฒนางานเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้เกิดศักยภาพและมีความรู้ความเข้าใจ ที่หลากหลาย ทำให้สามารถสร้างความสำเร็จ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านทัศนคติ จากผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น ของกองทัพอากาศสามารถช่วยลดและป้องกัน อุบัติเหตุที่เกิดจากการผิดพลาดได้น้อยลง เพราะ บุคลากรที่ได้รับการอบรมสามารถปรับทัศนคติ มีจิตสำนึก และมีความตระหนักรู้ในด้านนิรภัย มากยิ่งขึ้น และสามารถสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย ในองค์การได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF regulations on ground safety (2021) ว่าการส่งเสริมและสนับสนุน ให้กำลังพลมีความรู้และจิตสำนึกด้านนิรภัยภาคพื้น เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและมีความปลอดภัย ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center (2021) ว่าด้วยการสร้างจิตสำนึกนิรภัย เป็นการมุ่งสร้าง วัฒนธรรมความปลอดภัยให้กองทัพอากาศ เป็นองค์กรชั้นนำด้านความปลอดภัย

2.3 ด้านเทคโนโลยี จากผลการศึกษา พบว่า กองทัพอากาศได้มีการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการติดตาม ตรวจสอบขั้นตอน และกระบวนการของการพัฒนาบุคลากรด้าน

นิรภัยภาคพื้น และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อการปฏิบัติงานในบริบทที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mondy, Noe and Premeaux (1999, pp. 258 – 261) ได้กล่าวว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้กระบวนการผลิตระบบการทำงาน มีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง องค์กรจะต้องมีการพัฒนาทักษะในการทำงาน และปรับทัศนคติของพนักงานให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้มีการแสวงหาการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Rojanasang (2011, p. 20) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ต้องมีกระบวนการเพิ่มทักษะฝีมือ เพิ่มความรู้ ทั้งที่เกี่ยวกับคุณภาพและปริมาณ การปฏิบัติงาน ด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยี ที่นำมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องและก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง

2.4 ด้านงบประมาณ จากผลการศึกษาพบว่า กองทัพอากาศได้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นได้ครอบคลุมในทุกระดับสายงาน และเพียงพอต่อความต้องการของทุกหน่วย เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันแผนงานและนโยบายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jedaman (2013)

ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับงบประมาณ และการสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ขององค์กร กล่าวคือ การจัดทำโครงการพัฒนาและฝึกอบรมใด ๆ ก็ตาม ถ้าขาดงบประมาณและการสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการแล้ว จะเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงาน ถ้ามีการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณเป็นอย่างดี ก็จะทำให้การพัฒนาบุคลากรขององค์กร ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดของ Phuangramphan (2012) ได้กล่าวว่า การจัดสรรงบประมาณ เป็นการเห็นชอบจากผู้บริหารผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.5 ด้านแรงจูงใจ จากผลการศึกษาพบว่า การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้แก่กำลังพล เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ผลการปฏิบัติงานให้กับกองทัพอากาศ กำลังพลที่ได้รับการอบรมด้านนิรภัยภาคพื้นแล้วมีความรู้ความเข้าใจและทักษะความสามารถที่สูงขึ้น ทำให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phuangramphan (2012) ได้กล่าวว่า การพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายหรือการหมุนเวียนงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมจากการประเมินผลที่เป็นธรรมทำให้ผู้ที่มีผลงานดีได้เลื่อนตำแหน่ง มีการโยกย้ายบุคคลให้ตรงตามความถนัด หรือมีการหมุนเวียนงานเพื่อให้บุคคลมีการเรียนรู้งานในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรได้ทั่วถึง และสามารถเข้าใจระบบการทำงานโดยรวมได้ดี

และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mohsin, Boonpab, Karbmarlar, Vongjun & Vihoknoi, (2020, p.350) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ตนเองทำให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพได้อย่างมั่นคง

**3. ประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรด้าน
นิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ** ประกอบด้วย
5 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จากผลการศึกษาพบว่า กำลังพลที่เข้ารับการอบรม สามารถวางแผนป้องกันและแก้ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากการดำเนินงานด้านนิรภัยภาคพื้นได้ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และคุณภาพสูง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างมีกลยุทธ์ และมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force (2017) ว่าด้วยการปลูกฝังค่านิยมและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี จะช่วยส่งเสริมให้กำลังพลกองทัพอากาศตระหนักและมีเป้าหมายในการพัฒนากองทัพอากาศร่วมกัน มีความเข้าใจในแนวทางการพัฒนากองทัพอากาศ ทั้งนี้กำลังพลต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อพัฒนากองทัพอากาศมุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF

Safety Center (2016) ว่า ความสามารถของบุคคล เกิดจากการอบรมพัฒนา มีประสบการณ์มากขึ้น สามารถปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น มีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงจนเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานเชิงรุกได้ในทุกสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงเกิดสัมฤทธิ์ของงานได้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความคุ้มค่า

3.2 ด้านมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ จากผลการศึกษาพบว่า กำลังพลที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันอุบัติเหตุด้านนิรภัยภาคพื้นอย่างเคร่งครัดมากยิ่งขึ้น และสามารถใช้มาตรการในการควบคุมป้องกันอุบัติเหตุ เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และวัฒนธรรมความปลอดภัยด้านนิรภัยภาคพื้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Government Gazette (2020) ได้อธิบายไว้ว่า การป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น หมายถึง การจัดดำเนินงานนิรภัยภาคพื้น ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย ความรับผิดชอบ และมาตรการในการป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น เพื่อลดหรือกำจัดอันตรายต่อบุคคลและทรัพย์สินไม่ให้เกิดขึ้นหรือเหลือน้อยที่สุด

3.3 ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ จากผลการศึกษาพบว่า กำลังพลที่เข้ารับการอบรมมีทักษะความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ทบทวนพันธกิจ เป้าหมายของงานในการดำเนินงานด้านนิรภัยภาคพื้นได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น การยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน

องค์การให้มีความเจริญก้าวหน้าและสามารถนำพาองค์การไปสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center (2016) ว่าความสามารถของกำลังพล เป็นความสามารถตามบทบาทหน้าที่ของบุคคลตามสายวิทยาการ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ เพื่อให้การทำงานเกิดผลสำเร็จ และต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร และสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force (2017) ว่าด้วย ลักษณะ และข้อจำกัดของกำลังพลกองทัพอากาศต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีขีดความสามารถที่เพียงพอในทุกมิติ และบทบาทหน้าที่ที่มีความมั่นคงและตอบสนองความต้องการของกำลังพลที่นำไปสู่ความกินดีอยู่ดี และเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.4 ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน จากผลการศึกษาพบว่า กำลังพลที่เข้ารับการอบรมสามารถประเมินความเสี่ยงและวิเคราะห์ปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การเกิดอุบัติเหตุภาคพื้นลดน้อยลง ทำให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Regulations (2021) ว่าด้วย การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นเป็นวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพิทักษ์รักษาชีวิตและทรัพย์สิน เป็นการดำเนินการป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น กำลังพลที่ได้รับการศึกษาอบรม มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนิรภัยได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถป้องกันอุบัติเหตุได้

เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตของกำลังพล และสอดคล้องกับ Air Force Security Office (2021) ว่า กองทัพอากาศได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานนิรภัยภาคพื้น มีการพัฒนาและดำเนินการให้กว้างขวางครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อพิทักษ์รักษาชีวิตกำลังพลและทรัพย์สินของทางราชการ รวมทั้งการป้องกันอุบัติเหตุ การบรรเทา การบาดเจ็บ และความเสียหายที่เกิดจากอุบัติเหตุทางด้านการบินและภาคพื้น โดยมุ่งเน้นถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

3.5 ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ จากผลการศึกษาพบว่า กำลังพลที่เข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะความสามารถมีโอกาสในการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญ สามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสในการก้าวไปสู่ความสำเร็จในสายอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phuangramphan (2012, pp.76 - 88) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรช่วยให้การพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายหรือการหมุนเวียนงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมตามความสามารถ และมีการประเมินผลที่เป็นธรรมทำให้ผู้ที่มีผลงานดีได้เลื่อนตำแหน่ง มีการโยกย้ายบุคคลให้ตรงตามความถนัด หรือมีการหมุนเวียนงานเพื่อให้บุคคลมีการเรียนรู้งานในฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรได้ทั่วถึง และสามารถเข้าใจระบบการทำงานโดยรวมได้ดีขึ้น และสอดคล้องกับ Community Organization Development Institute (2021, pp.2 - 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และ

การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ของบุคลากรให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น มีความเชี่ยวชาญในการทำงานมากขึ้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำงานด้วยความสุข ด้วยการส่งเสริมคุณธรรม และทำความเข้าใจกับภารกิจขององค์กร

4. รูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ ประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิผลการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสม จากผลการวิจัยมีดังนี้คือ

4.1 การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแผนพัฒนาบุคลากรด้านหลักสูตรนิรภัยภาคพื้น พบว่า กองทัพอากาศมีการจัดโครงสร้างและระบบงานให้สอดคล้องกับพันธกิจ มีการบริหารความเสี่ยง มีการจัดหลักสูตรนิรภัย มีการศึกษาอบรม แลกเปลี่ยนความรู้ด้านนิรภัยกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้กำลังพลมีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านนิรภัย ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phasuthatrakul (2014, p.23) ได้อธิบายว่าการกำหนดโครงสร้างการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการตามนโยบาย กลยุทธ์และแนวปฏิบัติ ผลักดันให้การพัฒนาบุคลากรของทุกหน่วยงานภายในองค์กรประสานสอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร 2) ด้านสมรรถนะในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น พบว่า

มีการกำหนดแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของกองทัพอากาศอย่างชัดเจน และมีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล มีการส่งไปศึกษาภายนอกหน่วย มีการศึกษาอบรมในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามตัวชี้วัดของแผนพัฒนาบุคลากร และเป็นไปตามนโยบายของนิรภัยภาคพื้นกองทัพอากาศ เพื่อให้กำลังพลมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง Royal Thai Air Force, RTAF policy (2021) ว่า สมรรถนะหลักกำลังพลกองทัพอากาศเป็นสมรรถนะที่เน้นความพร้อมและความสามารถในการปฏิบัติงานตามพันธกิจวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์กองทัพอากาศได้อย่างโดดเด่น และมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์ โดยที่สำคัญเป็นไปตามความต้องการเสริมสร้างกำลังพลตามหลักการบริหารเชิงระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) ด้านกระบวนการและเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้น พบว่าสามารถสร้างทักษะความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมอบรมได้อย่างเหมาะสม เช่น การอบรมการศึกษา การดูงาน ซึ่งโครงการดังกล่าวมีเนื้อที่ครอบคลุมมีความเหมาะสมตรงตามเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของกองทัพอากาศที่สามารถพัฒนา กำลังให้เกิดความรู้ความเข้าใจและมีสมรรถนะในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force (2017) ว่า กองทัพอากาศต้องเตรียมความพร้อม เพื่อปฏิบัติการกิจภายใต้การจัดโครงสร้างในการบริหารจัดการด้านนิรภัยภาคพื้น ด้วยการฝึกอบรมกำลังพล การพัฒนากำลังพลในด้านต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติการได้อย่าง

เต็มความสามารถ และปรับปรุงมาตรฐาน การปฏิบัติงานของกำลังพลในทุกสายวิทยาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ อันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ และสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Dictionary (2016) ว่า การเสริมสร้างศักยภาพ กำลังพลให้มีขีดสมรรถนะสูงขึ้นและสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมในทุก สถานการณ์ ซึ่งจะมีความสำคัญในการพัฒนา กำลังพลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเครือข่าย และขับเคลื่อนกองทัพอากาศให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ การเป็นกองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาคได้สำเร็จ ในอนาคตและ 4) ด้านกลยุทธ์ในการพัฒนา บุคลากรด้านนิตยภาคพื้น พบว่า กองทัพอากาศ มีการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างจริงจัง เพื่อให้การบริหารจัดการกำลังพลได้อย่างเป็นระบบ และมีกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาบุคลากร ด้านนิตยภาคพื้นมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของกองทัพอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phasuthatrakul (2014, p. 23) ได้อธิบายว่า การกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนาบุคลากร เพื่อให้องค์การมีวิธีการพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการแข่งขัน และเติบโตในสายอาชีพได้อย่างยั่งยืน ซึ่งมีอิทธิพล ต่อการการพัฒนาบุคลากร และมุ่งเน้นให้องค์การ มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร ด้านนิตยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่า กำลังมีความรู้ในทฤษฎี หลักการ ขั้นตอน

การปฏิบัติเกี่ยวกับงานนิตยภาคในการป้องกันอุบัติเหตุ มีความมุ่งมั่นพยายามปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง จนเกิดทักษะและมีความเชี่ยวชาญในงานที่ รับผิดชอบได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Yuenyao (2009, pp. 19-29) ได้อธิบายว่า บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามาปฏิบัติงานให้กับองค์กรแล้ว ในการส่งเสริม และพัฒนาให้บุคลากรเหล่านั้นมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงาน ที่สูงขึ้น เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานตอบสนอง ความต้องการและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านทัศนคติ พบว่า การปรับเปลี่ยนทัศนคติและ การสร้างความตระหนักรู้ให้กำลังได้ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม ความคิด ตระหนักรู้ และมีจิตสำนึก ในการลดความเสี่ยง และลดการเกิดอุบัติเหตุ ในงานนิตยภาคมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mohsin, Boonpab, Karbmarlar, Vongjun & Vihoknoi (2020, p. 350) ได้อธิบายว่า กระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ความสามารถความเข้าใจ มีทักษะ ในการปฏิบัติงานตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรม ที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ในการทำงานที่ดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต 3) ด้านเทคโนโลยี พบว่า สำนักงานนิตยภาคพื้น มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นศูนย์กลาง ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากร ด้วยการนำมาใช้พัฒนาระบบข้อมูล ใช้ในการสร้าง สื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ กระจายข่าวสาร ด้านนิตยภาคพื้นให้กำลังพลได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเหตุการณ์ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force

(2017) ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนาระบบการปฏิบัติงานที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานและเป็นเครื่องมือสนับสนุนกำลังทางอากาศในการจัดเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกัน แนวคิดของ Mondy et al. (1999, pp. 258 – 261) ได้กล่าวว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คือ ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี ที่ส่งผลให้กระบวนการผลิตระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเสริมศักยภาพกำลังพลทหารอากาศ ซึ่งถือได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องในการพัฒนา

4) ด้านงบประมาณ พบว่า ควรมีการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของกำลังพลที่มีความต้องการเข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะความรู้ในหลาย ๆ ด้าน ทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร พร้อมงบประมาณในการศึกษาดูงานระหว่างองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้กำลังพลมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mohsin, Boonpab, Karbmarlar, Vongjun and Vihoknoi (2020, p. 354) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ที่ได้จากการพัฒนาบุคลากร คือ การพัฒนากำลังคนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ และสิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี งบประมาณ เป็นต้น ที่สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) ด้านแรงจูงใจ พบว่า กองทัพอากาศควรเปิดโอกาสให้กำลังพลได้เข้ารับการฝึกอบรม

ในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายนอกเหนือจากสายงานตัวเอง เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับกำลังที่มีความสนใจพัฒนางาน และสามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yuenyao (2009, pp. 19-29) กล่าวว่า การจงใจและสร้างขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ให้กับองค์กรได้อย่างยาวนาน มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเมื่อบุคลากรมีความสุขและพึงพอใจในการปฏิบัติงานแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เขาเหล่านั้นปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ สามารถช่วยพัฒนา แก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการอย่างบรรลุลัพธ์ประสงค์ขององค์กรต่อไป

4.3 ประสิทธิภาพการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ พบว่า กองทัพอากาศมีการส่งเสริม สนับสนุนให้กำลังพลเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับนิรภัยภาคพื้นทั้งหน่วยงานในและนอกกองทัพอากาศ ทำให้กำลังพลด้านนิรภัยภาคพื้นปฏิบัติงานด้วยความเป็นมืออาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ ภายใต้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ การปฏิบัติงานด้านนิรภัยของกำลังพลในเชิงยุทธศาสตร์ มีการวางแผนที่เป็นลำดับ ขั้นตอนสอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้ จนกลายเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chayamarit (2021) พบว่า องค์กรต้องกำหนดค่านิยมให้มีความสอดคล้องกับ

วิสัยทัศน์และพันธกิจที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ แล้วนำค่านิยมดังกล่าวมาจัดทำเป็น แนวทางหรือรากฐานในการสร้างพฤติกรรมที่ดี ของบุคลากรของทุกคนในองค์กร จนกลายเป็น วัฒนธรรมขององค์กร ให้บุคลากรมีความสามารถ ที่จะเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ส่งเสริม ให้มีการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงกับงาน ต้องส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคนให้เป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข เพื่อให้อยู่กับองค์กร อย่างมีความสุขและยาวนาน 2) ด้านมาตรการ ป้องกันอุบัติเหตุ พบว่า กองทัพอากาศมีการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอุบัติเหตุ ด้านภาคพื้น โดยเน้นย้ำให้ส่วนราชการทหารอากาศ ต้องปฏิบัติการกิจให้คำนึงถึงความปลอดภัยเป็น สำคัญ มีการใช้งานระบบเครือข่ายความปลอดภัย เพื่อลดหรือจำกัดอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่กำลังพล และทรัพย์สินทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับ Royal Thai Air Force, RTAF Government Gazette (2020) ว่า การป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น หมายถึง การจัดดำเนินงานนิรภัยภาคพื้น ซึ่งกำหนด วัตถุประสงค์ นโยบาย ความรับผิดชอบ และ มาตรการในการป้องกันอุบัติเหตุภาคพื้น เพื่อลด หรือจำกัดอันตรายต่อบุคคลและทรัพย์สินไม่ให้ เกิดขึ้นหรือเหลือน้อยที่สุด ด้วยการส่งเสริมและ สนับสนุนให้กำลังพลได้เข้ารับการฝึกอบรม นิรภัยภาคพื้น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและ สามารถป้องกันอุบัติเหตุให้เกิดความปลอดภัย แก่ชีวิตและทรัพย์สิน 3) ด้านขีดความสามารถ ในการปฏิบัติการ พบว่า มีการพัฒนาบุคลากร ด้านนิรภัย เพื่อนำไปสู่แนวทางการป้องกันอุบัติเหตุ

ที่เหมาะสม กำลังพลที่ได้รับการอบรมมามีทักษะ ความรู้ความเข้าใจที่สามารถปฏิบัติงานด้านนิรภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบริหารจัดการ ความเสี่ยงด้านนิรภัยภาคพื้นได้อย่างถูกต้อง และ สามารถดำเนินงานด้านนิรภัยภาคพื้นให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Ruangjuang (2018) พบว่า กำลังพล มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นจากการเข้ารับการอบรม พัฒนาบุคลากรด้วยการให้การศึกษา การฝึกปฏิบัติ การอบรม ทบทวนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ พร้อมที่จะปฏิบัติการกิจด้านนิรภัยภาคพื้นอย่างมี ประสิทธิภาพ 4) ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน พบว่า กองทัพอากาศได้มีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้กำลังพลได้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้งาน หรือจัดกิจกรรมส่งเสริม ความปลอดภัยแก่กำลังพล เป็นต้น เพื่อเป็น การเพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติงาน ด้านนิรภัย มีการสร้างความตระหนักรู้ การณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้กำลังพลในหน่วยที่ขึ้นตรงกับ กองทัพอากาศมีจิตสำนึกด้านความปลอดภัย มากขึ้น เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตและ ทรัพย์สินทางราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Kieamthongkham (2018) พบว่า กองทัพอากาศควรมีการปรับโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา ที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนความต้องการกำลังพล จัดตั้ง หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางเพื่อบูรณาการองค์ความรู้ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพึงพา ส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังพล ไปฝึก ศึกษา อบรม และดูงาน นอกจากนี้ควรจัดการ อบรมสัมมนา และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้กำลังพลมีความรู้ มีจิตสำนึกด้านความปลอดภัย และ 5) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ พบว่า กำลังพลได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถด้านนิรภัยภาคพื้น จนมีประสบการณ์ มีความชำนาญ และสามารถปฏิบัติงานด้านนิรภัยภาคพื้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะมีผลความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนมีการต่อยอดในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น บทบาทหน้าที่ที่มีความมั่นคง และนำไปสู่การกินดีอยู่ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Soni and Saluja (2013, p.63) พบว่าการพัฒนานโยบายด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยมีการวางแผน และการประเมินบุคลากรที่ครอบคลุมเหมาะสม ซึ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบรรทัดฐานบุคลากร มีความเป็นมืออาชีพ ความรู้ ประสบการณ์ และวัฒนธรรม คือการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นรูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้านนิรภัยภาคพื้นที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพของกองทัพอากาศ ดังนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย วัตถุประสงค์ และการประสานผลประโยชน์ระหว่างกำลังพลกับองค์การ ลักษณะเฉพาะภายในแต่ละหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ควรมีการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนา

บุคลากรที่สามารถขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ โดยดำเนินการควบคุมการประกาศใช้นโยบายหลัก เพื่อให้กำลังพลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดเข้าใจได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.3 ควรมีการสร้างค่านิยมร่วมในองค์กรเพื่อศึกษาถึงสาเหตุและวิธีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างทั่วถึงแก่กำลังพลของกองทัพอากาศ

1.4 ควรมีการจัดระบบการเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในอาชีพของกำลังพลอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

2.1 ด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ คือ ผู้เข้าร่วมรับการอบรมสามารถกำหนดรูปแบบของการดำเนินงานด้านนิรภัยภาคพื้นได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น กองทัพอากาศมีการทบทวนแผนบุคลากรเพื่อสอดคล้องกับแผนแม่บท และรองรับกับแผนยุทธศาสตร์ของการพัฒนาบุคลากร เพื่อกำหนดกรอบยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ด้านมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ คือ ผู้เข้าร่วมรับการอบรมมีการหาวิธีในการป้องกันอุบัติเหตุเพื่อให้เกิดความปลอดภัยด้านนิรภัยภาคพื้นมากขึ้น ดังนั้นกองทัพอากาศควรมีการณรงค์และปลูกฝังระเบียบวินัย จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เพื่อให้กำลังพลเกิดความตระหนักต่อการเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ

2.3 ด้านขีดความสามารถในการปฏิบัติการ คือ ผู้เข้าร่วมรับการอบรมสามารถพัฒนางานด้านนิรภัยภาคพื้น ให้ได้ผลงานที่ดียิ่งขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์กับการปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จของงานอย่างคุ้มค่า ดังนั้น กองทัพอากาศควรมีกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรที่เข้ารับการอบรมสามารถปฏิบัติงานได้ตามภารกิจของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ และเกิดการต่อยอดและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงช่วยนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็น ผู้รู้ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน คือ ผู้เข้าร่วมรับการอบรมสามารถลดการเกิดอุบัติเหตุจากนิรภัยภาคพื้นของกองทัพอากาศได้ ดังนั้น ควรมีโครงสร้างในการจัดหน่วยกิจการด้านนิรภัยภาคพื้น มีการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุม กำกับพัฒนา ซึ่งเป็นแผนกความปลอดภัย มีการจัดทำข้อมูลสถิติอุบัติเหตุภาคพื้น ดำเนินการทางด้านสถิติที่เกี่ยวข้อง ติดตามความก้าวหน้าวิทยาการด้านนิรภัยภาคพื้น และการกระจายข่าวสารข้อมูล เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ

ภาคพื้น เพื่อให้การปฏิบัติมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างจริงจัง

2.5 ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ คือ ผู้เข้าร่วมรับการอบรมสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานด้านนิรภัยได้อย่างถูกต้อง เพื่อพัฒนางานที่มีคุณภาพและเกิดความก้าวหน้าในอาชีพ ดังนั้น กองทัพอากาศควรมีกระบวนการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาทักษะความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องคำนึงถึงการพัฒนาภารกิจหรืองานที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมนั้นคือ กำลังพลต้องคิดเป็น คิดอย่างสร้างสรรค์ และต้องนำความคิดเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติงานเกิดผลตามที่ต้องการ ซึ่งเป็นการสร้างความยั่งยืนให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

3.1 ในการศึกษาการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงอุบัติเหตุ เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาขีดความสามารถกำลังคนให้เกิดความปลอดภัย

3.2 ในการศึกษาการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เน้นผลสัมฤทธิ์และคุณภาพของงานสู่ความเป็นสากล

REFERENCES

- Chayamarit, S. (2021). Human resource development to accommodate the public and private sector organizations in the digital age. **Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences**, 4(1), 38-50
- Community Organization Development Institute. (2021). **Handbook for promoting grassroots economic development**. Bangkok: Office of Community Organization Procession Support. (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Dictionary. (2016). **Regulations of the Thai Air Force on fire prevention and suppression**. Air Force Table of Contents. air force
- National Education Act, B.E. 2542 (1999). (1999, August 19). **Royal Thai Government Gazette**. (Vol. 116 No. 74a, pp. 1-23. Retrieved from <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1708862.pdf> [2021, 22 Apr.] (In Thai)
- Hongladarom, J. (2013). **Human capital of Thai people to support the ASEAN community**. Bangkok: Asia Pacific Consultants. (In Thai)
- Jedaman, P. (2013). **Human Resource Development**. Retrieved from: <http://www.oknation.net/blog/jedaman/2013/03/29/entry-1> [2022, 22 Jan.] (In Thai)
- Kieamthongkham, T. (2018). **Guidelines for personnel development of the Royal Thai Air Force to support space technology**. Bangkok: Royal Defense Course, Thai National Defence College.
- Mohsin, P., Boonpab, N., Karbmarlar, S., Vongjun, S. & Vihoknoi, N. (2020). Online training for Human Resource Development. **The Journal of Pacific Institute of Management Science**, 6(3), 347-357.
- Mondy, R. W., Noe, R. M. & Premeaux, S. R. (1999). Human resource management. (6th ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Nadler, L. & Wiggs, G.D. (1989). **Managing human resources development**. San Francisco, California: Jossey-Bass.
- Pattaphol, M. (2019). **Development of creative skills for innovation**. Bangkok: Leadership Center for Curriculum Innovation and Learning Development. (In Thai)
- Phasuthatrakul, D. (2014). **Self-development needs of Chonburi Central Prison personnel**. (Master's thesis). Burapha University, Chonburi. (In Thai)

- Phuangramphan, C. (2012) **The development of a training curriculum to enhance team learning skills of government teachers under Bangkok Metropolitan Administration.** Human Resource Management Program Phranakhon Rajabhat University. (In Thai)
- Rojanasang, C. (2011). **International Marketing.** Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Government Gazette. (2020). **Operational Plan of the Royal Thai Air Force Safety Office.** Retrieved from https://www.rtaf.mi.th/th/Documents/Publication/RTAF%20Strategy_Final_04122563.pdf [2021, 22 May.] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF policy. (2021). **Royal Thai Air Force.** Retrieved from https://www.rtaf.mi.th/th/Documents/Publication/RTAF_Policy_2564.pdf [2021, 12 Apr.] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF regulations on ground safety. (2021). **Air Force regulations on ground safety.** Retrieved from http://www.dae.rtaf.mi.th/images/files/ATS-ATD_download/08/08-01-02.pdf. [2021, 5 May] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center. (2016). **History of the Air Force Safety Office.** Retrieved from: <https://safety.rtaf.mi.th/index.php/2017-02-01-01-28-28/2017-02-01-01-56-55> [2021, 22 Apr.] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center. (2021a). **Air Force regulations on ground safety.** Retrieved from http://www.dae.rtaf.mi.th/images/files/ATS-ATD_download/08/08-01-02.pdf [2021, 5 Apr.] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center. (2021b). **Air Force regulations on ground safety.** Retrieved from <https://quarter.rtaf.mi.th/wp-content/uploads/2021/09/AirForceRegulationonGroundSafety.2564.pdf> [2021, 14 Apr.] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Safety Center. (2021c). **Air Force regulations on ground safety.** Retrieved from <https://quarter.rtaf.mi.th/wp-content/uploads/2021/09/AirForceRegulationsonGroundSafety.2021.pdf>. [2021, 14 Apr.] (In Thai)
- Royal Thai Air Force, RTAF Strategic Air Force. (2017). **20-year Royal Thai Air Force Strategy (2017-2036).** Retrieved from <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/25860>. [2021, 25 Apr.] (In Thai)

- Ruangjuang, N. (2018). Guidelines for competency development of the royal Thai Air Force Cyber Workforce. **The National Defence College of Thailand Journal**, **60**(3), 22-33.
- Sanamthong, E. (2018). **Human resource management and development**. Bangkok: Ramkhamhaeng. (In Thai)
- Sanitwong, K. (2013). **Career development: Strategies for employee retention**. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/521054>. [2021, 5 May.] (In Thai)
- Soni, L. & Saluja, G. (2013). **Studies on human resource development in cooperatives**. Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Yuenyao, P. (2009). **Models of Human Resource Management in Higher Education Institutions**. Doctoral thesis Doctor of Philosophy Management Studies graduate school Silpakorn University, Nakhon Pathom. (In Thai)
-

Research Article

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในพื้นที่บริการ ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

THE MODEL FOR DEVELOPING LEARNING MANAGEMENT COMPETENCY OF TEACHERS IN SERVICE AREA ENROLLING IN GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING PROFESSION

ศศิธร โสภารัตน์* และ พิชามณญ์ จำรัสศรี
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Sasithorn Soparat* and Pichamon Jamrussri
College of Teacher Education, Phanakhon Rajabhat University

*E-mail: sasithorn.s@pnru.ac.th

Received: 2023-03-08

Revised: 2023-05-05

Accepted: 2023-07-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 90 คน และกลุ่มตัวอย่างคือครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R and D) โดยมีการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา (One Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนา และ 3) การประเมินผลการพัฒนา โดยมีผลการประเมินคุณภาพรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน อยู่ในระดับเหมาะสมมากทั้งในด้านความถูกต้องครอบคลุม ($\bar{X} = 3.9$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 3.8$) ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.15$) และ ความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.45$)

2. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า 1) นักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตมีร้อยละความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักศึกษาพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้สูง และความสามารถในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาครู สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1. develop a model for developing the learning management competencies of student teachers in graduate diploma programs in the teaching profession. 2. evaluate the effectiveness of the model for developing learning management competencies. The population for the study included 90 student teachers enrolling in the second semester of the 2022 academic year. The samples were selected by cluster sampling, which included 28 student teachers. The research design is research and development (R and D) using a one-group pre-posttest design. The instruments for the study consisted of 1. The quality evaluation form of the model for developing learning management competency, 2. the test measuring student teachers's conceptions of learning management, and 3. the evaluation form of learning management competency. The data were analyzed by statistics as arithmetic means, standard deviations, and percentages.

The findings of the study revealed the following :

1. The model for developing the learning management competencies of student teachers in graduate diploma programs in the teaching profession consisted of three components: 1) principles used in the model, 2) processes of development, and 3) evaluation. The model was evaluated by five experts and showed that suitability

has a high level of accuracy ($\bar{X} = 3.9$), possibility ($\bar{X} = 3.8$), usefulness ($\bar{X} = 4.15$), and suitability ($\bar{X} = 3.45$).

2. The results of the effectiveness of the model for developing learning management competency found that 1) the student teachers' conception of learning management showed the percentage difference in the scores after participating in the model was higher than before with a statistical significance at the .05 level, and 2) the student teachers' learning management competency in the aspect of designing lesson plans and teaching showed in the above the threshold of 70 percent.

Keywords: the teacher development model, learning management competency, the student teachers in the graduate diploma program

บทนำ

ครูยุคใหม่ควรมีสมรรถนะทางการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสมรรถนะครูไทยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (Core Competency) 5 ประการ และสมรรถนะตามสายปฏิบัติงาน (Functional Competency) 6 ประการ โดยสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะสำคัญหนึ่งในสมรรถนะตามสายปฏิบัติงานซึ่งมีความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (Office of the Basic Education Commission, 2010) แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันพบว่า ครูประจำการและนักศึกษาครูที่ฝึกสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการ

ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ (Meesomsarn, 2017; Parnichparinchai, 2018; Prasertphon et.al., 2013) ซึ่งเป็นผลให้การออกแบบการจัดการเรียนรู้ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันคุรุสภาได้รับรองสถานศึกษาให้สามารถผลิตนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู โดยเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษา โดยมีสัญญาจ้างงานการปฏิบัติงานจากสถานศึกษาและมีหนังสืออนุญาตปฏิบัติการสอนโดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากคุรุสภา (The Teachers' Council of Thailand, 2021) ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มนี้จำนวนมากเป็นครูที่สอนอยู่ในสังกัดโรงเรียนเอกชน สถาบันการศึกษาสายอาชีพและอาชีวศึกษา และสังกัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเฉพาะหรือสาขาขาดแคลนที่ไม่ใช่ปริญญาทางการศึกษาเข้ามาทำงานเป็นครูผู้สอน

ในสถานศึกษา อย่างไรก็ตามครูผู้สอนกลุ่มนี้ยังประสบปัญหาด้านศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเน้นการบรรยาย การใช้สื่อวัตกรรมการสอนยังมีน้อย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม เพราะครูขาดทักษะในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล (Office of the Education Council, 2009; Soparat, Pornsima, Jamrussri & Naksa-ad, 2022)

จากสภาพและปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะทางการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อวิชาชีพครู ให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมการเทคโนโลยี และการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

2. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. นักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สามารถนำวิธีการสอนและเทคนิคการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เกิดการพัฒนาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะต่าง ๆ รวมทั้งเจตคติต่อการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาที่ได้เรียนกับนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 90 คน และสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จำนวน 28 คน

ตัวแปรการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

2) ความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

3) ความสามารถในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 15 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 60 ชั่วโมง

ทบทวนแนวคิด

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการประเมินสำหรับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้เชิงระบบในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู

1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการประเมินสำหรับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการจัดการเรียนรู้

สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับครู ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2010) ได้กำหนดให้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะประจำสายงานของครู โดยหมายถึงความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและการวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) การสร้าง

และพัฒนาหลักสูตร 2) ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (The Teachers' Council of Thailand, 2021) ระบุสมรรถนะสำคัญได้แก่ 1) รอบรู้ในเนื้อหาของสาขาวิชาเอกที่สอน และบูรณาการองค์ความรู้ในวิชาเอกสำหรับการเรียนการสอนได้ 2) วิเคราะห์ จัดทำ ใช้ ประเมิน และพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาได้ 3) จัดทำแผนการเรียนรู้และนำแผนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน 4) บริหารจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ 5) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารได้ 6) แสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียนได้ และ 7) ประยุกต์ใช้หรือพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

ในการประเมินการใช้ความรู้ของครูนั้นสามารถทำได้โดยการพยายามทำความเข้าใจว่าครูได้นำความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้งานอย่างไรบ้างในขณะดำเนินการจัดการเรียนการสอน และสังเกตว่าครูมีการนำความรู้ต่าง ๆ มาตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างไร โดยพบว่าโดยทั่วไปแล้วในการนำความรู้มาใช้อย่างไม่เป็นทางการนั้น ครูที่มีความเชี่ยวชาญ (specialist teacher) จะมีการวิเคราะห์และประเมินจากสถานการณ์ที่เคยพบ

มาแล้ว ประกอบกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านบริบทนั้น ๆ และนำมาเชื่อมโยงกัน เป็นข้อมูลที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน (Shulman, 1987) ในการวัดและประเมินหลักสูตร รายวิชาฐานสมรรถนะตามสภาพจริงจำเป็นจะต้องใช้เทคนิคหรือวิธีการที่ใช้ในการประเมินตามสภาพจริงเพื่อสังเกตการกระทำรวมถึงการแสดงออกหลาย ๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน (Office of the Education Council, 2009)

การออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ (Instructional System Design) เป็นวิธีที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน โดยใช้แนวคิดกระบวนการของวิธีระบบ (System Approach) ในการสร้างหรือพัฒนาพฤติกรรมหรือรูปแบบของการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ โดยทั่วไปจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) วัตถุประสงค์ เป็นส่วนที่กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ผู้เรียน โดยพิจารณาคุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อการออกแบบระบบการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 3) วิธีการและกิจกรรม กำหนดวิธีการและกำหนดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การวัดและประเมินผลเป็นการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนนั้นมีหลากหลาย (Khamanee, 2011 & Piyasri, 2013)

และได้มีการวิจัยนำการจัดการเรียนรู้เชิงระบบมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบทั้งการจัดโครงการอบรมการใช้รูปแบบเสริมพลังเพื่อพัฒนาวิชาชีพ และการใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Parnichparinchai, 2018; Ruchirat & Nillapun, 2016; Chaichaorat, 2017) เป็นต้น

3) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู

โดยพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบนี้ Pengsawad (2010) ได้ศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และได้สรุปว่าพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนพื้นฐานได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ โดยงานวิจัยนี้พัฒนาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ซึ่งใช้เวลาปกติในการสอนและใช้เวลาช่วงสุดสัปดาห์มาเรียน จึงเป็นการพัฒนาสมรรถนะครูโดยการบูรณาการเข้ากับการทำงาน ซึ่ง Vega (2015) และ Rakwichitkul (2017) ได้เสนอว่าปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเพิ่มโอกาสของความสำเร็จในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาวิชาชีพครูที่บูรณาการกับการทำงาน (Job-embedded Professional Development) และชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Communities) โดยงานวิจัยนี้ได้คำนึงถึงปัจจัย 4 ด้านสำคัญ (Danielson, 2007 และ Rakwichitkul, 2017) เป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและการเตรียมการ 2) ด้านสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน 3) ด้านการสอน

และ 4) ด้านความรับผิดชอบในวิชาชีพ โดยการพัฒนาวิชาชีพครูนั้นเป็นงานด้านความรับผิดชอบในวิชาชีพของครูที่จะต้องแสวงหาความรู้และเพิ่มพูนทักษะการสอน การเต็มใจยอมรับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการสอน และการให้บริการในวิชาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูสูงขึ้น

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้หลังใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ใช้แนวคิดการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ โดยอาศัยแนวคิดวิธีการเชิงระบบเป็นฐานของการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อนำมาสู่การวางเค้าโครง(Outline)ให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนทั้งระบบ โดยมีหลักการทำงาน 3 องค์ประกอบ คือ สิ่งนำเข้า/ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output) ซึ่งในแต่ละขั้นมีการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเงื่อนไขการเรียนรู้อย่างละเอียด มีการระบุ แยกแยะและแก้ปัญหา แล้วจึงวางแผนการเรียนการสอน

โดยอาศัยความรู้ หลักการ และแนวคิดจากหลาย ๆ ทฤษฎี มีการปรับปรุง แก้ไขการทำงานในตัวของมันเองโดยการใช้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และในแต่ละองค์ประกอบย่อย ๆ ต่างก็มีความความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน โดยเป้าหมายของระบบใหญ่ทั้งหมดจะบรรลุผลได้จากการประสานสัมพันธ์กันขององค์ประกอบย่อย ๆ อย่างเหมาะสมเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา R and D (Research and Development) และการวิจัยกึ่งทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง (One Group Pre-Posttest Design)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1) รูปแบบพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการระบบในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 5 ท่าน ด้วยแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) มากกว่า 3.50 ขึ้นไปทุกประเด็น และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยกว่า 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2) แบบทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ใช้ในการทดสอบก่อนและหลังเรียน จำนวน 42 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ตรวจสอบค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และทุกข้อที่มีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่า

เป็นข้อสอบที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์สามารถนำไปใช้สอบได้

3) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 3.1) แบบประเมินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในการทดลองสอน สำหรับประเมินทักษะการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3.2) แบบประเมินสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ (การทดลองสอน) สำหรับประเมินทักษะการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน ตรวจสอบค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และทุกข้อที่มีค่าคะแนนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การรวบรวมข้อมูล

แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้อง

1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในสถานศึกษาของครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

2) ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในสถานศึกษาของครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1) ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

2) สักระยะห้องประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อกำหนดนิยาม องค์ประกอบและแนวทางการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development

: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก่อนนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R2)

เป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยนำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง โดยใช้การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา (One Group Pretest-Posttest Design) ดังนี้

1) ทดสอบผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังใช้รูปแบบ

2) สังเกตและประเมินการเขียนเพื่อการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะก่อนและหลังใช้รูปแบบ

3) สังเกตและประเมินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะกับเกณฑ์ประเมินตลอดระยะในการใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development

: D2) เป็นการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) ประเมินและวิเคราะห์ผลประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูฯ

2) นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูฯ ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับครูในพื้นที่บริการที่เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการจัดระบบในการวางแผนการสอนฐานสมรรถนะ สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังแสดงในภาพที่ 4.1 และมีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการพัฒนา

เป็นทิศทางในการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบได้แก่

1.1 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาสมรรถนะ คือ การส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้

ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 สมรรถนะคือ 1) สมรรถนะพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) 3) ใช้และพัฒนาสื่อวัตกรรมเทคโนโลยี และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 แนวคิดของการพัฒนาเป็นแนวคิดที่ผู้ออกแบบรูปแบบนำมาใช้ในการพิจารณาก่อนการดำเนินงานเพื่อช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ โดยใช้แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1) วัตถุประสงค์เป็นส่วนที่กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ผู้เรียน โดยพิจารณาคุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อการออกแบบระบบการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 3) วิธีการและกิจกรรม กำหนดวิธีการและกำหนดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การวัดและประเมินผลเป็นการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนา

เป็นขั้นตอนการพัฒนา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 4 เลือกวิธีการสอน ขั้นที่ 5 เลือกสื่อการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดของกระบวนการพัฒนาในแต่ละขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพครู จากนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ที่ทำหน้าที่เป็นครูสอนในสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รวมทั้งวิเคราะห์เอกสาร นโยบาย และสิ่งที่คาดหวังเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพิ่มเติมประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

วัตถุประสงค์ของขั้นนี้คือ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของครู และความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน ผู้วิจัยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้จากมคอ.2 ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานจากขั้นที่ 1 เพื่อนำมากำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนา

วัตถุประสงค์ของขั้นนี้คือ เพื่อประมวลและจัดลำดับความต้องการจำเป็น และผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ควรเกิดขึ้นกับครู

ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้จัดลำดับความต้องการจำเป็นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน บริบท และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์สำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ โดยวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นจะต้องสะท้อนสมรรถนะทั้งในด้าน ความรู้ (K) ทักษะ (S) และ คุณลักษณะ (A) พร้อมการกำหนดเกณฑ์การประเมิน

วัตถุประสงค์ของขั้นนี้คือ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการนำรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 เลือกวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ขั้นที่นักศึกษาสามารถเลือกรูปแบบเทคนิค วิธีการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนพร้อมกับออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบเทคนิค วิธีการสอน ที่เลือกใช้

วัตถุประสงค์ของขั้นนี้คือ เพื่อให้ครูสามารถเลือกรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน และฝึกการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขั้นที่ 5 เลือกสื่อการเรียนรู้ คือ ขั้นที่นักศึกษาสามารถเลือกใช้ หรือ ผลิตสื่อ ที่นำมาใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของขั้นนี้คือ เพื่อให้ครูสามารถเลือกใช้ หรือผลิตสื่อ นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการเรียนรู้ คือ ขั้นที่นักศึกษาเลือกเครื่องมือสำหรับวัดและประเมินผลที่มีความสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ ความถนัด ที่จะแสดงออกเป็นสมรรถนะทั้งในด้าน ความรู้ (K) ทักษะ (S) และ คุณลักษณะ (A)

ขั้นที่ 7 พิจารณาความเหมาะสมของการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุง คือ ขั้นที่นักศึกษาไตร่ตรองสิ่งที่ได้ปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และสิ่งที่ควรปรับปรุงต่อไป

2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

การนำรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้วิจัยได้ดำเนินการนำไปใช้กับนักศึกษา จำนวน 28 คน ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในภาคเรียนที่ 1 / 2565 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยได้ทำการประเมินผลระหว่างพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผลเกิดความน่าเชื่อถือเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การประเมินความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้

เป็นการประเมินพัฒนาการทางความรู้ด้วยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ จำนวน 42 ข้อ รวม 42 คะแนน พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเฉลี่ย 20.82 คะแนน และนักศึกษาที่มีผลคะแนนที่กระจายสูงจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนค่อนข้างมาก (0.47) แต่เมื่อนักศึกษาได้เรียนด้วยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แล้วพบว่า มีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ย 34.71 และค่าการกระจายของคะแนนน้อยกว่าก่อนเรียน (0.36) โดยเมื่อวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบคะแนนของนักศึกษาแล้วพบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินความสามารถใน 2 ด้านสำคัญได้แก่

ผลการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตร

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 42 คะแนน)

จำนวนนักศึกษา (คน)	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		df = n-1	t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
28	20.82	0.47	34.71	0.36	27	19.27*

* $p < .05$

ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูในภาคการศึกษา และการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ เมื่อเทียบกับ
ที่ 2/2564 จำนวน 28 คน โดยการใช้การสังเกต เกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงผลดังตารางที่ 2 ดังนี้
สมรรถนะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์
ร้อยละ 70 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)

สิ่งที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
1. จุดประสงค์ครบทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ (KSA) และสถานการณ์ เจื่อนไข ชัดเจน	4.39	0.50	87.8
2. จุดประสงค์แสดงการพัฒนาคิด	4.00	0.90	80
3. สารสำคัญและสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์	4.29	0.46	85.8
4. สารสำคัญถูกต้อง กระชับ	4.21	0.63	84.2
5. มีขั้นตอนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.57	0.50	91.4
6. ขั้่นนำมีการหาความรู้เดิม และกระตุ้นความสนใจ	3.96	0.74	79.2
7. ขั้่นสอนมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของขั้่นสอน ตามวิธีการสอนที่เลือกใช้	3.79	0.79	75.8
8. เลือกการสอนที่มีกิจกรรมลงมือปฏิบัติ และกระตุ้นการคิด	3.93	0.81	78.6
9. ขั้่นสอนมีการใช้กิจกรรมกลุ่ม และการทำงานร่วมกัน	4.39	0.79	87.8
10. ขั้่นสรุปมีกิจกรรมที่ทำให้ทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง	4.00	0.72	80
11. มีคำถามและคำตอบที่ใช้ในการอภิปรายตลอดแผน	4.07	0.72	81.4
12. เลือกใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับจุดประสงค์ และวัยของผู้เรียน	4.04	0.88	80.8
13. มีการออกแบบใบกิจกรรม หรือใบงาน และการบันทึกกิจกรรม	3.61	0.69	72.2
14. มีการออกแบบใบความรู้	3.71	0.66	74.2
15. เครื่องมือวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์แต่ละด้าน	4.11	0.63	82.2
16. มี rubrics	4.32	0.61	86.4
17. มีเครื่องมือวัดหลากหลาย และผู้เรียนมีทางเลือกเพื่อให้ตนเอง บรรลุเป้าหมาย	4.18	0.61	83.6

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษา มีค่าคะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สูงกว่าร้อยละ 70 ในทุกประเด็น โดยมีประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่ 1) มีขั้นตอนการสอน ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จุดประสงค์ครบทั้ง KSA และ สถานการณ์ เงื่อนไข ชัดเจน 3) ชั้นสอนมีการใช้ กิจกรรมกลุ่ม และการทำงานร่วมกัน 4) มี rubrics 5) สำคัญและสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับ จุดประสงค์

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)

สิ่งที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
1. แสดงคำถามกระตุ้นการคิด เร้าความสนใจ สอบถามความรู้เดิม	3.92	0.67	78.4
2. แสดงสื่อ/กิจกรรมที่นำมาเร้าความสนใจ	3.82	0.77	76.4
3. มีการใช้กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ร่วมมือกัน มีการสื่อสาร มีบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม	4.29	0.71	85.8
4. นักเรียนตั้งคำถามและอภิปรายเพื่อนำไปสู่การสร้าง concept	4.00	0.72	80
5. ใช้วิธีสอน/เทคนิคการสอนกระตุ้นการคิด (นร วิเคราะห์/ แก้ปัญหา/สร้างสรรค์ชิ้นงาน เป็นต้น)	3.86	0.71	77.2
6. มีวิธีการสอนเป็นลำดับขั้น ทำให้นักเรียนเข้าใจ step by step	3.75	0.75	75
7. การใช้สื่อการสอนชัดเจนนำไปสู่รูปธรรม ทำให้นร เข้าใจเนื้อหา และกระตุ้นการคิด	3.68	0.67	73.6
8. สื่อมีความเป็นรูปธรรม แสดงวิธีทำกิจกรรมชัดเจน เข้าใจได้ง่าย และสวยงาม	4.61	0.50	92.2
9. การใช้กิจกรรมที่ใช้ในการสรุปมีความน่าสนใจ	4.07	0.77	81.4
10. คำถามนำการสรุปครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	3.57	0.63	71.4
11. มีการวัดผลตรงตามจุดประสงค์	3.71	0.60	74.2
12. มีเครื่องมือวัดผลหลากหลายและนำมาใช้ตลอดการจัดการเรียนรู้	3.64	0.62	72.8
13. มีเครื่องมือวัดผลพร้อมเกณฑ์แบบ rubrics	4.14	0.50	82.8

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตความสามารถในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ที่สูงขึ้นกว่าร้อยละ 70 ในทุกประเด็น โดยมีประเด็นที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่ 1) สื่อมีความเป็นรูปธรรม แสดงวิธีทำกิจกรรมชัดเจน เข้าใจได้ง่าย และสวยงาม 2) มีการใช้กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ร่วมมือกัน มีการสื่อสารมีบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม 3) มีเครื่องมือวัดผลพร้อมเกณฑ์แบบ rubrics 4) การใช้กิจกรรมที่ใช้ในการสรุปมีความน่าสนใจ 5) นักเรียนตั้งคำถามและอภิปรายเพื่อนำไปสู่การสร้าง concept

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนา และ 3) การประเมินผลการพัฒนา โดยมีผลการประเมินคุณภาพรูปแบบ อยู่ในระดับเหมาะสมมากทั้งในด้านความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และ ความเหมาะสม

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ในด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละประเด็น นักศึกษาทำคะแนนหลังเรียนได้มากกว่าก่อนเรียนในทุกประเด็น และในด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ทั้งความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูในหลักสูตรมี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนา และ 3) การประเมินผลการพัฒนา ซึ่งได้ออกแบบให้มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดเกี่ยวกับสมรรถนะครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาที่กำหนดให้การจัดการจัดการเรียนรู้ออกแบบใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นมาตรฐานความรู้ของครูที่ประกอบด้วยสาระความรู้ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานครู (The Teachers' Council of Thailand, 2021) สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เป็นสมรรถนะประจำสายงานครูที่ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Office of the Basic Education Commission, 2010) นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยต่าง ๆ เช่น Khotthaphan et.al. (2021) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนาครูที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูในระดับประถมศึกษาที่ออกแบบด้วย 4 ตัวบ่งชี้หลักคือ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ซึ่งพบว่าครูมีแนวโน้มในการพัฒนาสูงขึ้นในวงรอบการพัฒนาทั้ง 3 วงรอบ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู สามารถพิจารณาได้จากความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 3 องค์ประกอบหลักคือ 1) หลักการพัฒนา 2) กระบวนการพัฒนา และ 3) การประเมินผลการพัฒนา รวมทั้งผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาครูที่อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษาสังเคราะห์แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบในด้านกระบวนการพัฒนาที่นำแนวคิดการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ (ADDIE) มาใช้ ประกอบด้วย A- analyze ได้แก่ ขั้นที่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน D-design ได้แก่ ขั้นที่ 2) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ และเกณฑ์การประเมิน และ 3) กำหนดวัตถุประสงค์ D-Develop ได้แก่ ขั้นที่ 4) เลือกวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) เลือกสื่อการเรียนรู้ I-implement ได้แก่ ขั้นที่ 6) ประเมินผลการเรียนรู้ และ E-evaluate ได้แก่ ขั้นที่ 7) พิจารณาความเหมาะสมของการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุง (Braxton, Bronico, & Looms, 2000: Malachowski, 2002) ซึ่งทำให้การเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบสัมพันธ์กัน

จนทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) นักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ควรมีการประเมินและบันทึกข้อควรปรับปรุง ข้อเสนอแนะ หลังสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งเพิ่มเติมในการจัดการเรียนการสอนตามปกติในการทำงาน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ต่อไป

2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูให้มีความรู้ในสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมในการผลิตสื่อ ผลิตเครื่องมือวัดผล และประเมินผลให้ตรงตามวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนานักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู โดยใช้รูปแบบหรือกิจกรรมอื่น เช่น การศึกษาดูงาน การสัมมนา การวิจัยในชั้นเรียน กระบวนการเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพในสถานศึกษา เป็นต้น

2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาครูในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้

REFERENCES

- Braxton, S., Bronico, K., & Looms, T. (2000). **The ADDIE model**. Retrieved from <http://www.seas.gwu.edu/sbraxton/ISD/general-phases.html> [2023, 25 Oct.]
- Chaichaorat, R., (2017). Competency in designing the instruction of student teachers who become professional learning community (PLC) members. **Journal of Education Studies**, **45**(4), 143-164. (In Thai)
- Khamanee, T. (2011). **Pedagogical Science: Knowledge for effective learning process management** (14th ed., additional edition). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Khotthaphan, W., Seekheio, D., & Langka, W. (2021). Developing the Teacher Development Model to Enhance Science Learning Management of Elementary School Teachers based on Professional Learning Community. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**, **6**(3), 285-302. (In Thai)
- Malachowski, M. J. (2002). **ADDIE based five-step method towards instructional design**. Retrieved from <http://fog.ccs.ca.us/mmalacho/OnLine/ADDIE.html> [2023, 25 Oct.]
- Meesomsarn, K. (2017). Guidelines for learning management competency development of early childhood education teachers in the 21st century. **Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)**. **7**(2). 45-57. (In Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2010). **Handbook for the practice of government teachers**. Bangkok: Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (In Thai)
- Office of the Education Council. (2009). **Guidelines for Developing Student Competency in Basic Education Level**. Nonthaburi: 21st Century. (In Thai)
- Office of the Education Council. (2009). **Research report on evaluation methodology of educational success for enhancing the learning society**. Bangkok: Ministry of Education. (In Thai)
- Parnichparinchai, T. (2018). The study of the competencies of learning management for 21st Century of Bachelor Degree students in educational project for the development of teachers in the wilderness at the Thai-Myanmar border area, Tak province, faculty of education Naresuan University. **Journal of Education Naresuan University**, **19**(4), 123-132. (In Thai)

- Pengsawad, V. (2010). The research of model development. **Rajabhat Sakon Nakhon University Journal**, 2(4), 2-15. (In Thai)
- Piyasri, B. (2013). **The professional development model to enhance teaching competency of teachers through differentiated instruction**. (Theses (Ph.D) in Curriculum and Instruction). Bangkok: Silpakorn University. (In Thai)
- Prasertphon, C., Kornpuang, A., Jansila, V., & Chatruprachewin, C. (2013). A model for developing learning management competency of new teachers at general education private schools. **Journal of Education Naresuan University**. 15(5), 43-53. (In Thai)
- Rakwichitkul, N. (2017). Teacher Professional Development. **Journal of Mahasarakham University**. 11(1), 21-33. (In Thai)
- Ruchirat, S., & Nillapun, M. (2016). An Empowerment Model to Develop Instructional Competency of Teachers that Promote Happiness Learning of Primary Students. **Veridian E-Journal, Skilpakorn University**, 9(1), 780-794. (In Thai)
- Shulman, L.S. (1987). **Knowledge and Teaching: Foundations of the New Reform**. Harvard Educational Review, 57(1), 1-22.
- Soparat, S., Pornsima, D., Jamrussri, P., & Naksa-ad, C. (2022). Assessment of Graduate Diploma Students on Teacher Professional Competency in Phranakhon Rajabhat University. **Jornal of Educational Research and Innovention: Phranakhon Rajabhat University**, 2(1), 96 – 107. (In Thai)
- The Teachers' Council of Thailand. (2021). **Teachers Rules and Regulations of Teacher Council on Professional Standards (Volume 4) B.E. 2562 (2021, April 19)**. Royal Thai Government Gazette: Number 136, Extra part 68 D, 19-20. (In Thai)

Research Article

ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบิน ของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

PASSENGER EXPECTATIONS TO AIRPORT HOTEL MARKETING MIX IN DON MUEANG AIRPORT, BANGKOK

วทันยา ชำนิโนก* จารุวรรณ บรรพโคต จูรีรัตน์ นองหว้า และ พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี
สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

Watanya Chumninok*, Jaruan Banphakhot, Jureerat Nongwa and Pongpipat Sanedee
Tourism Management Program, Faculty of Management Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University
Under the Royal Patronage

*E-mail: watanya.chum@vru.ac.th

Received: 2023-03-10

Revised: 2023-05-08

Accepted: 2023-07-17

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้โดยสารชาวไทยที่เดินทางผ่านสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ทดสอบเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และค่าความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test และ F-Test หรือ (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับช่วงอายุ 20 - 30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด อาชีพนักเรียน/นักศึกษา และระดับรายได้ 10,000 - 20,000 บาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยมาก รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ และการเปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับ

รายได้ต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความคาดหวัง ส่วนประสมทางการตลาด โรงแรมสนามบิน

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study the expectations of the airport hotel marketing mix among Don Mueang Airport passengers in Bangkok, and 2) to compare the expectations of the airport hotel marketing mix among Don Mueang Airport passengers in Bangkok. The sample consisted of 400 Thai passengers who traveled through Don Mueang Airport, Bangkok. The instrument used was a questionnaire to test the tool by determining the content validity (IOC) and the confidence values. The statistics used consisted of percentage, mean, standard deviation, and the T-Test and F-Test or ANOVA. Most of the respondents were female, aged 20-30 years old, single, and had bachelor's degrees. Occupation student/student and income level of 10,000-20,000 baht overall is at a high level. When considering each aspect, it was found that the place aspect was average, followed by the promotion aspect. and products, respectively, and a comparison of the expectations of the airport hotel marketing mix of Don Mueang Airport passengers. found that age, education level, occupation, and income level were different. There are expectations for the airport hotel marketing mix of passengers at Don Mueang Airport. Bangkok Product, Price, Place, and Promotion are significantly different at 0.05 level.

Keywords: expectations, marketing mix, airport hotel

บทนำ

ประเทศไทยนับเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมแห่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมและเป็นมหานครแห่งสีสันที่ขึ้นชื่อเรื่องความพลุกพล่านของผู้คน

และนักท่องเที่ยวจากหลากหลายเชื้อชาติ มีสถานที่ท่องเที่ยว ร้านอาหาร และโรงแรมหลากหลายรูปแบบไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวรวมถึงโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel ซึ่งเป็นโรงแรมที่มุ่งกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการสนามบิน และ

มักตั้งอยู่ในพื้นที่สนามบินหรือบริเวณโดยรอบสนามบินที่สามารถเดินทาง เข้าออกสนามบินได้สะดวก โดยกลุ่มลูกค้าหลักของโรงแรมประเภทนี้ได้แก่ ผู้โดยสาร พนักงานสายการบิน และผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับสนามบิน รวมถึงบริษัททัวร์ โรงแรม ในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะมีการให้บริการเข้าพักในช่วงเวลาที่สั้นกว่าปกติเรียกว่า day use เช่น การคิดค่าบริการสำหรับการใช้ 2-3 ชั่วโมงโดยบริการดังกล่าวตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ต้องการพักผ่อนระหว่างรอเปลี่ยนเครื่อง หรือนักท่องเที่ยวที่เดินทางในระยะเวลาหลายชั่วโมง (Marketeer Online, 2018) โรงแรมประเภทสนามบินมีการขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนสายการบินและเที่ยวบินเพิ่มมากขึ้น ทั้งเที่ยวบินภายใน ประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต ส่งผลให้ผู้โดยสารมีความต้องการใช้บริการที่พักแรมมากขึ้น (Department Of Industrial Promotion, 2022)

จากแนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย ปี 2566 - 2568 (Bank of Ayudhya Public Company Limited, 2023) ระบุว่าสนามบินดอนเมือง ได้กลายเป็นจุดรองรับผู้โดยสาร นักเดินทาง และนักท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ รองจากสนามบินสุวรรณภูมิ และเป็นจุดเชื่อมโยงอุตสาหกรรมบริการต่าง ๆ สำหรับผู้โดยสารที่เดินทางจากทั่วโลก โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการรองรับผู้โดยสารที่เดินทางผ่านสนามบินดอนเมือง ประกอบกับ

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป และมีมาตรการที่เข้มงวดทำให้การเดินทางไปต่างประเทศยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางในประเทศมากขึ้น และวิจัยกรุงศรีคาดว่าปี 2565 นักท่องเที่ยวชาวไทยจะเดินทางในประเทศ 125 ล้านทริป และเพิ่มขึ้น 145 ล้านทริปในปี 2566 ส่งผลให้อัตราการเข้าพักในโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel ของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราสูงขึ้นเนื่องจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านแคมเปญเราเที่ยวด้วยกัน และจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นเป็นปัจจัยบวกที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรมในพื้นที่ดอนเมือง ที่มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งพบว่าบางโรงแรมมีอัตราการเข้าพักสูงถึงร้อยละ 50 (The Krungthai Compass Research Centre, 2022) ทำให้เกิดภาวะการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ทั้งจากสินค้าบริการทดแทน อาทิ อพาร์ทเมนต์ เซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียม ที่มีการเปิดให้เช่าเป็นรายวัน รวมถึงการเลือกโรงแรมที่มีรสนิยมแตกต่างกันมีจำนวนมากขึ้นและทำให้ธุรกิจโรงแรมบริเวณสนามบินดอนเมือง มีให้เลือกเป็นจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก ราคา และการบริการให้เลือกหลายระดับ ส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ดอนเมืองมีการแข่งขันสูงซึ่งถือเป็นปัจจัยคุกคามทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับโรงแรมที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทำให้ไม่กลับมาใช้บริการอีก ก่อให้เกิดปัญหาสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel ในพื้นที่ดอนเมือง

และเกิดผลกระทบกับสถานที่ท่องเที่ยว ชุมชน เศรษฐกิจในชุมชน ไปถึงระดับประเทศได้ในอนาคต (Ministry of Tourism and Sports, 2022)

ดังนั้น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจ โรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel และสามารถนำผลการศึกษามาปรับปรุงคุณภาพ การบริการและเข้าใจถึงความต้องการที่หลากหลาย ของผู้ใช้บริการ ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความคาดหวัง ต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของ ผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง เพื่อเป็นประโยชน์ โดยรวมในการหาแนวการปรับปรุงปัจจัยต่าง ๆ ของโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel ในพื้นที่โดยรอบสนามบินดอนเมืองให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้มาใช้บริการ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. เปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ สนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้โดยสารที่ใช้บริการสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ปี 2563 จำนวนรวมทั้งสิ้น 499,319 คน (Ministry of Tourism and Sports, 2020)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกที่พักแรมของผู้โดยสารชาวไทย ที่ใช้บริการสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้ศึกษาได้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน มิถุนายน – เดือนธันวาคม 2565

ทบทวนแนวคิด

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4P

Serirat, Laksitanon and Serirat (2009) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีด้านส่วนประสมทางการตลาด เป็นปัจจัยทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า กลุ่มเป้าหมาย หรือเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความต้องการสินค้าและบริการของตน ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 4 ประการ หรือ 4Ps คือ

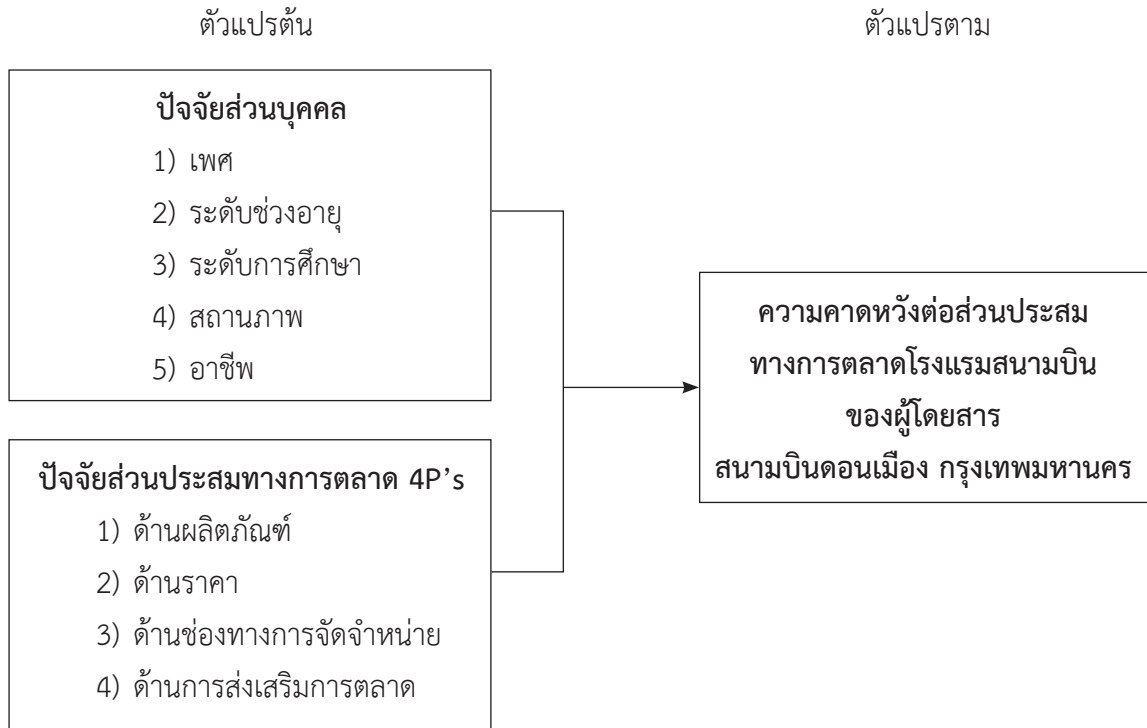
1.1 ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือความจำเป็นของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ

1.2 ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินหรือสิ่งแลกเปลี่ยนที่มีความจำเป็นต้องจ่าย เพื่อให้ได้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์

1.3 การจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบสถาบันและกิจกรรมใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์และบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

1.4 การส่งเสริมการตลาด(Promotion) เป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการหรือความคิดหรือต่อบุคคลโดยใช้เพื่อจูงใจ ให้เกิดความต้องการเพื่อเตือนความทรงจำในผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้โดยสารชาวไทยที่ใช้บริการสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 499,319 คน ในการหา กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และทำการสุ่มขนาดตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับช่วง อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ ระดับรายได้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาด 4P's ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริม การขาย โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรา ประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นคำถาม แบบปลายเปิด โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถ แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ทั้งนี้ทำการทดสอบ

เครื่องมือวิจัยโดยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และทำการทดสอบความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามที่ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเรียบร้อยแล้วไปทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่และสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่หรือกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาโดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้โดยสารชาวไทยในสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ได้ค่าคะแนนความเชื่อมั่น 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปทำการเก็บข้อมูลกับผู้โดยสารชาวไทยในสนามบินดอนเมือง จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน และสถิติขั้นสูงหรือสถิติอนุมาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้โดยสารชาวไทยในสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ ระดับช่วงอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และระดับรายได้ ใช้วิธีการแจกแจงความถี่แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบิน

ของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 การเปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยใช้การทดสอบค่า T-test, F-test หรือ ANOVA

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลจากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผู้โดยสารส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีระดับช่วงอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 ระดับปริญญาตรี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 สถานภาพโสด จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 อาชีพเป็นนักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 และมีระดับรายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0

และผลจากการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 4P's ต่อความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร แสดงในตารางที่ 1 – 5 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสาร สนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product)

ความคาดหวังด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. โรงแรมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.51	1.09	มาก
2. โรงแรมมีมาตรฐานของโรงแรมสนามบิน (Airport Hotel)	3.69	0.83	มาก
3. โรงแรมมีสภาพแวดล้อม การตกแต่ง ที่เอื้อต่อการใช้บริการ	3.58	0.82	มาก
4. โรงแรมมีห้องพักให้เลือกหลากหลาย	3.62	0.92	มาก
5. โรงแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการที่เหมาะสม	3.91	0.83	มาก
6. โรงแรมมีบุคลากรในการให้บริการที่มีคุณภาพ	3.81	0.87	มาก
7. โรงแรมมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการที่มีความเชื่อมโยงกับสนามบิน	4.18	0.86	มาก
8. โรงแรมมีบริการรถรับ-ส่ง (โรงแรม-สนามบิน)	4.15	0.91	มาก
รวม	3.81	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงแรมมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการที่มี

ความเชื่อมโยงกับสนามบิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.86) รองลงมาคือโรงแรมมีบริการรถรับ-ส่ง (โรงแรม-สนามบิน) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.91) และโรงแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบิน
ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านราคา (Price)

ความคาดหวังด้านราคา (Price)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีราคาการให้บริการห้องพักในช่วงเวลาสั้น ๆ (Day Use) ประมาณ 2 – 3 ชั่วโมง	4.06	0.89	มาก
2. มีการกำหนดราคาห้องพัก/การให้บริการที่ชัดเจน	3.63	0.95	มาก
3. ราคาห้องพัก/การให้บริการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับคุณภาพที่ได้รับ	3.63	0.93	มาก
4. ราคาของห้องพัก/การให้บริการมีให้เลือกหลากหลาย	3.64	0.92	มาก
5. ราคาของห้องพัก/การให้บริการมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับที่พักแห่งอื่น	3.64	0.92	มาก
6. ราคาห้องพัก/การบริการมีความเหมาะสมกับฤดูกาลท่องเที่ยว	3.77	0.88	มาก
รวม	3.73	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านราคา (Price) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีราคาการให้บริการห้องพักในช่วงเวลาสั้น ๆ (Day Use) ประมาณ 2 – 3 ชั่วโมง อยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.89) รองลงมา คือ ราคาห้องพัก/การบริการมีความเหมาะสมกับฤดูกาลท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.88) และราคาของห้องพัก/การให้บริการมีให้เลือกหลากหลาย และราคาของห้องพัก/การบริการมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับที่พักแห่งอื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D.= 0.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

ความคาดหวังด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ที่ตั้งของโรงแรมสามารถเข้าถึงได้สะดวก	4.06	0.80	มาก
2. มีระบบการจองผ่านเว็บไซต์สำรองห้องพัก เช่น Agoda / Expedia / Booking.com เป็นต้น	3.90	0.85	มาก
3. มีระบบการจองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น อินสตาแกรม (Instagram) เฟซบุ๊กเพจ (Facebook Page) เป็นต้น	3.88	0.85	มาก
4. มีระบบการจองผ่านเว็บไซต์ของโรงแรมโดยตรง	3.80	0.90	มาก
5. สามารถเข้าใช้บริการได้ทันที (Walk-Ins) กรณีไม่ได้จองที่พักล่วงหน้า	3.98	0.85	มาก
6. มีระบบการชำระเงินที่หลากหลาย เช่น เงินสด บัตรเครดิต โอนชำระ เป็นต้น	4.15	0.84	มาก
7. โรงแรมมีทางเข้าออกที่มีความปลอดภัย	3.82	0.88	มาก
รวม	3.94	0.53	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระบบการชำระเงินที่หลากหลาย เช่น เงินสด บัตรเครดิต โอนชำระ

เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.84) รองลงมาคือ ที่ตั้งของโรงแรมสามารถเข้าถึงได้สะดวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.80) และ สามารถเข้าใช้บริการได้ทันที (Walk-In) กรณีไม่ได้จองที่พักล่วงหน้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบิน
ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ความคาดหวังด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย	3.61	0.90	มาก
2. มีการส่งเสริมการขายอย่างเหมาะสม ในแต่ละสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว	3.65	0.91	มาก
3. มีการมอบส่วนลดหรือสิทธิพิเศษแก่สมาชิกบัตรเครดิตคู่ค้า	3.83	0.91	มาก
4. มีการมอบส่วนลดพิเศษร่วมกับสายการบินที่ลูกค้าใช้บริการ	4.15	0.83	
5. มีการร่วมมือกับภาครัฐเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน	3.99	0.89	มาก
6. มีการส่งเสริมการขายเกี่ยวกับห้องพักและบริการต่าง ๆ ไปยังลูกค้าโดยตรง	3.72	0.96	มาก
รวม	3.82	0.58	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการมอบส่วนลดพิเศษร่วมกับสายการบินที่ลูกค้าใช้บริการ อยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= 0.83) รองลงมาคือ มีการร่วมมือกับภาครัฐเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.89) และ มีการมอบส่วนลดหรือสิทธิพิเศษแก่สมาชิกบัตรเครดิต คู่ค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบิน
ดอนเมืองกรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้าน

ความคาดหวังโดยรวมทุกด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	3.81	0.53	มาก
2. ด้านราคา	3.73	0.61	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.94	0.53	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.82	0.58	มาก
รวม	3.82	0.49	มาก

ตารางที่ 5 พบว่า ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.53) รองลงมาคือการส่งเสริมการตลาด (Promotion) อยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.82$, S.D.= 0.58) และด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.53) ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบตามตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ส่วนประสมทางการตลาด 4P	ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้โดยสาร					
	เพศ	ระดับ ช่วงอายุ	ระดับ การศึกษา	สถานภาพ	อาชีพ	รายได้
1. ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์	0.00*	0.00*	0.00*	0.49	0.08	0.00*
2. ด้านราคา	0.00*	0.00*	0.00*	0.17	0.10	0.00*
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.33	0.00*	0.00*	0.27	0.12	0.00*
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.03*	0.00*	0.00*	0.42	0.30	0.00*

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) เพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน 2) ระดับอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน 3) ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน 4) สถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน 5) อาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน และ 6) ระดับรายได้ต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงแรมมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการที่มีความเชื่อมโยงกับสนามบิน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงแรมมีบริการรถรับ - ส่ง (โรงแรม - สนามบิน) อยู่ในระดับมาก และ โรงแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ กล่าวคือโรงแรมประเภทสนามบินมีการบริการต่าง ๆ และ มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในเรื่องของเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้โดยสารได้เชื่อมโยงกับสนามบินได้อย่างสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับ Dararuang, Kao-un and Chongketkorn (2018) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณภาพการให้บริการ และส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ระบุว่า ส่วนประสมการตลาดของผู้ใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในโรงแรม และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงแรมอยู่ในลำดับสูงสุด

ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านราคา (Price) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา

เป็นรายข้อ พบว่ามีราคาการให้บริการห้องพักในช่วงเวลาสั้น ๆ (Day Use) ประมาณ 2 - 3 ชั่วโมงอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ราคาห้องพัก/การบริการมีความเหมาะสมกับฤดูกาลท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก และราคาของห้องพัก/การให้บริการมีให้เลือกหลากหลายและราคาของห้องพัก/การให้บริการมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับที่พักแห่งอื่น อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ กล่าวคือโรงแรมสนามบินมีบริการให้พักในช่วงเวลาสั้น เนื่องจากผู้โดยสารไม่ได้ที่จะต้องพักระยะยาว และมีราคาห้องพักให้ผู้โดยสารได้เลือกหลากหลาย มีราคาประหยัดและราคาที่เหมาะสมกับช่วงฤดูกาลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Khiri (2019) ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมราคาประหยัดในเขตสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร ระบุว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัย ด้านราคาในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านราคาเป็นรายข้อแล้วพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับทุกด้านในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือ ความคิดว่าค่าบริการต่าง ๆ ของโรงแรมมีราคาที่เหมาะสม เช่น ค่าเครื่องดื่ม ค่าบริการเตียงเสริม เป็นต้น รองลงมาความคิดว่าราคาห้องพักของโรงแรมมีความเหมาะสม) ความคิดว่าราคาห้องพักของโรงแรมมีความคุ้มค่ากับจำนวนเงินที่เสียไป และความคิดว่าราคาอาหารและเครื่องดื่มของโรงแรมมีความเหมาะสมและคุ้มค่ากับ จำนวนเงินที่เสียไป

ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านช่องทาง

การจัดจำหน่าย (Place) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระบบการชำระเงินที่หลากหลาย เช่น เงินสด บัตรเครดิต โอนชำระ เป็นต้น อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือที่ตั้งของโรงแรมสามารถเข้าถึงได้สะดวก อยู่ในระดับมาก และสามารถเข้าใช้บริการได้ทันที (Walk-In) กรณีไม่ได้จองที่พักล่วงหน้า อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ทางโรงแรมมีระบบชำระเงินหลากหลายแบบที่ทำให้สะดวกต่อผู้โดยสารมีบริการ Walk-In ได้ทันที เมื่อผู้โดยสารไม่ได้จองล่วงหน้า ที่ตั้งโรงแรมเข้าถึงได้ง่าย มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sripaoraya (2021) ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ของโรงแรมที่ส่งผลต่อความภักดีของแขกที่เข้าพัก โรงแรมระดับสามดาวในเขตกรุงเทพมหานคร ระบุว่า อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ของโรงแรมด้านช่องทางการจัดจำหน่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงแรมมีกระบวนการในการสำรองห้องพัก และ Check Out ที่รวดเร็ว และโรงแรม มีวิธีการชำระเงิน อาทิ เงินสด บัตรเครดิต โอนเงินผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ที่รวดเร็ว หลากหลายวิธีอยู่ในระดับมากที่สุด

ความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการมอบส่วนลดพิเศษร่วมกับสายการบินที่ลูกค้าใช้บริการอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการร่วมมือกับ

ภาครัฐเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น โครงการเราเที่ยวด้วยกัน อยู่ในระดับมาก และมีการมอบส่วนลดหรือสิทธิพิเศษแก่สมาชิกบัตรเครดิตคู่ค้าอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ กล่าวคือ กล่าวคือ โรงแรมสนามบินมีการมอบส่วนลดพิเศษร่วมกับสายการบินที่ลูกค้าใช้บริการ มีการร่วมมือกับภาครัฐเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การใช้สื่อโฆษณา โครงการเราเที่ยวด้วยกันเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ และมีการมอบส่วนลดพิเศษร่วมกับสายการบินที่ลูกค้าใช้บริการ เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ใช้บริการกลับมาพักซ้ำอีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ Auaroorn, Chumme and Khammadee (2021) การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสร้างประสบการณ์ให้กับลูกค้าของธุรกิจโรงแรมระดับ 4-5 ดาวในภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศไทย ระบุว่า การสร้างประสบการณ์กับผู้บริโภคช่วงก่อนการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและจดจำจะต้องใช้เครื่องมือการส่งเสริมการตลาด โดยเฉพาะการใช้สื่อโฆษณาสินค้า (Advertising) ทั้งสื่อออนไลน์และสื่อออฟไลน์ เพื่อให้ลูกค้าสามารถเข้าไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ มีช่องทางการสอบถามทางโทรศัพท์ ช่องทางไลน์หรือสอบถามทางเว็บไซต์ได้โดยตรงกับพนักงานแอดมิน ของโรงแรม และที่สำคัญควรมีการมอบส่วนลดพิเศษเพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ใช้บริการกลับมาพักซ้ำอีกครั้ง

การเปรียบเทียบความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) อายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบิน

ของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน 2) ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน 3) อาชีพต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน และ 4) ระดับรายได้ต่างกัน มีความคาดหวังต่อส่วนประสมทางการตลาดโรงแรมสนามบินของผู้โดยสารสนามบินดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ด้านสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ Srichada (2017) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ระบุว่า การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของ

นักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เมืองพัทยา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา รายได้ และอาชีพของนักท่องเที่ยวต่างกัน จะตัดสินใจเลือกที่พักแรมในเขตพื้นที่เมืองพัทยาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการที่มีความเชื่อมโยงกับสนามบิน
2. พัฒนาระบบการชำระเงินให้มีความทันสมัยและหลากหลายช่องทาง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้โดยสารที่ใช้บริการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประเด็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้โดยสารและนักท่องเที่ยวภายในสนามบินเกี่ยวกับโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้โดยสารกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริง และสามารถนำมาปรับปรุงการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงแรมประเภทสนามบิน หรือ Airport Hotel

REFERENCES

- Auaroon, B., Chumme, P., & Khammadee, P. (2021). Strategies for creating a 4-5 star hotel customer experience in the central and eastern regions of Thailand. *Journal of Management Science Review*, 23(1), 91-99, (In Thai)

- Bank of Ayudhya Public Company Limited. (2023). **Business Trends and Thai Industry 2023-2025**. Retrieved from <https://www.krungsri.com/th/research/industry/summary-outlook/industry-outlook-2023-2025> [2023, 12 Feb.]
- Dararuang, K., Kao-un, S., & Chongketkorn, C. (2018). Perceived service quality and the marketing mix affecting the hotels customers' loyalty, Muang district, Nakhonsawan province. **Dusit Thani College Journal**, 12 (Special Issue), 57-70, (In Thai)
- Department Of Industrial Promotion. (2022). **Industrial Revitalization Plan Aviation 2022-2025**. Retrieved from https://www.caat.or.th/wp-content/uploads/2022/06/CAAT-News-12-2565-%E0%B8%81%E0%B8%9A%E0%B8%A3.4-65_final.pdf [2023, 12 Feb.]
- Khiri, P. (2019). **Guest's expectation and satisfaction of budget hotels' service quality in Sukhumvit area, Bangkok**. Master's thesis of Art, Bangkok University, Pathum Thani. (In Thai)
- Ministry of Tourism and Sports. (2022). **Thailand's Tourism challenges 2023**. Retrieved from <https://www.thailandplus.tv/archives/652939> [2023, 20 Feb.]
- Ministry of Tourism and Sports (2020). Statistics of Tourists 2020. Retrieved from <https://mots.go.th/news/category/595> [2023, 8 Jan.]
- Rungruangphon, W. (2018) .**How does he classify hotels?**. Retrieved from <https://marketeeronline.co/archives/68468> [2023, 12 Feb.]
- Sripaoraya, S. (2021). **The Influence of hotel service quality and hotel image on the loyalty of guests staying at three-star hotels in Bangkok metropolitan area**. (Master's thesis) Business Administration. Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Srichada, T. (2017). Factor of Thailand tourists of choosing accommodation in Pattaya city. **VRU Research and Development Journal**. 12(1), 247-259. (In Thai)
- Serirat, S., Laksitanon, P., & Serirat, S. (2009). **Modern Marketing Management**. Bangkok: Thammasarn. (in Thai).
- The Krungthai Compass Research Centre. (2022). **Phuket Travel Trends in 2023**. Retrieved from https://www.matichon.co.th/economy/news_3743760 [2023, 12 Feb.]

Research Article

รูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

MODEL OF EFFICIENCY IMPROVEMENT ON ACADEMIC JOURNAL MANAGEMENT OF FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ศุภโชค มณีมัย*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Suppachock Maneemai*

Faculty of Humanities and Science, Phanakhon Rajabhat University

*E-mail: suppachock@pnru.ac.th

Received: 2023-04-18

Revised: 2023-06-12

Accepted: 2023-07-17

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในประเด็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อเสนอรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยใช้กรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้คืออาจารย์และนักวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 105 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3

ผลการวิจัยที่ได้สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการแต่จะมีระดับคะแนนปานกลาง เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของงานวารสารวิชาการทำให้บุคลากรขาดความเข้าใจเพียงพอ และขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการวารสารและผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งงบประมาณที่มีจำกัด และขาดความคล่องตัวจากระบบการบริหารงานในรูปแบบของระบบราชการ 2) ปัจจัยที่มีส่วนทำให้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์นโยบาย

ให้ชัดเจน และกำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบอำนาจหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้ชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ และกำหนดแผนงานที่ส่งเสริมการรายงานผล และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสนับสนุน และตระหนักต่อประโยชน์ของการนำผลข้อมูลของการรายงานผลมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของงานวารสารวิชาการฯ 3) รูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรนำแนวคิด 3 M และ แนวคิด PDCA มาเป็นแนวทางการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การลดขั้นตอนการทำงาน ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตัดสินใจ และการปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมงานวิจัย และสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมด้านวิจัยต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้การใช้งานระบบ thajjo, การเรียนรู้ระบบ fast-track

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ วารสารวิชาการ การบริหารจัดการ

ABSTRACT

This research aimed to 1) study problems in academic journal management of the Faculty of Humanities and Social Sciences in the aspect of factors contributing to the efficiency improvement of the journal, and 2) suggest a model of efficiency improvement in academic journal management of the Faculty of Humanities and Social Sciences using the PAM-POSDCoRB conceptual framework. The scope of this study consisted of 105 lecturers from the Faculty of Humanities and Social Sciences. The number of respondents to the questionnaire was 58, representing 48.3 percent.

The findings revealed that:

1) The management problems of the academic journal of the Faculty of Humanities and Social Sciences were mainly not found in terms of management but had a moderate level due to the lack of public relations of the academic journal activities leading to personnel's insufficient understanding, lack of coordination between the journal committees and practitioners, limited budget, and lack of management flexibility caused by the bureaucratic system. 2) Factors contributing to the efficiency improvement in academic journal management at the Faculty of Humanities and Social Sciences were: a clear policy of public relations, adequate budget support, plan setting, and reporting as guidelines for the executives to support and improve academic journal operations. 3) The model of efficiency improvement in academic journal management of the Faculty of Humanities and Social Sciences showed that 3M and PDCA conceptual

frameworks should be applied to academic journal management in order to increase operational efficiency and reduce processes. Moreover, the staff should understand their role in making decisions in accordance with research ethics. They should be supported in receiving training on research ethics, thajjo operational system, and the fast-track system.

Keywords: efficiency, academic journal, management

บทนำ

จากแผนแม่บทการวิจัยตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ระยะเวลา 15 ปี พ.ศ. 2565-2579 มีบทบาทหลักในการดำเนินการตามพันธกิจด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อพัฒนากิจการงานวิจัยให้เชื่อมโยงแบบองค์รวมและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบบริหารจัดการงานวิจัยของชาติ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) การวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 2) การวิจัยเพื่อการผลิตและพัฒนาครู 3) การวิจัยการยกระดับคุณภาพการศึกษา และ 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหารและจัดการ แบ่งเป็น 13 แผนงาน (แผนแม่บทการวิจัยตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ระยะเวลา 15 ปี พ.ศ. 2565-2579) ทั้งนี้มหาวิทยาลัยมีหน้าที่กำกับดูแล และส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งประสานการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของสภามหาวิทยาลัย เพื่อให้คณะ ฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระบบและการบริหารงานที่คล่องตัว และกระจายโอกาสการได้รับทุนวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่ต่อสังคมได้

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ส่งเสริมและผลักดันให้คณาจารย์ของคณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ผลิตงานวิจัยในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาระบบงานการสนับสนุนกิจกรรมด้านวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาเพิ่มผลงานวิจัย บทความวิจัย/บทความวิชาการ รวมทั้งได้จัดทำวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งนี้ในปัจจุบันการเผยแพร่งานวิจัยมีบทบาทอย่างมากต่อองค์การต่าง ๆ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อกระจายข่าวสาร องค์ความรู้ บทความวิจัย/บทความวิชาการต่าง ๆ ให้กับผู้ที่สนใจที่ต้องการแสวงหาองค์ความรู้ด้านวิจัยต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์อีกด้วย ทั้งนี้งานเผยแพร่มิมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการดำเนินการให้เข้าถึงกลุ่มบุคคลที่สนใจ และตรงตามเป้าหมายและสร้างการยอมรับจากแวดวงวิชาการ รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้หากคณะฯ สามารถลดปัญหาของกระบวนการทำงานด้านการเผยแพร่งานวิจัย และมีรูปแบบการจัดการการเผยแพร่งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น งานวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะได้รับการยอมรับ มีคุณภาพ และได้รับการอ้างอิง ส่งผลให้คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นที่ยอมรับจากประชาชนและสังคมได้ สามารถเผยแพร่

และนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งเกิดการใช้งบประมาณด้านการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกทางหนึ่งด้วย

จากที่กล่าวมานั้น การเผยแพร่งานวิจัยมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือที่นำองค์ความรู้จากนักวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อก่อให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์สูงสุดได้ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาและค้นคว้าให้ทราบถึงรูปแบบการเผยแพร่งานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนการปฏิบัติที่เกินความจำเป็น เพิ่มความรวดเร็ว ถูกต้องและเหมาะสม สร้างวิธีการปฏิบัติงานที่เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการงานวารสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และส่งเสริมการเผยแพร่งานวิจัยของบุคลากรของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและคณะกรรมการประจำคณะมนุษยศาสตร์ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาวางแผนและพัฒนารูปแบบการจัดการงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพในการเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครต่อไป เพื่อจะส่งผลให้งานวิจัยที่ทำการวิจัยนั้นมีแหล่งเผยแพร่ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ได้รับความสนใจ เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภายนอก และสามารถพัฒนาให้วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และท้ายที่สุดจะทำให้องค์ความรู้ที่ได้

จากงานวิจัยนั้นๆ ได้รับการเผยแพร่สู่ประชาชน และเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. ศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีส่วนทำให้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
3. เสนอรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีวัตถุประสงค์ 3 ประเด็น คือ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการคณะ

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) ปัจจัยต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประชากรคืออาจารย์และนักวิจัยของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 105 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและนำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

การศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงนำคำว่า “ประสิทธิภาพ” มาศึกษาด้วย โดยมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดหรือความหมายของประสิทธิภาพไว้หลายคนที่สำคัญคือ

The Royal Institute Dictionary 1999 (1999, p.510) ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมาย “ประสิทธิภาพ” ไว้ว่า “ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน”

Prachayapruit (1992) ในหนังสือเรื่อง “ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์” ได้ให้ความหมายประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง การสนับสนุนให้มีวิธีการบริหารที่จะได้รับผลมากที่สุดโดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด นั่นก็คือ การลดค่าใช้จ่ายด้านวัสดุ และบุคลากรลง

Kasemsin (1976) ในหนังสือเรื่อง “การบริหาร” กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การดำเนินงานให้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การทำงานที่ต้องการให้ได้

รับประโยชน์สูงสุด และการที่จะพิจารณาว่างานใดมีประสิทธิภาพ หรือไม่ก็พิจารณาได้จากผลงาน

Niratnipaworn (2005, as cited in Chaowajareun, 2006) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการของจังหวัดนราธิวาส”) ให้ความเห็นว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานจะเป็นเครื่องชี้ความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กร งานที่สำคัญที่สุดของผู้บริหารก็คือ งานในหน้าที่ของการบริหาร ซึ่งจะเป็นสากลไม่ว่าองค์กรนั้นจะมีขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก ผู้บริหารที่ชาญฉลาดจะต้องเลือกการบริหารที่เหมาะสมกับองค์กรของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ และสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด

Meksawan (1995, as cited in Erduea, 2006) วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเปรียบเทียบการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารราชการจังหวัดแบบบูรณาการของจังหวัดกระบี่กับการบริหารราชการจังหวัดในอดีต”) กล่าวถึงประสิทธิภาพว่า มีความหมายรวมถึงผลผลิตและประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้อย่างมีมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ในการพิจารณา คือ 1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนการผลิต (input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คำนวณและเกิดการสูญเสียที่น้อยที่สุด 2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการ (process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคนิคที่สะดวกขึ้นกว่าเดิม 3) ประสิทธิภาพในมิติ

ของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

Millet (1954 , as cited in Ruangphungluang, 2006) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการด้านการประสานงานของกรมกิจการพลเรือนทหารกองบัญชาการทหารสูงสุด” ได้ให้ทัศนะที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้ว่า หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่มวลมนุษย์ และได้ผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้นด้วย

จากการศึกษาความหมายของประสิทธิภาพสามารถสรุปได้คือ ขั้นตอน รูปแบบ แนวทาง หรือกระบวนการจากการศึกษาข้อมูลจากความรู้หรือจากประสบการณ์ และการศึกษาจากองค์ความรู้ต่าง ๆ และนำมาประยุกต์เป็นรูปแบบของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการการทำงานให้มีความถูกต้อง มีมาตรฐาน รวดเร็ว และสร้างแนวปฏิบัติหรือเทคนิคที่สะดวกขึ้นกว่าเดิมโดยประสิทธิภาพจะเป็นเครื่องชี้ความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวของหน่วยงานดังกล่าว และผู้วิจัยเห็นว่า สอดคล้องกับความหมายของ วิรัช วิรัชนิการวรรณ เป็นการให้ความหมายที่ครอบคลุมความหมายของประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของหน่วยงานทำให้เข้าใจง่าย ชัดเจน และสามารถที่จะนำมาปรับใช้กับหน่วยงานอย่างเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

สำหรับคำว่า “การบริหารจัดการ” นี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

การบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความหมายของการบริหารจัดการ โดยนำมาจากนักวิชาการดังต่อไปนี้

Santiwong (2000, pp. 21-22) ในหนังสือเรื่อง “องค์การและการบริหาร” ได้กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ 1) ในด้านที่เป็นผู้นำ หรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการหมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ 2) ในด้านของภารกิจ หรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การ และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และ 3) ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

Niratnipaworn (2549 p.111) ในหนังสือเรื่อง “หลักรัฐประศาสนศาสตร์ : แนวคิดและกระบวนการ” การบริหารจัดการในฐานะที่เป็นกระบวนการหรือกระบวนการบริหารจัดการเกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โพสคอรบ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของ ลูเทอร์ กุลลิค (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารจัดการ 7 ขั้นตอน/ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดการคน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารจัดการตามแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding)

การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCCC) นอกจากนี้ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548: 5) ในหนังสือ เรื่อง “การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนา ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ” กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ (management administration) การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่ง การบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกัน ที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่ง ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงาน ภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการ บริหารที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating) และ สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศ ไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้น ต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำ แนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการ บริหารราชการ ในขณะที่การบริหารการพัฒนา ให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนา นโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (policy, plan, program, project) ส่วนการบริหารการบริการ เน้นเรื่องการบริหารอำนวยความสะดวก และการให้บริการ แก่ประชาชน

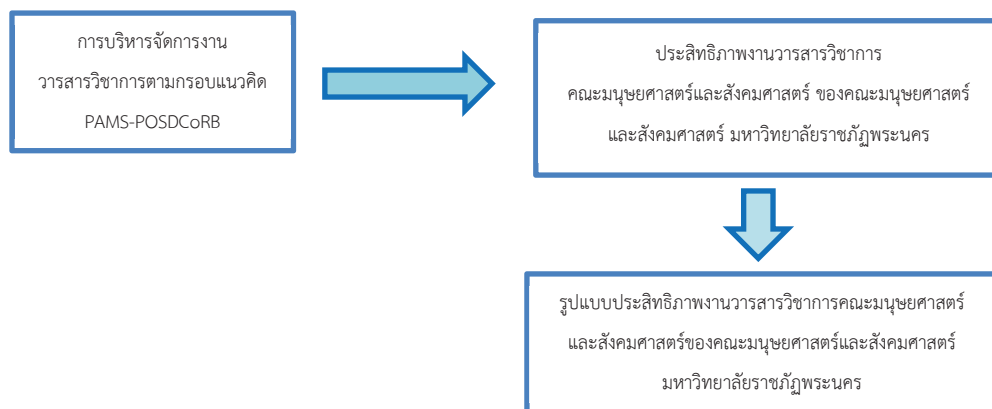
แนวคิดเกี่ยวกับปัญหา และแนวทาง การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

Niratnipaworn, (2005 p.8) ได้ให้ ความเห็นไว้ว่า “กระบวนการบริหาร” เกิดจาก หลายความคิด และได้จัดกลุ่มปัญหาโดยนำ “กระบวนการบริหารจัดการ” ที่เรียกว่า POSDCoRB ของ กุลลิค และเออร์วิค (Gulick & Urwick) ที่เขียน ไว้ในหนังสือ เรื่อง “Papers on the Science of Administration: Note on the Theory of Organization” ในปี ค.ศ. 1937 มาใช้ โดย POSDCoRB ประกอบด้วย 7 ด้าน/ขั้นตอน ถึงแม้ว่า POSDCoRB จะเป็นที่ยึดเคยใช้กันอย่าง กว้างขวาง และครอบคลุมกระบวนการบริหาร จัดการจำนวน 7 ด้าน ซึ่งชัดเจนมากกว่า กระบวนการบริหารงาน หรือวิธีการทำงานอื่น ๆ แต่หากวิเคราะห์ต่อไปก็พบว่า POSDCoRB มีข้อ บกพร่องบางประการ ซึ่งวิรัช วิรัชนิภาวรรณ จึงนำ POSDCoRB มาพัฒนา หรือปรับเปลี่ยน ให้สมบูรณ์เพิ่มขึ้น เป็น PAMS- POSDCoRB ด้วยเหตุผลดังนี้ เหตุผลแรก POSDCoRB เกือบทั้งหมดเน้นส่วนที่เป็นวัตถุที่มองได้อย่าง ชัดเจน และเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนด้านวัตถุ อาจเรียกส่วนนี้ว่า กระบวนการบริหารจัดการที่เป็น ฮาร์ดแวร์ (hardware) ขณะเดียวกัน POSDCoRB ได้ละเลย หรือไม่เน้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ เช่น การพัฒนาจิตใจ จริยธรรม และจิตวิญญาณ ของบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยส่วนที่ เรียกว่า กระบวนการบริหารจัดการที่เป็นซอฟต์แวร์ (software) แม้ใน POSDCoRB มีส่วนที่เป็น

ซอฟต์แวร์บ้าง คือ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) แต่ก็ถือว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์ เหตุผลที่สอง POSDCoRB ไม่ได้กล่าวถึงเรื่อง นโยบาย (Policy) ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นยิ่งของทุกหน่วยงานที่จำเป็นต้องมีนโยบายเสมอ อีกทั้งในกระบวนการบริหารจัดการไม่อาจขาดเรื่องนี้ได้ แต่โดยข้อเท็จจริงนโยบายมีความสำคัญมาก และมาก่อนการวางแผน ดังนั้น จึงควรแยกเรื่องนโยบายออกมาให้เห็นชัดเจน เหตุผลที่สาม POSDCoRB ไม่ได้กล่าวถึงเรื่อง อำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่งของกระบวนการบริหารจัดการ ความสำคัญของอำนาจหน้าที่ยังเห็นได้จากเหตุผลที่ว่า ในการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐทุกแห่งจะต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับเสมอ โดยหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย และเหตุผลที่สี่จริยธรรม (Morality) และจิตวิญญาณ (Spirit) ดังกล่าวไว้แล้วว่า POSDCoRB เกือบทั้งหมดเน้นส่วนที่เป็นวัตถุที่เรียกว่า ฮาร์ดแวร์ โดยละเลยเรื่องสำคัญที่เป็นซอฟต์แวร์ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจของบุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นสิ่งที่มองเห็นไม่ชัดเจน และให้ผลตอบแทนไม่ชัดเจน ประกอบกับเรื่องจริยธรรม และจิตวิญญาณเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในกระบวนการบริหารจัดการ เช่น การปฏิบัติหน้าที่ราชการของทุกหน่วยงาน

ไม่อาจบรรลุผลสำเร็จที่ตอบสนอง หรือให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจรรยาธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และขาดจิตวิญญาณของการให้บริการที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นต้น ดังนั้น จึงสมควรที่จะเพิ่ม 2 ส่วนนี้เข้าไปอีกเพื่อช่วยให้กระบวนการบริหารจัดการครอบคลุมครบถ้วน พร้อมกับเกิดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนที่เป็นฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์เพิ่มมากขึ้นด้วย ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2549: 61-62) จึงได้พัฒนาหรือปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDCoRB มาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการ ที่เรียกว่า PAMS-POSDCoRB มาปรับใช้ในทางวิชาการ โดยประกอบด้วย 11 ด้าน/ขั้นตอน ได้แก่ (1) นโยบาย (Policy) (2) อำนาจหน้าที่ (Authority) (3) จริยธรรม (Morality) (4) จิตวิญญาณ (Spirit) หรือในบางกรณี หมายถึง สังคม (Social) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) ซึ่งรวมทั้งการประเมินผล และ (11) การงบประมาณ (Budgeting)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

วิจัยเรื่อง รูปแบบการเพิ่มประสิทธิภาพงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ จำนวนบุคลากรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยได้แบ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. อาจารย์สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 105 คน 2. พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 4 กลุ่มงาน จำนวน 12 คน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี

การสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified sampling ผู้วิจัยใช้วิธีการคำนวณของ Yamane (1973-213) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 โดยขนาดคํานวณกลุ่มตัวอย่างจะได้กลุ่มตัวอย่าง 80 คน จากประชากรทั้งหมด และ 2) นักวิจัยสายสนับสนุน การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากจำนวนประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ในส่วนของเกณฑ์การวิเคราะห์ระดับแต่ละข้อ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุด ลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุด และนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่ม หรือระดับที่ต้องการแบ่ง หรือระดับการวัด ผู้วิจัยกำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลไว้ 2 วิธี ประกอบด้วย 1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา หนังสือ รายงานวิจัย สถิติ

ตัวเลข เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประกาศข้อบังคับรวมทั้งข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ต (internet) 2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์ google form ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม หลังจากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้อง หากไม่ครบถ้วนก็จัดส่งให้กรอกข้อมูลใหม่ รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytical approach) มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ การทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน เป็นอาจารย์สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 49.57 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด 117 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.7 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 48.3 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือระดับการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 39.7 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.3 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมาคือระดับการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 39.7 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10.3 มีตำแหน่งทางวิชาการระดับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาคือตำแหน่งอาจารย์ คิดเป็น 36.2 ตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ คิดเป็น 6.9 ตามลำดับ และบุคลากรสายสนับสนุน มีประเภทตำแหน่งระดับปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 13.8

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการจัดการของงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการจัดการของงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 11 ด้าน ความคิดเห็นของประชากรมีระดับความคิดเห็นด้วยในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB รวม 11 ด้าน ๆ ละ 1 ข้อ ดังนี้

1) ด้านการบริหารนโยบาย คือ ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ชัดเจน และสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

2) ด้านการบริหารอำนาจหน้าที่ คือ ควรกำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารให้ชัดเจน รวมทั้งแบ่งอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเพิ่มมากขึ้น

3) ด้านการบริหารคุณธรรม คือ ต้องปลูกฝังแนวการทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และการไม่ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเอง ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกระดับ

4) ด้านการบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม คือ ควรดำเนินการฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่การให้บริการกับบุคลากรภายในและภายนอกเพื่อสร้างความประทับใจอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีการประเมินผลการทำงานด้วยว่าบุคลากรได้นำความรู้จากการฝึกอบรมมาปฏิบัติในการทำงานหรือไม่อย่างไร

5) ด้านการวางแผน คือ ควรกำหนดให้ผู้บริการทุกระดับให้ความสำคัญกับการวางแผนงานของงานวารสารวิชาการฯ ให้เป็นไปตามขั้นตอน PDCA และการปฏิบัติงานตามแผนงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

6) ด้านการจัดการองค์การ คือ ควรกำหนดโครงการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ชัดเจนและส่งเสริมการบริหารจัดการงานวารสารวิชาการฯ ที่ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกส่วนรับทราบ

7) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ ควรกำหนดทิศทางการพัฒนาบุคลากรของงานวารสารวิชาการฯ ให้ชัดเจนมีแนวทางการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานวารสาร รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ

8) ด้านการอำนวยการ คือ ควรฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับให้มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการที่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานวารสารวิชาการฯ

9) ด้านการประสานงาน คือ ควรฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับให้มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประสานงานในทุกระดับ

การถ่ายทอดนโยบาย การถ่ายทอดแผนงาน และการประสานงานด้านการบริหารจัดการที่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานวารสารวิชาการฯ

10) ด้านการรายงานผล คือ ควรกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน หรือมีแผนงานที่ส่งเสริมการรายงานผล และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริการสนับสนุน และตระหนักต่อประโยชน์ของการนำผลข้อมูลของการรายงานผลมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของงานวารสารวิชาการฯ

11) ด้านงบประมาณ คือ ควรมีมาตรการการควบคุม และตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างรัดกุม

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบความสำเร็จ

การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบความสำเร็จ กรอบแนวคิด 3 M ที่ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) การบริหารงบประมาณ (Money) และ การบริหารจัดการงานทั่วไป (Management) ความคิดเห็นของประชากรมีระดับความคิดเห็นด้วยในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ตามกรอบแนวคิด 3 M โดยมีร้อยละที่เห็นด้วยในแต่ละปัจจัย คือ

1) ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) ในหัวข้อ “การที่ผู้บริหารของงาน

วารสารวิชาการฯ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการทำงาน และกำหนดให้นำผลการประเมินมาใช้ประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรอย่างจริงจัง และ การที่งานวารสารวิชาการฯ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ผู้บริหารปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้นำปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่ดี”

2) ปัจจัยด้านการบริหารงบประมาณ (Money) ในหัวข้อ “การที่งานวารสารวิชาการฯ กำหนดมาตรการควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณอย่างรัดกุม”

3) การบริหารจัดการงานทั่วไป (Management) ในหัวข้อ “การที่งานวารสารวิชาการฯ สนับสนุนให้มีการพัฒนา หรือฝึกอบรมผู้บริหารทุกระดับให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประสานงาน”

อภิปรายผล

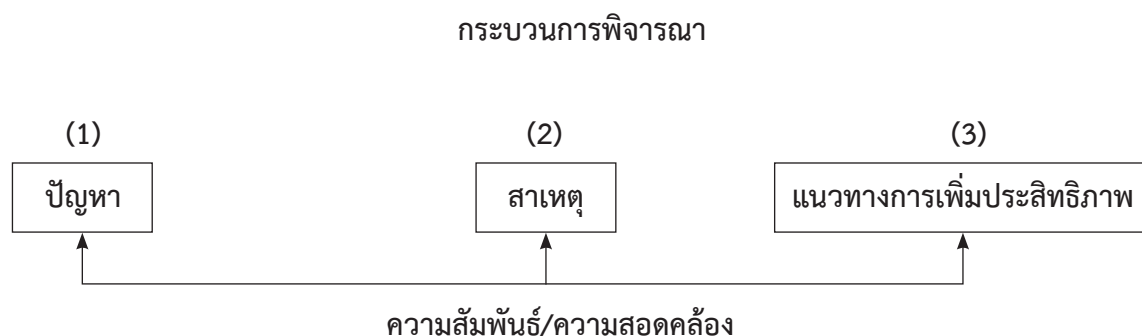
1. การอภิปรายผลผลปัญหาการบริหารจัดการและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เมื่อพิจารณาจากกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB ซึ่งประกอบด้วย 11 ด้าน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า งานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มี “ปัญหา” ในการบริหารจัดการทั้ง 11 ด้าน ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะ “ปัญหาที่สำคัญที่สุด” ด้านละ

1 ปัญหาเท่านั้น โดยได้เลือกปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดมาจากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรในแต่ละด้าน และจะนำเสนอ “สาเหตุ” ที่ทำให้เกิดปัญหาไว้ปัญหาละ 1 สาเหตุ และ “แนวทางการแก้ไข” ซึ่งจะเป็นแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ 2 แนวทางควบคู่ไปด้วยเพื่อให้การศึกษาวเคราะห์เป็นระบบ ผู้วิจัยนำเสนอโดยใช้กรอบแนวคิดทางวิชาการ คือ “กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา” มาปรับใช้เพื่อการศึกษาวิเคราะห์โดยแนวคิดนี้มี 3 ขั้นตอน คือ 1. ปัญหา 2. สาเหตุ และ 3. แนวทางการแก้ไข (แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ) ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน ดังนี้

1) ปัญหาแต่ละข้อผู้วิจัยนำมาจากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วยปัญหาด้านละ 3 คำถาม

2) ทั้งนี้ปกติ “สาเหตุของปัญหา” ต้องมีอย่างน้อย 2 สาเหตุ เนื่องจากไม่มีปัญหาใดเกิดจากสาเหตุเดียว อีกทั้งสาเหตุอาจจะจัดแบ่งเป็นสาเหตุด้านวัตถุ และสาเหตุด้านจิตใจ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอเพียงสาเหตุเดียวในแต่ละปัญหา โดยนำเสนอเฉพาะสาเหตุที่สำคัญที่สุด หรือเป็นสาเหตุที่ปรากฏชัดเจนในทางปฏิบัติเท่านั้น

ภาพที่ 2 กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา
ที่มา : Niratnipaworn (2005, pp. 25-29)

ตารางที่ 1 สรุปปัญหา สาเหตุ และแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ
1) ปัญหาด้านการบริหารนโยบาย (Policy) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ บุคลากรบางส่วนของคนฯ ไม่เข้าใจในความหมายและทิศทางของนโยบายเกี่ยวกับการทำงานอย่างชัดเจน	1) คณะกรรมการวารสารวิชาการและผู้บริหารงานวารสารวิชาการอาจจะขาดการพัฒนา หรือฝึกอบรมในประเด็นความเข้าใจ ความหมาย และทิศทางของนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการบริหารนโยบาย	1) งานวารสารวิชาการฯ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อให้มีองค์ความรู้ด้านการบริหารนโยบาย และการกำหนดทิศทางของนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการประสานงาน
2) ปัญหาด้านการบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ งานวารสารวิชาการฯ ไม่ได้กำหนดตัวบุคลากรให้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	2) งานวารสารวิชาการฯ หรือผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการกำหนดบุคลากรให้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ	2) งานวารสารวิชาการฯ หรือผู้บริหารทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการบริหารอำนาจหน้าที่ในแต่ละด้านมากขึ้น พร้อมทั้งกำกับและมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรให้ชัดเจน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ
3) ปัญหาด้านการบริหารคุณธรรม (Morality) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ บุคลากรของงานวารสารวิชาการฯ ขาดความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน	3) งานวารสารวิชาการฯ ขาดการฝึกอบรมหรือขาดกิจกรรมต่อเนื่องในการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อบุคลากรหรือการส่งเสริมธรรมาภิบาล	3) งานวารสารวิชาการฯ ควรจัดการอบรม และสร้างกิจกรรมในการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี เช่น ความทุ่มเท ความรับผิดชอบ ความตระหนักตามแนวปฏิบัติธรรมาภิบาล นอกจากนี้บุคลากรทุกระดับควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารคุณธรรมด้วย
4) ปัญหาการบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ บุคลากรงานวารสารวิชาการฯ ดำเนินงานในลักษณะไม่เอื้อประโยชน์ต่อสังคมหรือส่วนร่วมมากเท่าที่ควร	4) บุคลากรบางส่วนของงานวารสารขาดจิตสำนึกที่ดีในการดำเนินงานที่ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่วนร่วมเป็นหลัก	4) งานวารสารวิชาการฯ ควรจัดการฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับในเรื่องการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมในการดำเนินงานที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน หรือส่วนร่วมเป็นที่ตั้ง ใช้ความรู้ความสามารถที่ปราศจากอคติยึดถือความถูกต้อง และเหตุผลเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
5) ปัญหาการวางแผน (Planning) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารของงานวารสารวิชาการฯ ไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการวางแผน	5) งานวารสารวิชาการฯ หรือคณะกรรมการวารสารฯ ไม่เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผน	5) งานวารสารวิชาการฯ ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการวางแผน และควรมีแผนงานที่ชัดเจน และมีการประเมินผลว่าได้นำนโยบายและแผนดังกล่าวไปปฏิบัติจริง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ
6) ปัญหาการจัดการองค์กร (Organizing) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ งานวารสารวิชาการฯ มีสายการบังคับบัญชาของการบริหารจัดการที่รวมอำนาจ	6) งานวารสารวิชาการฯ ขาดแผนงานชัดเจนกับการจัดการโครงสร้างของงานวารสารวิชาการที่จะสนับสนุนการบริหารงานของงานวารสาร	6) งานวารสารวิชาการฯ ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการโครงสร้างของงานวารสารวิชาการฯ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการระบบการทำงาน และควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และแผนงาน อย่างสม่ำเสมอ
7) ปัญหาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ งานวารสารวิชาการฯ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอสำหรับการบริหารทรัพยากรมนุษย์	7) คณะกรรมการงานวารสารวิชาการฯ และผู้บริหาร ไม่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนา หรือฝึกอบรมให้กับบุคลากรของงานวารสารวิชาการ	7) งานวารสารวิชาการฯ และคณะกรรมการวารสารวิชาการ ควรให้ความสำคัญและจัดสรรงบประมาณ หรือการสนับสนุนอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาเกี่ยวกับบุคลากรทั้งด้านการศึกษา หรือฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของงานวารสารวิชาการ
8) ปัญหาการอำนวยการ (Directing) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารของงานวารสารวิชาการฯ บริหารจัดการหรือดำเนินงานโดยไม่คำนึงถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเท่าที่ควร	8) คณะกรรมการวารสารฯ และผู้บริหาร ไม่เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการ หรือดำเนินงานของงานวารสารวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานของงานวารสารวิชาการฯ	8) งานวารสารวิชาการฯ และคณะกรรมการวารสารวิชาการฯ หรือผู้บริหารทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหรือดำเนินงานเพื่อการประสานงานด้านการอำนวยการ เช่น ผู้บริหารฯ ควรมีการพัฒนา ภาวะผู้นำ และเป็นนักบริหารมืออาชีพ เป็นต้น

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ
9) ปัญหาด้านการประสานงาน (Coordinating) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ ระบบการประสานงานของงานวารสารวิชาการฯ ขาดการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการงานวารสารของคณะฯ และมีความลำเอียงด้านการประสานงาน	9) งานวารสารวิชาการฯ และคณะกรรมการวารสารวิชาการฯ ไม่มีการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการงานวารสารของคณะฯ อาจเกิดจากการที่คณะกรรมการงานวารสารฯ ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ จึงมีภาระงานสอนภารกิจหลัก ทำให้ขาดการประสานงานกันเท่าที่ควร	9) งานวารสารวิชาการฯ และคณะกรรมการวารสารวิชาการฯ ควรหาแนวปฏิบัติ หรือระบบเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมการติดต่อสื่อสาร มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการประสานงานของงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
10) ปัญหาการรายงาน (Reporting) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารของงานวารสารวิชาการฯ ไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินผล	10) งานวารสารวิชาการฯ และคณะกรรมการวารสารวิชาการฯ ไม่เห็นความสำคัญในการสนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการพัฒนา หรือฝึกอบรมในเรื่องการประเมินผล หรือการให้ความสำคัญกับการประเมินผลกิจกรรมของงานวารสารฯ	10) งานวารสารวิชาการฯ และคณะกรรมการวารสารฯ และผู้บริหารทุกระดับควรให้การสนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาหรือฝึกอบรมในเรื่องการประเมินผล พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานในประเด็นดังกล่าวด้วย
11) ปัญหาด้านการงบประมาณ (Budgeting) ที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารของงานวารสารวิชาการฯ ใช้จ่ายงบประมาณของงานวารสารฯ อย่างไม่ประหยัด และไม่คุ้มค่า	11) งานวารสารฯ หรือคณะกรรมการวารสารฯ ขาดตระหนัก หรือขาดจิตสำนึกในการใช้จ่ายงบประมาณด้านการประสานงานอย่างประหยัด และคุ้มค่า	11) งานวารสารฯ หรือคณะกรรมการวารสารฯ ควรให้ความสำคัญ หรือฝึกอบรมการสร้างจิตสำนึกในการใช้จ่ายอย่างประหยัด และคุ้มค่า และควรมีแนวปฏิบัติที่สนับสนุนการใช้งบประมาณ

2. การอภิปรายผลต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ประสบความสำเร็จตามกรอบแนวคิด 3 M แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ประกอบด้วย

1) ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มประชากรเห็นด้วยในระดับน้อยต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยข้อความที่สำคัญที่สุด คือ “การที่งานวารสารวิชาการฯ มีหน่วยงาน หรือทีมงานที่รับผิดชอบในการพัฒนา หรือฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ” ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุผลสำคัญที่กลุ่มประชากรซึ่งได้แก่ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เนื่องจาก งบประมาณที่งานวารสารวิชาการฯ ได้รับนั้นส่วนใหญ่จะเป็นค่าตอบแทนสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ ส่วนงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรนั้น จะต้องขอจัดสรรจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยต้องมีการจัดสรรกระจายสำหรับทุก ๆ คน ทำให้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานวารสารวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพการทำงานเท่าที่ควร เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มประชากรเห็นด้วยในระดับน้อยแทนที่จะเห็นด้วยในระดับที่สูงขึ้น

2) ปัจจัยด้านการบริหารงบประมาณ กลุ่มประชากรเห็นด้วยในระดับน้อยต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านงบประมาณ โดยข้อความที่สำคัญที่สุด คือ “การที่งานวารสารวิชาการฯ สนับสนุน และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม และเพียงพอ” ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุผลสำคัญที่กลุ่มประชากรซึ่งได้แก่ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เนื่องจาก การจัดสรรงบประมาณจากมหาวิทยาลัยนั้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จะจัดสรรงบประมาณให้กับหน่วยงานทุก ๆ ด้วย ให้เพียงพอเสมอ แต่การพิจารณาอนุมัตินั้นจะต้องได้รับการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยก่อน ซึ่งส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยจะยึดหลักพันธกิจ และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเป็นแนวปฏิบัติทำให้การได้รับการจัดสรรงบประมาณของงานวารสารวิชาการฯ จึงได้รับการจัดสรรเพียงจำกัด ทำให้คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ หรือผู้บริหารคณะฯ จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานเท่าที่ควร

3) ปัจจัยด้านการบริหารงานทั่วไป กลุ่มประชากรเห็นด้วยในระดับน้อยต่อปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของงานวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านงบประมาณ โดยข้อความที่สำคัญที่สุด คือ “การที่งานวารสารวิชาการฯ สนับสนุนให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วม

ในการประสานงาน และการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน” ผู้วิจัยเห็นว่า เหตุผลสำคัญที่กลุ่มประชากรซึ่งได้แก่ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เนื่องจากการที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีนโยบายให้อาจารย์แต่ละสาขาวิชาเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นคณะกรรมการวารสารวิชาการ และร่วมบริหารงานวารสารวิชาการฯ นั้น เป็นแนวทางที่ดี แต่อาจจะน้อยสำคัญเนื่องจากภาระงานหลักของอาจารย์มี 4 ภาระงาน คือ การสอน การทำงานวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทำให้อาจารย์ต้องให้ความสำคัญกับ 4 ภาระงานหลักก่อน ทำให้ภาระการตัดสินใจของกิจกรรมของงานวารสารวิชาการฯ จะขึ้นอยู่กับบรรณาธิการวารสารฯ เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ขาดการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการวารสารวิชาการฯ ในบางครั้งทำให้เกิดการทำงานร่วมกันเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยประกอบด้วย 2 หัวข้อ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 11 ด้าน โดยผู้วิจัยนำมาจาก 3 ส่วน คือ 1) ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรต่อแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 11 ด้าน 2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ

1. ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพตามกรอบแนวคิด PAMS-POSDCoRB 11 ด้าน

1) ด้านการบริหารนโยบาย ควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้

ความสามารถในเรื่องความเข้าใจด้านการบริหารและทิศทางของนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านนโยบาย หรือความร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันรวมทั้งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kaewsanan & Chirinung, 2021)

2) ด้านการบริหารอำนาจหน้าที่ ควรให้ความสำคัญกับการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรไว้อย่างชัดเจน และควรมีการทบทวน ปรับปรุง หรือแก้ไขกระบวนการการมอบหมายอำนาจการตัดสินใจต่อการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน อีกทั้งควรส่งเสริมให้มีการมอบอำนาจลงไปถึงผู้ปฏิบัติงานเพื่อความสะดวก รวดเร็วต่อการให้บริการผู้เข้ามาใช้บริการงานวารสารวิชาการฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kaewsanan & Chirinung, 2021)

3) ด้านบริหารคุณธรรม ควรจัดฝึกอบรมและสร้างกิจกรรมในการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ แก่บุคลากรทุกระดับ และผู้บริหารทุกระดับควรเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม เอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคลากรให้รู้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม และพยายามชักจูงแนะนำให้ทำตามแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนร่วมขององค์กร

4) ด้านการบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม ควรจัดฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน และส่วนร่วมขององค์กร โดยต้องปฏิบัติงานโดยนำความรู้ ความสามารถมาใช้อย่าง

เต็มความสามารถโดยไม่มีอคติ และควรยึดถือความถูกต้อง และเหตุผลเป็นหลักการในการทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มาใช้บริการงานวารสารวิชาการฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Permpon (2007)

5) ด้านการวางแผน ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้ผู้คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ และผู้บริหารเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวางแผนงาน และควรมีความชัดเจน และต้องมีการประเมินผลว่าบุคลากรได้นำนโยบายและแผนงานไปปฏิบัติหรือยังไม่ว่าอย่างใด และควรอบรมให้ความรู้เรื่องการวางแผนงานให้กับผู้บริหารทุกระดับ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานด้วย

6) ด้านการจัดการองค์กร ควรให้ความสำคัญกับการจัดการบริหารองค์กรด้วยการวางแผนงาน กำหนดแผนการทำงานที่ชัดเจน มีการมอบอำนาจหน้าที่ชัดเจน และต้องมีการประเมินผลของการวางแผนและติดตามแผนงานอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการจัดทำโครงสร้างของหน่วยงานให้ไม่มีความซับซ้อนเกินไป และความสอดคล้องตามพันธกิจและนโยบายของหน่วยงานด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช วิจารณ์, 2549

7) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ และผู้บริหารทุกระดับควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านการศึกษา และการฝึกอบรมบุคลากร การ upskill และการ reskill ให้กับบุคลากร

ทุก ๆ คน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ นະนุนา และสัมพันธ์ พลภักดี, 2018: 151-166

8) ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการอำนวยการ คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ และผู้บริหาร ควรส่งเสริมและให้โอกาสบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทำงานกับงานวารสารวิชาการฯ เช่น มีภาวะผู้นำ, มีความรู้ด้านการบริหาร เป็นต้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาสและการสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพของหน่วยงาน และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้านการอำนวยการขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Niratnipaworn (2006)

9) ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการประสานงาน คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ และผู้บริหาร งานวารสารวิชาการฯ ควรหาแนวปฏิบัติ หรือระบบเทคโนโลยี หรือนวัตกรรม การติดต่อสื่อสารมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการประสานงานของงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

10) ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการรายงาน คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ และผู้บริหาร ควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ได้รับการฝึกอบรมได้การรายงานผล และควรให้ความสำคัญกับการรายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นข้อมูลสำหรับนำมาพัฒนาการหน่วยงานด้วย รวมทั้งสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chaiyadech & Mookhavesa 2021)

11) ข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ คณะกรรมการวารสารวิชาการฯ และผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญหรือฝึกอบรมการสร้างจิตสำนึกในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดความประหยัด และคุ้มค่า และควรมีการกำกับ ดูแลบุคลากร ผู้ได้บังคับบัญชาให้มีการรักษาเงิน และส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเข้มข้น เพื่อให้เกิดการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanpakaew (2008)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาความความผิดพลาดที่เกิดจากการบริหารจัดการโดยศึกษาเฉพาะด้านใด ด้านหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น เช่น ด้านการประสาน ด้านการประเมินผล เพื่อหารูปแบบการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น
- 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการวารสารวิชาการ หรือการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เช่น ผู้ส่งบทความทางวิชาการ มาพิจารณาเพื่อรับการตีพิมพ์
- 3) ศึกษาความต้องการของผู้ปฏิบัติงานด้านวารสารฯ เพื่อการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานด้านการจัดการงานวารสารวิชาการ ของหน่วยงาน

REFERENCES

- Chaiyadech, L. & Mookhavesa, B. (2021). Interanl Auditing Standards of Finance Effects on the Credibility of Financial Reports of Schools under the Secondary Educational Service Area Offices Bangkok. **Rajapark Journal**, 15(41), 140-158. (In Thai)
- Chaowajareun, T. (2006). **The Management Administration Development Following the Provincial Integrated Administration of Narathiwat Province**. Master of Science in Public Administration. Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Erduea, S. (2006). **Management Administration Comparison According to the Guideline of Provincial Integrated Administration of Drabi Province with the Former Provincial Administration**. Master of Science in Public Administration. Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Kaewsanan, K. & Chirinung, (2021). Organization Management to Success. **Journal of Buddhistic Sociology**, 6(4), 88-108. (In Thai)

- Kasemsin, S. (1976). **Administration**. Bangkok: Thai Wattana Panich Printing House.
(In Thai)
- Luther, G. & Urwick, L. (1973). **The Science of Administration**. New York: Columbia University.
- Niratnipaworn, W. (2005) **Management administration and development administration of organs under the constitution and state agencies**. Bangkok: Nititham. (In Thai)
- Niratnipaworn, W. (2005) **The guidelines to examination answers and the framework concepts of social science**. Bangkok: Nititham. (In Thai)
- Niratnipaworn, W. (2006) **Public Administration Concept and Processes**. Bangkok, expernet. (In Thai)
- Permpon, K. (2007). **Factors Affecting the Job expectation and the Job Satisfaction of the Immigration of Suvannabhumi Airport Check Point**. Research Report. Faculty of Management Science, Suan Dusit Rajabhat University, Bangkok.
(In Thai)
- Prachayapruit, T. (1992). **Vocabulary of Public Administration**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Ruangphungluang, R. (2006). **The Management Administration in terms of Coordinating of the Directorate of Joint Civil Affairs, the Supreme Command Headquarters**. Master of Management Science. Sukhothai Thammathirat Open University.
(In Thai)
- Sanpakaew, S. (2008). **Problems and Guidelines to Increase the Effectiveness of Tax Collection in Sub-district Administrative Organization in Muang District, Nan Province**. Master of Public Administration, Uttaradit Rajabhat University.
(In Thai)
- Santiwong, T. (2000). **Organization and Management**. Bangkok : Thai Wattana Panich.
(In Thai)
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: New York: Harper & Row.
-

Research Article

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน
เพื่อสร้างงานและรายได้ของผู้สูงอายุ ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

FACTORS THAT AFFECT THE PARTICIPATORY PROCESS
IN COMMUNITY TOURISM MANAGEMENT TO CREATE JOB
AND INCOME OF THE ELDERLY IN PAK PHLI DISTRICT,
NAKHON NAYOK PROVINCE

ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์*

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย

Nathanan Wiriyawit*

Communication Arts Department, Faculty of Management Science Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand

*E-mail: nathanan@pnru.ac.th

Received: 2023-05-02

Revised: 2023-05-15

Accepted: 2023-08-07

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างงานและรายได้ของผู้สูงอายุ ในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ตามแนวคิด พหุคูณพลังและแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วม การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม แบ่งตามตำบล และหมู่บ้านในชุมชน หลังจากนั้น เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสถิติอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวน การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ ยกเว้น เพศ ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของผู้สูงอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่มของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 ซึ่งปัจจัยทั้งสองสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 52.1 ทั้งนี้ ปัจจัยที่ค้นพบสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้กับผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ในชุมชนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของผู้สูงอายุต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวชุมชน ผู้สูงอายุ พหุคูณพลัง

ABSTRACT

The objective of this research was to study the factors that affect participation in community tourism management among the elderly. This would be a guideline to create jobs and generate income for the elderly in Pak Phli District, Nakhon Nayok Province, according to the concepts of active aging and participatory processes. This research was quantitative. The sampling group was divided by sub-district and village in the community. After that, data were collected from 400 elderly people aged 60 years and over. The statistics used in the analysis were descriptive statistics such as mean and standard deviation and reference statistics such as t-test, analysis of variance, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and Stepwise multiple regression analysis. The research results showed that different personal factors such as age, education, marital status, occupation, and income, except sex, made the different participation in community tourism management of the elderly statistically significant at 0.05. In addition, the results of the research also found that the factors affecting the participation of the elderly in community tourism management were participation of the elderly and communication by group meetings of the elderly statistically significant at 0.01, both factors can predict participation in tourism management by 52.1%. The finding factors can be applied as a strategy to encourage the elderly to participate in community tourism management more, to create jobs, and to generate income for the elderly in other communities, according to the expertise of the elderly.

Keywords: participatory process, community tourism, elderly, active aging

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 10 หรือมากกว่า 7 ล้านคนแล้ว และได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ภายในปี พ.ศ.2565 และ ปี พ.ศ. 2574 จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-aged society) (kitpun, 2018) สังคมสูงวัย เป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ เพื่อให้ผู้สูงวัยความสมดุลของชีวิตและกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังปรากฏในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545 - 2564) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม จึงควรมีแนวทางในการสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยเพื่อผู้สูงวัยมีรายได้ในการดำรงชีวิตหลังอายุ 60 ปี

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ได้มีการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุ ถูกกำหนดให้เป็นมาตรการสำคัญ ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 “ส่งเสริมการทำงานเต็มเวลาและไม่เต็มเวลาทั้งในระบบและนอกระบบ ส่งเสริมการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้ โดยให้ผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วม” (National Board of Elder, 2010) ผู้สูงอายุมีอีกมากเป็นผู้มีความรู้ ผู้สั่งสมประสบการณ์ความเชี่ยวชาญและยังคงสามารถทำงานต่าง ๆ ต่อไปได้ดี ในแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2580) ได้มีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้ผู้สูงวัยนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตของผู้สูงวัย

มาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง (Department of Elder Person. 2023)

การสร้างคุณค่าและรายได้ให้กับผู้สูงวัยเป็นอีกหนึ่งความจำเป็นในการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัย จากการศึกษาการปรับตัวจากประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ ที่เข้าสู่สังคมสูงวัยในประเทศในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ พบว่า ส่วนใหญ่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการงานมากขึ้น (Bank of Thailand, 2018) รวมถึงแนวคิดที่มุ่งพัฒนาผู้สูงวัยในด้านต่าง ๆ ที่เรียกว่า พหุผลพลัง “สังคมสูงวัยที่มีพลัง” (Active Aging Society) ใน 7 มิติ ประกอบด้วย 1) ความสุข – เพื่อให้ผู้สูงวัยมีความสุขอย่างยั่งยืน 2) สุขภาพ – เพื่อการแพทย์ปฐมภูมิเข้าถึงผู้สูงวัยอย่างทั่วถึง 3) ที่อยู่อาศัย-เพื่อให้ผู้สูงวัยมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง 4) การออม – เพื่อให้มีเงินออมไว้ใช้ในยามเกษียณที่เพียงพอ 5) นวัตกรรม – เพื่อสร้างตลาดนวัตกรรมผู้สูงวัย 6) สภาพแวดล้อมปลอดภัย – เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความปลอดภัย 7) ความมั่นคง – เพื่อให้มีระบบสวัสดิการเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ

สำหรับงานที่เหมาะสมกับผู้สูงวัย ควรเป็นงานที่มีคุณค่า ศักดิ์ศรี และเหมาะสมกับสภาพร่างกาย อย่างงานที่ต้องใช้ประสบการณ์ ความน่าเชื่อถือ ไม่หนักหรือไม่เหนื่อยล้าจนเกินไป และเหมาะสมกับสุขภาพของผู้สูงวัยโดยมุ่งให้ผู้สูงวัยได้คลายเหงา ด้วยการมีกิจกรรมผ่านการทำงานและสร้างภาคภูมิใจและความสุขให้กับผู้สูงวัยเป็นสำคัญ (Anantakul, 2018.; Diawkee, 2019) ส่วนงานที่ไม่เหมาะสม คือ งานที่ต้องใช้ความรวดเร็วและ

งานที่ลดคุณค่าและศักดิ์ศรี เช่น แจกใบปลิว และจากงานวิจัยเรื่องลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ (Chuanchom, Chantuk & Siriwong, 2018) พบว่า งานที่ไม่ต้องใช้กำลังแรงงานมากนัก การงดเว้นงานเสี่ยงที่ต้องใช้ประสาทสัมผัส ควรพิจารณางานที่ไม่ต้องใช้ทักษะด้านความจำ หลีกเลี่ยงการทำงานที่มีความเครียดหรือความดันสูง และให้ความสำคัญกับงานหรือกิจกรรมที่ได้รับ การยอมรับจากสังคมและคนรอบข้าง โดยเฉพาะงานประเภทด้านที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ หรืองานที่ต้องใช้ประสบการณ์และความสัมพันธ์ที่สั่งสมมาก่อนวัยสูงอายุ เช่น วิทยากร ครู นายหน้า เป็นต้น สังคมชนบทในจังหวัดนครนายกส่วนใหญ่เป็นสังคมของผู้สูงอายุ เนื่องจากประชากรหนุ่มสาวมักจะทำงานและใช้ชีวิตในเมือง มีอัตราการเกิดในพื้นที่น้อยลง จากข้อมูลสำนักงานสถิติ จังหวัดนครนายก พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดนครนายก ในปี 2556 มีจำนวน 41,460 คน จนถึงปี 2559 มีจำนวน 45,118 คน ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมักจะเป็นผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการ คุณครู อาจารย์ และจากบริษัทเอกชนบ้าง กลับมายังบ้านเกิดของตนเอง เพื่อทำงานให้กับชุมชนของตนเองเพื่อดำรงคุณค่าและความภาคภูมิใจในตัวเองซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้สังคมผู้สูงอายุมีพลัง จังหวัดนครนายกมีทุนทรัพยากร และทุนวัฒนธรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับรัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เข้ามาเป็นส่วนสำคัญให้เป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้ให้ผู้สูงวัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีถิ่นในชุมชน การท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรม ด้วยอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรม และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทย จีน ลาว และไทยพวน ทำให้จังหวัดนครนายกมีอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมตามชาติพันธุ์ที่สอดคล้องกับคุณค่าของผู้สูงวัยในชุมชนที่ล้วนแต่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะการแสดง ภาษา การแต่งกาย และประเพณีที่สืบทอดกันมาหลายร้อยปี (Attacharoenwong, 2022)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT) เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งครอบคลุมถึง สิ่งแวดล้อม สังคม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญา ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน (Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2015) การทำให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวได้นั้น จำเป็นต้องดึงทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนให้ชัดเจนและสอดคล้องกับวิถีถิ่นของชุมชนเพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรายได้เสริมของชุมชนแต่ยังคงอาชีพเดิมอยู่ (Choibamroong, 2015)

ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้สูงวัยเป็นส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยววิถีถิ่น

อย่างมีส่วนร่วม เนื่องจากศักยภาพของผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์และความสามารถในการด้านวัฒนธรรม ชุมชน ประเพณี ศิลปะการแสดง และอัตลักษณ์ต่างๆ ของชุมชน มาเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่ และยังเป็นแนวทางในการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุอีกด้วย เพื่อใช้กลยุทธ์เป็นในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถสร้างความมั่นคงให้เป็นสังคมสูงวัยที่มีพลัง (Active Aging Society)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

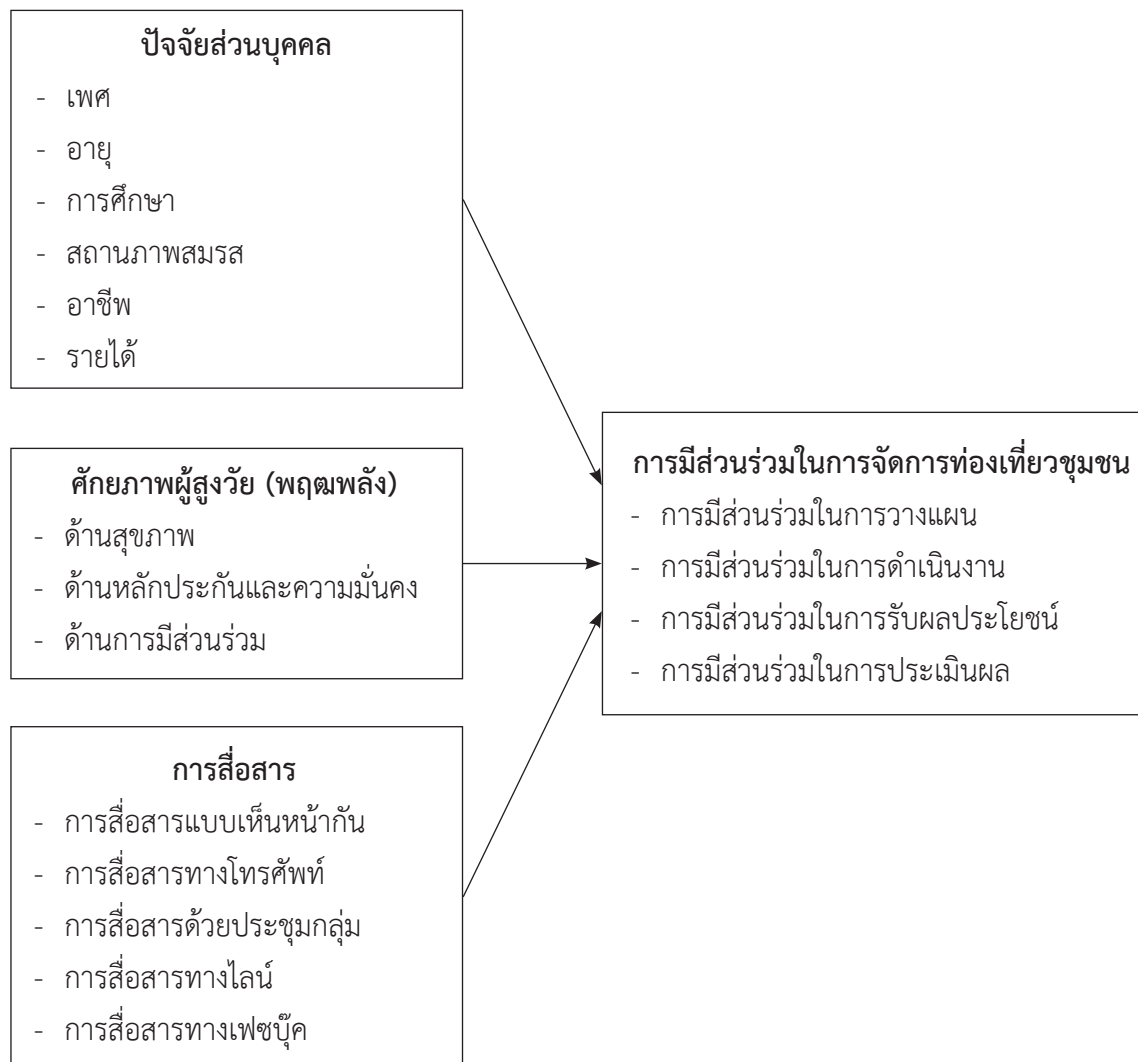
เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสร้างรายได้ของผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้สูงอายุสามารถนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวไปพัฒนาศักยภาพตนเอง เพื่อทำให้มีแหล่งงานและรายได้ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

2. นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และสาขาที่เกี่ยวข้องสามารถนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนไปประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้กับผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาศักยภาพผู้สูงวัยได้ใช้แนวคิด พหุพลัง ดังนี้

องค์การอนามัยโลกได้อธิบายองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้สูงอายุที่มีพลัง ประกอบด้วย 3 ประการ (Wongsawat, 2016) ดังนี้

1. การมีสุขภาพที่ดี (healthy) คือ การดูแลสุขภาพให้สมดุลเชื่อมเป็นองค์รวมทั้งกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ตามที่รู้จักกันว่า “สุขภาพดีสมวัย”

2. การมีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (security) ได้แก่ มีความมั่นคงด้านรายได้ มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และมีความมั่นคงด้านผู้ดูแล

3. การมีส่วนร่วม (participation) มีการทำกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ไม่อยู่นิ่ง เช่น ทำกิจกรรมที่ชอบในยามว่าง หรือมีงานอดิเรก หรือกิจกรรมการเรียนรู้ มีการทำกิจกรรมในองค์กรที่เป็นสมาชิก ครอบครัว ชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การสูงวัยอย่างมีสุขภาพในบริบทของวัฒนธรรมไทย คือการใช้ชีวิตเรียบง่ายและพอประมาณ การจัดการกับความเครียด การมีสัมพันธภาพที่ดีและได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน การทำบุญและสะสมความดี การตระหนักรู้และดูแลตนเอง การไม่อยู่นิ่งเฉยด้านร่างกาย มีการบริหารความคิด มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม การยอมรับการสูงวัย (Wongsawat, 2016) ดังนั้น หากผู้สูงอายุมีสุขภาพดี สามารถสร้างรายได้ให้ตนเอง มีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ ย่อมไม่เป็นการของครอบครัว รวมทั้งยังส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

สำหรับประเทศไทย มีพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 681) พ.ศ. 2561 สนับสนุนให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุภายหลังเกษียณ ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเชี่ยวชาญของผู้สูงอายุ ซึ่งหากพิจารณาหนทางในการนำประสบการณ์และความรู้ที่สั่งสมมายาวนานของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์ การท่องเที่ยวน่าจะเป็นแหล่งอาชีพหนึ่งที่มีมั่นคงและสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ใหญ่ของประเทศไทย จากงานวิจัยของ จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์ และ รัชนก คชไกร (Rerkluenrit & Kochakri, 2020) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการสร้างเสริมพหุพลังในการเป็นภาคีผู้ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: มุมมองของผู้สูงอายุกรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้พบว่า แนวทางการส่งเสริมพหุพลังในการเป็นภาคีผู้ท่องเที่ยวโดยผู้สูงอายุ เป็นการเสริมสร้างสุขภาพกาย-ใจให้แข็งแรงอย่างสม่ำเสมอ การเสริมสร้างอาวุธในการสืบค้นข้อมูล การเสริมสร้างความรู้และทักษะการเป็นภาคีผู้ท่องเที่ยว การเสริมสร้างความสามารถในการสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมของชุมชน และการเสริมสร้างความมั่นใจเรื่องรายได้และความมั่นใจด้านความปลอดภัย

นพ.ภูษิต ประคองสาย เลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) ได้กล่าวว่า จะทำอย่างไรให้ผู้สูงอายุมีบทบาทในการอยู่ร่วมกับสังคมโดยไม่ได้เป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยมองผู้สูงอายุในฐานะทรัพยากรมนุษย์ที่ยังใช้ศักยภาพประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศ นั่นคือ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุที่ยังมีกำลังใช้ศักยภาพทำประโยชน์ให้กับชุมชน

เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนขยายความเข้มแข็งของชุมชนฐานรากในการดูแลผู้สูงอายุ (Thairath, 2022)

ดังนั้น แนวคิดพหุพลัง จึงเป็นแนวคิดที่จะทำให้ผู้สูงอายุจะได้รับการพัฒนาศักยภาพในแนวทาง ได้แก่ การมีงานทำ การมีส่วนร่วมทางสังคม การพึ่งพิงสุขภาพและการอยู่อาศัยที่มั่นคง และสภาพที่เอื้อต่อการมีภาวะพหุพลังสำหรับองค์การอนามัยโลก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การมีสุขภาพดี การมีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต การมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือ การเปลี่ยนแนวคิดว่าผู้สูงอายุไม่ใช่ภาระ แต่เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้ โดยเฉพาะผู้สูงอายุในชุมชนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังที่ได้กล่าวมา ผสมกับการเป็นผู้มีประสบการณ์และภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นหลังได้

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทุกด้านรวมทั้งการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วย มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มากมาย สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

สามารถอธิบายการมีส่วนร่วม (Cohen & Uphoff, 1981 as cited in Namburi, 2019) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ขั้นตอนแรกของการตัดสินใจ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้น การดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในการปฏิบัติตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) เป็นองค์ประกอบของการดำเนินโครงการว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การประสานงาน การบริหารงาน การขอความช่วยเหลือด้านทรัพยากร การให้ความร่วมมือกับชุมชน เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ทั้งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งส่วนบุคคลและผลประโยชน์ภายในกลุ่มกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการทั้งที่เป็นผลประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินซึ่งจะต้องสังเกตทั้งด้านความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (Phuksawat, 2021) ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการระดมความคิดเห็น การวิเคราะห์และลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมาย

แนวทางการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล โครงการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ/ธุรกิจ และประชาชนในชุมชน โดยอยู่บนพื้นฐานและศักยภาพของทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำสิ่งที่คิดร่วมกันมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ และระดมทรัพยากรจากทุกฝ่ายได้แก่ กำลังคน งบประมาณ เวลา สถานที่ และสิ่งของ

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เป็นการแสดงและการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต่อประเด็นปัญหาของชุมชน การมีบทบาทในการให้ข้อคิดเห็น และการนำเสนอข้อมูล/ข้อเท็จจริง จากมุมมองและจุดยืนของตนผ่านกลไก 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจการปฏิบัติการ

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

เป็นการแบ่งบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ การสนับสนุนทรัพยากร และการประสานความร่วมมือของทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการที่จะทำร่วมกันให้เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การร่วมมือของทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลแผนปฏิบัติการ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งก่อน ระหว่าง และหลังโครงการ เพื่อร่วมกันพัฒนาปรับปรุงการทำงานในอนาคต

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกของชุมชนได้ออกมาทำงานร่วมกัน แสดงออกถึงความต้องการร่วมกัน และมีความต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยที่ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม (Kamnedsin, 2017) ซึ่งการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่ม

คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในประเมินผล

การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม

การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดการสื่อสาร ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมดังกล่าวได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว สำหรับการสื่อสาร คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เกิดขึ้นโดยการถ่ายทอดสารจากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำหน้าที่ส่งสารผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง (Sriphan, 2011)

ส่วนการสื่อสารชุมชนเป็นการสื่อสารที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยมีแบบจำลองการสื่อสารเชิงถ่ายทอด (Transmission Model) เป็นแบบจำลองการสื่อสารทางเดียว และแบบจำลองเชิงพิธีกรรม (Ritualistic Model) เป็นการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) ซึ่งผู้ส่งสารและผู้รับสารสลับบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารอย่างเท่าเทียมกัน (Phuksawat, 2021)

ดังนั้น การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน มีรูปแบบการสื่อสารทั้งการสื่อสารทางเดียว เพื่อถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร และการสื่อสารสองทาง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะทำหน้าที่สลับบทบาทในการสร้างเนื้อหาสาร ผ่านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อที่ใช้ในการสื่อสารมีทั้งการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน (Face to face communication) และการสื่อสาร

ผ่านสื่อ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อส่งเนื้อหาสารถึงผู้รับสารเป้าหมาย ตามองค์ประกอบ การสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงวัย อำเภอปากพลี จังหวัด นครนายก ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบ่งตามตำบล และหมู่บ้าน ในชุมชน หลังจากนั้น เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงวัย ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม – เดือนกันยายน 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงวัย ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ศักยภาพของผู้สูงวัย ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านหลักประกันและความมั่นคง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 การสื่อสารของผู้สูงวัย เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 12 ข้อ

การตรวจสอบเครื่องมือ ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องด้านความถูกต้องและเหมาะสมของคำถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้มีการแก้ไขคำผิด และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค (Cronbach's' alpha coefficient) ผลจากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค .935 หลังจากนั้น จึงนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ มีการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุตอนต้น อายุระหว่าง 60 – 69 ปี จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 สถานภาพสมรส จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.3

จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ของผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ

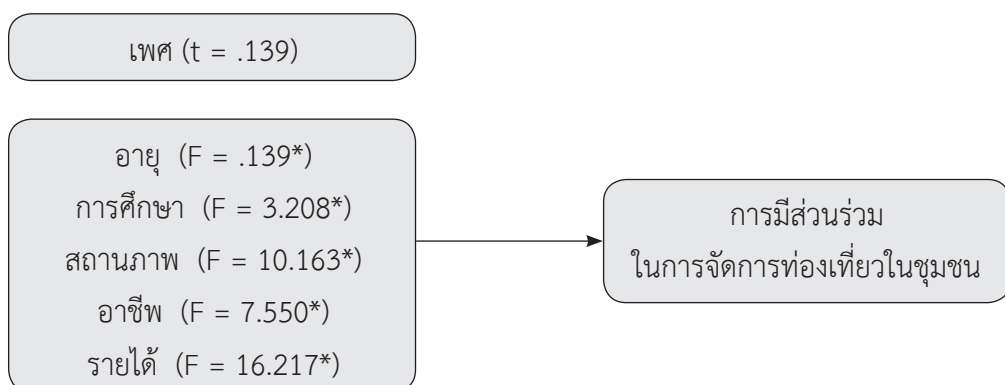
และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้น เพศ ที่ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe พบว่า

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาระดับปริญญาตรี จะมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนมากกว่าการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา

ผู้สูงอายุที่มีสมรสจะมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนมากกว่าผู้สูงอายุที่มีหย่าร้าง

ผู้สูงอายุที่มีรายได้สูงกว่า 5,000 บาท ต่อเดือนจะมีส่วนร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ต่อเดือน

ส่วนอายุ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อทำการทดสอบไม่พบว่า คู่ที่แตกต่าง

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

ด้านศักยภาพ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวในชุมชน

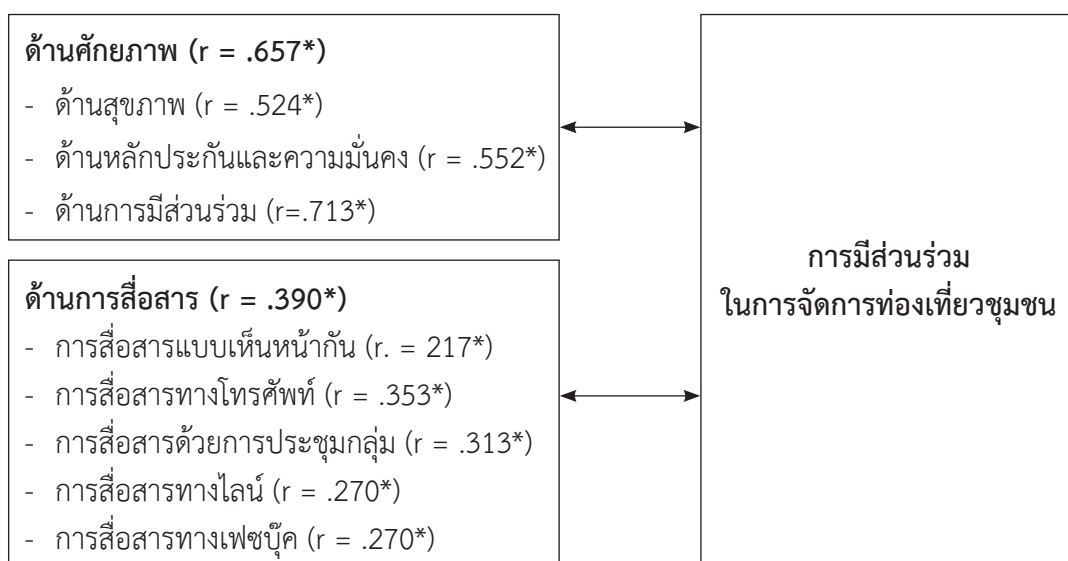
จากการสำรวจ ศักยภาพผู้สูงวัยใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านหลักประกันและความมั่นคง และด้านการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงวัย มีศักยภาพผู้สูงวัยใน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดย ด้านสุขภาพ (ค่าเฉลี่ย=3.86) มากที่สุด รองลงมา คือ หลักประกันและความมั่นคง (ค่าเฉลี่ย = 3.80) และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย = 3.73)

ด้านการสื่อสาร กลุ่มตัวอย่างผู้สูงวัย ในภาพรวมมีการสื่อสารกันในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย = 2.34) พบว่า มีการสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.43) ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ การสื่อสารทางโทรศัพท์ (ค่าเฉลี่ย = 3.19) ในระดับปานกลาง อันดับสาม ได้แก่ การสื่อสารทางไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 2.32)

ในระดับน้อย อันดับสี่ ได้แก่ การสื่อสารทางเฟซบุ๊ก (ค่าเฉลี่ย = 1.50) ในระดับน้อยที่สุด และ อันดับสุดท้าย คือ การสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย = 1.24) ในระดับน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงวัย มีส่วนร่วมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.05) จากการศึกษาในรายละเอียด พบว่า มากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 3.07) ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ย = 3.06) อันดับสาม คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย=3.05) และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 3.02)

ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพผู้สูงวัย การสื่อสาร กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ได้ผลดังนี้

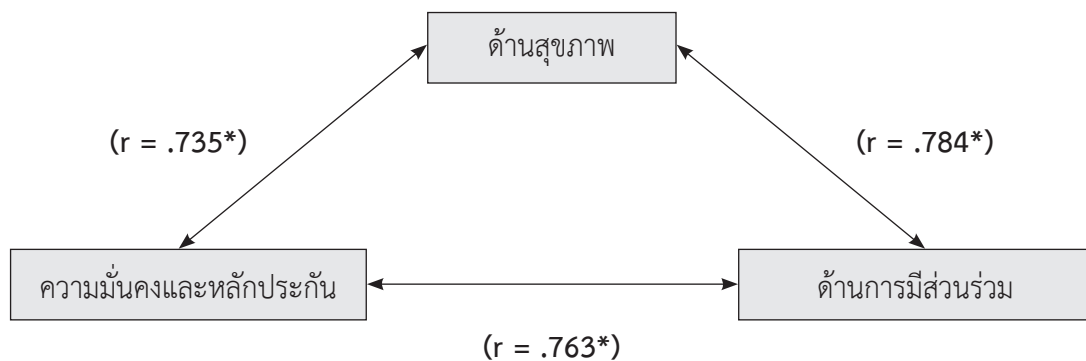
ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านศักยภาพและด้านการสื่อสารของผู้สูงวัย กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ศักยภาพและการสื่อสารของผู้สูงวัยกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน โดยในภาพรวม พบว่า ด้านศักยภาพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = .657$) ส่วนด้านการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับน้อย แต่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = .390$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสุขภาพ ด้านความมั่นคงและหลักประกัน และด้านการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยของผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการวิเคราะห์ผล พบว่า ปัจจัยของผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน คือ การสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม และ ศักยภาพของผู้สูงวัย ในด้านการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของผู้สูงวัย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = 7293 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์ (R Square) = .523 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์ที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) = .521 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์การถดถอย (Std. Error Square) = .65376

ภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างด้านสุขภาพ ด้านความมั่นคงและหลักประกัน และด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ผลการถดถอยหาคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) โดยแสดงแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ของผู้สูงอายุ สามารถเขียนสมการพยากรณ์รูปกะแนดบิ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta
การมีส่วนร่วม	.889	.047	.678
การสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม	.164	.047	.127
A (Constant)	-.466	.173	

R = .723 Adjusted R Square = .521 F = 217.784

R Square = .523 Std. Error of the Estimate = .65469

สามารถเขียนสมการพยากรณ์รูปกะแนดบิ ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน = ค่าคงที่ + .889 (การมีส่วนร่วม) + .164 (การประชุมกลุ่ม)

อภิปรายผล

1. ปัจจัยบุคคลที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน แตกต่างกัน ยกเว้น เพศ

จากการศึกษาปัจจัยบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และอาชีพ การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน แตกต่างกัน สอดคล้องกับโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1981 as cited in Haopramong, 2012) ปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ เช่นเดียวกับ Kaufman (PhramahaSoonthornPoonya, 2015) พบว่า เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ มีความ

สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และงานวิจัยของ สมจินตนา คุ่มภัย (Koompai, 2016) พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ อาชีพ รายได้

ขณะที่ งานวิจัยของรัฐพงศ์ บุญญานวัตร (Baenyanuwat, 2009 as cited in Yokjinda, 2014) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ นนทน์ภัส วงษ์พานิชอักษร (Wongpanitaksorn, 2016) และ สุวิมล อิสระธนาชัยกุล ศรีรินทร์ จังจรัส สุวิมล แซ่ก่องและอิทธิชัยสีด้า (Issarathanachaikul, Jungjing, Saekong, & Seedum, 2021) พบว่า เพศ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะในชุมชนทั้งผู้สูงวัยที่เป็นเพศชายหรือหญิง ต่างมีความมุ่งมั่นตั้งใจทำความรุ่งเรืองให้กับชุมชน โดยไม่มีการแบ่งเพศ ทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้ และพร้อมเสมอในการเปิดรับให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมโดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นเพศใด ดังนั้น จึงไม่มีความแตกต่างในด้านเพศกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจาก บทบาทด้านเพศได้มีการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว

2. ปัจจัยของผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน : การมีส่วนร่วม และการประชุมกลุ่ม

การศึกษาปัจจัยของผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน มีปัจจัยหลักอยู่ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้สูงวัย และปัจจัยด้านการสื่อสารของผู้สูงวัย ทั้ง 2 ปัจจัยหลัก มีปัจจัยย่อย ด้านศักยภาพของผู้สูงวัย ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านหลักประกัน และความมั่นคง และด้านการมีส่วนร่วม ส่วนปัจจัยด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย การสื่อสารแบบเห็นหน้ากัน การสื่อสารทางโทรศัพท์ การสื่อสารทางไลน์ การสื่อสารทางเฟซบุ๊ก และการสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย และการสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่มของผู้สูงวัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา ปัญญาแก้ว Hsiu-Yum Hsu สุจิตพร เลอศิลป์ และสุภาวดี พุฒิน้อย (Punyakaew, Hsu, Lersilp, & Puttinnoi, 2021) ผู้สูงวัยที่มีการศึกษาสูง

และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและทำกิจกรรมมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังพบว่า พหุพลัง ผู้สูงวัยที่มีระดับพหุพลังแตกต่างกัน มีการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่แตกต่างกันออกไป ขณะที่พหุพลังต่ำไม่มีการใช้เวลากับกิจกรรมทางสังคมเลย

การสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม จึงเป็นอีกปัจจัยของผู้สูงวัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน สอดคล้องกับ แนวคิดของ Roger (Phramaha Soonthorn Poonya, 2015) ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อถ่ายทอดข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้มากกว่าสื่ออื่น ๆ งานวิจัยของณัฐนันท์ วัริยะวิทย์ (Wiriyawit, 2017) พบว่าการสื่อสารด้วยประชุมกลุ่มเป็นการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม อีกเหตุผลหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นงานที่ทำเป็นอาสาสมัคร ดังนั้น ผู้สูงวัยที่เข้ามาทำจะมีความพร้อมทั้งด้านการมีส่วนร่วม ด้านสุขภาพ และด้านหลักประกัน และความมั่นคง ซึ่งทั้ง 3 ด้านมีความสัมพันธ์กัน ประกอบกับการสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ด้วยเหตุนี้ เมื่อชุมชนเห็นประโยชน์ในการสร้างงานและรายได้ให้กับผู้สูงวัยในชุมชน กลุ่มอาสาสมัครกลุ่มนี้ ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านการมีส่วนร่วม ความพร้อมด้านสุขภาพ และความพร้อมด้านหลักประกันและความมั่นคง ประกอบกับการสื่อสารที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทัศนคติ เป็นการสื่อสารเชื่อมแนวคิด

ของผู้สูงวัยให้สามารถจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ประสบความสำเร็จด้วยดี

ข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์

1. จากการวิจัยพบว่า “การสื่อสารด้วยการประชุมกลุ่ม” ส่งผลให้ผู้สูงวัยมีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้น จึงควรนำมาใช้ในการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ที่ต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ศักยภาพของผู้สูงวัย ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านหลักประกันและความมั่นคง และด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้สูงวัยจะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน แสดงให้เห็นว่า ผู้สูงวัยที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นผู้ที่สนใจการเข้าร่วมการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ส่วนด้านสุขภาพ และด้านความมั่นคงและหลักประกัน ถึงแม้จะไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยตรง แต่เป็นปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กัน ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงวัยเป็นผู้สูงวัยที่มีพลัง ที่สามารถสร้างงานและรายได้ รวมถึงประโยชน์อื่น ๆ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนเพิ่มเติม นอกเหนือจากศักยภาพ (พหุพลัง) และการสื่อสาร

2. ควรมีการศึกษาแหล่งงานและความต้องการสร้างรายได้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพและบริบทท้องถิ่นของผู้สูงวัยในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย นวัตกรรม ประจำปี 2565 ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัย จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ และขอบคุณชุมชนอำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก ผู้นำชุมชน ประชาชนชุมชนและผู้สูงวัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในทุกขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมในครั้งนี้

REFERENCES

- Anantakul, A. (2018). *Aging society...the challenge of Thailand*. Office of Thammasat and Politics, Royal Academy. Retrieved from <http://legacy.orst.go.th/wp-content/uploads/2017/12/สังคมสูงวัย3.pdf> [2022, 17 Sep.]
- Attacharoenwong, N. (2022). Interview. *Status of the elderly in Pak Phli District, Nakhon Nayok Province*. Leader of the Ban Mai Thai Puan community. Ban Mai Community.

- Choibamroong, T. [NIDA Thailand]. (2015, November 19). **Sustainable tourism management**. [Video file]. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=_L3paNCs494 [2018, 2 Oct.]
- Chuancom, P., Chantuk, T., & Siri Wong, P. (2018). Job styles for older workers. **Journal of Humanities and Social Science Valaya Alongkorn**. 13(1), 107-116. (In Thai)
- Department of Elder Person. (2023). Action plan on the elderly Issue 3 (2023-2037). Retrieved from https://www.dop.go.th/download/laws/th1653553501-843_0.pdf [2023, 13 May]
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (2015). **Community-based tourism**. Bangkok: Cocoon & Co Company Limited.
- Diawkee, T. (2019). **Job suitable for the elderlys** Retrieved from <https://www.thaihealth.or.th/งานที่เหมาะสมกับผู้สูง/> [2020, 30 Nov.]
- Haopramong, Y. (2012). **Participation of community committees in community development in Bang Phra Sub-District Municipality, Sriracha District, Chonburi Province**. (Bachelor Thesis). Burapha University, Chonburi Province.
- Issarathanachai, S., Jungjir, S., Saekong, S., & Seedum, I. (2021). **Factors influencing participation of people in community enterprise management in Mueang District, Yala Province**. Research and Development Institute: Lei Rajabhat University. National Conference the 7th Rajabhat Loei Academic: Research and Innovation challenges for the new normal local society. (1130-1136). [2021, 25 Feb.]
- Kamnedsin, K. (2017). The participation of local people in Bangnamphueng community in managing the ecotourism and cultural tourism. **Journal of Information**. 16(1), 175-184. (In Thai)
- Kitpun, P. (2018). Aging society in Thailand. **Thai Food and Drug Journal**. 25(3), September-December 4-8. (In Thai)
- Koompai, S. (2016). Factors affecting the participation of the people in modelled subdistrict administrative organizations in NaKhon Si Thammarat. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 9(2), 733-748. (In Thai)

- Namburi, S. (2019). Participation theory in public administration. **Journal of Research and Academics**. 2(1), 183-197. (In Thai)
- National Board of Elder. (2010). **National plan for the elderly, Vol. 2 (2002-2021)**, Revised Edition No. 1, 2009. Retrieved from https://www.dop.go.th/download/laws/law_th_20152309144546_1.pdf [2022, 20 Sep.]
- PhramahaSoonthornPoonya. (2015). **Factors affected people participation in local development of Bangkanoon Sub-District Administrative Organization Bangkrauy District Nonthaburi Province**. (Master Thesis). Siam University, Bangkok
- Phuksawat, P. (2021). **Innovation of participation communication**. Bangkok: Chulalongkorn Press.
- Pinthong, J., Chittinan, T., Sawaengsuksant, P., & Kulnartsiri, N. (2018). **Aging society and challenges in the Thai labor market**. (Bank of Thailand). Retrieved from <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/AgePeriodCohort.pdf> [2020, 20 Sep.].
- Punyakaew, A., Hsu, H., Lersilp, S., & Puttinoi, S. (2021). Active aging levels and time use patterns in social participation of active ageing. **Nursing Journal of the Ministry of Public Health**. 31(1), 177-188. (In Thai)
- Rerkluenrit, J. & Kochakri, R. (2020). Guideline for promoting active ageing to be a health tourism guide: ageing's perspective, a case study of Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. **Journal of the Royal Thai Army Nurses**. 21(3), 473-480. (In Thai)
- Sriphan, A. (2012). Participatory communication strategy for creative economy development in Thailand. **Journal of Business, Economy, and Communications: BEC Journal**. 7(1), 5-19.
- Thairath. (2022). **Keep an eye on 2022 Thailand towards a “completely aged society”, turning ‘burden’ into ‘power’**. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/news/local/2277535> [2022, 15 Feb]
- Wiriyawit, N. (2017). **Participatory communication model for promoting organic agriculture of Ban Jumrung Community, Klaeng District, Rayong Province**. Bangkok Thailand: Phranakhon Rajabhat University.

- Wongpanitaksorn, N. (2016). Factors affecting the participation in environment management in community, Petchpatum Community, Pathumthani Province. **Journal of Nakhonratchasima College**. 9(2), 129-135. (In Thai)
- Wongsawat, S. (2016). A Development of aging to become active aging. **J Merit Health Thai**. 24(3), 202-207. (In Thai)
- Yokjinda, W. (2014). **Public participation in community development of Thung Krang Village, Tambon Thap sai, Amphoe Pong Num Ron, Chanthaburi Province.** (Master Thesis). Burapha University. Chonburi Province.
-

Research Article

การพัฒนาโมเดลธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับผู้ประกอบการอัจฉริยะ
บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย

THE BUSINESS MODEL DEVELOPMENT FOR YOUNG SMART FARMERS TO SMART ENTREPRENEURS BASED ON SOCIAL AND CULTURAL CAPITAL IN CHIANG RAI PROVINCE

นฐ พชรธนนท์* สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ ณิชภัทร ทิพย์ศรี และ แววดาว พรหมเสน
*คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

Noth Phacharathananon*, Sirichom Pichedboonkiat, Naphat Thipsri
and Waewdao Promsen
Faculty of Business Administration and Liberal Art, Rajamangala University
of Technology Lanna, Chiang Rai

*E-mail: noth.pha@gmail.com

Received: 2023-08-07

Revised: 2023-06-09

Accepted: 2023-08-07

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม 2) วิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับผู้ประกอบการอัจฉริยะ และ 3) สร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับผู้ประกอบการอัจฉริยะ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาทั้งบริบทของธุรกิจและศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer

บริบทของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมในพื้นที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม ทรัพยากรมนุษย์ ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ผู้นำ สมาชิกในกลุ่มและชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน

ด้านศักยภาพของของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ พบว่า การพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม ด้วยการนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบ มาใช้ในการสร้างรูปแบบ

นวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer โดยพัฒนาและสร้างนวัตกรรมตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างความโดดเด่นและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

การสร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับกลุ่มวิสาหกิจเกษตร ทฤษฎีใหม่ พบว่า การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ ได้สร้างต้นแบบของการพัฒนาโมเดลธุรกิจ ด้วยการการออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าสำหรับน้ำผึ้งดอยมะค่า สบู่สมุนไพร และ แชมพูสมุนไพร จากการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เป็นผลมาจากการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ร่วมกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้และการเรียนรู้ ร่วมกันในสังคม

คำสำคัญ : โมเดลธุรกิจ ผู้ประกอบการอัจฉริยะ ทูทางวัฒนธรรมและสังคม

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the context of Young Smart Farmers businesses based on cultural and social capital, 2) analyze the potential of Young Smart Farmers businesses for smart entrepreneurs based on cultural and social capital, and 3) create an innovative business model for Young Smart Farmers for smart entrepreneurs based on cultural and social capital. The key informant was the New Theory Agricultural Enterprise Group, Dongmada Subdistrict, Mae Lao District, Chiang Rai Province, totaling 30 people. The research tools were interviews and a focus group. Analysis of qualitative data by means of content analysis for both the business context and the business potential of Young Smart Farmer.

The study of the context of the New Theory Agricultural Enterprise Group found that there were cultural and social costs in the area. Contains suitable natural resources, human resources, local philosophers, local wisdom that has been passed down from generation to generation, leaders, members of strong groups and communities, as well as unity in coexistence.

Regarding the potential of this group, it was found that the development of intelligent entrepreneurs based on cultural and social capital by applying design thinking to create the business innovation model of Young Smart Farmer that develops and innovates brands and packaging to stand out and add value to products.

Creating the business innovation model of Young Smart Farmer for the New Theory of Agricultural Enterprises found that the application of the design thinking process

has created a prototype of business model development by designing packaging and branding for Doi Makha honey, herbal soaps, and herbal shampoos. The creation of value and added value to such products is the result of a process of creating change through learning and working together to develop products from local resources to create a career, make money, and learn together in society.

Keywords: Business Model, Young Smart Farmer, Smart Entrepreneur, Social and Cultural Capital

บทนำ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่เข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ทางด้านการผลิต การให้บริการ และก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์และการบริการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลให้ธุรกิจเกิดการปรับตัวโดยไม่สามารถยึดยุทธศาสตร์หรือกรอบแนวคิดเดิมๆ ได้อีกต่อไป ดังนั้นแนวคิดและผลการวิจัยของดวงมณี โกมารัตต (Komanratat, 2011) ที่พบว่าความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในกระบวนการผลิต เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย ทำให้มีการแข่งขันทางธุรกิจสูงมาก การดำเนินธุรกิจทุกขนาดต่างต้องดำเนินการอยู่ท่ามกลางกระแสความรุนแรงของการแข่งขัน ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยยิ่งตกต่ำลงในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคธุรกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ปรับตัวและต้องพร้อมที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์อย่างรวดเร็วและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่ไม่คาดฝัน ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้

ตลอดเวลาทั้งด้านดีและด้านร้าย ตลอดจนปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้

ด้วยบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ทั้งการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป นำไปสู่ศักยภาพการแข่งขันที่สูงขึ้น ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดกลไกบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะสนับสนุนให้ประเทศไทยก้าวสู่การแข่งขันในศตวรรษหน้า โดยหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง และก้าวเข้าสู่ประเทศที่มีรายได้สูงในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ชาติ

20 ปี (พ.ศ. 2561- 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถทางการแข่งขัน และแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561-2565) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่มุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อการเติบโต ร่วมกับการพัฒนาประเทศโดยมีเป้าประสงค์พัฒนา ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ การบริการวิชาการ นวัตกรรม และกำลังคน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขัน โดยมีกลยุทธ์ในการบูรณาการ งานวิจัย บริการวิชาการและนวัตกรรมให้เกิด ประโยชน์ส่งผลลัพธ์ต่อผู้เรียนสร้างขีดความสามารถ ในการแข่งขันตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 อีกทั้งแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะบริหารธุรกิจ และศิลปศาสตร์ พ.ศ. 2561-2565 ที่มุ่งเน้น การพัฒนางานวิจัยเพื่อการเติบโตร่วมกับการพัฒนา ประเทศ ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น โดยบูรณาการระหว่างศาสตร์และใช้เทคโนโลยี สนับสนุนการยกระดับศักยภาพภาคธุรกิจ ภาคการผลิต และภาคบริการ ในขณะเดียวกัน ได้น้อมนำศาสตร์แห่งพระราชามาติดอาวุธ ทางปัญญาให้เกษตรกรเกิดความเข้มแข็งอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยส่งเสริมศักยภาพคณาจารย์ และนักศึกษาเพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศ ผ่านการทำงานร่วมกันทั้งการทำงานวิจัย การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและนวัตกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนและประเทศชาติ และจากสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยกำลัง ประสบปัญหาภาคเอกชนชะลอการลงทุน เนื่องจาก ปัจจัยหลายอย่างและที่สำคัญยังขาดการเชื่อมต่อ ข้อมูลระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐในการนำความรู้ จากการวิจัยและพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ

ไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจ ซึ่งหากมีการเชื่อมต่อ ถึงกันได้จะสามารถนำมาช่วยภาคธุรกิจ SMEs ได้ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่หน่วยงานภาครัฐ ต้องตระหนักและเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs) ให้มี ความพร้อมของ SMEs และก้าวทันเทคโนโลยี เพื่อความอยู่รอดในการดำเนินธุรกิจสู่อนาคต และ จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความสามารถ ในการพัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้จริงเพื่อสร้าง การเติบโตในองค์กร สิ่งสำคัญมาก ๆ อันดับต้น ๆ คือ การสร้างเสริม บ่มเพาะบุคลากรให้มีความเข้าใจ การคิดเชิงนวัตกรรม โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและมีความถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ ที่แปลกใหม่ หรือรูปแบบความคิดใหม่ นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ หลายอย่างที่เกิดขึ้นมา ไม่ได้เกิดจากการวางแผน หรือกำหนดชี้ชัดเจนนว่ จะต้องทำให้เกิดขึ้นอย่าง เร่งด่วน หากแต่เกิดจากการเตรียมพร้อมบุคลากร ให้มีทักษะ ความสามารถพร้อมรับมือกับ การเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้จริงเพื่อสร้าง การเติบโตในองค์กรที่เป็นสิ่งสำคัญในอันดับต้น ๆ คือ การสร้างเสริมบ่มเพาะบุคลากรให้มีความเข้าใจ การคิดเชิงนวัตกรรม เห็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดในการสร้างองค์กรนวัตกรรมและบูรณาการ องค์ความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง จนสามารถ ต่อยอดเป็นการพัฒนานวัตกรรมทางผลิตภัณฑ์ หรือบริการ จนถึงการพัฒนานวัตกรรมรูปแบบ ธุรกิจใหม่ ๆ ได้ดังที่ ศศิมา สุขสว่าง (Sooksawang, 2020) ได้กล่าวไว้

จังหวัดเชียงรายได้กำหนดแผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (พ.ศ.2561-2564) มีวิสัยทัศน์จังหวัดเชียงราย “เมืองแห่งการค้า การลงทุน การเกษตร และการท่องเที่ยว รุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมล้านนา ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์หลายประเด็น ทั้งนี้ในส่วนประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพ มาตรฐานสากล และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าตั้งแต่กิจกรรมการพัฒนา การผลิต การแปรรูป การสร้างมูลค่าเพิ่ม การตลาด และส่งเสริมธุรกิจ ซึ่งเป็นกิจกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ทั้งนี้เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ 1) เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรสำคัญของจังหวัด โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการเกษตร การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการสินค้าเกษตร และความมั่นคงของอาหาร และส่งเสริมการแปรรูป สร้างมูลค่าเพิ่ม และการพัฒนาระบบตลาด และ 2) เพื่อเพิ่มสัดส่วนของสินค้าเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานสากลและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่สำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพสมดุล และยั่งยืน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ทางการเกษตรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักให้กับประชาชน นอกจากนี้ทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เหมาะแก่การเป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมโยงกับประเทศในอนุภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน (GMS) เอื้อต่อการสร้างความร่วมมือการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน มีพืช

พื้นถิ่นที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวเหนียวเขี้ยวงู ชา กาแฟ สับปะรดภูแล/นางแลและส้มโอเวียงแก่น เป็นต้น ซึ่งพืชเหล่านี้ได้กลายมาเป็นพืชทางด้านเศรษฐกิจที่สร้างอาชีพและรายได้ให้กับคนในชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งยังเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์เป็น “เมืองเกษตรยุคใหม่ สินค้าเกษตรคุณภาพสู่ตลาดสากล” (Smart Farmers, Smart Groups, Smart Product)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นโอกาสในการพัฒนาผู้ประกอบการนวัตกรรมของจังหวัดเชียงรายให้มีความรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีในการสร้างออกแบบ และดำเนินธุรกิจ อันจะก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการรูปแบบใหม่ รวมถึงกระบวนการผลิต การตลาด และการจัดการทรัพยากรด้วยมีการบริหารจัดการที่ดี ด้วยการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อสร้างโอกาสและการแข่งขันทางธุรกิจ ผ่านทรัพยากรในพื้นที่หรือโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย โดยจะประยุกต์ใช้ขั้นตอนของกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) มาพัฒนากลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบสร้างสรรค์ (Creative Design Thinking) ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาใช้กับงานบริหารจัดการ ตลอดจนสร้างสรรค์การทำงานให้กับองค์กรและได้รับการยอมรับและความนิยมในระดับสากล รวมทั้งเกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างอาชีพ สร้างชุมชนที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับการพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อสร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer สำหรับการพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคมในจังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย
2. ทราบศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย
3. ได้สร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคมในจังหวัดเชียงราย
4. ได้ผลงานวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคมในจังหวัดเชียงราย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่ คือ วิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย
2. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน
- 3 ขอบเขตเนื้อหา คือ ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ และทุนทางวัฒนธรรมและสังคมของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่
4. ขอบเขตเวลา คือ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลดงมะดะ อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกร Young Smart Farmer และผู้ประกอบการเกษตรกรรม ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นที่ต้องการให้ภาควิชาการเข้ามาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยมีกรอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม
2. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เกี่ยวกับศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่

และทุนทางวัฒนธรรมและสังคมของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยทั้งแบบสัมภาษณ์แบบเจาะจงและการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ในรอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer และศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม โดยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยดังกล่าวนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และด้านการบริหารจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยนำมาปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

การลงพื้นที่โดยจัดทำหนังสือเพื่อขอลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัยจากนายกเทศมนตรีตำบลดงมะดะ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อวิเคราะห์บริบทของธุรกิจและศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลดงมะดะ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย โดยกำหนดระยะเวลาในการลงพื้นที่ระหว่างผู้นำชุมชนและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ร่วมกับทีมวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ประกอบด้วยบริบทของธุรกิจและศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer จังหวัดเชียงราย โดยใช้กลยุทธ์การประเมินสถานการณ์แวดล้อม (SWOT Analysis) และการประยุกต์ใช้ขั้นตอนของกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย พบว่า จากการลงพื้นที่ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) วิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะดะ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก เช่น แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม วัตถุดิบ สภาพดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรมนุษย์ (ปราชญ์ชาวบ้าน) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำ ความร่วมแรงร่วมใจในการอยู่ร่วมกัน

2. วิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย พบว่า จากการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลดงมะดะ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า กลุ่มวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง พบว่า ชุมชนโดยส่วนใหญ่ มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาในการเพาะปลูกวัตถุดิบ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยเฉพาะ ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการผลิตพืชผัก สมุนไพร สามารถสร้างอัตลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ อาทิ ต้นมะค่าที่มีฝั้่งมากินเกสรดอกไม้จาก ดอกมะค่า เป็นต้น และที่สำคัญมีปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญการผลิตน้ำฝั้่ง สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังเครือข่ายชุมชน มีสภาพภูมิอากาศและภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่ การเพาะปลูก ตลอดจนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในชุมชน เช่น กาแฟ น้ำฝั้่ง สมุนไพร ผลผลิต ทางเกษตรหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งมีเครือข่าย ภาครัฐ และภาคเอกชนให้คำแนะนำปรึกษา ในกระบวนการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์

จุดอ่อน พบว่า ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานและ รูปแบบ ของผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ ขาดความโดดเด่น และน่าสนใจ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ยังขาดตราสินค้า ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและยังขาดองค์ความรู้ เกี่ยวกับการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่าเพิ่มและ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนขาด การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ทำให้การเข้าถึงผู้บริโภค ยังอยู่ในวงจำกัด

โอกาส พบว่า ภาครัฐและเอกชน ให้การสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจชุมชน เป็นการสร้าง โอกาสของธุรกิจและสถาบันการศึกษาให้มีความสำคัญ กับการบริการวิชาการและช่วยเหลือสังคมอย่าง ต่อเนื่อง รวมทั้งผลผลิตทางการเกษตร เป็นผลิตภัณฑ์ ธรรมชาติให้คุณประโยชน์ ปลอดภัย ปราศจาก สารเคมี และสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค

อุปสรรค พบว่า ผลผลิตพืชผัก และสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ธรรมชาติขึ้นอยู่กับ สภาพดิน ฟ้า อากาศ ไม่สามารถควบคุมได้ รวมทั้ง กลุ่มผู้ผลิตและปลูกสมุนไพรเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการแข่งขันสูง และขาดการสร้างอัตลักษณ์ ให้มีความโดดเด่นกว่าคู่แข่งอื่น ตลอดจนความก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดส่งผลให้ชุมชน ปรับตัวและเรียนรู้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

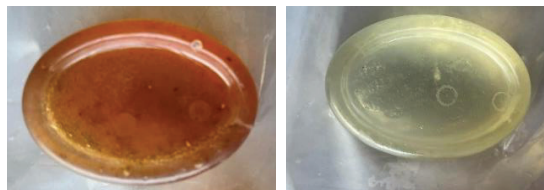
จากผลการใช้กลยุทธ์การประเมิน สถานการณ์แวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อวิเคราะห์ ศักยภาพของธุรกิจชุมชน โดยการประยุกต์ใช้ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) มาใช้ในการสร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ผู้ประกอบการอัจฉริยะบนฐานทุนทางวัฒนธรรม และสังคมในจังหวัดเชียงรายสามารถสร้าง นวัตกรรมตราสินค้าให้กับเกษตรกร ส่งผลทำให้ สินค้ามีความโดดเด่นกว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั่วไป ทำให้ผู้บริโภคจดจำและรับรู้ ตัวยตราสินค้าและ เลือกที่จะหยิบซื้อสินค้าของเกษตรกรก่อนผลิตภัณฑ์ เกษตรสมุนไพรทั่วไป เกษตรกรสามารถนำตรา สินค้าและบรรจุภัณฑ์ไปใช้ในการส่งเสริมการตลาด ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นของกลุ่มเกษตรกร

3. สร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรม และสังคมในจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย พบว่า จากการออกแบบ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นกระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ ให้ถูกจุด ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ เพื่อแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้น หาวีถีทางดีที่สุด โดยกระบวนการคิดเชิงออกแบบช่วยให้การดำเนินงานของธุรกิจเห็นภาพชัดเจน ในการออกแบบกระบวนการคิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้สามารถตอบโจทย์ตามความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ ๆ ดังนั้น ในขั้นตอนของกระบวนการคิดที่กล่าวมาซึ่งประกอบด้วย การเข้าใจปัญหา การกำหนดปัญหาให้ชัดเจน การระดมความคิด การสร้างต้นแบบที่เลือก และการทดสอบ โดยจากกระบวนการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างต้นแบบของการพัฒนาโมเดลธุรกิจประกอบด้วย 1) การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าสำหรับน้ำผึ้งดอยมะค่า 2) การออกแบบตราสินค้าและฉลากสำหรับสบู่สมุนไพร และ 3) การออกแบบตราสินค้าและฉลากสำหรับแชมพู ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้รับการพัฒนาจากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและพึ่งพาภูมิปัญญาของชุมชนในการออกแบบและพัฒนา โดยใช้พืชผลทางการเกษตรที่ได้รับเพาะปลูกนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดคุณค่าแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติงานร่วมกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดอาชีพ

และรายได้และที่สำคัญชุมชนเกิดการเรียนรู้ทางอาชีพ ดังภาพที่ 1 – 3

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์และตราสัญลักษณ์สบู่สวนภูตาด เกษตรธรรมชาติ

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์และตราสัญลักษณ์แชมพูสมุนไพร สวนภูตาด เกษตรธรรมชาติ

ภาพที่ 3 ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์น้ำผึ้ง
ดอย มะค่า

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาบริบทของธุรกิจ Young Smart Farmer บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย พบว่า จากการลงพื้นที่ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) วิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก เช่น แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม วัตถุดิบ สภาพดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากรมนุษย์ (ปราชญ์ชาวบ้าน) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำ ความร่วมแรงร่วมใจในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา สมมิตร (Sommit, 2014) ที่พบว่าต้นทุนทางสังคมที่สำคัญที่ก่อให้เกิดธุรกิจเพื่อสังคมประกอบด้วย ต้นทุนทางด้านผู้นำที่มีความรู้ มีความเสียสละและจิตสาธารณะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ต้นทุนทางด้านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมภายใต้บริบทของคนในชุมชนที่กลายมาเป็นนวัตกรรมทางสังคมในรูปแบบของนวัตกรรม

การจัดการที่มาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มทุกคน ต้นทุนทางด้านปัจจัยเครือข่ายสนับสนุนภายนอก อันได้แก่หน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับกัมพล แสงเอี่ยม (Sangaeam, 2018) ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพ มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาชีพ และยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบบผืนปีกกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับบอรรณณ แซ่ว่าง (SaeWang, 2020) ได้ศึกษาองค์ประกอบ และวิธีการนำทุนทางสังคมมาใช้ในการสร้างความเข้มแข็ง มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาเพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ในระดับชุมชน มีผู้นำชุมชนเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก มีการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ทำให้วิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาและต้นทุนทางสภาพแวดล้อมมากมาย ในด้านองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาในชุมชน ได้ทำการศึกษาศึกษาบริบทชุมชนพบว่าชุมชนมีภูมิปัญญาที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมที่สามารถสร้างวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์หลายด้าน เนื่องจากวัตถุดิบต่าง ๆ มีอยู่ในชุมชนเป็นต้นทุนเดิมและเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ทำให้คนในชุมชนมีความรู้และภูมิปัญญาที่ได้รับ การถ่ายทอดมาสู่รุ่นต่อรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรารณนา มินเสนและภาคภูมิ ดาราพงษ์ (Minsen & Darapong, 2019) พบว่า จุดแข็งของเกษตรกรมีสมาชิกที่เชี่ยวชาญด้านการผลิตสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ ศิริชัย นาคอุดม

ธนกุลต ยอดอุดม และเพ็ญพิศ ศรีประเสริฐ (Nakudom, et al., 2020) ศึกษาทุนทางสังคมที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน การนำความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ได้มีการนำความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันด้านการผลิตจากต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาที่ดี ตลอดจนต้องการต่อยอดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เกิดจากการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมที่มีอยู่ในชุมชนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและสามารถต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ จนสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้ ทำให้เกิดการพัฒนาโมเดลต้นแบบทางด้านบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง ตราสินค้าผลิตภัณฑ์แฮมพู ตราสินค้าผลิตภัณฑ์สบู่ ให้กับวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จากต้นทุนทางวัฒนธรรมและสังคมของวิสาหกิจเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ที่เข้มแข็งและการร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา ทำให้เกิดโมเดลธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อนำไปสู่โอกาสในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันที่สูงขึ้น

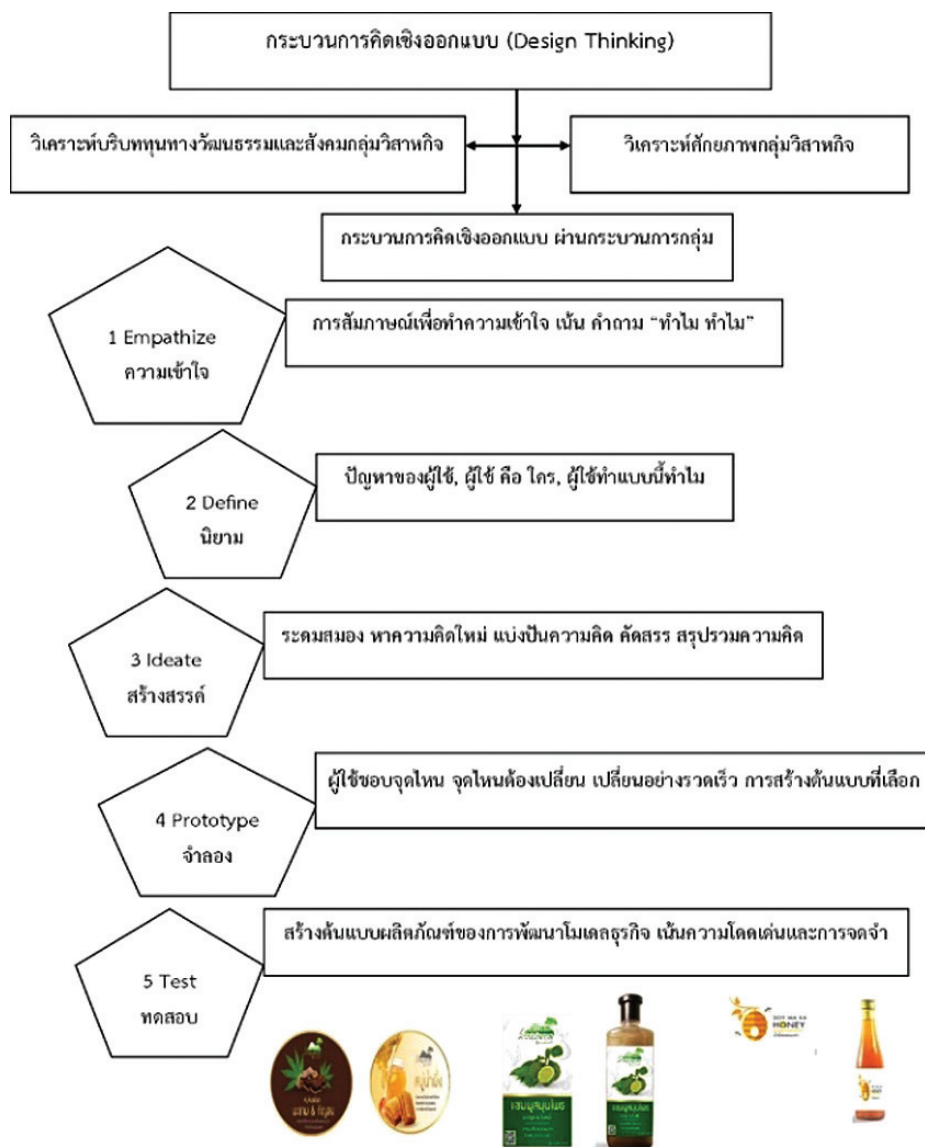
2. วิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยพบว่า การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) มาใช้ในการสร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคมในจังหวัดเชียงรายสามารถสร้างนวัตกรรมตราสินค้าให้แก่เกษตรกร ส่งผลทำให้สินค้ามีความโดดเด่นกว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั่วไป ทำให้ผู้บริโภคจดจำและรับรู้ ตัวตราสินค้าและเลือกที่จะหยิบซื้อสินค้าของเกษตรกรก่อนผลิตภัณฑ์เกษตรสมุนไพรทั่วไป เกษตรกรสามารถนำตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ไปใช้ในการส่งเสริมการตลาด ก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเรือนขวัญ หุ่นเรืองใจ (Rhunreungjai, 2020) ศึกษากระบวนการสร้างคุณค่ายกระดับตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์สบู่ น้ำผึ้ง กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง สบู่สมุนไพร อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก มาเป็นแนวทางในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และเห็นว่าในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์พบว่าควรมีข้อมูลวัตถุดิบหลักที่ใช้ ชื่อที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ลงบนบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า และยังสอดคล้องกับประชิด ทิณบุตรและนรรชนก ทาสวรรณ (Thinnabut & Tasuwan, 2018) ศึกษาการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการออกแบบพัฒนาตราสัญลักษณ์และรูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์สินค้าประเภทสมุนไพร สำหรับวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 พบว่าการออกแบบตราสินค้าดังกล่าวทำให้ผู้บริโภครับรู้จดจำง่าย มีมูลค่าเพิ่ม เสริมการต่อยอดการผลิตได้จริง สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการตลาดได้

3. สร้างรูปแบบนวัตกรรมทางธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคมในจังหวัดเชียงราย ดังแผนภูมิที่ 1 การออกแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

ผลการวิจัย พบว่า จากการออกแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นกระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุดตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหาวิธีทางที่ดีที่สุด โดยกระบวนการคิดเชิงออกแบบช่วยให้การดำเนินงานของธุรกิจ

แผนภูมิที่ 1 การออกแบบกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

เห็นภาพชัดเจน ในการออกแบบกระบวนการคิด
ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาให้สามารถตอบโจทย์
ตามความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนั้น
ยังก่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ ๆ
ดังนั้นในขั้นตอนของกระบวนการคิดที่กล่าวมา
ซึ่งประกอบด้วย การเข้าใจปัญหา การกำหนดปัญหา
ให้ชัดเจน การระดมความคิด การสร้างต้นแบบ
ที่เลือก และการทดสอบ โดยจากกระบวนการศึกษา
ครั้งนี้ ได้สร้างต้นแบบของการพัฒนาโมเดลธุรกิจ
ประกอบด้วย 1) การออกแบบบรรจุภัณฑ์และ
ตราสินค้าสำหรับน้ำผึ้งดอยมะค่า 2) การออกแบบ
ตราสินค้าและฉลากสำหรับสบู่สมุนไพร และ
3) การออกแบบตราสินค้าและฉลากสำหรับแชมพู
ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้รับการพัฒนาจากการใช้
ทรัพยากรในท้องถิ่นและพึ่งพาภูมิปัญญาของชุมชน
ในการออกแบบและพัฒนา โดยใช้พืชผลทาง
การเกษตรที่ได้รับเพาะปลูกนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์
เพื่อให้เกิดคุณค่าแก่ผู้ประกอบการและผู้บริโภค
โดยกิจกรรมดังกล่าวเป็นกระบวนการสร้าง
การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน
ร่วมกันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรที่มีอยู่
ในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดอาชีพและรายได้และที่สำคัญ
ชุมชนเกิดการเรียนรู้ทางอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของภูวนิดา คุณผลิต วิไล วัจส์กฤษณะภูติ
นุชชิตา โยลัย และพิชัย ระเวงวัน (Khunpharit,
et al., 2019) ที่พบว่า สภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ของเกษตรกรสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และจากคำแนะนำ
ของหัวหน้าศูนย์ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับ
ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อให้

การเรียนรู้ส่งผลให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น
การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และเกิดการเครือข่าย
การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ
บัญชา อริยะจรรยาและวรธิดา อุทัยรัตน์
(Ariyajanya & Uthayarat, 2020) ได้พบว่า
การประยุกต์วิธีคิดเชิงออกแบบบริการร่วมกับ
วิธีการศึกษางานเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต
ระดับวิสาหกิจชุมชน สามารถลดเวลาการผลิต
มีรูปแบบวิธีการทำงานใหม่เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ
และสะดวกต่อการใช้งาน อย่างไรก็ตามเมื่อมี
การนำเอากระบวนการคิดเชิงการออกแบบ
เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นส่งผลให้ชุมชน
เกิดการเรียนรู้แหล่งชุมชนในท้องถิ่น และผู้เชี่ยวชาญ
เฉพาะด้าน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ
ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้
รวิธ รัตน์ไพศาลกิจ พรเทพ เลิศเทวศิริ และอินทรา
พรหมพันธ์ (Ratanaphaisalkit, Lertthewasiri &
Phomphan, 2020) การสร้างความเป็นอัตลักษณ์
และคุณค่าของท้องถิ่น รวมถึงการสร้างสรรค์ศิลปะ
ประกอบกัน ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้
ตั้งแต่กระบวนการคิดเชิงออกแบบนำมาประยุกต์ใช้
ในการพัฒนาโมเดลธุรกิจ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์
ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อมูลจากการศึกษาผู้ประกอบการ
ควรนำแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ
ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโมเดลธุรกิจ Young

Smart Farmer เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้ประกอบการ
อัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมและสังคม

1.2 ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญ
เกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง
เพื่อให้เกิดศักยภาพทางการแข่งขัน

1.3 หน่วยงานภาครัฐและภาคี
เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้
ในการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนากลุ่ม Young
Smart Farmer รวมถึงผู้ประกอบการอื่นเพื่อสร้าง
โอกาสทางธุรกิจต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการพัฒนา
โมเดลธุรกิจ Young Smart Farmer เพื่อพัฒนา

ผู้ประกอบการอัจฉริยะบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรม
และสังคม ในพื้นที่อื่น

2.2 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาโมเดลทางธุรกิจให้กับ Young Smart Farmer เพื่อให้เกิดศักยภาพทางการแข่งขัน

2.3 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด
การสร้างสรรค์ (Creative Design Inspiration
Research) เพื่อพัฒนาแบรนด์ของผู้ประกอบการ
สู่ความเป็นสากล

2.4 ควรศึกษาแนวทางการสร้าง
เครือข่ายทางการตลาด เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบ
ทางการแข่งขัน

REFERENCES

- Ariyajanya, B. & Uthayarat, W. (2020). Application of service design thinking in conjunction with work study methods to improve production process at community enterprise level: Case study of cereal bar production process. **Naresuan University Engineering Journal**, 16(1), 39-52. (In Thai)
- Komanratat, D. (2011). **Cost management**. No. 3. Bangkok: Department of Accounting. Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Khunpharit, P., Wadkrisanaphuti, W., Yolai N., & Rawengwan, P. (2019). Guidelines for promoting lifelong learning of farmers towards community economic development, planting organic vegetables. **Journal of Graduate Studies, MaHa Chula. Khon Kaen**, 6(1), 344-356. (In Thai)
- Minsen, P., & Daraphong, P. (2019). Effectiveness of knowledge management to increase the potential of farmers communities, Chiang Mai Province in the framework of the ASEAN community. **Journal of Community Development and Quality of Life**, 7(1), 35-46. (In Thai)
- Nakudom, S., Yodudom, T. & Sriprasert, P. (2020). Social capital: Competitive advantage of community enterprises. **Executive Journal**, 40(1), 115-124. (In Thai)

- Ratanaphaisalkit, R., Lertthewasiri, P., & Phomphan, I. (2020). Guidelines for learning management according to the design thinking process for creating local products. **Journal of Fine and Applied Arts, Srinakharinwirot University**, **25**(1), 119-120. (In Thai)
- Rhunreungjai, R. (2020). Brand value creation process and suitable packaging for honey soap products. herbal soap sufficiency economy group, Song district, Phrae province. **Journal of Thepsatri**, **15**(1), 49-59. (In Thai)
- SaeWang, O. (2020). Social capital and economic strength of communities in Yaowarat area. **Journal of Social Development**, **22**(1), 91-105. (In Thai)
- Sangaeam, K. (2018). Community potential development process to develop local weaving community products in Lampang province by applying the concept of a professional learning community. **Journal of Industrial Education**, **17**(3), 10-19. (In Thai)
- Sommit, K. (2014). Situation of social business under the context of social capital in Hang Dong district, Chiang Mai Province. **Academic Journal of the Far Eastern University**, **7**(2), 120-131. (In Thai)
- Sooksawang, S. (2020). **Analytical Thinking**. Retrieved from www.sasimasuk.com/15848561/. Analytical-5-step analytical-thinking. [2019, 15 Aug.] (In Thai)
- Thinnabut, P., & Tasuwan, N. (2018). The use of cultural capital for the design and development of logos and packaging for herbal products for community enterprises in the upper central region 2. **Chankasemsan Journal**, **24**(47), 126-141. (In Thai)
-

Research Article

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60 - 69 ปี) กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี

FACTORS AFFECTING EARLY ELDERLY WORKERS (60-69 YEARS OLD): CASE STUDY IN SARABURI PROVINCE

รภัสศา พุฒากรณ์*
สำนักงานสถิติจังหวัดสระบุรี

Rphatsha Phuthakorn*
Saraburi Provincial Statistical Office

*E-mail: saraburi.nso19@gmail.com

Received: 2023-07-10

Revised: 2023-07-20

Accepted: 2023-08-07

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากโครงการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 พ.ศ. 2560 และ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เฉพาะข้อมูลจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ 60-69 ปีที่ต้องการทำงาน จำนวน 323 ตัวอย่าง ผู้ศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบปกติ โดยใช้สถิติแบบ F-test และ t-test ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัวแปรที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาที่สำเร็จ อาชีพในรอบสัปดาห์ สถานภาพการทำงานในรอบสัปดาห์ รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานผู้สูงอายุได้

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุวัยต้น แรงงานผู้สูงอายุ การทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) จังหวัดสระบุรี

ABSTRACT

The purposes of this research was to study the factors affecting early elderly workers (60-69 years old). The study used quantitative research method. Secondary data was used from The survey of the older persons in Thailand 2014, 2017 and 2021 of the National Statistical Office only about Saraburi province. The samples was 323 elderly people aged 60-69 years who wanted to work. Data were analyzed by descriptive statistics; mean, percentage, standard deviation, and inferential statistics, Normal multiple regression with F-test and t-test for hypothesis testing. The study results was found that 5 independent variables were predictive variables; sex, level of education, occupation, work status, income per year had an influence on the dependent variable, number of working hours per week, with a statistical significance of 0.05. The results of this study could be applied as basic data for hiring elderly workers, in order to solve problem of the elderly workers.

Keywords: early elderly, elderly workers, early elderly workers (60-69 years old), saraburi province

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงด้านขนาดโครงสร้าง และการกระจายตัวของประชากร ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Office of the National Economic and Social Development Council, 2013c) และดัชนีการสูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากอัตราการเกิด (birth rate) ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง (National Statistical Office, 2018) และอัตราการเจริญพันธุ์ (total fertility rate) ที่ต่ำ ทำให้มีประชากรในวัยเด็กลดลง ขณะที่อัตราการเสียชีวิตลดน้อยลง เนื่องจากการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข ประชากรผู้สูงอายุจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชากรไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุเร็วขึ้น จากนั้นจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) ส่งผล

กระทบต่ออัตรากำลังแรงงาน ทำให้จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง จำนวนแรงงานวัยเกษียณมีมากขึ้น เมื่อคิดเทียบกับสัดส่วนของกำลังแรงงานรวมทั้งหมด ซึ่งจะรวมถึงจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่อยู่ในกำลังแรงงานกลุ่มนี้ด้วย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีเหตุหรือปัจจัยทำให้ประชากรผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มนี้ ต้องออกจากกำลังแรงงานหรือออกจากกำลังแรงงานก่อนกำหนด เช่น ปัจจัยทางด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านครัวเรือน และปัจจัยอื่น ๆ และประชากรวัยแรงงานมีการเปลี่ยนผ่านเป็นผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้กำลังแรงงานลดลง มีผลทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคตได้ และปัญหาการขาดแคลนแรงงานนี้อาจมีความรุนแรงขึ้น

ถ้าแรงงานสูงอายุตัดสินใจออกจากกำลังแรงงาน และอาจจะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าผู้อยู่นอกกำลังแรงงานตัดสินใจเข้ามาสู่กำลังแรงงาน หรือผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานอยู่แล้วตัดสินใจออกจากกำลังแรงงาน หรือเพิ่มจำนวนชั่วโมงการทำงานมากขึ้น หรือในทางกลับกันผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานตัดสินใจลดจำนวนชั่วโมงการทำงานหรือลาออกจากงานก่อนกำหนด

ตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า ประชากรกลุ่มอายุวัยเด็ก (0 - 14 ปี) มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปีพ.ศ. 2553 มีประชากรกลุ่มอายุวัยเด็ก (0 - 14 ปี) คิดเป็นร้อยละ 19.8 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2583 จะลดลงเหลือเพียง 8.4 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.8 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง และผลจากการคาดประมาณประชากร พบว่าตั้งแต่

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามกลุ่มอายุ มาจากการปรับปรุงการคาดประมาณประชากร พ.ศ. 2553 – 2583

ประชากร	2553		2563		2573		2583	
กลุ่มอายุ	จำนวน (ล้านคน)	ร้อยละ	จำนวน (ล้านคน)	ร้อยละ	จำนวน (ล้านคน)	ร้อยละ	จำนวน (ล้านคน)	ร้อยละ
รวม	63.8	100.0	66.5	100.0	67.1	100.0	65.4	100.0
0 - 14 ปี	12.6	19.8	11.2	16.9	9.9	14.8	8.4	12.8
15 - 59 ปี	42.7	67.0	43.3	65.0	40.1	59.7	36.5	55.8
60 ปีขึ้นไป	8.4	13.2	12.0	18.1	17.1	25.5	20.5	31.4
60 - 69 ปี	4.6	7.3	7.3	10.9	9.5	14.2	9.5	14.5
70 - 79 ปี	2.7	4.2	3.4	5.1	5.6	8.4	7.6	11.7
80 ปีขึ้นไป	1.1	1.7	1.4	2.1	1.9	2.9	3.4	5.2

ที่มา : Office of the National Economic and Social Development Council (2013b)

ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมาประชากรกลุ่มอายุวัยเด็ก (0 - 14 ปี) มีจำนวนน้อยลดลงอย่างต่อเนื่องกว่าประชากรกลุ่มอายุวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จำนวนประชากรกลุ่มอายุ วัยแรงงาน (15 - 59 ปี) ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนร้อยละ 42.7 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2583 เหลือเพียง 36.5 ล้านคน และจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ซึ่งส่งสัญญาณถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต

จึงพิจารณาข้อมูลประชากรกลุ่มอายุ (60 - 69 ปี) พบว่า มีจำนวนและร้อยละเกินครึ่งหนึ่งของประชากรกลุ่มอายุ (60 ปีขึ้นไป) และยังสามารถทำงานได้ค่อนข้างดี เนื่องจากเป็นวัยที่เพิ่งออกจากกำลังแรงงาน ยังมีภาวะกำลังและความสามารถในการทำงานร่วมกับประชากรกลุ่มคนวัยทำงานได้ค่อนข้างดี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากและมากกว่าประชากรผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งอาจนำเข้ามาให้มีส่วนร่วมในกำลังแรงงานและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคตได้

ประกอบกับเพื่อไม่ให้ประเทศไทยเกิดภาวะการขาดแคลนแรงงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเตรียมการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น (Office of the National Economic and Social Development Council, 2013a) การจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง ทำให้ผู้สูงอายุ มีงานทำ มีรายได้ ส่งเสริมให้มีงานทำ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถทำงานหารายได้

จากข้อมูลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552

กล่าวถึงปรัชญาแนวคิดขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุระบุว่าผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคมแต่สามารถ มีส่วนร่วมเป็นพลังพัฒนาสังคม จึงควรได้รับการส่งเสริมและเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน และให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ความเป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุด ขณะเดียวกันผู้สูงอายุที่ประสบความทุกข์ยากต้องได้รับการเกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน สังคม และรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุแห่งชาติ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2580) วิสัยทัศน์ ให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม มีการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า พึ่งพาตนเองได้ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมและมีหลักประกันที่มั่นคงไปจนบั้นปลายของชีวิต (Department of Older Persons, 2018)

สำหรับจังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดที่อยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ระยะทางประมาณ 108 กิโลเมตร เป็นเมืองด่าน ผ่านระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,576,486 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 2,235,304 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.7 ของพื้นที่ประเทศ มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติ และเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมต้น ๆ ของประเทศอีกด้วย

จากรายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดสระบุรี มีมูลค่าจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) ตามราคาประจำปี 245,042 ล้านบาท

มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (Per Capita GPP) 321,625 บาท จัดเป็นอันดับที่ 8 ของประเทศ และอันดับที่ 2 ของภาคกลาง ในปี พ.ศ. 2564 จังหวัดสระบุรีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 643,963 คน เพศชาย 316,201 คน เพศหญิง 327,762 คน และเมื่อแบ่งประชากรของจังหวัดสระบุรีออกเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) กลุ่มวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และกลุ่มวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) พบว่า ในปี พ.ศ. 2560-2564 แนวโน้มจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี ประชากรกลุ่มวัยเด็กลดลงทุกปี และรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานของ Saraburi Provincial Labor Office (2011) ในปี 2564 พบว่า จังหวัดสระบุรีมีประชากร วัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 597,094 คน เพศชาย 294,556 คน เพศหญิง 302,538 คน มีประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งสิ้น 411,903 คน และมีผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 185,191 คน และผลการสำรวจข้อมูลยังพบว่าความต้องการแรงงานในสถานประกอบการ (Demand for labor) ของตลาดแรงงานจังหวัดสระบุรี มีภาวะความขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะในประเภทอุตสาหกรรมการผลิต กิจกรรมโรงแรมและบริการด้านอาหาร จากสถานการณ์ทางประชากรผู้สูงอายุของประเทศและของจังหวัดสระบุรีมีลักษณะความคล้ายคลึงกันส่งผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะภาพรวมของประเทศ และในระดับย่อยลงมา ในด้านเศรษฐกิจมีผู้สูงอายุบางรายยังต้องทำงานหารายได้ เพื่อมาใช้จ่ายในการดูแลตนเองและครอบครัว ทำงานในกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางกิจกรรม เช่น บริการขายอาหาร ทำการเกษตร หรือผู้สูงอายุบางรายที่มีการศึกษา

ค่อนข้างสูง และมีสุขภาพที่แข็งแรง ภายหลังจากเกษียณอายุทำงานเป็นที่ปรึกษาให้กับหน่วยงานรัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชน จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของผู้สูงอายุในจังหวัดสระบุรีนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทราบปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60 - 69 ปี) และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำไปใช้วางแผนและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับแรงงานผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม

ทบทวนวรรณกรรม

อรรถประโยชน์ (Utility) หมายถึง ความพอใจของผู้บริโภคแต่ละบุคคลที่มีต่อการบริโภคสินค้าและบริการ อรรถประโยชน์สามารถวัดค่าออกมาเป็นหน่วยตัวเลขได้ โดยที่อรรถประโยชน์ในการบริโภคสินค้าและบริการจะมีค่ามากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าชนิดนั้น ๆ (Mankiw, 2005) จากทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility Theory) และแนวคิดด้านอุปทานแรงงานของสำนักนีโอคลาสสิก (Neoclassical Model of Labor-leisure Choice) นำมาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับมุมมองเรื่องการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำงาน และการลดหรือเพิ่มจำนวนชั่วโมงการทำงานเป็นผลมาจาก

การเลือกบริโภคระหว่างสินค้าและบริการกับการพักผ่อน (Cahuc & Zylberberg, 2001) โดยในแต่ละบุคคลนั้นจะมีสัดส่วนการเลือกบริโภคที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้รรถประโยชน์สูงสุดในแต่ละบุคคลนั้นภายใต้ข้อจำกัดทางรายได้ของแต่ละคนและเพื่อที่จะบริโภคสินค้าและบริการได้นั้นจะต้องมีรายได้ โดยแนวคิดของสำนักนีโอคลาสสิกมองว่าการที่คนเราจะสามารถซื้อสินค้าและบริการมาบริโภคได้นั้น จะต้องมีการทำงานเพื่อให้มีรายได้แล้วนำรายได้เหล่านั้นมาซื้อสินค้าและบริการเพื่อบริโภค โดยจำนวนชั่วโมงการทำงานจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับค่าตอบแทนจากการทำงานที่ได้ในแต่ละชั่วโมงและปริมาณสินค้าและบริการที่ต้องการบริโภคร่วมกับจำนวนชั่วโมงที่ต้องการพักผ่อนในช่วงเวลาเดียวกัน Changprachak (2021) ได้ศึกษาการจ้างงานผู้สูงอายุในสังคมไทย พบว่า การจ้างงานผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุตอนต้นอายุ 60 - 69 ปี มีความต้องการทำงานโดยมีเหตุผล ได้แก่ เหตุผลส่วนบุคคล เหตุผลด้านเศรษฐกิจ และเหตุผลด้านสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน ทั้งนี้องค์กรส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนการรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน แต่ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการจ้างงานผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมหภาค ปัจจัยด้านสถาบัน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านผู้สูงอายุ ส่วนกฎหมายในการจ้างงานแรงงานสูงอายุ พบว่าประเทศไทยยังไม่มีมาตรการใน

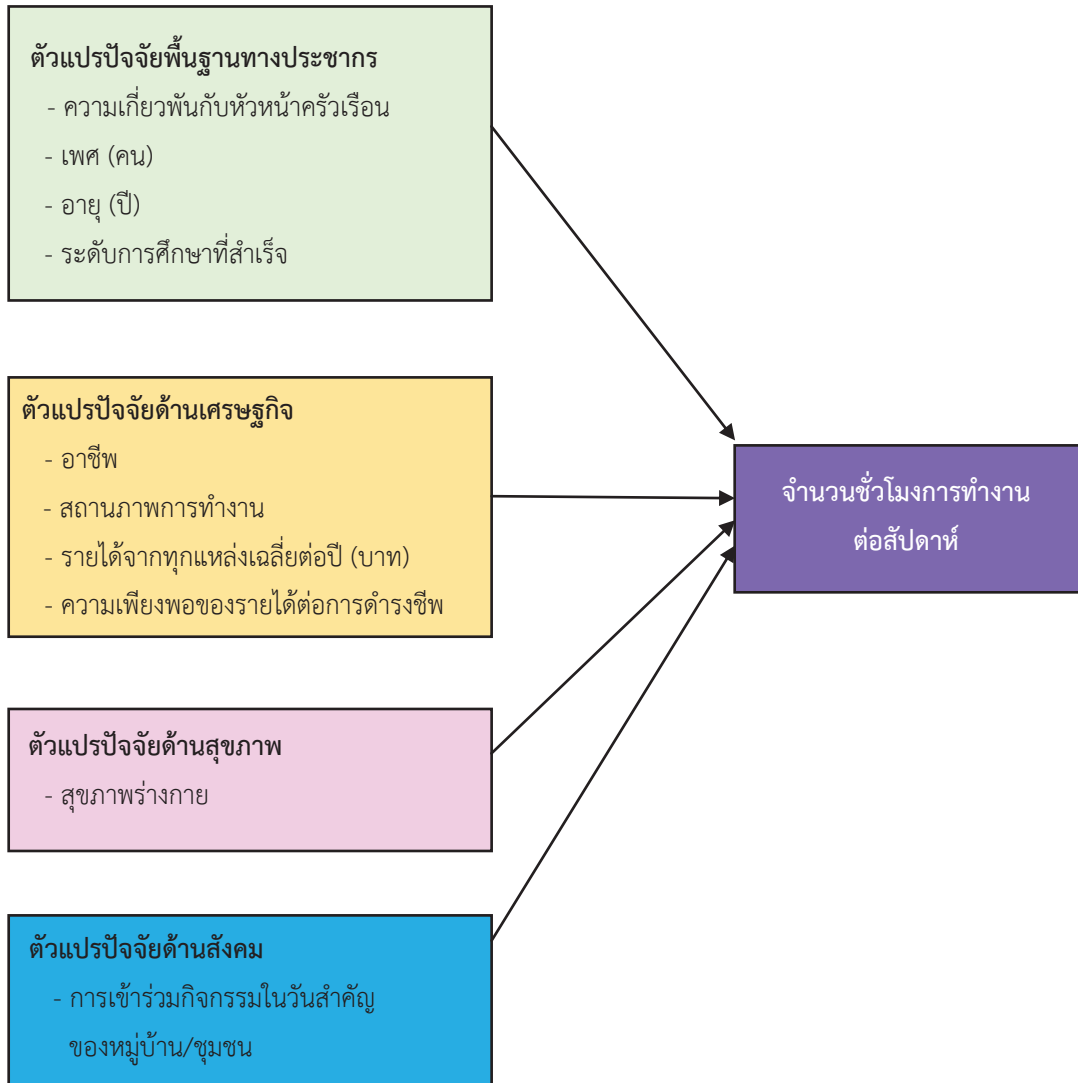
การคุ้มครองแรงงานสูงอายุ รวมทั้งการส่งเสริมการจ้างงานสูงอายุทางกฎหมาย แตกต่างกับต่างประเทศที่มีมาตรการทางกฎหมาย ดังนั้นภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานสูงอายุและส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยกำหนดลักษณะงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าทำงานอย่างมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในองค์กร

Sangsai (2016) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุไทย กรณีศึกษาเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุและปัจจัยแวดล้อม เพื่อศึกษาผลกระทบจากการได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุและปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ พบว่า การได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุส่งผลกระทบในเชิงลบต่อการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานและจำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี ในปี พ.ศ. 2555 แต่ไม่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 70 - 99 ปี โดยปัจจัยด้านสุขภาพการเงิน และการเข้าถึงงานเป็นปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นแนวคิดได้ ดังแผนภาพที่ 1

ปัจจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โครงการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำนักงานสถิติ

จังหวัด ด้วยวิธีการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) แผนการเลือกตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบ Stratified Two-stage Sampling โดยมีกรุงเทพมหานครและจังหวัดเป็นสตราตัม จำนวน 77 สตราตัม แบ่งย่อยเป็นในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) เขตเจ้านับ

(Enumeration Area : EA) เป็นหน่วยตัวอย่างชั้นที่หนึ่ง และครัวเรือนส่วนบุคคลเป็นหน่วยตัวอย่างชั้นที่สอง

ผู้ทำการศึกษาเลือกกรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุวัยต้นช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ต้องการทำงาน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโครงการฯ มีดังนี้

1) ข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ทั่วประเทศ โดยเลือกข้อมูลเฉพาะของจังหวัดสระบุรี มีประชากรทั้งหมด 2,639 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ต้องการทำงาน มีจำนวน 88 ราย

2) ข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560 ทั่วประเทศ โดยเลือกข้อมูลเฉพาะของจังหวัดสระบุรี มีประชากรทั้งหมด 2,471 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ต้องการทำงาน มีจำนวน 130 ราย

3) ข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564 ทั่วประเทศ โดยเลือกข้อมูลเฉพาะของจังหวัดสระบุรี มีประชากรทั้งหมด 2,307 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ต้องการทำงาน มีจำนวน 105 ราย

4) นำข้อมูลตัวอย่างที่ได้จากโครงการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย ทั้ง 3 ปี มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องและนำมารวมกัน ได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 323 ราย

5) เพื่อนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation [SD])

5.2 วิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบปกติ (Enter Method) เป็นเทคนิคการเลือกตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสมการความถดถอยทดสอบหาความสัมพันธ์ 2 ขั้นตอน จะมีการจำแนกตัวแปรที่จะศึกษาเป็น 2 ประเภทคือ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ จำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ ตัวแปรอิสระจำนวน 10 ตัวแปร ได้แก่ (1) ความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือน (2) เพศกำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (3) อายุ (4) ระดับการศึกษาที่สำเร็จ (5) อาชีพในรอบสัปดาห์ (6) สถานภาพการทำงานในรอบสัปดาห์ (7) รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี (8) ความเพียงพอของรายได้ต่อการดำรงชีพ (9) สุขภาพร่างกาย (10) การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัว และตัวแปรตามจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถบอกได้ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และสามารถอธิบายได้ว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่า

ตัวแปรอิสระตัวใดที่มีอิทธิพลต่อการผันแปรของตัวแปรตามมากที่สุด และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F-test (One Way ANOVA) และใช้สถิติ t-test

สมมติฐานงานวิจัย

ข้อ (1) สถิติทดสอบ F-test (ANOVA)

เป็นการทดสอบสมการว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดส่งผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ ทดสอบโดยใช้สมมติฐานดังนี้

H_0 : ตัวแปรอิสระ 10 ตัวแปรไม่สามารถอธิบายความผันแปรของจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ได้

H_A : ตัวแปรอิสระ 10 ตัวแปรสามารถอธิบายความผันแปรของจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ได้ ข้อ (2) สถิติทดสอบ t-test เพื่อทดสอบ

ว่าตัวพยากรณ์แต่ละตัวส่งผลต่อการทำนายตัวเกณฑ์หรือไม่ ทดสอบโดยใช้สมมติฐานดังนี้

H_0 : ตัวแปรอิสระไม่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

H_A : ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุช่วงอายุ 60-69 ที่ต้องการทำงานของจังหวัดสระบุรี มีจำนวน 323 ราย เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60 - 69 ปี) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป คือ เพศ ระดับการศึกษา ที่สำเร็จ อาชีพในรอบสัปดาห์ รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี สุขภาพร่างกาย การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ต้องการทำงานจำแนกตามตัวแปรที่สำคัญ

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	170	52.6
หญิง	153	47.4
2. ระดับการศึกษาที่สำเร็จ		
ไม่มีการศึกษา	8	2.5
ต่ำกว่าประถมศึกษา	209	64.7
ประถมศึกษา	41	12.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	17	5.3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	7.4
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	4	1.2
ปริญญาตรี	16	5.0
สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.2
3. อาชีพในรอบสัปดาห์		
ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้บัญชาตติภพหมาย	11	3.4
ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่าง ๆ	6	1.9
เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ	5	1.5
เสมียน	3	0.9
พนักงานบริการ และผู้จำหน่ายสินค้า	112	34.7
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และการประมง	94	29.1
ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	32	9.9
ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	18	5.6
ผู้ประกอบการอาชีพงานพื้นฐาน	34	10.5
ผู้ปฏิบัติงานที่จัดจำแนกอาชีพไม่ได้หรือทำงาน	8	2.5

จากตารางที่ 2 สามารถอธิบายผล
การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

เพศ

พบว่าเพศชายจำนวน 170 คน (ร้อยละ 52.6)
และเพศหญิง จำนวน 153 คน (ร้อยละ 47.4)

ระดับการศึกษา

พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ที่สำเร็จ
ต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 209 คน (ร้อยละ 64.7)

รองลงมาระดับประถมศึกษา จำนวน 41 คน
(ร้อยละ 12.7)

อาชีพในรอบสัปดาห์

พบว่า ประกอบอาชีพพนักงานบริการ
และผู้จำหน่ายสินค้า จำนวน 112 คน ร้อยละ 34.7)
รองลงมาเป็นอาชีพผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้าน
การเกษตร ป่าไม้ และการประมง จำนวน 94 คน
(ร้อยละ 29.1)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปี ที่ต้องการทำงาน
จำแนกตามตัวแปรที่สำคัญ (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี		
ไม่มีรายได้	2	0.6
ต่ำกว่า 10,000 บาท	5	1.5
10,000 - 19,999 บาท	10	3.1
20,000 - 29,999 บาท	10	3.1
30,000 - 39,999 บาท	7	2.2
40,000 - 49,999 บาท	20	6.2
50,000 - 59,999 บาท	27	8.4
60,000 - 69,999 บาท	30	9.3
70,000 - 79,999 บาท	39	12.1
80,000 - 99,999 บาท	117	36.2
100,000 - 299,999 บาท	39	12.1
300,000 - 499,999 บาท	16	5.0
500,000 บาทขึ้นไป	1	0.3
5. สุขภาพร่างกาย		
ดีมาก	7	2.2
ดี	199	61.6
ปานกลาง	102	31.6
ไม่ดี	14	4.3
ไม่ดีมาก ๆ	1	0.3
6. การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน		
ได้เข้าร่วม	167	51.7
ไม่ได้เข้าร่วม	156	48.3

รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี

พบว่า รายได้ 80,000 - 99,999 บาท จำนวน 117 คน (ร้อยละ 36.2) รองลงมาระดับรายได้ 70,000 - 79,999 บาท จำนวน 39 คน (ร้อยละ 12.1) และรายได้ 100,000 - 299,999 บาท จำนวน 39 คน (ร้อยละ 12.1) รายได้ 60,000 - 69,999 บาท จำนวน 30 คน (ร้อยละ 9.3)

สุขภาพร่างกาย

พบว่า ส่วนใหญ่สุขภาพร่างกายอยู่ในระดับดี จำนวน 199 คน (ร้อยละ 61.6) รองลงมา

ระดับปานกลาง จำนวน 102 คน (ร้อยละ 31.6)

ระดับดีมาก จำนวน 7 คน (ร้อยละ 2.2) มีเพียง 15 คนที่สุขภาพอยู่ในระดับไม่ดี - ไม่ดีมาก ๆ (ร้อยละ 4.6)

การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน

พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน 167 คน (ร้อยละ 51.7) และไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน 156 คน (ร้อยละ 48.3)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Enter Method : วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	Sig.
(Constant)	0.996	1.668	-	0.597	0.551
ความเกี่ยวพันกับหัวหน้าครัวเรือน (A3)	-0.013	0.031	-0.023	-0.409	0.683
เพศ (A4)	0.244	0.135	0.101	1.802	0.073
อายุ (A5)	0.040	0.024	0.090	1.648	0.100
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ (A10)	-0.129	0.050	-0.160	-2.603	0.010
อาชีพในระหว่าง 7 วันที่ผ่านมา (F10)	-0.121	0.045	-0.174	-2.680	0.008
สถานภาพการทำงาน (F11)	0.099	0.042	0.137	2.351	0.019
รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี (F33)	0.116	0.030	0.225	3.927	0.000
ความเพียงพอของรายได้ต่อการดำรงชีพ (F34)	0.094	0.093	0.060	1.008	0.314
สุขภาพร่างกาย (F65)	-0.128	0.109	-0.064	-1.170	0.243
การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชน (F106)	-0.152	0.082	-0.106	-1.865	0.063
R = 0.352 R Square = 0.124 Adjusted R Square = 0.095 Durbin-watson = 1.857					
MSR = 5.671 MSE = 1.320 F = 4.296					

ขั้นตอนที่ 1

จากตารางที่ 3 สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) แบบปกติ (Enter Method) ได้ศึกษา กลุ่มตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์อย่างมีระดับนัยสำคัญ โดยการทดสอบหาความสัมพันธ์ 2 ขั้นตอน

ทดสอบขั้นตอนที่ 1 โดยการนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการ ผลการทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระทั้งหมดจำนวน 10 ตัวแปรกับตัวแปรตามมีค่าเท่ากับ (R) 0.352 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ มีค่าเท่ากับ (R Square) 0.124 อธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดแสดงอิทธิพลกับการผันแปรของตัวแปรตามจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ได้ประมาณร้อยละ 12.4

ทดสอบสมมติฐานข้อ (1) ใช้สถิติทดสอบ F-test จะได้ $F = 4.296$ หรือ $\text{Sig.} = .000$ น้อยกว่า

ระดับนัยสำคัญ α (0.05) จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่สามารถอธิบายความผันแปรของจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ได้

ทดสอบสมมติฐานข้อ (2) ใช้สถิติทดสอบคือ t-test ได้แก่ รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี (F33) จะได้ $t = 3.927$ จึงปฏิเสธ H_0 ในทำนองเดียวกัน ทำการตรวจสอบตัวแปรอิสระในแต่ละตัวแปรว่าตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์มีจำนวน 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรเพศ (A4) ตัวแปรระดับการศึกษาที่สำเร็จ (A10) ตัวแปรอาชีพในระหว่าง 7 วันที่ผ่านมา (F10) ตัวแปรสถานภาพการทำงาน (F11) และตัวแปรรายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี (F33) ได้ค่า Adjusted R Square = 0.095 หรือร้อยละ 9.5

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Enter Method : วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	Sig.
(Constant)	3.352	0.408	-	8.208	0.000
เพศ (A4)	0.277	0.132	0.114	2.093	0.037
ระดับการศึกษาที่สำเร็จ (A10)	-0.135	0.049	-0.167	-2.736	0.007
อาชีพในระหว่าง 7 วันที่ผ่านมา (F10)	-0.119	0.045	-0.171	-2.650	0.008
สถานภาพการทำงาน (F11)	0.087	0.042	0.120	2.085	0.038
รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี (F33)	0.116	0.029	0.226	4.032	0.000
R = 0.319 R Square = 0.102 Adjusted R Square = 0.087					
MSR = 9.329 MSE = 1.331 F = 7.008					

ขั้นตอนที่ 2

จากตารางที่ 4 ทดสอบขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) แบบปกติ (Enter Method) โดยการนำตัวแปรที่ได้จำนวน 5 ตัวแปรเข้าสมการ ผลการทดสอบพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระจำนวน 5 ตัวแปรกับตัวแปรตาม มีค่าเท่ากับ (R) 0.319 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ มีค่าเท่ากับ (R Square) 0.102 อธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดแสดงอิทธิพลกับการผันแปรของตัวแปรตามจำนวนชั่วโมงการทำงาน ต่อสัปดาห์ ได้ประมาณร้อยละ 10.2

ทดสอบสมมติฐานข้อ (1) ใช้สถิติทดสอบ F-test จะได้ $F = 7.008$ หรือ $\text{Sig.} = .000$ น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ α (0.05) จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวที่สามารถอธิบายความผันแปรของจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

ทดสอบสมมติฐานข้อ (2) ใช้สถิติทดสอบคือ t-test ในขั้นตอนที่ 2 ได้แก่ รายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี (F33) จะได้ $t = 3.927$ ตารางที่ 4 จึงปฏิเสธ H_0 ในทำนองเดียวกันทำการตรวจสอบตัวแปรอิสระจนครบ ทั้ง 5 ตัวแปรว่าเป็นตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ จะพบว่าตัวแปรทั้ง 5 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ (Adjusted R Square) = 0.087 หรือร้อยละ 8.7

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Normal Multiple Regression) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้สูงอายุ วัยต้น 60-69 ปี ในครั้งนี้มีตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ ได้แก่ (1) ตัวแปรเพศ

(2) ตัวแปรระดับการศึกษาที่สำเร็จ (3) ตัวแปรอาชีพในระหว่าง 7 วัน ที่ผ่านมา (4) ตัวแปรสถานภาพการทำงาน (5) ตัวแปรรายได้จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่โครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลง จากรายงานการคาดประมาณประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจากดัชนีการสูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แนวโน้มของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทำให้ประชากรวัยแรงงานลดลง เข้าสู่สังคมสูงวัยเร็วขึ้น ซึ่งส่งสัญญาณถึงปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคตและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ภาครัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเตรียมการศึกษาเพื่อรองรับปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการจ้างแรงงานผู้สูงอายุถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ ผู้สูงอายุมีงานทำ มีรายได้ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่แข็งแรงสามารถทำงานหารายได้โดยใช้แนวคิดของสำนักนีโอคลาสสิกมองว่าการ ที่คนเราจะสามารถซื้อสินค้าและบริการมาบริโภคได้นั้น จะต้องมีการทำงานเพื่อให้ มีรายได้แล้วนำรายได้เหล่านั้นมาซื้อสินค้าและบริการเพื่อบริโภค และจากงานวิจัยของปิณดา แจ้งประจักษ์ Changprachak (2021) ได้ศึกษาการจ้างงานผู้สูงอายุในสังคมไทย การจ้างแรงงานผู้สูงอายุซึ่งจะต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านสุขภาพ ความปลอดภัย เพราะสภาพร่างกายของผู้สูงอายุที่เสื่อมถอยตามกาลเวลา ผู้สูงอายุที่สุขภาพแข็งแรงมีความต้องการทำงาน ต้องการมีรายได้ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และงานวิจัย

ของวิภู สังข์สาย Sangsai (2016) การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน และจำนวนชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสมกับวัย จึงมีหลายสาเหตุหลายปัจจัยด้วยกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาตัวแปรในแต่ละปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุวัยต้น (60 - 69 ปี) จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

(1) ปัจจัยพื้นฐานทางประชากร คือ เพศ ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผันแปรของจำนวนชั่วโมงการทำงาน ขึ้นอยู่กับลักษณะของอาชีพที่เหมาะสมกับเพศและระดับการศึกษา เช่น การทำการเกษตร ประมง ร้านขายของชำ เสมียน หรือที่ปรึกษาอาวุโส นักกฎหมาย ทนายความ เป็นต้น

(2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ จากทุกแหล่งเฉลี่ยต่อปี อาชีพ และสถานภาพการทำงานเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการผันแปรของจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการ รายได้จากการทำงานลดลง ต้องการหารายได้เพิ่มให้กับตนเอง เมื่อมีเวลาว่างหลังจากเกษียณ

(3) ปัจจัยด้านสุขภาพ คือ สุขภาพร่างกาย ไม่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงต้องการมีงานทำ ผู้สูงอายุที่สุขภาพไม่ดีจึงต้องใช้เวลาในการดูแลสุขภาพของตนเอง ไม่ต้องการทำงาน

(4) ปัจจัยด้านสังคม คือ การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญของหมู่บ้าน/ชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ เพราะกิจกรรมใช้เวลาไม่มากนัก เช่น กิจกรรมทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

แนวทางสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ไปใช้วางแผนกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับ นโยบายภาครัฐและลักษณะงานที่เหมาะสมกับ บุคคล

(1) ผลจากการศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้น สำหรับนำไปวางแผนและใช้เป็นแนวทางจัดทำ กลยุทธ์การจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

(2) ภาครัฐควรมีนโยบายให้การสนับสนุน การจ้างแรงงานผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานเอกชน เช่น ร้านขายกาแฟในหน่วยงาน ราชการ ร้านขายขนมปัง ร้านขายของที่ระลึก พนักงานขับรถในหน่วยงานราชการ พนักงานรักษา ความปลอดภัยบนรถไฟ หรือให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อบจ./เทศบาล/อบต) จ้างผู้สูงอายุ ทำงานเป็นสัดส่วนลักษณะคล้ายกับการจ้างผู้พิการ จ้างผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานตามความเหมาะสม กับลักษณะงาน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกำลัง แรงงาน

(3) ภาครัฐมอบหมายให้กระทรวงแรงงาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำ โครงการฝึกอบรมเพิ่มทักษะฝีมือ เช่น อบรม การทำขนม การใช้เครื่องมือ/เครื่องใช้สำนักงาน

ในยุคดิจิทัลให้กับผู้สูงอายุให้มากขึ้น และกระทรวง สาธารณสุขศึกษาโครงการเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ เพิ่มจำนวนประชากรเด็กเกิด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

(1) การศึกษานับนี้เป็นการศึกษา ค้นคว้าอิสระศึกษากรณีตัวอย่าง ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โครงการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เนื่องจากปีของข้อมูลนั้น มีความไม่ทันสมัย อาจจะไม่ตรงประเด็นตาม ความต้องการใช้ จึงขอให้ผู้ใช้ข้อมูลจากการศึกษา ฉบับนี้ ให้ศึกษาจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของ โครงการสำรวจฯ ประกอบด้วย

(2) สำหรับผู้ที่ให้ความสนใจกับประเด็น ปัจจัยการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ควรทำการศึกษา เฉพาะเรื่อง หรือศึกษาเป็นวิทยานิพนธ์ จัดทำ เครื่องมือในการวิจัย สร้างแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลหรืออาจปรับแนวทางการเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยมีการบูรณาการการเก็บรวบรวม ข้อมูลร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็น หน่วยงานหลักในการจัดทำข้อมูล เพื่อให้มีข้อมูล ที่ตรงตามความต้องการ มีความถูกต้องและแม่นยำ สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

REFERENCES

- Chanaboon, S. (2017). *Introduction to statistics and data analysis*. Khon Kaen Provincial Public Health Office.
- Changprachak, P. (2021). *The employment of the elderly in thai society: knowledge from the synthesis of research from thailis digital collection*. Burapha University.
- Department of Older Persons. (2018). *Elderly of Sustainable 4 Change*. Bangkok: 3 Lada Publishing.

- Ministry of Labor. (2019). **Elderly Workers**. Retrieved from https://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/prakad_elderly-compensationfor3march2019.pdf.
- National Statistical Office. (2021). **The 2021 Survey of The Older Persons in Thailand**. Retrieved from <https://www.nso.go.th>.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2013a). **The 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2021)**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2013b). **Population Projections of Thailand: (2010-2040)**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2013c). **Macroeconomic and socioeconomic data**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Council.
- Piyapimonsit, C. (2016). **IBM for SPSS statistics**. (5th ed.). Retrieved from <https://www.watpon.com>.
- Sangsai, V. (2016). **Labor Force Participation of the Thai Elderly: The Case Study of the Affect from Elderly Pension and Environmental Factors**. National Institute of Development Administration.
- Saraburi Provincial Labor Office. (2011). Report of Analyze to Demand and Supply. Retrieved from <https://saraburi.mol.go.th>.
- Wanichbancha, K. (2006). **Statistics for Research**. (2th ed.). Chulalongkorn Publishing.
- Wanichbancha, K&T. (2023). **SPSS for windows**. (35th ed). 3Lada Publishing.
-

Research Article

PROMOTING ENGLISH LANGUAGE AND CRITICAL THINKING SKILLS THROUGH THE ENGLISH-FOR-THAI TAXI DRIVERS PROJECT

Janpha Thadphoothon*
Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University

*E-mail: janphadpu@gmail.com

Received: 2023-04-05

Revised: 2023-06-12

Accepted: 2023-08-17

ABSTRACT

English language ability and critical thinking skills are two competencies considered necessary for the 21st century and Thailand's national development. However, Thai education in general has not been successful in developing these two competencies in Thai students. Hence, various efforts and interventions have been made to address these challenges. This study reflects an effort to address the two challenging competencies. It aims to promote Thai university students' English language learning and critical thinking skills through project-based instruction. In this classroom research, a total of 31 students participated in the English-for-Taxi Drivers Project as part of an elective course on cross-cultural communication at an urban university in Bangkok. The project entailed data collection and service learning. This semester-long project started in September and lasted until November 2017. After the project, the students were asked to reflect on their learning experience by answering the questionnaires. Results showed that the majority of the students had positive attitudes towards the project, agreeing that the project has developed their cognitive as well as soft skills. In addition to English language skills, several dimensions of the projects, such as task complexity and demand for cooperation and human relation, have helped promote the students' critical thinking skills.

Keywords: project-based instruction, english language learning, critical thinking skills, service learning

Introduction

Critical thinking skills and English language skills are two domains needed for living and working in the 21st century. In Thailand, in particular, the latest ranking was still at a low level (English First, 2018), and the trend continues along this category (English First, 2022). This may impede Thailand's ambition to move itself out of the middle income trap under the Thailand 4.0 policy, which requires that Thai citizens work in higher-level skills and become competent in modern business. That's just one aspect of Thailand's challenge. A bigger challenge is the need to foster creativity and critical thinking skills. According to Sinlarat (2017), Thailand needs to overcome its obsession of consumerism. Thai education has a role to play. Rather than rote memorization and factual knowledge, it needs to develop Thai citizens' creativity and critical thinking skills if it seriously would like to move Thailand forward to an advanced society with higher income and sustainable development.

This study, albeit a simple and ordinary classroom investigation, was a significant one as it addressed four interrelated areas in education: (1) critical thinking skills, (2) English, (3) project-based instruction, and (4) service learning.

The significance of each of the mentioned areas is as follows:

Firstly, critical thinking skills have been recognized as an essential competency, considered part of the 21st century skills (P21.Org, 2017 and Lai & Viering 2012). The skills are necessary for living in the digital age (Hamada, 2018). These skills are related to problem-solving skills and are considered those that belong to the higher-order thinking skills (Bloom, 1959). However, they are not easy to conceptualize and cultivate, as traditional education often emphasizes factual learning and rote memorization.

As we can see, critical thinking skills are often defined and applied within specific contexts to address particular challenges or fields of study. This means that critical thinking is not a one-size-fits-all concept, but rather its application can vary depending on the context in which it is being utilized. For instance, critical thinking in the context of discourse studies, also known as Critical Discourse Analysis (CDA), focuses on analyzing and interpreting language use in social, political, or cultural contexts. As discussed earlier, the term 'critical thinking' has a broad sense of use. Critical thinking skills are vital for English language learning as they enable learners

to analyze texts, evaluate sources, synthesize information, infer meaning, reflect on their learning, and communicate effectively (D'Argenio, 2022).

Secondly, it is Thailand's effort to develop its citizens with English skills. English language skills hold significant importance in various countries, Thailand being no exception. As expected, Thailand has been trying hard to improve the quality of their English language instruction. The latest international assessment of Thailand's English language proficiency was not very satisfactory (English First, 2018). In the year 2022, five years down the road, the ranking of Thailand remained more or less the same. Thailand ranked 97th out of 111 countries and regions in the EF English Proficiency Index (EF EPI) 2022, a global ranking of English skills based on test results of 2.1 million adults who took the EF Standard English Test (EF SET), a free online test of English proficiency. Thailand scored 423 out of 800, which indicates a very low proficiency level. Moreover, Thailand also ranked 21st out of 24 countries and regions in Asia (EF Education First, 2022). This is not a statistic to be proud of. What can we do about it? One choice

is obvious. We have to find better ways to improve the instructional quality.

Thirdly, this study embraced the key elements of project-based instruction. Project-based learning can help students develop transferable skills that are in high demand in the workplace, such as problem-solving, collaboration, and creativity. Previous research showed that, in addition to promoting critical thinking skills, it promotes active engagement and participation, allowing learners to immerse themselves in meaningful and authentic tasks (Thadphoothon, 2006).

Lastly, service learning plays a role in reflective and active pedagogy. It certainly is a teaching and learning strategy that integrates meaningful community service with instruction and reflection to enrich the learning experience, teach civic responsibility, and strengthen communities (Learn and Serve America National Service Learning Clearinghouse).

The project presented in this study is called *English for Thai Taxi Drivers Project*, which was an attempt to incorporate key elements in project-based instruction in ELT with service learning, an effort to promote the students' two important skills: English and critical thinking skills.

Definitions

English for Thai Taxi Drivers Project refers to the assignments in Cross-cultural Communication (EN 381), requiring that students work in small groups (3-4) investigating Thai taxi drivers' cross-cultural communication experience, preparing lessons for the booklet and audio file accompanying the booklet. The assignment also entails the introduction of the lessons (10 lessons) to the taxi drivers.

English Language skills are the skills associated with communication using the English language. In this study, the skills are related to their oral presentation, report, and production of the booklet.

Critical thinking skills refer to the skills related to the use of good reasons in an argument. They also entail one's ability to solve the problems, to investigate the causes of the problems and the reasons to support the decisions.

Taxi drivers refer to Thai taxi drivers under the study.

Research questions

The aims were to promote the students' English language skills and critical thinking skills through the use of a project-based instruction.

Three research questions were asked as follows:

- 1) Did the English-for-taxi-drivers project promote the students' English language skills? How did it do so?
- 2) Did the project promote the students' critical thinking skills, and how?
- 3) What were the students' attitudes towards the *English for Thai Taxi Drivers Project*?

Literature Review

Critical thinking skills have been regarded as one of the higher-order thinking skills. According to Bloom (1956), in the context of education, higher-order thinking skills are those that require learners to apply the knowledge and skills that they have learned, analyze the data, and make critical comments of texts and proposals.

It must be noted that the term 'critical thinking' itself is a broad term. In their book "The Palgrave Handbook of Critical Thinking in Higher Education" (Davies & Barnett, 2015), the authors address the diverse aspects of critical thinking. They highlight critical thinking from three disciplines (1) as a set of skills, drawing upon Bloom's taxonomy, which provides

a framework for understanding the different levels of cognitive processes involved. From lower-order skills, such as remembering and understanding, to higher-order skills, such as analyzing, evaluating, and creating, this taxonomy enables educators to develop instructional strategies that target specific levels of critical thinking. Secondly (2), the two authors emphasize the philosophical approach to critical thinking, viewing it as a logical discipline that explores reasoning, argumentation, and the evaluation of evidence. Lastly (3), critical thinking is discussed as a disposition, reflecting an individual's inclination and attitude toward engaging in reflective and analytical thinking.

Critical Thinking in Language Learning has been investigated by Thadphoothon (2005) in his doctoral thesis titled "Promoting critical thinking in language learning through computer-mediated collaborative learning: a preliminary investigation". He proposed a framework for conceptualizing critical thinking in language learning. Under the framework, a learning environment where collaborative learning and network technology were combined – known as Computer-mediated Collaborative Learning (CMCL) - was set up. The main aim was to study the potential of the learning

environment in promoting critical thinking (CT) in language learning. Critical thinking in language learning was conceptualized as having three aspects: (1) communication, (2) reasoning, and (3) self-reflection.

Ways to promote critical thinking skills and language skills

Thinking needs a medium. One can only judge or witness thinking behavior through language, verbally with words and/or non-verbally with gestures or signs (known as overt behavior). We think through language. "Language is a process of free creation; its laws and principles are fixed, but the manner in which the principles of generation are used is free and infinitely varied." (Chomsky, 1975, p. 4). The following are ways to promote thinking and language skills.

Direct instruction

Direct instruction is when logic and good reasoning are taught in classrooms. Under the umbrella of the so-called informal logic movement (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2017), several topics are instructed, namely, "inference, the nature of argument; criteria for argument evaluation; argument schemes; fallacies; deductive, inductive, and conductive models of inference; rhetorical and dialectical

approaches to argument”. In colleges, courses on informal logic are offered as foundation courses.

Using projects

Project-Based Learning (PBL) is a learner-centered approach that fosters student engagement and critical thinking by involving them in long-term projects relevant to their interests and the real world. PBL, in general, encompasses a central topic (e.g, English skills of Thai taxi drivers), access to information, collaboration opportunities, and a final product. The teacher acts as a facilitator (providing support) while students drive the project through their research and experiences. PBL promotes deeper learning, increased engagement, and the development of 21st century skills such as problem solving and collaboration. Furthermore, it enables students to connect their learning to real-world issues, enhancing their sense of relevance and connection (Bilsborough, n.d.).

Thadphoothon (2006) proposed a framework for computer-mediated collaborative learning and its connection to critical thinking in language learning. The framework is centered around the concepts of awareness, autonomy,

and achievement proposed by Lian (1993). The paper argues that computer-mediated collaborative learning necessitates a high level of learner autonomy. Additionally, it asserts that critical thinking in language learning can only take place once learners are aware of the critical elements in language learning. The framework opposes the practice of grouping learners for collaborative work towards a common goal, instead emphasizing individual control over learning and the emergence of needs during real-life engagement. The author also suggests positive roles for teachers within this framework.

According to Schuetz (2018), project-based learning is “more than just projects”. He cites the Buck Institute for Education (BIE), which explains that “with PBL students, investigate and respond to an authentic, engaging, and complex problem, or challenge” with deep and sustained attention.”

Through Undertaking Service Learning

Service-learning is a teaching method that pairs academic instruction with community service. It is designed to enrich students’ academic learning, interpersonal skills, and sense of responsibility, while also making a meaningful contribution

to the community (Bassi, 2021). Bohlander (2010) enhanced critical thinking through service-learning as a consultative process. It was found that using a consultative process involving pre-entry, entry, diagnosis, implementation, and disengagement, along with effective reflection assignments, enhances service-learning for third-year college students. This approach intensifies critical thinking development and enhances application of academic and theoretical material to service-learning. It also persuades students to actively observe, question, and learn, and to display higher-level thinking, make civic connections, and change their perspectives.

Through debates and Discussions

Debate is a valuable skill that can benefit students in many ways. It can help them develop critical thinking, communication, and confidence skills. It can also help them learn about different perspectives, develop a deeper understanding of complex issues, become more creative and innovative in thinking, and build strong relationships with their peers. The skill also helps prepare

them for a career in law, politics, or any other field where communication and persuasion are essential skills.

In a study conducted by Wongudomsin (2018) at Sakon Nakhon Rajabhat University, a debate and discussion class was implemented to enhance the moral reasoning skills of third-year students. The findings indicated that incorporating debate and discussion methods in the classroom improved students' ability to express their opinions and provide moral justifications. The study involved a group of 30 English major students at the third-year level. This preliminary study showed that debate could be an effective way to help develop students' critical thinking skills.

Method

Participants

The recording was done on June 26, 2017. Thirty-one students participated in the English-for-Taxi Drivers Project as part of an elective course on cross-cultural communication at an urban university in Bangkok. The project was based on the conceptual model presented below.

Conceptual Model

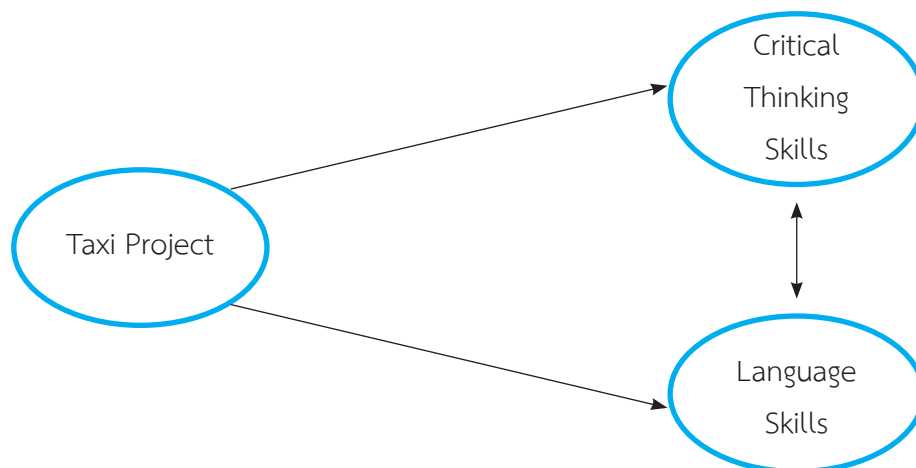

Figure 1 Conceptual Model

The taxi project is designed with the aim of creating an environment for the students to develop their cross-cultural communication competence, English language skills, and critical thinking abilities. Through this project, the students are given the opportunity to interact with taxi drivers from various backgrounds and cultures, which can help them to understand the differences and similarities between cultures, and enable them to communicate more effectively with people from diverse backgrounds.

The project provides an avenue for the students to practice their English language skills, as they will need to communicate with the taxi drivers in English. This will help them to develop

their language proficiency, and enhance their ability to express their ideas and thoughts effectively.

Moreover, the project will also require the students to think critically about the issues and challenges faced by the taxi drivers, as well as the various factors that impact the taxi industry. By engaging in critical thinking, the students can develop their analytical and problem-solving skills, which are valuable skills in any field of work.

The taxi project offers a unique learning opportunity for the students to develop their cross-cultural communication competence, language skills, and critical thinking abilities, which can help them to become

more effective communicators and professionals in their future careers.

In short, it was expected that the taxi project would provide students' conditions and opportunities to develop their cross-cultural communication competence, English language skills, and critical thinking skills.

Description of the taxi project

The project entailed a myriad of instructional activities lasting for three months. It was an integral part of the course. The students were informed about the project of two phases: the research phase and the service learning one. Below are the stages of the project.

In the first phase, involved an overview of the project, setting the foundation for the subsequent activities. In the second stage, students prepared interview questions, honing their language skills and critical thinking abilities. The third stage spanned over a week. Students conducted interviews with five taxi drivers, providing students with firsthand language practice and insights into real-life contexts. Following the interviews, the fourth stage required that students made oral presentations of the findings plus discussions. This promoted effective communication and analysis of the collected data. Finally, in the last stage, students spent a week

Stages in Phase 1: Research

Stages	Time	Activity
1		Overview of the project
2		Preparation of interview questions
3	One week	Interviews of five taxi drivers
4	1 hour and a half	Presentation of the findings + Discussions
5	A week	Report writing and report submissions

writing reports based on their research and submitted them, showcasing their language proficiency and ability to synthesize information.

Stages in Phase 2: Service learning

stage, discussions and lessons learned from the service provision experience are conducted over a duration of an hour and a half, done in the classroom. And in the last stage, students spend a week writing reports and submitting

Stages	Time	Activity
1		Class discussions
2		Preparation of scripts & Recording + Compiling of booklets
3	One week	Service providing week
4	1 hour and a half	Discussions + Lessons learned
5	A week	Report writing and report submissions

In phase 2, the students engaged in classroom discussions, serving as a platform for interactive communication and the exchange of ideas. Following that, in the second stage, students engaged in script preparation, recording, and compilation of booklets, enabling them to enhance their language skills through practical application. Then it is the third stage which spans a week dedicated to providing services, allowing students to apply their language abilities in real-world scenarios. In the subsequent

them, consolidating their language proficiency and report-writing skills.

Research Tools

The tools consisted of questionnaires.

Findings

The Cronbach Alpha index is as high as .90, suggesting that the scale is reliable.

Male and female student participants did not differ in terms of their attitudes toward the English-for-Thai- Taxi Drivers project.

Table 1: Basic data

		Frequency	Percent
Gender	Female	22	71.00
	Male	9	29.00
	Total	31	100
Program	English	25	80.60
	English	6	19.40
	Total	31	100
Year	3 rd	23	74.20
	4 th	8	25.80
	Total	31	100

Table shows the general characteristics of the students. Of the total 31 students, 22 of them (71%) were female.

The majority of them were English majors (80.60%). Most were third year students (74.20%).

Table 2 Students' responses to the questionnaires

Item	N	Mean	Standard Deviation
1. The project helps develop my cross-cultural communication skills.	31	4.22	.92
2. The project helps develop my English language skills.	31	4.16	.73
3. The project helps me to better understand the cross-cultural communication challenges of Thai taxi drivers.	31	4.61	.49
4. The project helps develop my teamwork skills.	31	4.48	.56
5. The project helps develop my analytical skills.	31	4.29	.64
6. The project helps develop my creativity.	31	4.29	.78
7. The project helps develop my application skills.	31	4.45	.62
8. The project is useful for society.	31	4.70	.46
9. I feel proud to be part of the project.	31	4.51	.88
10. The project, to be successfully implemented, requires perseverance and effort.	31	4.64	.48
Average	31	4.49	0.52

It was found that the majority of the students said that the project helped develop their cross-cultural communication skills, English language

skills, and more importantly, cross-cultural communication challenges of Thai taxi drivers.

Lessons Learned from the Project

Table 3

Topic	Frequency	Percent
Challenges and problems of the taxi drivers	13	25.49
Most Thai taxi drivers could not speak English well / lack communication skills	11	21.56
Working as a team / Experience from working in a team and as a team	4	7.84
Meeting an acquaintance – a taxi driver/ learn about their lives	4	7.84
An opportunity to help others / learning how to give	4	7.84
Taxi drivers really need the booklet / help	3	5.88
Time management	3	5.88
There are good taxi drivers and bad taxi drivers.	2	3.92
How taxi drivers solve their language problems and provide good service	2	3.92
Some taxi drivers are not open to new things.	1	1.96
Learning about new technologies e.g. using QR codes	1	1.96
The need to get things done.	1	1.96
Kindness and the power of working together	1	1.96
Taxi driving is hard work.	1	1.96
Thais have potential to develop themselves.	1	1.96
Total	51	100

The students under the study had learned that most Thai taxi drivers had faced challenges and problems in their job.. They discovered that most Thai taxi drivers struggled with speaking English fluently and lacked communication skills. Through working as a team, the students gained valuable experience and developed their teamwork abilities.

Additionally, by meeting an acquaintance who was a taxi driver, they had the opportunity to learn about their lives and the realities of their profession. This project also provided the students with a meaningful opportunity to help others and learn the importance of giving back. They did not just learn English.

Challenges and problems

Following are the problems and challenges encountered by the students:

Issues	Frequency	Percent
Some taxi drivers were uncooperative.	10	24.39
Finding the taxi drivers who were free	6	14.63%
Working as a team (different opinions)	4	9.76%
Time consuming	4	9.76%
Traffic jams	3	7.32%
Too much homework	2	4.88%
Some taxi drivers mistook us for direct sellers.	1	2.44%
Taxi drivers are busy.	2	4.88%
Hot weather	3	7.32%
Time management	2	2.44%
Not enough time	3	7.32%
Writing a report in English	1	2.44%
Total	41	100%

The presented table displays the results of a survey conducted to gather information on various challenges encountered by students during a taxi project. The table lists a range of topics, including uncooperative taxi drivers, time constraints, traffic jams, and communication issues, among others. As evident from the table, the most frequently cited challenge was uncooperative taxi drivers, with 24.39% of respondents highlighting this issue. In contrast, finding available taxi drivers was mentioned by 14.63% of respondents. The remaining topics were mentioned by a smaller percentage of students, with hot weather, time management, and not having enough time being cited by 7.32% of respondents each.

The findings suggest that the taxi project faced a number of difficulties, including issues related to communication, teamwork, and time management. In addition, the results indicate that the perception and behavior of taxi drivers played a crucial role in determining the success of the project.

Overall, the table provides valuable insights into the challenges faced by students during the taxi project, highlighting the need for effective planning and communication

to overcome these obstacles. The findings may be useful for future projects in the same or similar fields and may help improve the efficiency and efficacy of such initiatives. One of the challenges faced was the behavior of certain taxi drivers. According to a student participant, some drivers failed to comprehend the purpose of the project and were uncooperative as a result.

Another hurdle was the requirement to work effectively both within and across teams. As one student explained, collaborating with individuals from different faculties proved difficult due to scheduling conflicts and differing levels of availability.

Time was also a significant constraint, as one student noted that there was simply not enough time to devote to the project. Communication within the team was also cited as a challenge. Some taxi drivers were initially hesitant to engage, creating a less than seamless introduction to the project. In addition, communication issues within the group presented further difficulties. Obtaining interviews and photographs was another obstacle, with some drivers declining to participate due to busy work schedules or other reasons.

Recommendations suggested by the students

Several students offered their suggestions regarding the project. One student expressed concern over the extensive paperwork involved, stating that the project was commendable but burdened by excessive paperwork. Others acknowledged the project's societal value and urged for its continuation, with one student noting its usefulness for taxi drivers in particular. However, a dissenting student objected to the project, citing similar initiatives already established by the government and suggesting that further efforts were unnecessary.

Discussions

The students had positive attitudes towards the project. They agreed that the project helped develop their cross-cultural communication as well as their English language skills.

Role of Support

In our study, students said they needed language as well as technical support. Support is crucial in project-based instruction. Thadphoothon (2006), for example, noted the crucial role of support in online project completion among international learners of English. Chong Min Cheong, Wing Sum Cheung

(2008) maintained that students needed scaffolding in their efforts to express their thinking when they discussed online.

Critical Thinking Skills and Language Instruction

There are numerous techniques available to enhance students' thinking skills. In our situation, we assigned students to work on a project in small groups. They encountered various obstacles, which they had to overcome. Throughout the process, they gathered and analyzed data and presented their findings orally. Furthermore, they were obliged to provide educational assistance to actual Thai taxi drivers.

Critical thinking skills are essential for success in today's rapidly changing world, and language instruction can play a significant role in promoting the development of these skills. When learning a new language, students must engage in complex cognitive processes such as analysis, synthesis, and evaluation, which are critical components of critical thinking. Language instruction can also provide opportunities for students to engage in activities that promote higher-order thinking, such as debating, discussing, and analyzing texts.

Moreover, language instruction can help students develop the ability to communicate effectively, which is another critical aspect of critical thinking. Effective communication requires the ability to articulate ideas clearly and persuasively, to listen actively and critically, and to engage in meaningful dialogue with others. These skills are not only essential for success in academic and professional contexts but also for navigating the complex social and political landscape of the 21st century. In short, language instruction can play a vital role in promoting the development of critical thinking skills, which are essential for success in today's world. By engaging students in activities that promote higher-order thinking and effective communication, language instructors can help prepare their students for the challenges and opportunities of the 21st century.

Language Learning through Project-based Instruction

This research is one of the many studies and efforts to make a case for the use of project-based instruction, which has gained acceptance in several realms of education (e.g. Bytyqi, 2021), including ELT. Indeed, project-Based Learning (PBL) is a learner-centered approach that engages students

in long-term projects relevant to their interests and the real world. PBL promotes deeper learning, critical thinking, and 21st century skills (Bilsborough, n.d.).

Our study found that projects undertaken by the students helped them to learn both English and encouraged them to think more critically about the issues in hand and in our case – the language, the learning and teaching of English, and the language and cultural challenges of Thai taxi drivers.

Cultivation of Empathy and Volunteer Spirit Development

In this study, many students felt proud that they could make good use of the language skills they have to do something good for the society. Cultivating empathy and volunteerism is a crucial aspect of personal and social development (Malone, 2020). Empathy involves the ability to understand and share the feelings of others, while volunteerism refers to the willingness to offer time, skills, and resources to help others without expecting anything in return. Developing these traits can not only benefit individuals personally but also contribute to the well-being of society as a whole. There are various ways in which empathy

and volunteerism can be cultivated, such as through education, community service, and social activities. For example, schools can incorporate empathy and volunteerism into their curricula by encouraging students to engage in community service projects and providing opportunities for them to learn about different cultures and perspectives.

Volunteerism can also be promoted through various social activities, such as fundraising events, charity drives, and volunteer fairs. Such activities can provide opportunities for individuals to engage in meaningful work, build relationships with others, and make a positive impact on their communities.

In short, cultivating empathy and volunteerism is crucial for personal and social development. By promoting these traits through education, community service, and social activities, individuals can contribute to the well-being of society and make a positive impact on the world around them.

Global Issues and ELT

Some scholars in ELT such as Alan Maley (2006) have lamented that ELT as a field lacks its content, and suggested ELT should help promote topics for common

goods. Similarly, Cates and Jacobs (2006) have called for an inclusion of global issues in ELT curriculums (Cates and Jacobs, 2006).

Global issues, such as climate change, poverty, and social justice, have become increasingly pressing in the 21st century. As a result, it is important to incorporate these issues into English Language Teaching (ELT) to prepare students for the challenges of the modern world.

Incorporating global issues into ELT can serve several purposes, such as improving students' language skills, increasing their awareness and understanding of global issues, and promoting critical thinking and problem-solving skills. By engaging with global issues, students can develop empathy, cultural awareness, and a sense of social responsibility.

There are various ways in which global issues can be incorporated into ELT, such as through reading and analyzing texts on current events, engaging in debates and discussions, and participating in service learning projects. By providing students with opportunities to engage with global issues, ELT can help prepare them to be responsible, engaged global citizens.

Incorporating global issues into ELT is crucial for preparing students to be responsible, engaged global citizens.

By promoting language skills, critical thinking, and social responsibility, ELT can play an important role in addressing the complex challenges of the modern world.

Conclusion and Recommendations

This study investigated an effort to enhance Thai university students' language learning and critical thinking skills, with the belief that the students' critical thinking is important for their language learning as well as their lives in modern days. It was designed to answer three questions: 1) Did the English-for-taxi-drivers project promote the students' English language skills? How did it do so?, 2) Did the project promote the students' critical thinking skills, and how?, and 3) What were the students' attitudes towards the *English for Thai Taxi Drivers Project*?

The challenges of developing English language and critical thinking skills

among Thai students can be addressed through the use of project-based instruction and service learning. These approaches can help students to develop these skills by giving them opportunities to practice them in real-world contexts. Based on this research, it is encouraging to hear that the majority of the students had positive attitudes towards the project and felt that it had helped them develop both cognitive and soft skills. It is worth noting, however, that the success of this approach may depend on various factors, such as the quality of instruction, the level of support provided to students, and the relevance of the project to their interests and needs. Nonetheless, this study provides valuable insights into how project-based instruction and service learning can be used to promote English language and critical thinking skills in the Thai context.

REFERENCES

- Bassi, S. (2011). Undergraduate nursing students' perceptions of service-learning through a school-based community project. *Nursing Education Perspectives*, 32, 162-167. Retrieved from <https://doi.org/10.5480/1536-5026-32.3.162>
- Bilsborough, K. (n.d.). TBL and PBL: **Two learner-centered approaches**. British Council. Retrieved from <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/articles/tbl-and-pbl-two-learner-centred> [2024, 14 Dec.]

- Bloom, B.S. (Ed.). Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H., Krathwohl, D.R. (1956). **Taxonomy of educational objectives, handbook I: The cognitive domain.** New York: David McKay Co Inc.
- Bytyqi, B. (2021). Project-based learning: A teaching approach where learning comes alive. **Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes**, 9(2), 287-296. <https://doi.org/10.22190/JTESAP2102287B>
- Cates, K. A. and Jacobs, M.G (2006). **Global issues projects.** in G. H. Beckett & P. Chamness Miller (Eds.), **project-based second and foreign language education: Past, present, and future (pp. 169-179).** Greenwich, CT: Information Age.
- Chomsky, N. (1975). **Reflections on Language.** New York: Pantheon Books.
- Chong Min Cheong, Wing Sum Cheung (2008). Online discussion and critical thinking skills: a case study in a Singapore secondary school. In **Australasian Journal of Educational Technology**, 24(5), pp. 556-574. Available online at <https://ajet.org.au/index.php/AJET/article/view/1191>
- Davies, M., & Barnett, R. (2015). **Introduction.** In M. Davies & R. Barnett, (Eds.), **The Palgrave handbook of critical thinking in higher education.** (pp.1-26). New York: Palgrave Macmillan.
- D'Argenio, L. (2022). **Skills in the ESL classroom.** Retrieved from <https://bridge.edu/tefl/blog/teaching-critical-thinking-skills-esl-classroom/>
- English First. (2018). **EF English proficiency index: Thailand.** Available online at <https://www.ef.co.th/epi/regions/asia/thailand/>
- EF Education First. (2022). **EF English proficiency index 2022 – Thailand.** Retrieved from <https://www.ef.com/wwen/epi/regions/asia/thailand/>
- Ennis, R. (2011) **The Nature of Critical Thinking: An Outline of Critical Thinking Dispositions and Abilities.** Retrieved from https://education.illinois.edu/docs/default-source/faculty-documents/robert-ennis/thenatureofcriticalthinking_51711_000.pdf?sfvrsn=7bb51288_2
- Hanada, K. (2018). **Conventional system in need for revamp in digital age.** Bangkok Post.
- Lai, E. R. and M. Viering. (2012). **Assessing 21st century skills: Integrating research findings.** Vancouver, BC: National Council on Measurement in Education.

- Leat, D. (2017). **Why we need enquiry and project based learning**. In D. Leat (Ed.), **enquiry and project based learning: Students, school and society** (pp. 1-27). London: Routledge.
- Lipman, M. (2003). **Thinking in education** (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Malone, M. R. (2020, October 8). **Cultivating empathy: Selfless acts are good for others and good for you**. <https://news.miami.edu/stories/2020/10/cultivating-empathy-selfless-acts-are-good-for-others-and-good-for-you.html>
- P21.Org (2017). **Framework for 21st Century Learning**. Retrieved from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>
- Schuetz, R. (2018). **Project-Based Learning: Benefits, Examples, and Resources**. Retrieved from <https://www.schoology.com/blog/project-based-learning-pbl-benefits-examples-and-resources>
- Sinlarat, P. (2017). **Thailand Education 4.0: An educational philosophy for creative and productive citizens**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Stanford Encyclopedia of Philosophy (2017). **Informal Logic**. Retrieved from <https://plato.stanford.edu/entries/logic-informal/>
- Thadphoothon, J. (2005). **Promoting critical thinking in language learning through computer-mediated collaborative learning : a preliminary investigation**. (Unpublished doctoral dissertation). University of Canberra, Australia.
- Vanberen, J. (2017). **Critical thinking skills in a team**. Retrieved from <https://bizfluent.com/info-7908678-critical-thinking-skills-team.html>
- Wongudomsin, S. (2018). **An application of debate and discussion class to develop moral reasoning of third-year students at Sakon Nakhon Rajabhat University**. Proceedings of 3rd International Conference on Language, Literature, and Cultural Studies, July 19-20, 2018, pp. 197-203. Retrieved from https://docs.wixstatic.com/ugd/b8b1d4_d5501017e5b84d6b81188c69116ed483.pdf
-

Research Article

การวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงิน
ของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

CLUSTER ANALYSIS OF HOUSEHOLD SEGMENTATION
AND FACTORS AFFECTING HOUSEHOLD FINANCIAL MANAGEMENT
IN BAN CHIEN SUB-DISTRICT, HANKHA DISTRICT, CHAI NAT PROVINCE

สายสุณี ประดับนาค* สิริทิพ วะสินรัตน์ และ นันทวรรณ บัวรา
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Saisunee Prdubnak*, Sirithip Wasinrat and Nuntawan Buara
Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University

*E-mail: saisunee.p@chandra.ac.th

Received: 2023-05-02

Revised: 2023-07-13

Accepted: 2023-08-17

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนตามการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินในครัวเรือนของตำบลบ้านเขียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือครัวเรือนจำนวน 150 ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์แบ่งกลุ่ม และการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก ผลการวิจัย 1) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า รายได้ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดมาจากการทำปศุสัตว์ รายจ่ายครัวเรือนที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดได้แก่ ค่าผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ ค่าเลี้ยงดูบิดา มารดา และค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ครัวเรือนส่วนใหญ่มีหนี้สินจากแหล่งเงินกู้มากกว่า 1 แหล่ง และครัวเรือนส่วนใหญ่มีแหล่งเงินออม 3 แหล่ง 2) ผลการวิจัยสามารถจำแนกกลุ่มการจัดการเงินของครัวเรือนได้เป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีหนี้สินเล็กน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น มีจำนวนครัวเรือนมากที่สุด 107 ครัวเรือน ร้อยละ 71.33 กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีหนี้สินมากเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น มีจำนวนครัวเรือน 5 ครัวเรือน ร้อยละ 3.33 กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีรายจ่ายเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น มีจำนวนครัวเรือน 11 ครัวเรือน ร้อยละ 7.33 กลุ่มที่ 4

กลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น มีจำนวนครัวเรือน 19 ครัวเรือน ร้อยละ 12.67 กลุ่มที่ 5 กลุ่มที่มีเงินออมมากที่สุดเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น มีจำนวนครัวเรือน 7 ครัวเรือน ร้อยละ 4.67 และกลุ่มที่ 6 กลุ่มที่มีหนี้สินมากที่สุดและมากกว่าตัวแปรอื่นกว่า 6 เท่า มีจำนวนครัวเรือนน้อยที่สุด 1 ครัวเรือน ร้อยละ 0.67 และ 3) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษา และจำนวนยานพาหนะที่มีใช้ในของครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือน การจัดการทางการเงิน รายได้ครัวเรือน รายจ่ายครัวเรือน หนี้สินครัวเรือน เงินออมครัวเรือน

ABSTRACT

The research objectives were to 1) analyze household groups by factors affecting household financial management in Ban Chien sub-district; and 2) study factors affecting household financial management in Ban Chien sub-district. Samples were taken from 150 households in Ban Chien sub-district, Hankha District, Chai Nat Province. Data was collected by questionnaire and analyzed by descriptive statistics, cluster analysis, and logistic regression. Results showed that 1) The results of the analysis on income, expenditure, debt, and savings showed that the highest median income came from livestock. The highest median household expenditures were installment payments for various goods, alimony for parents, and expenses for education. Most households have more than one source of debt, and most households have three sources of savings. 2) household financial management may be categorized into six groups: a) lowest average debt compared to other factors for 107 households or 71.33%; b) highest debt compared to other factors, for five households or 3.33%; c) highest average expenditure compared to other factors for 11 households or 7.33%; d) highest average income compared to other factors 19 households or 12.67%; e) highest savings compared to other factors for seven households or 4.67%; and f) highest debt surpassing other factors six times for one household or 0.67%; and 3) study of factors affecting household financial management in Banchien subdistrict indicates that the number of family members studying and vehicles used significantly affect household financial management in Banchien subdistrict at a p-value < 0.05.

Keywords: household cluster analysis, financial management, household income, household expenses, household debt, household savings

บทนำ

ครัวเรือนเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดหน่วยหนึ่งในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม ครัวเรือนมีบทบาท 2 ด้าน คือ 1) การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุนและการประกอบการซึ่งอาจมีเพียงชนิดเดียวหรือหลายชนิดก็ได้ เป้าหมายของเจ้าของปัจจัยการผลิต คือ รายได้สุทธิสูงสุด และ 2) การเป็นผู้บริโภค เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการ เป้าหมายของผู้บริโภค คือ ความพึงพอใจสูงสุด สมาชิกของหน่วยครัวเรือนอาจทำหน้าที่ทั้งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและเป็นผู้บริโภคไปพร้อม ๆ กัน หน้าที่ของหน่วยครัวเรือนจะต้องพยายามหารายได้มาไว้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ส่วนแหล่งที่มาของรายได้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เช่น การประกอบอาชีพ การบริโภค การออม การลงทุน การศึกษา เป็นต้น (Samphantharak, 2017) จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของ ปี พ.ศ. 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้เฉลี่ย เดือนละ 26,371 บาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการทำงานร้อยละ 71.20 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 21,236 บาท ค่าใช้จ่ายร้อยละ 33.70 เป็นค่าอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ ครัวเรือนที่มีหนี้สินมีร้อยละ 46.3 โดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 167,913 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้ เพื่อใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 77 และครัวเรือนที่มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบร้อยละ 3.7 สำหรับครัวเรือนที่มีหนี้ในระบบอย่างเดียว มีร้อยละ 4.80 และพบว่า จำนวนเงินเฉลี่ยที่เป็นหนี้ในระบบ สูงกว่าหนี้ในระบบถึง 76 เท่า (165,737 บาท และ

2,177 บาท ตามลำดับ) (National Statistical Office, 2020) นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม และหนี้สินของครัวเรือนเกษตร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม และหนี้สิน ได้แก่ ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน รายได้เงินสดจากกิจกรรมของครัวเรือน มูลค่าหนี้สินทั้งสินของครัวเรือน เนื้อที่เพาะปลูก ทั้งสินของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกครัวเรือนที่พึ่งพิง ภูมิภาคของครัวเรือน การได้รับการอบรมของหัวหน้าครัวเรือน การปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูกของครัวเรือนอยู่ในเขตชลประทาน (Office of Agricultural Economics, 2020)

จากการศึกษาสถานการณ์ทางการเงิน ครัวเรือน ตำบลบ้านเขียน พบว่า ด้านรายได้ของครัวเรือน มาจากผลผลิตทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากกิจกรรม ค่าตอบแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เงินบำเหน็จ บำนาญ เบี้ยผู้สูงอายุ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ค่าขาย ค่าเช่าที่ดิน ดอกเบี้ยเงินฝาก เงินปันผล รับจ้างทั่วไป เป็นต้น ด้านรายจ่ายของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายทั่วไป เช่น ค่าสินค้าอุปโภคบริโภค ค่าสาธารณูปโภค ค่าพาหนะและการเช่าซื้อ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเลี้ยงดูบุตรและบุพการี ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น ซื้อเมล็ดพันธุ์ ซื้อต้นกล้า ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าขนส่ง ค่าจ้าง ค่าซ่อมอุปกรณ์

ค่าเช่าที่ทำกิน นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น ค่าบุหรี่ยสุรา สลากกินแบ่งรัฐบาล ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงชีพ ค่าอาหารสัตว์เลี้ยง และการทำบุญ บริจาค เป็นต้น ด้านหนี้สินครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ นอกจากนี้ยังมีแหล่งหนี้สินอื่น ๆ ได้แก่ กองทุนหมู่บ้าน และเงินฌาปนกิจสงเคราะห์ ด้านการออม พบว่าครัวเรือนตัวอย่างส่วนใหญ่ออมโดยฝากธนาคารเงินสด และฝากสัจจะออมทรัพย์ นอกจากนี้ยังมีการออมสิ่งหามาทรัพย์อื่น ๆ เช่น ทอง พระเครื่อง และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์ร้อยละของรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม พบว่า บางครัวเรือนมีรายได้ร้อยละ 44 รายจ่ายร้อยละ 42 หนี้สินร้อยละ 10 และการออมร้อยละ 4 บางครัวเรือนมีรายได้ร้อยละ 43 รายจ่ายร้อยละ 25 หนี้สินร้อยละ 14 และการออมร้อยละ 18 หรือบางครัวเรือนมีรายได้ร้อยละ 26 รายจ่ายร้อยละ 17 หนี้สินร้อยละ 37 และการออมร้อยละ 20 เป็นต้น จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงขยายผลด้วยการนำผลการศึกษาดังกล่าวมาเป็นกรอบแนวคิดในการทำการวิจัยเพื่อจัดกลุ่มครัวเรือนตามการบริหารจัดการทางการเงินในครัวเรือน รวมถึงศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินในครัวเรือน เพื่อเป็นประโยชน์ในการจำแนกลักษณะการบริหารจัดการทางการเงินในครัวเรือนของตำบลบ้านเขียนและเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับครัวเรือนของตนเองต่อไป (Pradubnak, Wasinrat & Buara, 2020)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนตามการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอดำรงวิทยะนาท
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบล บ้านเขียน อำเภอดำรงวิทยะนาท

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียนทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการเงินในครัวเรือน
2. ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียนได้แนวทางในการบริหารจัดการทางการเงินที่เหมาะสมกับครัวเรือนของตนเองได้
3. นักวิจัยสามารถจัดกลุ่มหรือได้รูปแบบหรือการจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอดำรงวิทยะนาท จำนวน 12 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 2,987 ครัวเรือน จากข้อมูลพื้นฐานของตำบลบ้านเขียน ปี 2561 (Ban Chien Sub-district, 2020)
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน รวมทั้งสิ้น 150 ครัวเรือน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนและการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มครัวเรือนตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินในครัวเรือนของตำบลบ้านเข็ญ อำเภอนาคู จังหวัดชัยนาท

ขอบเขตด้านเวลา

20 กรกฎาคม 2563 – 19 มกราคม 2565

ขอบเขตด้านสถานที่

ตำบลบ้านเข็ญ อำเภอนาคู จังหวัดชัยนาท

บททวนแนวคิด

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้และความต้องการกู้ของครัวเรือนเกษตรกรเป็นการวิจัยในลักษณะที่มุ่งเน้นเพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจก่อหนี้และความต้องการกู้ของครัวเรือนเกษตรกร แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรจำเป็นต้องคัดเลือกตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน รายได้เงินสดจากหัตถกรรมของครัวเรือน เนื้อที่เพาะปลูกทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่พึงพิง ภูมิภาคของครัวเรือน การได้รับ

การอบรมของหัวหน้าครัวเรือน และรายได้เงินสดจากเงินโอนของครัวเรือน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย รายได้เงินสดของครัวเรือน ความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินสุทธิ มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภูมิภาคของครัวเรือน และการปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย รายได้เงินสดของครัวเรือน ความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือน มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภูมิภาคของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจและสมาชิกครัวเรือนที่พึงพิง 4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย รายได้เงินสดทั้งสิ้นของครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร มูลค่าหนี้สินทั้งสิ้นของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ภูมิภาคของครัวเรือน พื้นที่เพาะปลูกของครัวเรือนอยู่ในเขตชลประทาน 5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าหนี้ของครัวเรือนเกษตรกร ประกอบด้วย รายได้เงินสดของครัวเรือน ทรัพย์สินหรือความมั่งคั่งของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่พึงพิง และภูมิภาคของครัวเรือน 6) ปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือกำหนดการเป็นหนี้

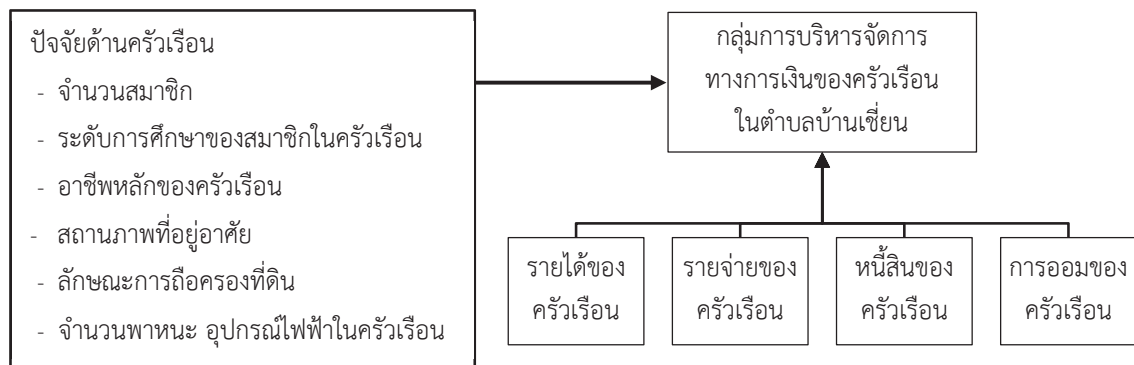
ของครัวเรือนเกษตร มีจำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ ภาคเขตชลประทาน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังเรียนหนังสือ และจำนวนสมาชิกที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่ทำงานหารรายได้ และ 7) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการกู้ของครัวเรือนเกษตร มีจำนวน 11 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปร ภาค เขตชลประทาน เขตหมู่บ้านปลูกข้าว เพศของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรส การปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังเรียน

หนังสือ รายได้ทั้งสิ้นของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นของครัวเรือน และการเป็นหนี้ของครัวเรือน (Office of Agricultural Economics, 2020)

สมมติฐาน

ตัวแปร เพศ ระดับการศึกษาอาชีพ สถานภาพสมรส การอยู่อาศัย อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ยังศึกษาอยู่ สถานภาพที่อยู่อาศัย จำนวนยานพาหนะที่ใช้จำนวนยานพาหนะที่ต้องผ่อนชำระ และจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ส่งผลต่อการจัดการทางการเงินครัวเรือน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดน่าน จำนวน 12 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 2,987 ครัวเรือน จากข้อมูลพื้นฐานของตำบลบ้านเขียน ปี 2561 (Ban Chien Sub-district, 2020)

ตัวอย่าง คือ ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน อำเภอดำรงวิทยารัษฎา โดยคำนวณขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (e) เท่ากับ 10% ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 97 ตัวอย่าง เพื่อให้ตัวอย่างครอบคลุมทั้ง 12 หมู่บ้าน จึงเพิ่มขนาดตัวอย่างเป็น 150 ตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและแต่ละชั้นภูมิสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้านในตำบลบ้านเขียน

2. ตัวแปรที่ใช้การวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านครัวเรือน ได้แก่ จำนวนสมาชิก ระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน สถานภาพอยู่อาศัย ลักษณะการถือครองที่ดิน และจำนวนพาหนะ อุปกรณ์ไฟฟ้าในครัวเรือน 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจครัวเรือน ได้แก่ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม

ตัวแปรตาม คือ กลุ่มครัวเรือนแบ่งตามการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน

3. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลของครัวเรือน และตอนที่ 2 ข้อมูลทางการเงินของครัวเรือน ประกอบด้วย ข้อมูลรายได้ ข้อมูลรายจ่าย ข้อมูลการออม และข้อมูลด้านหนี้สินของครัวเรือน

โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

3.1 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ IOC (index of item objective congruence (Rovinelli & Hambleton. 1997)

3.2 ตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับครัวเรือนที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 ครัวเรือน และนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.86 (Cronbach. 1990)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีทางสถิติที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา 2) การวิเคราะห์แบ่งกลุ่ม และ 3) การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครัวเรือนตัวอย่างในตำบลบ้านเข็ญ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนตัวอย่าง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีสมาชิก 3 คน จำนวน 48 ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีสมาชิกกำลังศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 23 ครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน จำนวน 134 ครัวเรือน ครัวเรือนส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ดินทำกินอยู่ในช่วงไม่เกิน 10 ไร่ และ 20.01 - 30.00 ไร่ จำนวน 19 ครัวเรือนเท่ากัน ครัวเรือนส่วนใหญ่มียานพาหนะเป็นจักรยาน จำนวน 83 ครัวเรือน และครัวเรือนส่วนใหญ่ที่มีอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่จำเป็นดังต่อไปนี้ โทรทัศน์ ตู้เย็น เตาแก๊ส หม้อหุงข้าว เครื่องซักผ้า เตารีดไฟฟ้า ครัวเรือนละ 1 เครื่อง ยกเว้นพัดลมที่ครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวน 2-3 เครื่อง

1.2 ผลการวิเคราะห์ด้านรายได้ต่อปีของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนมีรายได้ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดมาจากการทำปศุสัตว์สูงสุดเท่ากับ 300,000 บาทต่อปี

1.3 ผลการวิเคราะห์ด้านรายจ่ายต่อปีของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนมีรายจ่ายที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด มาจาก ค่าผ่อนชำระสินค้าต่าง ๆ ค่าเลี้ยงดูบิดา มารดา และค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา เท่ากับ 24,000 บาทต่อปี

1.4 ผลการวิเคราะห์ด้านหนี้สิน พบว่า ครัวเรือนมีหนี้สินที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดเท่ากับ 55,000 บาทต่อปี

1.5 ผลการวิเคราะห์ด้านการออม พบว่า ครัวเรือนมีเงินออมที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดเท่ากับ 679,680 บาท

2. การวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนตามตัวแปรการบริหารจัดการทางการเงิน ได้แก่ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และเงินออม โดยใช้การวิเคราะห์แบ่งกลุ่ม (cluster analysis)

ผลการวิเคราะห์แบ่งกลุ่มการบริหารจัดการทางการเงินในครัวเรือน ตามตัวแปรรายได้ รายจ่าย เงินออมและหนี้สินของครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 150 ครัวเรือน สามารถจำแนกครัวเรือนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และเงินออม โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มจากผลการวิเคราะห์แบ่งกลุ่ม

กลุ่มที่	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ	รายได้เฉลี่ย (บาทต่อปี)	รายจ่ายเฉลี่ย (บาทต่อปี)	หนี้สินเฉลี่ย (บาท)	เงินออมเฉลี่ย (บาท)
1	107	71.33	141,298.24	137,127.35	27,551.36	190,935.89
2	5	3.33	221,040.00	218,157.00	434,030.60	205,200.00
3	11	7.33	194,318.18	552,527.27	71,969.09	45,454.55
4	19	12.67	524,600.00	359,378.11	43,591.63	265,649.47
5	7	4.67	222,557.14	218,905.00	51,885.57	1,555,702.86
6	1	0.67	216,000.00	312,960.00	1,470,303.00	187,600.00
รวม	150	100.00	200,686.08	203,431.27	57,143.68	253,873.33

จากตารางที่ 1 พบว่า ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 200,686.08 บาทต่อปี โดยกลุ่มที่ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 524,600.00 บาทต่อปี และกลุ่มที่ 1 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุด เท่ากับ 141,298.24 บาทต่อปี รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 203,431.27 บาทต่อปี โดยมีกลุ่มที่ 3 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดเท่ากับ 552,527.27 บาทต่อปี และกลุ่มที่ 1 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุด เท่ากับ 137,127.35 บาทต่อปี หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 57,143.68 บาท โดยมีกลุ่มที่ 6 มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดจำนวน 1,470,303.00 บาท และกลุ่มที่ 1 มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุด จำนวน 27,551.36 บาท และเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือน 253,873.33 บาท โดยมีกลุ่มที่ 5 มีเงินออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดจำนวน 1,555,702.86 บาท และกลุ่มที่ 3 มีเงินออม

เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำสุด จำนวน 45,454.55 บาท จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถนำรายได้ รายจ่าย หนี้สินและเงินออมโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของแต่ละกลุ่มมานำเสนอในเชิงเปรียบเทียบ

3. การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (logistic regression analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเข็ญ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเข็ญ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก โดยกำหนดให้ตัวแปรตาม คือ การบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือน โดยนำผลการวิเคราะห์แบ่งกลุ่มมาแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่มีแนวโน้มการบริหารจัดการทางการเงินที่ดี และกลุ่มที่มี

แนวโน้มการบริหารจัดการทางการเงินที่ไม่ดี และ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส การอยู่อาศัย อายุ จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ยังศึกษาอยู่ สถานภาพที่อยู่อาศัย จำนวนยานพาหนะที่ใช้ จำนวน ยานพาหนะที่ต้องผ่อนชำระ และจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้า ในครัวเรือน เพื่อเป็นการคัดเลือกตัวแปรอิสระ ที่สัมพันธ์กับตัวแปรตามเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยใช้ค่าสถิติทดสอบไคกำลังสองสำหรับตัวแปร อิสระที่เป็นเชิงกลุ่ม และสถิติทดสอบทีสำหรับ ตัวแปรอิสระที่เป็นเชิงปริมาณ พิจารณาเลือก ตัวแปรที่ค่าพี (p-value) น้อยกว่า 0.10 พบว่า ตัวแปรอิสระที่สอดคล้องกับเงื่อนไขมีจำนวน 6 ตัวแปร โดยมีตัวแปรเชิงคุณภาพ 2 ตัว ได้แก่

ตัวแปรอาชีพและสถานภาพสมรส ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดเป็นตัวแปร dummy ส่วนตัวแปร เชิงปริมาณ 4 ตัว ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังศึกษา จำนวน ยานพาหนะที่ใช้ในครัวเรือน และจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้า ในครัวเรือน

การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกเพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงิน ของครัวเรือนในตำบลบ้านเขียน โดยใช้วิธีการเลือก ตัวแปรอิสระด้วยวิธี enter พบว่า ตัวแปรอิสระ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินของ ครัวเรือนในตำบลบ้านเขียนที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษา และ จำนวนยานพาหนะที่ใช้ได้ค่าประมาณสัมประสิทธิ์ การถดถอยลอจิสติก รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติก

ตัวแปรอิสระ	ค่าประมาณ สัมประสิทธิ์ (b)	ค่าความ คลาดเคลื่อน มาตรฐาน	wald	องศาเสรี	ค่าพี	exp(b)
ค่าคงที่	4.919	.890	30.573	1	.000*	136.846
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่กำลังศึกษา	- 0.015	.007	4.947	1	.026*	.985
จำนวนยานพาหนะ ที่มีใช้ในครัวเรือน	- 0.673	.198	11.532	1	.001*	.510

นำตัวแปรอิสระทั้งสองมาสร้างสมการการถดถอยลอจิสติกได้ดังนี้

$$P(y=1) = \frac{\exp(4.919 - 0.015X_1 - 0.673X_2)}{1 + \exp(4.919 - 0.015X_1 - 0.673X_2)}$$

โดยสามารถอธิบายความหมายของค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติกได้ว่า ค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติกของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษา (X_1) เท่ากับ -0.015 หรือ $b_1 = -0.015$ อธิบายได้ว่า ถ้ามีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษาเพิ่ม 1 คน ความน่าจะเป็นที่ครัวเรือนจะมีแนวโน้มการบริหารจัดการทางการเงินที่ลดลงเท่ากับ $1 - \exp(-0.015) = 1 - 0.985 = 0.015$ หรือลดลงร้อยละ 1.50 ส่วนค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติกของจำนวนยานพาหนะที่ใช้ (X_2) เท่ากับ -0.673 หรือ $b_2 = -0.673$ อธิบายได้ว่า ถ้ามีจำนวนยานพาหนะที่ใช้ในครอบครัวเพิ่ม 1 คัน ความน่าจะเป็นที่ครัวเรือนจะมีแนวโน้มการบริหารจัดการทางการเงินที่ลดลงเท่ากับ $1 - \exp(-0.673) = 1 - 0.510 = 0.490$ หรือลดลงร้อยละ 49.00

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนตามการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเขื่อน โดยมีตัวแปรได้แก่ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และเงินออม สามารถจำแนกกลุ่มการจัดการทางการเงินได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 รายได้กับรายจ่ายมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

และมีสัดส่วนเงินออมค่อนข้างสูง กลุ่มที่ 2 รายได้กับรายจ่ายมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่มีภาระหนี้สินในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง กลุ่ม 3 สัดส่วนรายจ่ายสูงมากและมากกว่าสัดส่วนรายได้ถึงสองเท่า กลุ่มที่ 4 มีรายได้สูงมากกว่ารายจ่าย และมีหนี้สินไม่มากสามารถชำระได้ กลุ่ม 5 มีรายได้กับรายจ่ายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และมีสัดส่วนเงินออมสูงมาก และกลุ่มที่ 6 สัดส่วนหนี้สินสูงมากเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสามารถจำแนกครัวเรือนได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือกลุ่มครัวเรือนที่สามารถบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนได้ดี ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 คือ มีสัดส่วนรายได้สูงหรือใกล้เคียงกับรายจ่าย มีสัดส่วนการออมมาก และมีสัดส่วนของหนี้สินน้อย ซึ่งเมื่อนำข้อมูลไปอภิปรายร่วมกับนักวิจัยพื้นที่ พบแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการครัวเรือน ได้แก่ การปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นเพียงเล็กน้อย การบริหารเงินออมที่มีสัดส่วนค่อนข้างสูงอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้มีรายได้และเงินออมเพิ่มขึ้น ส่วนอีกกลุ่มคือครัวเรือนที่ยังไม่สามารถบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนได้ดี คือ กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 6 โดย กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 6 มีสัดส่วนรายได้และรายจ่ายใกล้เคียงกัน แต่มีสัดส่วนของหนี้สินสูงมาก ส่วนกลุ่มที่ 3 มีสัดส่วนรายจ่ายสูงมาก ซึ่งเมื่อนำข้อมูลไปอภิปรายร่วมกับนักวิจัยพื้นที่ ได้มีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการครัวเรือน ได้แก่ ควรปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นอย่างเร่งด่วน เช่น ไม่เล่นหวย ไม่สุรุ่ยสุร่าย ลดการซื้อ

ของที่ไม่จำเป็น มีการบริหารจัดการหนี้สินอย่างเร่งด่วน เช่น เร่งชำระหนี้สินให้ลดน้อยลง เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในส่วนของการดอกเบี้ย รวมแหล่งหนี้ที่มีดอกเบี้ยต่ำสุด การหาช่องทางเพิ่มรายได้หรืออาชีพเสริม เช่น รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ปลุกผักกินเอง ทำขนมขาย และการทำบัญชีรายได้และรายจ่ายของครัวเรือนจะทำให้มองเห็นรายละเอียดการใช้จ่ายของครัวเรือนได้ชัดเจนมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Onphuttha, Lakrat, Sribunruang and Somaketrin (2018) ซึ่งได้เสนอแนะการจัดการการเงินในครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลพาคาย ดังนี้ 1) การจัดอบรม ควรมีการอบรมส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และให้ความรู้ในด้านการออมเงินเพื่อให้ทุกคนในครัวเรือนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการออมในครัวเรือน 2) การวางแผนจัดการทางการเงิน ควรมีการให้ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนการรับจ่ายเงินในครัวเรือนที่มีรูปแบบง่าย และสามารถทำได้ทุกคน พร้อมทั้งให้มีหน่วยงานหรือองค์กรที่สนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อช่วยแนะนำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง 3) การจัดการหนี้สิน ควรมีให้มีการประเมินหนี้สินในครัวเรือนของตนเองและให้มีหน่วยงานหรือองค์กรให้ความรู้ คำแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ช่วยเหลือในกรณีที่มีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกที่ดอกเบี้ยสูง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเงินของครัวเรือน มีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือน จำนวน 2 ตัวแปร คือ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษา และจำนวนยานพาหนะที่มีใช้ในของครัวเรือน และจากการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษา และจำนวนยานพาหนะที่มีใช้ในของครัวเรือนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรายได้ รายจ่าย การออม หนี้สิน ปัจจัยที่กำหนด การตัดสินใจก่อนหนี้และความต้องการของครัวเรือนเกษตรกร

ส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและสถาบันเกษตรกร Office of Agricultural Economics (2020) พบว่า หนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือกำหนดการเป็นหนี้ของครัวเรือนคือจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่กำลังเรียนหนังสือ ดังนั้นภาครัฐจึงควรพัฒนาและส่งเสริมการผลิตนอกภาคการเกษตรให้กับครัวเรือนเกษตรกรควบคู่ไปกับกิจกรรมการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลาที่ครัวเรือนเกษตรกรไม่ได้ทำการผลิตทางการเกษตรเพื่อให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นในการประกอบอาชีพเสริม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการออมและความมั่งคั่งหรือทรัพย์สินสุทธิของครัวเรือนเกษตรกรไปพร้อมกัน

REFERENCES

- Ban Chien Sub-district Municipality. (2020). **The basic information Ban Chien Subdistrict**. Retrieved from <https://www.banchian.go.th/history.php> [2022, 24 May.] (In Thai)
- Cronbach, Lee. J. (1990). **Essentials of Psychology Testing**. (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers Inc.
- National Statistical Office. (2020). **Summary of important results Household socio-economic survey during the first 6 months of 2019**. Retrieved from http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขารายได้/เศรษฐกิจสังคมครัวเรือน/62/Exclusive_summary_62.pdf. [2022, 22 May.] (In Thai)
- Office of Agricultural Economics. (2020). **A study of factors influencing income, expenditure, savings, debt, factors determining debt decision-making and loan demand of agricultural households**. Retrieved from <https://www.oae.go.th/view/การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล/TH-TH> [2022, 22 May.] (In Thai)
- Onphuttha, N., Lakrat, W., Sribunruang, S. & Somakettrin, J. (2018). The Financial Management of the Household in Fa Yat Subdistrict, Mahachanachai District, Yasothon Province. **Sisaket Rajabhat University Journal**, 12(2), 40-50. (In Thai)
- Pradubnak, S., Wasinrat, S., & Buara, N. (2020). Financial management in the household's operations by community participation process, Banchien Sudistrict Hhankha district, Chainat Province . **The 6th Rajabhat University National and International Research and Academic**, (p.116-124). Chandrakasem Rajabhat University. (In Thai)
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Dutch Journal of Educational Research**, 2(2), 49-60.
- Samphantharak, K. (2017). **The rural household finance Through two decades of research: Townsend Thai Project**. Retrieved from <https://thaipublica.org/2017/04/pier-19/> [2022, 24 May.] (In Thai)

Research Article

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน
ที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรดิตถ์

THE EFFECT OF USING A GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE
TO DEVELOP SOCIAL ADAPTATION OF INTELLECTUALLY DISABLED STUDENTS
IN GRADE 9 AT A SCHOOL, UTTARADIT PROVINCE

ศศิกันต์ ศิริมา*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sasikarn Sirima*

Faculty of Education, Sukhothai Thammathirat Open University

*E-mail: 2632800559@stou.ac.th

Received: 2023-06-16

Revised: 2023-07-07

Accepted: 2023-08-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม และ 2) เปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองและการติดตามผล ประชากร คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม 2) แบบวัดการปรับตัวทางสังคม มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ .81 และ 3) แบบสังเกตการปรับตัวทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และ 2) นักเรียน

กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและการติดตามผลไม่ต่างกัน

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว การปรับตัวทางสังคม ภาวะบกพร่องด้านสติปัญญา มัธยมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare the social adaptation of the experimental group students before and after using a guidance activities package to develop social adaptation, and 2) to compare the social adaptation of the experimental group students before and after using the package. The research population consisted of 18 students with intellectual disabilities in grade 9 at a school in Uttaradit province during the first semester of the 2022 academic year. The employed research instruments were 1) a guidance activities package to develop social adaptation; 2) a scale to assess social adaptation with a 0.81 reliability coefficient; and 3) a social adaptation observation form. The employment statistics for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were as follows: 1) the post-experiment social adaptation of the experimental group students, who used the guidance activities package to develop social adaptation, was significantly higher than their pre-experiment; and 2) the post-experiment social adaptation of the experimental group students, who used the guidance activities package to develop social adaptation, was significantly higher than their follow-up.

Keywords: guidance activity package, social adaptation, intellectual disable students, high school education

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันทำให้เราต้องเผชิญความกดดันและความตึงเครียดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนเราจึงต้องเรียนรู้การปรับตัวตั้งแต่แรกเกิดไปจนตลอดชีวิต เพื่อให้เข้ากับสังคมที่อยู่ได้โดยปกติสุข บุคคลที่มีทักษะทางสังคมดีจะสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว ชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข มีการยอมรับและเข้าใจใน

สภาพแวดล้อมของตนเอง เด็กจึงมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวตลอดเวลา ดังนั้น กระบวนการปรับตัวทางสังคมเป็นกระบวนการสำคัญที่เด็กจะได้เรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตัวในสังคมที่ถูกต้อง โดยนำกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้และได้ฝึกปฏิบัติให้นักเรียนได้สัมผัสทดลองและได้เรียนรู้จาก

ของจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบไม่ถูกจำกัดในห้องเรียน เป็นสิ่งที่เด็กไม่รู้สึกรู้สิดัด เพราะไม่เน้นวิชาการและได้รับความสนุกสนานในการทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การแบ่งปันช่วยเหลือ เข้าใจในความต้องการของตนเอง อีกทั้งยังช่วยจัดการด้านความรู้สึกต่อตนเองและคนรอบข้าง รู้จักการช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือเพื่อน รู้จักข้อตกลงทางสังคม รู้จักการรอคอยและมีความอดทน ต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ (Chantarasaengnowee, 2018)

เยาวชนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี มีคุณภาพ ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Ministry of Education, 2008) และเด็กทุกคนมีความต้องการให้สังคมยอมรับและเป็นที่รักที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น เด็กจึงเกิดการเรียนรู้การเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ แต่มีเด็กบางคนที่มีความจำกัดหรือขาดประสิทธิภาพความสามารถในการเรียนรู้ทางสังคมอันเนื่องมาจากมีความพิการหรือความบกพร่องที่เกิดจากทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางสติปัญญา จึงจะต้องมีการดูแลและให้คำแนะนำที่มากกว่าเด็กปกติทั่วไป เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ โดยเฉพาะเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งจัดเป็นเด็กพิการที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาประเภทหนึ่ง ในทั้งหมด 9 ประเภทที่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนได้เหมือนเด็กทั่วไป

(Phongsajiraangkul & Rangkoon, 2021) เด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยส่วนใหญ่เข้าเรียนในโรงเรียนปกติแต่อาจยังไม่ได้รับการวินิจฉัย จนกว่าเด็กจะเข้าสู่ระดับประถมศึกษา ซึ่งครูจะสังเกตเห็นภาวะบกพร่องได้ เมื่อเด็กมีปัญหาทางการเรียนหรือปัญหาพฤติกรรม มีความจำและความคงทนน้อยกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน ขาดทักษะการปรับตัวที่เหมาะสมทำให้เกิดแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ความสิ้นหวังจากการเรียนรู้ทำให้เด็กกลุ่มนี้มักคิดว่าไม่ว่าเขาจะพยายามเท่าไรเขาก็จะล้มเหลวทำอะไรไม่สำเร็จ

การปรับทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลสามารถเข้าใจตนเอง มีความสามารถในการใช้ทักษะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยนำกรอบแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy & Andrew, 1999) ที่ว่ามนุษย์นั้นหมายถึง บุคคลเดียว ครอบครัว กลุ่ม องค์กร และชุมชน เป็นกระบวนการปรับตัวแบบองค์รวม (Holistic adaptation system) ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งคนและสิ่งแวดล้อม โดยจะมีรูปแบบและมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ระบบของมนุษย์เป็นทั้งหมดในหนึ่งเดียวแสดงถึงพฤติกรรมที่มีความหมายของมนุษย์ มีความสามารถในการคิด มีสติ และมีความหมาย ซึ่งจะมีการพิจารณาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะทำการเปลี่ยนแปลงคนและสิ่งแวดล้อมจะมีรูปแบบและมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ดังนั้น

การปรับตัวทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้บุคคลตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังงานวิจัยของ Sriwongpanich (2018) พบว่า การปรับตัวทางสังคมมีความยากลำบากในกลุ่มคนที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ($IQ < 85$) หรือผู้ที่มีภาวะบกพร่องทางด้านสติปัญญา เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มีทักษะในการแสดงออกทางพฤติกรรม อารมณ์ การสื่อสาร และการดำเนินชีวิตที่น้อยกว่าบุคคลอื่น ซึ่งปัญหาของการปรับตัวทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาจะส่งผลกระทบในระยะยาวเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กเหล่านั้น โดยหากมีผู้เชี่ยวชาญคอยดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาจะสามารถช่วยให้พัฒนาทักษะในการช่วยเหลือตนเองและใช้ชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น (Salae, Nukaew & Suttharangsee, 2019)

การปรับตัวทางสังคมเป็นปัญหาที่สำคัญมากปัญหาหนึ่งสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสืบเนื่องมาจากการที่เด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องทางด้านระดับสติปัญญา (IQ) จึงมีความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ในเรื่องของการเรียนรู้ที่จะปรับตัวและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมน้อย ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่เป็นที่รังเกียจของบุคคลอื่น การมีมารยาททางสังคม และได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและสังคม ทั้งนี้ จากการสังเกตและสอบถามครูผู้สอน โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี พบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา มีปัญหาด้านการปรับตัวทางสังคม เช่น ขาดการรับรู้และ

ขาดความเข้าใจในความรู้สึกของตนเองที่มีต่อผู้อื่น ขาดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นที่เหมาะสม มีความสนใจและใส่ใจต่อผู้อื่นน้อย และขาดการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น จึงทำให้ยากลำบากต่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Niyomtham (2001) พบว่า ผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญามีวุฒิภาวะทางสังคมด้อยกว่าคนปกติ แต่การฝึกฝนที่คงเส้นคงวาในเรื่องวุฒิภาวะทางสังคมในช่วงเวลาต่อเนื่องก็จะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างพัฒนาวุฒิภาวะทางสังคมได้ ดังนั้น หากผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาได้รับการศึกษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมตั้งแต่วัยเด็กจะสามารถพัฒนาให้เป็นปกติและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างอิสระ ซึ่งการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถจัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการฝึกทักษะเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง สามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่นเกมแบบรายบุคคล การจัดกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมแนะแนว การทำกิจกรรมบำบัด กิจกรรมดนตรี กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ วิธีเรื่องราวทางสังคม แบบตัวอย่างเพื่อนคู่หู และศิลปะ เป็นต้น (Kosai, 2011) โดยกิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันและแก้ปัญหาให้กับคนทุกกลุ่ม ทั้งเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ในขอบข่ายด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม โดยมีรูปแบบและเทคนิคที่หลากหลาย อาจเป็นกิจกรรมแนะแนวโดยตรง หรือผสมผสานในการเรียนการสอน การฝึกอบรม ประชุมสัมมนาทั้งรายบุคคลและกลุ่ม Sangduang (2013) และ Labmala (1993) ได้ให้

ความหมายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญา โดยกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมกลุ่มที่ต้องจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามเป้าหมาย โดยกิจกรรมแนะแนวเน้นกระบวนการคิด การปรับตัวทางสังคม การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bamrung (2010) พบว่า เด็กที่มีความพิการ 9 ประเภท สามารถพัฒนาการปรับตัวทางสังคมได้ โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมแนะแนวต้องจัดให้ตรงกับความต้องการหรือความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภท จึงจะทำให้ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นพัฒนาการปรับตัวทางสังคมได้ดีขึ้น และ Niyomtham (2001) พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่ได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมกลุ่มแบบบูรณาการผ่านการเล่นที่บ้านภูมิปัญญามีทักษะการปรับตัวทางสังคมสูงขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มักใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการศึกษาการปรับตัวทางสังคมสำหรับเด็กปกติ ดังเช่น งานวิจัยของ Uthakarn (2009) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมแนะแนวและเปรียบเทียบความสามารถด้านการปรับตัวทางสังคมก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนการปรับตัว

ทางสังคมโดยรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Preechanukul, Suksawat and Sansa (2018) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนโคกตูมวิทยา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระยะเวลาหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ระยะเวลาหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีการรับรู้ด้านการศึกษาต่อสายอาชีพไม่แตกต่างกับระยะหลังการทดลอง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางสังคม โดยส่วนใหญ่มักจะเน้นไปในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปกติที่สามารถเรียนร่วมชั้นเรียนได้ทั่วไป แต่ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา หรือกลุ่มบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ยังมีการวิจัยที่ค่อนข้างน้อย และเป็นงานวิจัยที่ไม่ค่อยทันสมัยนัก โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้าน

สติปัญญา โดยทำการศึกษากับโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษารวมถึงสถานศึกษา ได้มีแนวทางในการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองและการติดตามผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

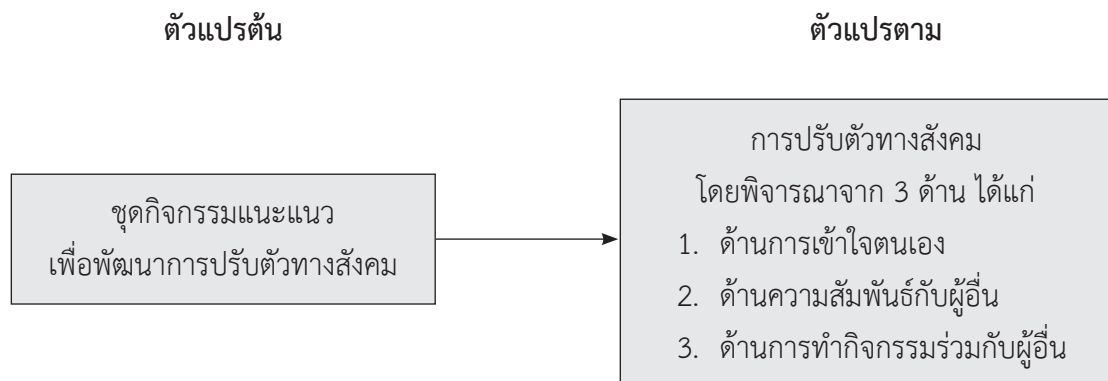
1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาได้พัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมตามศักยภาพและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
2. ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบของกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูบุคลากรทางการศึกษา ร่วมมือกันสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียนให้ทำกิจกรรมที่เอื้อต่อความสามารถด้านปรับตัวทางสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

สมมติฐานการวิจัย

1. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญามีการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญามีการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและการติดตามผลไม่ต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการปรับตัวของ Simon (1966 as cited in Bamrung, 2010) และแนวคิดทฤษฎีของ Roy & Robert (1981) ถึงแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ของกระทรวงสาธารณสุข ฉบับปี 2558 (Thaichilddevelopment, 2017) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการปรับตัวทางสังคม (Chantarasaengnowee, 2018) สอดคล้องกับ (Lukinthorn, Srisaart & Chantawee 2016) ที่ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาสามารถปรับตัวทางสังคมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนได้ จากการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าใจตนเอง 2) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 3) ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม

ตัวแปรตาม คือ การปรับตัวทางสังคม ได้แก่ 1) ด้านการเข้าใจตนเอง 2) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น 3) ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

ขอบเขตด้านประชากร

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับประชากร คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ นักเรียนที่มีภาวะบกพร่อง

ทางสติปัญญาที่ได้รับการวินิจฉัยทางการแพทย์ หรือที่มีใบรับรองแพทย์ว่ามีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย (Mild Intellectual Disabilities) ซึ่งมีระดับสติปัญญา ระหว่าง 50 - 89 เป็นผู้ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน และยินดีเข้าร่วมวิจัย และมีเกณฑ์การคัดออก คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาที่ไม่สามารถเข้าร่วมการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมได้ครบ จำนวน 8 ครั้ง

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการทดลอง

ใช้ระยะเวลาทั้งหมด 1 เดือน ระหว่างวันที่ 1-30 กันยายน 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

เครื่องมือทดลอง คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา จำนวน 8 ครั้ง ประกอบด้วยกิจกรรมครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ เพื่อให้นักเรียนสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัย ครู และนักเรียน กิจกรรมครั้งที่ 2 เอาใจเขามาใส่ใจเรา เพื่อให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมครั้งที่ 3 กลับตัวได้ กลับใจดี เพื่อให้นักเรียน

พัฒนาการแสดงออกทางพฤติกรรมที่มีต่อเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมครั้งที่ 4 ดวงดาวปริศนา เพื่อให้นักเรียนแสดงออกให้กำลังใจและชมเชยเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมครั้งที่ 5 ดอกไม้นี้ให้เธอ เพื่อให้นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมครั้งที่ 6 ร่วมแรงร่วมใจ เพื่อให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมครั้งที่ 7 หอคอยรวมพลัง เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการปรับตัวทางสังคม เมื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ และกิจกรรมครั้งที่ 8 ปังฉิมนิเทศ เพื่อให้ให้นักเรียนสรุปผลการเรียนรู้ที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ครั้งละ 50 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1 - 30 กันยายน 2565

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามแนวคิดของ Simon (1996) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยมีข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเชิงบวก จำนวน 9 ข้อ และข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอ

อนุญาตเก็บข้อมูลกับประชากรถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรดิตถ์

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัยต่อผู้ปกครองและเอกสารชี้แจงและคำยินยอมของผู้ร่วมการวิจัย เพื่อสอบถามความสมัครใจและขออนุญาตดำเนินการวิจัยในประชากร คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ก่อนเริ่มดำเนินการทำแบบวัดและทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3. ผู้วิจัยอบรมเตรียมความพร้อมให้กับครูผู้ช่วยวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อชี้แจงรายละเอียดบทบาทหน้าที่ อธิบายคู่มือการดำเนินการวิจัย ในครั้งนี้ เช่น เป็นผู้ทำแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมของนักเรียน เป็นผู้ช่วยจัดเตรียมอุปกรณ์ในการดำเนินชุดกิจกรรมแนะแนว และเป็นผู้ช่วยดูแลความเรียบร้อยในการทำกิจกรรมแนะแนว เป็นต้น เกณฑ์คัดเลือก ได้แก่ เป็นครูผู้สอนประจำชั้นนักเรียนอย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา และเป็นครูผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นประจำ

การทดลอง

4. ผู้วิจัยให้ประชากรทำแบบวัดการปรับตัวทางสังคมก่อนการทดลอง โดยผู้วิจัยอ่านข้อคำถามของแบบวัดการปรับตัวทางสังคมให้กับนักเรียนฟังไปพร้อม ๆ กัน ทีละหนึ่งข้อ และมีครูผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มเป็นผู้ช่วยเหลือในการอธิบายเพิ่มเติมในข้อที่นักเรียนไม่เข้าใจ หลังจากผู้วิจัยเริ่มปฐมนิเทศชี้แจงรายละเอียดและทำการบันทึกคะแนนแบบวัดการปรับตัวทางสังคมที่ได้ไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ชุดกิจกรรม
 แนวโน้มเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม สถานที่
 ใช้ในการทำกิจกรรมแนวโน้มนั้น คือ ห้องประชุม
 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี โดยมี
 ครูผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดูแลนักเรียนที่ได้รับผิดชอบ
 ประจำกลุ่มของตนเองขณะดำเนินกิจกรรม
 แนวโน้มนั้น เช่น กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ
 ในกิจกรรม อธิบายการทำกิจกรรมแนวโน้มนั้นเพิ่มเติม
 เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ และสังเกตการปรับตัวทาง
 สังคมและพฤติกรรมในการแสดงออกของนักเรียน
 ประจำกลุ่มของตนเอง เป็นต้น และผู้วิจัยยังให้
 นักเรียนทำสมุดสะสมดาว โดยการให้สติ๊กเกอร์ดาว
 ไปติดที่สมุดสะสมดาวกรณีที่นักเรียนมีส่วนร่วมทำ
 แต่ละกิจกรรมแนวโน้มนั้นได้ดี มีความตั้งใจในการทำ
 กิจกรรม หากนักเรียนสามารถสะสมดาวได้มากที่สุด
 ผู้วิจัยมีของรางวัลให้ เช่น ตุ๊กตา ขนม และอุปกรณ์
 การเรียน/การสอน เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้น
 ให้นักเรียนเกิดความสนใจและใส่ใจต่อกิจกรรม
 ที่เข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง

การติดตามผล

6. ผู้วิจัยให้ประชากรทำแบบวัดการปรับตัว
 ทางสังคมหลังการทดลองและให้ครูผู้ช่วยวิจัย
 ทำแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลอง

โดยแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมมีลักษณะของ
 ข้อคำถามที่บ่งบอกพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัด
 เช่น นักเรียนแสดงความรู้สึก ยิ้ม ร่าเริง เมื่อได้ทำ
 กิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เป็นต้น
 พร้อมบันทึกคะแนนไว้ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์
 ข้อมูลในลำดับต่อไป

7. ผู้วิจัยเว้นการทดลองในการติดตามผล
 เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อใช้วัดความคงทนหลังจาก
 การจัดกิจกรรมแนวโน้มนั้นเพื่อพัฒนาการปรับตัว
 ทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้าน
 สติปัญญาเสร็จสิ้น โดยให้ประชากรทำแบบวัด
 การปรับตัวทางสังคมและครูผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ทำ
 แบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมในการติดตามผล
 เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

8. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
 ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนน
 การปรับตัวทางสังคมของประชากรก่อนการทดลอง
 และหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนวโน้มนั้น
 เพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมของประชากร ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

เวลาทดลอง	μ	σ	แปลผล
ก่อนการทดลอง	1.76	0.77	ระดับปานกลาง
หลังการทดลอง	2.36	0.59	ระดับมาก

ก่อนการทดลองประชากรมีการปรับตัวทางสังคมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมเท่ากับ 1.76 ($\sigma = 0.77$) ส่วนหลังการทดลองประชากรมีการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมเท่ากับ 2.36 ($\sigma = 0.59$) นั้น แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคม

หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมของประชากรหลังการทดลอง และติดตามผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมของประชากรหลังการทดลอง และติดตามผล

เวลาทดลอง	μ	σ	แปลผล
หลังการทดลอง	2.36	0.59	ระดับมาก
ติดตามผล	2.53	0.23	ระดับมาก

หลังการทดลองประชากรมีการปรับตัวทางสังคมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมเท่ากับ 2.36 ($\sigma = 0.59$) ส่วนการติดตามผลประชากรมีการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมเท่ากับ 2.53 ($\sigma = 0.23$) นั้นแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและติดตามผลไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและติดตามผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและติดตามผล

เวลาทดลอง	μ	σ	แปลผล
หลังการทดลอง	2.52	0.46	ระดับมาก
ติดตามผล	2.41	0.25	ระดับมาก

หลังการทดลองประชากรมีการปรับตัวทางสังคมในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมเท่ากับ 2.52 ($\sigma = 0.46$) ส่วนการติดตามผลประชากรมีการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมเท่ากับ 2.41 ($\sigma = 0.25$) นั้นแสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและการติดตามผลไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแบบวัดการปรับตัวทางสังคมและสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

สรุปการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและติดตามผลไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

3. ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกตการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและติดตามผลไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในสมมติฐานที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมในนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีการดำเนินการโดยใช้เทคนิคและวิธีการให้ความรู้เพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน

การเข้าใจตนเอง 2) ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น และ 3) ด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ ประกอบด้วย การอธิบาย โดยใช้ภาพเป็นตัวกลางในการสื่อสาร การใช้สื่อในการอธิบายแบบสไลด์ (Power point) การใช้สื่อวีดิทัศน์ การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง และการทดลองปฏิบัติจริงระหว่างดำเนินกิจกรรมแนะแนว ซึ่งมีหลักการในการมุ่งเน้นการเรียนรู้ โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นผ่านกระบวนการคิด และการแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการค้นพบองค์ความรู้จากประสบการณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวในแต่ละครั้งจนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ ๆ ด้วยตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคม ดังนั้น จึงทำให้ภายหลังการเข้าร่วมการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้ และการพัฒนาพฤติกรรมเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคมเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

นอกจากนั้น กิจกรรมแนะแนวในแต่ละครั้ง เน้นพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การปรับตัวทางสังคม ด้านการเข้าใจตนเอง โดยใช้วิธีการให้นักเรียนกลุ่มทดลองรู้จักและเข้าใจ พฤติกรรมของตนเอง ที่มีต่อเพื่อน และสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อเพื่อนเพื่อการปรับตัวทางสังคมได้อย่างเหมาะสม ต่อมาการปรับตัวทางสังคมด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น เนื่องจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวช่วยพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มทดลองสร้างความประทับใจต่อผู้อื่นเพื่อให้เกิดการยอมรับและมีสัมพันธภาพ

ที่ดีโดยแสดงพฤติกรรมในการทักทาย ยิ้มแย้ม ให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย เป็นผู้ให้และผู้รับอย่างถูกต้องเหมาะสม และการปรับตัวทางสังคมด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพราะการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวช่วยพัฒนาให้นักเรียนกลุ่มทดลองปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยเน้นการทำกิจกรรมแนะแนวในรูปแบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มทดลองกล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมกับเพื่อน มีความร่วมมือในการทำงานและมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน และมีวิธีการเรียนรู้ในการวางแผนการทำงานร่วมกับเพื่อน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Harris (1985, as cited in Tuereandee, 2010) ที่นำเสนอเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลายจะช่วยสร้างความน่าสนใจในการดำเนินกิจกรรม และช่วยสร้างองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลาย และครอบคลุมรอบด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Athikiat and Santhuankaew (2017) ที่นำเสนอเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการทำกิจกรรมให้ความรู้ควรประกอบด้วย การสร้างความชัดเจน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การสร้างความคิดใหม่ ๆ จากการอภิปรายร่วมกัน เพื่อแก้ไขความคิดและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ตลอดจนการนำความคิดและความรู้ที่ได้ไปใช้จริง ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมในกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนองานวิจัยใกล้เคียงซึ่งเป็นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมกลุ่มในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยใกล้เคียงกับ

นักเรียนกลุ่มทดลอง ดังเช่นงานวิจัยของ Kanyanat (2015) ศึกษาการใช้กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเขารวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว นักเรียนมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ Chantarasaengnowee (2018) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสฤทธิเดช จังหวัดจันทบุรี พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Somoniam (2021) ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 29 จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีระดับการปรับตัวทางสังคมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสามารถช่วยพัฒนาการปรับตัวทางสังคมในนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองและโรงเรียนในการนำกิจกรรมแนะแนวไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงดูบุตรหลานและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างถูกต้องต่อไป

จากผลการวิจัยในสมมติฐานที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางสังคมหลังการทดลองและติดตามผลไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมที่ใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองนั้น นอกจากจะสามารถช่วยให้นักเรียนกลุ่มทดลองมีการปรับตัวทางสังคมเพิ่มมากขึ้นหลังจากได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแล้วยังสามารถยกระดับการปรับตัวทางสังคมไว้ได้ในการติดตามผล ซึ่งมีช่วงเวลาห่างกันประมาณ 2 สัปดาห์ ทั้งนี้สืบเนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวมีประสิทธิภาพในการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมซึ่งเกิดการเรียนรู้ในเชิงรูปธรรม โดยมีการเน้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองทุกคนทำกิจกรรมร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม บอกข้อดี ข้อเสียของตนเอง บอกในสิ่งที่ตนเองชอบและไม่ชอบได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนกลุ่มทดลองรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเอง มีการปรับมุมมองความคิดที่ดีขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน มีโอกาสให้การแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด มีโอกาสได้ฝึกกระบวนการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์อย่างเป็นขั้นตอนจากกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับความรู้และมีประสบการณ์ที่หลากหลาย อีกทั้งยังเกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมแนะแนวแล้ว นักเรียนกลุ่มทดลองมีโอกาสนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นจากประสบการณ์จริงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ซึ่งเปรียบเสมือนการทบทวนความรู้เดิมอยู่เสมอ จึงเป็นการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมในระยะยาว และมีความคงทน

ดังเช่นจากการทำกิจกรรมแนะแนวครั้งที่ 2 เรื่อง เอาใจเขามาใส่ใจเรา และกิจกรรมแนะแนวครั้งที่ 3 เรื่อง กลับตัวได้ กลับใจดี โดยเน้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองสามารถพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านการเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น และเน้นการลงมือปฏิบัติจริง มีการแสดงบทบาทสมมติ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้มีประสบการณ์จริง เกิดการยอมรับ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ จากการทำกิจกรรมแนะแนวครั้งที่ 4 เรื่อง ดวงดาวปริศนา และกิจกรรมแนะแนวครั้งที่ 5 เรื่อง ดอกไม้ไม่ให้เธอ เน้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองสามารถพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีขึ้น ด้วยการให้นักเรียนกลุ่มทดลองระดมความคิดเห็นเป็นกลุ่มในการแก้ไขปัญหา มีการแสดงออกถึงบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม เน้นการร่วมทำกิจกรรมแนะแนวเป็นทีม เพื่อให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเพื่อน ช่วยให้นักเรียนกลุ่มทดลองปรับมุมมองความคิดของตนเองที่มีต่อเพื่อนได้อย่างเหมาะสม และมีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากการทำกิจกรรมแนะแนวครั้งที่ 6 เรื่อง ร่วมแรง ร่วมใจ และกิจกรรมแนะแนวครั้งที่ 7 เรื่อง หอคอยรวมพลัง เน้นให้นักเรียนกลุ่มทดลองสามารถพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

โดยการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวในครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการปรับตัวทางสังคมของ Hurlock (1978) ที่กล่าวว่า การที่ได้จะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ประการแรก ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะเข้ากับสังคมได้ดี ต้องปฏิบัติตามแนวทางที่สังคมยอมรับ โดยการเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และมีการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ ประการที่สอง บทบาทในสังคม ต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับบทบาทที่สังคมยึดถือปฏิบัติ โดยการเรียนรู้ที่จะยอมรับกฎระเบียบ และยอมรับกฎเกณฑ์ในสังคมได้ และประการสุดท้ายทัศนคติต่อสังคม เด็กต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลและกิจกรรมของสังคม รู้สีกว่าตนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมมีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือต่าง ๆ ในสังคมสามารถแสดงออกถึงความต้องการและความรู้สึกของตนเองได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคม มีกฎกติกาหรือข้อตกลงร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแสดงออกทางความคิดและความรู้สึกของนักเรียน มีขั้นตอนการร่วมกิจกรรมเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคม ให้นักเรียน เน้นการลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ในการทดลองในบางกิจกรรมแนะแนวเกี่ยวกับการปรับตัวทางสังคม เมื่อนักเรียนเจอสถานการณ์จริงจึงทำให้เกิดการปรับตัวทางสังคมได้ดีขึ้น จากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ที่ต้องการให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ Department of Academic Affairs, Ministry of Education

(2001) ได้กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์เรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในระยะยาวได้ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้การนำกิจกรรมแนะแนวไปใช้ให้เกิดผลระยะยาว และคงทนถาวร ผู้นำกิจกรรมแนะแนวควรให้กรอบแนวคิดการจัดการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจยอมรับตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์แสดงออกอย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีการเปรียบเทียบการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมในกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาหลังการทดลองและติดตามผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนองานวิจัยที่มีความใกล้เคียง ซึ่งเป็นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมกลุ่มที่มีการติดตามผลหลังการทดลอง ดังเช่นงานวิจัยของ Natheeluang (2017) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการตัวแบบสัญลักษณ์ และการสร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อพัฒนาการปรับตัวของผู้ปกครองเด็กออทิสติกพบว่า ผู้ปกครองเด็กออทิสติกมีระดับการปรับตัวหลังการทดลองและติดตามผลไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lukinthorn (2016) ศึกษา

ผลการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคม พบว่า ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างจากติดตามผล

กรณีผลการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองในการติดตามผลไม่แตกต่างกับหลังการทดลอง นั้น การทำกิจกรรมสำหรับพัฒนาการปรับตัวทางสังคมจึงควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงจากการได้ทบทวนความรู้เดิมอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมให้เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียนในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1) จากผลการวิจัย พบว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการปรับตัวทางสังคม มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาเพิ่มขึ้น ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานทางด้านสาธารณสุข หรือผู้ที่สนใจ สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้ในประชากรที่ใกล้เคียงกัน เพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมได้ตามความเหมาะสม

1.2) จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาสามารถพัฒนา

และฝึกฝนได้และควรทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความคงทนของการปรับตัวทางสังคม ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษา หรือสาธารณสุข ควรมีการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว อันส่งผลให้การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมประสบความสำเร็จได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

1.3) จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาสามารถพัฒนา และฝึกฝนได้และควรทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความคงทนของการปรับตัวทางสังคม ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรตระหนักถึงการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา โดยการร่วมมือกันสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนสามารถปรับตัวทางสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ผู้ที่สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการปรับตัวทางสังคมประยุกต์ใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องในด้านอื่น ๆ โดยมีการบูรณาเทคนิค หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้

การปรึกษาและแนะแนวเพื่อให้การปรับตัวทางสังคมเพิ่มขึ้น

2.2) ผู้สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการปรับตัวทางสังคมประยุกต์ใช้กับตัวแปรอื่นที่ใกล้เคียงกับการปรับตัวทางสังคม เช่น การปรับตัวทางอารมณ์ เป็นต้น

2.3) ผู้สนใจสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการปรับตัวทางสังคมประยุกต์ใช้กับประชากรในเด็กกลุ่มปกติและเด็กกลุ่มอื่น เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าหากันได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระสุข สุขสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร. จุริรัตน์ นิลจันทิก ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กโรงเรียนเรียนรวม และเจ้าของงานวิชาการต่าง ๆ ที่ได้อ้างอิงถึง นักเรียนที่เข้าร่วมการทดลอง ผู้อำนวยการและบุคลากรโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดกิจกรรมและเอื้อเฟื้อเรื่องสถานที่อำนวยความสะดวก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

REFERENCES

- Athikiat, K., and Santhuankaew, T. (2017). **Modern teaching and new teaching techniques**. Retrieved from https://regis.skru.ac.th/RegisWeb/webpage/addnews/data/2017-07-24_078.pdf. [2022, 2 July.] (In Thai)

- Bamrung, S. (2010). **The insertion of practice challenge activities for applicants often does not meet the standards of students in different levels.** Chiang Mai: Chiang Mai University. (In Thai)
- Chantarasaengnowee, K. (2018). **The results of the use of a guidance activity package using learning management techniques outside the classroom for development.** social adaptation of grade 1 students at Sarididet School Chanthaburi Province. (Thesis of Master of Education). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (2008). **Basic Education Core Curriculum 2008.** Bangkok: Guru Printing House, Lat Phrao Council.
- Erikson, E. H. (1968). **Lentity and The Life Cycle.** New York: International University.
- Harris, B.M. (1985). **Supervisory Behavior in Education.** New Jersey: Prentice Hall.
- Hurlock, E. B. (1978). **Child Development.** 6 th ed. New York: McGraw – Hill.
- Kanyanat, P. (2015). **An approach to the development of the of customs procedures to enhance the country's competitiveness.** (research report). Bangkok: National Defence College. (In Thai)
- Kosai, W. (2011). **The development of language proficiency in early childhood children by using a teaching model.** Natural Language in Child Development Center, Buriram Province. (Thesis Doctor of Philosophy). Chachoengsao, Rajabhat Rajanagarindra University. (In Thai)
- Labmala, S. (1993). Some recommendations for cooperative learning. **Curriculum Development Journal**, 12, 3-5.
- Lukinthorn, P. (2016). **Development of social adaptation of Mathayomsuksa 1 students by using activities.** Enhancement of social adaptation: applying self-assessment concepts to compare social adaptation of Mathayomsuksa 1 students. (Master of Education thesis). Mahasarakham: Mahasarakham University. (In Thai)
- Lukinthorn, P., Srisaart, O. & Chantawee, P. (2016). Development of Social Adaptation of Mathayomsuksa 1 Students Using Activities to Promote Social Adaptation: Application of Self-Assessment Concepts. **Journal of Educational Measurement Mahasarakham University**, 22(1), 232-234. (In Thai)

- Ministry of Education. (2008). **Education for Persons with Disabilities Act B.E. 2551 and 6 subordinates under the Act.** Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Natheeluang, B. (2017). **An approach to the development of the advance tariff ruling service provided by customs tariff bureau, Customs Department.** Bangkok: Thammasat University. (In Thai)
- Niyomtham, S. (2001). **Guidelines for Student Development Activities According to the Basic Education Curriculum, 2001.** Bangkok: Department of Academic Affairs, Ministry of Education.
- Phankrai, K. (2015). **The use of guidance activities to develop social adaptive abilities for Mathayomsuksa 2 students at Ban Khao Ruak School.** Lopburi: Ban Khao Ruak School Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. (In Thai)
- Phongsajiraangkul, N. & Rangkoon, A. (2021). Approaches to increasing the efficiency of personnel working in the new normal era: a case study of maintenance division, operation and maintenance department provincial electricity authority area 1 (Northeastern). **Journal of Modern Learning Development, 7(1), 301-312.** (In Thai)
- Preechanukul, P., Suksawat, J. & Sansa, N. (2018). The results of using a career guidance activity package to develop awareness of vocational education of Mathayomsuksa 2 students, Khok Tum Wittaya School Lopburi Province. **Silpakorn Journal of Education Research, 10(1), 308-320.**
- Roy, S.C., & Andrew, H.A (1999). **The Roy's adaptation model.** San Mateo, CA: Appleton & Lange.
- Roy, S.C. & Robert, S. L. (1981). **Theory Construction in Nursing: An Adaptation Model.** Englewood cliff, N. j.: Prentice Hall.
- Salae, Z., Nukaew, O. & Suttharangsee, W., (2019). A Study of Islamic-Based Mental Health Education Program on Caring Behaviors of Caregivers in Families of Children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder with Cognitive Disability: An Assessment Preliminary study. **Journal of the Southern College of Nursing and Public Health Network, 6 (2), 66-80.** (In Thai)

- Sangduang, J. (2013). **The effect of using a guidance activity package to develop positive psychology of Mathayomsuksa 2 students at Phadungpanya School, Tak Province.** (Master of Arts, unpublished). Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi. (In Thai)
- Simon, H. A. (1966). **Administrative Behavior: A Study of Decision Making Process in Administrative Organization.** Toronto: The Free Press.
- Sriwongpanich, N. (2018). **Social adaptation is difficult among people with lower intelligence levels.** Bangkok: Rajanukul Institute. (In Thai)
- Somoniam, M. (2021). Effects of Group Activities on Social Adaptation of Secondary School Students 4. Faculty of Education Nakhon Ratchasima Rajabhat University. **Ratchapruet Journal**, 20(1), 95-105. (In Thai)
- Thaichilddevelopment. (2017). **Mental Health Department Version, Ministry of Public Health, on Child Development.** Retrieved from <https://www.thaichilddevelopment.com> [2022, 28 September.] (In Thai)
- Tuereandee, W. (2010). **Supervision of teaching.** Nakhon Pathom: Silpakorn University Printing House.
- Uthakarn, N. (2009). **The use of guidance activities. to develop social adaptability of students in Mattayom Suksa 1, San Pa Tong Wittayakom School Chiang Mai Province Chiang Mai University: Chiang Mai.** Retrieved from https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/CMU.the.2009.516. [2023, 2 May.] (In Thai)
-

Research Article

IMPROVING THAI UNIVERSITY STUDENT'S ACADEMIC PROCRASTINATION AND SELF-EFFICACY THROUGH ONLINE CBT-BASED INTERVENTION

Piyaphorn Doowa* and Dr. Rajitha Menon Arikatt

Graduate School of Human Sciences, Department of Psychology, Assumption University of Thailand

*E-mail: nehadoowa@gmail.com

Received: 2023-09-21

Revised: 2023-10-06

Accepted: 2023-10-12

ABSTRACT

This study explored the effectiveness of the online 2-week CBT-based intervention on reducing academic procrastination and enhancing academic self-efficacy among Thai undergraduate students. A pre-test post-test group design was used for the quantitative study; participants (N = 30) were assessed at 3-time points: pretest (before intervention), post-test 1 (2 weeks after intervention), and post-test 2 (2 months after intervention). The Academic Procrastination Scale (APS) and Academic Self-Efficacy Inventory (CSEI), which are both Likert-type scales, were used. Semi-structured interviews (N = 3) were conducted, and thematic analysis was used to analyze qualitative data. Results showed that the intervention significantly reduced academic procrastination pre-test (M = 2.83, SD = 0.52) to post-test 1 (M = 2.66, SD = 0.52) but not academic self-efficacy. Qualitative feedback from participants supported these findings, suggesting that the intervention can be a valuable tool for helping students overcome procrastination and build confidence in their academic abilities.

Keywords: academic procrastination, academic self-efficacy, cbt-based procrastination intervention, online intervention

INTRODUCTION

Online teaching in Italy has reduced student performance by 1.4 credits per semester due to procrastination which further delayed the graduation process by approximately two semesters (De Paola et al., 2023). Since February 2020, the pandemic has led educational institutes to shift to online learning to minimize the spread of infectious disease Corona virus. Students transitioned from in-class learning to attending their classes on Zoom (Cummins et al., 2022). Evidence shows that 48.4% of students procrastinate in task-related characteristics, 27.3% procrastinate in self-related characteristics and 24.3% procrastinate in academic tasks (Samson, 2021). Studies reported that academic procrastination is estimated to affect between 25% and 50% of undergraduates (Ferrari et al., 1995).

Procrastination was identified as one factor that impacted distance learning (Valieva et al., 2020) since it became a trend in many countries including Thailand (Thongsri et al., 2019). Research indicates that learners display academic procrastination as their prevailing disposition, which negatively correlates with academic performance (Hasan et al., 2021). Multiple studies have established

links between academic procrastination and academic self-efficacy (Mutlu, 2018, Wang et al., 2022 & Gungore, 2022). Students with high levels of self-efficacy have been found to be more intrinsically driven and are more likely to succeed in completing their tasks when compared to those with low self-efficacy (Arazo et al., 2023).

Research Objectives

1. To explore whether student's academic self-efficacy levels can be enhanced after completing the 2-week online CBT based intervention.
2. To explore whether student's academic procrastination levels can be reduced after completing the 2-week online CBT-based intervention.

Expected Benefits

1. University students will gain a better understanding about what academic procrastination is and gain evidence-based techniques to manage their time and schedule better.
2. The education institutes could utilize the translated material from the intervention to train future teachers and staffs so they can assign classwork and homework in a timely manner.

3. Counselors who specialize in CBT could adopt the approach and support students by motivating them to reach their full potential.

4. Future researcher could replicate the study by using the existing module.

Research Scope

In this study, a pre-test post-test design was utilized to examine the efficacy of the 2-week online CBT-based intervention among Thai undergraduate students. Specific variables; academic procrastination, and academic self-efficacy were explored. The sample size is limited to the Thai population the intervention was conducted in Thai.

Literature Review

Procrastination has a significant impact on multiple aspects of an individual's life including academic, professional, interpersonal, and financial management. Despite their best efforts, those who procrastinate frequently fail to fulfil any necessary obligation such as finishing their assignments or making tough decisions.

The degree of procrastination varies, however, those who procrastinate more often than not experience more psychological discomfort and distress

as it develops to become a chronic problem (Balkis & Duru, 2007). Procrastination often operate based on individuals own unique internal code, for instance, "I must be perfect", "if it's not done right, or it's not worth doing at all". Since procrastination has gained widespread attention, numerous predictors and correlated keys variables have been identified. Previous research has demonstrated that procrastination is significantly predicted by various factors. For instance, low levels of mindfulness (Sirois & Tosti, 2012), low achievement goals, self-esteem, and self-regulated failure (Rebetez, Rochat & van-Linden, 2015); Steel, 2007; Wäschle et al., 2014), and low energy (Gropel & Steel, 2008). In a meta-analysis study, the importance of procrastination studies was highlighted by emphasizing on the need to study academic interventions for academic procrastination and develop effective interventions. (Zacks & Hen, 2018). A randomized controlled trial conducted on 120 students with problematic procrastination behavior showed that online CBT intervention was effective at helping students who were experiencing challenges associated with procrastination behavior (Küchler, Albus, Ebert & Baumeister, 2019). Evidence from another meta-analysis

study which utilized different therapy approaches (CBT, REBT, RT) on over 600 students from six different countries showed a positive outcome across all range of intervention methods. The participants in the experimental condition's procrastination levels decreased by over one standard deviation than those in the control condition after the completion. A recent investigation on the efficacy of reality therapy was conducted among university students. Results from 10 online sessions revealed that their level of academic procrastination significantly decreased at posttest. It was further suggested to use a different therapeutic approach in future research to gain a different viewpoint (Celik & Odaci, 2018). Previous intervention studies have shown that psychological approaches such as motivational strategies have successfully reduced student's level of procrastination and made them better at handling procrastination behavior (Hidayah & Mu, 2020).

Cognitive Behavior Therapy (CBT) based intervention is an intervention

targeting individuals' beliefs regarding their procrastination behavior drawing techniques from clinically proven scientific studies (Toker & Avici, 2015; Kroenke & Swindle, 2000 and Durham et al., 2005).

Hypothesis

The hypotheses of this study are:

1. Both the post-test1 and post-test 2 scores on academic procrastination of Thai university students will be significantly lower than the pre-test scores.
2. Both the post-test1 and post-test 2 scores on academic self-efficacy of Thai university students will be significantly higher than the pre-test scores.

Conceptual Framework

The research conducted based on Temporal Motivation Theory, which explains how an individual's prioritize and perceive task based on their timeframe and expected outcome. It is the most valid theory of procrastination.

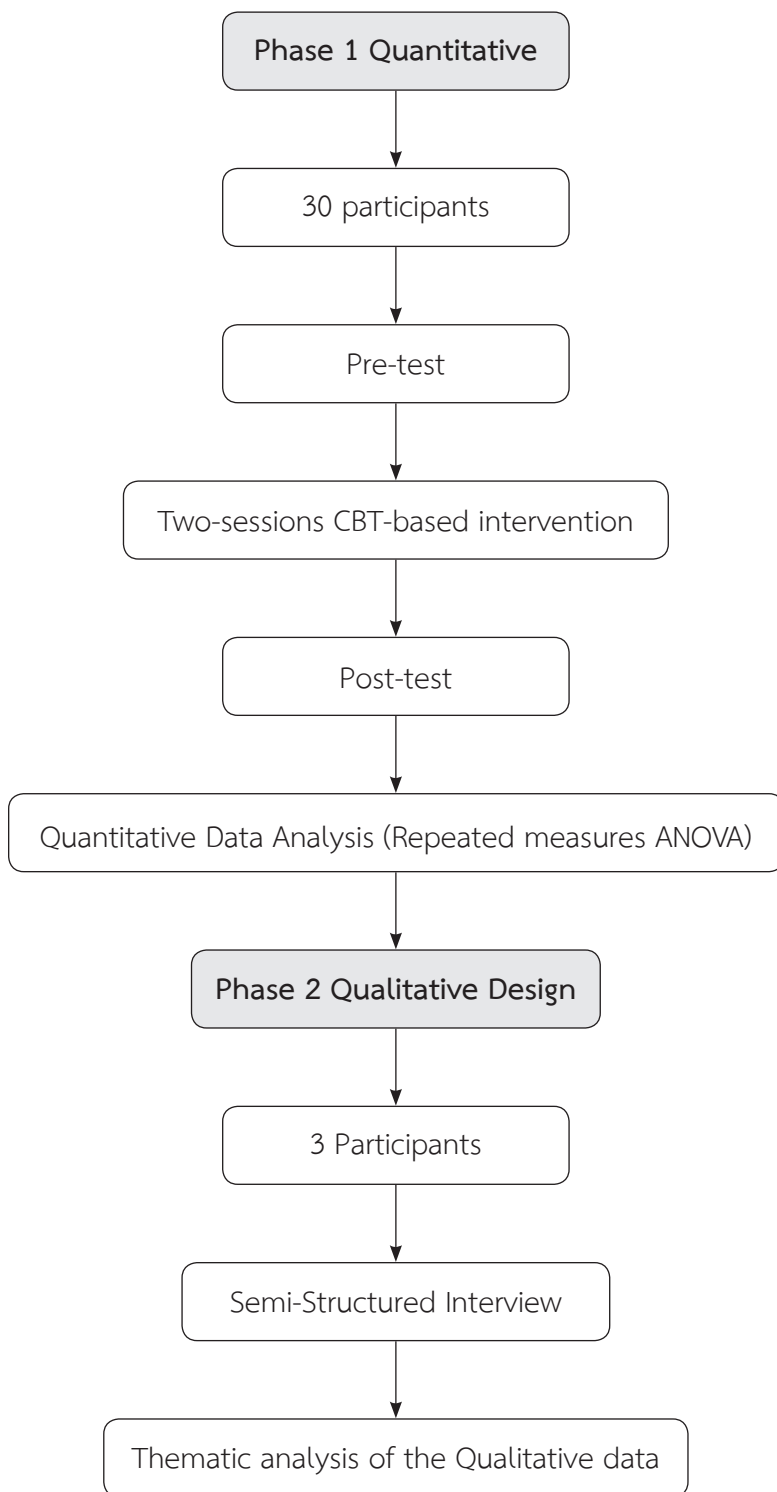

Figure 1 The process in the study

Methodology Material

Design

The effectiveness of the intervention was evaluated by collecting both the quantitative and qualitative data simultaneously. It allows for addressing a practical issue in a systematic and dialectic way (Ivankova & Wingo, 2018) and the researcher can return to the qualitative data and reread quotes in context of the larger document (Malina et al., 2011). For the quantitative part, pre-test post-test group design was employed to explore the efficacy of the intervention (Privitera & Ahlgrim-Delzell, 2018). Data was collected at three different stages; pretest, post-test1, and post-test 2. One-way repeated measures ANOVA was used to examine the effect of the CBT-based procrastination intervention on the dependent variables (level of academic procrastination and academic self-efficacy). In the qualitative strand, 3 semi-structured interviews were conducted to support quantitative findings. Both the parts involved the same participants with two different sample sizes. The quantitative strand has a larger sample size (N = 30) than the qualitative part (N = 3).

Participants

A non-probability convenient sampling method was used to recruit the participants due to the difficulty of random sampling (Kandola et al., 2014). Students from different universities in Bangkok received an email with a cover letter explaining the purpose of the intervention study, all participation was voluntary. Participants must be a university student studying in Thailand to be eligible to participate in this study since the delivery was done in Thai. Thirty students in total (6.6% were aged 25, 13.3% were aged 22, 66.6% were aged 21, and 13.3% were aged 20). The required sample size was 28 as calculated using the statistical program G*Power 3.1.9.7 (Faul et al., 2017). This study used conducted using Zoom, and the sessions were an hour long. Participants were required to participate in both the sessions which was 1 week apart with their cameras on at all times to maximize engagement and focus.

Ethics approval

The Assumption University Institutional Review Board provided ethical approval on August 23, 2022. All the participants were given a unique ID to maintain their confidentiality during the intervention process. Participants

in the qualitative part gave verbal permission to record their verbatim and transcribe the recorded material afterwards for research purposes.

Study intervention

The online CBT-based procrastination intervention consists of 2 sessions (1 hour long). Overall, the protocol included rationale on procrastination, different ways to overcome procrastination (e.g. Changing thought patterns, keeping a time-table, prioritizing task through to-do-lists), recommended home work, and discussion.

Procedure

All 30 participants submitted their response on both the measures used; Academic Procrastination Scale (APS) consisting of 25 items (McCloskey, 2012) and College Self-Efficacy Inventory (CSEI) consisting of 20 items (Solberg et al., 1993). Both the measures displayed good construct, predictive, and discriminant validity (Betz & Hackett, 1983 and Chatrakamollathas, 2022). Participants received the link to participants in both the sessions via e-mail, they were required to open their cameras during their participation on Zoom, a simple, dependable and user-friendly cloud platform for video

conferencing and conversations (Archibald, et al., 2019). Experienced translators translated the original English questionnaire to Thai using the back-translation process. Furthermore, panel of experts, lecturers and PhD students in the field of Psychology reviewed the translated items for feasibility and appropriateness before use.

The CBT-based intervention was divided into 2 phases; 1st phase is the module preparation and 2nd phase is the Thai adaptation of the module. The objective of phase 1 was to raise awareness about procrastination, educate them about common excuses people make and allow them to identify any unhelpful rules that they may unknowingly make in their lives and reframe them to a more useful motivating thought process. The objective of phase 2 was to make them reflect upon their procrastinating behavior through understanding their thought pattern. Allowing them to reflect upon how to change, to prioritize tasks and to make real and measurable adjustments. Participants were encouraged to write down anything they found helpful during the session down and were required to keep their cameras on to maximize engagement.

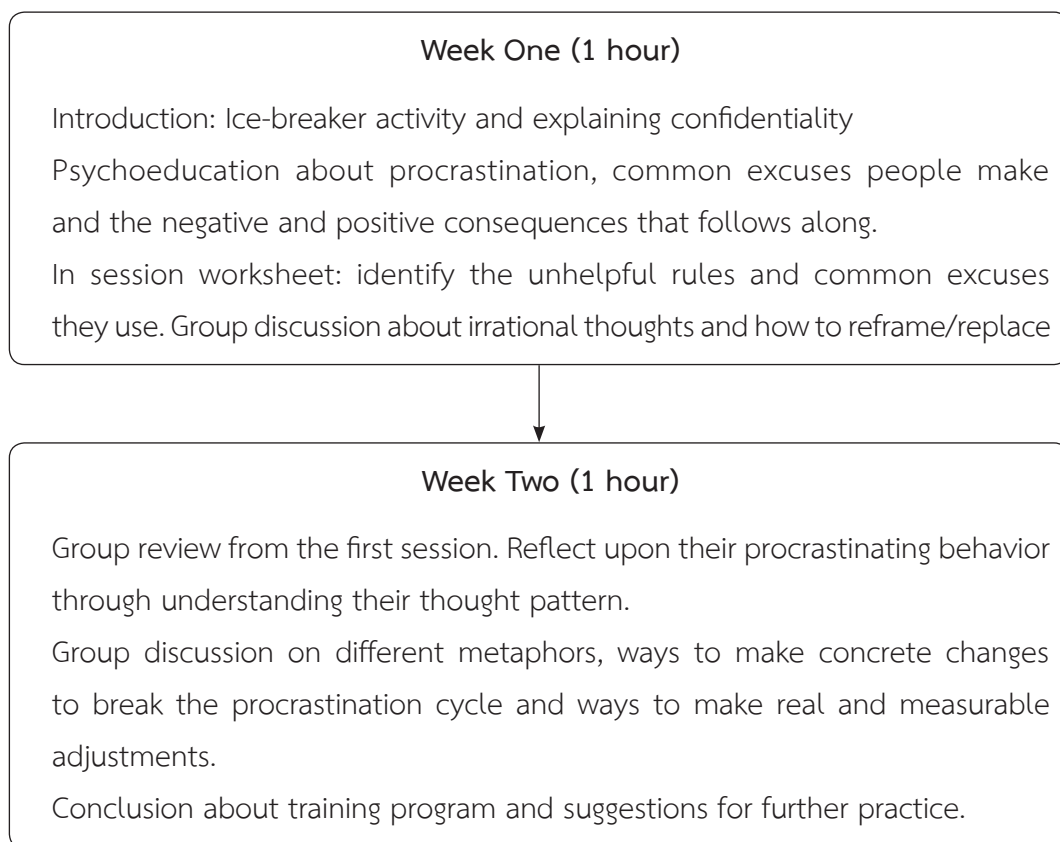

Figure 2 The Protocol of CBT-based Intervention

Quantitative part (Instruments)

Demographic questionnaire contains 7 questions related to age, gender, nationality, first language, university's name, major and year of study.

The Academic Procrastination Scale consists of 25 items and uses a 5-point Likert-type scale from 1 (disagree) to 5 (agree). Items 1, 8, 12, 14 and 25 are reversed score, total score ranges from 5 to 125, with higher scores indicating higher level of procrastination.

Sample items include "I usually allocate time to review and proofread my work". It has excellent internal consistency reliability value of Cronbach alpha = .94 and corrected item-total correlations was between values of .41-.73 suggesting that each of the items adequately discriminated participants based on their overall scores (McCloskey, Scielzo, 2015).

The College Self-Efficacy Inventory (CSEI) consists of 20 items measuring participants' beliefs in their abilities

to successfully complete college-related tasks and 3 sub-domains namely: academic, social and roommate (Solberg et al., 1993). It uses a 10-point Likert scale from 1 (not at all confident) to 10 (extremely confident), example items include “talk with your professors,” “make new friends at college,” and “write a course paper.” Internal consistency reliability estimates (Cronbach alphas) for scale scores in a sample of 1st-year college students range from .83 to .88 (Gore et al., 2005). It displayed good construct validity and predictive validity (Betz & Hackett, 1983).

Instrument translation procedure

A number of Thai bilingual translators translated all the items from English to Thai by working in different sections (Menon et al., 2012). Moreover, another group of bilingual experts backward translated different sections using the backward translation process. The translated material was then reviewed and edited by a panel of expert’s lecturers and PhD students who are studying and teaching Psychology as their major course. A pilot study was conducted on 4 students to establish replacement items (if any).

Data collection and analyses

Student’s pre-test scores were obtained from the participants

before receiving the intervention. Post-test scores was obtained after the end of 2 weeks after receiving the intervention. After 2 months, the participants were contacted once again to fill in the survey as a follow-up session to track their changes (if any). All statistical analyses were performed using SPSS, descriptive statistics were computed. One-way repeated measure ANOVA was performed to examine the mean difference between three time points.

Qualitative part (Procedure)

All three semi-structured interview were conducted via Zoom, with ensured safety and security. Participants were asked for their approval to record the session before the interview. The interview (author) recorded nonverbal cues including facial expression, emotions, and body language for additional information.

Five interview questions were prepared beforehand to examine the effectiveness of the intervention, the questions included: (1) What did you like most about this online procrastination intervention? (2) What component(s) of the online procrastination intervention was most difficult or challenging for you? (3) How, if at all, has this online procrastination intervention affected your

procrastination behavior? (4) How, if at all, has this training affected aspects of your life other than educational activities? Would you recommend the workshop to others? (5) What recommendations do you have to improve this online procrastination intervention.

Data collection and analyses

The author transcribed three video recordings and reviewed the student's verbatim several times for accuracy. Thematic analysis was used to examine

the data, after repeated observations and reflections, the author manually developed a list of codes that was associated to the title then codes were adjusted and narrowed down. Four major themes were generated (1) changes and enhancement (2) effect on life (3) helpful components and challenges and (4) recommendations. The participant's quotes responses were used to confirm the accuracy of the data (Braun & Clarke, 2006).

Table 1 One-way Repeated Measures ANOVA (Academic Self-Efficacy)

	ANOVA				
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig
Within Groups	2.70	2	1.351	3.08	.053
Total	25.43	58	.44		

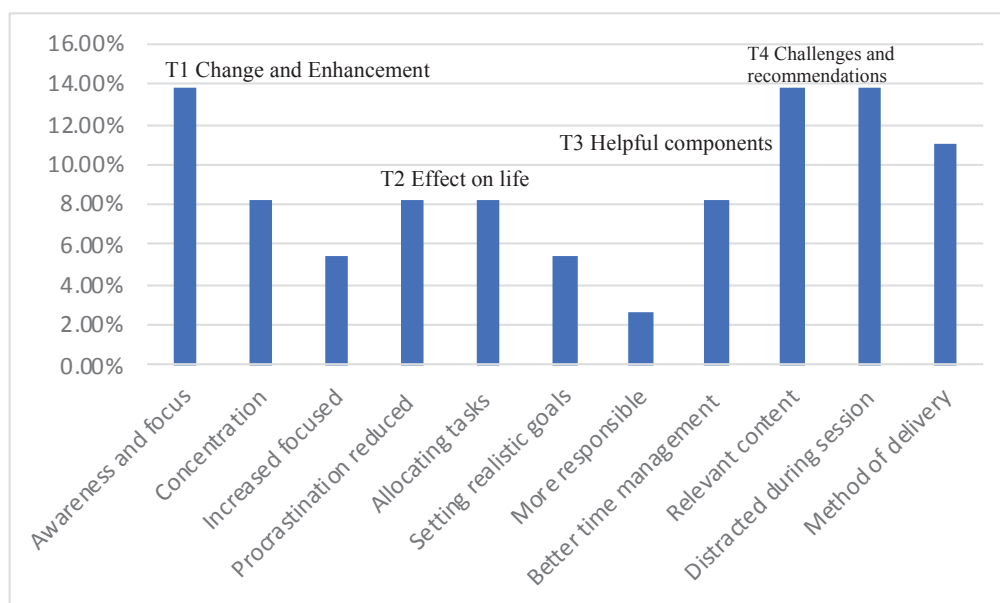
Table 2 One-way Repeated Measures ANOVA (Academic Procrastination)

	ANOVA				
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig
Within Groups	1.23	2	0.615	5.51	.006
Total	6.48	58	0.112		

Table 3 Post Hoc Comparison Using Tukey Test, Mean Differences Shown

	Pre-test	Post-test 1	Post-test 2
Pre-test	-	0.164	-0.121
Post-test 1	-	-	0.285*
Post-test 2	-	-	-

*p -value less than .05

Figure 3 Percentage Graph, and Table of Themes and Subthemes

Results (Quantitative)

There was a significant decrease in academic procrastination scores at post-test1 (2 weeks after the intervention) ($M = 2.66$, $SD = 0.52$) when compared to pre-test ($M = 2.83$, $SD = 0.52$).

However, results for academic self-efficacy were insignificant. The average interview lasted 20 minutes, the participants provided sufficient detail about their feelings, and overall impression towards the intervention.

Table 5 Descriptive Statistic for Academic Procrastination

Academic Procrastination	M	SD	N
Pre-test	2.83	0.52	30
Post-test 1	2.66	0.520	30
Post-test 2	2.95	0.49	30

Intervention Effectiveness

Theme 1 focused on the different aspects of enhancement after finishing the intervention training. Participants quoted that “I became more aware of which tasks were more urgent or important than others. Before, I could only focus for no more than 10 minutes until I start using my phone again”.

Theme 2 focuses on the different aspects of effect on life after finishing the intervention training. Participants quoted that “Setting specific timeframe for each task was the most helpful tip for me because now I can see exactly how many things I can get done in a day and how much I should expect from myself. I also started keeping a to-do list as well.”

Theme 3 on the helpful component of the intervention training. Participants quoted that “The training has helped me become more proactive in participating activities in class and group projects

with my friends. Overall, I feel more confident and in control of my life because I became better at managing my time.”

Theme 4 focuses on the challenges that arose during the intervention training. Participants quoted that “The most challenging part for me was to stay focused for the entire session especially on the 2nd week. Since my camera was turned off for the entire session, I was very distracted; at times I would start playing with my phone or even walk away and grab a snack”.

Conclusions

The intervention only has a short-term effect at reducing the participant’s level of academic procrastination but not at enhancing their level of academic self-efficacy, therefore, this study partially supports both the hypotheses. Findings from qualitative study successfully provided additional support to quantitative part.

Discussion

Quantitative results have shown that the intervention was effective in the short-run, their academic procrastination scores significantly decrease right after finishing the intervention (2 weeks), however, this change was not maintained after 2 months. A possible explanation for this could be because the first session focused heavily on psychoeducation and previous research found that psychoeducation could lower levels of procrastination levels among students after a few weeks (Ugwueze & Ekechukwu, 2021).

Acceptance and Commitment Therapy-based online intervention was conducted among 36 Canadian students (a different therapeutic approach) and their level of academic procrastination significantly reduced (Gagnon et al., 2019). This was in line with the present study.

Similarly, findings from this study were also consistent with previous research by Itach et al. (2022) who found changes in 11 participant's cognition, behavior and emotions as well as decreased procrastination after a single session of CBT-based intervention. Their main aim was to raise awareness, familiarity

with time management tools, and understanding restrictive thoughts.

Even though the present study consisted of only 2 sessions, participants were able to absorb and retain enough information for it to have an impact on their procrastination levels. This was consistent with previous mixed research design conducted by Ferrari et al (2022).

Bandura theorized that to succeed, individuals would need a strong sense of task-specific self-efficacy, and resilience to meet and overcome the unavoidable obstacles of life (Bandura 1997). Since, the study only consisted of 2 sessions, participants might not have had sufficient time to develop a strong sense of responsibility for their university assignments. Consequently, their self-efficacy levels were insignificant.

The reason the participant's academic procrastination scores increased as their academic self-efficacy scores decreased from post-test1 to post-test 2 is in line with the negative correlation found between procrastination and self-efficacy thus, as participant's level of self-efficacy decreases, their procrastination would increase (Cerino, 2014).

Limitations

There was limited engagement from the participants because most of

their cameras were turned off even after the facilitator had clearly instructed them to leave them on. Participants were recruited online based on convenient sampling since it was the fastest and easiest way to gather participants, therefore, there is a chance for the data to be skewed. This study utilized only one group of participants, therefore, there was no control group to compare the results to. This is due to the difficulty of conducting a randomized control group online (Steel et al., 2009). The 2 sessions are relatively short when compared to previous research, thus, the results of this study may not be generalizable and more sessions may be required for more compelling data.

Suggestions and Recommendations

To strengthen the findings, future online intervention research should include the following. Firstly, an experimental study with a control group could be carried out to increase both the external and internal validity of the research. The control group would allow the researcher to prove causality and conclude with confidence if the intervention were to be effective.

Secondly, turning on their cameras should be mandatory: participants should

not be given a choice to leave them on/off to enhance their learning experience and establish equality among all the participants. They tend to feel less motivated to participate when their cameras are turned off (Sederevičiute-Pačiauskiene et al., 2022).

Thirdly, researchers should also have follow-up sessions: since the data from this research partially supports the hypotheses, numerous follow-up sessions should be implanted to track the long-term effects. Since a number of procrastination studies has found compelling and effective results from follow-up sessions (Lukas & Berking, 2018; Ugwuanyi et al., 2020, and Van Eerde & Klingsieck, 2018).

Fourthly, sending out homework worksheets, surveys or weekly reminders in between sessions: this can encourage the students to stay focused on their tasks and become more aware when they wish to procrastinate. These could be in the form of texts, emails or even attach downloadable worksheets so they can complete in at their own time and monitor their progress as it has worked in previous research (Eckert et al., 2018).

Fifthly, according to temporal theory, participants are reinforced to complete a task when they can see the expected rewards (Steel 2018), therefore, future intervention could include activities that can help students picture their rewards on a weekly basis to ensure that they are completing their assignments on time.

Lastly, increasing sample size: since Zoom can withhold up to 1000

participants in one meeting, more students could be invited to participate so there can be activities in smaller break-out rooms and this will also help increase the external validity of the research and its generalizability.

Acknowledgments

We thanked all the participants for their voluntary participation in this study.

REFERNECES

- Arazo, E., Durana, M. R., Umali, A., & Almazan, R. C. (2023). Online learning self-efficacy as correlates to academic procrastination among pre-service teachers. **International Journal of Scientific and Management Research**, 6(5), 171-187.
- Balkis, M., & Duru, E. (2007). The evaluation of the major characteristics and aspects of the procrastination in the framework of psychological counseling and guidance. **Kuram Uygulamada Egitim Bilimleri**, 7(1), 376.
- Betz, N. E., & Hackett, G. (1983). The relationship of mathematics self-efficacy expectations to the selection of science-based college majors. **Journal of Vocational behavior**, 23(3), 329-345.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. **Qualitative research in psychology**, 3(2), 77-101.
- Cerino, E. S. (2014). Relationships between academic motivation, self-efficacy, and academic procrastination. **Psi Chi Journal of Psychological Research**, 19(4).
- Cummins, P. J., Oppenlander, J., Suresh, D. V., & Tobin-Ballato, E. (2022). Moving intensive onsite courses online: responding to COVID-19 educational disruption. **International Journal of Ethics Education**, 1-17.
- De Paola, M., Gioia, F., & Scoppa, V. (2023). Online teaching, procrastination and student achievement. **Economics of Education Review**, 94, 102378.

- Durham, R. C., Chambers, J. A., Power, K. G., Sharp, D. M., Macdonald, R. R., Major, K. A., ... & Gumley, A. I. (2005). Long-term outcome of cognitive behaviour therapy clinical trials in central Scotland. **Health Technology Assessment**, 9(42), 1-4.
- Eckert, M., Ebert, D. D., Lehr, D., Sieland, B., & Berking, M. (2018). Does sms-support make a difference? effectiveness of a two-week online-training to overcome procrastination. a randomized controlled Trial. **Frontiers in Psychology**, 9, 1103.
- Ferrari, J. R., & Emmons, R. A. (in press). Methods of procrastination and their relation to self-control and self-reinforcement: An exploratory study. **Journal of Social Behavior and Personality**.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. **Behavior research methods**, 39(2), 175-191.
- Goddard, S. G., Stevens, C. J., Jackman, P. C., & Swann, C. (2021). A systematic review of flow interventions in sport and exercise. **International review of sport and exercise psychology**, 1-36.
- Gröpel, P., & Steel, P. (2008). A mega-trial investigation of goal setting, interest enhancement, and energy on procrastination. **Personality and individual differences**, 45(5), 406-411.
- Hidayah, R., & Mu'awanah, E. (2020). Psycho-education for doctoral students in coping with procrastination in academics towards strengthening career. **International Journal of Innovation, Creativity and Change**, 13(8), 1024-1044.
- Ivankova, N., & Wingo, N. (2018). Applying mixed methods in action research: Methodological potentials and advantages. **American Behavioral Scientist**, 62(7), 978-997.
- Kandola, D., Banner, D., O'Keefe-McCarthy, S., & Jassal, D. (2014). Sampling Methods in Cardiovascular Nursing Research: An Overview. **Canadian Journal of Cardiovascular Nursing**, 24(3).
- Kroenke, K., & Swindle, R. (2000). Cognitive-behavioral therapy for somatization and symptom syndromes: a critical review of controlled clinical trials. **Psychotherapy and psychosomatics**, 69(4), 205-215.
- Lukas, C. A., & Berking, M. (2018). Reducing procrastination using a smartphone-based treatment program: A randomized controlled pilot study. **Internet interventions**, 12, 83-90.

- Malina, M. A., Nørreklit, H. S., & Selto, F. H. (2011). Lessons learned: advantages and disadvantages of mixed method research. **Qualitative Research in Accounting & Management, 8**(1), 59-71.
- McCloskey, J., & Scielzo, S. A. (2015). Finally! The development and validation of the academic procrastination scale. Manuscript submitted for publication.
- Otermin-Cristeta, S., & Hautzinger, M. (2018). Developing an intervention to overcome procrastination. **Journal of Prevention & Intervention in the Community, 46**(2), 171-183.
- Privitera, G. J., & Ahlgrim-DeLzell, L. (2018). **Research methods for education.** Sage Publications.
- Romash, I., Neyko, V., Romash, I., Vynnyk, M., Gerych, O., & Pustovoyt, M. (2022). The nature of the manifestation of procrastination among medical university teachers during the period of altered psycho-emotional state during forced social distancing due to the COVID-19 pandemic and its impact on the quality of life. **Scientific Studios on Social and Political Psychology, 49**(52).
- Sederevičiute-Pačiauskiene, Ž., Valantinaite, I., & Asakavičiute, V. (2022). ‘Should I turn on my video camera?’ The students’ perceptions of the use of video cameras in synchronous distant learning. **Electronics, 11**(5), 813.
- Sirois, F. M., & Tosti, N. (2012). Lost in the moment? An investigation of procrastination, mindfulness, and well-being. **Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 30**, 237-248.
- Solberg, V. S., O’Brien, K., Villarreal, P., Kennel, R., & Davis, B. (1993). Self-efficacy and Hispanic college students: Validation of the College Self-Efficacy Instrument. **Hispanic Journal of Behavioral Sciences, 15**, 80-95.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. **Psychological bulletin, 133**(1), 65.
- Steel, V. S., Zoccali, C., Dekker, F. W., & Jager, K. J. (2009). The randomized controlled trial. **Nephron Clinical Practice, 113**(4), c337-c342.
- Steel, P., Brothen, T., & Wambach, C. (2001). Procrastination and personality, performance, and mood. **Personality and individual differences, 30**(1), 95-106.

- Steel, P., Svartdal, F., Thundiyil, T., & Brothen, T. (2018). Examining procrastination across multiple goal stages: a longitudinal study of temporal motivation theory. **Frontiers in psychology, 9**, 327.
- Thakkar, N. (2009). **Why procrastinate: an investigation of the root causes behind procrastination.**
- Toker, B., & Avci, R. (2015). **Effect of cognitive-behavioral-theory-based skill training on academic procrastination behaviors of university students.**
- Ugwuanyi, C. S., Gana, C. S., Ugwuanyi, C. C., Ezenwa, D. N., Eya, N. M., Ene, C. U., ... & Ossai, V. O. (2020). Efficacy of cognitive behaviour therapy on academic procrastination behaviours among students enrolled in Physics, Chemistry and Mathematics Education (PCME). **Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy, 38**, 522-539.
- Ugwueze, S., & Ekechukwu, R. (2021). Effects of Psychoeducational Interventions on Procrastination and Harm Reduction among Students with Psychoactive Substance Use Disorders. **Journal of Education in Developing Areas, 28**(2), 21-39.
- Van Eerde, W., & Klingsieck, K. B. (2018). Overcoming procrastination? A meta-analysis of intervention studies. **Educational Research Review, 25**, 73-85.
- Wäschle, K., Allgaier, A., Lachner, A., Fink, S., & Nückles, M. (2014). Procrastination and self-efficacy: Tracing vicious and virtuous circles in self-regulated learning. **Learning and instruction, 29**, 103-114.
- Zacks, S., & Hen, M. (2018). Academic interventions for academic procrastination: A review of the literature. **Journal of Prevention & Intervention in the Community, 46**(2), 117-130.
-

Research Article

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านการขนส่งสินค้าทางอากาศ ของ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ANALYSIS OF AIR CARGO TRANSPORTATION OPERATIONS OF SUVARNABHUMI INTERNATIONAL AIRPORT

วัลภา จันดาเบา นิสรา แพทย์รังษี ปารักษ์ญจน์ วิจิตรสงวน* วัฒนา ทนงค์แพง
และ พลอยวรินทร์ แสงสมบัติ
สาขาอุตสาหกรรมบริการการบิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Wanlapa Jandaboue, Nisara Paethrangsi, Parnkan Vijijsanguan*, Wattana Tanongpheang
and Ploywarin Sangsomboon

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

*E-mail: parnkarn_v@rmutt.ac.th

Received: 2023-05-10

Revised: 2023-09-18

Accepted: 2023-10-18

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศ ต่างประเทศและแบบรวม (ไม่นับรวมพักค้าง) กับปีดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยนำข้อมูลผลการดำเนินงานการขนส่งสินค้าทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิมาวิเคราะห์ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) ไม่น้อยกว่า 0.8 จากการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศต่างประเทศ และจำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) และปีดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ มีค่าสหสัมพันธ์ (R^2) เท่ากับ 0.826 0.987 และ 0.990 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การดำเนินงาน การขนส่งสินค้าทางอากาศ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ABSTRACT

This study aimed to study and analyze the correlation of statistical data between the volume of domestic, and international air cargo transportation and collective (not including overnight stays) with the operation years from 2012 – 2022 at Suvarnabhumi International airport by analyzing data on air cargo operations at Suvarnabhumi Airport with simple linear regression analysis where the correlation coefficient (R^2) is not less than 0.8, the results were by the correlation of statistical data between domestic air cargo transportation and operation years, international air cargo transportation and operation years and total air cargo transportation (without transit) and operation years of Suvarnabhumi International airport has (R^2) 0.826, 0.987 and 0.99 respectively.

Keywords: operation, air cargo transportation, Suvarnabhumi Airport

บทนำ

การขนส่งสินค้าทางอากาศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมขีดความสามารถให้กับประเทศไทย ซึ่งการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Air cargo Transportation) หมายถึง การขนส่งสินค้าเปลี่ยนถ่ายย้ายเคลื่อนสินค้าหรือพัสดุภัณฑ์จากจุดเริ่มต้นของการเดินทางจุดหนึ่งไปยังจุดหมายปลายทางให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งต้องบริหารจัดการส่งมอบให้เกิดความรวดเร็วถูกต้องและทันเวลา การดำเนินธุรกิจนี้จำเป็นต้องมีสถานที่เพื่อจัดไว้รองรับการดำเนินกิจกรรมการขนส่งสินค้าจากการเกิดวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) การขนส่งสินค้าทางอากาศยังคงมีแนวโน้มการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น (International Air Transport Association, 2021) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการขนส่งสินค้าทางอากาศ ด้วยเป็นการขนส่งที่รวดเร็วกว่าการขนส่งประเภทอื่น สะดวกและปลอดภัย เหมาะกับสินค้าที่สูญเสียง่าย หรือสินค้า

ต้องการความรวดเร็วในการใช้งานซึ่งการขนส่งประเภทนี้ ทำให้ธุรกิจสามารถขยายตัวได้รวดเร็วทั้งในและต่างประเทศถึงแม้ค่าใช้จ่ายแพงกว่าการขนส่งประเภทอื่น

ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ (Suvarnabhumi International Airport) จัดเป็นศูนย์กลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือเป็นหนึ่งในท่าอากาศยานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) มีความสำคัญอันดับหนึ่งในประเทศไทย (Airports of Thailand Public Company, 2023) นับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของชาติที่มีท่าอากาศยานเป็นศูนย์กลางการบิน (Hub) ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ช่วยเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับภูมิภาค สามารถรองรับเส้นทางการบินจากทุกมุมโลก (Gateway to the Golden Land) มีความทันสมัย พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งมีการรักษา

ความปลอดภัยที่ได้มาตรฐานระดับสากล (National Statistical Office, 2023) รองรับกิจกรรม การขนส่งสินค้าทางอากาศรวมพัสดุไปรษณีย์ มีปริมาณการขนส่งทั้งหมดจำนวน 1,058,396 ตัน ปัจจุบันเศรษฐกิจโลกค่อยฟื้นตัวจากสถานการณ์ วิกฤต (COVID-19) อย่างต่อเนื่องแต่การขนส่ง สินค้าทางอากาศยังคงถือเป็นช่องทางรายได้หลัก สำหรับหลายสายการบิน เพื่อรองรับงาน การขนส่งสินค้าทางอากาศที่เติบโตอย่างรวดเร็ว (Buakhom, 2022) ยังมีอุปสรรคอีกนัยหนึ่งในการ ดำเนินงานการขนส่งสินค้าทางอากาศ แม้ท่าอากาศยานจัดให้มีการพัฒนาพื้นที่เขตปลอด อากรท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ (Cargo Customs Free Zone) ซึ่งมีโครงสร้างพื้นฐานระบบ การบริการภาครัฐที่สะดวกรวดเร็ว มีคลังสินค้า ทันสมัยที่เพียงพอและมีระบบควบคุมการบริหาร จัดการการจัดเก็บการให้บริการจัดกระจายสินค้า ในระบบโลจิสติกส์ สามารถรองรับการขยายตัว ทางเศรษฐกิจที่มีความต้องการ (Gkika, Fraidaki, & Pramatar, 2013; Young, 2011) การสร้าง นวัตกรรมและความสะดวกได้เปรียบในการแข่งขัน ในการให้บริการของท่าอากาศยาน การจัดการสินค้า วัตถุดิบในระบบห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งเป็นโอกาสของ การเติบโตของอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าของ ท่าอากาศยานของประเทศไทยจะนำมาซึ่งรายได้ มหาศาล การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันนั้น การนำเอาข้อมูลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อวางแผน การรองรับการคาดการณ์การเติบโตของการขนส่ง สินค้าทางอากาศและเพื่อมุ่งพัฒนาท่าอากาศ ให้มี ความพร้อมในด้านการบริการในอนาคต

ความสำคัญในการขนส่งสินค้าทางอากาศ ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ การดำเนินงานขนส่งสินค้าทางอากาศ ท่าอากาศยาน นานาชาติสุวรรณภูมิ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของ การขนส่งทางอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศต่างประเทศ และจำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการพัสดุ) ของท่าอากาศยานนานาชาติ สุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 เพื่อนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ที่มี ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้และนำไปใช้ในการพยากรณ์ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศ ณ ท่าอากาศยาน นานาชาติสุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวน การขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศ จำนวน การขนส่งสินค้าทางอากาศต่างประเทศและจำนวน การขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการ พักค้าง) กับปีที่ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

การทบทวนวรรณกรรม

การขนส่งสินค้าทางอากาศ

อุตสาหกรรมทางการขนส่งทางอากาศ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ เนื่องจากรูปแบบการดำเนินงาน ที่มีการจัดตารางการบินขนส่งสินค้าที่แน่นอน

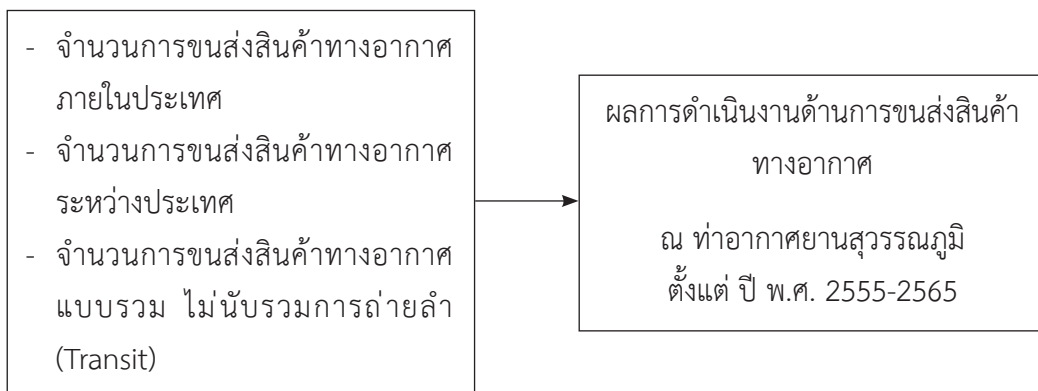
รวดเร็ว มีความสม่ำเสมอและตรงต่อเวลา ช่วยให้การติดต่อค้าขาย ขนส่งสินค้าทั้งภายในประเทศและต่างประเทศดำเนินไปได้อย่างรวดเร็วมีความสำคัญต่อห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ เนื่องจากสามารถจัดส่งสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงเวลา (Chen, & Jiang, 2020) โดยทั่วไปแล้วสายการบินจะขนส่งสินค้าทางอากาศในพื้นที่ท้องเครื่องบินโดยสาร (belly hold cargo) หรือจัดวางสินค้าในที่ออกแบบเฉพาะให้เป็นเครื่องบินขนส่งสินค้า (freighter cargo) ทั้งหมด จากการคาดการณ์ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาของ (The International Air Cargo Association: TIACA, 2023) ว่า การขนส่งสินค้าทางอากาศจะกลับสู่สถานการณ์ปกติมากขึ้นเมื่อการมีใช้จ่ายของผู้บริโภคมากขึ้นรวมถึงพาณิชย์ธุรกิจแบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) ซึ่งเป็นที่นิยมและเติบโตเพิ่มมากขึ้นสูงสุด สำหรับประเทศไทยในปี พ.ศ.2565 ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิซึ่งเป็นท่าอากาศยานที่สำคัญหลักมีปริมาณการขนส่งสินค้าทางอากาศรวมคิดเป็นน้ำหนัก 1.20 ล้านตันต่อปี (Ayasanond, 2019; Bombelli, Santos, & Tavasszy, 2020; Paethrangsi, 2021) การขนส่งสินค้าที่นิยมอย่างมาก ได้แก่ สินค้าในอุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมไฮเทค และอีคอมเมิร์ซ (IATA, 2020; Tangchitwattana, 2004) การแข่งขันของธุรกิจที่สูงขึ้นและการเปิดเสรีอุตสาหกรรมการบิน ทำให้ต้องมีการปรับตัวและปรับกลยุทธ์ในการขนส่งสินค้าทางอากาศที่ส่งผลต่อสมรรถนะและผลการดำเนินงานในธุรกิจส่งออกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตของ

การขนส่งสินค้าทางอากาศ มีดังนี้ 1) การเจริญเติบโตทางทั้งทางด้านภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมของโลก ได้ก่อให้เกิดความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้น 2) การขยายตัวทางเศรษฐกิจโลกและการเปิดเสรีทางการค้าภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก 3) นโยบายการเปิดน่านฟ้าเสรีทางการบิน 4) การผ่อนคลายกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ธุรกิจการบินสามารถให้บริการแก่ลูกค้าได้สะดวกยิ่งขึ้น 5) แนวทางการบริหารแบบ Just-in-Time ที่มุ่งเน้นการบริหารสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อลดต้นทุน 6) การดำเนินธุรกิจสมัยใหม่แบบครบวงจรที่ต้องการด้านการขนส่งที่เชื่อถือและวางใจได้ 7) การผลิตและสร้างแบบเครื่องบินรุ่นใหม่ที่มีสมรรถนะและประสิทธิภาพสูง 8) ปัจจัยด้านราคาน้ำมันเชื้อเพลิง และ 9) ความสามารถในการรองรับของท่าอากาศยานที่จัดไว้อำนวยความสะดวกต่อการขนส่งสินค้าทางอากาศและการเชื่อมโยงไปยังการขนส่งในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การขนส่งทางอากาศเชื่อมต่อทางเรือ หรือเชื่อมต่อทางบก เป็นต้น ท่าอากาศยานมีการจัดเก็บข้อมูลสถิติการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาความสามารถในการรองรับและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับกิจกรรมเกิดขึ้น โดยข้อมูลการดำเนินการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Airports of Thailand Public Company, 2022) นั้น จัดแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การขนส่งสินค้าทางอากาศแบบภายในประเทศ (domestic air cargo transportation) 2) การขนส่งสินค้าทางอากาศแบบต่างประเทศ (international air cargo transportation) และ

3) การขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) (total air cargo transportation -without transit)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำสถิติของผลการดำเนินงานการขนส่งสินค้าทางอากาศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและปีที่ดำเนินการขนส่งสินค้ามาวิเคราะห์ โดยรายละเอียด

มีดังนี้ (1) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 (2) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศต่างประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 และ

(3) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) ของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การขนส่งสินค้าทางอากาศท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ปี พ.ศ. 2555 – 2565

พ.ศ.	จำนวนสินค้าขนส่ง ทางอากาศ ภายในประเทศ (น้ำหนัก/ตัน)	จำนวนสินค้าขนส่ง ทางอากาศ ต่างประเทศ (น้ำหนัก/ตัน)	จำนวนการขนส่งสินค้า ทางอากาศรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) (น้ำหนัก/ตัน)
2555	57,097	1,300,070	1,357,167
2556	47,690	1,184,312	1,232,002
2557	39,749	1,191,132	1,230,881
2558	40,546	1,199,774	1,240,320
2559	45,888	1,217,125	1,263,013
2560	46,246	1,374,043	1,420,289
2561	41,079	1,459,060	1,500,139
2562	32,971	1,316,882	1,349,853
2563	14,567	998,889	1,013,456
2564	6,274	1,051,354	1,198,202
2565	11,237	1,057,628	1,209,439

ที่มา : รายงานประจำปีการขนส่งทางอากาศ (2565) ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ บริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน)

ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านการจัดการขนส่งทางอากาศ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ได้จากเอกสาร รายงานวิจัย เอกสารรายงานสรุปผลการดำเนินงาน และสื่อเผยแพร่ออนไลน์

2) ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาและได้ทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ของกิจกรรมการขนส่งสินค้าทางอากาศยาน ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 เท่านั้น

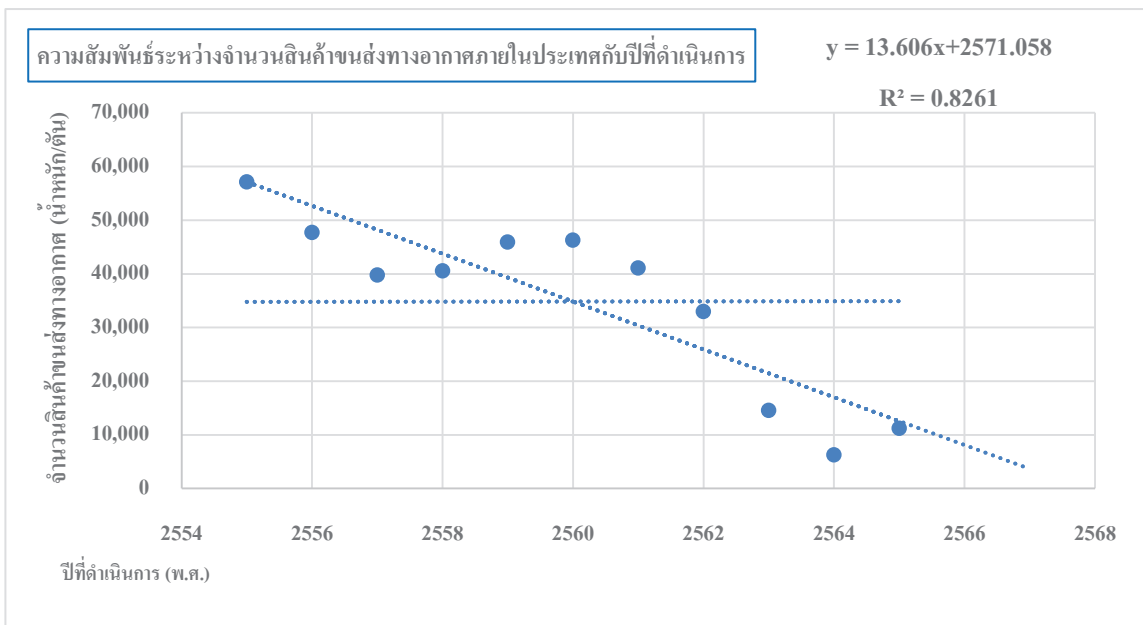
ผลการวิจัย

การดำเนินงานท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า

(1) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 ด้วยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณ ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

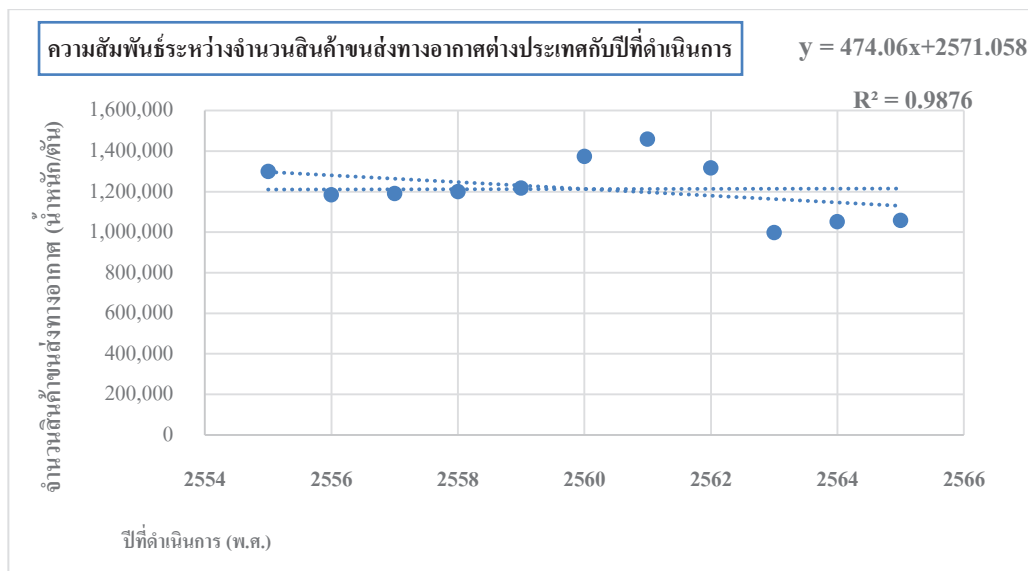
โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ ปีที่ดำเนินการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและตัวแปร Y คือ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.82 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 82.61 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 2 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565

(2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวน การขนส่งสินค้าทางอากาศต่างประเทศของ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีที่ ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 ได้ผล การวิเคราะห์ดังรูปภาพ

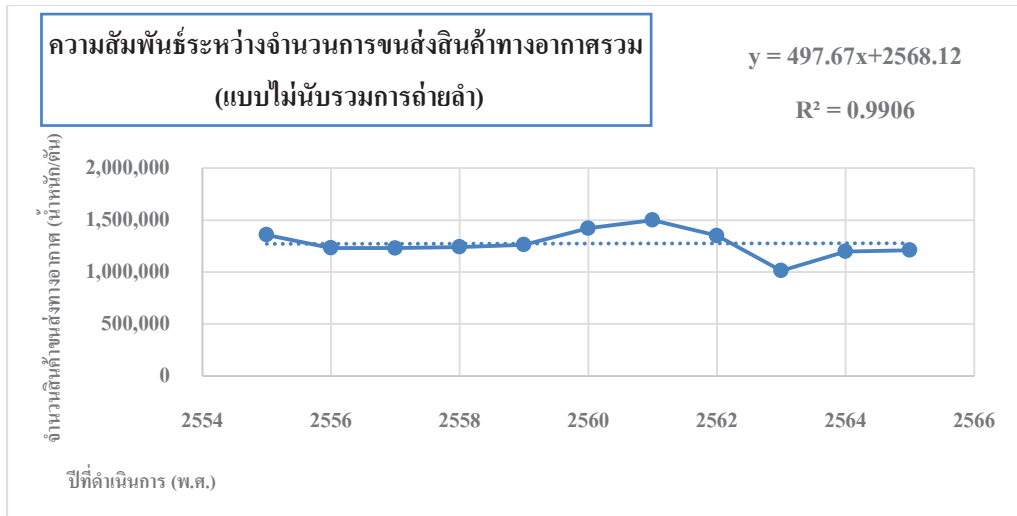
การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.987 ซึ่งเป็นค่าที่ ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 98.76 เปอร์เซ็นต์

ภาพที่ 3 กราฟแสดงความสัมพันธ์ของจำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศต่างประเทศของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวน การขนส่งสินค้าทางอากาศระหว่างประเทศของ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและตัวแปร Y คือ ปีที่ดำเนินการโดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์

(3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) ของท่าอากาศยานนานาชาติ สุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565 ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

ภาพที่ 4 กราฟแสดงความสัมพันธ์ของจำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) ของท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับปีที่ดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – 2565

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) และตัวแปร Y คือ ปีที่ดำเนินการ โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรงได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.990 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 99.06 เปอร์เซ็นต์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลทางสถิติผลการวิเคราะห์ข้อมูลการขนส่งสินค้าทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 กับปีที่ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์การถดถอยในรูปแบบสมการเส้นตรงจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) ไม่น้อยกว่า 0.8 และผลการวิเคราะห์ ดังตารางพบว่า

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการขนส่งสินค้าทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2)
(1) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบภายในประเทศกับปีที่ผ่านมา	0.826
(2) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบระหว่างประเทศกับปีที่ผ่านมา	0.987
(3) จำนวนการขนส่งสินค้าทางอากาศแบบรวม (ไม่นับรวมการถ่ายลำ) กับปีที่ผ่านมา	0.990

ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การดำเนินงานขนส่งสินค้าทางอากาศ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยในรูปแบบสมการเส้นตรงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) ไม่น้อยกว่า 0.8 จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การดำเนินงานขนส่งสินค้าทางอากาศและปีที่ผ่านมา จึงได้รูปแบบสมการและความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีค่าความสัมพันธ์ 0.826 0.987 0.990 ตามลำดับ ซึ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์นั้น (Taesombat, 1996; Tabsirak. 2011; Wang & Jain, 2003) กล่าวว่า หากค่า (R^2) เข้าใกล้ 1 ถือว่ามีเปอร์เซ็นต์ความสัมพันธ์ในระดับที่สูงและน่าเชื่อถือจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การดำเนินงานขนส่งสินค้าทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 - 2565 นั้นแสดงถึงความสัมพันธ์ของการเติบโตของการขนส่งสินค้า

ทางอากาศ มีอัตราการเติบโตในลักษณะที่เป็นเส้นตรงที่เพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนปีที่ผ่านมา จากงานวิจัยของ Jandaboue & Simasathien (2013), Sangsomboon, Jandaboue, & Vijitsanguan (2021) และ Gkika et al (2013) เพื่อให้การบริหารงานขนส่งสินค้าภายในประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันได้ การพิจารณานำข้อมูลการดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมา มาวิเคราะห์และทำการพยากรณ์การเจริญเติบโตในอนาคตได้ ซึ่งการพยากรณ์นั้นจะใช้เป็นข้อมูล ที่ช่วยในการวางแผนตัดสินใจการบริหารเกี่ยวกับการบริหารท่าอากาศยาน (Sims, 2016; Young, 2011) ในการบริหารจัดการงานขนส่งสินค้าทางอากาศได้ เช่น การจัดพื้นที่รองรับกิจกรรมการขนส่งทางอากาศที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การอาศัยข้อมูลการพยากรณ์เพียงอย่างเดียว อาจมีข้อผิดพลาดได้ สอดคล้องกับงานของ Sermpongpan, Chungcharoen, & Opasanon (2020), Solvoll et al. (2020) และ Yang, Sun,

& Guo (2018) จึงต้องพิจารณาจากหลากหลายปัจจัยร่วมกันเพื่อการเตรียมการรองรับงานที่มีประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการขนส่งสินค้าทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการศึกษาต่อ ยอดความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาการขนส่งสินค้าทางอากาศของท่าอากาศยานอื่นที่มีปริมาณการขนส่งสูงสุดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมท่าอากาศยานที่มีปริมาณการขนส่งทางอากาศจำนวนมาก เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาท่าอากาศยานในอนาคต

2. ควรศึกษาสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการขนส่งสินค้าทางอากาศของท่าอากาศยานในหลากหลายมิติ เพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น

REFERENCES

- Airports of Thailand Public Company. (2023). **Company profile**. Retrieved from <https://www.airportthai.co.th/> [2023, 12 Apr.]
- Airport Capacity and Utility Measurement Development, (2020). Retrieved from <https://www.caat.or.th/forum2019/document/1-3.pdf> [2022, 22 Jun.]
- Airports of Thailand Public Company. (2022). **Annual Report of Airports of Thailand Public Company**. Retrieved from <http://www.airportthai.co.th/> [2022, 22 Jun.]
- Air Travelling Demand from Passenger Points of View, Demand (2020). Retrieved from https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2557/econ50457str_ch2.pdf [2022, 22 Jun.]
- Ayasanond, C. (2019). Service Recovery of Air Transportation, Supply Chain Performance, and Overall Operation in the Export Business. **Kasem Bundit Journal**, 20, 101-116.
- Bianco, V., Manca, O., & Nardini, S. (2013). Linear regression models to forecast electricity consumption in Italy. **Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy**, 8(1), 86-93.
- Bombelli, A., Santos, B. F. & Tavasszy, L. (2020). Analysis of the air cargo transport network using a complex network theory perspective. **Transportation Research Part E: Logistics and Transportation Review**, 138, 101959.
- Buakhom, N. (2022). The Approaches for the development of air cargo areas for the success of the international air cargo. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 7(4), 223-234.

- Chankoson, T. (2016). **The factor analysis and development factors of air transport services: service risks in airline business.** *Panyapiwat Journal*, 8(3), 78-88.
- Chen, Z. & Jiang, H. (2020). Impacts of high-speed rail on domestic air cargo traffic in China. *Transportation Research Part A: Policy And Practice*, 142, 1-13.
- Chiang Mai Airport. (2021). Retrieved from <http://chiangmai.thailandairportshub.com/th/category-view/chiang-mai-airport-information> [2022, 19 Jun.]
- Dimailig, O. S. & Jeong, J. Y. (2012). Statistical Analysis of Maritime Traffic Volume at Manila Bay, Philippines. *Journal of the Korean Society of Marine Environment & Safety*, 18(4), 323-330.
- FAA Forecasting Aviation Activity by Airport (2022). Retrieved from <http://www.faa.gov>. [2022, 25 May.]
- Gkika, S., Fraidaki, K. & Pramatar, K. (2013). **Developing innovative services: The case of the airport environment.** Part of the IFIP Advances information and Communication Technology book series. IFIPAICT, 399, 250-263.
- Jandaboue, W., & Simasathien, P. (2013). Statistical Correlation Analysis of Phuket Airport. *EAU Heritage Journal Science and Technology*, 7(2), 79-87.
- National Statistical Office (2023). Logistics and Transportation Data. Retrieved from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/15.aspx> [2023, 22 Mar.]
- Paethrangsi, N. (2021). **Maximizing revenue in airline industry through air cargo operations.** In E3S Web of Conferences (Vol. 244, p. 08019). EDP Sciences.
- Sangsomboon, P., Jandaboue, W. & Vijitsanguan, P. (2021). The Relationship between passenger numbers and Aircraft movements of Chiang Mai Airport. *Phranakhon Rajabhat Research Journal: Humanities and Social Sciences*, 16(2), 214-232.
- Sermpongpan, C., Chungcharoen, E. & Opananon, S. (2020). Forecasting of Cement Consumption in Thailand. *NIDA Business Journal*, 26, 81-107. (In Thai)
- Sims, R. (2016). **A review and application of aviation forecasting for airport planners.** Theses and Dissertations. University of North Dakota.
- Srikhwan, B. (2020). Sustainable Airport Development Concept for Thailand. *Management Science Magazine*, 7(2), 239-264.
- Solvoll, G., Mathisen, T. A. & Welde, M. (2020). Forecasting air traffic demand for major infrastructure changes. *Research in transportation economics*, 82, 100873.

- Tabsirak, C. (2011). Qualitative Variable and Regression Analysis. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 17(1), 31-42.
- Taesombat, S. (1996). **Quantitative forecast Techniques**. BKK: Physics Center Printing.
- Tangchitwattana, B. (2005). **Airline Business**. Bangkok: Press and Design Printing.
- The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021). (2564). **the correlation coefficient e 2020**. Retrieved from [https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue_\[2022, 14 Dec.\]](https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue_[2022, 14 Dec.])
- The International Air Cargo Association. Retrieved from <https://www.tiaca.org/> [2023, 15 Jan.] International Air Transport Association. (2020). **Air Cargo Market Analysis**. Retrieved from <https://www.iata.org/en/iata-repository/publications/economic-reports/air-cargo-market-analysis---february-2023/> [2023, 12 Apr.]
- Wang, G. C., & Jain, C. L. (2003). **Regression analysis: modeling & forecasting**. Institute of Business Forec.
- Yang, Y., Sun, L. & Guo, C. (2018). Aero-material consumption prediction based on linear regression model. *Procedia computer science*, 131, 825-831.
- Young, S. B. (2011). **Airport planning and management**. (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
-

Research Article

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และความเป็นองค์การนวัตกรรม ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP, ORGANIZATIONAL CULTURE, AND INNOVATIVE ORGANIZATION OF HEALTH PROMOTING HOSPITAL IN EXECUTIVE OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

ชยุต พงศ์วิพัฒน์โยธิน^{1*} เฉลิม เกิดโมลี² และ สรศักย์ เรืองวิเศษ³

^{1,2}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ประเทศไทย

³นักวิชาการอิสระ

Chayuth Pongvipatyodhin^{1*}, Chalerm Gerdmoli² and Sorasak Ruangwiset³

^{1,2}Doctor of Public Administration Program, Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

³Independent Scholar, Thailand

*E-mail: parnkarn_v@rmutt.ac.th

Received: 2023-08-31

Revised: 2023-10-30

Accepted: 2023-11-03

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อองค์การนวัตกรรม 2) ระดับอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การต่อองค์การนวัตกรรม 3) ระดับอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และองค์การนวัตกรรม ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การทดสอบสมมติฐาน การศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง หน่วยวิเคราะห์คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการศึกษายังพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อองค์การนวัตกรรมผ่านวัฒนธรรมองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในบริบทของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์กร องค์การนวัตกรรม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ABSTRACT

This research aims to study 1) the level of influence of transformational leadership on innovative organizations; 2) the level of influence of organizational culture on innovative organizations; and 3) the level of influence of transformational leadership, organizational culture, and innovative organizations in the health-promoting hospitals in the executive branch of the Ministry of Public Health. By using the quantitative research method, this study consists of hypothesis testing, correlational study, and data analysis with the structural equation model. The analytical unit is the health-promoting hospitals in the executive branch of the Ministry of Public Health.

The results of the study showed that 1) transformational leadership had a statistically significant positive influence on innovative organizations; 2) organizational culture had a statistically significant influence on the organizational culture at a moderate level; and 3) the study also revealed that transformational leadership had a high influence on innovative organizations through organizational culture at a statistically significant high level in the context of the health-promoting hospitals in the executive branch of the Ministry of Public Health.

Keywords: transformational leadership, organizational culture, innovative organization, health promoting hospital

บทนำ

องค์การนวัตกรรมมีความสำคัญต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อนำนวัตกรรมมาปรับใช้การแก้ปัญหา เพราะปัญหาความไม่ทั่วถึงหรือความไม่พอเพียงของการบริการของระบบสาธารณสุขเกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และการแก้ปัญหาด้านคุณภาพของการบริการของคนที่ใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพที่ต่างกัน ก็จะได้รับบริการที่มีคุณภาพแตกต่างกัน (Mokekhaow

et al., 2017) การศึกษานี้ให้ความสำคัญต่อหน่วยงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนั้นยังมีปัญหาในเชิงระบบโครงสร้างการบริหาร และความน่าเชื่อถือ (Ananta, 2020) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือ รพ.สต. ให้เข้มแข็งและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ผ่านการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และวัฒนธรรมองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และองค์การนวัตกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อองค์การนวัตกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การต่อองค์การนวัตกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อวัฒนธรรมองค์การของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย (1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (2) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นบุคคล และ (4) ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) วัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย (1) วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (2) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (3) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งความสำเร็จ และ (4) วัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ทำการศึกษาคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งมี รพ.สต.ทั้งสิ้น จำนวน 9,780 แห่ง

ขอบเขตด้านประชากรศึกษาและกลุ่ม

ตัวอย่าง

ประชากรศึกษา ทั้งหมดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงพยาบาล และ 2) หัวหน้ากลุ่มงานและผู้ปฏิบัติงานด้านบริการ รวมประชากรศึกษาทั้งสิ้น 48,900 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 แห่ง จำนวน 1,504 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564 ถึงปีการศึกษา 2565

ทบทวนแนวคิด

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมและต่อวัฒนธรรมองค์การ และสามารถกล่าวได้ว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์การสูงมากกว่าอิทธิพลที่มีต่อองค์การนวัตกรรม และยังส่งผลผ่านอิทธิพลทางอ้อมสู่องค์การนวัตกรรมได้ด้วยแม้ว่าอิทธิพลจะอยู่ในระดับต่ำ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Glen et al. (2020) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การอย่างมีนัยสำคัญ และสามารถกล่าวได้ว่าความสำเร็จขององค์การนวัตกรรมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้นำเป็นสำคัญ

วัฒนธรรมองค์การ เมื่อพิจารณาในแง่ของอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมคือ วัฒนธรรม

แบบลำดับขั้น และนวัตกรรมแบบเครือข่ายเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรม แสดงว่าวัฒนธรรมองค์การของ รพ.สต.เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมพอสมควรโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shirvani et al. (2015), Trinchero et al. (2019) และ Adisa et al. (2020) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์การแบบลำดับขั้นและวัฒนธรรมแบบเครือข่าย เป็นวัฒนธรรมที่มีความยืดหยุ่นและสร้างความไว้วางใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้ดีเช่นกัน

แนวคิดการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพของ รพ.สต. อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะองค์กรแห่งนวัตกรรมที่นักวิชาการท่านต่าง ๆ ให้ความหมายไว้ว่านั่นคือ “แนวคิดนวัตกรรมการบริหารจัดการองค์การแนวใหม่ในการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะองค์การหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์การ” ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยปรับเปลี่ยนมาก่อนให้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าของบริบทโลกาภิวัตน์ที่มีความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการเพิ่มคุณค่าพัฒนาผลผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ Botelho (2020); Visser

and Scheepers (2022); Hooi and Chan (2023) ส่วนความสำคัญของการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน Chutivongse and Gerd Sri (2020) ที่สำคัญคือ องค์กรแห่งนวัตกรรมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ องค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนสามารถปรับตัวเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน

สมมติฐานการวิจัย

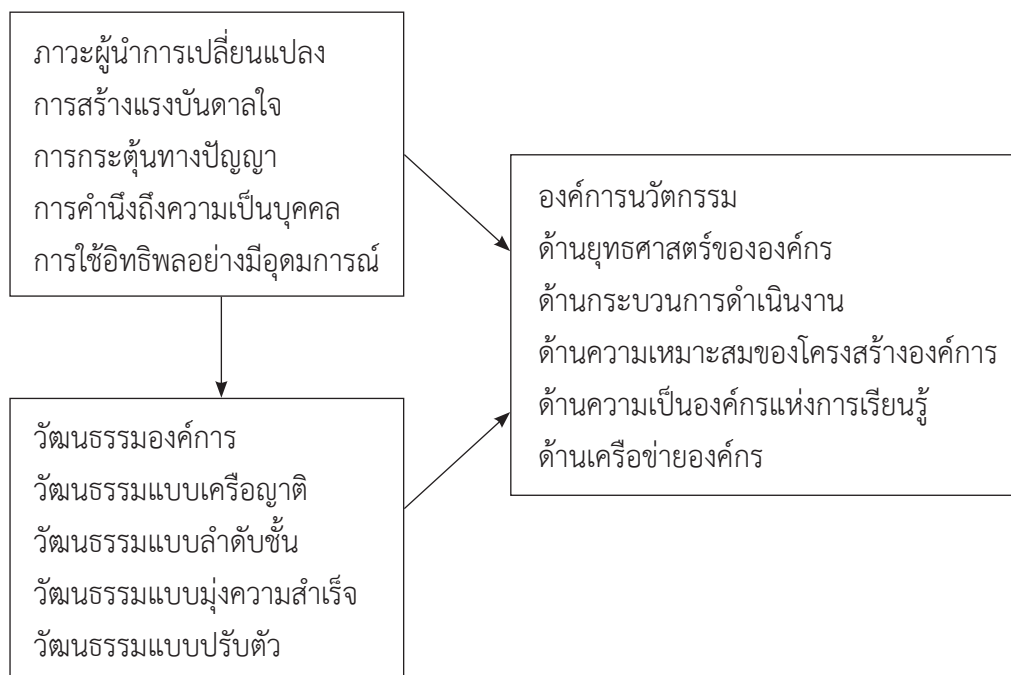
สมมติฐานที่ 1 (H1) : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม

สมมติฐานที่ 2 (H2) : วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม

สมมติฐานที่ 3 (H3) : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การ และ

สมมติฐานที่ 4 (H4) : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นองค์การ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอ้างอิง ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

- 1) การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม

ที่เกี่ยวข้อง (2) การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

- 2) จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย แบบสอบถามได้พัฒนาขึ้นโดยสร้างตัวชี้วัดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์ปฏิบัติการประกอบด้วยตัวชี้วัดระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และองค์การนวัตกรรม จำนวนทั้งสิ้น 94 ข้อคำถาม

3) องค์ประกอบของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเป็นลักษณะเลือกตอบเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับองค์การแห่งนวัตกรรมของ รพ.สต. มีตัวบ่งชี้ 5 ด้าน และข้อความ 40 ข้อ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ขององค์การ (IO1) (2) กระบวนการดำเนินงาน (IO2) (3) ความเหมาะสมของโครงสร้างองค์การ (IO3) (4) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (IO4) และ (5) เครือข่ายองค์การ (IO5) ตอนที่ 3 เป็นตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ รพ.สต. มีตัวบ่งชี้ 4 ด้าน และข้อความ 28 ข้อ ได้แก่ (1) การสร้างแรงบันดาลใจ (TL1) (2) การกระตุ้นทางปัญญา (TL2) (3) การคำนึงถึงความเป็นบุคคล (TL3) และ (4) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (TL4) ตอนที่ 4 เป็นตัวแปรเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของ รพ.สต.

มีตัวบ่งชี้ 4 ด้าน และข้อความ 24 ข้อ ได้แก่ (1) วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (OC1) (2) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (OC2) (3) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งความสำเร็จ (OC3) และ (4) วัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (OC4)

4) การแปลระดับความคิดเห็นของข้อความ ข้อความตอนที่ 2 ถึง 4 ลักษณะเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนักของคะแนนดังนี้ ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง มาก ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง น้อย และ ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาไปทดสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct) และเชิงเนื้อหา (Content) พิจารณาเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .5 ขึ้นไป ได้ค่า IOC เท่ากับ .864 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยหาค่า Item Total Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .947

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสร้างลิงค์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 1,504 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนและลิงค์ข้อมูลคืนมา จำนวน 1,504 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการใน 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ด้วยสถิติอ้างอิง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาเป็นแบบตรวจสอบรายการของข้อความ

โดยวิธีการหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ สำหรับแบบมาตราส่วนประมาณค่าจะใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอ้างอิง การศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ด้วยวิธีแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square-SEM: PLS-SEM) การวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยใช้ฐานคิดแบบ Variance Base โดยใช้โปรแกรม SmartPLS การวิเคราะห์จำแนกออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ตรวจสอบตัวแบบการวัดตัวแปรหรือการตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ (2) ตรวจสอบโมเดลโครงสร้างว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ซึ่งขั้นตอนนี้จะเป็นการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นวัตถุประสงค์สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และองค์การนวัตกรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดยภาพรวม และ 2) การตรวจสอบโมเดลการวัด การตรวจสอบสมการโครงสร้าง และการทดสอบสมมติฐาน

1. ภูมิหลังทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท โดยเป็นพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และพนักงานสาธารณสุข มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป หน่วยงาน รพ.สต. เกือบทั้งหมดในประเทศไทยมีบุคลากรอยู่ระหว่าง 3-8 คน¹⁾ ระดับความเป็นองค์การนวัตกรรม จากตัวแปรตามที่ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ขององค์การ (IO1) (2) กระบวนการดำเนินงาน (IO2) (3) ความเหมาะสมของโครงสร้างองค์การ (IO3) (4) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (IO4) และ (5) เครือข่ายองค์การ (IO5) ปรากฏผลแสดงดังตารางที่ 1

2. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และองค์การนวัตกรรมของ รพ.สต. โดยภาพรวม แต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังตารางที่ 1-3 ตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับความเป็นองค์การนวัตกรรมของ รพ.สต.

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ลำดับที่
1) ยุทธศาสตร์ขององค์การ (IO1)	4.024	.271	5
2) กระบวนการดำเนินงาน (IO2)	4.119	.290	3
3) ความเหมาะสมของโครงสร้างองค์การ (IO3)	4.128	.284	2
4) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (IO4)	4.101	.301	4
5) เครือข่ายองค์การ (IO5)	4.137	.284	1
รวม	4.102	.256	

จากตารางที่ 1 พบว่า

1) ระดับความเป็นองค์การนวัตกรรมของ รพ.สต. โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.102 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเป็นเครือข่ายองค์การเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ มีโครงสร้างองค์การที่เหมาะสม มีกระบวนการดำเนินงานที่ส่งเสริมนวัตกรรม มีการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

และมียุทธศาสตร์ขององค์การที่ส่งเสริมความเป็นองค์การนวัตกรรมเป็นอันดับสุดท้าย

2) ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจากตัวแปรอิสระที่ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ (1) การสร้างแรงบันดาลใจ (TL1) (2) การกระตุ้นทางปัญญา (TL2) (3) การคำนึงถึงความเป็นบุคคล (TL3) และ (4) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (TL4) ปรากฏผลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ รพ.สต.

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ลำดับที่
1) การสร้างแรงบันดาลใจ (TL1)	4.110	.318	4
2) การกระตุ้นทางปัญญา (TL2)	4.119	.317	3
3) การคำนึงถึงความเป็นบุคคล (TL3)	4.123	.296	2
4) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (TL4)	4.131	.290	1
รวม	4.121	.279	

จากตารางที่ 2 ระดับของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ รพ.สต. โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.121 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มิติต่าง ๆ ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ 1) การคำนึงถึงความเป็นบุคคล 2) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นอันดับสุดท้าย

3) ลักษณะของวัฒนธรรมองค์การจากตัวแปรอิสระที่ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้หลัก ได้แก่ (1) วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (OC1) (2) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (OC2) (3) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งความสำเร็จ (OC3) และ (4) วัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (OC4)

ตารางที่ 3 ลักษณะของวัฒนธรรมองค์การของ รพ.สต.

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ลำดับที่
1) วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (OC1)	4.139	.289	2
2) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (OC2)	4.135	.311	3
3) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งความสำเร็จ (OC3)	4.129	.286	4
4) วัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (OC4)	4.140	.311	1
รวม	4.136	.267	

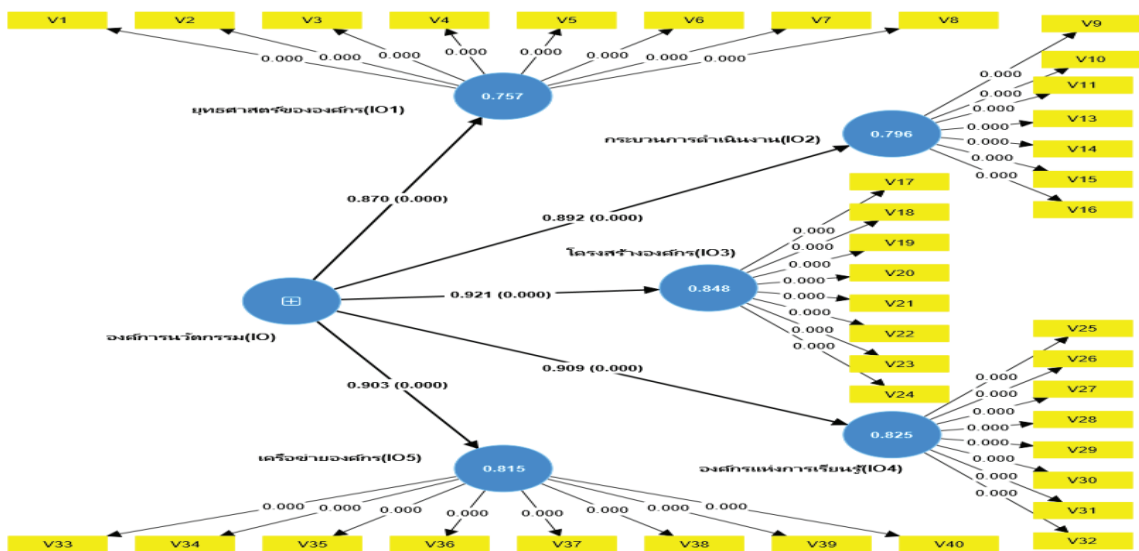
จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมองค์การทั้ง 4 แบบ ของ รพ.สต. มีค่าใกล้เคียงกันอย่างมาก แสดงว่า รพ.สต. มีวัฒนธรรมองค์การแบบผสมผสาน

3. การตรวจสอบโมเดลการวัดตัวแปร การตรวจสอบสมการโครงสร้าง และการทดสอบสมมติฐาน

1) การตรวจสอบโมเดลการวัดตัวแปร ตามกระบวนการและค่าพารามิเตอร์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปตัวแปรองค์การนวัตกรรมของ รพ.สต. โดยโครงสร้างของตัวแปรมีความสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ แสดงดังภาพที่ 2

จากภาพที่ 2 พบว่า รพ.สต. มีความเป็นองค์การนวัตกรรมในระดับสูง ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายด้านแล้วพบว่าเครือข่ายขององค์การ มีความสำคัญสูงสุด รองลงไปคือ ความเหมาะสมด้านโครงสร้างองค์การ กระบวนการทำงานขององค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ขององค์การเป็นอันดับสุดท้าย

ตารางแสดงถึงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อชี้ให้เห็นผลทางสถิติและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดตัวแปรองค์การแห่งนวัตกรรม

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวชี้วัดองค์การนวัตกรรม	M	SD	IO1	IO2	IO3	IO4	IO5	IO
ด้านยุทธศาสตร์ขององค์กร (IO1)	4.024	.271	1					
ด้านกระบวนการดำเนินงาน (IO2)	4.119	.290	.762	1				
ด้านความเหมาะสมของโครงสร้างองค์กร (IO3)	4.128	.284	.735	.748	1			
ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (IO4)	4.101	.301	.722	.736	.804	1		
ด้านเครือข่ายขององค์กร (IO5)	4.137	.284	.700	.746	.802	.792	1	
ความเป็นองค์กรนวัตกรรม (IO)	4.102	.256	.892	.892	.921	.909	.903	1

จากตารางที่ 4 พบว่า โครงสร้างขององค์กรมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการมีเครือข่ายขององค์กรค่อนข้างสูง ดังนั้นกล่าวได้ว่าความเหมาะสมด้านโครงสร้างขององค์กรนั่นเองที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเป็นองค์กรนวัตกรรม

2) การตรวจสอบโมเดลเชิงโครงสร้าง

การตรวจสอบคุณภาพของโมเดลดำเนินการโดยการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

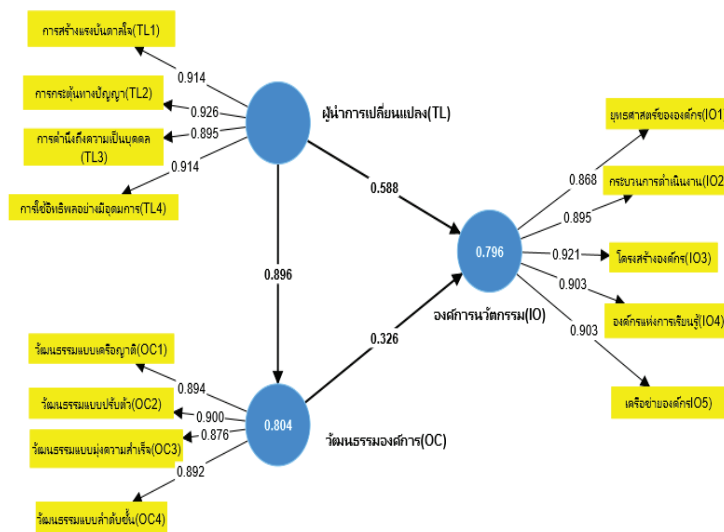
แบบ CB-based ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ สำหรับการวิเคราะห์นี้ใช้สมการโครงสร้างโดยฐานคิด VB-based ซึ่งใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่า SRMR<0.05, 0.06, 0.08 หรือ 0.1 โดยค่าโมเดลน้อยยิ่งจะมีคุณภาพสูงในขณะที่ NFI>0.9 ค่าสถิติเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของตัวแบบแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสถิติเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของตัวแบบ

รายการ	Saturated Model	Estimated Model
ดัชนีรากที่สองกำลังสองเฉลี่ย (Standard Root Mean Squares Discrepancy: SRMR)	0.034	0.034
ความคาดเคลื่อนกำลังสองน้อยที่สุดไม่ถ่วงน้ำหนัก (The unweighted least squares discrepancy: DULS)	0.106	0.106
ความคลาดเคลื่อนจากรูปร่าง (The geodesic discrepancy: DG)	0.154	0.154
Chi-square	327.197	327.197
Normed fit index: NFI	0.937	0.937

จากตารางที่ 5 การตรวจสอบโมเดลเชิงโครงสร้างจากการศึกษานี้พบว่า SRMR=0.34 และ NFI=0.937 ทั้ง Saturated และ Estimated

Model (โดยทั่วไปค่าของ Saturated Model จะสูงกว่า) แสดงว่าโมเดลนี้มีภาพรวมมีคุณภาพ แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การตรวจสอบโมเดลเชิงโครงสร้าง

จากภาพที่ 3 พบว่ามีตัวแปรที่ต้องพิจารณาความสามารถในการอธิบายอยู่ 2 ตัว คือ วัฒนธรรมองค์การและองค์การนวัตกรรม ในขณะที่ความสามารถในการพยากรณ์มี 2 ตัว คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การ ส่วนการตรวจสอบความสามารถในการอธิบายและการพยากรณ์ โดยทำการตรวจสอบ 2 ประเด็น ได้แก่ ความสามารถในการอธิบาย (R^2) และความสามารถในการพยากรณ์ (f^2) ซึ่งผลการตรวจสอบความสามารถในการอธิบายและความสามารถในการพยากรณ์ปรากฏผลดังตารางที่ 6-7 ตามลำดับ ดังนี้

(R-square adjusted) เท่ากับ 0.804 และ 0.803 ตามลำดับ หมายความว่า ถ้าวัฒนธรรมองค์การเป็นตัวแปรผลลัพธ์หรือตัวแปรตาม วัฒนธรรมองค์การจะสามารถถูกอธิบายได้ด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้คือตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงคืออธิบายตัวแปรผลลัพธ์ได้ถึงร้อยละ 80.4 ส่วนด้านองค์การนวัตกรรมพบว่าตัวแปรนี้มีค่า R-square และ R-square adjusted เท่ากับ 0.796 และ 0.795 ตามลำดับ ก็สามารถถูกอธิบายได้จากตัวแปรเชิงสาเหตุอื่น ๆ ในระดับสูงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้สามารถแสดงผลการตรวจสอบ

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

ตัวแปร	R-square	R-square adjusted
วัฒนธรรมองค์การ (OC)	0.804	0.803
องค์การนวัตกรรม (IO)	0.796	0.795

จากตารางที่ 6 พบว่าวัฒนธรรมองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์ด้านผลลัพธ์ (R-square) และสัมประสิทธิ์ด้านผลลัพธ์ภายหลังปรับปรุง

ความสามารถในการพยากรณ์หรือค่า f-square ได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่า f-square

ตัวแปร	TL	OC	IO
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (TL)	-		
วัฒนธรรมองค์การ (OC)	.4093	-	
องค์การนวัตกรรม (IO)	0.333	0.103	-

ผลการตรวจสอบความสามารถในการพยากรณ์จากตารางที่ 7 พบว่าด้านตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous Variable) จึงไม่มีค่าสัมประสิทธิ์ในฐานะที่เป็นตัวแปรผลลัพธ์หรือตัวแปรตาม มีแต่ความมีอิทธิพลในฐานะตัวแปรเหตุหรือปัจจัย นั่นคือ ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอำนาจในการพยากรณ์ตัวแปรผลลัพธ์ซึ่งก็คือองค์การนวัตกรรมในระดับปานกลาง ($f^2=0.333$) ส่วนด้านวัฒนธรรมองค์การ วัฒนธรรมองค์การมีค่า f-square ไปยังองค์การนวัตกรรมเท่ากับ 0.103 แสดงว่าตัวแปรวัฒนธรรมองค์การมีความสามารถในการอธิบายหรือมีอิทธิพลต่อความผันแปรขององค์การนวัตกรรมซึ่งเป็นผลลัพธ์ได้ในระดับปานกลาง สำหรับความสามารถ

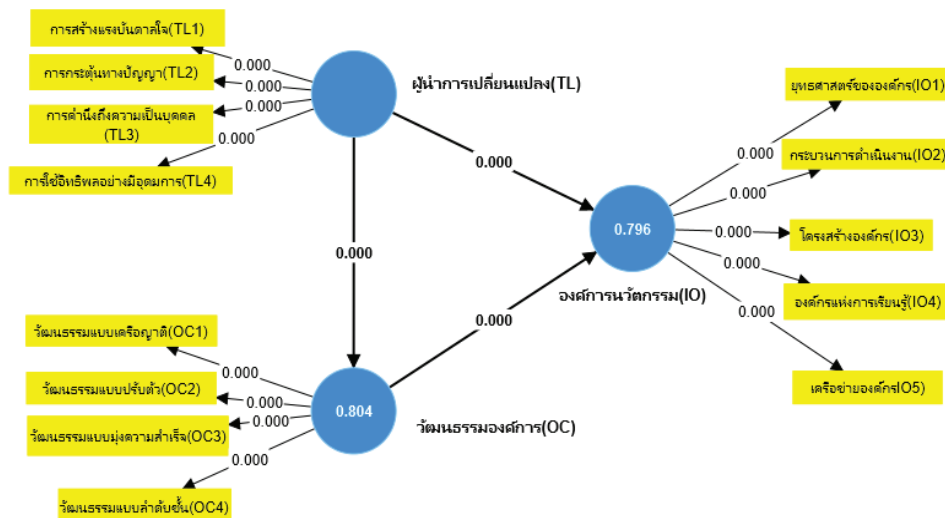
ในการพยากรณ์จากตารางที่ 7 ตัวแปรองค์การนวัตกรรมไม่มีค่าในการพยากรณ์เพราะเป็นตัวแปรผลลัพธ์

3) การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาวิจัยนี้มี 4 สมมติฐาน ประกอบด้วย สมมติฐานที่ 1 (H1) สมมติฐานที่ 2 (H2) สมมติฐานที่ 3 (H3) และสมมติฐานที่ 4 (H4) ผลการวิจัยพบว่าสมมติฐานทั้งสี่เป็นจริง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) ของตัวแปรแฝงดังตารางที่ 8 ส่วนภาพที่ 3 แสดงการทดสอบโมเดลเชิงโครงสร้างด้วยกระบวนการ Bootstrapping จากการสุ่ม 5,000 ตัวอย่าง โดยมีค่านัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรแฝง

ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง	Total Effect	T-Value	P-Value	Confidence Intervals
1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง - องค์การนวัตกรรม	0.881	51.380	0.00	(0.844 ; 0.911)
2) วัฒนธรรมองค์การ - องค์การนวัตกรรม	0.326	4.904	0.00	(0.194 ; 0.456)
3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง - วัฒนธรรมองค์การ	0.896	65.946	0.00	(0.867 ; 0.920)
4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง - วัฒนธรรมองค์การ - องค์การนวัตกรรม	0.293	4.970	0.00	(0.174 ; 0.406)

ภาพที่ 4 ทดสอบโมเดลเชิงโครงสร้างด้วยกระบวนการ Bootstrapping ที่ระดับความสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 1 (H1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรม จากตารางที่ 8 พบว่าความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความเป็นองค์การนวัตกรรมมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.881 ค่า t-value มีค่า 51.380 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ด้วย Bootstrapping โดยพิจารณาที่ค่า 95% ช่วงความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.844-0.911 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญที่ $P=0.00$ หมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมในระดับสูง

สมมติฐานที่ 2 (H2) วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรม จากตารางที่ 8 พบว่าวัฒนธรรมองค์การกับความเป็นองค์การนวัตกรรมมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.326 ค่า t-values มีค่า 4.904 และเมื่อวิเคราะห์ด้วย Bootstrapping โดยพิจารณาที่ค่า 95% ช่วงความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.194-0.456 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญที่ $P=0.00$ หมายความว่า วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางบวกต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 3 (H3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การ

จากตารางที่ 8 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับวัฒนธรรมองค์การมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.896 ค่า t-value มีค่า 65.946 และเมื่อวิเคราะห์ด้วย Bootstrapping โดยพิจารณาที่ค่า 95% ช่วงความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.867-0.920 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญที่ $P=0.00$ หมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางบวกต่อวัฒนธรรมองค์การในระดับสูง

สมมติฐานที่ 4 (H4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรม จากตารางที่ 8 พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ และองค์การนวัตกรรมมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.293 ค่า t-value มีค่า 4.970 และเมื่อวิเคราะห์ด้วย Bootstrapping โดยพิจารณาที่ค่า 95% ช่วงความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.174-0.406 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญที่ $P=0.00$ หมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมโดยผ่านทางวัฒนธรรมองค์การในระดับต่ำ ดังนั้นจากรายงานผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำมาสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ (r) แสดงดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ความสัมพันธ์ของตัวแปรแฝง	สัมประสิทธิ์ ความสัมพันธ์ (r)	ปฏิเสธ	ยอมรับ
1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง - องค์การนวัตกรรม	0.881	-	X
2) วัฒนธรรมองค์การ - องค์การนวัตกรรม	0.326	-	X
3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง - วัฒนธรรมองค์การ	0.896	-	X
4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง - วัฒนธรรมองค์การ - องค์การนวัตกรรม	0.293	-	X

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถนำมาประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลเพื่อแสดงความสอดคล้องกับผลงานวิจัยและวรรณกรรมที่ผ่านมาได้ดังต่อไปนี้

1. ภูมิหลังทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งเป็นพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และพนักงานสาธารณสุข ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป รพ.สต. เกือบทั้งหมดมีบุคลากรระหว่าง 3 - 8 คน ภูมิหลังทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างชี้ว่า รพ.สต. เป็นหน่วยงานหนึ่งที่บุคลากรมีการศึกษาและมีประสบการณ์ทำงานในพื้นที่ในระดับสูง ในขณะที่ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานขนาดเล็กที่มีบุคลากรไม่มากนัก จึงอาจบริการได้เฉพาะในระดับสาธารณสุขพื้นฐาน ถ้าจะให้มีการกิจเพิ่มขึ้นจะต้องเพิ่มทรัพยากรบริหาร และบุคลากรให้มากขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tejavivaddhana et al. (2018) ที่พบว่าองค์ประกอบของบุคลากรทางการแพทย์

เป็นประเด็นสำคัญสำหรับการให้บริการสาธารณสุข ดังนั้นองค์การควรมีโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจนเพื่อให้การบริการประสบผลสำเร็จ

2. องค์การนวัตกรรม รพ.สต. มีความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมในภาพรวมในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าสูงสุดและต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านเครือข่ายองค์การ (Network), 2) ด้านความเหมาะสมของโครงสร้างองค์การ (Organization), 3) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process), 4) ด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning) และ 5) ด้านยุทธศาสตร์ขององค์การ (Strategies) สรุปได้ว่าทั้ง 5 องค์ประกอบนี้มีใน รพ.สต. ในระดับสูง ปัญหาว่ารู้ได้อย่างไรว่ามีสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์การได้ดีขึ้น ดังที่ Botelho (2020) ระบุว่าบทบาทหน้าที่ของ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านยุทธศาสตร์ช่วยให้เกิดจุดเน้นหรือเป้าหมายเฉพาะเจาะจง ด้านนวัตกรรมองค์การ กระบวนการ

ได้ให้แนวทางในการกำกับควบคุมกระบวนการทำงานเพื่อให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรม โครงสร้างองค์การที่เหมาะสมได้ให้แนวทางในการประสานความร่วมมือระหว่างบุคลากร เครื่องมือและเทคโนโลยีได้ให้ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและแลกเปลี่ยนกันในเชิงองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม และระบบได้ช่วยให้เกิดการบูรณาการภายในองค์การ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ Zheng et al. (2019) และ Alosani and Al-Dhaafri (2021) ที่ทดสอบพบว่า ทั้ง 5 องค์ประกอบล้วนส่งผลให้เกิดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม นั่นคือ องค์การที่นำมาศึกษาพบว่าร้อยละ 58.4 สร้างนวัตกรรมได้ในระดับต่ำ คือ มีนวัตกรรมเท่ากับ 0 ระดับกลาง ร้อยละ 28.8 คือ มีนวัตกรรม 1 เรื่อง ระดับสูง ร้อยละ 12.8 คือ มีนวัตกรรม ตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป เมื่อจำแนกตามประเภทของภาคการผลิตพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกล่าวคือ ภาคเกษตรผลิตนวัตกรรมได้ในระดับต่ำ ภาคอุตสาหกรรมผลิตนวัตกรรมได้ในระดับกลาง ส่วนภาคบริการผลิตได้ในระดับสูง นอกจากนี้แต่ละองค์ประกอบจะส่งผลต่อการผลิตนวัตกรรมในองค์การดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ขององค์การ (Strategies) มีทั้งหมด 8 ประเด็น โดยมี 6 ข้อที่มีผลต่อการสร้างนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ (ยกเว้น S6 และ S8) เช่น “S1. บุคลากรในองค์การยอมรับใน重要性ของนวัตกรรมที่มีต่อการแข่งขัน” และ “S7. องค์การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการวิเคราะห์เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการพัฒนาด้านการตลาด และการประเมินผลกระทบของสิ่งเหล่านี้ต่อยุทธศาสตร์ขององค์การ”

มีความสำคัญมากกว่าประเด็นอื่น นอกจากนั้นยังพบว่าองค์การที่มีนวัตกรรมในระดับสูงให้คุณค่ากับกลไกทางเทคโนโลยีและการตลาด ส่วนองค์การที่มีนวัตกรรมในระดับต่ำให้ความสำคัญน้อยในเรื่องการเผยแพร่ยุทธศาสตร์ด้านนวัตกรรมขององค์การแก่บุคลากร

2) กระบวนการดำเนินงาน (Process) มีความแตกต่างอย่างสำคัญระหว่างองค์การที่มีนวัตกรรมสูงกับองค์การที่มีนวัตกรรมต่ำ ประเด็นเหล่านี้คือ “P1. องค์การใช้กลไกต่าง ๆ เพื่อช่วยในการออกแบบ การพัฒนาและผลิตสินค้าใหม่ ๆ” “P5. องค์การใช้การวิจัยอย่างเป็นระบบ ค้นหาแนวคิดเพื่อสร้างผลผลิตใหม่ ๆ” และ “P7. องค์การใช้ระบบที่ชัดเจนในการเลือกโครงการนวัตกรรม”

3) ความเหมาะสมของโครงสร้างองค์การ (Organization) สำหรับองค์การที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับสูงให้ความสำคัญกับการสนับสนุนนวัตกรรม ให้การสนับสนุนโดยระบบและรางวัลการสร้างนวัตกรรม และการมีทีมงานที่ดี องค์การที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับกลาง เน้นไปที่ทีมงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตและผลผลิต องค์การที่มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับต่ำเน้นโครงสร้างเพื่อให้การตัดสินใจที่รวดเร็ว

4) การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning) ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทั้ง 8 ประเด็นมีดังนี้ องค์การที่มีนวัตกรรมในระดับสูงจะมี “L1. องค์การแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการฝึกอบรมบุคลากรอย่างสูง” “L5. องค์การแชร์ประสบการณ์กับองค์การอื่น ๆ เพื่อความเข้าใจ

อันดีและเพื่อความสำเร็จ” และ “L7. องค์การเรียนรู้จากองค์การอื่น ๆ” มากกว่าองค์การที่มีนวัตกรรมในระดับกลางและระดับต่ำ

5) เครือข่ายองค์การ (Network) มีนัยสำคัญทั้ง 8 ประเด็น นั่นคือ องค์การที่มีนวัตกรรมในระดับสูงมี “N5. องค์การร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การอื่นเพื่อพัฒนากระบวนการและผลิตผลใหม่ ๆ” ในขณะที่ระดับกลางนั้นมี “N1. องค์การรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีกับซัพพลายเออร์” “N3. องค์การวิเคราะห์ความผิดพลาดเพื่อปรับปรุงกิจกรรมและกระบวนการ” “N7. องค์การแชร์ความต้องการและทักษะด้วยการศึกษาในส่วนต่าง ๆ” และลำดับสุดท้าย “N8. องค์การทำงานใกล้ชิดกับผู้ใช้เพื่อพัฒนาผลิตผลและการบริการใหม่ ๆ” ในระดับสูง

ดังนั้นสามารถสรุปในประเด็นองค์การนวัตกรรมได้ว่า จากการสำรวจวรรณกรรมของ Botelho (2020) และการวิจัยเชิงประจักษ์ของ Tejavataddhana et al. (2018) รวมทั้งผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันตัวแบบทั้ง 5 องค์ประกอบว่าส่งผลต่อความสามารถในการผลิตนวัตกรรมโดยความเป็นองค์การนวัตกรรมนั้นต้องมีเครือข่ายอย่างกว้างขวาง มีโครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันได้ง่าย และมีกระบวนการทำงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้รับบริการและบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยง่ายทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมได้สะดวก ที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ องค์การต้องมีคุณสมบัติของความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการผลิต การพัฒนา การถ่ายทอด และการจัดเก็บองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสุดท้ายองค์การ

ต้องมียุทธศาสตร์ ซึ่งก็คือการวางเป้าหมายด้านนวัตกรรมโดยต้องเป็นที่รับรู้และยอมรับของบุคลากรภายในองค์การด้วย

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

รพ.สต. มีลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมในระดับสูง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเรียงจากสูงไปต่ำ ดังนี้ 1) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (TL4), 2) การคำนึงถึงความเป็นบุคคล (TL3), 3) การกระตุ้นทางปัญญา (TL2) และ 4) การสร้างแรงบันดาลใจ (TL1) แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

(1) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence: TL4) หมายถึง การที่หัวหน้าหน่วยงานมักจะยินดีรับผิดชอบในการทำงาน ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานทำงานโดยคำนึงถึงประโยชน์และความก้าวหน้าของผู้อื่นเสมอ

(2) การคำนึงถึงความเป็นบุคคล (Individual Consideration: TL3) หมายถึง หัวหน้าหน่วยงานยินดีให้คำปรึกษาและสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นตามที่ปรารถนา ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานเปิดโอกาสให้บุคลากรทำงานในหน่วยงานที่ต้องการ

(3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: TL2) หมายถึง เมื่อมีการประชุมร่วมกัน หัวหน้าหน่วยงานมักจะกระตุ้นให้เสนอวิธีการทำงานใหม่ ๆ ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานชอบใช้คำถามให้ลูกคิดหาวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(4) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation: TL1) หมายถึง การที่หัวหน้าหน่วยงานแสดงความเชื่อมั่นว่า

เราสามารถทำงานที่ท้าทายได้สำเร็จ ในขณะที่หัวหน้าหน่วยงานมักบอกว่าเรามีความสามารถในการทำงานให้สำเร็จได้การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ของผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการแสดงบทบาทการนำด้านความคิดเพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามมาด้วยการเอาใจใส่เป็นรายบุคคล การกระตุ้นทางปัญญาเป็นเรื่องการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วม และการสร้างแรงบันดาลใจรวมถึงความเชื่อมั่นในการทำงาน สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะการแสดงบทบาทของผู้นำสมัยใหม่ที่แตกต่างไปจากผู้นำยุคเก่า ซึ่งผลการวิจัยบ่งชี้ว่า รพ.สต. มีผู้นำที่มีความสามารถแสดงบทบาทของผู้นำยุคใหม่ในระดับสูงพอสมควร อย่างไรก็ตาม เมื่อดูอิทธิพลที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมกลับพบว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (TL1) เป็นอันดับหนึ่ง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระตุ้นทางปัญญาแก่บุคลากรเป็นอันดับสอง และผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เป็นอันดับสามที่ส่งผลต่อการสร้างองค์การนวัตกรรม โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pattnaik and Sahoo (2021) และ Hooi and Chan (2023) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความสามารถด้านการสร้างแรงบันดาลใจและผู้นำที่มีการกระตุ้นทางปัญญาแก่บุคลากรส่งผลต่อการสร้างองค์การนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

4. วัฒนธรรมองค์การ

รพ.สต. มีวัฒนธรรมองค์การโดยรวมในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ 1) วัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (OC4), 2) วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ

(OC1), 3) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (OC2) และ 4) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งความสำเร็จ (OC3) แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

(1) วัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (Hierarchy: OC4) หมายถึง วัฒนธรรมที่เน้นในเรื่องความมั่นคง ความสะอาด ความแน่นอนและความมีประสิทธิภาพ เน้นความเป็นทางการและความมีระเบียบแบบแผน ในการทำงาน มุ่งเน้นเรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการทำงาน

(2) วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (Clan: OC1) หมายถึง วัฒนธรรมที่ผู้นำมุ่งเน้นในเรื่องความร่วมมือและการช่วยเหลือกันโดยเน้นความเป็นธรรม ยุติธรรมและเท่าเทียมกัน สิ่งที่ยึดมั่นให้องค์การอยู่ร่วมกันคือความจงรักภักดีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

(3) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (Adhocracy: OC2) หมายถึง วัฒนธรรมองค์การที่นิยามความสำเร็จว่าขึ้นอยู่กับการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ สิ่งที่ยึดมั่นองค์การให้อยู่ร่วมกันคือความกล้าที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาการบริการให้ดีขึ้น

(4) วัฒนธรรมองค์การมุ่งความสำเร็จ (Market: OC3) หมายถึง วัฒนธรรมองค์การที่บุคลากรมีการแข่งขันกันทำงานอย่างหนักและมุ่งเพิ่มจำนวนผู้เข้ารับบริการ สิ่งที่ยึดมั่นองค์การให้อยู่ร่วมกันคือการเน้นในความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้นำมุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมายสามารถให้บริการประชาชนได้มากขึ้น

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าวัฒนธรรมองค์การของ รพ.สต. มีวัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้นเป็นอันดับหนึ่ง เป็นเรื่อง

ปกติขององค์การแบบราชการ การมีวัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติเป็นลำดับที่สอง สะท้อนว่าภายในองค์การมีความร่วมมือภายใต้ความรู้สึกที่จงรักภักดีและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในขณะที่ยังคงมีวัฒนธรรมแบบค้ำ้นสัญญาที่จะสร้างสรรค์พัฒนาการบริการใหม่ ๆ ด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่บ้างพอสมควร ทั้งหมดนี้บ่งชี้ว่าหน่วยงาน รพ.สต. มีความยืดหยุ่นมากกว่าการควบคุมโดยเน้นปัจจัยภายในมากกว่าภายนอก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแง่ของอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมพบว่าวัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (OC4) และวัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (OC1) เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรม แสดงว่าวัฒนธรรมองค์การของ รพ.สต. เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมพอสมควร โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Shirvani et al. (2015), Trincherro et al. (2019) และ Adisa et al. (2020) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้นและวัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ เป็นวัฒนธรรมที่มีความยืดหยุ่นและสร้างความไว้วางใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้ดีเช่นกัน

5. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 (H1) ผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมในระดับสูง (IO) ($r = 0.881$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าการสร้างแรงบันดาลใจ (TL1) ($r = 0.237$) มีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมสูงสุด รองลงมา คือ การกระตุ้นทางปัญญา (TL2) ($r = 0.191$) และการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (TL4)

($r = 0.159$) มีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมจากสูงไปต่ำตามลำดับ โดยสอดคล้องกับที่ Bass & Avolio (2013) กล่าวไว้รวมถึงผลการวิจัยของ Chueram et al. (2020) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเพิ่มพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมในการทำงานในองค์การภาครัฐทั้งในโรงพยาบาลและหน่วยบริการสุขภาพอื่น ๆ ทุกระดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลศึกษาของ Cho et al. (2019) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมอย่างสูงเมื่อโครงสร้างองค์การอย่างเป็นทางการลดลงและอำนาจจากส่วนกลางลดลง โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถมีอิทธิพลต่อการสร้างนวัตกรรมก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพส่วนบุคคลของผู้นำ บรรยากาศของทีมงาน และวัฒนธรรมขององค์การ ดังนั้นผู้นำควรจะเป็นบุคคลแรกที่แสดงบทบาทในการกระตุ้นบุคลากรให้สร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์การ (Allassaf et al., 2020; Mubarak et al., 2021)

สมมติฐานที่ 2 (H2) ผลการวิจัยที่พบว่าวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมในระดับต่ำ ($r = 0.326$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าวัฒนธรรมองค์การแบบลำดับชั้น (OC4) ($r = 0.245$) มีอิทธิพลในระดับต่ำกับวัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (OC1) ($r = 0.155$) มีอิทธิพลรองลงมา เพียงสองมิตินี้เท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pattnaik and Sahoo (2021) ที่พบว่า วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรม แต่จะไม่มีผลทางตรงต่อความสามารถ

ในการแข่งขันแต่มีผลทางอ้อม และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Adisa et al. (2020) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมโดยมีอิทธิพลในระดับปานกลางรวมถึงมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมและนวัตกรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนจากวัฒนธรรมองค์การ (Afsar et al., 2021; Zeb et al., 2021)

สมมติฐานที่ 3 (H3) ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การในระดับสูง ($r = 0.896$) สมมติฐานนี้เป็นการเรียนรู้จาก Bass and Avolio (2013) ที่เสนอตัวแบบความสัมพันธ์ของผู้นำการเปลี่ยนแปลงทุกประเภทว่ามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การต่อมาได้มีผู้นำกรอบแนวคิดนี้ไปทดสอบกับหลักฐานเชิงประจักษ์ทั่วโลกต่อเนื่องกันหลายปีการศึกษาในครั้งนี้อสอดคล้องกับแนวคิดนี้โดยพบว่าตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์การในระดับสูง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Glenn et al. (2021) และ Erhan et al. (2022) ที่พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การอย่างมีนัยสำคัญด้วยเช่นกัน

สมมติฐานที่ 4 (H4) สมมติฐานนี้ต้องการจะหาว่าอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผ่านวัฒนธรรมองค์การไปยังองค์การนวัตกรรมมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อองค์การนวัตกรรมในระดับต่ำ ($r = 0.293$) โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cho et al. (2019) และ Zeb et al. (2021) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ

วัฒนธรรมองค์การและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในฐานะที่เป็นตัวทำนายความสำเร็จในทางธุรกิจขององค์การ ผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ ในขณะที่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสำเร็จขององค์การโดยอิทธิพลทางอ้อมนั้นส่งผ่านไปทางวัฒนธรรมองค์การ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศพร ทานะมัย และคณะ (Tanamai et al., 2018) ที่พบว่าภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมองค์การและนวัตกรรมขององค์การ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ธีรนุพล เทียนหอม (Theianhom, 2019) และ Pattnaik and Sahoo (2021) ที่ศึกษาบทบาทของภาวะผู้นำและวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลต่อนวัตกรรมในองค์การโดยพบว่านวัตกรรมขององค์การมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน ในขณะที่ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวัฒนธรรมองค์การและองค์การนวัตกรรม

ดังนั้นเมื่อสรุปผลการวิจัยโดยภาพรวมแล้วสามารถกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการสร้างวัฒนธรรมองค์การสูงมากซึ่งมากกว่าอิทธิพลที่มีต่อองค์การนวัตกรรมด้วยซ้ำและยังสามารถส่งผ่านอิทธิพลทางอ้อมสู่การเป็นองค์การนวัตกรรมได้ด้วยแม้ว่าอิทธิพลจะอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่วัฒนธรรมองค์การเองมีอิทธิพลโดยตรงต่อองค์การนวัตกรรมในระดับต่ำเช่นเดียวกัน ดังนั้นความสำเร็จขององค์การนวัตกรรมย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้นำเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยสามารถนำไปใช้สำหรับการพัฒนาหน่วยงานหรือองค์การไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการสร้างองค์การนวัตกรรมที่มีสมรรถนะสูงดังต่อไปนี้

1. ด้านการก่อรูปหรือกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) ควรกำหนดให้หน่วยงานบริการสาธารณะหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริการประชาชนในมิติต่าง ๆ ต้องเข้ารับการประเมินและพัฒนาองค์การเข้าสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาหน่วยงานบริการสาธารณะให้เป็นองค์กรนวัตกรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการประชาชนตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทันทุกที่

2. ด้านการบริหารนโยบายหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ควรนำนโยบายการพัฒนาองค์การบริการสาธารณะให้เป็นองค์กรนวัตกรรมไปผลักดันให้เกิดการปฏิบัติโดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NAI) ซึ่งทำโครงการพัฒนาศักยภาพด้านนวัตกรรมองค์การ

(Innovative Organization Program: IOP) โดยสถาบันมีบริการยกระดับศักยภาพด้านนวัตกรรมองค์การใน 3 ระดับ ดังนี้ (1) การประเมินศักยภาพออนไลน์ (Online Self Evaluation), (2) การประเมินศักยภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ (On-site Assessment) และ (3) การบริการอบรมและให้คำปรึกษา (Development Program)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยวัฒนธรรมองค์การเป็นตัวแปรต้นและให้ตัวแปรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรคั่นกลางหรือตัวแปรกำกับ ในขณะที่องค์การนวัตกรรมเป็นตัวแปรตามจะทำให้ได้ข้อมูลความสัมพันธ์เชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และองค์การนวัตกรรมในมิติที่น่าสนใจ

2. ควรมีการสำรวจวรรณกรรมให้กว้างขวางและทำการศึกษาวิจัยเพื่อจำแนกองค์การนวัตกรรม (IO) และนวัตกรรมในองค์การ (OI) โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาองค์การต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จในการเป็นองค์กรนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21

REFERENCES

- Adisa, T. A., Oruh, E. S., & Akanji, B. (2020). A critical discourse analysis of the link between professional culture and organisational culture. *Employee Relations*, 42(3), 698-716.
- Afsar, B., Al-Ghazali, B. M., Cheema, S., & Javed, F. (2021). Cultural intelligence and innovative work behavior: the role of work engagement and interpersonal trust. *European Journal of Innovation Management*, 24(4), 1082-1109.

- Alassaf, D., Dabić, M., Shifrer, D., & Daim, T. (2020). The impact of open-border organization culture and employees' knowledge, attitudes, and rewards with regards to open innovation: an empirical study. **Journal of Knowledge Management**, 24(9), 2273-2297.
- Alosani, M. S., & Al-Dhaafri, H.S. (2021). An empirical examination of the relationship between benchmarking, innovation culture and organisational performance using structural equation modelling. **The TQM Journal**, 33(4), 930-964.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (2013). **Improving organizational effectiveness through transformational leadership newbury park**. CA: Sage Publications.
- Botelho, C. (2020). The influence of organizational culture and HRM on building innovative capability. **International Journal of Productivity and Performance Management**, 69(7), 1373-1393.
- Cho, Y., Shin, M., Billing T. K., & Bhagat, R.S. (2019). Transformational leadership, transactional leadership, and affective organizational commitment: a closer look at their relationships in two distinct national contexts. **Asian Business & Management**, 18(3), 187-210.
- Chueram, W., , Sukprasert, C., & Wiciairan, S. (2020). Organizational Culture that Promoting Good Management of the Thai Bureaucracy. **Academic MCU Buriram Journal**, 5(2), 176-192.
- Chutivongse, N., & Gerdri, N. (2020). Creating an innovative organization: Analytical approach to develop a strategic roadmap guiding organizational development. **Journal of Modelling in Management**, 15(1), 50-88.
- Erhan, T., Uzunbacak, H. H., & Aydin, E. (2022). From conventional to digital leadership: exploring digitalization of leadership and innovative work behavior. **Management Research Review**, 45(11), 1524-1543.
- Glenn, J., Chaumont, C., & Villalobos Dintrans, P. (2021). Public health leadership in the times of COVID-19: a comparative case study of three countries. **International Journal of Public Leadership**, 17(1), 81-94.
- Hooi, L. W., & Chan, A. J. (2023). Does workplace digitalization matter in linking transformational leadership and innovative culture to employee engagement?. **Journal of Organizational Change Management**, 36(2), 197-216.

- Mokekhaow, K., Luangamornlert, S., Chintanadilok, N., & Sritoomma, N. (2017). The Relationship Model among Transformational Leadership, Knowledge Creation and Innovational Management Performance in Nursing Units at Community Hospitals. **Nursing Journal of The Minstry of Public Health**, 27(3), 163-175.
- Mubarak, N., Khan, J., Yasmin, R., & Osmadi, A. (2021). The impact of a proactive personality on innovative work behavior: The role of work engagement and transformational leadership. **Leadership & Organization Development Journal**, 42(7), 989-1003.
- Thieanhom, N. (2019). Organizational Culture Patterns Affecting Human Resource Management. **Kasesart University Political Science Review Journal (KUPSRJ)**, 6(2), 299-316.
- Pattnaik, S. C., & Sahoo, R. (2021). Transformational leadership and organizational citizenship behaviour: the role of job autonomy and supportive management. **Management Research Review**, 44(10), 1409-1426.
- Shirvani, S. D. N., Ghasemi, H., & Alizadeh, S. (2015). Comparison of the traits of the organizational culture of health-care system with treatment system within the city of Amol (based on Denison model). **Nature and Science**, 13(1), 61-68.
- Ananta, S. (2020). Internal Administration and Quality Improvement of Subdistrict Health Promoting Hospitals in Yala Provice. **Journal of Health Science, Thaksin University**, 2(2), 35-46.
- Tejativaddhana, P., Briggs, D., Singhadej, O., & Hinoguin, R. (2018). Developing primary health care in Thailand: Innovation in the use of socio-economic determinants, sustainable development goals and the district health strategy. **Public Administration and Policy: An Asia-Pacific Journal**, 21(1), 36-49.
- Tanamai, T., Petchree, S., & Chaimongkol, N. (2018). Organizational Culture Creation Supporting Competitive Capability of the Service Industry. **Humanities ana Social Science Research Promoting Network Journal**, 1(2), 1-13.
- Trincherro, E., Farr-Wharton, B., & Brunetto, Y. (2019). A social exchange perspective for achieving safety culture in healthcare organizations. **International Journal of Public Sector Management**, 32(2), 142-156.

- Visser, J., & Scheepers, C.B. (2022). Exploratory and exploitative innovation influenced by contextual leadership, environmental dynamism and innovation climate. **European Business Review**, 34(1), 127-152.
- Zeb, A., Akbar, F., Hussain, K., Safi, A., Rabnawaz, M., & Zeb, F. (2021). The competing value framework model of organizational culture, innovation and performance. **Business Process Management Journal**, 27(2), 658-683.
- Zheng, J., Wu, G., Xie, H., & Li, H. (2019). Leadership, organizational culture, and innovative behavior in construction projects: The perspective of behavior-value congruence. **International Journal of Managing Projects in Business**, 12(4), 888-918.
-

Research Article

ผลสัมฤทธิ์การสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนตามแนวคิดสมมติฐานการป้อน
(The Input Hypothesis) ต่อทักษะการฟังของนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

LISTENING ACHIEVEMENTS OF THE BUSINESS CHINESE PROGRAM
FIRST-YEAR STUDENTS OF DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY FROM THE APPLICATION
OF INPUT HYPOTHESIS IN THE CHINESE LISTENING AND SPEAKING COURSE

โชติกานต์ ใจบุญ*
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Chotikan Jaiboon*
Dhurakij Pundit University

*E-mail: chotikan.jb@gmail.com

Received: 2023-04-05

Revised: 2023-07-15

Accepted: 2023-11-03

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการฟังภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input hypothesis) และเพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาการฟังภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input hypothesis) ของ Krashen กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 25 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาจีนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาจีนก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาการฟังการพูดภาษาจีนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ T (T Test Paired Sample) ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการฟังหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ทั้ง 5 หัวข้อ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าหลังการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐาน

การป้อน (The Input Hypothesis) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติภาพรวมในระดับสูง กล่าวคืออยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: ทฤษฎีสมมติฐานการป้อน วิชาการฟังการพูดภาษาจีน ทักษะการฟัง

ABSTRACT

This research aimed to compare the Chinese listening achievements of first-year students before and after the application of Krashen's input hypothesis in classroom learning and to explore the attitudes of the students towards the Chinese Listening and Speaking Course after the application of the input hypothesis. The total sample was 25 students with the purposive sampling technique. The students were business Chinese students at the Faculty of Arts, Dhurakij Pundit University, enrolling in the first semester of the 2022 academic year. The research instruments consisted of a Chinese language proficiency test and an attitude survey conducted before and after the application of the input hypothesis. Statistical methods used to analyze data included percentages, averages, standard deviations, and the paired sample t-test.

The results showed significant improvement in the students' listening achievements in all five aspects with statistical significance at the 0.05 level after the application of the input hypothesis within the classroom. Furthermore, the students' overall attitude towards the course was found to be at a high-satisfaction level.

Keywords: input hypothesis, chinese listening and speaking course, listening

บทนำ

วิชาการฟังการพูดภาษาจีนเป็นรายวิชาที่จัดเป็นประเภทรายวิชาทักษะ ซึ่งการเรียนการสอนภาษาจีนโดยทั่วไปมักจะมีการแบ่งวิชาออกเป็นวิชาภาษาจีนรวมทักษะ (综合课) และรายวิชาเน้นทักษะ (技能课) โดยในรายวิชาทักษะจะมีการจัดวิชาเป็นวิชาการฟังภาษาจีน (听力课) วิชาการพูดภาษาจีน (口语课) การอ่านภาษาจีน (阅读课) การเขียนภาษาจีน (写作课) ในงานวิจัยของ Lu (2009) ได้กล่าวว่า

รูปแบบการสอนตามทักษะได้เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1979 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนสำหรับชาวต่างชาติ ที่ไปศึกษา ณ ประเทศจีน โดยผู้สอนได้วิเคราะห์วัตถุประสงค์ด้านการเรียนรู้และการใช้ชีวิตของผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนเน้นการฟังการอ่านเป็นหลัก เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ที่จะต้องไปเรียนในสาขาวิชาที่ตนเองต้องการได้ต่อไป แต่สำหรับทักษะการพูดจะมีการจัดการเรียนการสอนทักษะที่เพียงพอต่อ

การใช้ชีวิตพื้นฐานเท่านั้น โดยทักษะนี้สามารถพัฒนาได้เองในอนาคต ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการแยกทักษะในการฝึกฝน ภายหลังในประเทศจีนก็ได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบรวมทักษะขึ้น จึงทำให้เกิดวิชาการฟังการพูดภาษาจีนขึ้นมาในช่วงประมาณปี 2010 (Tian, 2011) นับแต่นั้นมานักวิชาการและอาจารย์สอนภาษาจีนต่างก็ให้ความสำคัญกับหลักการสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน

การเรียนการสอนรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนในประเทศไทยนั้นเริ่มได้รับความสำคัญมากขึ้นตามยุคสมัย การเปิดสอนของลักษณะรายวิชาที่ต่างกันออกไป บางมหาวิทยาลัยเปิดเป็นวิชาเลือก บางมหาวิทยาลัยเปิดเป็นวิชาบังคับ เช่น ในมหาวิทยาลัยรามคำแหงถูกกล่าวถึงในงานวิจัยของ Huang (2017) ว่ามีการเปิดเป็นวิชาเลือก และผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาภาษาจีนพื้นฐานตัวที่ 1-4 ก่อนถึงจะสามารถเลือกเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน 1 หรือการฟังการพูดภาษาจีน 2 ได้ตามลำดับ Xue (2013) ได้มีการแนะนำลักษณะวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของมหาวิทยาลัยนอร์ทเซี่ยงไฮ้ว่าเปิดเป็นรายวิชาเลือก และเรียนเพียงแค่ 1 ภาคการเรียน ส่วนการเปิดเป็นวิชาบังคับอย่างเช่นที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตก็ได้เปิดเป็นวิชาบังคับให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาคการเรียนที่ 1 เป็นต้น

หลักการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนควรให้ความสำคัญกับหลักการความเท่าเทียมของทักษะหรือให้ความสำคัญอย่างเท่ากันระหว่างการฟังและการพูด เพราะหลักการนี้จะกำจัดข้อด้อยของการฝึกฝนเพียงทักษะเดียว และสอดคล้องกับเงื่อนไขการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในหลาย ๆ มิติ และการที่จะให้

ความสำคัญกับ 2 ทักษะอย่างเท่าเทียม (Tian, 2011) ได้นั้น ปัจจัยสำคัญก็คือระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุดควรจัดให้มีรายวิชานี้ในปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 เพราะผู้เรียนจะต้องมีพื้นฐานภาษาจีนก่อน นั่นก็คือต้องมีทักษะการฟังที่มีการสะสมคำศัพท์และความรู้พอที่จะฟังแล้วสามารถเข้าใจในสิ่งที่ฟังได้ และจะดีที่สุดหากผู้เรียนได้เรียนรายวิชาการฟังมาก่อนที่จะเรียนวิชาการฟังการพูด เพราะจะทำให้ผู้เรียนสามารถได้ฟังและพูดตามกระบวนการของรายวิชานี้ได้อย่างดี แต่ทว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยมีข้อแตกต่างกับการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาชาวต่างชาติที่ไปเรียนที่ประเทศจีน เนื่องด้วยลักษณะโครงสร้างหลักสูตรทำให้ระยะเวลาในการเรียนการสอนนั้นเป็นข้อจำกัด จึงทำให้ในบางมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนวิชาการฟังการพูดในภาคเรียนที่ 1 ชั้นปีที่ 1 จึงเป็นที่มาว่านักศึกษาที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีนเรียนรายวิชานี้แล้วไม่สามารถทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้ดี เนื่องจากยังขาดทักษะการฟัง การรับข้อมูลที่รู้จักเพื่อนำมาใช้ในการป้อนข้อมูล ถ่ายทอดข้อมูลออกในลำดับต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การเรียนการสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานเป็นไปอย่างยากลำบาก และท้ายที่สุดอาจจะทำให้ทักษะการสื่อสารหรือการฟังการพูดภาษาจีนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เหมือนปัญหาผู้เรียนของ Xue (2013) ที่ระบุไว้ว่าผู้เรียนในระดับชั้นปีที่ 1 ถึงแม้จะเรียนภาษาจีนมาบ้างแต่ก็ไม่สามารถใช้ภาษาจีนได้ พูดได้เพียงแค่ “สวัสดี” “ลาก่อน” และนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 และ 3 ที่เรียนภาษาจีนมาแล้ว 1-2 ปีนี้ มีความสามารถ

หรือทักษะการอ่านเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ แต่ทักษะการฟังและการพูดนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้น จึงมีความเห็นว่าควรพัฒนาทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน ทั้ง 4 ด้าน และเน้นให้ความสำคัญกับทักษะการฟังและทักษะการพูด เพราะในกระบวนการสื่อสารนั้นต้องสามารถรับข้อมูลและป้อนข้อมูลออกมาได้ถึงจะสามารถทำให้การสื่อสารสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี Kang (2016) ได้พูดถึงปัญหาการเรียนการสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนในประเทศไทยไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนการฟังการพูดภาษาจีนในประเทศไทยค่อนข้างจะมีความตายตัว รูปแบบการสอนที่ได้ใช้มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ไม่สามารถดึงความสนใจของผู้เรียนได้อีกต่อไป และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและเหนื่อยกับการเรียนรู้ ด้วยสภาพปัญหานี้จึงทำให้ผู้สอนต่างก็ทดลองใช้วิธีการสอนเพื่อเน้นการสื่อสาร (Communicative Approach) การสอนที่เน้นภาระงาน (ชิ้นงาน) (Task-Based Language Teaching) การสอนแบบตอบสนองด้านกายภาพ (Total Physical Response) เป็นต้น รูปแบบการสอนเหล่านี้ต่างก็ได้ทดลองใช้เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาการฟังการพูด และผลการทดลองก็สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้ได้ ซึ่งจะเห็นได้จากงานวิจัยในประเทศจีนในช่วงปี 2019-2022 ที่พยายามยกระดับผลการเรียนรู้ในรายวิชาการฟังและการพูดภาษาจีนโดยใช้แนวคิดหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านในการจัดการเรียนการสอน (Liang, 2019) มาออกแบบใช้กับนักศึกษา

ชาวต่างชาติในรายวิชาการฟังการพูดระดับพื้นฐานของมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ฮาร์บิน หรือจะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ GPA (Growing Participator Approach) (Ning, 2020) ซึ่งการสอนรูปแบบนี้มองว่าผู้เรียนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ระดับภาษาจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้น เพราะว่ากระบวนการเรียนรู้ภาษาใหม่ของผู้เรียนนั้นเปรียบดังกระบวนการเติบโต ซึ่งตัวผู้วิจัยเองก็เคยได้นำเอาแนวคิดห้องเรียนกลับด้านและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Chotikan, 2020) มาทำการทดลองใช้กับนักศึกษารายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานและไม่มีพื้นฐานภาษาจีน ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้น และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น แต่ระหว่างการทดลองพบว่าผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีนยังไม่มีความเข้าใจที่มากพอ ที่จะสามารถทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ควรจะมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการป้อนข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสะสมวงคำศัพท์และสามารถนำไปใช้ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองหาแนวคิดทฤษฎีการสอนภาษาต่างประเทศที่เน้นการป้อนข้อมูลนี้ให้แก่ผู้เรียน จึงเป็นที่มาของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งจากการค้นหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก็พบงานวิจัยของ Meng (2011) ที่ได้เสนอหลักการสอนการฟังการพูดไว้ว่าจะต้องเน้นทั้งการฟังและการพูด โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีการป้อน (Input-Hypothesis) ของ Krashen (1982) และทฤษฎีสมมติฐานตัวป้อนนอกของ Swain (1985) โดยมีแนวคิดว่ามนุษย์ต้องอาศัยการดูดซึม หรือรับเอาข้อมูลที่เข้าใจได้เพื่อที่จะ

เรียนรู้และเปิดรับข้อมูลความรู้ทางภาษา และการฟังแล้วเข้าใจไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้รูปแบบทางภาษาของภาษาเป้าหมายได้สำเร็จ กลับกันการที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป้าหมายในการถ่ายทอด หรือป้อนข้อมูลออกมาจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมายอย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานเรียนรู้วิชาการฟังการพูดภาษาจีนในภาคการศึกษาที่ 1 ในชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีสมมติฐานการป้อน ของ Krashen (1982) เป็นแนวทางหลักในการออกแบบการเรียนการสอนที่เน้นการป้อนข้อมูลที่เข้าใจได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับเอาข้อมูลทางภาษา และดูดซึมเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการป้อนออก หรือสื่อสารในระดับต่อไป เพราะหากปราศจากข้อมูลทางภาษาเหล่านี้ ผู้เรียนก็ไม่สามารถทำได้แม้แต่จะเข้าใจเนื้อหาที่ตนเองได้ยิน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการฟังภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input hypothesis)
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input hypothesis)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของนักศึกษาที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านประชากร

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นกลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน จำนวน 25 คน

ด้านเนื้อหา

สาระสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ที่เกี่ยวกับทักษะการฟังภาษาจีนของนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยมีกระบวนการจัดการด้านเนื้อหา ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)
2. ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและเทคนิควิธีเพื่อการรับภาษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)
3. ศึกษาเนื้อหาสาระวิชาการฟังการพูดภาษาจีน กำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

ในบทเรียน ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หัวข้อ (5 บท) และได้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม และสื่อที่ใช้ในแต่ละหัวข้อ ในการจัดการเรียนการสอนตามตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 รวมจำนวน 10 สัปดาห์

ทบทวนแนวคิด

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนภาษาที่สองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในด้านทักษะต่าง ๆ นั้น ผู้สอนหลายๆ ท่านมักจะนำเอาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับ “การรับภาษา” (Language Acquisition) เข้ามาช่วยในการออกแบบการเรียนการสอน เพราะต่างก็มีความเชื่อว่าการรับภาษามีประสิทธิภาพมากกว่า “การเรียนรู้ภาษา” พิริพัฒน์ (2013) ได้ศึกษาค้นคว้าและสรุปความแตกต่างระหว่าง “การรับภาษา” และ “การเรียนรู้ภาษา” ไว้ว่าการรับภาษา หรือ Language Acquisition ในภาษาอังกฤษนั้น เป็นกระบวนการได้ภาษาตามธรรมชาติ โดยทารกหรือผู้เรียนไม่รู้ตัว (Unconscious) การได้หรือการรับภาษาเป็นผลพวงจากการปฏิสัมพันธ์หรือสัมผัสกับภาษาเป้าหมาย โดยการรับนี้อาจจะเกิดจากคนรอบข้างของผู้เรียน ผู้ปกครองของทารก มีการดัดแปลงปรับเปลี่ยนภาษาให้ง่าย เพื่อช่วยให้เด็กหรือผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยไม่จำเป็นต้องสอนถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของภาษานั้น ๆ

ส่วน “การเรียนรู้ภาษา” เป็นกระบวนการได้ภาษาแบบรู้สำนึก (Conscious) กล่าวคือผู้เรียนได้รับการอธิบายกฎเกณฑ์ การสอนโดยตรง ตลอดจนได้รับการแก้ไขข้อผิดพลาดจากบุคคลซึ่งเปรียบได้ดังครูหรือผู้ชี้แนะ ดังนั้น นักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาพัฒนาการหลายท่านจึงเสนอแนะว่า ควรจะหาวิธีการทำให้ “การเรียนรู้” กลายเป็น “การรับ” ภาษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วงการการสอนภาษาที่ 2 นั้น ได้นำเอาทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “การรับภาษา” เข้ามาช่วยในการออกแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และบรรดาทฤษฎีเหล่านั้น มีทฤษฎีหนึ่งของนักภาษาศาสตร์ประยุกต์แห่งมหาวิทยาลัย Southern California ได้กล่าวไว้ว่า “เราจะรับภาษาได้ดีที่สุดถ้ามีข้อมูลภาษาที่เข้าใจได้ (Comprehensible Input) อย่างพอเพียง” (Krashen, 1982) ซึ่งเป็น 1 ในสมมติฐานการเรียนรู้ภาษาของเขาเอง ประกอบด้วยสมมติฐาน 5 ประการ ดังนี้

1. The Acquisition-Learning hypothesis,
2. The Monitor hypothesis,
3. The Natural Order hypothesis,
4. The Input hypothesis,
5. Affective Filter hypothesis.

ซึ่ง 5 สมมติฐานการรับภาษานี้ มี 2-3 สมมติฐานได้ถูกนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนภาษาจีน และที่ได้รับความนิยมมากที่สุดก็คือสมมติฐานรับเข้าหรือที่มักจะถูกเรียกว่าสมมติฐานตัวป้อนทางภาษา The Input hypothesis สมมติฐานนี้พยายามหาคำตอบว่า

ผู้เรียนภาษาจะสามารถรับภาษาได้อย่างไร ซึ่ง Krashen (1982) ได้อธิบายไว้ว่าการรับภาษาของคนเราได้จากการรับไม่ใช่จากการเรียน ซึ่งนุรอนี (2012) ได้สรุปเกี่ยวกับสมมติฐานการป้อนทางภาษาไว้ว่า “การรับภาษานั้นจะเกี่ยวข้องกับสมมติฐานลำดับการรับภาษาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยผู้เรียนจะรับภาษาจากขั้น i ไปสู่ขั้น $i + 1$ (i หมายถึงระดับความสามารถปัจจุบันของผู้เรียน และ $i + 1$ หมายถึงระดับข้อมูลทางภาษาที่อยู่สูงกว่าระดับความสามารถปัจจุบันของผู้เรียนเล็กน้อย) และผู้เรียนจะสามารถย้ายระดับความรู้ได้ก็ต่อเมื่อรู้และเข้าใจในตัวป้อนทางภาษา คือเข้าใจความหมายไม่ใช่รูปแบบข้อความ ดังนั้น การป้อนหรือนำเข้าในปริมาณที่เพียงพอ ผู้เรียนก็จะสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Krashen, 1985; Swain, 1985) การเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนเริ่มมีการนำเอาทฤษฎีสมมติฐานตัวป้อนทางภาษา (The Input Hypothesis) ของ Krashen (1982) มาใช้พัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาการพูดภาษาจีน หรือการฟังภาษาจีน สมมติฐานนี้เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางภาษา (Acquisition) โดยนักวิชาการจีนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของสมมติฐานของ Krashen ที่แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้เรียนภาษาจะเกิดการเรียนรู้ได้จะต้องมีการป้อนข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้อย่างมากพอ (Meng, 2020) เพราะวิธีการที่ทำให้มนุษย์ได้รับภาษานั้นจะต้องผ่านการดูรับเอาความรู้ที่สามารถเข้าใจได้เข้าไป (Wang, 2019) ความสนใจของคนเราก็จะถูกพ่วงไปที่ตัวของข้อมูลที่กำลังทำการป้อนเข้า แทนการพ่วงไปที่รูปแบบของภาษา

และข้อมูลที่ใช้ในการถ่ายทอดป้อนเข้าสู่ผู้เรียนนั้นจะต้องไม่ยาก และง่ายเกินไป โดยใช้สูตร $i + 1$ ที่ได้แนะนำไปข้างต้นแล้ว ดังนั้น หัวใจสำคัญของการใช้สมมติฐานนี้ก็คือเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนต้องเป็นเนื้อหาที่สามารถเข้าใจได้ และต้องมีปริมาณที่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจ

งานวิจัยเกี่ยวกับสมมติฐานตัวป้อนทางภาษาในการเรียนการสอนภาษาจีน (The Input Hypothesis) ในประเทศจีนส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์จุดเด่นของตัวสมมติฐานและการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีน เช่น Wang (2009) ได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาในชั้นเรียนภาษาจีนของตนเองว่าจะต้องเน้นการป้อนข้อมูลที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้เรียนได้ดูดซับนำไปใช้เรียนรู้ Wang (2019) ได้เสนอให้นำเอาสมมติฐานนี้มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีน โดยการป้อนภาษานั้นสามารถใช้จุดเด่นความเป็นเจ้าของภาษาของผู้สอนทำการป้อนข้อมูลผ่านการถ่ายทอดเนื้อหาที่เรียน โดยจะต้องสะท้อนเอาน้ำเสียงของประโยคแต่ละประโยคออกมา โดยมีเงื่อนไขว่าผู้สอนจะต้องออกเสียงชัดเจน ความเร็วเหมาะสมกับระดับภาษาของผู้เรียน นอกจากนี้การป้อนข้อมูลยังสามารถออกแบบตามลักษณะรายวิชาได้ เช่น การเรียนการสอนวิชาการฟังภาษาจีนสามารถใช้วิธีการฟังแล้วพูดหรือวิธีฟังไปพูดไปเพื่อพัฒนาความสามารถการรับรู้ ความสามารถในการทำความเข้าใจ และความสามารถในการจัดเก็บ ถึงแม้การสอนในชั้นเรียนไม่อาจสร้างสภาพแวดล้อมการสื่อสารได้อย่างธรรมชาติ แต่ผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการสอนแบบสถานการณ์สมมติเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนย่อยความรู้ที่ได้รับเพื่อนำป้อนกลับมาทางภาษาพูด

ในระยะต่อมาสมมติฐานตัวป้อนได้รับความนิยมนอย่างมากในรายวิชาการพูดภาษาจีน งานวิจัยที่พบส่วนใหญ่เป็นการเสนอแนวคิดและวิธีการดึงเอาสมมติฐานตัวป้อนของ Krashen มาใช้ในการเรียนการสอนและการออกแบบรายวิชา เช่นงานวิจัยของ Yang (2015) ที่ได้นำเอาสมมติฐานการป้อนของ Krashen และ Swain ที่เสนอว่าการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการปรับเนื้อหาทางภาษาที่จะใช้สอน จะต้องออกแบบตามสภาพจริงและอาศัยอุปกรณ์การสอนเพื่อเสริมการป้อนข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้ (Comprehensible) นอกจากนี้ก็ยังมีในรายวิชาการฟังภาษาจีน เช่นงานวิจัยของ Gao (2013) ที่พยายามวิเคราะห์การนำสมมติฐานตัวป้อนและประสบการณ์การสอนของตนเองเสนอเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาการฟังภาษาจีน สำหรับงานวิจัยที่นำเอาสมมติฐานตัวป้อนของ Krashen มาใช้ทดลองจัดการเรียนการสอนภาษาจีนนั้นยังมีไม่มากนัก เช่น งานวิจัยของ Qian (2017) ที่นำเอาสมมติฐานตัวป้อนทางภาษาและ The Affective Filter Hypothesis ในการออกแบบการเรียนการสอนวิชาการพูดภาษาจีนแก่นักศึกษาต่างชาติ โดยนำเอาการป้อนข้อมูลด้วยกิจกรรมฟังคำศัพท์ ยกบัตรคำ การดูคลิปวิดีโอ การถามตอบในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการป้อนข้อมูลผ่านการฟังในการเรียนรู้ไวยากรณ์ นอกจากนี้ยังพยายามทำให้การเรียนการสอนและการป้อนข้อมูลของผู้สอน

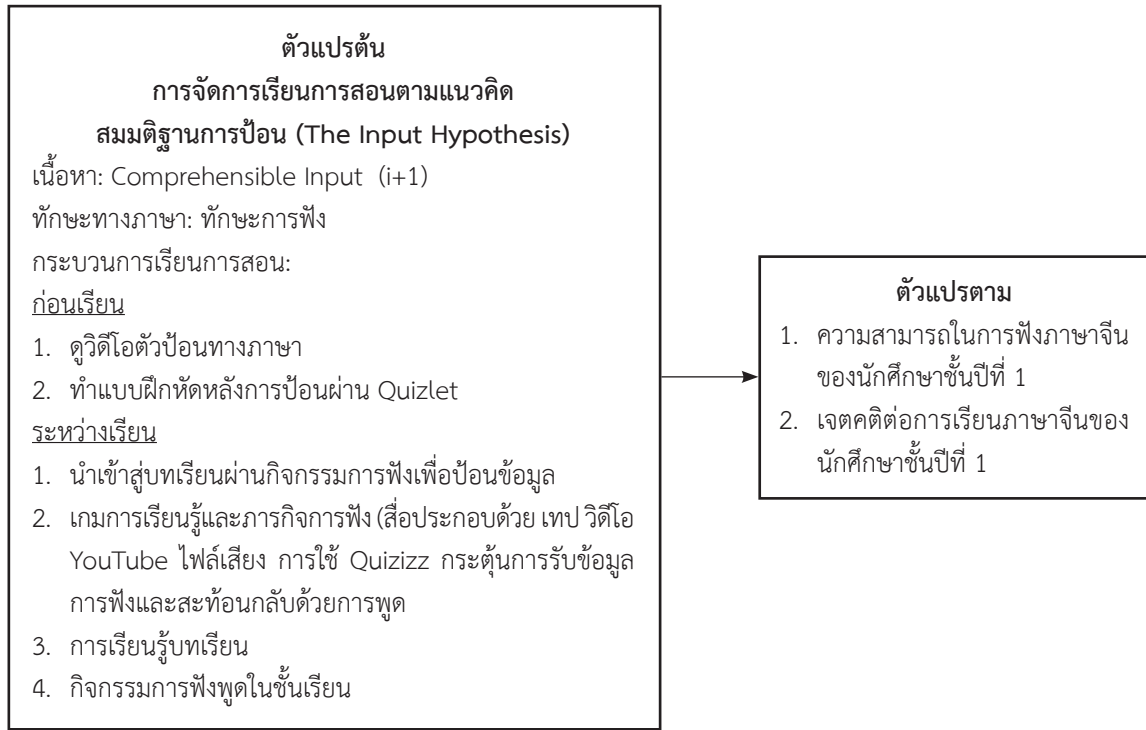
ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดเป็น $i=1$ ได้ และในรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนยังม้งานวิจัยของ Meng, 2020 ได้นำเอาสมมติฐานตัวป้อนทางภาษาของ Krashen มาใช้กับวิชาการฟังการพูดภาษาจีนระยะสั้น ในรูปแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรมแชท “Kakao Talk” ในการทำกิจกรรมการฟังและพูดภาษาจีน จากนั้นได้สังเกตบันทึกกิจกรรมการเรียน การพบว่าการใช้สมมติฐานตัวป้อนทางภาษาในการออกแบบการเรียนการสอนครั้งนี้ใช้คลิปเสียงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฟังแล้วสื่อสารโต้ตอบกลับด้วยภาษาของตนเองทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฟังและพูดมากขึ้น ผลการเรียนรู้ดีขึ้น

สมมติฐาน

1. หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนสอบวัดผลทักษะการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับดีขึ้นไป

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้แผนแบบการทดลองกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) (บัญชา จำปารักษ์, 2560) โดยมีการวัดก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

1. กลุ่มประชากรตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รวม 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) จำนวน 10 สัปดาห์ เป็นจำนวน 30 ชั่วโมง ก่อนทำการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียน วิธีปฏิบัติให้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนเรียนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) โดยใช้แบบวัดทักษะการฟังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียน

ในรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนธุรกิจกับกลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐาน

3) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนในรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนธุรกิจกลุ่มผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐาน โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ เป็นจำนวน 30 ชั่วโมง โดยแนวคิดนี้เน้นการให้ตัวป้อนทางภาษาหรือข้อมูลทางภาษาที่เข้าใจได้มากที่สุด (Comprehensible Input) ให้แก่ผู้เรียนหากผู้เรียนสามารถรับข้อมูลเหล่านี้ได้ ก็จะพัฒนาทักษะทางด้านภาษาจีนได้ ทำให้เข้าใจในสิ่งที่ฟังได้ สะสมเป็นวงคำศัพท์หรือความรู้ในสมอง และทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาจีนในลำดับต่อไป

4) ภายหลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามกำหนดให้นักศึกษาทำแบบวัดทักษะการฟังที่มีลักษณะใกล้เคียงกับข้อสอบก่อนเรียนที่ผ่านการทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 10 ข้อต่อ 1 บทเรียน จำนวนทั้งหมด 5 บทเรียน

5) ภายหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกำหนด ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่ผ่านการทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 16 ข้อ

ผู้วิจัยทำการดำเนินการทดสอบความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) กับ

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เฉพาะข้อคำถามที่ค่า $IOC \geq 0.5$ เพื่อให้ข้อคำถามมีความถูกต้องเที่ยงตรง และครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อคำถามว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในข้อคำถามอย่างแท้จริง โดยทำการทดสอบ (Pilot Test) กับกลุ่มทดสอบ จำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิคการวัดค่าความสอดคล้องของแบบ (Internal Consistency Method) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยค่าที่ยอมรับได้จะต้องมีค่า Alpha (α) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ & อัจฉรา ชานีประศาสน์, 2547) โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 0.930 สรุปได้ว่าแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเที่ยงตรงของข้อมูลที่เพียงพอ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ ก่อนนำเอาแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มประชากรเป้าหมายนักศึกษาคณะศิลปศาสตร ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 หลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รวม 25 คน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง วรรณกรรม และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ และเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ และประมวลผลทางสถิติ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะเบื้องต้นของประชากรที่ศึกษาจากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในแบบสอบถาม เพื่อเป็นการอธิบายค่าของข้อมูล โดยการนำเสนอใน ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test paired sample และประเมินระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานการรับภาษาที่ 2 แนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ของนักศึกษา หลังการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องผลการสอนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนตามแนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ต่อทักษะการฟังของนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ชั้นปีที่ 1

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการฟังภาษาจีนในรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการฟังในรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) จำนวน 25 คน โดยเก็บทั้งหมดจากหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หัวข้อ ดังนี้

หัวข้อที่ 1 你是哪国人? คุณคือคนชาติไหน

หัวข้อที่ 2 你家有几口人? ครอบครัวคุณมีสมาชิกกี่คน

หัวข้อที่ 3 西瓜多少钱一斤? แตงโมชั่งละเท่าไร

หัวข้อที่ 4 请问, 洗手间在哪儿? ขอโทษนะคะ ห้องน้ำอยู่ไหนคะ

หัวข้อที่ 5 请问, 您想喝点什么? ขอโทษนะคะ คุณต้องการดื่มอะไรดีคะ

ผลการวิจัยเป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

ตารางสรุปผลการทดสอบ สมมติฐาน	คะแนนก่อนเรียน (Pre-Test)		คะแนนหลังเรียน (Post-Test)		t	P-value
ประเด็นการเปรียบเทียบ	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	7.20	1.803	8.88	1.130	-5.250	0.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	6.36	1.254	8.72	2.112	-6.316	0.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	5.44	1.828	7.84	1.841	-5.237	0.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	4.48	1.828	8.2	1.826	-8.282	0.001
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5	7.32	2.036	8.8	1.354	-3.621	0.001

จากตารางที่ 1 พบว่าการทดสอบผลสัมฤทธิ์
ทักษะการฟังหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียน
การสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input
Hypothesis) หลังเรียนทั้ง 5 หัวข้อ สูงขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพิจารณาระดับ
นัยสำคัญ จากค่า p-value ซึ่งระดับนัยสำคัญ
ที่เหมาะสมควรมีค่าน้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	Sig
ก่อนเรียน	25	10	6.16	1.75	0.001
หลังเรียน	25	10	8.49	1.65	

จากผลการวิจัยสามารถทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 (H1): หลังการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีคะแนนสอบวัดผลทักษะการฟังภาษาจีนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างน้อยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ต่อทักษะการฟังของนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่าก่อนจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยปานกลาง $\bar{X}$ เท่ากับ 6.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.75 หลังการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง $\bar{X}$ เท่ากับ 8.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.65 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากคะแนนเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนรู้หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

ในตอนต้นที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) คำถามแบบวัดทัศนคติเชิงบวก จำนวน 9 ข้อและ 2) คำถามแบบวัดทัศนคติเชิงลบ จำนวน 7 ข้อ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย (Means) เพื่อให้ทราบระดับความคิดเห็นของประชากรในงานวิจัย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงการกระจายของข้อมูล โดยงานวิจัยฉบับนี้ใช้มาตรวัดเพื่อแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า เห็นด้วย

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ

2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การแปลผล จะแบ่งระดับของทัศนคติออกเป็น 3 ระดับโดยใช้เกณฑ์คะแนนตามกลุ่มตามความคิดของ Best (1981:78) โดยใช้ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยค่าคะแนนต่ำสุดและนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับที่ต้องแบ่ง

พิสัยของช่วงคะแนน (I)

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\begin{aligned} \text{พิสัยของช่วงคะแนน (I)} &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยของทัศนคติมีช่วง
คะแนนเฉลี่ย ดังนี้
ทัศนคติระดับสูง จะมีช่วงคะแนนเฉลี่ย
3.68 - 5.00 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ดีมาก
ทัศนคติระดับปานกลาง จะมีช่วงคะแนน
เฉลี่ย 2.34 - 3.67 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็น
ว่า ปานกลาง

ทัศนคติระดับต่ำ จะมีช่วงคะแนนเฉลี่ย
1.00 - 2.33 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า
พอใช้
ซึ่งผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น
มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
ที่เรียนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) กลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน
ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 25 คน ในข้อคำถามวัดทัศนคติเชิงบวก

ข้อคำถาม	Mean	S.D.	ระดับ ทัศนคติ	แปลความ
1. ฉันชอบเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน	4.40	.793	สูง	ดีมาก
2. ฉันอยากเรียนภาษาจีนให้เก่ง	4.88	.332	สูง	ดีมาก
3. ฉันอยากมีชั่วโมงเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุด	4.16	.800	สูง	ดีมาก
4. วิชาการฟังการพูดภาษาจีนเป็นวิชาที่สนุกสนานมาก	4.20	.816	สูง	ดีมาก
5. ฉันชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั่วโมงวิชาการฟัง การพูดภาษาจีน	4.12	.833	สูง	ดีมาก
6. ฉันรู้สึกดีเมื่อสามารถตอบคำถามได้ในวิชาภาษาจีน	4.68	.557	สูง	ดีมาก
7. วิชาการฟังการพูดภาษาจีนทำให้พูดภาษาจีนได้ดีขึ้น	4.60	.645	สูง	ดีมาก
8. กิจกรรมการฟังทำให้ฉันคุ้นชินกับคำศัพท์มากขึ้น	4.64	.638	สูง	ดีมาก
9. วิชาการฟังการพูดภาษาจีนทำให้ฉันอยากพูด ภาษาจีนมากขึ้น	4.52	.653	สูง	ดีมาก
สรุปผลเจตคติเชิงบวก	4.47	.674	สูง	ดีมาก

จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ที่ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 25 คน มีเจตคติภาพรวมกับข้อคำถามเชิงบวกในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ อยู่ที่ 4.47 S.D. เท่ากับ .67 ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามจำนวน 9 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ฉันอยากเรียนภาษาจีนให้เก่ง 2) ฉันรู้สึกดีเมื่อสามารถตอบคำถามได้ในวิชาภาษาจีน 3) กิจกรรมการฟังทำให้ฉันคุ้นชินกับ

คำศัพท์มากขึ้น 4) วิชาการฟังการพูดภาษาจีนทำให้พูดภาษาจีนได้ดีขึ้น 5) วิชาการฟังการพูดภาษาจีนทำให้ฉันอยากพูดภาษาจีนมากขึ้น 6) ฉันชอบเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน 7) วิชาการฟังการพูดภาษาจีนเป็นวิชาที่สนุกสนานมาก 8) ฉันอยากมีชั่วโมงเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุด และ 9) ฉันชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั่วโมงวิชาการฟังการพูดภาษาจีน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับเจตคติต่อการเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เรียนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) กลุ่มที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 25 คน ในข้อคำถามวัดทัศนคติเชิงลบ

ข้อคำถาม	Mean	S.D.	ระดับทัศนคติ	แปลความ
10. ฉันกลัวที่จะพูดภาษาจีน	2.92	1.077	กลาง	ปานกลาง
11. ฉันไม่อยากเข้าห้องเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน	1.52	.823	ต่ำ	ไม่ดีมาก
12. ฉันรู้สึกกลัวเมื่อฟังอาจารย์พูดภาษาจีนแล้วไม่เข้าใจ	3.04	1.306	กลาง	ปานกลาง
13. ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อถึงเวลาเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน	1.80	.913	ต่ำ	ไม่ดีมาก
14. วิชาการฟังการพูดภาษาจีนเป็นวิชาที่ยากมาก	2.60	1.080	กลาง	ปานกลาง
15. ฉันอยากให้เวลาเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนหมดเร็ว ๆ	1.56	.651	ต่ำ	ไม่ดีมาก
16. กิจกรรมในชั้นเรียนยากมาก	2.60	.866	กลาง	ปานกลาง
สรุปผลเจตคติเชิงลบ	2.29	.960	กลาง	ปานกลาง

จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ที่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีน ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 25 คน มีเจตคติกับข้อความเชิงลบ จำนวน 7 ข้อ แบ่งได้ 2 ระดับ คือ ระดับกลางและระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ อยู่ที่ 2.29 S.D. เท่ากับ .96 ซึ่งทัศนคติระดับกลาง แปลความได้ว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่าง มีเจตคติปานกลาง ประกอบไปด้วย คำถามจำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1) ฉันรู้สึกกลัวเมื่อฟังอาจารย์พูดภาษาจีนแล้วไม่เข้าใจ 2) ฉันกลัวที่จะพูดภาษาจีน 3) วิชาการฟังการพูดภาษาจีนเป็นวิชาที่ยากมาก และ 4) กิจกรรมในชั้นเรียนยากมาก ทั้งนี้ 3) และ 4) มีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 2.60 นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติระดับต่ำ แปลความได้ว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง มีเจตคติไม่ดีมาก ไม่เห็นด้วยกับคำถามเชิงลบเหล่านี้ ประกอบไปด้วย คำถามจำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ฉันรู้สึกไม่สบายใจเมื่อถึงเวลาเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน 2) ฉันอยากให้เวลาเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีนหมดเร็ว ๆ และ 3) ฉันไม่อยากเข้าห้องเรียนวิชาการฟังการพูดภาษาจีน ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์สามารถทดสอบสมมติฐานได้ ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 (H2): หลังการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามแนวคิดสมมติฐานการป้อนในระดับดีขึ้นไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ใน 2 ประเด็น ดังนี้

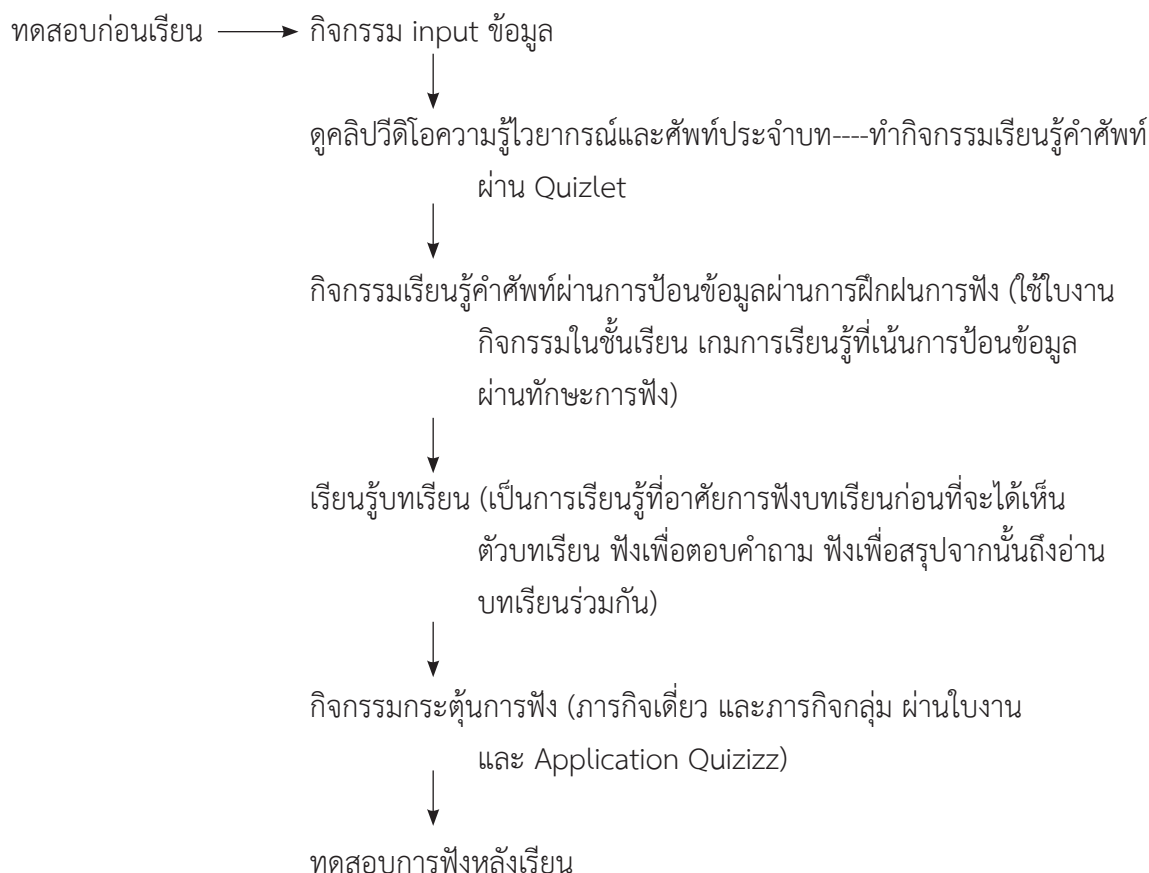
1) การพัฒนาทักษะการฟังหลังการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ในรายวิชาการฟังการพูดภาษาจีน พบว่า ก่อนจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.75 หลังการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากคะแนนเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนรู้หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทักษะการฟังหลังเรียนรู้ทั้ง 5 หัวข้อ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยพิจารณาระดับนัยสำคัญจากค่า p-value ซึ่งระดับนัยสำคัญที่เหมาะสมควรมีค่าน้อยกว่า .05 เป็นไปตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่า

กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อนทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลทางภาษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้จะเน้นการนำเข้าข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสด้านการฟัง ซึ่งการฟังนั้นเป็นทักษะทางด้านการรับ เป็นความพยายามในการตีความและทำความเข้าใจต่อสิ่งที่ได้ฟัง

เพื่อให้เกิดความหมายขึ้นภายในใจโดยการอาศัยความรู้เดิมและวัฒนธรรมทางภาษา (อิรลัษณ์, 2548 อ้างถึงในนุรอนี, 2012) ซึ่งการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานภาษาจีนนั้นการฟังเพื่อดึงข้อมูลจากความรู้เดิม หรือวงคำศัพท์ภาษาเป้าหมายที่มีอยู่นั้นย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสถานการณ์การป้อนจึงเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลจนสร้างเป็นความเข้าใจทางภาษา ซึ่งความเข้าใจทางภาษานี้เป็นปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับภาษาขององค์ประกอบการฟัง (อิรลัษณ์, 2548 อ้างถึงในนุรอนี, 2012) ซึ่งประกอบด้วยความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ

ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจทางภาษา เช่นความสามารถในการรำลึกคำต่าง ๆ ได้ ความสามารถในการทำความเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ความสามารถในการทำความเข้าใจในโครงสร้างของภาษา (Samuel, 1987: 259-309 อ้างถึงในนุรอนี, 2012) ดังนั้น ผู้เรียนจะได้รับป้อนข้อมูลทางภาษาในจำนวนที่เพียงพอ และยังเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ความหมายของคำศัพท์ และจดจำไปเป็นความรู้ทางภาษาที่ต้องเก็บสะสม

การเรียนการสอนที่เน้นสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis) มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละคาบ ดังนี้

จะเห็นได้ว่าการป้อนข้อมูลจะเริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนในชั้นเรียน โดยที่ผู้เรียนจะต้องดูคลิปวิดีโอคำศัพท์และไวยากรณ์ในบทก่อนที่จะเข้าชั้นเรียน จากนั้นทำแบบฝึกหัดคำศัพท์ประจำบทโดยใช้ผ่านแอปพลิเคชันที่สร้างการเรียนรู้ที่เน้นเกี่ยวกับคำศัพท์และความหมาย Quizlet โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความทรงจำกับข้อมูลที่จะเรียนในอนาคต จากนั้นเมื่อถึงเวลาเรียนในชั้นเรียน ผู้เรียนจะทำกิจกรรมการฟังข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ โดยผู้สอนจะใช้ภาษาจีนเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม เพื่อป้อนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเพื่อสร้างเป็นข้อมูลความรู้ที่จะใช้ในการเรียนบทเรียน การอ่านบทเรียน และทำกิจกรรมฟังแล้วพูด และสื่อสารในลำดับต่อไป ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Jia Sha (2015) ที่ว่าตัวป้อนที่สามารถเข้าใจได้ (Comprehensible Input) ในการเรียนการสอนภาษาจีนประกอบด้วยภาษาที่ผู้สอนใช้พูด ภาษาที่ใช้ระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน และภาษาจากตำราหรือหนังสือที่ใช้ และแหล่งที่มาตัวป้อนทั้ง 3 แหล่งนี้จะต้องมีความชัดเจน เข้าใจได้ น่าสนใจ และจะต้องมีการเน้นย้ำหลายครั้ง

2) เจตคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานตัวป้อน (The Input Hypothesis) จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จำนวน 25 คน มีเจตคติภาพรวมกับข้อคำถามเชิงบวกในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.47 S.D. เท่ากับ .79 โดยในส่วนของข้อที่ระบุว่า “ฉันอยากเรียนภาษาจีน

ให้เก่ง” มีค่าเฉลี่ยถึง 4.88 จัดเป็นทัศนคติระดับสูง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถฟังเข้าใจ และทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และอยากเก่งภาษาจีนมากขึ้น ดังข้อที่ระบุว่า “ฉันรู้สึกดีเมื่อสามารถตอบคำถามได้ในวิชาภาษาจีน” และ “ฉันอยากมีชั่วโมงเรียนวิชาภาษาจีนมากที่สุด” มีค่าเฉลี่ยถึง 4.68 และ 4.16 ตามลำดับ นอกจากนี้การเรียนการสอนตามทฤษฎีการป้อนนี้ยังทำให้ผู้เรียนรู้สึกคุ้นชินกับคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น หลังทำกิจกรรมในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยถึง 4.64 และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ปราศจากสิ่งแวดล้อมของภาษาเป้าหมายจำกัดให้ผู้เรียนต้องใช้ภาษาจีนในชั้นเรียนเท่านั้น การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการรับภาษาในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนได้รับและป้อนภาษาออกมาได้ดีที่สุด ซึ่งจะเห็นได้จากข้อที่ระบุว่า “วิชาการฟังการพูดภาษาจีนทำให้ฉันอยากพูดภาษาจีนมากขึ้น” มีค่าเฉลี่ยถึง 4.52 จัดเป็นค่าเฉลี่ยระดับสูงแปลความหมายว่าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีมากต่อการเรียนรู้ในรายวิชา ซึ่งผลของเจตคติที่ดีนี้เกิดจากผู้เรียนได้รับตัวป้อนทางภาษาที่มีความเหมาะสมและสามารถทำความเข้าใจได้ ซึ่งตัวป้อนเหล่านี้มาจากภาษาที่ตัวผู้สอนใช้ภาษาเป้าหมายในการดำเนินการเรียนรู้ในชั้นเรียน สื่อวิดีโอจากแหล่งต่าง ๆ กิจกรรมการฟังที่น่าสนใจและมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของตัวป้อนทางภาษาของ Krashen (1982) ที่ว่าตัวป้อนต้องน่าสนใจและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวจะลดความวิตกกังวลของผู้เรียนลงได้ และที่สำคัญการรับภาษาของผู้เรียนต้องได้รับตัวป้อนทางภาษาที่เข้าใจ

ได้ในปริมาณที่เพียงพอจนผู้เรียนจดจำเป็นความรู้ทางภาษาที่จะใช้ในการสื่อสารในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการพูดภาษาจีนเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังเรียนว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการพูดจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีสมมติฐานการป้อน (The Input Hypothesis)

2. การคัดเลือกเนื้อหาตัวป้อนทางภาษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนควรเลือกเนื้อหาที่มีความธรรมชาติ และหากเป็นเสมือนเหตุการณ์จริงได้ก็จะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น

3. การจัดการเรียนการสอนในงานวิจัยนี้เน้นการป้อนข้อมูลที่เข้าใจได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้ยิน สามารถเชื่อมโยงกับความหมายและจดจำได้ ซึ่งงานวิจัยนี้จะเน้นการรับข้อมูลผ่านการฟัง และถ่ายทอดข้อมูลผ่านการพูด การทำแบบฝึกหัด การทำกิจกรรมที่เน้นความเข้าใจ แม้กระทั่งข้อสอบก็เน้นความเข้าใจและการรับรู้ แปลผลการรับข้อมูล จึงทำให้ไม่ได้เน้นการจดจำตัวอักษร และการเขียนคำศัพท์ ดังนั้นหากรายวิชานั้นมีความจำเป็นในการวัดประเมินผลผ่านการเขียนข้อสอบอาจจะต้องมีการเพิ่มหรือเสริมกระบวนการเรียนรู้ตัวอักษรและการเขียนคำศัพท์เหล่านั้นเพิ่มเติม

REFERENCES

- Best, J.W. (1981). **Research in Education**. (4). New Jersey: Prentice Hall.
- Chotikan. J. (2020). **The Experiment Using Blended Learning in Chinese Program (Listening and Speaking Course) and the first year student's satisfaction survey of Dhurakij Pundit University** [Paper Presentation]. The 5th National and the 2nd International Conference on Education, Nakhon Rajchasma.
- Gao, M. (2013). The Enlightenment of Krashen's Language Input Hypothesis on Chinese Teaching Listening Course. **Intelligence**, (11), 65.
- Huang, W.L. (2017). **Research for Thailand Ramkamhaeng University of Chinese Listening and Speaking Course** (Master dissertation). Sichuan Normal University. Sichuan.
- Kang, M.Y. (2016). **The Application of Communicative Approach in Intermediate Chinese Listening and Speaking Teaching in Thailand** (Master dissertation). Xi'an International Studies University. Xi'an.
- Krashen, S.D. (1985). **The Input Hypothesis: Issues and Implications**, New York: Longman.
- Krashen, S.D. (1982). **Principles and Practice in Second Language Acquisition**. New York: Pergamon Press.

- Liang, S.Y. (2019). **Teaching Design of Intermediate Listening and Speaking Course of Chinese as A Foreign Language Based on Flipping Classroom Teaching Mode.** (Master dissertation). Harbin Normal University, Harbin.
- Lu, J.J. (2009). Clarifying Two Important Facts in the Evolution of Teaching Chinese as a Foreign Language. **TCSOL Studies, (03)**, 5-6.
- Meng, X.T. (2020). The Application of Krashen's "Language Input Hypothesis" in Online Oral Chinese Teaching for Foreign Languages: A Case Study of the Chinese Summer Camp at Dongxin High School in South Korea. **Prose Hundred, (08)**, 102-103.
- Meng, Y.H. (2011). The Elements of the Open Teaching Model in Elementary Chinese Listening and Speaking Classes. In Cui Xiliang, **Research on Classroom Teaching of Listening and Speaking Chinese as a Foreign Language, (02)**, 72-79
- Ning, Y.M. (2020). **A Research on the Application of GPA Teaching Method in Elementary Level of Listening and Speaking Chinese as A Second Language Class.** (Master dissertation). Southwest Minzu University, Chengdu.
- Petroj, L. & ChamniPrasart, A. (2004). **Research Methodology**, Bangkok: Pimdeekarnpim.
- Qian, C.R. (2017). **The Applied Research on 'The Input Hypothesis' and 'The Affective Filter Hypothesis' of Krashen in Elementary Chinese Speaking Course.** (Master dissertation). Chongqing Normal University, Chongqing.
- Tian, L. (2011). Reflections on the Teaching Principles of Listening and Speaking in Elementary Chinese. In Cui Xiliang, **Research on Classroom Teaching of Listening and Speaking Chinese as a Foreign Language (02)**, 63-70
- Tohyoh, N. (2012). **Effects of instruction based on the natural approach on English proficiency of preparatory level learners.** (Master dissertation). Prince of Songkhla University, Songkhla.
- Wang, Q.Y. (2009). The Discussion on the main source of language input in teaching Chinese as a foreign language. **Journal of Hubei Correspondence University, 22(1)**, 109-110.
- Wang, X.F. (2019). Exploration in Krashen's Input Hypothesis and Teaching Chinese as a Foreign Language. **Northern Literature, (2)**, 136-137.

- Xue, C. (2013). **Strategic teaching Chinese Listening and Speaking for Thai Students- Thailand North- Chiangmai University as Example.** (Master dissertation). Jilin University. Jilin.
- Yanggang, P. (2013). Second Language Acquisition and Universal Grammar. **CONNEXION Journal of Humanities and Social Sciences**, 2(1), 104–126.
- Yang, J.Q. (2014). The Enlightenment of Language Input and Output on Teaching Spoken Chinese as a Foreign Language. **Young Writers**, (20), 43-44.
-

Research Article

การจัดการองค์ความรู้การวิจัยและนวัตกรรมสหสาขาด้านการออกแบบ
และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และร้านค้า ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการท่องเที่ยว
ชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

THE RESEARCH KNOWLEDGE MANAGEMENT AND INTERDISCIPLINARY
INNOVATION IN THE DESIGN AND DEVELOPMENT OF PRODUCT, PACKAGING
AND STORES TO PROMOTE AND DEVELOP TOURISM CAREER
IN THE COMMUNITY OF KLONG SUAN 100 YEARS MARKET
ACCORDING TO THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

ธธนา กมลนราภิรกรักษา^{1*} อาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล² ยุวดี พรธาราทงศ์³ และ ชูเกียรติ อนันตเวททยานนท์⁴

¹สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

^{2,3}สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

⁴สาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Thathana Kamonnarakitraksa^{1*}, Arnut Siripithakul², Yuvadee Phontharaphong³
and Chukiat Ananwettayanon⁴

¹Department of Architecture, Faculty of Architecture and Design, RMUTP.

^{2,3}Department of Industrial Product Design, Faculty of Architecture and Design, RMUTP.

⁴Department of Industrial Packaging Design and Printing Technology, Faculty of Architecture and Design, RMUTP

*E-mail: santi.k@rmutp.ac.th

Received: 2023-04-25

Revised: 2023-11-22

Accepted: 2023-11-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และด้านสถาปัตยกรรม ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการท่องเที่ยว โดยพื้นที่วิจัย คือ ชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี หมู่ที่ 1 ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์ แบบสอบถามและการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ค้าขายและพักอาศัยในชุมชน

ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี เป็นผู้รับการอบรม จำนวน 50 คน มีวิธีการดำเนินวิจัย (Methodology) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่ นำมาวิเคราะห์และออกแบบ พัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ คืออสังหาริมทรัพย์ การจัดร้านค้าและหน้าร้านค้าเพื่อเป็นต้นแบบที่เหมาะสมกับชุมชน จากนั้นนำผลงานมาถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการสู่ชุมชน โดยจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 5 หลักสูตร และการประเมินผลงานและโครงการอบรมทั้ง 5 หลักสูตรจากผู้เข้าร่วมอบรม เพื่อให้เกิดการขยายผลต่อไป

ผลจากการศึกษา พบว่า จากการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้ง 5 หลักสูตร ได้ผลผลิตเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างอัตลักษณ์ส่งเสริมการขาย รูปแบบการจัดร้านค้าที่ส่งเสริมการขายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า และรูปแบบคืออสังหาริมทรัพย์ที่สร้างอัตลักษณ์ให้กับตลาดและการสร้างร้านค้าออนไลน์เพิ่มช่องทางการขายสินค้าและผลการประเมินโครงการอบรมทั้ง 5 หลักสูตร โดยแยกเป็นรายประเด็นด้านต่าง ๆ ปรากฏว่าด้านการออกแบบและพัฒนาต้นแบบ ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน และด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์ มีระดับความพึงพอใจ คือ ระดับมากที่สุดทั้ง 5 หลักสูตร หลังจากการดำเนินการโครงการวิจัย ผู้วิจัยจัดทำเล่มคู่มือองค์ความรู้ทั้ง 5 หลักสูตร เพื่อสามารถนำไปถ่ายทอดขยายผลไปสู่พื้นที่ชุมชนอื่น ๆ ที่สนใจต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการองค์ความรู้ ผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ร้านค้า ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี

ABSTRACT

This applied research was to transfer knowledge and design innovation and develop products, packaging, and architecture, in addition to promoting and developing tourism careers. The area for this research was the community of Klong Suan 100 Years Market, Moo 1, Klong Suan sub-district, Bang Bo district, Samut Prakan province. Research instruments were a survey of the area, an interview, a questionnaire, and operation training. Samples were 50 people—vendors and people who live in the community of Klong Suan 100 Years Market. Data collection included physical data, economic and social data, as well as the area's identity. Then use the data to analyze, design, and develop products, packaging, and kiosks for selling products, including store layout and storefront layout, to create a prototype suitable for the community. Bring productivity and practical knowledge to the community by organizing 5 workshop projects. Then evaluate the product and the 5 training programs of the participants in order to further expand the results.

The result of the training on transferring knowledge in all 5 courses found that the productivity was a model souvenir product to promote tourism, packaging formats that create a promotional identity, a format for organizing stores that promote sales that are consistent with the way of life and cultural identity of the old market community, kiosk format for selling products that create an identity for the market and creating an online store increase sale channel. The results of the evaluation of the 5 training programs, separated into various aspects, which include the design and development of prototypes, the activities of organizing training projects, the transfer of knowledge to the community, and the transfer of theoretical knowledge via online, it was found that the level of satisfaction was the highest for all 5 courses. After conducting the research project, the researcher prepared a knowledge manual for all 5 courses to be able to transfer and expand the results to other community areas of interest.

Keywords: knowledge management, product, packaging, shop, Klong Suan 100 years market

บทนำ

“อดีตที่สัมผัสได้” ถือเป็นคำนิยามของตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี แห่งนี้ ซึ่งในอดีตตลาดคลองสวนเต็มไปด้วยบรรยากาศของความคึกคักมีการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ชาวบ้านอยู่รวมกันหลายเชื้อชาติมีการผสมผสานกันหลายวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว ยังคงอนุรักษ์บ้านเรือนโบราณและรูปแบบตลาดน้ำที่หาได้ยากสินค้าขายดีไปหมด มีทั้งโรงผืน โรงหนัง วิก สิ่งที่น่าสนใจในตลาดเก่าแห่งนี้คือ บรรยากาศแบบโบราณ โครงสร้างของตลาดที่เป็นอาคารไม้เก่า ๆ และบ่อยครั้งก็จะเป็นฉากบรรยากาศในอดีตย้อนยุคสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์ สิ่งที่น่าแปลกใจคือ ศาลเจ้า มัสยิด วัด จะอยู่ในระแวกเดียวกันซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีความสุข สามัคคีของชุมชนต่างวัฒนธรรมในระแวกเดียวกันอยู่ร่วมกันมาจนถึงปัจจุบัน

จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความสวยงามของความเป็นอดีตที่สัมผัสได้จริง ๆ ของผู้มาเยือน” (Klong Suan Municipality, 2007)

การจัดการองค์ความรู้การวิจัยและนวัตกรรมสหสาขาด้านการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และร้านค้า เป็นโครงการที่ผู้วิจัยต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นผลจากการรวบรวมองค์ความรู้จากผลงาน วิจัยที่ผ่านมาให้กับชุมชน เพื่อพัฒนาระดับการท่องเที่ยวและพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน จากข้างต้นที่กล่าวมา ชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี มีความเป็นมาคงสภาพความเป็นชุมชนตลาดเก่าโบราณที่มีอัตลักษณ์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมและยังเป็นตลาดโบราณที่ได้รับ

ความนิยมของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันจากการลงสำรวจพื้นที่สัมภาษณ์ชาวชุมชน เจ้าของตลาดและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปีมีจำนวนประชากรวัยกลางคนไปจนถึงวัยผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ อยู่กับบ้านที่เป็นร้านค้าประกอบอาชีพค้าขายเป็นวิถีชีวิตมาตั้งแต่ดั้งเดิมกันมา ทำให้ตลาดแห่งนี้เปิดให้บริการทุกวันไม่มีวันหยุด แม้ในช่วงวันปกติจะไม่ค่อยมีลูกค้ามากเท่าใดก็ตาม ชาวชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพดั้งเดิมและอาชีพใหม่ การพัฒนาสินค้าและการบริการในด้านต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริมเพิ่มรายได้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนได้ ทำให้สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดแก่คนรุ่นต่อ ๆ ไป ให้เห็นคุณค่าของบ้านเกิดตนเอง

เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพ ความต้องการ และปัญหาของชุมชน พบว่า บุคลากรในชุมชนยังขาดองค์ความรู้ในด้านการออกแบบและพัฒนา และการผลิตสินค้าและการบริการ กระบวนการด้านการตลาดที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ทางผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ในการพัฒนาอาชีพ และสร้างอาชีพในชุมชน สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่สร้างความเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นระยะยาว โครงการการจัดการองค์ความรู้ การวิจัยและนวัตกรรมสหสาขาด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และร้านค้า ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการท่องเที่ยว ชุมชน

ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำขึ้นจากความต้องการของชุมชน นำองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบผังเมือง สถาปัตยกรรม ออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ มาถ่ายทอดเพื่อส่งเสริมพัฒนาต่อยอดอาชีพและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ตลาดเก่าโบราณที่มีความงดงามด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและวิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปัจจุบันก็ยังคงสามารถสัมผัสถึงความเป็นอดีตได้ บ่งบอกถึงความเป็นตัวตนและอัตลักษณ์ของพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชุมชน ตรงตามเป้าประสงค์เศรษฐกิจที่พึ่งพาตนเองได้ อันนำไปสู่ความยั่งยืนให้พื้นที่ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการออกแบบ พัฒนาและการผลิตเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกชุมชน บรรจุภัณฑ์ให้เกิดอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี
2. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านสถาปัตยกรรม ออกแบบการจัดร้านค้า พื้นที่หน้าร้านและสื่อจำหน่ายสินค้าชุมชน ส่งเสริมการขายและสร้างอัตลักษณ์ สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ร้านค้าและสื่อจำหน่ายสินค้าชุมชนที่ได้รับถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการออกแบบและพัฒนา ส่งเสริมให้ชุมชนอื่นต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ชุมชนสามารถนำคู่มือองค์ความรู้การวิจัยและนวัตกรรมสหสาขาด้านการออกแบบสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และร้านค้าไปใช้ สอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการท่องเที่ยว โดยมีต้นแบบผลิตภัณฑ์จากการจัดโครงการ ได้แก่ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ต้นแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชน รูปแบบการจัดร้านค้าและหน้าร้าน เพื่อส่งเสริมการขายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า ต้นแบบคืออสังหาริมทรัพย์ตามอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ต่อยอดเชิงพาณิชย์ กระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ให้กับคนว่างงาน คนสูงวัย และสามารถขยายผลไปยังชุมชนอื่นได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ร้านค้าและคืออสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนการสร้างต้นแบบสำหรับการจัดโครงการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติจริง

2. จัดโครงการเพื่ออบรมถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรมสู่พื้นที่และคนในชุมชนใกล้เคียงในหัวเรื่อง ดังนี้ (1) หลักสูตรการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี

เพื่อพัฒนาอาชีพและสร้างอาชีพในชุมชนสนับสนุน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (2) หลักสูตรการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชนตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี (3) หลักสูตรการออกแบบและจัดร้านค้าและหน้าร้านค้า เพื่อส่งเสริมการขายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า (4) หลักสูตรการออกแบบคืออสังหาริมทรัพย์ตามอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (5) หลักสูตรการพัฒนาด้านการตลาด สื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาด

บททวนแนวคิด

ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีหลักการออกแบบเพื่อมวลชน 10 ประการ (Thongat, 2010) คือ หน้าที่ใช้สอย (Function) ความงาม (Aesthetics) ความสะดวกในการใช้ (Ergonomics) ความปลอดภัย (Safety) ราคา (Cost) โครงสร้าง (Construction) วัสดุ (Materials) กรรมวิธีการผลิต (Production) การซ่อมบำรุงรักษา (Ease of maintenance) การขนส่ง (Transportation)

2. ด้านการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบ ได้แก่ ลักษณะของสินค้า ตลาดเป้าหมาย วิธีการจัดจำหน่าย การขนส่ง การเก็บรักษา (Storage) ลักษณะการนำไปใช้งาน ต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ ปัญหาด้านกฎหมาย ผลกระทบต่อสังคม ส่วนข้อมูล

กราฟิกพื้นฐานบนบรรทัดฐาน สิ่งที่เราควรนำเสนอ ได้แก่ ชื่อสินค้า ตราสินค้า ขั้นตอนวิธีการใช้ รายละเอียดของสินค้า การเก็บรักษา รูปภาพ ส่วนประกอบของสินค้า ปริมาตรหรือปริมาณ ชื่อผู้ผลิตและผู้จำหน่ายและรายละเอียดตามข้อบังคับของกฎหมาย เช่น วันผลิต วันหมดอายุ (Sudsang, 2005)

3) ด้านการออกแบบสถาปัตยกรรม การออกแบบร้านค้าและการตกแต่งหน้าร้าน เพื่อส่งเสริมการขาย มีแนวทางการออกแบบ และจัดแสดงสินค้าของร้านค้า คือ การจัดแสดงสินค้าต้องสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ที่ขาย ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย สุนทรียภาพ ช่วยให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัว ช่วยให้ระบบการจัดการมีประสิทธิภาพ ช่วยแก้ปัญหาของสถานที่ ช่วยควบคุมงบประมาณ ประหยัดและทนทาน ทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ในร้าน

4) ด้านการออกแบบและพัฒนาคือจอจำหน่ายสินค้า คือจอ (Kiosk) คือ ร้านขนาดเล็กที่ไม่มีรูปแบบตายตัว อาจเปิดขายอยู่ภายในห้างสรรพสินค้า ในย่านชุมชนที่มีผู้คนสัญจรผ่านไปมาในพื้นที่สาธารณะหรือตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นห้องหรือมีอาคารลักษณะเป็นร้านขนาดเล็ก ขายอยู่บนเคาน์เตอร์ขายในซุ้มที่สามารถเปิดปิดได้ เป็นตู้คือจออัตโนมัติ ลูกค้าสามารถบริการตนเองหรือออกแบบให้เป็นเคาน์เตอร์ คือจอแบบพับได้ ช่วยให้สะดวกในการเคลื่อนย้ายร้าน เช่น การเปิดร้านขายตามตลาดนัดต่าง ๆ สามารถออกแบบตกแต่งร้านได้สไตล์ต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบสไตล์ตามยุคสมัย

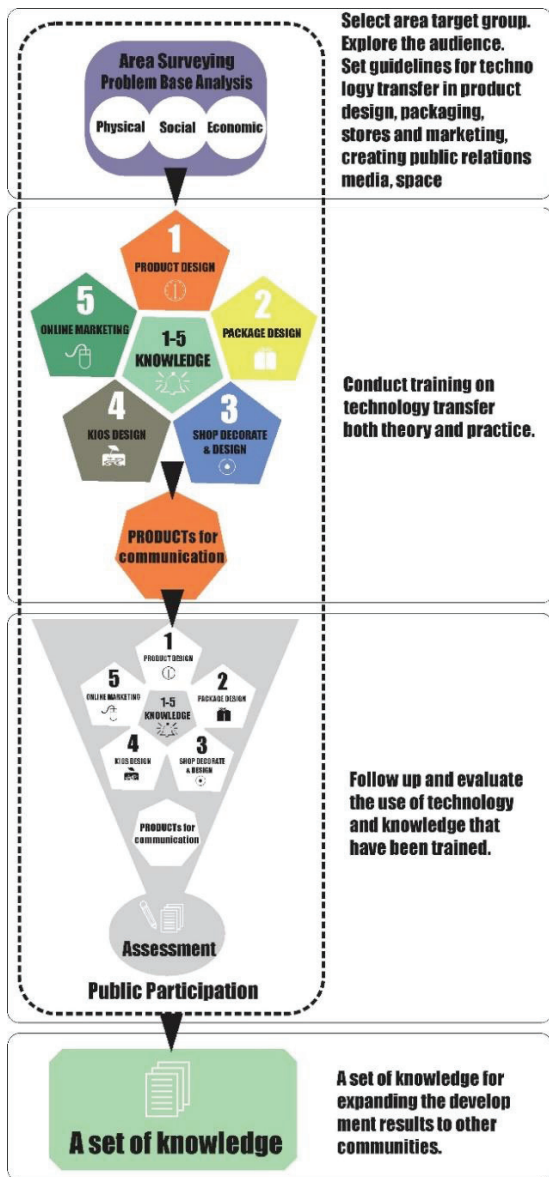
การออกแบบสไตล์ตามวัสดุ การออกแบบสไตล์ตามภูมิภาค การออกแบบให้เป็นต้นแบบตามขนาดมาตรฐานสำหรับจำหน่ายสินค้าทั่วไป การออกแบบตามประโยชน์การใช้งาน การออกแบบที่สะดวกในการขนย้าย (Sahasomchok, 2011)

5) ด้านการตลาด สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการขายสินค้าโดยการนำแอปพลิเคชันมาช่วยในการขาย ได้แก่ โปรแกรม VIVA VIDEO คือ Application ที่มีอยู่ใน Android และ IOS เพื่อช่วยถ่ายและตัดต่อวิดีโอขนาดสั้น พร้อมลูกเล่นในการตกแต่งต่าง ๆ ที่สามารถทำเองได้ง่าย ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยผู้ใช้สามารถแชร์คลิปวิดีโอที่ตัดต่อและตกแต่งผ่านสื่อ Social media เช่น Whats App Twitter Instagram Line Facebook YouTube เป็นต้น ส่วนโปรแกรมสำหรับการพัฒนาตลาดออนไลน์ ได้แก่ Facebook Line Shopee ในการเพิ่มช่องทางการขายผ่านสื่อออนไลน์

ภาพที่ 1 5 องค์ความรู้ในการถ่ายทอดสู่ชุมชน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดและขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดของการวิจัยตามตัวแปรหลัก ได้แก่ การถ่ายทอดองค์ความรู้ใน 3 ด้านใหญ่ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ พื้นที่จำหน่ายสินค้า รวมถึงองค์ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนา นั่นคือข้อมูลชุมชนด้านความต้องการ ด้านการพัฒนาออกแบบโดยมีแนวความคิดด้านอัตลักษณ์ของพื้นที่ ผ่านวิธีการถ่ายทอดความรู้ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และผู้รับความรู้ซึ่งจะเกิดผลลัพธ์หรือตัวแปรตาม คือ ได้ความรู้ติดตัวไปใช้ปรับผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ พื้นที่จำหน่ายสินค้าของตนเอง ได้ความรู้แบบคู่มือองค์ความรู้ใน 3 ด้าน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ พื้นที่จำหน่ายสินค้า เพื่อย่อยขยายผลกับคนในชุมชนอื่น ๆ ในวันข้างหน้า

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชาวชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี หมู่ที่ 1 ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากกลุ่มอาชีพค้าขายและการบริการ หรือผู้ที่สนใจพัฒนาตัวเองต้องการเรียนรู้ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก บรรจุภัณฑ์ การจัดร้านค้าและพื้นที่หน้าร้านให้ส่งเสริมการขายตลาดการค้าขายออนไลน์ รวมจำนวน 50 คน

2. แหล่งที่มาของข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

การสำรวจภาคสนาม (Field Survey) การสัมภาษณ์และแบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพื้นที่ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงข้อมูลของพื้นที่ ด้านอัตลักษณ์

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

รวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ข้อมูลภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารบทความวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ สถิติต่าง ๆ เอกสารที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ขั้นตอนการวิจัย

(1) เริ่มจากการลงภาคสนามสำรวจพื้นที่ การสัมภาษณ์และแบบสอบถามประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของเชิงพื้นที่ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่ (2) นำมาวิเคราะห์และออกแบบ พัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ คือออกแบบจำหน่ายสินค้า การจัดร้านค้าและหน้าร้านค้า เพื่อเป็นต้นแบบที่เหมาะสมและสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชน (3) นำมาถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงปฏิบัติการสู่ชุมชน โดยจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 5 หลักสูตร และ (4) การประเมินผลงานและโครงการอบรมทั้ง 5 หลักสูตรจากผู้เข้าร่วมอบรม หลังจากการดำเนินการโครงการผู้วิจัยได้สรุปและรวบรวมองค์ความรู้ทั้ง 5 หลักสูตรเป็นเล่มคู่มือองค์ความรู้ด้านการออกแบบที่สรุปเนื้อหาทั้ง 5 ด้านและรวบรวมผลงานในการอบรมโครงการนี้ คือ “องค์ความรู้และนวัตกรรม สหสาขา

ด้านการออกแบบ” นำมาขอให้ชุมชนเพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดขยายผลไปสู่พื้นที่ชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

ภาพที่ 3 เล่มคู่มือเพื่อการเผยแพร่

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ทางผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยด้านการออกแบบและพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การจัดร้านค้าและการออกแบบคือจำหน่ายสินค้า

ทางผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อเตรียมการอบรม ดังนี้

โครงการอบรมที่ 1 หลักสูตรการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ได้ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1. ต้นแบบผลิตภัณฑ์พวงกุญแจจากไม้มะขาม การออกแบบเน้นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยใช้ภาพถ่ายชุมชนและใช้ตัวอักษร ให้สื่อถึงสัญลักษณ์ของตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี จำนวน 3 ผลงาน

ภาพที่ 4 ต้นแบบที่ 1 และ 2 แบบใช้ตัวอักษร

ภาพที่ 5 ต้นแบบที่ 3 แบบใช้ภาพถ่ายชุมชน

2. ต้นแบบผลิตภัณฑ์เสื้อทอ่งเที่ยว จำนวน 4 ผลงานและถุงผ้าที่ระลึก จำนวน 2 ผลงาน การออกแบบโดยใช้ภาพถ่ายมุมมองจากอัตลักษณ์ชุมชน เช่น สะพาน ชุมประตู่ทางเข้า บริเวณของตลาดและโครงสร้าง นำมาผสมด้วยตัวอักษร “ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี”

ภาพที่ 6 ต้นแบบเสื้อทอ่งเที่ยว และถุงผ้าที่ระลึกจากอัตลักษณ์ชุมชน

3. ต้นแบบโปสการ์ดทอ่งเที่ยว การออกแบบ โดยใช้ภาพถ่ายมุมมองจากอัตลักษณ์ชุมชน เช่น สะพาน ชุมประตู่ทางเข้า บริเวณของตลาดและ โครงสร้างบรรยากาศร้านค้า กิจกรรม สินค้าต่าง ๆ นำมาผสมด้วยตัวอักษร คำว่า “ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี” จำนวน 9 ผลงาน

ภาพที่ 7 ต้นแบบโปสการ์ดท่องเที่ยว
อัตลักษณ์ของชุมชนบน

4. ต้นแบบผลิตภัณฑ์สมุดทำมือ การออกแบบปกหน้าและหลัง โดยใช้ภาพถ่ายสะพานอศวนิชย์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน นำมาผสมด้วยตัวอักษร “ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี” สกรีนด้วยความร้อนลงบนแผ่นไม้บัลซ่า ที่เป็นวัสดุที่เข้ากับความเป็นไม้แสดงถึงความเก่าแก่ของตลาด โครงสร้างไม้ จำนวน 2 ผลงาน

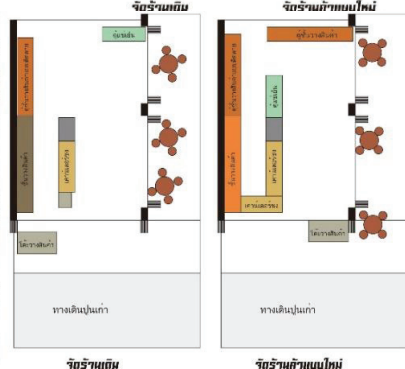
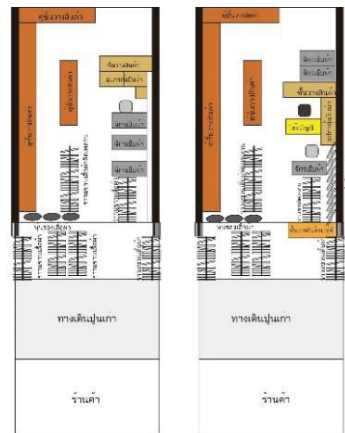
ภาพที่ 8 ต้นแบบสมุดทำมืออัตลักษณ์ชุมชน

5. ต้นแบบผลิตภัณฑ์แก้วมด การออกแบบแก้ว โดยการถ่ายภาพมุมมองสวย ๆ จากอัตลักษณ์ชุมชน ได้แก่ ซุ้มประตูทางเข้าที่มีป้ายชื่อตลาดและรูปปั้นสิงห์จีนคู่ พิมพ์ส่วนด้านหน้า ส่วนด้านหลังนำโลโก้สัญลักษณ์มาผสมด้วยตัวอักษร คำว่า ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี @ สมุทรปราการ สกรีนลงแก้วสีขาวด้วยเครื่องพิมพ์ความร้อนลงบนผิวแก้ว เพื่อเป็นต้นแบบแก้วมด จำนวน 1 ผลงาน

ภาพที่ 9 ต้นแบบผลิตภัณฑ์แก้วมด
ด้วยอัตลักษณ์ของชุมชน

โครงการอบรมที่ 2 หลักสูตรการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชน ตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ได้ทำการออกแบบต้นแบบสัญลักษณ์หรือโลโก้เพื่อนำมาใช้ร่วมกันในการติดบรรจุภัณฑ์ของสินค้า เช่น ถาดกระดาษ สำหรับสินค้าประเภทของกิน แก้วน้ำ ขวดน้ำดื่มของตลาดชาวชุมชนวัฒนธรรมจีน และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ของชุมชนได้จริง จึงได้รูปแบบของโลโก้ประจำชุมชน จำนวน 3 รูปแบบ ที่แสดงถึงกราฟิก ลวดลายของจีนและตัวอักษร คำว่า ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี โดยสัญลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงความกลมเกลียว

[illegible]

ภาพที่ 12 แนวทางการออกแบบร้านค้า
และหน้าร้าน

โครงการอบรมที่ 4 หลักสูตรการออกแบบ คือ สจำหน่ายสินค้าตามอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้ทำการออกแบบคือ สจำหน่ายสินค้า สำหรับวางหน้าร้านและโซนพื้นที่ ชุมร้านค้าส่วนทางเข้า ตลาด การออกแบบพัฒนา รูปแบบจากการนำเอาเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมจีน เช่น ลวดลาย หลังคาทรงจีน สถาปัตยกรรมจีน เช่น สะพาน ศาลเจ้า จำนวน 10 ต้นแบบ

ภาพที่ 13 ต้นแบบคือ สจำหน่ายสินค้า

โครงการอบรมที่ 5 หลักสูตรการพัฒนา ด้านการตลาด สื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยว

ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี เป็นการถ่ายทอดความรู้ ในเรื่อง องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการตลาด สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการขายสินค้า ในเรื่อง การพัฒนาตลาดออนไลน์ด้วยตนเอง

ภาพที่ 14 หัวข้อ ตลาดออนไลน์ด้วยตนเอง

2. ผลการวิเคราะห์การอบรมการถ่ายทอด องค์ความรู้สู่ชุมชน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถาม หาความพึงพอใจในโครงการรายด้าน จากจำนวน 50 คน สูตรในรูปแบบแสดงระดับความพึงพอใจ (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Ruangraphan, 2000)

5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง พึงพอใจมาก

3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง พึงพอใจน้อย

1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

จากนั้นนำไปทำการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD (Standard Deviation) ซึ่งจำนวนคน 50 คน ($N = 50$) ในการตอบ แบบสอบถามแสดงความพึงพอใจ แปรผล 5 ระดับ คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง พึงพอใจมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง พึงพอใจน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ จำนวน 50 คน (N) ของโครงการอบรมที่ 1-5

หัวข้อแสดงข้อความคำถามในการพัฒนาชุมชน	ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน SD	ระดับ ความพึงพอใจ
โครงการอบรมที่ 1 หลักสูตรการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี			
ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
โครงการอบรมที่ 2 หลักสูตรการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชนตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี			
ด้านการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์	4.66	.57	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.68	.576	พึงพอใจมากที่สุด
โครงการอบรมที่ 3 หลักสูตรการออกแบบและจัดร้านค้าและหน้าร้านค้า เพื่อส่งเสริมการขายและสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า			
ด้านการออกแบบและจัดร้านค้าและหน้าร้านค้า	4.44	.50	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน	4.67	.57	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.60	.55	พึงพอใจมากที่สุด
โครงการอบรมที่ 4 หลักสูตรการออกแบบคือสจําหน่ายสินค้าตามอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์			
ด้านการออกแบบคือสจําหน่ายสินค้า	4.70	.58	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน	4.66	.57	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์	4.53	.54	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.63	.56	พึงพอใจมากที่สุด
โครงการอบรมที่ 5 หลักสูตรการพัฒนาด้านการตลาด สื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี			
ด้านเนื้อหา	4.78	.59	พึงพอใจมากที่สุด
ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน	4.64	.57	พึงพอใจมากที่สุด
รวม	4.71	.58	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ความพึงพอใจ จำนวน 50 คน (N) ของโครงการอบรมที่ 1-5 ในรายด้าน สรุปผลการวิเคราะห์มีดังนี้

โครงการอบรมที่ 1 หลักสูตรการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึกตามอัตลักษณ์ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ภาพรวมกิจกรรมทั้งหมดอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.70 โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก คะแนนเฉลี่ย 4.70 ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.70 และด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์ คะแนนเฉลี่ย 4.70

โครงการอบรมที่ 2 หลักสูตรการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์สำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมของชุมชนตามอัตลักษณ์ ตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ภาพรวมกิจกรรมทั้งหมดอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.68 โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ คะแนนเฉลี่ย 4.70 ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.70 ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์ คะแนนเฉลี่ย 4.66

โครงการอบรมที่ 3 หลักสูตรการออกแบบและจัดร้านค้าและหน้าร้านค้า เพื่อส่งเสริมการขาย

และสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนตลาดเก่า ภาพรวมกิจกรรมทั้งหมดอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.60 โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบและจัดร้านค้าและหน้าร้านค้า คะแนนเฉลี่ย 4.44 ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.67 ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์ คะแนนเฉลี่ย 4.70

โครงการอบรมที่ 4 หลักสูตรการออกแบบคือสจําหน่ายสินค้าตามอัตลักษณ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภาพรวมกิจกรรมทั้งหมดอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.63 โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบคือสจําหน่ายสินค้า คะแนนเฉลี่ย 4.70 ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.66 ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านทางออนไลน์ คะแนนเฉลี่ย 4.53

โครงการอบรมที่ 5 หลักสูตรการพัฒนาด้านการตลาด สื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ภาพรวมกิจกรรมทั้งหมดอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.71 โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหา คะแนนเฉลี่ย 4.78 ด้านกิจกรรมการจัดโครงการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน คะแนนเฉลี่ย 4.64

3. การอธิบายผลการวิจัย

โครงการการจัดการองค์ความรู้ การวิจัยและนวัตกรรมสหสาขาด้านการออกแบบสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์และร้านค้าสู่การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการท่องเที่ยวชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งประเด็นความสำคัญการจัดดำเนินโครงการ ดังต่อไปนี้

โครงการอบรมที่ 1 ผลจากการดำเนิน

โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการออกแบบและนำผลไปใช้ประโยชน์ มีผลิตภัณฑ์ที่นำมาอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกิดการนำไปต่อยอดความรู้เอาไปพัฒนาอาชีพและสร้างอาชีพในชุมชน สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในชุมชน พัฒนาสินค้าให้หลากหลายและสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดภายในตลาดทั้งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ พวงกุญแจไม้มะขาม แก้วมด เสื้อท่องเที่ยว ถุงผ้าลายท่องเที่ยว สมุดทำมือ โปสการ์ด โดยนำวิธีทำผลิตภัณฑ์และการนำลายโลโก้รูปแบบไปต่อยอดใช้ประโยชน์กับผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในตลาด

โครงการอบรมที่ 2 ผลจากการดำเนิน

โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการออกแบบและนำผลไปใช้ประโยชน์ มีบรรจุภัณฑ์ที่นำมาอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกิดการนำไปต่อยอดความรู้ได้แก่ โลโก้ ตราสินค้าของตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ที่นำมาใช้สกรีน ทำสติ๊กเกอร์และแผ่นตราน้ำดื่มต่อยอดนำไปผลิตน้ำดื่มของชุมชน โดยมีอบรายได้ส่วนหนึ่งให้กับตลาด นอกจากนี้ยังนำไปให้กับบรรจุภัณฑ์สำเร็จรูปที่เหมาะสมกับประเภทของสินค้าและมีอัตลักษณ์ของตลาด ทำให้เกิดรายได้และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนได้เป็นอย่างดี

โครงการอบรมที่ 3 ผลจากการดำเนิน

โครงการ ทำให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์จริง โดยเอาไปจัดการพื้นที่ร้านค้า จัดภายในร้านค้าพื้นที่หน้าร้าน เพื่อส่งเสริมการขายและสร้างบรรยากาศและอัตลักษณ์ของตลาดโดยใช้ต้นแบบร้านค้าที่มีความแตกต่างของประเภทการขาย สำหรับใช้เป็นต้นแบบให้กับร้านอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

โครงการอบรมที่ 4 ผลจากการดำเนิน

โครงการ ทำให้เกิดรูปแบบคือสที่สร้างอัตลักษณ์ที่ทางชุมชนได้คัดเลือกจาก 10 ต้นแบบ มาเป็นต้นแบบของตลาด จำนวน 2 ต้นแบบ เพื่อนำไปใช้ในส่วนวางหน้าร้านค้าและพื้นที่ขายบริเวณแพงก์เงินที่มีคือสจำหน่ายสินค้าแบบเก่า ซึ่งทำให้พื้นที่ทางเข้าเกิดทัศนียภาพที่สวยงามและสร้างบรรยากาศความเป็นตลาดแบบชุมชนจีนมากขึ้น

โครงการอบรมที่ 5 ผลจากการดำเนิน

โครงการ ทำให้ผู้อบรมได้สร้างร้านค้าออนไลน์ได้เองในช่วงที่ได้รับการอบรมและนำไปต่อยอดความรู้ในการใช้แอปพลิเคชัน ช่วยในการเพิ่มยอดขายเปิดร้านออนไลน์และประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวชุมชนทางสื่อออนไลน์ ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ด้านผลตอบรับในโครงการ

เนื่องจากเป็นชุมชนตลาดเก่ามีความเข้มแข็งมีส่วนร่วมและหน่วยงานของรัฐให้ความร่วมมือ ให้ความสนใจและเข้าร่วมอบรมในทุกหลักสูตรทำให้มีผลตอบรับเป็นอย่างดีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความต้องการของชุมชนตลาดคลองสวนฝั่งจังหวัดฉะเชิงเทราที่อยากให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ส่งเสริมอาชีพด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ด้านอุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

1. การดำเนินโครงการที่เกิดสถานการณ์โควิด 2019 ทำให้การลงพื้นที่ยากลำบาก การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารแอปพลิเคชัน Line ในการสร้างกลุ่มสมาชิกผู้สนใจร่วมกันปรึกษาหารือและการตัดสินใจร่วมกันในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์และช่วยลดการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายได้

2. การรวมคนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างยากลำบาก ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการในสถานที่ชุมชน ใช้การอบรมในภาคทฤษฎีแบบออนไลน์ ช่วยให้เกิดการพบปะสนทนากันของผู้เข้าอบรมให้น้อยลง ช่วยป้องกันการแพร่เชื้อโรคได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พื้นที่ชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี มีความหลากหลายในอาชีพนอกเหนือจากการค้าขาย การส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้ต้องครอบคลุมอาชีพสาขาอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้

ควรส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการพูด การบริการลูกค้า เป็นต้น นอกเหนือจากศาสตร์ด้านการออกแบบเท่านั้น

2. การจัดโครงการในชุมชนตลาดคลองสวน ๑๐๐ ปี ต้องคำนึงถึงผู้สูงอายุเป็นหลัก เนื่องจากเป็นผู้อาศัยและทำงานขายของเป็นส่วนใหญ่การทำวิจัยด้านผู้สูงอายุน่าจะมีความสำคัญและจำเป็นกับสังคมชุมชนแห่งนี้มาก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการป๋วยทฤษฎีและ การออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนการทำบทความวิจัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อเสนอแนะในการเขียนบทความวิจัยในครั้งนี้

REFERENCES

- Klong Suan Municipality. (2007). **Klong Suan Municipality operational results report for the year 2007**. 7. (In Thai)
- Ruangraphan, C. (2000). Basic statistics with examples of analysis using Minitab SPSS and SAS. Khon Kaen University. (in Thai)
- Sudsang, N. (2005). **Industrial Design**. 3st printing. Bangkok: Odeon Store.
- Sahasomchok, W. (2011). **Furniture design**. 3rd printing. Bangkok, Technology Promotion Association (Thai-Japanese).
- Charungjitsuntorn, W. (2005). **Principles and concepts of product design**. Bangkok: Appa printing group Company Limited.
- Thongat, T. (2010). Universal design. **Executive Journal**, 30(1), 83-86. (In Thai)

Research Article

การพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

ROUTE DEVELOPMENT AND LEARNING CITY TOURISM ACTIVITIES CULTURAL HERITAGE, NAKHON SI THAMMARAT

ปริดา นักร^{1*} ลดาวัลย์ แก้วสินวล² สุภาวดี พรหมมา³ ศิรินันท์ พันธรักษ์⁴ พรศิลป์ บัวงาม⁵ และ ปุณยวีร์ ศรีรัตน์⁶

^{1, 2, 3, 4, 5}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

⁶คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Preeda Nakaray^{1*}, Ladawan Kaewseenual², Supavadee Promma³, Sirinan Pantarak⁴,
Pornsin Buangam⁵ and Poonyawee Srirat⁶

^{1, 2, 3, 4, 5}Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

⁶Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*E-mail: preeda_nak@nstru.ac.th

Received: 2023-07-10

Revised: 2023-11-07

Accepted: 2023-12-12

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม (2) เพื่อพัฒนากิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่า นครศรีธรรมราช จำนวน 10 แห่ง ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างความคิดเห็นต่อการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยว แบบฟอร์มสังเคราะห์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว การประเมินเส้นทางท่องเที่ยว และการประชุมกลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเคราะห์เนื้อหา และสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีผลการประเมินศักยภาพมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวรองลงมา ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ ด้านการจัดการ และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนการพัฒนากิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้คำนึงถึงหลัก 4 ประการ ได้แก่

(1) ประวัติศาสตร์ เรื่องเล่า (2) วิถีชีวิตของชุมชน (3) อาหาร และ (4) สถาปัตยกรรม โดยหาความ “ดี เด่น ดัง และโดน” พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง ได้แก่เส้นทางที่เชื่อมโยงเรื่องเล่าหรือประวัติศาสตร์ (เรื่องเล่าใหญ่) และเส้นทางที่เชื่อมโยงเรื่องเล่าเล็ก ๆ หรือเรื่องเล่าชุมชน โดยมีภาคีที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: นครศรีธรรมราชเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม เส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

This research is mixed-methods research. The objectives are (1) to study the potential of tourism in the cultural heritage learning city and (2) to develop activities and tourism routes in the city of learning cultural heritage. The qualitative data was collected from a specific sample group of 10 tourist attractions in the old city of Nakhon Si Thammarat and 10 representatives from the government and private sectors. Collecting data from the tourism resource base for potential assessment through a semi-structured interview form on opinions towards the design of tourism routes. A synthesized form of the assessment of tourism potential. Assessment of tourism routes and small group meetings to take lessons learned in project implementation. The qualitative data analysis was summarized by content analysis, and the results of the evaluation of tourism routes were estimation scales. The descriptive statistics were the mean and standard deviation. The study found that the aspect with the highest average potential assessment of the tourism resource base result was the area of tourism resources at a high level and moderate participation. The development of learning city activities and tourist routes takes 4 main considerations: (1) history and story; (2) community life; (3) food; and (4) architecture by finding “outstanding, famous, and popular.” The results of activities and tourism routes in the learning city were: (1) a route that connects stories or history (a big story); and (2) a path that connects small stories or community stories. In addition, there is coordinated tourism in the learning city as well.

Keywords: Nakhon Si Thammarat learning city, cultural heritage, cultural tourism route

บทนำ

นครศรีธรรมราชเป็นเมืองเก่าที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศาสนามากที่สุดเมืองหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะร่องรอยวัฒนธรรมปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนมาก ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ อาหาร วัฒนธรรม และประเพณี ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีมากขึ้นและได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมนั้นย่อมมีคุณค่าและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น ต้นทุนทางมรดกวัฒนธรรมจึงสามารถนำมาเป็นแกนของการเรียนรู้และเป็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์ได้อย่างน่าสนใจโดยเฉพาะย่านท่าวังที่เป็นย่านการค้าที่เป็นหัวใจของเศรษฐกิจในจังหวัดตั้งแต่อดีต และยังมีมรดกภูมิปัญญาสำคัญ อาทิ สถาปัตยกรรมหรืออาคารที่เป็นย่านการค้า ที่อยู่อาศัย รูปแบบการดำเนินชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งมีการผสมผสานอย่างลงตัวและสืบทอดต่อมายังคนรุ่นปัจจุบัน ทั้งนี้ การท่องเที่ยวในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวต้องการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวและใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) หรือการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชนบท การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเหล่านี้มีฐานคิดจากการตระหนักถึง

ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วม การเคารพต่อวิถีชีวิตและการจัดการที่ได้มาตรฐาน (Department of Tourism, 2023; Theerawongsakul, 2022) จากการเปลี่ยนรูปแบบดังกล่าวนี้ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งอุดมด้วยมรดกทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชีวิตในชุมชนเมือง อันล้ำค่ามาสร้างแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว สอดคล้องผลการศึกษานโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช ของ Wichaikun and Wongmonta (2021) และผลการศึกษาภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชของ Sutjasen, Tadtiam, Chiwaratattan and Chomjit (2018) ที่นำเสนอว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการเสริม มีความประทับใจต่อการขนส่ง ความปลอดภัย อภัยภัยไมตรี และการให้ข้อมูลแต่ควรเน้นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่หรือมุมมองที่แตกต่างจากที่อื่นโดยนำความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนมาเสนอเพื่อแข่งขันกับจังหวัดท่องเที่ยวหลักและพัฒนาให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในกระแสโลก ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จนั้นมีผลจากกิจกรรมที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ทั้งนี้ การออกแบบกิจกรรมย่อมขึ้นอยู่กับเทคนิคในการจัดการของผู้มีส่วนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การเที่ยวชมอุตสาหกรรมท้องถิ่น ตลาด และชุมชน นอกจากนี้

ยังสามารถนำเสนอในมุมมองความแตกต่างของเมืองและชุมชนเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการศึกษาเรียนรู้และซึมซับความรู้สึกที่มีต่อเมืองท่องเที่ยววันนั้น หากจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยเฉพาะย่านตัวเมืองเก่าได้รับความร่วมมือจากทุกผ่านส่วนย่อมจะผลักดันสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้การท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ซึ่งหมายถึงเมืองซึ่งที่มีพื้นที่การเรียนรู้ทางสังคมและสถานที่ที่ผู้คนได้สัมผัสกับวัฒนธรรมนำไปสู่การสร้างสรรคกิจกรรม การฟื้นฟู อนุรักษ์ต้นทุนที่มีอยู่ของชุมชนสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์สู่การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ระดับเมืองที่นำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในเมืองซึ่งจะยกระดับนิเวศการเรียนรู้ของเมืองในที่สุด

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราชสู่เมืองแห่งการท่องเที่ยวและเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) โดยใช้กระบวนการศึกษาศักยภาพและออกแบบเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวบนฐานต้นทุนทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต รูปแบบสถาปัตยกรรมให้เข้าสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ และต่อยอดในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือและนำมาซึ่งการเพิ่มรายได้ของชุมชนในเส้นทางท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช นอกจากนั้น ยังสร้างทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ข้อมูลศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช นำไปเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยว
2. เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช เป็นทางเลือกใหม่ให้นักท่องเที่ยวและนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ต่อผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เมืองเก่า เขตเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2565 - 30 เมษายน 2566

ทบทวนแนวคิด

แนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวมี 2 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว และการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว

ซึ่งการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวมี 2 ขั้นตอน (Tourism Development Institute for Environmental Conservation, 2002) ได้แก่

1) ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น การแบ่งประเภททรัพยากร การเข้าถึง การติดต่อ เป็นต้น

2) การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว 2 ขั้นตอน ได้แก่

2.1) การเขียนรายงานทรัพยากร ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รายการทรัพยากร ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งน่าสนใจสำหรับ นักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับ นักท่องเที่ยว สิ่งบริการสำหรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ และประเภท ของที่พักที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยว โดยมี รายละเอียดของการเขียนรายงานทรัพยากร ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ (1) ทรัพยากร ธรรมชาติ เช่น พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ระบบนิเวศ เป็นต้น (2) ทรัพยากรวัฒนธรรม เช่น แหล่ง ภูมิปัญญา การแสดง การละเล่น เป็นต้น (3) ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ เช่น ประเพณี งานเทศกาล เป็นต้น (4) ทรัพยากรกิจกรรม เช่น กิจกรรม วิธีการร่วมกิจกรรม คุณค่า และ (5) ทรัพยากรบริการ เช่น การต้อนรับ ที่พัก อาหาร ผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น

2.2) การประเมินทรัพยากร ประกอบด้วย คุณภาพทรัพยากร ความโดดเด่นของทรัพยากร อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และฐานข้อมูล ของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทั้งนี้ Klindeeplee (1998) ได้นำเสนอ หลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยว ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือ ความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ สถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะ ภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจาก จุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2) ด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัย ในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุม จำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกิน ขีดความสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุม กิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้าง จิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4) ด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณา ว่า องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชน ในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบ เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว

Pattaratanakun (2017) ได้นำเสนอการพัฒนากิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงมุมมองของลูกค้าเป็นสำคัญโดยประยุกต์กลยุทธ์การตลาด 4C + 4P มีรายละเอียด ดังนี้

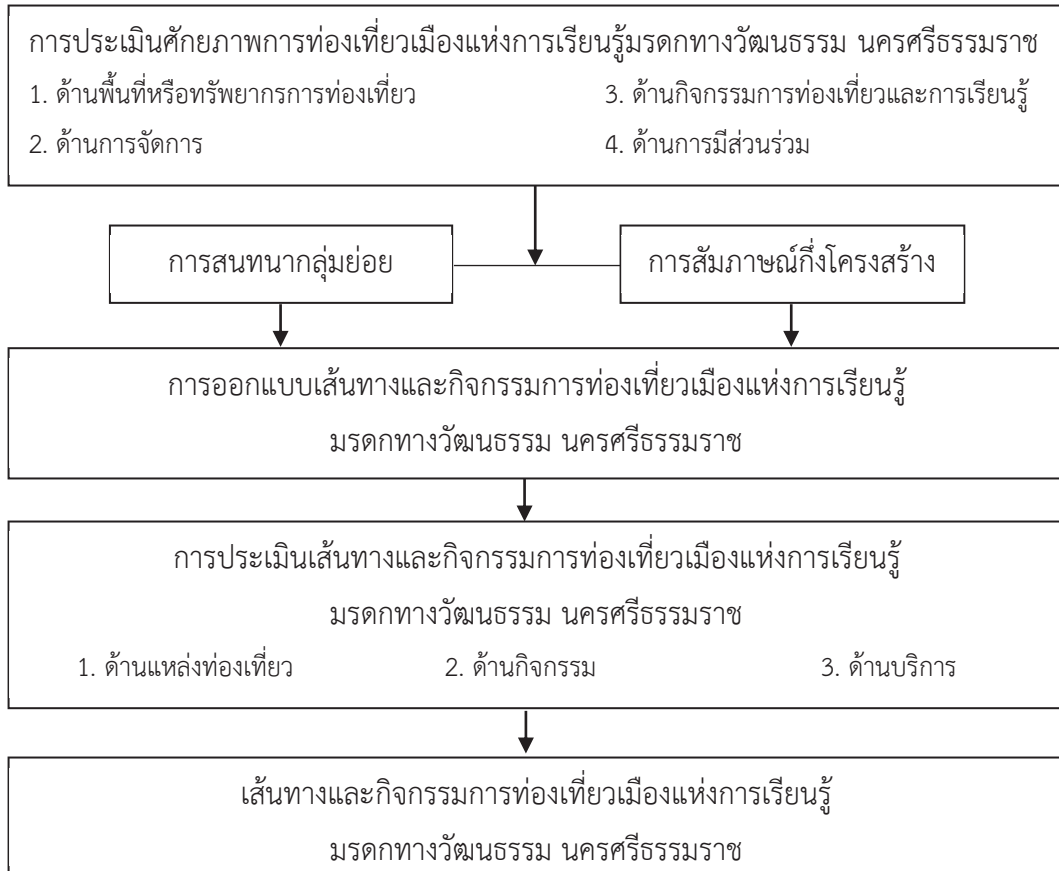
1) ระบุกลุ่มนักท่องเที่ยวว่าเป็นกลุ่มใด มีลักษณะพฤติกรรม และรสนิยมเป็นอย่างไร

2) ออกแบบโปรแกรมทัวร์ โดยกำหนดกลยุทธ์ 4C + 4P ประกอบด้วย (1) ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ วิธีการหรือทางเลือกที่ลูกค้าจะเข้ามา (Customer Solution) (2) ราคา (Price) คือ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่ลูกค้ายินดีจ่ายหรือยินดีที่จะเข้าถึงสินค้า (Customer Cost) (3) การจัดจำหน่าย (Place or Distribution) คือ ความสะดวกและรวดเร็ว (Convenience)

และ (4) การส่งเสริมการขาย (Promotion) คือ การสื่อสารต่อลูกค้าให้เข้าใจสินค้าหรือรู้จักภาพลักษณ์สินค้า (Communication) อย่างไรก็ดีตาม จะต้องเพิ่มอีก 3P เข้าไปด้วย ได้แก่ People (พนักงานผู้ให้บริการ) Physical Evidence (การตกแต่งหรือการสร้างบรรยากาศ) และ Process (กระบวนการให้บริการหรือส่งมอบสินค้า)

Wannathanom (2016) กล่าวว่าองค์ประกอบของรายการจัดนำเที่ยว คือ ส่วนประกอบทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการนำเที่ยว ซึ่งผู้จัดนำเที่ยวต้องศึกษาหาข้อมูลล่วงหน้าเพื่อนำมาวางแผน จัดรายการนำเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยว โรงแรมหรือที่พัก ภัตตาคารหรือร้านอาหาร สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวการบริการนำเที่ยวจากหัวหน้าทัวร์หรือมัคคุเทศก์ และแหล่งซื้อของ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1) ด้านพื้นที่ คือ สถานที่สำคัญในเขตเมืองเก่านครศรีธรรมราชในพื้นที่เทศบาลนครศรีธรรมราช โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ สถานที่ที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จากนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดหน้าพระลาน วัดท้าวโคตร

วัดสวนหลวง วัดวังตะวันตก วัดจันทาราม วัดแจ้งวรวิหาร วัดใหญ่ชัยมงคล พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช และพิพิธภัณฑ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน

2) ด้านหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราช สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานวัฒนธรรม

จังหวัด พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช (2) ผู้แทนหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวนครศรีธรรมราช ชมรมมัคคุเทศก์อาชีพจังหวัดนครศรีธรรมราช (3) นักวิชาการ และ (4) ผู้แทนชุมชนในย่านเมืองเก่าในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะเจาะจง รวม 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) แบบประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้วยการหาค่า IOC (Index of Congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหา

2) แบบประเมินเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวนครศรีธรรมราชเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทาง การท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม และด้านบริการ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยตามข้อ 1

3) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการออกกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว

4) แบบฟอร์มสังเคราะห์สาระสำคัญจากการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว การประเมินเส้นทางการท่องเที่ยว และการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อถอดบทเรียนในการดำเนินโครงการ (Reflection After Action)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี มีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ค้นคว้าจากเอกสารเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

2) ข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการ ดังนี้

2.1) เปิดเวทีวิจัยเพื่อสอบถามและเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรและกิจกรรมการท่องเที่ยวจากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในพื้นที่

2.2) ประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวนครศรีธรรมราชเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม โดยตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการและตัวแทนชุมชน

2.3) ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอผลการประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว พร้อมออกแบบกิจกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยว

2.4) ประเมินเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการและตัวแทนชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่คุณค่า ความสำคัญ สิ่งที่น่าสนใจกิจกรรมการท่องเที่ยว บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก และประโยชน์จากการท่องเที่ยว วิเคราะห์จัดอันดับทรัพยากรการท่องเที่ยว แล้วนำมาประชุมกลุ่มย่อยเพื่อออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยว จากนั้น สรุปข้อมูลด้วยการสังเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis)

2) ข้อมูลเชิงปริมาณ แปลผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวและผลการประเมินเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว นครศรีธรรมราชเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม วิเคราะห์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากสูตรแบ่งช่วงชั้น (Srisa-Ard, 2013) ดังนี้

ค่าคะแนนระหว่าง 1.00 - 1.80

หมายถึง มีศักยภาพระดับต่ำมาก

ค่าคะแนนระหว่าง 1.81 - 2.60

หมายถึง มีศักยภาพระดับต่ำ

ค่าคะแนนระหว่าง 2.61 - 3.40

หมายถึง มีศักยภาพระดับปานกลาง

ค่าคะแนนระหว่าง 3.41 - 4.20

หมายถึง มีศักยภาพระดับมาก

ค่าคะแนนระหว่าง 4.21 - 5.00

หมายถึง มีศักยภาพระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช มีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช รายละเอียดดังตารางที่ 1

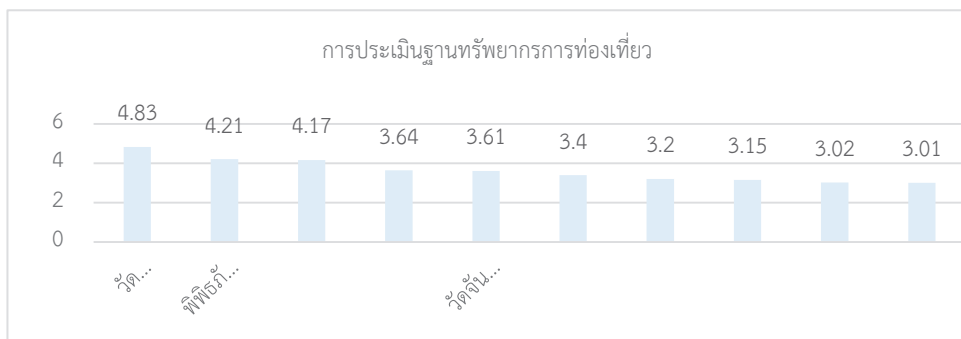
ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพในภาพรวมของฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

ศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลค่า
ด้านพื้นที่หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว	4.16	.8725	มาก
ด้านการจัดการ	3.43	.8369	มาก
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้	3.59	.9598	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม	3.28	.9532	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.62	.9056	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงผลการประเมิน ศักยภาพฐานในภาพรวมของฐานทรัพยากร การท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทาง วัฒนธรรม นครศรีธรรมราช พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวม คือ 3.62 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมิน ศักยภาพมากที่สุด คือ ด้านพื้นที่หรือทรัพยากร การท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมา ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 3.59 ด้านการจัดการ ค่าเฉลี่ย 3.43 และด้าน การมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.28 ตามลำดับ

ทั้งนี้ หากพิจารณารายฐานทรัพยากร พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย

ผลการประเมินจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร ค่าเฉลี่ย 4.83 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช ค่าเฉลี่ย 4.21 พิพิธภัณฑ์บ้านหนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ย 4.17 วัดหน้าพระลาน ค่าเฉลี่ย 3.64 วัดจันทาราม ค่าเฉลี่ย 3.61 วัดท้าวโคตร ค่าเฉลี่ย 3.40 วัดสวนหลวง ค่าเฉลี่ย 3.20 วัดวังตะวันตก ค่าเฉลี่ย 3.15 วัดแจ้งวรวิหาร ค่าเฉลี่ย 3.02 และวัดใหญ่ชัยมงคล ค่าเฉลี่ย 3.01 ตามลำดับ แสดงดังแผนภูมิแท่ง ในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แผนภูมิแท่งเปรียบเทียบผลการประเมินฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อประเมินเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

คณะนักวิจัยนำผลการประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อออกแบบเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช ซึ่งมีขั้นตอนออกแบบเส้นทางฯ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การนำเสนอข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวและผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว (2) หาหรือผู้ร่วมสนทนากลุ่มย่อยเพื่อออกแบบเส้นทางและกิจกรรม ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครศรีธรรมราช สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช 2) หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวนครศรีธรรมราช และชมรมมัคคุเทศก์อาชีพจังหวัดนครศรีธรรมราช 3) นักวิชาการ และ 4) ภาคชุมชน ได้แก่ ตัวแทนชุมชนในย่านเมืองเก่ารอบแหล่งท่องเที่ยว โดยได้ข้อสรุปว่า มีสิ่งที่ควรพิจารณา 4 ประการ ได้แก่ ประวัติศาสตร์และเรื่องเล่า วิถีชีวิตของชุมชนอาหาร และสถาปัตยกรรมแล้วจึงค้นหาสิ่งที่ “ดี เด่น ดัง และโดน” (Phrakhru Phromkhetkanarak, 2022) โดยพัฒนาเส้นทางออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ เส้นทางที่เชื่อมโยงเรื่องเล่า ประวัติศาสตร์และตำนานเมืองนครศรีธรรมราช และเส้นทางที่เชื่อมโยงเรื่องเล่าในชุมชน (W. Suebsakulchinda,

personal communication, October 6, 2022) ทั้งนี้ จะต้องมียุทธศาสตร์หลักในการประสานความร่วมมือ คือ เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เพื่อประสานชุมชนและหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และ (3) ร่างเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ วัดวังตะแคง (จิตรกรรมภาพตำนานเรื่องเล่าการสร้างพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ภูมิทรงไทยงานศิลปวัตถุและโบราณวัตถุที่สำคัญ และจิปเครื่องดื่มเน้นน้อยคาเฟ่) วัดแจ้งรวีวิหาร (เจดีย์บรรจุอัฐิเจ้าพระยานครहु) วัดจันทาราม (ประติมากรรมพระลาก จิตรกรรมวิถีมอญ) วัดหน้าพระลาน (บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ให้คุณด้านชัยอำนาจและแก้อาถรรพ์) วัดพระมหาธาตุ วรมหาวิหาร (ไหว้ท่านั่งกระโห้ยงสักการะพระธาตุไร่เงาจุดเริ่มต้นพุทธลังกาวงศ์ร่วมแห่ผ้าขึ้นธาตุและสวดด้าน) วัดท้าวโคตร (จิตรกรรมสีฝุ่นรูปมหาภิเนษกรรม พระใหญ่นอกแพงชมและซื้อขนมโบราณพื้นถิ่น) และศูนย์การเรียนรู้เครื่องถม อาจารย์นิคม นกอักษร (ร่วมฝึกการทำเครื่องถมเบื้องต้น ตามรอยเครื่องถมสมัยสมเด็จพระนารายณ์) รวมถึงร้านอาหารพื้นถิ่น ร้านเครื่องดื่มที่เน้นบรรยากาศดีดึงดูดใจ (Café) ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และบริการยานพาหนะทั้งที่เป็นรถโดยสารท้องถิ่นและรถของบริษัทนำเที่ยว (4) ทำการประเมินเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว และ (5) นำผลประเมินและข้อเสนอแนะมากำหนดเส้นทางและกิจกรรม

ผลประเมินเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว มีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินเส้นทางการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

ศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลค่า
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	4.47	.9243	มากที่สุด
ด้านกิจกรรม	4.62	.8369	มากที่สุด
ด้านบริการ	4.39	.9461	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	.9204	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมคือ 4.49 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินศักยภาพมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรม ค่าเฉลี่ย 4.62 รองลงมา ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.47 ด้านบริการ ค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะความโดดเด่นของศิลปะพระลากทรงเทริดโนรา ภูมิโบราณร้อยปีสมมติศิลปะไทย ฝรั่งเศส และจีน บุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ (เจ้าพระยานครน้อย หม่อมปราง พระเจ้าตากสิน) พระคัมภีร์โบราณ ห่อผ้าพื้นถิ่น และจิตรกรรมตำนานพระบรมธาตุ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในแต่ละแหล่ง ซึ่งเวลาในการแวะชมนานเกินไป ไม่สอดคล้องกับจำนวนสิ่งที่น่าสนใจและเวลาในการทำกิจกรรม ด้านกิจกรรม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริม

การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อและและวิถีภูมิปัญญาในการทำอาหาร ขนม และหัตถกรรมท้องถิ่น และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีการแนะนำการกราบไหว้หรือสักการะและวิธีการเก็บเงินที่ถูกต้อง และด้านการบริการ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินศักยภาพมากที่สุด คือ บุคลากรผู้ให้ข้อมูล และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ อาหาร เนื่องจากมีจำนวนอาหารขนมพื้นถิ่นให้แวะชิมได้น้อยตามข้อจำกัดของช่วงเวลาในการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช เริ่มจากการศึกษาและประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรม ตามแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของ Tourism Development Institute for Environmental Conservation

(2002) และหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของ Klindeeplee (1998) จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านพื้นที่หรือทรัพยากรซึ่งมีความโดดเด่นในการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ได้แก่ วัด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ และ สวนสาธารณะ (2) ด้านการจัดการมีความโดดเด่นในด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีเทศบาลนครจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและปรับปรุงภูมิทัศน์ (3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ เล่าเรื่องและสาธิตวิธีการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องทำเครื่องมร ร่วมทำอาหารและขนมในบางขั้นตอนในร้านอาหารและในตลาด และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนงบประมาณและการปรับปรุงภูมิทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuan Sang (2020) เรื่องการประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมกรณีศึกษา ชุมชนบ้านท่าล้ง จังหวัดอุบลราชธานีและชุมชนบ้านท่าวัด จังหวัดสกลนคร ซึ่งสรุปว่าศักยภาพด้านพื้นที่หรือทรัพยากรของชุมชนมีการเชื่อมโยงอย่างหลากหลายทั้งภาษาอาหาร วิถีชีวิต และวัฒนธรรมดั้งเดิมของทั้งสองชุมชน ด้านการจัดการมีการอนุรักษ์รูปแบบของอาคารบ้านเรือน สถาปัตยกรรม และมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและคงความสะอาดสวยงามอยู่เสมอ ด้านการมีส่วนร่วม มีการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในบางขั้นตอนของการปลูกข้าวและการทำหัตถกรรมเครื่องมือเครื่องใช้ของชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมพานักท่องเที่ยวไปสักการะดอนปู่ตาและรอยพระพุทธบาทในบ้านท่าล้ง พิพิธภัณฑ์เครื่องเงินสมัยทวารวดีในบ้านท่าวัด และงานวิจัยของ

Boonlae (2021) เรื่องการศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสรุปไว้ว่าด้านแหล่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรีมีศักยภาพสูงทั้งในประเด็นวิถีชีวิต แหล่งธรรมชาติ เอกลักษณ์ ภาพลักษณ์ และบุคลิกภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมซึ่งชุมชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในประเพณี และหน่วยงานร่วมสนับสนุนงบประมาณและบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเพียงพอ ครบวงจรทั้งร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและศูนย์บริการข้อมูลและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยสร้างความยั่งยืนของจังหวัดจันทบุรีในการเป็นเมืองรองท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม การนำผลการประเมินศักยภาพฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวนำเสนอต่อการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อออกแบบเส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวจนได้โปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ตามหลักการวางแผนและจัดโปรแกรมท่องเที่ยวของ Chatrungruang (2011) ซึ่งพบว่า เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยวควรมี 2 ลักษณะ ได้แก่ เส้นทางที่เชื่อมโยงเรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ และตำนานเมืองนครศรีธรรมราช และเส้นทางที่เชื่อมโยงเรื่องเล่าในชุมชน ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางทั้งสอง ได้แก่ วัดประดู่พัฒนาราม วัดวังตะวันตก วัดจันทาราม วัดหน้าพระลาน วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดท่าวโคตร วัดสวนหลวง และศูนย์

การเรียนรู้เครื่องมือ อาจารย์นิคม นกอักษร รวมถึงร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม (Café') และร้านจำหน่ายของที่ระลึก พร้อมสอดแทรกกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในสถานที่ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม โปรแกรมท่องเที่ยวสามารถออกแบบให้มีหลายทางเลือกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มศึกษาดูงาน กลุ่มทั่วไป เป็นต้น และนำเสนอความโดดเด่นหรือคุณค่าของสถานที่ กิจกรรม และอื่น ๆ ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siricharoen and Sriplang (2017) เรื่องการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีไทหล่ม “เที่ยวไทหล่ม เมืองสงบ มากเสน่ห์” ที่ได้นำเสนอว่าเส้นทางท่องเที่ยวสามารถออกแบบให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มศึกษาดูงานและกลุ่มทั่วไป และแบ่งช่วงเวลาออกเป็นแบบครึ่งวันและแบบเต็มวัน งานวิจัยของ Piandee (2019) เรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเปอรานากันในเขตพื้นที่เมืองเก่าตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ที่นำเสนอว่าเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรนำเสนอคุณค่าและจุดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนที่เรียบง่าย และเต็มไปด้วยเรื่องราวที่น่าค้นหา และงานวิจัยของ Srirat, Zimik, R, Nawakanworrakul and Yuedman (2017) ทำการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสรุปว่า การพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับบุคลากร กิจกรรมการท่องเที่ยว สถานที่รับประทานอาหาร สถานที่พักแรม และพาหนะที่ใช้ อีกทั้งต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย สถานที่นำชม ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และนำเสนอที่จูงใจ

ทั้งนี้ การลงพื้นที่ประเมินเส้นทางท่องเที่ยว โดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิจัย พบว่า ด้านกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน สำหรับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ความน่าสนใจของกิจกรรมมรดกทางวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยวตามลำดับ ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรม รองลงมา ได้แก่ ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ การจัดลำดับก่อน-หลังของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยว และความเหมาะสมของระยะเวลาที่ท่องเที่ยวในแต่ละแหล่ง ตามลำดับ และด้านการบริการมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บุคลากรผู้ให้ข้อมูล (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น/ปราชญ์ชุมชน เจ้าหน้าที่ประจำ) รองลงมา ได้แก่ ของที่ระลึก ที่พัก และอาหาร ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม วัดวังตะวันตก วัดประดู่พัฒนาราม วัดท้าวโคตร วัดหน้าพระลาน และวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งมีการนำชมโดยผู้ดูแลสถานที่ร่วมนำชม ขณะที่วัดจันทาราม (พระลาก) มีการนำชมโดยตัวแทนชุมชน ขณะที่ร้านขนมพื้นถิ่นบางร้านในตลาดวัดท้าวโคตร ร้านขนมจีนป้าแอ๊ด เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในบางกระบวนการทำขนมและอาหาร ร้าน ERGO Coffee มีการสาธิตการทำกาแฟผสมกับกลิ่นอาย

ขนมท้องถิ่นหรือขนมกลายเป็นเมนูเครื่องดื่ม “คาปูชิโน” และการสาธิตทำเครื่องถนอมโดยคนรุ่นใหม่ ในชุมชนที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทดลอง ทำลวดลายตามความสนใจ เหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่ง ของการมีส่วนร่วม (Participation) ของชุมชน เพื่อเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยการสร้างประโยชน์ (Incremental) สร้างความรู้ให้แก่ผู้มาเยือน และมีกิจกรรมในชุมชนที่ร่วมมือ (Collaboration) อย่างต่อเนื่องซึ่งตรงกับหลักการวางแผนพัฒนา การท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือ PIC Planning Principles ที่นำเสนอโดย Rocharungsat (2010) และยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นการชม การพินิจพิเคราะห์ การเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และการร่วมสร้าง (Sakdiyakorn, 2015) และไม่ละเลยต่อการสร้าง ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Experience) โดยชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว และสร้างอารมณ์หรือบรรยากาศร่วมกัน เช่น การแนะนำวิธีการาบน้ำพุร้อน วิธีการเก็บ วิธีการรับประทานอาหารหรือขนมพื้นถิ่นที่ถูกต้อง การร่วมทำอาหารหรือขนมพื้นถิ่นหรือของที่ระลึก การนั่งรถท้องถิ่นไปเที่ยวตามจุดต่าง ๆ เป็นต้น จะให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกที่ดี ได้รับประสบการณ์ ที่แปลกใหม่ และนำไปสู่ความพึงพอใจจนเกิด ความประทับใจและมีความรักดี (Royalty) ที่จะ กลับมาท่องเที่ยวอีกหรือบอกต่อประสบการณ์ ดี ๆ ต่อผู้อื่นให้มาแวะเยือน (Susan, Neil & Moira, 2007)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) การบริหารจัดการด้านพื้นที่หรือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวควรมี ผู้รับผิดชอบดูแลเรื่องเปิด ปิด สถานที่เพื่อรองรับ ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมในหลากหลาย ช่วงเวลา

2) การบริหารจัดการด้านบุคลากร แหล่ง ท่องเที่ยวควรมีการจัดบุคลากรไว้สำหรับนำชมพื้นที่ ท่องเที่ยวที่สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดเวลาและ ดำเนินการสาธิตกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3) ด้านความยั่งยืนในการบริหารจัดการ พื้นที่ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แหล่งท่องเที่ยว ควรมีหน่วยงานหรือองค์กรกลางเข้ามาดำเนินการ ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม นครศรีธรรมราช

4) เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรออกแบบเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มี หลากหลายทางเลือก และสอดคล้องกับช่วงเวลา หรือระยะเวลาที่มาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เช่น โปรแกรมครึ่งวันมีหลายหลายโปรแกรม สามารถ ให้บริการได้ในช่วงเช้าหรือช่วงบ่าย หรือนำโปรแกรม ครึ่งวันมารวมเป็นโปรแกรม 1 วัน และโปรแกรม 2 วัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการดูแล

รักษาและใช้ประโยชน์รองรับการพัฒนาสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

2) ควรมีการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวเมืองแห่งการเรียนรู้ มรดกทางวัฒนธรรม เช่น บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และชุมชนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากหน่วย บริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ปีงบประมาณ 2565

REFERENCES

- Boonlae, W. Wongmonta, S. Na Thalang, C. & Pongponrat, K. (2021). A study of potential composition of cultural tourism resources in Chanthaburi Province. *Journal of The Association Of Researchers*, 26(1), 46-55. (In Thai)
- Chuan Sang, P. (2020). *Assessment of the community's potential to develop as an ecotourism and cultural destination: a case study Ban Tha Long Community Ubon Ratchathani Province and Ban Tha Wat Community Sakon Nakhon Province*. (Master degree Thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Department of Tourism Office of Tourism Service Development. (2014). *Guide for quality assessment of cultural attractions*. Bangkok: The Veterans Affairs Printing Office under the Royal Patronage of His Majesty the King. (In Thai)
- Department of Tourism. (2023). *Tourism trend in 2022*. Bangkok: Department of Tourism. (In Thai)
- Klindeeplee, J. (1998). *Assessing the potential of tourist attractions for ecotourism, case study: Sai Yok National Park Kanchanaburi province*. (Master degree Thesis). National Institute of Development Administration. (In Thai)
- Piandee, T. (2019). The development of peranakan cultural tourism routes in the old town area of Takua Pa, Phang Nga province. *Journal of Sustainable Tourism Development*, 1(2), 8-23. (In Thai)
- Phrakhru Phromkhetkanarak, (2022). Interview.
- Pattaratanakun, A. (2017). Planning for Marketing 4.0 in Training Manual of Brand Building in Digital Tourism organized by Nakhon Si Thammarat Office, Tourism Authority of Thailand. (Copied).

- Rocharungsat, P. (2010). **Community tourism**. Bangkok: Odeon store publishing house. (In Thai)
- Sakdiyakorn, M. (2015). **Training materials for creative tourism business development, 3rd year. Prepared by Creative Economy Development Institute**. Tourism, historical and cultural sites Mahidol University (reproduce). (In Thai)
- Siricharoen, T. & Sriplang, N. (2017). **Design in tourism route of cultural Tai Lom, Phetchabun Province**. Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University. (In Thai)
- Srirat, P., Zimik, R. P., Nawakanworakul, S., & Yuedman, K. (2017). The tourism potential in Thamyai Sub-district, Thungsong District, Nakhon Si Thammarat Province. **Narkbutparitat Journal**, 10(Special issues), 256-269. (In Thai)
- Srisa – Ard, B. (2013). **Statistical methods for research Volume 1**. (5th ed.). Bangkok: Suweeriyasan publishing house. (In Thai)
- Sutjasen, A., Tadtiam, N., Chiwaratattan, K. & Chomjit ,K. (2018). Image of Nakhon Si Thammarat’s tourist attraction for foreign tourists. **Phathumthani University Academic Journal**, 10(2), 234-246.
- Susan, R., Neil, H., and Moira, C. (2007). Online Customer Experience: A Review of the Business- to-Consumer Online Purchase Context. **International Journal of Management Reviews**, 13, 24-39.
- Theerawongsakul, P. (2022). **Tourism trends that will shake up 2022 and beyond**. Retrieved from <https://www.tatreviewmagazine.com/article/tourism-trends-that-will-shake-up-2022-and-beyond/> [2022, 13 Jan.]
- Tourism Development Institute for Environmental Conservation. (2002). **Supporting documents for training courses in tourism policy and practice**. Bangkok: Tourism Development Institute for Environmental Conservation. Bangkok: Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Wannathanom, C. (2016). **Tour Planning**. Bangkok: Printing and Publishing.
- Wichaikun, A. and Wongmonta, S. (2021). Approaches for Development of Cultural Tourism in Nakhon Si Thammarat Province. **Journal of the Association of Researchers**, 26(3), 1-3. (In Thai)

Academic Article

จากอุดมการณ์ชาตินิยมสู่ “ภาพลักษณ์จีน” ในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ

FROM NATIONALIST IDEOLOGY TO “CHINESE IMAGE” IN THE CHINESE TEXTBOOK FOR FOREIGNERS

เดชา ชาติวรรณ*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Decha Chatwan*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: dechachatwan@gmail.com

Received: 2023-06-12

Revised: 2023-08-25

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

การก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำเศรษฐกิจโลกของจีน ทำให้จีนตระหนักถึงความสำคัญของภาพลักษณ์ประเทศ เนื่องจากภาพลักษณ์ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุน รวมถึงการเป็นที่ยอมรับจากประชาคมโลก ซึ่งรัฐบาลจีนมีความต้องการแก้ไขภาพลักษณ์เชิงลบที่ถูกสร้างโดยชาติตะวันตก ด้วยการใช้แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติเป็นหนึ่งในช่องทางสื่อสารภาพลักษณ์จีนของตนเอง บทความนี้ใช้กรอบแนวคิดภาพลักษณ์และวาทกรรม เพื่อชี้ให้เห็นการสื่อสารวาทกรรมภาพลักษณ์จีนผ่านแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลจีนทั้งในด้าน มิติภาพลักษณ์และวาทกรรมภาพลักษณ์ โดยมีอุดมการณ์ชาตินิยมอยู่เบื้องหลัง

คำสำคัญ: แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ภาพลักษณ์จีน อุดมการณ์ชาตินิยม

ABSTRACT

China's emergence as one of the world's leading economies made China realize the importance of the country's image because the image affects credibility, economic expansion, and investment, including being accepted by the world community. The Chinese government wants to correct the negative image created by the West through Chinese textbooks for foreigners as one of the channels to communicate their Chinese

image. This article uses the conceptual framework of image and discourse to point out the communication of Chinese image discourse through Chinese language learning textbooks for foreigners that correspond to the policy of the Chinese government in terms of image dimensions and image discourse with the nationalist ideology behind it.

Keywords: Chinese textbook for foreigners, Chinese image, nationalist ideology

บทนำ

ในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา จีนมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จนก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา การพัฒนาแบบก้าวกระโดดดังกล่าวเป็นผลจากการเปิดประเทศใน ค.ศ. 1978 บนเส้นทางการปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงการสร้างนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจีนอย่างเป็นรูปธรรม เหตุการณ์ดังกล่าวนำมาซึ่งความขัดแย้งทางอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 21 ยิ่งจีนเข้ามามีอิทธิพลต่อโครงสร้างอำนาจโลกมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งส่งผลกระทบต่อเจ้าของอำนาจเดิมอย่างสหรัฐอเมริกามากขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ สหรัฐอเมริกาจึงต้องปกป้องโครงสร้างอำนาจโลกที่ตนถือครอง และได้รับประโยชน์มาโดยตลอดแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อชาติที่กำลังจะก้าวขึ้นมาเทียบเท่าหรือแทนที่สหรัฐอเมริกาอย่างจีน ทำให้จีนรู้สึกว่าคุณถูกเอาเปรียบ ถูกตีกรอบ ไม่ได้รับความเป็นธรรม ตามแนวความคิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอำนาจโลก (Sivapol Laongsakul, 2019) เช่น ค.ศ. 2017 ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ กำหนดให้จีนเป็นคู่แข่งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญ และใน ค.ศ. 2021 ประธานาธิบดีโจ ไบเดน ระบุอย่างชัดเจนว่า จีนเป็นเพียงประเทศเดียวที่อาจจะ

ใช้ศักยภาพทางเศรษฐกิจ การทูต การทหาร และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จีนมีอยู่ในขณะนี้ เพื่อท้าทายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนานาประเทศตามแบบของสหรัฐอเมริกา (Yao Zhifen, 2022) ส่งผลให้ในช่วงเวลานี้ ประชาคมโลกมักได้รับข่าวสารเชิงลบต่าง ๆ เกี่ยวกับจีนจากการโจมตีของสหรัฐฯ เพื่อให้ประชาคมโลกสูญเสียความเชื่อมั่นต่อจีน

ในประเทศไทย ภาพลักษณ์จีนมีทั้งภาพลักษณ์เชิงลบที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อกระแสหลัก เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวัน การปกครองด้วยระบอบเผด็จการ การไม่เคารพในสิทธิมนุษยชน ปัญหาภัยคุกคามเงินในประเทศกลุ่มอาเซียนหรือทุนจีนสีเทาในไทยที่กำลังเป็นที่สนใจของคนไทยในขณะนี้ เป็นต้น ทั้งยังมีภาพลักษณ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวจีนโดยตรงที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เช่น การไม่เคารพต่อกฎระเบียบทางสังคม ทำให้คนไทยมีทัศนคติเชิงลบต่อนักท่องเที่ยวชาวจีน (Chanicha morYadee, 2019)

เมื่อจีนต้องการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของชาติ แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติจึงถือเป็นหนึ่งในช่องทางที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารภาพลักษณ์จีนเชิงบวกต่อชาวโลก

เนื่องจากปัจจุบันภาษาจีนได้กลายเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการติดต่อธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นผลมาจากการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลกของจีน รัฐบาลไทยและอีกหลายประเทศทั่วโลกได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาจีน จึงมีการบรรจุวิชาภาษาจีนลงในรายวิชาเรียนภาคบังคับ ส่งผลให้แบบเรียนภาษาจีนเป็นที่ต้องการสำหรับหลายประเทศที่มีการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติที่ใช้กันทั่วไปในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่ผลิตขึ้นโดยหน่วยงานการศึกษาในประเทศจีน ด้วยเหตุนี้ทำให้จีนมองว่าแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติคือช่องทางสำคัญในการส่งออกภาพลักษณ์จีน (Chen Yuling, 2021)

จากปัญหาภาพลักษณ์ที่จีนประสบอยู่สู่การใช้แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในการสื่อสารภาพลักษณ์จีน บทความชิ้นนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันระหว่าง “ภาพลักษณ์จีน” ที่ผู้นำจีนต้องการนำเสนอ กับ “ภาพลักษณ์จีน” ที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติว่ามีความสอดคล้องกันอย่างไร ผ่านมิติภาพลักษณ์และวาทกรรมภาพลักษณ์ โดยการนำคำกล่าวของสีจิ้นผิงผู้นำจีนเกี่ยวกับภาพลักษณ์จีน นำมาเปรียบเทียบกับภาพลักษณ์จีนที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาจีน ทั้งยัง เปรียบเคียงให้เห็นถึงอุดมการณ์ชาตินิยมที่อยู่เบื้องหลัง พร้อมกับการนำผลจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องเข้ามาประกอบการอภิปรายเพื่อให้สามารถเห็นภาพความสอดคล้องกันของแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติกับภาพลักษณ์จีนที่รัฐบาลจีนวางไว้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ บทความชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อโจมตีหรือชี้ถูกชี้ผิดแต่ประการใด เป็นเพียงการชี้ให้เห็นความเป็นมาของภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ เพื่อให้ผู้ใช้แบบเรียนไม่หลงไปตามแนวคิดที่แบบเรียนวางไว้เสียทั้งสิ้น

คำริของผู้นำจีนต่อการปฏิรูปภาพลักษณ์จีน

“ภาพลักษณ์” เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ดำรงรักษาและเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อเวลาผ่านไปอาจมีการปรับปรุง หรือหากภาพลักษณ์ผิดเพี้ยนไปก็สามารถปรับแก้หรือสร้างภาพลักษณ์ใหม่เพื่อลบล้างภาพลักษณ์เดิมที่ไม่ต้องการได้ (Weena Eiamprapai, 2008) การมีภาพลักษณ์ประเทศที่ดีย่อมมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของจีนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน อาทิ การมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของประเทศคู่ค้าและประชาคมโลก โดยเฉพาะประเด็นความน่าเชื่อถือในมิติต่าง ๆ การที่ประเทศจีนเป็นชาติผู้ผลิตและส่งออกสินค้าทั้งสินค้าอุปโภคบริโภครายใหญ่ของโลก ภาพลักษณ์ของประเทศผู้ผลิตย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคโดยตรง (Phasiri Techawitayasin, 2015)

ผู้นำจีนจึงมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือลบล้างภาพลักษณ์เชิงลบต่อจีน ดังคำริของผู้นำจีนต่อการปฏิรูปภาพลักษณ์ของประเทศ ในช่วงที่ผ่านมาที่ว่า

“บอกเล่าเรื่องราวของจีนให้ดี ถ่ายทอดเสียงของจีนให้โลกรู้จักจีนในแบบ 3 มิติ หลากสีสันแสดงภาพลักษณ์ที่ดีของจีนในฐานะผู้สร้างสันติภาพของโลก ผู้ช่วยพัฒนาโลก ผู้รักษากฎระเบียบระหว่างประเทศ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม

การสร้างชุมชนที่มีอนาคตร่วมกันสำหรับมนุษยชาติ” (讲好中国故事、传播好中国声音，让世界认识一个立体多彩的中国，展示中国作为世界和平的建设者、全球发展的贡献者、国际秩序的维护者良好形象，为推动建设人类命运共同体作出贡献。) (Xu Huiguan, 2021)

“ต้องขยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมของจีนอย่างต่อเนื่อง ท้นกระแส แยกแยะเป้าหมาย และดำเนินตามนโยบายอย่างแม่นยำ นำเสนอแนวคิดสังคมนิยมอัตลักษณ์จีนยุคใหม่เชิงรุก บอกเล่าเรื่องราวการบริหารประเทศของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเชิงรุก เรื่องราวการต่อสู้ของชาวจีนเพื่อให้บรรลุความฝัน และการที่จีนยึดมั่นในการพัฒนาอย่างสันติ การร่วมมือแบบได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เพื่อให้โลกเข้าใจจีนมากขึ้น” (要不断提升中华文化影响力，把握大势、区分对象、精准施策，主动宣介新时代中国特色社会主义思想，主动讲好中国共产党治国理政的故事、中国人民奋斗圆梦的故事、中国坚持和平发展合作共赢的故事，让世界更好了解中国。) (Xu Huiguan, 2021)

“ยกระดับอิทธิพลต่อนานาชาติอย่างต่อเนื่อง แนะนำแนวคิดในการพัฒนาของจีนให้ดีขึ้น เส้นทางพัฒนา ความสำเร็จในการพัฒนา แสดงให้เห็นถึงความเป็นจีนที่แท้จริง หลากมิติ และครอบคลุมให้มากขึ้น” (不断提高国际影响力，更好介绍中国的发展理念、发展道路、发展成就，更好展示真

实、立体、全面的中国) (Xu Huiguan, 2021)

จากคำกล่าวของสีจิ้นผิงข้างต้น ได้แสดงเจตนารมณ์ในการสื่อสารภาพลักษณ์จีนแบบสามมิติ (立体) คือ ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้โลกเห็นภาพลักษณ์ปัจจุบัน (Current Image) ซึ่งมีทั้งภาพลักษณ์เชิงบวกและเชิงลบ อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์คำกล่าวข้างต้นอย่างละเอียด จะพบว่า สีจิ้นผิงเลือกสื่อสารวาทกรรมภาพลักษณ์จีนเฉพาะบางแง่มุม เช่น ความเป็นสากล ความเป็นมิตร การเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือความเป็นผู้ทรงอิทธิพลทางวัฒนธรรม เป็นต้น อย่างมีนัยสำคัญ คือ เพื่อจะต่อต้าน ลบล้างวาทกรรมภาพลักษณ์จีนเชิงลบที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้อื่น ดังคำกล่าวของสีจิ้นผิงในที่ประชุมงานข่าวสารและความคิดเห็นประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ค.ศ. 2016 ที่ว่า

“ภาพลักษณ์จีนในสายตาประชาคมโลกมักถูก “สร้างโดยคนอื่น” มากกว่าที่จะ “สร้างด้วยตนเอง” บางครั้งเราก็ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถอธิบายเหตุผลให้ตัวเองได้ หรือพูดแล้วไม่มีใครได้ยินเสียงของพวกเรา” (中国在世界上的形象很大程度上仍是 “他塑” 而非 “自塑”，我们在国际上有时还处于有理说不出、说了传不开的境地) (Xu Huiguan, 2021)

จากคำกล่าวข้างต้น สื่อให้เห็นถึงความคับข้องใจของสีจิ้นผิง จากการที่จีนตกเป็นเหยื่อในการสร้างวาทกรรมภาพลักษณ์เชิงลบของต่างชาติ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การลุกขึ้นหาพื้นที่สื่อสารในการสร้างภาพลักษณ์จีนด้วยตนเอง เพื่อให้ประชาคมโลกเชื่อมั่นและไว้วางใจจีน จึงกลายเป็น

ประเด็นเร่งด่วนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (Shen Zhengfu, 2023)

แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ

จากคำกล่าวของไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร “อำนาจ (power) ที่ไม่ได้หมายถึงอำนาจในรูปแบบการใช้คำสั่งเข้าบีบบังคับ แต่เป็นอำนาจที่ได้รับ การขัดเกลาชักฟอกจนชาวสะอาดในรูปของความรู้” (Chairat Charoensin-o-larn, 2017) แบบเรียน มักถูกมองว่าเป็น “พื้นที่สื่อสารแนวคิดของรัฐ” เพราะแบบเรียนมักมีได้สร้างขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ แต่เพียงจุดมุ่งหมายเดียว ทว่าแบบเรียนยังถูกใช้เป็น เครื่องมือเพื่อเผยแพร่แนวคิด ชี้นำทัศนคติผู้เรียน อีกด้วย แบบเรียนจึงมักถูกควบคุมโดยรัฐ เพื่อส่งผ่าน อุดมการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน ด้วยคุณสมบัติของ แบบเรียนอันเป็นสื่อที่ผลิตซ้ำเพื่อใช้กับผู้เรียน จำนวนมากและใช้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจำเป็นต้อง จดจำเพื่อใช้ความรู้จากแบบเรียนในการสอบวัดผล การศึกษา ตอกย้ำด้วยข้อสอบที่มักมีคำตอบที่ ถูกต้องที่สุดเพียงหนึ่งเดียว นั่นก็คือคำตอบที่ ตรงตามในแบบเรียน ทำให้ข้อมูลหรือความจริง ชุดอื่นที่นอกเหนือหรือขัดแย้งไปจากแบบเรียน ไม่อาจมีพื้นที่ในการสื่อสารได้ (Sittichai Sukkata, 2014)

วาทกรรม “ภาพลักษณ์จีน” ในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ

1. มิติต่าง ๆ ของภาพลักษณ์จีน

จีนจัดแบ่งภาพลักษณ์จีนออกเป็น มิติต่าง ๆ ดังที่มีการศึกษาเพื่อหามิติต่าง ๆ ของ ภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาว

ต่างชาติ โดยแบ่งรูปแบบการศึกษาเป็น 2 รูปแบบ คือ 1. วิเคราะห์และจำแนกเนื้อหาจากแบบเรียน ออกเป็นมิติต่าง ๆ เช่น ผลจากการวิเคราะห์ แบบเรียนของ Liu Yihui (2021) สามารถจำแนก ภาพลักษณ์จีนออกเป็น 7 มิติ ได้แก่ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี ภูมิศาสตร์ และ ระบบนิเวศ ในขณะที่ (Liu Yihui, 2021) และ Zhao Yupei (2016) จำแนกภาพลักษณ์จีนออกเป็น 5 มิติ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม (Zhao Yupei, 2016) และ 2. คือการนำ นโยบายรัฐหรือผลการสำรวจมาประกอบการจัดเป็น มิติต่าง ๆ แล้วค่อยนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลของ การจำแนกเนื้อหาในแบบเรียน อาทิ Chen Yuling (2021) นำนโยบาย “ห้าในหนึ่งเดียว” (五位一体) หรือการพัฒนาประเทศ 5 ด้านของพรรค คอมมิวนิสต์จีน อันประกอบด้วย เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม วัฒนธรรม และ ระบบนิเวศ ร่วมกับ “หัวข้อและเนื้อหาการสอน ภาษาจีน” ภายใน “หลักสูตรภาษาจีนสำหรับ นานาชาติ” 《国际汉语教学通用课程 大纲》สามารถจำแนกภาพลักษณ์จีนออกเป็น 9 มิติ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การศึกษา สังคม พลเมือง วัฒนธรรม กีฬา และ ระบบนิเวศ (Chen Yuling, 2021) Li Mengyao (2021) จำแนกตาม “รายงานการสำรวจภาพลักษณ์ แห่งชาติจีนทั่วโลกประจำปี 2018” (《中国 国家形象全球调查报告2018》) คือ พลเมือง การเมืองและการทูต เศรษฐกิจ วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 5 มิติ (Li Mengyao, 2021) จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะจำแนก โดยวิธีการใด มิติที่อยู่ในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับ

ชาวต่างชาติ ก็ครอบคลุมทุกมิติของจีน ไม่ว่าจะเป็น มิติทางวัฒนธรรม มิติทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี มิติทางสังคม มิติทางการเมือง มิติทางภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้นำจีนที่ต้องการนำเสนอภาพลักษณ์จีนแบบรอบด้าน หรือ “3 มิติ”

2. วาทกรรมภาพลักษณ์จีน

คำว่า “3 มิติ” ถูกใช้ในคำกล่าวเกี่ยวภาพลักษณ์จีนของสีจิ้นผิงอยู่บ่อยครั้ง เพื่อสื่อสารถึงการเปิดเผยให้คนภายนอกสามารถเห็นจีนแบบครอบคลุมรอบด้าน แบบไม่ปิดบังอำพรางจริงใจ และตรงไปตรงมาทว่าภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนและตำราของสีจิ้นผิงต่อการปฏิรูปภาพลักษณ์จีน กลับต่างก็นำเสนอเพียงด้านมุมเดียวของมิตินั้น ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาจากผู้ศึกษาทั้ง 6 ท่าน คือ Zhao Yupei (2016), Wang Miaomiao (2018), Jing Huijin (2018), Yan Lulu (2021) , Liu Yihui (2021) และ Li Mengyao (2021) ที่ชี้ชัดไปในทิศทางเดียวกันว่า ถึงแม้แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติจะสื่อสารภาพลักษณ์จีนอย่างครอบคลุมในทุกมิติ ทว่าในแต่ละมิติกลับถูกเลือกสรร และหยิบยกขึ้นมานำเสนอแต่เพียงบางแง่มุมเท่านั้น คือ มิติทางวัฒนธรรมนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นชาติที่รุ่มรวยไปด้วยวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลาย มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เป็นกลุ่มชนที่มีอารยะ ส่วนมิติทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีนั้น สื่อสารด้านความเป็นชาติที่มีเศรษฐกิจก้าวหน้า มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว มิติทางสังคม กล่าวถึงการเป็นสังคมที่ประกอบด้วยคนต่างชาติดั้งเดิม และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย แต่มีความปรองดอง

สมานฉันท์ ร่วมกันพัฒนาชาติ ผู้คนเป็นมิตร เป็นสังคมที่เปิดกว้างยอมรับความแตกต่าง มีความรับผิดชอบ มิติทางการเมือง ได้สื่อสารถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) มิติทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการแสดงออกถึงธรรมชาติที่หลากหลายและทิวทัศน์ที่สวยงามของจีน ที่มีการพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ประเด็นที่น่าสนใจ อย่างเช่น การกล่าวยกย่องชาติตนมากเกินไป โดยการเน้นหนักเรื่องความสำเร็จของชนชาติจีนในประวัติศาสตร์ หรือมักใช้คำว่า “ชาติอันยิ่งใหญ่” (大国) เช่น ชาติอันยิ่งใหญ่ที่มีความเจริญ ชาติอันยิ่งใหญ่ที่มีความปรองดอง ในการสื่อสารวาทกรรมชาติอันยิ่งใหญ่เหนือกว่าชาติอื่น เป็นต้น (Zhao Yupei, 2016; Wang Miaomiao, 2018; Jing Huijin, 2018; Yan Lulu, 2021; Liu Yihui, 2021; Li Mengyao, 2021) ทว่ากลับหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงปัญหาที่ประชาคมโลกกำลังพูดถึงเกี่ยวกับประเทศจีน ในประเด็นอ่อนไหวหรือปัญหาที่จีนกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างประเทศจีนกับไต้หวัน ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในชาวอุยกูร์ เป็นต้น จนทำให้เนื้อหาโน้มเอียงไปทางชื่นชม ยกย่องประเทศจีนจนขาดความสมดุลทางเนื้อหา และเนื้อหาจับต้องไม่ได้ (Jing Huijin, 2018) ทั้งที่สามารถใช้แบบเรียน เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ และสร้างบรรยากาศของ การพูดคุย สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ตามความจริงอย่างตรงไปตรงมา โดยลดทอนเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์ที่ไกลตัวผู้เรียน แต่เพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนในปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนต่างชาติ

รับรู้ความเป็นไปของประเทศจีน และสามารถปรับตัวได้ง่ายเมื่อต้องเข้าศึกษาต่อยังประเทศจีน หรือทำงานร่วมกับชาวจีน ทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน เข้าถึงเนื้อหาแบบเรียนมากขึ้นอีกด้วย

อุดมการณ์เบื้องหลังวาทกรรม “ภาพลักษณ์จีน”

อุดมการณ์เบื้องหลังวาทกรรมภาพลักษณ์จีนสามารถแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. รัฐจีนกับการเข้าควบคุมความรู้ คือ บทบาทหน้าที่ของภาครัฐจีนในการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมให้กับคนรุ่นใหม่ของจีนเกิดความรัก ความเชื่อมั่นต่อชาติของตน 2. อุดมการณ์ชาตินิยมกับภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ คือ การใช้วิธีเดียวกันกับข้อ 1. เพื่อชักนำผู้เรียนต่างชาติให้เกิดความเชื่อมั่นในจีน การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ต้องการเผยให้เห็นแนวคิดต่ออุดมการณ์ชาตินิยมและการใช้อุดมการณ์ชาตินิยมในแบบเรียนเพื่อชักนำผู้เรียนของภาครัฐ อีกทั้งยังเป็นการเผยให้เห็นอุดมการณ์หลักของสังคมจีน ซึ่งเป็นสังคมที่ผลิตแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติอาศัยอยู่

1. ภาครัฐกับการเข้าควบคุม “ความรู้”

เมื่อย้อนกลับเข้าไปดูแบบเรียนภายในประเทศจีน ซึ่งเป็นแหล่งต้นทางในการผลิตแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ การที่รัฐบาลจะเข้ามามีส่วนในการกำกับควบคุมทิศทางของเนื้อหาในแบบเรียนนั้น ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในประเทศจีน ทั้งนี้ ประเด็นที่ผู้นำจีนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากก็คือ การปลูกฝังค่านิยมรักชาติลงในความรู้สึกชาวจีนทุกคนโดยผ่านระบบการศึกษา ดังคำกล่าวของสีจิ้นผิงที่ว่า

“อุดมการณ์ชาตินิยมเป็นหัวใจและจิตวิญญาณของประชาชนชาติจีน ในการบ่มเพาะผู้สร้างสรรค์ระบอบสังคมนิยมและผู้สืบทอดเราต้องปลูกฝังความรักชาติของนักเรียนเป็นอันดับแรก” (爱国主义是中华民族的民族心、民族魂，培养社会主义建设者和接班人，首先要培养学生的爱国情怀。) (Xi Jinping, 2020)

“ต้องวางการยกระดับการศึกษาเรื่องชาตินิยมของคนรุ่นใหม่ไว้ในตำแหน่งที่โดดเด่นยิ่งขึ้น ฝังเมล็ดพันธุ์แห่งความรักในชาติจีนให้ลึกลงไปหัวใจของเด็กทุกคน” (要把加强青少年的爱国主义教育摆在更加突出的位置，把爱我中华的种子埋入每个孩子的心灵深处。) (Xi Jinping, 2020)

“ความฝันของจีนในการจะฟื้นฟูประชาชาติจีนให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง เป็นหัวข้อหลักที่เด่นชัดของอุดมการณ์ชาตินิยมจีนในยุคปัจจุบัน” (实现中华民族伟大复兴的中国梦，是当代中国爱国主义的鲜明主题。) (Xi Jinping, 2020)

“ความเข้าใจและการยอมรับประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมอันลึกซึ้งของมาตุภูมิเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการปลูกฝังและพัฒนาอุดมการณ์ชาตินิยมของคนทั้งหลาย” (对祖国悠久历史、深厚文化的理解和接受，是人们爱国主义情感培育和发展的重要条件。) (Xi Jinping, 2020)

จะเห็นว่าเด็กรุ่นใหม่ของจีน เป็นเป้าประสงค์หลักของการปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยมโดยอาศัยกระบวนการศึกษาในชั้นเรียน มุ่งเป้าไปที่

วิชาแนวคิดและการเมือง (思政课) อันเป็นวิชาที่ถูกบรรจุลงในหลักสูตรการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมหาวิทยาลัย ซึ่งรัฐบาลมีส่วนเข้าไปดำเนินการทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนคิด เขียนแบบเรียน คณะครูผู้สอน ละเอียดลงไปถึงขั้นตอน กระบวนการดำเนินการต่าง ๆ (Ma Qi, 2022) นอกจากวิชาแนวคิดและการเมืองแล้ว ในรายวิชาอื่น ๆ ก็ยังมีความพยายามสอดแทรกอุดมการณ์ชาตินิยมลงไปแบบเรียนเช่นเดียวกัน อาทิ วิชาภาษาจีนระดับประถมศึกษา สอดแทรกอุดมการณ์ชาตินิยมในแบบเรียนโดยคำนึงถึงเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยของผู้เรียน เน้นเนื้อหาที่อยู่ในรูปแบบนิทาน อุดมไปด้วยข้อคิดสอนใจ ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนจะมีพื้นฐานอุดมการณ์ชาตินิยมที่ดี (Wang Yalong, 2022) มีทัศนคติต่อชาติตามที่ผู้นำจีนมองว่าถูกต้องเหมาะสม คือมีความภาคภูมิใจในชาติของตน มีความเชื่อมั่นในระบบสังคมนิยม เชื่อมั่นในแนวคิด เชื่อมั่นในระบบ เชื่อมั่นในวัฒนธรรม รวมกันเรียกว่า “ความเชื่อมั่นในตนเอง 4 ประการ” (四个自信) เพราะเมื่อคนในชาติมีความรักและเชื่อมั่นในชาติ จนแสดงออกผ่านนิสัยและจิตวิญญาณ จึงจะสามารถทำให้ประชาคมโลกเชื่อมั่นต่อจีนได้ (Wang Xianliang, 2022; Shen Zhengfu, 2023)

1. อุดมการณ์ชาตินิยมกับภาพลักษณ์จีน

ภาพลักษณ์ของชาตินั้น เกิดจากการแสดงออกร่วมกันระหว่างนิสัยและจิตวิญญาณของคนในชาติ หัวใจสำคัญของการสร้างภาพลักษณ์ของชาติ จึงอยู่ที่การปลูกฝังจิตวิญญาณของชาติ ซึ่งสีจิ้นผิงมองว่า “จิตวิญญาณแห่งชาติจีน”

ก็คือ “จิตวิญญาณที่มีอุดมการณ์ชาตินิยมเป็นแกนกลาง” (Duan Huiqin, 2018) เช่นนั้นแล้ว ภาพลักษณ์ชาติในความคิดของชาวจีน จึงเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดจากอุดมการณ์ชาตินิยม กล่าวคือเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดจากความรัก ความเชื่อมั่นต่อชาติจีน จึงมิใช่เรื่องแปลกหากแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ต่างผลิตรายการ ภาพลักษณ์จีนที่มีเนื้อหาหยั่งรากลึก สร้างความน่าเชื่อถือตามวาทกรรมของผู้นำจีน บางส่วนถึงกับใช้ข้อมูลประชาสัมพันธ์ของภาครัฐจากสื่อทางการภายในประเทศใส่ลงในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติโดยตรง (Zhao Yupei, 2016) การสื่อสารวาทกรรมภาพลักษณ์จีนผ่านแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ เพื่อต่อสู้ หักล้างวาทกรรมภาพลักษณ์จีนที่ถูกสร้างโดย “ผู้อื่น” ส่งผลให้ผู้เรียนชาวต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ในประเทศนั้น ๆ เกิดทัศนคติที่ดีต่อจีน เกิดความเชื่อมั่นต่อจีน ในมิติต่าง ๆ เช่น มิติการเมือง เชื่อมต่อการพัฒนาประเทศจีนภายใต้การบริหารของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน ทั้งนี้ กระบวนการที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ข้างต้นได้นั้น อาจเป็นกระบวนการเดียวกับที่ภาครัฐจีนเข้าควบคุมแบบเรียนของผู้เรียนชาวจีนโดยตรง หรืออาจเกิดจากผู้ผลิตแบบเรียนชาวจีนเอง ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ผ่านการปลูกฝังและอยู่ภายใต้สังคมนี่มีอุดมการณ์ชาตินิยมอยู่เบื้องหลังอยู่แล้ว ทำให้มีแนวคิดยึดถือความต้องการของผู้นำจีนเป็นสำคัญ แต่ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เราไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า นโยบายของผู้นำจีนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการบังคับทิศทางภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ

ผลกระทบต่อผู้เรียนชาวไทย

เมื่อแบบเรียนถูกใช้ในการเรียนการสอน ย่อมส่งต่อวาทกรรมต่าง ๆ สู่มุขนักเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยที่ใช้แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติที่ผลิตในจีนเป็นหลัก Kijthipong Arayapoonpong (2018) ศึกษาทัศนคติผู้เรียนชาวไทยที่เรียนภาษาจีนในประเทศไทย และ Zhang Yingnan (2019) ที่ศึกษาทัศนคติผู้เรียนชาวไทยที่ศึกษาภาษาจีนอยู่ที่ประเทศจีน ในมิติต่าง ๆ ซึ่งต่างก็ได้ผลลัพธ์จากการศึกษาที่สอดคล้องกันว่า แบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติมีผลต่อการสร้างภาพลักษณ์จีน อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อประเทศจีน ในทางที่ดีขึ้นของผู้เรียนชาวไทย (Kijthipong Arayapoonpong, 2018; Zhang Yingnan, 2019)

แนวทางการใช้แบบเรียนภาษาจีน

จากสิ่งที่บทความได้กล่าวมา จะเห็นว่าเนื้อหาภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนมีความโน้มเอียงไปตามคำริของผู้นำจีน ครูผู้สอนที่ใช้แบบเรียนภาษาจีนจึงต้องตระหนักถึงประเด็นนี้ ควรสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศจีนในมุมมองอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากแบบเรียนของแต่ละมิติ ฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามกับความรู้อันในแบบเรียน และหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบเรียน หรือหากหน่วยงานการศึกษาหรือครูผู้สอนต้องการผลิตแบบเรียน

ขึ้นใช้เอง ในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ก็ต้องไม่ยึดติดกับวาทกรรมเดิม ๆ เกี่ยวกับประเทศจีน แต่ต้องคำนึงถึงความครอบคลุมของเนื้อหาไม่เอนเอียงหรือเน้นด้านใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญ อันจะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงแบบเรียน รู้สึกว่าแบบเรียนกับสภาพความเป็นจริงที่ได้รับรู้เกี่ยวกับประเทศจีนนั้น สอดคล้องกัน เมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับชาวจีน หรือต้องเดินทางไปยังประเทศจีน จะช่วยลดปัญหาความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (culture shock)

สรุป

ภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ มีความสอดคล้องกับภาพลักษณ์จีนที่ผู้นำจีนต้องการสร้างขึ้น ภาพลักษณ์จีนในแบบเรียนเป็นวาทกรรมที่มีอุดมการณ์ชาตินิยมอยู่เบื้องหลัง กล่าวคือภาพลักษณ์จีนที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ นั้น ล้วนเกิดจากการเลือกสรรเนื้อหามาแล้วเป็นอย่างดี เพื่อสื่อสารภาพลักษณ์จีนขึ้นมาใหม่ มีเป้าประสงค์คือการต่อสู้ หักล้างภาพลักษณ์จีนเชิงลบที่ถูกสร้างโดยผู้อื่น โดยมีแรงผลักดันจากภาครัฐจีน ด้วยเหตุนี้ ครูผู้ที่ใช้แบบเรียนจึงควรคำนึงถึงประเด็นนี้ และเตรียมเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับประเทศจีนมุมมองอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากแบบเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดภาพลักษณ์จีนที่ครอบคลุมทุกมิติและมุมมอง

REFERENCES

- Chairat Charoensin-o-larn. (2017). *Development Discourse: Power Knowledge Truth Identity and Otherness*. 6. Bangkok Thailand: Vibhasazine.

- Chanicha morYadee, Chutira Rabob. (2019). Attitude and Behavior toward Chinese Tourists in Bangkok Metropolitan. **Journal of Management Science Review**. 21(2).119-128.
- Chen Yuling. (2021). **A Study on the National Image of China in Textbooks for Teaching Chinese as a foreign language——Take Experiencing Chinese, Encounters: Chinese language ang Culture, New Strategy of Chinese language as a Case Study**. (Master Thesis). A Thesis Submitted to Southeast University. Nanjing, China.
- Duan Huiqin. (2019). **On the Shaping of Chinese National Image and the Cultivation of Chinese National Spirit**. (Doctoral dissertation). University of Science and Technology Beijing. Beijing, China.
- Jing Huijin. (2018). **A study on the Chinese image of Chinese as a foreign language in middle and advanced comprehensive and reading textbooks (developing Chinese series)**. (Master Thesis). Jiangxi Normal University. Nanchang, China.
- Kijthipong Arayapoonpong. (2018). **The cognitive influence of Chinese language propagation on Chinese national image in Thailand**. (Doctoral dissertation). Minzu Univeesity of China. Beijing, China.
- Li Mengyao. (2021). **Research on the Construction of National Image in Cultural Textbooks for Foreign Undergraduates——Taking “Chinese Culture Reader” as an Example**. (Master Thesis). Minzu Univeesity of China. Beijing, China.
- Liu Yihui. (2021). **A Corpus-based Study of Chinese Image in Textbooks for Teaching Chinese as Foreign Language**. (Master Thesis). Beijing Foreign Studies University. Beijing, china.
- Li Yaohui. (2021). **A Corpus-based Study of Chinese Image in Textbooks for Teaching Chinese as Foreign Language**. (Master Thesis). Beijing Foreign Studies University. Beijing, China.
- Ma Qi. (2022). **Research on the Integration Construction of Patriotism Education in Ideological and Political Courses in Universities, Primary and Secondary Schools**. (Master Thesis). Liaoning Normal University. Shenyang, China.
- Phasiri Techawitayasin. (2015). **Effects of Country of Origin, Country of Manufacture Images and Involvement on Consumer Behavior**. (Master Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok, Thailand.

- Sittichai Sukkata. (2014). Discourse Analysis of Thai Nationalism in Social Studies and History Textbooks. (Master Thesis). Kasetsart University. Bangkok, Thailand.
- Sivapol Laongsakul. (2019). The China-U.S Power Struggle in 21th Century. **Kasetsart University Political Science Review Journal**, 6(1), 297-323.
- Shen Zhengfu. (2023). The Logical Construction and Strategic Optimization of the International Communication of China's National Image. 2023, **Journal of Nanjing University (social sciences)**, 24(02), 96-106.
- Weena Eiamprapai. (2008). **Suan Sunandha Image: its discourse on the institution of Monarchy**. Suan Sunandha Rajabhat University. Bangkok, Thailand.
- Wang Miaomiao. (2018). **A study of China's Image Communication with the International Chinese Teaching**. (Master Thesis). Jiangxi Normal University. Nanchang, China.
- Wang Xianliang. (2022). Xi Jinping's Important Exposition on Patriotism Education in the New Era. **Journal of Jinggangshan University (Social Sciences)**, 43(01), 13-20.
- Wang Yalong. (2022). Strategies of Infiltrating Patriotism Education in Chinese Teaching in Primary Schools. **New Curriculum Research**, 19(29), 123-125.
- Xi Jinping. (2020). **On Propaganda and Ideological Work of Communist Party**. Beijing: Central Party Literature Press.
- Xu Huiguan. (2021). **Xi Jinping: tell stories about China well and spread China's voice well**. Retrieved from http://www.qstheory.cn/zhuanqu/2021-06/02/c_1127522386.htm [2023, 4 Apr.]
- Yan Lulu. (2021). **A Study on the Construction of National Image of China in the Textbook of "The Popular Chinese"**. (Master Thesis). Xinjiang University of Finance & Economics. Xinshi District, Ürümqi, China.
- Yao Zhifen. (2022). The Self-building of China's Image in America in Strategic Competition Times. **Journal of Tianzhong**, 37(01).13-20.
- Zhao Yupei. (2016). **The Image of China in Teaching Chinese as a Foreign Language**. (Master Thesis). Yunnan Normal University. Kunming, China.
- Zhang Yingnan. (2019). **Self-construction and Adjustment of the National Image of Thai Students in China: A Case Study of Ludong University**. (Master Thesis). Ludong University .Yantai, China.

การปรับตัวทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ของโรงเรียนการบินภายหลังโควิด 19 พ้นฟู
ADAPTATION IN CUSTOMER RELATIONSHIPS OF AVIATION SCHOOL
AFTER RECOVERY COVID-19 OUTBREAK

ปาวริศ อนุสรณ์พานิช^{1*} และ จตุรพัฒน์ ทรายคำ²

¹หลักสูตรใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรี บริษัท บางกอกเอวิเอชันเซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

²แผนกปฏิบัติการบิน บริษัท บางกอกเอวิเอชันเซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

Pawaris Anusornphanich^{1*} and Jaturapat Saikam²

¹Commercial Pilot License Course (CPL) at Bangkok Aviation Center Public Company Limited (BAC)

²Flight Operation Officer at Bangkok Aviation Center Public Company Limited (BAC)

*E-mail: pawaris.anusornphanich@gmail.com

Received: 2023-07-08

Revised: 2023-10-04

Accepted: 2023-10-18

บทคัดย่อ

ในช่วงปลายปีพุทธศักราช 2562 ผู้คนทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยไม่ทันตั้งตัว ธุรกิจสายการบินต้องหยุดชะงักจากการที่ภาครัฐได้ประกาศมาตรการควบคุมการเดินทาง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสายการบินต้องลดจำนวนเที่ยวบินลง และแน่นอนว่าส่งผลกระทบต่ออาชีพนักบินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการลดลงของจำนวนเที่ยวบินในช่วงโควิด 19 นี้ ทำให้จำนวนนักบินอาชีพลดลงตามไปด้วย จึงเป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนนักบินของกลุ่มผู้ที่สนใจ ส่งผลให้โรงเรียนสอนการบินได้รับผลกระทบด้านผลประกอบการเป็นอย่างมาก โรงเรียนสอนการบินทุกแห่งในช่วงโควิด 19 มีผู้สมัครเรียนน้อยลงจนขาดทุน และโรงเรียนการบินบางแห่งถึงขั้นต้องหยุดการดำเนินงาน

บทความนี้จึงเป็นการนำเสนอถึงแนวทางการปรับตัวทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ของโรงเรียนการบินภายหลัง โควิด 19 พ้นฟู ซึ่งทางโรงเรียนต้องเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบงานทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) โดยผู้เขียนได้มีการนำหลักการ 7 P's ของ Lovelock & Wirtz (2007) มาประยุกต์ใช้ในการอภิปรายแผนงานทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ของโรงเรียนการบินเพื่อการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้มากขึ้น ด้วยการนำกลยุทธ์สื่อสารสังคมออนไลน์มาอำนวยการติดต่อสื่อสาร และใช้ในการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการขาย (Promotion)

รวมถึงควรปรับรูปแบบการเรียนทฤษฎีภาคพื้นสู่ระบบออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องในรูปแบบของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

คำสำคัญ: การปรับตัว ด้านลูกค้าสัมพันธ์ โรงเรียนการบิน ภายหลังโควิด 19 พ้นฟู

ABSTRACT

At the end of 2019, the whole world had to face COVID-19, and the aviation business was halted. Travel control by the government is affecting airlines by reducing the number of flights. And, of course, it inevitably affects the career of a pilot. The decline in the number of pilots during COVID-19 has led to a decline in pilot careers. including the decision to pursue a career path as a pilot. Causing the flying school to be greatly affected. Flying School, anywhere during COVID-19, there were fewer applicants to the point of loss. And some are at a loss to the point of having to stop operating.

This article is therefore a presentation on the customer relations adjustment of the aviation school after the COVID-19 recovery in which the school must urgently change the form of customer relations work to reach more customer groups. The authors have applied the 7 P's principles of Lovelock and Wirtz (2007) in discussing the customer relations plans of aviation schools. By using social media strategies online to promote various promotions and for communication, teaching and learning on the ground via an online system and adjusting teaching and learning to be consistent with the New Normal lifestyle.

Keywords: adjustment, customer relationship, flying school, after-COVID-19 recovery

บทนำ

โรงเรียนสอนการบิน ถือได้ว่าเป็นต้นสายของอุตสาหกรรมการบิน ในฐานะเป็นแหล่งผลิตนักบินออกสู่ตลาดทางการบินในสมัยที่ธุรกิจการบินรุ่งเรือง อาชีพนักบินพาณิชย์เป็นที่ต้องการอย่างมาก จึงถือเป็นยุคทองของโรงเรียนสอนการบิน ช่วงเวลานั้นเคยมีโรงเรียนสอนการบินมากถึง 26 แห่งก่อนเกิดการระบาดของโควิด 19 มีกำลังการผลิตนักบินรวมทุกโรงเรียนเฉลี่ยปีละประมาณ 500 คน และ

จำนวนความต้องการนักบินพาณิชย์ในช่วงเวลาดังกล่าวก็อยู่ที่จำนวนประมาณ 500 คนต่อปี (Charoensamran, 2018) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากอัตราการผลิตดูเหมือนจะมีความสมดุลและเพียงพอต่อความต้องการ แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ใช่ เพราะโรงเรียนการบินมีการผลิตนักบินได้น้อยกว่าความต้องการ ซึ่งเกิดการสาเหตุเบื้องต้นดังต่อไปนี้

ผู้เรียนการบินบางคนมีผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐาน จึงไม่สามารถขอจบการศึกษาและไม่สามารถทำเรื่องขออนุญาตใบอนุญาตสำคัญการบินอากาศได้ ส่วนผู้ที่สำเร็จจากโรงเรียนการบินออกมาก็เชื่อว่าจะสามารถสอบเป็นผู้ช่วยนักบินได้ทุกราย สรุปแล้วในหนึ่งปีโรงเรียนการบินสามารถผลิตนักบินที่มีใบอนุญาตสำคัญนักบินพาณิชย์ตรี (Commercial Pilot License [CPL]) ได้เพียง 300 - 400 คนเท่านั้น ขาดอีกจำนวน 100 - 200 คนต่อปี (Prachachat Turakij, 2018)

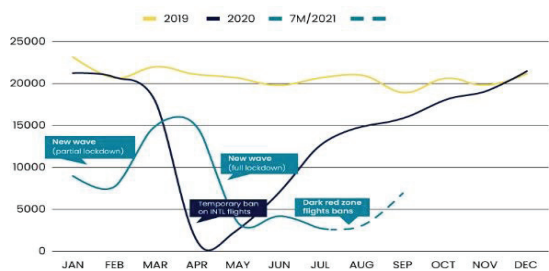
การแพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง ทั้งในระดับประเทศและในระดับภูมิภาค ซึ่งอุตสาหกรรมการบินนับเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์โควิด 19 เป็นอันดับต้น จนถึงขั้นมีธุรกิจสายการบินมากมายที่ต้องยอมถอย และระงับกิจการไปในช่วงมรสุมเศรษฐกิจที่ผ่านมา

ประเทศไทยเคยได้รับผลกระทบอย่างหนักในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 สายพันธุ์เดลต้า ส่งผลให้มีการระงับเที่ยวบินภายในประเทศทั้งขาเข้าและขาออกจากกรุงเทพฯ และจังหวัดที่จัดเป็นพื้นที่เสี่ยงสูง (โซนสีแดงเข้ม) และมีรอบบินที่ลดลงกว่า 50% ทั้งนี้เที่ยวบินภายในประเทศสามารถกลับมาให้บริการตามปกติได้อีกครั้งเมื่อช่วงต้นเดือนกันยายน 2563 ที่ผ่านมา โดยมีผู้โดยสารแล้วกว่า 7,000 คน จากจำนวน 130 เที่ยวบิน หลังจากสนามบิน 14 แห่งทั่วประเทศได้เปิดทำการอีกครั้ง (Civil Aviation Training Center, 2022)

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มในการกลับมาฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยเริ่มเพิ่มสูงขึ้น พิสูจน์ให้เห็นได้จากยอดผู้โดยสารกว่า 7,000 คน

จากข้อมูลกองเศรษฐกิจการบิน (The Civil Aviation Authority of Thailand, 2020) และ ยังมีแนวโน้มฟื้นตัวสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจสายการบินบางรายที่มีพื้นฐานที่แข็งแกร่งและมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อต่อกับวิกฤตการณ์ได้เป็นอย่างดี (Chantapong & Tonghui, 2020)

Domestic Aircraft Movements

ภาพที่ 1 ความเคลื่อนไหวของเครื่องบินภายในประเทศ

ที่มา: Airports of Thailand Public Company Limited [AOT] (2022)

จากภาพที่ 1 สายการบินภายในประเทศมีความพร้อมของอุตสาหกรรมการบินที่จะรองรับการจราจรทางอากาศ เมื่อสถานการณ์กลับมาเป็นปกติหรือเทียบเท่ากับปี 2562 ภายในปี 2568 ที่จะมีจำนวนผู้โดยสารสูงถึง 165 ล้านคนและจำนวนเที่ยวบิน 1.07 ล้านเที่ยวบิน โดยมีเป้าหมาย เช่น การสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยระบบกำกับดูแลทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ โดยสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการเดินทางที่สอดคล้องกับแนวคิดชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และมีแผนพัฒนาบุคลากร

ในอุตสาหกรรมการบิน โดยควรจัดการฝึกอบรมภายใต้การควบคุมกำกับดูแลในส่วนมาตรฐานอย่างเคร่งครัด ด้วยหลักสูตรอันเป็นที่ยอมรับเพื่อยกระดับมาตรฐานใบอนุญาตผู้ประจำหน้าที่ทางด้านการบินของประเทศไทยให้สามารถทัดเทียมในระดับสากล

ความสำคัญของอุตสาหกรรมการบิน

ธุรกิจการบินเป็นบริการขนส่งผู้โดยสารทางอากาศให้สามารถเดินทางติดต่อได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้โดยสารระหว่างประเทศ และมีทิศทางความนิยมเพิ่มขึ้นในอนาคต แต่ธุรกิจการบินยังมีความผันแปรไปตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ พลังงาน สภาพแวดล้อม การเมือง นโยบายของรัฐ ซึ่งเป็นเหตุให้ธุรกิจการบินต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

อุตสาหกรรมการบินทำให้ผู้คนทั่วทั้งโลกสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้สะดวกและรวดเร็ว เป็นกิจการที่มีความสำคัญในระดับนานาชาติ เป็นเสมือนเครือข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยงทุกประเทศไว้ด้วยกัน ช่วยลดช่องว่างของความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และฐานะทางสังคมด้วยการการเดินทางติดต่อในระยะเวลานานขึ้น และยังทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการแลกเปลี่ยนนักท่องเที่ยวจากการเดินทางโดยเครื่องบิน นอกจากนี้การบินเป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญสำหรับประเทศที่ห่างไกล รวมถึงพื้นที่ที่ยากแก่การเข้าถึง พื้นที่ทุรกันดาร หรือพื้นที่ที่ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานทางการคมนาคม (Infrastructure) อีกด้วย

การปรับตัวของอุตสาหกรรมการบินในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

การระบาดใหญ่ของโรคโควิด19 ได้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการบินตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ด้วยมาตรการควบคุมโรค และนโยบายคำสั่งของกรมการบินของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่ออัตราการจ้างงานและผลประกอบการ ซึ่งไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าจากผลกระทบอย่างหนักหน่วงที่อุตสาหกรรมการบินได้ประสบนั้น ส่งผลให้ธุรกิจการบินไม่สามารถกลับไปยังจุดที่เคยเป็นได้ในเร็ววัน ทำให้มีหลายสายการบินจึงตัดสินใจปิดกิจการและหลายสายการบินเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

การปรับตัวของธุรกิจการบินในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 แม้ว่าการหยุดชะงักของการเดินทางจะเป็นการยับยั้งเหตุปัจจัยสนับสนุนการแพร่ระบาด แต่ธุรกิจการบินได้มีแนวทางการปรับตัวโดยการนำอากาศยานมาใช้เพื่อกิจการอื่นทดแทน นั่นคือ การปรับมาใช้เพื่อการขนส่งสินค้าและการส่งความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ประเทศอื่น ๆ (Worakamnueng, 2020)

เมื่อพิจารณาจำนวนผู้โดยสาร ปริมาณเที่ยวบินและปริมาณการขนส่งสินค้าทางอากาศของ สนามบินนานาชาติ 6 แห่งในประเทศไทย ช่วง พ.ศ. 2561 - 2563 พบว่าช่วง พ.ศ. 2563 (ม.ค. - พ.ย.) เป็นระยะที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจการบินเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะรัฐบาลได้ประกาศการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์

ฉุกเฉิน (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) ซึ่งมีการจำกัดการเดินทางข้ามจังหวัด และสำนักงาน การบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (กพท.) ได้ออกประกาศห้ามอากาศยานที่ทำการบินเข้าสู่ประเทศชั่วคราว ส่งผลให้สายการบินประกาศหยุดบินชั่วคราว เที่ยวบินจึงเหลือบริการเฉพาะเที่ยวบินพิเศษเพื่อส่งคนไทยกลับประเทศ และเครื่องบินเปล่าที่เข้ามารับชาวต่างประเทศกลับประเทศต้นทางเท่านั้น ถึงแม้ว่าบางสายการบินจะยังสามารถทำการบินเพื่อขนส่งสินค้าได้ แต่ปริมาณการขนส่งสินค้าก็ลดลงในทิศทางเดียวกันกับผู้โดยสารและจำนวนเที่ยวบิน เพราะปริมาณการขนส่งสินค้ามีความสัมพันธ์ทางตรงกับจำนวนเที่ยวบินที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารนั่นเอง (Department of Airport, 2020)

อุตสาหกรรมการบินหลังวิกฤตของโรคโควิด 19

สมาคมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศหรือ International Air Transport Association (IATA) ได้มีแถลงการณ์ปรับคาดการณ์ผลประกอบการทางการเงินของอุตสาหกรรมสายการบินในปี พ.ศ. 2565 ภายหลังจากที่การเดินทางทางอากาศฟื้นตัวจากวิกฤตการณ์โควิด 19 ได้เร็วกว่าที่คาดไว้โดย IATA ได้คาดการณ์ไว้ดังนี้

1. อุตสาหกรรมสายการบินจะประสบผลขาดทุนลดลงมาอยู่ที่ 9.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ จากเดิมซึ่งคาดการณ์ไว้เมื่อเดือนตุลาคม 2564 ว่าจะขาดทุน 11.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือคิดเป็นขาดทุนสุทธิร้อยละ 1.2 ซึ่งนับเป็นการฟื้นตัวอย่างมาก จากที่เคยขาดทุนถึง 137.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ

หรือขาดทุนสุทธิร้อยละ 36 เมื่อปี พ.ศ. 2563 และ 42.1 พันล้านเหรียญสหรัฐหรือขาดทุนสุทธิร้อยละ 8.3 เมื่อปี พ.ศ. 2564

2. อุตสาหกรรมสายการบิน คาดว่าจะมีกำไรในปี พ.ศ. 2566 โดยในภูมิภาคอเมริกาเหนือ นั้นจะสามารถสร้างกำไรได้ถึง 8.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2565

3. การเพิ่มประสิทธิภาพและกำไรต่อหน่วยที่มากขึ้น ช่วยให้สายการบินสามารถลดการขาดทุน ถึงแม้ว่าค่าจ้างแรงงานจะสูงขึ้นและต้นทุนน้ำมันเชื้อเพลิงจะสูงขึ้นโดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 40

4. แม้ว่าสภาพเศรษฐกิจก็จะมีผลกระทบ และคาดว่าในปี พ.ศ. 2565 ปริมาณการขนส่งสินค้าทางอากาศจะมีปริมาณสูงเป็นประวัติศาสตร์ถึง 68.4 ล้านตัน

5. ปัจจัยที่ส่งผลให้ปริมาณผู้โดยสารเพิ่มขึ้นไปอยู่ในระดับร้อยละ 83 ของช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโควิด 19 ได้แก่ ความต้องการเดินทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมากหลังจากที่อึดอันไว้นาน รวมถึงนโยบายการผ่อนคลायข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างประเทศ และอัตราการว่างงานที่น้อยลงจากระยะฟื้นฟู ส่งผลให้จำนวนเงินเก็บรายบุคคลมีเพิ่มมากขึ้น

6. ในขณะที่ปัจจัยเสี่ยงที่ยังคงมีอยู่ได้แก่ สงครามในยูเครน ซึ่งส่งผลให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มสูงขึ้นและความต้องการเดินทางขนส่งระหว่างภูมิภาคนี้ที่มีปริมาณลดต่ำลง นอกจากนี้ยังมีเรื่องของอัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย และอัตราการแลกเปลี่ยนที่เพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่มาตรการการจัดการการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของ

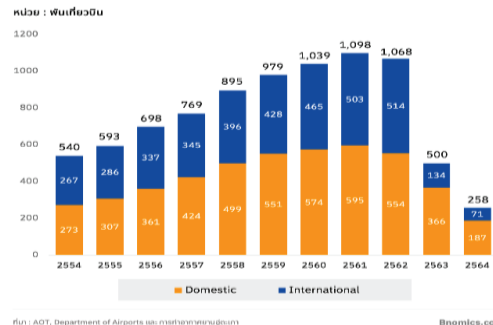
นานาชาติประเทศ ก็มีผลต่อการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการบินในปี พ.ศ. 2565 นี้ ซึ่งหากมีการปิดประเทศก็จะทำให้ การฟื้นตัวช้าลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบาย Zero COVID ของประเทศจีน ซึ่งหากมีการนำนโยบายนี้กลับมาใช้อีก ก็จะทำให้ภาพรวมของอุตสาหกรรมสายการบินไม่ตรงตามที่คาดการณ์ไว้ (Civil Aviation Training Center, 2022)

โควิด 19 จุดเปลี่ยนธุรกิจการบิน

ในช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ที่ทั้งโลกต้องเจอกับโรคโควิด 19 ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจการบินหยุดชะงักเนื่องจากนโยบายควบคุมการเดินทาง ที่กระทบถึงสายการบินต้องลดจำนวนเที่ยวบินลง และแน่นอนว่าส่งผลกระทบต่ออาชีพนักบินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โดยในปี 2563 มีจำนวนเที่ยวบินลดลงถึง 53% จากปีก่อนหน้า หรือปีก่อนที่จะมีโควิด 19 ระบาด โดยมีเที่ยวบินรวมทั้งปี 2562 อยู่ที่ประมาณ 1.07 ล้านเที่ยวบินปี 2563 มีจำนวนเที่ยวบินอยู่ที่ 500,000 เที่ยวบิน และในปี 2564 ซึ่งมีสายพันธุ์เดลต้าระบาดรุนแรงมีจำนวนเที่ยวบินทั้งปีเหลือเพียง 258,000 เที่ยวบิน ซึ่งแน่นอนว่ากระทบต่อความต้องการนักบินโดยตรง

จำนวนเที่ยวบินภายในและระหว่างประเทศของปี 2554 – 2564

ภาพที่ 2 จำนวนเที่ยวบินภายใน

และระหว่างประเทศของปี 2554 - 2564

ที่มา: AOT. (2022); Department of Airport. (2020)

จากภาพที่ 2 ปริมาณเที่ยวบินรวมทั้งหมดเฉลี่ยต่อวันในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 อยู่ที่ 1,124 เที่ยวบิน ลดลงร้อยละ 1.0 เมื่อเทียบกับเที่ยวบินเฉลี่ยต่อวันเดือน มกราคม พ.ศ. 2565 ที่มีจำนวน 1,135 เที่ยวบิน สาเหตุมาจากการสถานการณ์การติดเชื้อภายในประเทศในขณะนั้น ซึ่งยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงมีการขอความร่วมมืองดการเดินทาง อีกทั้งในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 มีสถานการณ์ความไม่สงบจากกรณีสงครามรัสเซีย-

ยูเครนที่ส่งผลต่อเที่ยวบินระหว่างประเทศและข้อจำกัดการผ่าน่านฟ้าได้ลดลง อย่างไรก็ตามจะต้องติดตามสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณเที่ยวบินในอนาคต (AOT, 2022)

จากข้อมูลของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ปี 2563 มีจำนวนผู้ถือใบอนุญาตที่ประจำหน้าที่ (ATPL, CPL, PPL, SPL) รวมทั้งสิ้น 761 ราย ซึ่งลดลงกว่าช่วงก่อน COVID ที่มีจำนวนอยู่ที่ระดับ 1,590 - 1,740 ราย หรือลดลงเฉลี่ย 54% และการลดลงของจำนวนนักบินในช่วงการแพร่ระบาดหนักของโรคโควิด 19 ทำให้ความต้องการของตำแหน่งนักบินลดลงตามไปด้วย รวมถึงการตัดสินใจเรียนในหลักสูตรนักบินอาชีพที่ลดลง ทำให้โรงเรียนสอนการบินได้รับผลกระทบอย่างมาก โรงเรียนสอนการบินทุกแห่งในช่วงที่โควิด 19 ระบาดหนัก มีจำนวนผู้สมัครเรียนน้อยลงจนขาดทุน และบางแห่งขาดทุนจนต้องหยุดดำเนินกิจการไป ทุกวันนี้มีโรงเรียนสอนการบินที่มีใบอนุญาตเปิดสอนเพียง 15 แห่ง และแน่นอนว่าโรงเรียนที่เปิดอยู่ต่าง ก็ประสบปัญหาหารายได้ที่ลดลงเพราะมีผู้สมัครเป็นจำนวนน้อย โดยเฉพาะหลักสูตรนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) ซึ่งเป็นรายได้หลักของโรงเรียนการบินในประเทศไทย

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนการบินและหลักสูตร

โรงเรียนการบินบางกอกเอวีชันเซ็นเตอร์ (Bangkok Aviation Center [BAC]) เป็นโรงเรียนการบินที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย จากผลสำรวจในปี พ.ศ. 2565 พบว่าทางโรงเรียนการบินสามารถผลิตนักบินพาณิชย์ได้จำนวน 1,056 คน ภายในช่วง

ตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีของการประกอบกิจการ โดย 80% หลังจบหลักสูตรแล้วได้เข้าทำงานในสายการบิน ส่วนอีก 20% กระจายตัวอยู่ตามหน่วยงานรัฐบาล บริษัทเอกชนและเป็นครูสอนการบิน BAC (Bangkok Aviation Center, 2022c)

โดยทางโรงเรียนเปิดให้บริการหลักสูตรทางด้านการบินหลายหลักสูตร เพื่อรองรับความต้องการของทุกคนที่ต้องการเดินทางสู่อาชีพนักบิน เช่น CPL (หลักสูตรใบอนุญาตสุตรนักบินพาณิชย์ตรี), PPL (หลักสูตรใบอนุญาตนักบินส่วนบุคคล), IP (หลักสูตรใบอนุญาตครูการบิน) เป็นต้น โดยลูกค้ากลุ่มเป้าหมายหลักของโรงเรียน คือ หลักสูตรใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) สำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพนักบิน จึงจำเป็นต้องเริ่มสมัครเรียนในหลักสูตรนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) เพื่อขอรับใบอนุญาตสำคัญไปใช้ในการสมัครงานและประกอบอาชีพนักบินกับสายการบินทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Bangkok Aviation Center, 2022b)

ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้เรียน

“ศิษย์การบิน” คือ คำที่นิยมใช้เรียกแทนตัวของนักเรียนการบินในประเทศไทย ซึ่งผู้เรียนได้ทำการศึกษาโดยแบ่งศิษย์การบิน นั่นคือลูกค้าของโรงเรียนการบินออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนการบิน เช่น มหาวิทยาลัยรังสิต และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เป็นต้น โดยศิษย์การบินกลุ่มนี้จะสามารถเริ่มต้นเส้นทางสู่นักบินได้เร็วกว่าคนอื่น เพราะสามารถเริ่มฝึกบินได้ตั้งแต่ปีสุดท้าย

ของการเรียนมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ศิษย์การบินจะต้องผ่านการทดสอบทางด้านวิชาการทางการบินเบื้องต้นจากทางโรงเรียน และผ่านการตรวจเวชศาสตร์การบิน (Medical Class 1) จากโรงพยาบาลที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย หรือ The Civil Aviation Authority of Thailand (CAAT) จึงจะสามารถสมัครเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการบินได้ (Theplib, 2022)

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นปริญญาตรีขึ้นไป ไม่จำกัดสาขาวิชา ซึ่งตั้งแต่เกิดโรคระบาดโควิด 19 จนถึงปัจจุบันส่งผลให้สายการบินยกเลิกการให้ทุนสำหรับผู้ผ่านการทดสอบในโครงการนักบินทุนของสายการบิน จึงคงเหลือเพียงแค่ “ศิษย์การบินทุนส่วนตัว” ในช่วงเวลานี้เท่านั้น โดยกระบวนการรับสมัครของกลุ่มที่ 2 เป็นไปในแนวทางเดียวกับผู้เรียนกลุ่มที่ 1 ในส่วนของการทดสอบวิชาการทางการบิน และการเข้าตรวจเวชศาสตร์ทางการบิน (Medical Class 1) จากโรงพยาบาลที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (CAAT) โดยในปัจจุบันมีอัตราค่าเรียน CPL โดยประมาณอยู่ที่ 2.5 ล้านบาท (Poonpol & Pangkesorn, 2022)

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มผู้เรียนชาวต่างชาติที่ต้องการมีใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวอาเซียน ได้แก่ ชาวเวียดนาม ชาวเมียนมาร์ และชาวลาว เป็นต้น โดยศิษย์การบินกลุ่มนี้มีกระบวนการรับสมัครที่เหมือนกับศิษย์การบินกลุ่มที่ 1-2 แต่จะมีเพิ่มเติมเข้ามาในส่วนการทดสอบภาษาอังกฤษก่อนเข้าเรียน เพราะทางโรงเรียนจะต้องมั่นใจว่าผู้เรียนสามารถ

ทำการสื่อสารกับครูการบินได้ตั้งแต่เริ่มต้นหลักสูตร โดยกลุ่มศิษย์การบินชาวต่างชาตินี้มีอายุเริ่มต้นตั้งแต่ 18 ปีเป็นต้นไป เพราะในต่างประเทศมีระเบียบการรับสมัครโดยระบุวุฒิการศึกษาเริ่มต้นเพียงแค่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีระเบียบการรับสมัครนักบินพาณิชย์ตรีสำหรับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปเท่านั้น

แผนงานทางด้านลูกค้าสัมพันธ์

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ในปัจจุบันเริ่มฟื้นฟูกลับสู่ภาวะปกติ ผู้เขียนขอเสนอความคิดเห็นไว้ว่า ทางโรงเรียนต้องเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบงานทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้มากขึ้น ทั้งส่วนของลูกค้าปัจจุบันและลูกค้าใหม่ ดังนี้

ส่วนของลูกค้าปัจจุบัน ทางโรงเรียนควรมีแผนการติดตามความพึงพอใจของศิษย์การบินอย่างใกล้ชิด ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหาร โดยการดูแลของเจ้าหน้าที่แผนกลูกค้าสัมพันธ์อย่างอบอุ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดระบบอำนวยความสะดวกสำหรับการใช้ชีวิตประจำวันภายในศูนย์ฝึกด้วยความเป็นกันเอง เหมือนคนในครอบครัวในการติดตามแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในด้านต่าง ๆ รวมถึงจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในส่วนของการหอพักและบริเวณสำหรับกิจกรรมนันทนาการ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้เรียนรู้สึกประทับใจและเกิดการบอกต่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sriviroj (2019) กล่าวว่า การบริหารลูกค้าเชิงประสบการณ์สามารถสร้างความพึงพอใจ จนก่อให้เกิดความภักดีต่อ

องค์การ (Brand Loyalty) และส่งผลให้เกิดการบอกต่อจนสามารถขยายฐานลูกค้าได้

ส่วนของลูกค้าใหม่ ทางโรงเรียนควรจัดทำแผนการตลาดโดยอาศัยช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ เพราะสามารถทำได้ง่ายและเกิดการรับรู้ในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ไปที่แผนลูกค้าสัมพันธ์ถึงจุดเด่นในการให้บริการด้วยคุณภาพอย่างประทับใจ โดยเริ่มตั้งแต่การแผนงานที่ชัดเจน แนวทางการติดตามแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในขั้นตอนตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกจนสามารถผ่านหลักเกณฑ์และมีคุณสมบัติเข้าฝึกอบรมการบินได้ ตลอดจนจัดทำแผนอำนวยการระหว่างผู้บริหาร ครูและศิษย์ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจถึงข้อมูลทางด้านโอกาสของสายงาน และทิศทางการกลับมาฟื้นฟูของธุรกิจสายการบินภายหลังโควิด 19 โดยแผนงานกำกับดูแลและมีการติดตามผลอย่างชัดเจนและต่อเนื่องเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ที่สนใจเรียนนักบิน มองเห็นโอกาสและไม่ลังเลที่จะตัดสินใจสมัครเข้ามาฝึกอบรม ณ สถาบันแห่งนี้ (Boonwongwan, 2018)

ในปีพ.ศ. 2563 โรงเรียนการบินบางกอกเอวิเอชันเซ็นเตอร์ ได้มีการลงประกาศผ่านเว็บเพจ www.ba.ac.th/ มีเนื้อหาถึงการทำบันทึกข้อตกลงการรับสมัครนักบินเข้าทำงานระหว่างสายการบินไทยแอร์เอเชียและโรงเรียนการบินบางกอกเอวิเอชันเซ็นเตอร์ (บีเอซี) โดยคณะผู้บริหารของทั้งสององค์กรได้จัดตั้งโครงการความร่วมมือการสรรหานักบินใหม่ โดยจะพิจารณาผู้สำเร็จการฝึกอบรมและถือใบอนุญาตสำคัญจากโรงเรียนการบินบางกอกเอวิเอชันเซ็นเตอร์เป็นลำดับแรก ซึ่งเป็น

ผลดีต่อผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ และทำให้มองเห็นโอกาสสำหรับผู้ที่กำลังจะจบหลักสูตรในเร็ววันนี้ด้วย นอกจากนั้นยังเป็นข้อจูงใจสำหรับผู้ที่มีความฝันอยากเป็นนักบินของสายการบินไทยแอร์เอเชียให้ไม่ลังเลที่จะเลือกสมัครเข้าเรียนที่นี่ด้วยสัญญาที่ดีในทิศทางที่กลับมาสดใสของธุรกิจการบิน และถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหา นักบินตกงานภายหลังจบหลักสูตรในคราวเดียวกันด้วย (Bangkok Aviation Center, 2022a) ทั้งนี้สถาบันควรมีการจัดเตรียมความพร้อมให้ศิษย์การบินมีคุณสมบัติครบถ้วนพร้อมสำหรับการเข้าทำงาน ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะทางด้านการบิน ทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ และถือใบอนุญาตสำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการส่งออกนักบินที่มีคุณภาพสู่อุตสาหกรรมการบินต่อไป

แนวโน้มของอาชีพนักบิน

ปัจจุบันนี้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ดีขึ้นมากกว่าหลายปีที่ผ่านมา จนแทบจะไม่ส่งผลกระทบกับชีวิตประจำวันแล้ว ส่วนมาตรการข้อจำกัดการเดินทางโดยเครื่องบินก็ถูกประกาศยกเลิกบังคับใช้จึงทำให้ทิศทางของธุรกิจสายการบินกลับสู่เส้นทางที่ควรจะเป็นในระยะเวลาฟื้นฟู เพราะว่าการแพร่ระบาดที่รุนแรงของโควิด 19 ในหลายปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลให้หลายธุรกิจต้องปรับแผนการทำงานเพื่อป้องกันการระบาดของโรคในองค์กร และลดความเสี่ยงที่พนักงานจะติดเชื้อจากภายนอก โดยแต่ละองค์กรไม่เพียงแต่ต้องสรรหามาตรการในการทำงาน

เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังคงมีมาตรการในการเยียวยาพนักงานที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด 19 อีกด้วย

ก่อนหน้านี้ภาคส่วนของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมธุรกิจการบินจำเป็นต้องออกนโยบายลดค่าใช้จ่าย เพื่อรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสถานะการเงินของหน่วยงาน เนื่องจากการหยุดชะงักของการสัญจรทางอากาศ ส่งผลให้ผู้ประกอบการและบริษัทที่ประกอบกิจการเกี่ยวข้องกับการบินทั่วโลกต้องสูญเสียรายได้ และมีความจำเป็นต้องมีมาตรการออกมาเพื่อลดผลกระทบทางการเงินเพื่อรักษาสถานะการดำเนินงานกิจการของบริษัท เช่น สายการบินหลายแห่งมีมาตรการปรับลดจำนวนของเที่ยวบิน ตลอดจนพิจารณายกเลิกเส้นทางบินในบางเส้นทางที่มีผู้ใช้บริการน้อย และนอกจากนี้ยังมีการปรับลดเงินเดือนของคณะผู้บริหารรวมทั้งการปรับลดสวัสดิการของผู้บริหารและพนักงานทั้งโดยสมัครใจและเป็นระเบียบบังคับ รวมถึงการปรับลดจำนวนพนักงานที่เป็นสัญญาจ้างบางส่วน โดยการเชิญออกหรือการทำสัญญาการพักจ้างงานระยะยาว (Leave without pay) ซึ่งจากทุกข้อที่ได้กล่าวมาส่งผลให้ผู้ที่สนใจเรียนต่อนักบินเกิดความลังเลในการตัดสินใจ ด้วยเหตุผลของความมั่นคงในอาชีพจากผลกระทบของโควิด 19 ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา

ผู้เขียนคาดการณ์ไว้ว่าความต้องการอาชีพนักบินในปัจจุบันเริ่มกลับมาฟื้นตัว และในเร็ววันนี้อาจจะเกิดการขาดแคลนอาชีพนักบินขึ้นอีกครั้งได้ เพราะในช่วงที่โควิดระบาดหนักหลายสายการบินได้ปลดเกษียณนักบินก่อนกำหนด รวมไปถึงนักบินบางคนที่ถูกลดชั่วโมงบินและลดเงินเดือนได้หันไป

ประกอบอาชีพอื่นแทน ขณะที่ความต้องการเดินทางของผู้คนหลังจากที่สถานการณ์โควิด 19 ดีขึ้น คาดคะเนว่าจะสูงขึ้นมากหลังจากที่อดอันมานานหลายปี โดยมีการคาดคะเนไว้ว่าการขาดแคลนนักบินทั่วโลกน่าจะเริ่มเห็นในปี 2566 เป็นต้นไป ซึ่งได้คาดคะเนไว้ว่า น่าจะมีการขาดแคลนนักบินทั่วโลกประมาณ 34,000 คนในปี 2568 และคาดว่าจะสูงถึง 60,000 คน ในปี 2572 (Worachaisap, 2022 ; Bank of Ayudhya, 2021)

การบริหารลูกค้าสัมพันธ์เพื่อเพิ่มคุณค่าทางธุรกิจ

ระบบบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า หมายถึง กระบวนการในการศึกษาปัจจัยด้านที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้าได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ก่อให้เกิดความประทับใจและความภักดีต่อองค์กรในระยะยาว กล่าวได้อย่างง่ายคือ กลยุทธ์ CRM (Customer Relationships Management) เป็นกลยุทธ์ของการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้าที่มุ่งสร้างความภักดี (Loyalty) ที่ลูกค้ามีให้ต่อสินค้า บริการ แบนด์หรือองค์กรเพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำ บอกต่อ รวมถึงการรักษาฐานลูกค้าเดิมเอาไว้เพื่อไม่ให้เปลี่ยนไปใช้สินค้าและบริการของคู่แข่ง โดยเป้าหมายของการทำ CRM ไม่ใช่แค่เน้นการขาย การตลาดและการบริการลูกค้าเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเก็บรวบรวมและจัดการกับข้อมูลของลูกค้าและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในแง่ของการพัฒนาและปรับปรุงแผนการตลาด สินค้าและบริการในอนาคต เพื่อช่วยให้บริษัทหรือองค์กร สามารถจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตลาดและการบริการลูกค้า

ไปจนถึงกระบวนการขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การติดตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับองค์กร การติดตามกลุ่มเป้าหมายที่มีแนวโน้มสนใจ ซึ่งในที่นี้คือผู้สนใจเข้าเรียนหลักสูตรนักบิน จึงควรสร้างแคมเปญที่ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย และกิจกรรม Open House เพื่อเปิดโรงเรียนการบินให้บุคคลผู้ที่สนใจได้เข้าชม พร้อมทั้งจัดเสวนาให้ความรู้ทางการบิน พร้อมตอบคำถามสำหรับขั้นตอนสู่การเป็นนักบินเพื่อทำการตลาด เป็นต้น โดยกิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนให้เป็นไปได้ง่ายขึ้น ด้วยระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่สูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับเป้าหมายสุดท้ายของการใช้หลัก CRM นั่นคือการเปลี่ยนจากกลุ่มผู้บริโภคไปสู่การเป็นกลุ่มลูกค้า (Ruenrom, 2004)

ความสำคัญของกลยุทธ์ทางการตลาดด้วยการสร้างภาพลักษณ์สถาบัน (Branding)

โดยสถาบันมุ่งมั่นสร้างคุณค่าของหลักสูตรด้วยประสบการณ์ที่ดีของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ภายใต้การอำนวยความสะดวกของแผนกลูกค้าสัมพันธ์ ด้วยบริการอำนวยความสะดวกด้านการเรียน และร่วมติดตามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด โดยสิ่งนี้ต้องอาศัยแรงสนับสนุนจากภายนอก ได้แก่ ผู้ปกครอง และหน่วยงานภาครัฐทางด้านการบินอำนวยความสะดวกด้านมาตรฐาน เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถสร้างนักบินที่มีคุณภาพ มีความทันสมัยและพร้อมใช้งาน ด้วยการควบคุมการผลิตนักบินของครูการบิน

และผู้บริหาร และการรักษามาตรฐานทางด้านความปลอดภัย (Sripirom, 2017) โดยได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการที่ประจักษ์สาธารณชน จากสถิติอุบัติเหตุเป็นศูนย์ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับหลักแนวคิดของ Poolsawad and Jureeket (2016) ได้กล่าวไว้ว่า “สถาบันศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถประกอบกิจการโดยปราศจากการสนับสนุนจากภายนอกได้ ซึ่งสถาบันศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ ต้องได้รับการสนับสนุนจากสังคมภายนอก อันได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านมาตรฐานการบินในการเข้ามามีส่วนร่วมกำกับดูแล โดยต้องอาศัยการสนับสนุนจากสังคมการบินโดยรอบด้วย ซึ่งผู้เขียนได้อภิปรายจุดยืนในเอกลักษณ์ของสถาบันประกอบกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่แข็งแกร่งจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) การสร้างภาพลักษณ์ในภาพรวม โดยใส่ใจตั้งแต่ระเบียบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนอาคารสถานที่ และอุปกรณ์อากาศยานที่มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเรียนรู้ 2) การสร้างภาพลักษณ์ด้านการบริหาร โดยการันตีผลความสำเร็จด้วยสถิติด้านความปลอดภัย และอัตราการได้งานหลังจบหลักสูตร 3) การสร้างภาพลักษณ์ด้านผู้สอน โดยบุคลากรคุณภาพที่จบการศึกษาจากสถาบันการบินชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศภายใต้แผนการสอนด้วยหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน 4) การสร้างภาพลักษณ์ด้านผู้เรียน โดยการผลิตนักบินที่มีคุณภาพ มีคุณสมบัติพร้อมใช้งาน จากนั้นอาจสื่อสารผ่านสื่อไปยังสังคมเพื่อสร้างการยอมรับ และให้การส่งเสริมสถาบันศึกษาต่อไป

การปรับกลยุทธ์การบริหารธุรกิจสถาบันการบิ นในรูปแบบออนไลน์

หลายปีที่ผ่านมาสถานการณ์โควิด 19 สร้างผลกระทบไม่ใช่แค่ธุรกิจการบิ น แต่ทุกคน จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ตั้งแต่ การทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) เพื่อลดการเดินทาง เริ่มสร้างความคุ้นชินกับ มาตรการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) การตรวจคัดกรอง และการลงบันทึกการเข้าออก พื้นที่ (Check in) ตามนโยบายของกระทรวง สาธารณสุข ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของ การดำรงชีวิต การประกอบธุรกิจและการให้ บริการไปจากเดิม ตามแนวทางชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ที่ประชาชนทุกคนได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต จนกลายเป็นความปกติใหม่กันไปเรียบร้อยแล้ว และในปัจจุบันประชาชนกำลังเรียนรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ใ นการดำรงชีวิตมากขึ้นเพื่อก้าวไปสู่ (Next Normal) ชีวิตวิถีถัดไป (Mahasap, Pipathanangkul & Pasunun, 2022).

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นแนวทาง ที่ในทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบวิถีชีวิตจากที่เคยออกจากบ้าน เพื่อไป ทำงานและไปโรงเรียนโดยควรเปลี่ยนเป็นกิจกรรม จากที่บ้านเพื่อลดอัตราการออกจากบ้านซึ่งมี ความเสี่ยงในการ ติดเชื้อ และเมื่อจำเป็นต้อง ออกจากบ้านควรสวมหน้ากากอนามัยเพื่อป้องกัน การติดเชื้อ ส่วนโรงเรียนการบิ นก็ต้องปรับเปลี่ยน รูปแบบการให้บริการไปสู่ชีวิตวิถีใหม่โดยใช้ประโยชน์ จากระบบออนไลน์ มากขึ้น เช่น แพลตฟอร์มบริการ ดิจิทัล (Digital Service Platform) ซึ่งทำให้

เข้าถึงสินค้าและบริการได้ง่ายขึ้น โดยมีตัวอย่าง ชีวิตวิถีใหม่ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเรียนการสอน ออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งทางโรงเรียนการบิ นสามารถ นำมาประยุกต์ใช้ได้ในการจัดห้องเรียนออนไลน์ ในการเรียนทฤษฎีภาคพื้น เพราะสามารถช่วยลด ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของศิษย์การบิ น ทั้งด้านการเดินทาง ค่าหอพักและค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ด้วยเหตุที่อัตรา ค่าเรียนหลักสูตรนักบิ นมีราคาที่สูงอยู่แล้ว การเรียน ออนไลน์ภาคพื้นจึงเป็นแนวทางช่วยลดค่าใช้จ่าย ได้ดีวิธีหนึ่ง เพราะการฝึกบิ นภาคอากาศไม่สามารถ จัดการเรียนออนไลน์ได้ จึงจำเป็นต้องเดินทางมา ณ สนามบิ นที่ตั้ง ดังนั้นถ้าโรงเรียนการบิ นมองเห็น ช่องทางนี้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย (Promotion) โดยการลดราคาค่าเรียน ซึ่งผู้เขียน มีความเห็นว่าการจัดห้องเรียนออนไลน์มีส่วนช่วย ประหยัดค่าใช้จ่ายของโรงเรียน ทั้งค่าหอพัก ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าบริการรถรับส่ง ค่าเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ จึงสามารถแปลงต้นทุนในส่วนนั้นมาเป็นส่วนลด เพื่อสร้างแรงจูงใจทางด้านราคาอีกหนึ่งทาง (Luechai, 2011) ซึ่งสอดคล้องกับหลักกลยุทธ์ ส่วนประสมของการตลาดบริการ ตามแนวคิด ของ Lovelock and Wirtz (2007) ระบุว่า การใช้ กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด 7 P's ของสินค้า ประเภทบริการประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของ ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคาและค่าใช้จ่ายอื่น ของผู้ใช้บริการ (Price) 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือสถานที่ (Place) 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5) กระบวนการ (Process) 6) บุคลากร (People) 7) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence)

โดยผู้เขียนได้นำหลักการ 7 P's ของ Lovelock and Wirtz (2007) มาใช้ประยุกต์ใช้ในการอธิบายแผนงานทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ของโรงเรียนการบิน ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ (Product) ในที่นี้คือการบริการหลักสูตรโดยมีใบอนุญาตนักบิน (Pilot License) เป็นสิ่งที่เสนอขาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคซึ่งคือ ศิษย์การบิน โดยกลุ่มผู้เรียนส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพนักบินพาณิชย์ในสายการบิน จึงจำเป็นต้องเข้าฝึกอบรมในหลักสูตรใบอนุญาตนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) นอกจากนี้โรงเรียนยังมีศูนย์ทดสอบทางภาษาสำหรับการบิน (ICAO English) ที่ได้รับมาตรฐานการรับรองจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (CAAT) จึงเป็นอีกสินค้าที่มีผู้เข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก และด้วยสถานการณ์ได้งานของศิษย์รุ่นก่อนเกิดโควิด 19 โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลเพื่อรักษามาตรฐานอยู่เสมอ และวางแผนการพัฒนาคุณภาพอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อผลิตนักบินที่มีคุณภาพและคุณสมบัติที่พร้อมส่งออกสู่ตลาดงานด้านการบิน (Bangkok Aviation Center, 2022a)

ราคา (Price) คือ จำนวนเงินที่ถูกเรียกเก็บเป็นค่าแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งจากหัวข้อ ก่อนหน้านั้นผลิตภัณฑ์คือ หลักสูตรใบอนุญาตนักบิน (Pilot License) โดยจะต้องมีการกำหนดราคาให้มีความเหมาะสมกับองค์ประกอบภาพรวมของสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าในด้าน

ราคา ดังนั้นการตั้งราคาในช่วงของการแพร่ระบาดของโควิด 19 โรงเรียนสอนการบินควรนำรูปแบบของการเรียน ออนไลน์เข้ามาใช้มากขึ้นในส่วนทฤษฎีภาคพื้น เพราะเป็นการสนับสนุนนโยบายควบคุมโรค และยังช่วยลดค่าใช้จ่ายของโรงเรียนในด้านอุปกรณ์และสถานที่ จึงสามารถนำส่วนต่างของค่าใช้จ่ายนั้นมาปรับลดราคาค่าเรียนให้ถูกลง

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นวิธีการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด ซึ่งโรงเรียนเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์เป็นหลักในการสื่อสารให้ข้อมูล และทำให้โรงเรียนการบินเป็นที่รู้จักโดยประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บเพจและ Facebook รองลงมาคือ ป้ายประกาศ แผ่นพับและการออกบูธของแผนกลูกค้าสัมพันธ์ในงานกิจกรรม Open House ของโรงเรียนตามลำดับ

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง วิธีการสื่อสารกับลูกค้าเพื่อให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากการซื้อผลิตภัณฑ์ โดยในช่วงที่โควิดระบาดหนักทางโรงเรียนได้จัดแพคเกจ หลักสูตรนักบินพาณิชย์ตรี (CPL) แถมฟรี หลักสูตรครูการบิน (IP) โดยผู้เรียนจะชำระค่าเรียนเพียงแค่หลักสูตร CPL เท่านั้น ส่วนหลักสูตร IP จะได้รับการยกเว้นค่าลงทะเบียน และผู้ที่สำเร็จจากหลักสูตรทั้งสองนี้ จะได้รับการบรรจุเป็นครูการบิน (IP) ในเบื้องต้น เพื่อลดอัตราการว่างงาน และถือเป็นการมีรายได้พร้อมกับการทบทวนความรู้ไปในตัว ซึ่งส่งผลดีต่อศิษย์กลุ่มนั้นในช่วงเวลาระหว่างรอการกลับมาของธุรกิจสายการบินในระยะฟื้นฟู

บุคลากร (People) หมายถึง บุคลากร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งหมายรวมถึงคณะผู้บริหาร

ครูการบิน และบุคลากรอำนวยความสะดวก ซึ่งผู้เขียนขอเจาะจงที่แผนลูกค้าสัมพันธ์ ควรมีแผนการติดตามความพึงพอใจของศิษย์การบินอย่างใกล้ชิด ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหาร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน ตลอดจนการจัดระบบอำนวยความสะดวกสำหรับการใช้ชีวิตประจำวันภายในศูนย์ฝึกด้วยความเป็นกันเองเสมือนคนในครอบครัว ในการติดตามแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคในทุกด้านต่างเพื่อสร้างความพึงพอใจ ความประทับใจ และเกิดความผูกพันกับสถาบันในระยะยาว จนเกิดการขยายฐานลูกค้าด้วยวิธีการบอกต่อ (Sriviroj, 2019)

กระบวนการ (Process) ด้านกระบวนการ หมายถึง การดำเนินงานขององค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า โดยการดำเนินแผนงานของโรงเรียนนั้นควรมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่กำลังเกิดปัญหานักบินไม่ได้บิน ภายใต้แนวคิด “บินเป็นไม่พอ ต้องมีความรู้แน่น และมีงานรองรับ” ภายใต้โครงการความร่วมมือการสรรหานักบินใหม่ของสายการบินไทยแอร์เอเชียกับโรงเรียนการบินบีเอซี โดยจะพิจารณาผู้สำเร็จการฝึกอบรมและถือใบอนุญาตสำคัญจากโรงเรียนการบินบีเอซีเป็นลำดับแรก ทั้งนี้โรงเรียนยังมีนโยบายให้ศิษย์เก่าสามารถกลับเข้ามาเรียนทฤษฎีภาคพื้นซ้ำได้ฟรีจนกว่าจะได้งาน ภายใต้การติดตามกวดขันจากแผนกลูกค้าสัมพันธ์ ซึ่งถือเป็นกระบวนการผลิตนักบินให้มีคุณสมบัติที่พร้อมสำหรับโอกาสที่กำลังเข้ามา และถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่โดดเด่นให้สถาบันการบินแห่งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vanichdamrongsak & Sutthisanon (2013)

มีผลสรุปว่า การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวมของกระบวนการด้านความรับผิดชอบ และด้านการให้ความสำคัญกับลูกค้าอยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Evidence) หมายถึง สิ่งที่ถูกค่าสามารถสัมผัสได้จากการมีส่วนร่วมหรือใช้สินค้า/บริการ เริ่มตั้งแต่แบบเครื่องแต่งกายของครูและผู้เรียนที่เหมาะสมกับการฝึกทั้งภาคพื้นและภาคอากาศ รวมถึงการจัดอาคารสถานที่ของศูนย์ฝึกบิน โดยการจำลองสถานที่ภายในศูนย์ฝึกบินให้เหมือนสนามบินอย่างมากที่สุด เพื่อสร้างเสริมปัจจัยด้านกายภาพและเป็นการต่อเติมแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนจากการเรียนรู้ภายใต้ปัจจัยด้านสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ (Abdulloh & Niemted, 2020) นอกจากนี้ควรมีการควบคุมความสะอาดตามมาตรการกระทรวงสาธารณสุข และถือปฏิบัติตามระเบียบมาตรฐานความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดอีกด้วย

สรุป

สถาบันการบินในยุคปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายในรูปแบบใหม่ ด้วยพฤติกรรมความต้องการที่เปลี่ยนไปตามสภาพสังคมในช่วงเวลานี้ ที่สถานการณ์โควิด 19 กำลังดีขึ้นตามลำดับ จนแทบจะไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันแล้ว จึงส่งผลให้แนวโน้มในการฟื้นฟูของสายการบินกลับมาอยู่ในเส้นทางที่สดใสขึ้น หลายสายการบินกลับมาเปิดเส้นทางบินตามปกติ และเริ่มมีการเปิดรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน (Cabin Crew)

จากอัตราการกลับมาขยายตัวของธุรกิจการบิน ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่ออาชีพนักบิน (Pilot) เช่นกัน

ก่อนหน้าการเกิดโควิด 19 อาชีพนักบินถือเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มีรายได้ที่สูง รวมถึงชุดเครื่องบินที่มีเกียรติ ทำให้ผู้คนจำนวนไม่น้อยมีความฝันที่จะประกอบอาชีพนักบิน ซึ่งเส้นทางสู่อาชีพนักบินนั้นเริ่มต้นที่โรงเรียนการบิน โดยก่อนโควิดโรงเรียนมีศิษย์การบินทั้งหมด 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ศิษย์ทุนสายการบิน (Student Pilot [SP]) และ 2) ศิษย์ทุนส่วนตัว (Qualified Pilot [QP])

แต่ในปัจจุบันสายการบินในประเทศทุกบริษัทได้พร้อมใจกันปิดโครงการนักบินทุนสายการบินลง เพื่อรักษาสถานะทางการเงิน จึงคงเหลือเพียงแค่ผู้เรียนทุนส่วนตัวเท่านั้น และเนื่องด้วยค่าเรียนหลักสูตรนักบินพาณิชย์ที่มีราคาสูงประมาณ 2.5 ล้านบาท รวมกับสถานการณ์ปัจจุบันในระยะฟื้นฟูของธุรกิจการบินภายหลังโควิด 19 ที่ยังไม่แน่นอน ทำให้ผู้ที่สนใจต้องตัดสินใจอย่างหนักในการลงทุนกับเงินก้อนใหญ่

ดังนั้นบทความนี้จะได้นำวิธีการวางแผนกลยุทธ์ของงานด้านลูกค้าสัมพันธ์ โดยนำหลักการ 7 P's ของ Lovelock and Wirtz (2007) มาใช้ประยุกต์ต่ออภิปรายแผนการดำเนินงานในส่วนของลูกค้าสัมพันธ์ โดยมีบทสรุปคือ แผนการปรับตัวของธุรกิจโรงเรียนการบินให้เข้ากับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ธุรกิจผ่านพ้นช่วงเวลานี้ไปได้ ซึ่งทางโรงเรียนต้องเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบงานทางด้านลูกค้าสัมพันธ์ให้เข้ากับสถานการณ์ โดยเฉพาะในการประสานงานกับกลุ่มลูกค้าปัจจุบัน ทางโรงเรียนควรมีแผนการติดตามศิษย์การบินทั้งในเรื่องการเรียนและ

ชีวิตประจำวันในศูนย์ฝึกบิน เพื่อให้ความช่วยเหลือหากเกิดปัญหาหรืออุปสรรค และควรมีการปรับรูปแบบการเรียนทฤษฎีภาคพื้นมาเป็นรูปแบบออนไลน์ เพื่อลดการเดินทางและช่วยลดค่าใช้จ่ายในคราวเดียวกัน โดยทุกแผนงานต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้บริหาร เพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้เรียนรู้สึกประทับใจ และก่อให้เกิดความภักดีต่อองค์กร (Brand Loyalty) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบอกต่อจนสามารถขยายฐานลูกค้าต่อไป

ส่วนของลูกค้าใหม่ ทางโรงเรียนควรจัดทำแผนการตลาดโดยอาศัยช่องทางออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เพราะสามารถทำได้ง่ายและเกิดการรับรู้ได้ในวงกว้าง และควรจัดกิจกรรม Open House โดยมุ่งเน้นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางสู่การเรียนนักบิน พร้อมแจกส่วนลดค่าเรียนในงาน รวมถึงจัดเสวนา แนะนำกระบวนการคัดเลือก ให้ข้อมูลวิธีการเตรียมตัวและหลักเกณฑ์ โดยมีช่วงการตอบคำถามในทุกจุดที่สงสัย ซึ่งจะมอบหมายหน้าที่ในส่วนนี้ให้แผนกลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) ติดตามประสานงานดูแลจนกว่าจะสามารถผ่านคุณสมบัติเข้ารับการฝึกบินได้

นอกจากนั้นควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงข้อมูลโอกาสของสายงาน และทิศทางการกลับมาฟื้นฟูของธุรกิจสายการบิน โดยมีการประกาศข้อมูลบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับสายการบิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้สนใจมองเห็นโอกาสและไม่ลังเลที่จะตัดสินใจเข้ามาสมัคร โดยทุกแผนงานต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสาธารณสุขเป็นสำคัญ เพื่อให้โรงเรียนการบินสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้รูปแบบชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

REFERENCES

- Abdulloh, W. & Niemted, W. (2020). **Arrangement of learning environment to promote learning skills in the 21st century “concept theory and practice”**. Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences, B.E.2563. 7(2). 227. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/240095>. [2023, 30 Aug.] (In Thai)
- Airports of Thailand Public Company Limited. (2022). **Air traffic statistics report within the Bangkok FIR (AOT)**. Department of Airports. Retrieved from <https://investor.airportthai.co.th/transport.html/>. [2023, 30 Aug.] (In Thai).
- Bangkok Aviation Center. (2022a). **Bangkok Aviation Center. History**. Retrieved from <https://www.ba.ac.th/en/about/>. [2023, 28 Aug.] (In Thai).
- Bangkok Aviation Center. (2022b). **Bangkok Aviation Center. Course**. Retrieved from <https://www.ba.ac.th/en/course/>. [2023, 28 Aug.] (In Thai).
- Bangkok Aviation Center. (2022c). **Bangkok Aviation Center. Our success**. Retrieved from <https://www.ba.ac.th/en/our-success/>. [2023, 28 Aug.] (In Thai).
- Bank of Ayudhya. (2021). **Business/Industry Trends 2019-22: Modern Retail Business 2022**. Bangkok: Bank of Ayudhya Research Center.
- Boonwongwan, V. (2018). The Study of the obstacles which effect on undergraduate student's determination of becoming a pilot. **An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Business Administration**. Faculty of Commerce and Accountancy, Academic Year 2018. Bangkok: Thammasat University.
- Chantapong, S. & Tonghui, T. (2020). **The impact of the COVID-19 crisis on the global economy**. This Time is Different BOT Phra Siam Magazine Issue 5/2020 (September-October), Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_Cover_Bank_of_Thailand/. [2023, 30 Aug.] (In Thai).
- Charoensamran, P. (2018), **Factors Affecting the Use of Low-Cost Airline Services**, Research Report, B.E.2561. Faculty of Economics. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Chonsirirungsakul, U. (2011). **Marketing revolutionary ideas = Digital marketing**. Bangkok: Krungthep Business.

- Civil Aviation Training Center. (2022). **Annual Report 2022**, Civil Aviation Training Center. **Air Traffic Report**. Air Transport Information and Slot Coordination Division. Corporate Strategy Department, Airports of Thailand Public Company Limited, 2021. (Mimeographed). Bangkok: Civil Aviation Training Center.
- Department of Airport. (2020). **Annual Report 2020**. Retrieved from <https://airports.go.th/post/view/>. [2023, 28 Aug.] (In Thai).
- Lovelock, C. & Wirtz, J. (2007). **Service Marketing, People, Technology, Strategy** 6th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson International Education, pp.22, pp.207, pp.380.
- Luechai, P. (2011). **The Marketing mix factors, motivations and attitudes that influence the purchasing behavior of the consumers of Science Fiction Comic book in Bangkok**. Master Project, M.B.A. (Marketing). Bangkok: Graduate School of Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Mahasap, N., Pipathanangkul, C. & Pasunun, S. (2022). Challenges and opportunities of aviation business in Thailand to a new normal life after the COVID-19 Pandemic. **Journal of Aviation, Travel, and Service**. **1(1)**, 1-19. Retrieved from <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/tft/article/view/1213/>. [August 29, 2023]. (In Thai).
- Poolsawad, K. & Jureeket, A. (2016). **Strategic Marketing for School**. Retrieved from <https://www.trueplookpanya.com/dhamma/content/552234>. [August 29, 2023].
- Poonpol, N. & Pangkesorn, R. (2022). Factors which Affect to the Applicant's Consideration in the Enrollment of Commercial Pilot License Course at Bangkok Aviation Center (BAC). **Global Goals, Local Actions, Looking Back and Moving Forward 2022. (B.E.2565)**, 70-79. Retrieved from <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/8thconference/article/view/2699/>. [2023, 29 Aug.] (In Thai)
- Prachachat Turakij. (2018). **Situation of tourism, tourism industry in Thailand in the past year of 2017**. Bangkok: Matichon Public Co.,Ltd.
- Ruenrom, K. (2004). **Customer and Marketing Orientation: Creating a uniquely different organization**. Bangkok: National Productivity Institute.
- Sripirom, K. (2017). Images Creative Strategies of The Thai Airways International (Public) Company Limited. **Journal of Pacific Institute of Management Science, B.E.2560. 3(1)**. 92. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/203150/>. [August 29, 2023]. (In Thai).

- Sriviroj, S. (2019). Can Customer Experience Management Actually Create Satisfaction and Loyalty to Business. **EAU Journal Social Science and Humanity** 2019. 9(2), 35-43. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/193999/>. [August 29, 2023]. (In Thai).
- The Civil Aviation Authority of Thailand. (2020). **Thailand Aviation Industry Report 2020**. The Civil Aviation Authority of Thailand, Aviation Economics Division. Bangkok: Civil Aviation Development and Promotion Department.
- Theplib, C. (2022). Study the factors affecting the success of passing the criteria in aviation medical. **NKRAFA JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY** 18(1), 64-78. Retrieved from <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/nkrafa-sct/article/view/246547/167659/> [2023, 28 Aug.] (In Thai)
- Vanichdamrongsak, S. & Sutthisanon, A. (2013). **Perception on image and service quality: a case study of Kiatnakin Bank at Branches in Bangkok metropolitan region**. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Retrieved from <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/2339/>. [2023, 28 Aug.] (In Thai).
- Worachaisap, W. (2022). **Aviation Training School to COVID-19 crisis**. Retrieved from <https://www.blockdit.com/posts/6228c41a2afd3e752ab9acee>. [2023, 28 Aug.] (In Thai)
- Worakamnueng, R. (2020). **Airlines around the world. Adapting through the COVID-19 crisis with a strategy to transport goods through passenger aircraft**. Retrieved from <https://www.airfreight-logistics.com/th/airlines-across-the-globe-carry-cargo-via-passenger-planes-as-they-navigate-through-the-covid-19-crisis/> [2023, 28 Aug.] (In Thai)
-

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ บทความวิจัย ☐ นักศึกษาระดับปริญญาโท ☐ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย.....	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความปริทรรศน์ ☐ บทวิจารณ์หนังสือ	

ในการนี้ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มีสิทธิ์ในการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาต้นฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา และยินดียอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
 (.....)

* ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ตลอดจน "ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น" และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารอื่น ภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

** ในกรณีที่บทความนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงกับหน่วยงานหรือองค์กรใด ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากองค์กรนั้น

- ☐ ยินยอมรับเงื่อนไข
- ☐ ไม่ยินยอมรับเงื่อนไข

ความเห็นของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

- ☐ ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ☐ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ

.....
(.....)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานในลักษณะบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอบเขตของผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และการบัญชี ศิลปกรรม

การพิจารณาบทความ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้แต่งและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review)

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ (Academic Article)

งานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ตประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research Article)

เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และ คุณูปการของหนังสือ บทความหรือผลงานศิลปะ อาทิตินทรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความ

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น
5. กรณีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าว มายังกองบรรณาธิการ

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

รับการตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 ขึ้นไป โดยใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดตั้งค่าหน้ากระดาษ บน 1.5 นิ้ว ซ้าย 1.5 นิ้ว ล่าง 1.0 นิ้ว ขวา 1.0 นิ้ว โดยความยาวของบทความควรเป็นดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ	8 หน้า ต่อบทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ	5 หน้า ต่อบทวิจารณ์

โดยมีส่วนประกอบดังนี้

บทความวิชาการ	บทความวิจัย	บทความปริทรรศน์	บทวิจารณ์หนังสือ
1. บทนำ 2. กรอบในการวิเคราะห์ 3. เนื้อหา 4. สรุป 5. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) 4. ขอบเขตของการวิจัย 5. ทบทวนแนวคิด 6. สมมติฐาน (ถ้ามี) 7. กรอบแนวคิดของการวิจัย 8. ระเบียบวิธีวิจัย 9. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย 10. ข้อเสนอแนะ 11. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. บทสรุป 3. เอกสารอ้างอิง	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณูปการของหนังสือบทความ หรือผลงาน ศิลปะอาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดง ละครหรือดนตรี โดยใช้ หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
Academic Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction 2. Framework Analysis 3. Content 4. Conclusion 5. References	1. Introduction 2. Research Objectives 3. Expected Benefits (If any) 4. Research Scope 5. Literature Review 6. Hypothesis (If any) 7. Conceptual Framework 8. Methodology 9. Results Conclusion and Discussion 9.1 Results Conclusion 9.2 Discussion 10. Suggestions and Recommendations 11. References	1. Introduction 2. Conclusion 3. References	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

ชื่อเรื่อง	ควรมีความกระชับและชัดเจน ไม่ยาวจนเกินไป บทความภาษาไทยต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด
ชื่อผู้แต่ง	ระบุชื่อเต็มและนามสกุลเต็มของผู้แต่งทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยไม่ใส่ยศหรือตำแหน่ง สำหรับผู้แต่งหลักต้องใส่ E-mail address ที่ติดต่อได้และลงเครื่องหมายดอกจันกำกับ
บทคัดย่อ	ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษยกเว้นบทความทวิสารณ์หนังสือ โดยควรมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
คำสำคัญ	ให้มีคำสำคัญ 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
รูปภาพ	แยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFF, หรือ JPEG ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับเพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพและกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ ปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับการตีพิมพ์แบบขาว-ดำ หรือ Greyscale
เนื้อหา	ใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ จัดเนื้อหาตามรูปแบบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) หรือ บทความทวิสารณ์หนังสือ (Book Review) หน่วยที่ใช้ให้เป็นไปตามรูปแบบสากล หากมีสมการให้ใช้ Equation Editor โดยจัดให้อยู่ในตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ และระบุหมายเลขสมการ
ตาราง	หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง
เอกสารอ้างอิง	เป็นรายชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความ โดยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และจัดรูปแบบอ้างอิงตามระบบ APA 6 th edition

รูปแบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งก่อนข้อความ	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์).....
ตัวอย่าง	Kelly (2004) แสดงให้เห็นว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ..... Lui et al. (2000) พบว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) และ Lui et al. (2000) พบว่า

- กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งท้ายข้อความ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)
 ตัวอย่าง (Kelly, 2004)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009)
 (Lui et al., 2000)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009; Lui et al., 2000)

2. การอ้างอิงในส่วนท้ายบทความ (References)

2.1 อ้างอิงจากหนังสือ (Books)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
 ตัวอย่าง Crawley, R. B., Dockery, L. M., Branson, T. S., Carmichael, L. E., Carson, J. C., Findlay, A. F., & Smith, D. M. (2015). **Manor houses of the early 1900s**. London, England: Taylor & Francis.

2.2 อ้างอิงจากบทความวารสาร (Journal articles)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
 ตัวอย่าง Yingsanga, P., & Mathurasa, L. (2009). Yellowing development of Chinese Kale (*Brassica oleracea* var. *alboglabra*). **Phranakhon Rajabhat Research Journal: Science and Technology**, 14(1), 76-90. (In Thai)
 Morrisa, G.A., Fosterb, T.J., & Hardinga, S.E. (2000). The effect of the degree of esterification on the hydrodynamic properties of citrus pectin. **Food Hydrocolloids**, 14(3), 227-235.

2.3 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ (Theses and Dissertations)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. (ระดับวิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย.
 ตัวอย่าง Caprette, C.L. (2005). **Conquering the cold shudder: The origin and evolution of snake eyes**. (Doctoral dissertation). Ohio State University, Columbus, OH.

2.4 อ้างอิงจากรายงานการวิจัย/รายงานทางวิชาการ (Technical/Research reports)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง** (ประเภทของเอกสาร). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Tayama, T. (2006). **Velocity influence on detection and prediction of changes in color and motion direction** (Report No. 38). Sapporo, Japan: Psychology Department, Hokkaido University.

2.5 บทความ/บทในหนังสือการประชุม (Proceedings of meeting and symposium)

รูปแบบ ชื่อผู้แต่งในบท. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ใน ชื่อบรรณาธิการ, (บรรณาธิการ), ชื่อการประชุม (หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1991). **A motivational approach to self: Integration in personality**. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on motivation: Vol. 38 Perspectives on motivation (237-288). Lincoln, NM: University of Nebraska Press.

2.6 อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. Retrieved from <http://.....>[ใส่วันที่สืบค้น].

ตัวอย่าง Centers for Disease Control and Prevention. (2003). **Take charge of your diabetes**. Retrieved from [http://www.cdc.gov/diabetes / pubs/paf/ted.pdf](http://www.cdc.gov/diabetes/pubs/paf/ted.pdf) [2015, 25 Oct.]

2.7 อ้างอิงอื่น ๆ

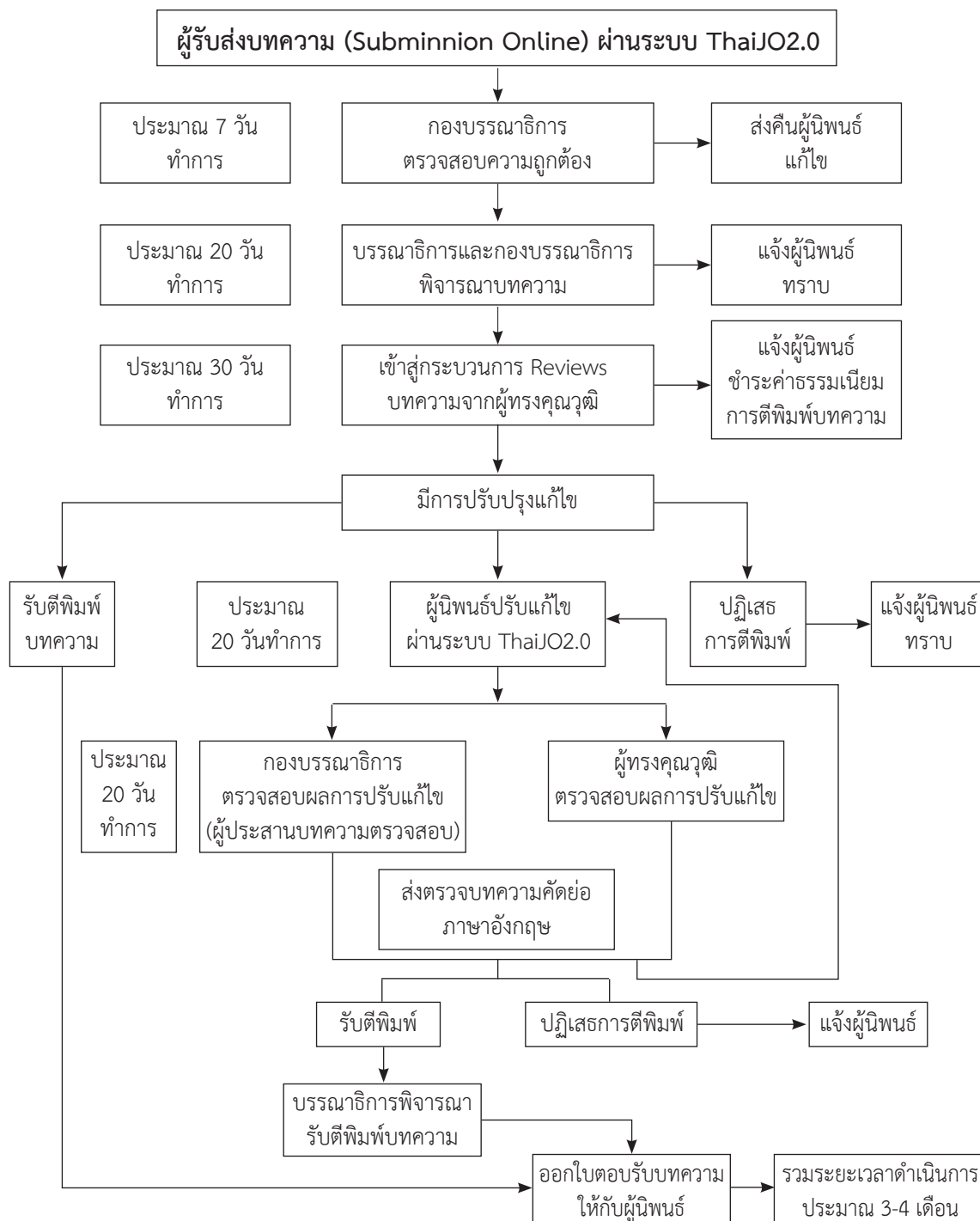
รูปแบบ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปีที่ให้สัมภาษณ์, วัน เดือน). **สัมภาษณ์**. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์. หน่วยงาน.

ตัวอย่าง Phae-ngam, W. (2016, 10 Jan.). **How to write a good research article**. Assistant Professor. Faculty of Science and Technology. Phranakhon Rajabhat University.วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการพิจารณาบทความ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ^{1*} ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ² (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ)

¹ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

²ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อในกรณีเป็นบทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ บทคัดย่อควรมีย่อหน้าเดียว ไม่ควรเกิน 250 คำ บทคัดย่อควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของบทความ ผลลัพธ์หรือ สรุปผลที่ได้จากการทำวิจัย คำสำคัญที่เป็นภาษาไทยต้องมีเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างคำ

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

คำสำคัญ: คำสำคัญ1 คำสำคัญ2 คำสำคัญ3 คำสำคัญ4 คำสำคัญ5 (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ)

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ขอบเขตของการวิจัย(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ทบทวนแนวคิด (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

สมมติฐาน(ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

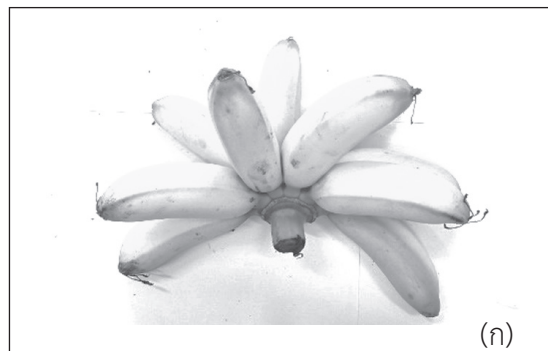
กรอบแนวคิดของการวิจัย

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ...(ก).....

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ(TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Communalities Variance (%)
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830	0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799	0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675	0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451	0.346

หมายเหตุ : (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย(TH
SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.).....

.....

.....

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาอังกฤษ)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹ Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

Introduction (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Expected Benefits (If any) (ถ้ามี) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

Research Objectives (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

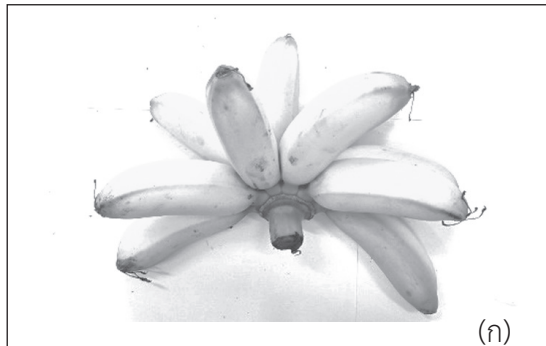
Research Scope (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Literature Review (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Figure 1 name....(a).....**Methodology Material(TH SarabunPSK 16pt. normal)**

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

Hypothesis (If any) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Conceptual Framework (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

Results Conclusion and Discussion (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1

Time (minutes)	Pressure (mbar)				Avg. Pressure (mbar)
	Day 1	Day 2	Day 3	Day 4	
90	0.000061	0.000053	0.000037	0.000048	0.000050
95	0.000055	0.000053	0.000038	0.000044	0.000048
100	0.000055	0.000052	0.000037	0.000048	0.000048

Note: (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Suggestions and Recommendations (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

PHRANAKHON RAJABHAT RESEARCH JOURNAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Vol. 18 No. 2 July - December 2023

ISSN : 2985-2781 (Online)

The PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences is the official journal of Phranakhon Rajabhat University published twice yearly, with the first issue covering the months of January to June, and the second July to December. It seeks to publish the research results and academic works in the form of original articles, review articles, and book reviews, in the areas relevant to humanities and social sciences from all the researchers, academics, and interested people.

PUBLISHING'S OBJECTIVES

Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences was published semiannually (twice a year); January – June and July – December by the following objectives:

1. To publicize academic paper, research paper, review article and book review in the related fields of Humanities and Social Sciences such as Political Science, Public Administration, Community Development, Urban Administration and Development, Historical, Thai Language, English Language, Classical Dance and Drama, Music, Law, Fine and Applied Arts, Library and Information Science, General Management/Business Computer, Human Resources, Marketing, Tourism and Hotel Management, Communication Arts,

Economics, Accounting, Educational Administration, Early Childhood Education, Curriculum and Instruction, Educational Technology, Educational Psychology and others fields which belong to editorial department consideration.

2. To be a channel to exchange information, important points, experience on research to researcher's academicians and others who are interested

PUBLISHING'S POLICIES

1. The published article must be academic article, research article, review article or book review which would be either in Thai or English.

2. The published article must be written in the format of Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences. It must be screened by qualified person in related fields. The published article must be an article that has not been published or during the consideration from other journals.

3. Every published article must be approved by at least two expert evaluators (peer reviewed) in relevant filed for an article. The evaluators and the authors must not know each other (Double-blind Peer Review). The published article must be approved from at least two experts or two from three.

SUBMISSION PROCESS

1. The original manuscript is required to submit through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author

2. Editorial board members are responsible for the initial checks on correctness and quality of original manuscript.

3. At least two potential reviewers with the appropriate expertise are requested to review each original manuscript. To avoid bias, double-blind peer review policy is applied in this journal. the journal requirements, each manuscript is required to pass by unanimous consent of the two reviewers, or, two out of three reviewers. The decisions or comments by reviewers may be as follows:

- Accept Submission
- Revisions Required
- Resubmit for Review

- Resubmit Elsewhere
- Decline Submission
- See Comments

4. The original manuscript and the evaluation form of the reviewers are collected, before sending back to the author for a revision. After that the author is requested to provide the revised details and revised manuscript for the editorial board.

5. The editorial board checks the revised details and original manuscript.

6. If the manuscript is satisfied and approved, the official letter of acceptance for publication will be provided for the author(s) and announced by the editor through the Thaijo online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRUJHSS/>.

7. The editorial board collects all the manuscripts, before publishing the journal draft at the publishing house.

8. The journal draft is checked again, before the journal is published and distributed.

9. The PNRU journal Humanities and Social Sciences distributes the online journal through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/.

EDITORIAL CRITERIA

1. Manuscripts submitted to PNRU journal Humanities and Social Sciences should neither been published before nor be under consideration for publication in another journal.

2. Plagiarism, data fabrication, and image manipulation are not tolerated. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions or any infringements of copyright appearing in the manuscript.

3. Authors should follow the author guidelines carefully. All manuscripts intended for publication in this journal should strictly be prepared and formatted as per the author guidelines for manuscript submission.

4. Only manuscripts approved by reviewers are published in this journal.

5. If the manuscript is required to revise, the author should resubmit the revised version to the editorial board within a suitable time frame.

6. To write an academic article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Framework

- (3) Analysis
- (4) Content
- (5) Conclusion
- (6) References

7. To write a research article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Research Objectives
- (3) Research Benefits (If any)
- (4) Research Scope
- (5) Hypothesis (If any)
- (6) Conceptual Framework
- (7) Methodology
- (8) Research Results and Discussion
 - 8.1 Research Results
 - 8.2 Discussion
- (9) Suggestions and Recommendations
- (10) References

8. To write a review article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Conclusion
- (3) References

9. To write a book review, the critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

MANUSCRIPT PREPARATION GUIDELINES

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word via the ThaiJo online: https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/ author
2. The article must be typed in single spacing. It is noted that Cordia New is required.

3. Please submit tables as editable text and not as images. Number tables consecutively in accordance with their appearance in the text and place any table notes below the table body.

4. Citations in the text should follow the referencing style used by the American Psychological Association.

5. Please ensure that every reference cited in the text is also present in the reference list. If these references are included in the reference list, their last names should be written first, followed by the year of publication, for example, Roonkaseam (2015) or (Roonkaseam, 2015). For references with three or more authors, use the first author's name and 'et al.' in the text (e.g. Roonkaseam et al., 2015).

6. To meet the standards of the journal, the editorial board has its rights to revise some passages in the manuscript without asking permission from the author.

7. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions appearing in the manuscript.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ Publication Ethics

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีมาตรฐานทางจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ ดังนี้

➤ จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความถูกต้องของบทความร่วมกับกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง ผู้ประเมินบทความ และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด
5. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของผู้แต่ง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่รักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

➤ จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักถึงความเชี่ยวชาญตามศาสตร์ของตนเองในการรับประเมินบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความกับงานตีพิมพ์อื่นๆ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องประเมินและให้ข้อเสนอแนะตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการโดยปราศจากอคติ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรตรงต่อเวลาในการส่งผลการประเมินบทความ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรักษาความลับของผู้แต่งบทความ

➤ จริยธรรมของผู้แต่งบทความ

1. บทความที่ส่งจะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยมีการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่คัดลอกผลงานผู้อื่นโดยขาดการอ้างอิง
2. หากบทความมีการทดลองเกี่ยวกับมนุษย์หรือสัตว์ ผู้แต่งต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัยและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้แต่งควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย

4. ผู้แต่งควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้แต่งจะต้องไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาในบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ยังแหล่งอื่น ๆ
6. ชื่อผู้แต่งที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนี้จริง

